GREG LUKIANOFF, născut la New York în 1974, este preşedinte al Foundation for Individual Rights in Education (FIRE), organizaţie nonprofit care luptă pentru libertatea de exprimare în universităţile din Statele Unite. A absolvit American University din Washington, D.C. şi Stanford Law School, devenind un eminent specialist în drept, interesat în principal de probleme care ţin de aplicarea Primului Amendament din Constituţia SUA în învăţământul superior. A publicat mai multe cărţi pe această temă, iar numeroase articole ale sale au apărut în *The Washington Post, Tise New York Times, The Wall Street Journal, The Huffington Post.* **Scrie regulat editoriale pentru** *Los Angeles/San Francisco Daily Journal.* **De asemenea, a apărut în emisiuni de televiziune, printre care** *CBS Evening News, Fox & Friends, Tl)e Today Show.* **Pentru activitatea desfăşurată, fundaţia condusă de Lukianoff a primit mai multe distincţii, printre care Playboy Foundations Freedom of Expression Award (2008) şi Ford Hall Forums Louis P. and Evelyn Smith First Amendment Award (2010).**

JONATHAN HAIDT, renumit specialist american în psihologie socială, s-a născut în 1963. Actualmente este profesor de etică a leadershipului la Stern School of Business din cadrul New York University. După ce a studiat filozofia la Yale, şi-a obţinut doctoratul în psihologie socială la University of Pennsylvania, în 1992. A făcut cercetare postdoctoral în antropologie culturală atât la University of Chicago, cât şi în India, în Orissa, apoi a predat la University of Virginia timp de 16 ani. Pentru meritele sale excepţionale, în 2007—2008 a fost profesor invitat la Princeton University. Este, de asemenea, cofondator al Heterodox Academy, organizaţie care promovează diversitatea punctelor de vedere în politică şi morală. Este autorul mai multor bestselleruri internaţionale. Haidt a fost apreciat drept unul dintre „gânditorii de top la nivel global“ atât de revista americană *Foreign Policy,* **cât şi de publicaţia britanică** *Prospect,* **iar din 2019 face parte din American Academy of Arts and Sciences**

Greg
Lukianoff
Jonathan
Haidt

MOFTURILE RAŢIUNII AMERICANE

Cum intenţiile bune şi ideile proaste
pregătesc o generaţie destinată eşecului

Traducere din engleză de
IOANA PĂTRĂSCANU
j

CURTEA VECHE

Pregăteşte copilul pentru drum, nu drumul pentru copii

Din înţelepciunea populară

Cel mai mare duşman al tău nu-ţipoate dăuna la fel de midt ca propriile-ţi gânduri necugetate. Dar.; odată stăpânite, nimeni nu te poate ajuta la fel de mult, nici măcar tatăl tău sau mama ta.

Buddha, *Dhammapada**

Linia care separă binele şi răul intersectează inima fiecărui om.

Aleksandr Soljeniţîn, *Arhipelagul Gulag~*

Note:

* **în ediţia lui Thomas Byrom din 1993, capitolul 3, versetele 40-43. Redarea mai fidelă din ediţia lui Juan Mascaro din 1973, capitolul 3, versetele 42—43 are acelaşi sens, dar nu este la fel de elegantă: „Un duşman poate răni alt duşman şi un om care urăşte poate răni alt om, dar mintea omului, dacă este direcţionată greşit, îi poate face un rău mai mare. Tatăl, mama sau o rudă poate să îi facă bine omului; însă propria-i minte direcţionată corect îi poate face acestuia un bine şi mai mare.“** *(N a.)* **Cu excepţia cazurilor în care este indicat altfel, citatele din terti sunt redate în**

traducere libera în limba română. *(N. red.)*

Mamelor noastre, ca

2 Aleksandr Soljeni*tin,*
Arhipelagul Gulag, **p. 141.**
(*N. red.)***au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să ne pregătească pentru drum.**

JOANNA DALTON LUKIANOFF

ELAINE HAIDT (1931-2017)

INTRODUCERE
In căutarea înţelepciunii

Aceasta este o carte despre înţelepciune şi despre opusul ei. Punctul ei de plecare a fost o călătorie întreprinsă de noi (Greg şi Jon) în Grecia, în august 2016. Anterior dezbătuserăm pe tema unor idei ce se răspândeau în universităţi, idei despre care credeam că le fac rău studenţilor şi că sunt dăunătoare perspectivei lor de a-şi fauri vieţi mulţumitoare. în esenţă, respectivele idei îi făceau pe studenţi mai puţin înţelepţi. Aşa că am decis să scriem o carte pentru a~i avertiza pe oameni în legătură cu acele idei înspăimântătoare şi ne-am gândit să începem pornind într-o călătorie personală pentru descoperirea înţelepciunii. Amândoi lucrăm în campusurile unor universităţi — iar în ultimii ani am auzit menţionându'Se în mod repetat înţelepciunea lui Misoponos, un oracol modern care trăieşte într~o peşteră de pe versantul nordic al Muntelui Olimp, unde continuă ritualurile antice ale cultului Koalemos.

Am zburat la Atena, apoi am mers cu trenul cinci ore spre Litochoro, un orăşel de la poalele muntelui. A doua zi, la răsăritul soarelui, am pornit pe o cărare pe care grecii o parcurg de mii de ani pentru a căuta comuniunea cu zeii lor. Am urcat şase ore, urmând cărarea şerpuită şi abruptă. La prânz, ajunşi la o bifurcaţie, am zărit un indicator pe care scria MISOPONOS, săgeata lui călăuzindu-ne spre dreapta. Calea principală, spre stânga, arăta ameninţător: se îndrepta către o râpă îngustă, unde alunecările de pietre păreau un pericol iminent.

Cărarea spre Misoponos, dimpotrivă, era netedă şi uşoară — o schimbare bine-venită. Calea aceea ne-a dus printr-o pădurice de pini şi brazi, pe un pod pietonal trainic, de lemn, cu balustrade înalte, care trecea peste o prăpastie adâncă, iar apoi ajungea chiar la gura unei peşteri mari.

în interiorul peşterii am văzut o scenă ciudată. Misoponos şi asistenţii săi instalaseră un sistem din acelea care emit tichete cu numere de ordine, aşa cum există în unele magazine sau instituţii publice, iar acolo,

în faţa noastră, se formase o coadă la care aşteptau alţi căutători. Am luat un număr, am plătit taxa de 100 de euro pentru a avea parte de o întâlnire privată cu slăvitul oracol, am îndeplinit ritualurile obligatorii de purificare şi am aşteptat.

Când ne-a venit rândul, am fost însoţiţi spre o încăpere slab luminată din fundul peşterii, unde un izvor mic bolborosea dintr-o stâncă, apa picurând într-un vas de marmură albă ce semăna întru câtva cu un bazin pentru păsări. Lângă vas, Misoponos stătea într- un jilţ confortabil care părea să fie un fotoliu reglabil BarcaLounger din anii 1970. Auziserăm că ştie limba engleză, dar am fost surprinşi când ne-a salutat intr-o engleză americană perfectă, cu accent de Long Island: „Intraţi, băieţi. Spuneţi-mi ce căutaţi.[u]

Jon a vorbit primul: „O, slăvit Oracol, am venit să căutăm înţelepciunea. Care sunt cele mai profunde şi măreţe dintre adevăruri?[44]

Greg s-a gândit că trebuie să fim mai expliciţi, aşa că a adăugat: „Noi scriem o carte despre înţelepciune pentru adolescenţi, adulţi tineri, părinţi şi educatori şi sperăm că puteţi concentra cunoştinţele dumneavoastră în câteva axiome semnificative — la
7 7
modul ideal, în trei axiome — care i-ar conduce pe tineri, dacă le-ar adopta, spre dezvoltarea înţelepciunii în cursul vieţii lor.[44]

Misoponos a rămas tăcut, cu ochii închişi, timp de două minute. într-un final, a deschis ochii si a vorbit.

„Această fântână este Izvorul lui Koalemos. Koalemos a fost un zeu grec al înţelepciunii. Astăzi nu e atât de bine cunoscut precum Atena, care, în opinia mea, primeşte prea multă atenţie din partea presei. Dar Koalemos are şi el nişte idei foarte bune, dacă îmi cereţi părerea. Ceea ce tocmai aţi făcut. Deci, lăsaţi-mă să vă spun. Vă voi da trei ceşti de înţelepciune/[1]

A umplut o ceaşcă mică din alabastru cu apă din vas şi ne-a înmânat-o. După ce am băut din ea amândoi, i-am înapoiat-o.

„Iată primul adevăr: *Ceea ce nu te omoară te face mai slab.* Aşa că evită durerea, evită disconfortul şi toate experienţele cu potenţial negativ[44], a spus oracolul.

Jon a fost surprins. El scrisese o carte numită *Teoria*

fericirii-, care examina înţelepciunea antică în lumina psihologiei moderne, în carte avea un capitol întreg dedicat testării opusului afirmaţiei oracolului, lucru devenit faimos în formularea lui Friedrich Nietzsche: „Ce nu mă omoară mă face mai puternic/[4]-Jon a crezut că trebuie să fie o greşeală. „Mă scuzaţi, Sfinţia Voastră, dar chiar aţi vrut să spuneţi «slab»? Pentru că am citate din multe surse de înţelepciune tradiţională care susţin că durerea, eşecurile, până şi experienţele traumatice îi pot face pe oameni mai *puternicii*

„Am spus «slab»?[44] s-a întrebat Misoponos. „Stai puţin... o fi «slab» sau «puternic»?[44] A mijit ochii în timp ce se gândea la acest lucru, apoi i-a deschis şi a rostit: „Da, am avut dreptate, «slab» am vrut să spun. Experienţele rele sunt oribile, cine şi-ar dori vreuna?
Ai călătorit atât de mult pentru a avea o experienţă proastă? Sigur că nu. Si durere? O sumedenie de înţelepţi din munţii noştri stau pe jos 12 ore pe zi, şi cu ce se aleg? Cu probleme de circulaţie şi dureri în zona lombară. Cât de multă înţelepciune poţi să oferi când te gândeşti tot timpul la durerile şi suferinţele tale? De aceea mi-am luat scaunul ăsta, în urmă cu vreo 20 de ani. De ce să nu mă simt confortabil?[41] Cu o iritare clară în voce, oracolul a adăugat: „Pot să zic mai departe?[44]

„îmi cer iertare[44], a spus Jon cu supunere.

Misoponos a umplut din nou ceaşca, iar noi am mai luat o gură de apă.

Oracolul a continuat: „Al doilea adevăr: *Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale*. Niciodată să nu le pui la îndoială.[44]

Acum era rândul lui Greg să fie şocat. El a petrecut mulţi ani practicând terapia cognitiv-comportamentală, care se bazează exact pe opusul acestui sfat: deseori sentimentele ne induc în eroare, aşa încât nu putem dobândi sănătatea mintală *până când* nu învăţăm să le punem sub semnul întrebării şi să ne eliberăm de unele distorsiuni obişnuite ale realităţii. Dar, fiindcă Greg ştia să-şi controleze reacţiile negative imediate, şi-a muşcat limba şi a tăcut.

Misoponos a umplut iarăşi ceaşca, şi iarăşi am băut. „în al treilea rând: *Viaţa este o luptă între oamenii buni şi oamenii răi.* “

Ne-am uitat unul la altul cu stupoare. Greg nu s-a mai

putut abţine: „O, măreţ Oracol al lui Koalemos.. a început el, ezitant. „Poţi să ne explici acest lucru?44

„Unii oameni sunt buni44, a spus Misoponos lent şi tare, ca şi cum ar fi crezut că până atunci nu l-am auzit, „iar unii oameni sunt răi44. Ne-a privit aspru şi a inspirat. „Există atât de mult rău în lume! De unde vine?44 A făcut o pauză, părând că s-ar fi aşteptat să răspundem noi. Eram amuţiţi. „De la oamenii răi!44 a continuat oracolul, în mod clar exasperat. „Ţine de mine, şi de tine, şi de restul oamenilor buni din lume să ne luptăm cu ei. Trebuie să fii un războinic al virtuţii şi al binelui. Vezi limpede cât de răi şi de nedrepţi sunt unii oameni! Trebuie să-i înfrunţi! Formaţi o coaliţie
a celor integri şi faceţi-i de ruşine pe cei răi, până când îşi vor schimba felul de~a fi.44

Jon a întrebat: „Dar ei nu cred acelaşi lucru despre noi? Cum putem să ştim că *noi* suntem cei care avem dreptate şi că *ei* sunt cei care greşesc?44

Misoponos a răspuns tăios: „N~ai învăţat nimic de la mine azi? Ai încredere în sentimentele tale. *Simţi* că ai dreptate? Sau *simţi* că greşeşti? Eu *simt* acum că întrevederea noastră a luat sfârşit. Ieşiţi afară.44

Nu există niciun Misoponos- şi nici nu am călătorit cu adevărat în Grecia pentru a descoperi cele trei idei înfiorătoare. N-a fost nevoie. Le putem găsi în campusurile universităţilor, în licee şi în multe case. Aceste neadevăruri sunt rareori predate în mod explicit; mai degrabă, le sunt transmise tinerilor prin reguli, practici şi norme care le sunt impuse, foarte adesea cu intenţiile cele mai bune.

Aceasta este o carte despre trei Mari Neadevăruri ce pare că s~au răspândit considerabil în ultimii ani:

1. Neadevărul despre fragilitate: *Ceea ce nu te omoară te face mai slab.*
2. Neadevărul despre gândirea emoţională: *Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale.*
3. Neadevărul despre „noi *versus* ei“: *Viaţa este o luptă între oamenii buni si oamenii răi.*

Multe afirmaţii sunt neadevărate, dar pentru ca o idee să poată fi clasificată ca Mare Neadevăr trebuie să

îndeplinească trei criterii:

1. Să contrazică înţelepciunea antică (ideile care se regăsesc pe scară largă în literatura înţelepciunii din multe culturi).

2. Să contrazică rezultatele cercetărilor din domeniul psihologiei moderne.

3. Să dăuneze indivizilor şi comunităţilor care o adoptă.

Vom arăta cum aceste trei Mari Neadevăruri — plus strategiile şi mişcările politice care se bazează pe ele — le creează probleme tinerilor, universităţilor şi, la modul general, democraţiilor liberale. Deocamdată vom enumera doar câteva dintre aceste probleme. Anxietatea, depresia şi ratele de suicid la adolescenţi au crescut vertiginos în ultimii ani. Cultura, în multe campusuri universitare, a devenit mai nivelată din punct de vedere ideologic, compromiţând abilitatea profesorilor de a căuta adevărul şi a studenţilor de a putea învăţa de la o gamă largă de gânditori. Extremiştii — atât cei de dreapta, cât şi cei de stânga — au proliferat, provocându-se reciproc şi ajungând la niveluri tot mai profunde de ură. Reţelele sociale au canalizat pasiunile partizane spre crearea unei „culturi de blamare în public^: oricine poate fi făcut public de ruşine fiindcă a spus ceva bine intenţionat pe care altcineva La interpretat răutăcios. Noile platforme şi canale media le permit cetăţenilor să se retragă în sfere închise, unde le sunt susţinute punctele de vedere, locuri în care cele mai mari temeri ale lor despre relele din tabăra opusă pot fi confirmate şi amplificate de intenţia extremiştilor si a trolilor- cibernetici de a semăna discordie.

Cele trei Mari Neadevăruri au înflorit în multe campusuri, dar ele îşi au rădăcinile în educaţia timpurie şi în experienţele din copilărie, iar de-acum se extind în lumea corporatistă şi în piaţa publică, ajungând inclusiv în politicile naţionale. Totodată, se extind în afara universităţilor din Statele Unite, spre universităţile din întreaga lume unde se vorbeşte limba engleză.^ Aceste Mari Neadevăruri sunt dăunătoare pentru toată lumea. Oricui îi pasă de tineri, de educaţie sau de democraţie ar trebui să fie îngrijorat în privinţa unor astfel de tendinţe

nefaste.

Adevăratele origini ale acestei cărţi

în mai 2014, noi (Greg şi Jon) ne-am aşezat pentru a lua prânzul împreună în Greenwich Village din New York City. Ne aflam acolo pentru a discuta despre un puzzle pe care Greg încerca să îl rezolve de ceva vreme. Greg este avocat specializat în Primul Amendament din Constituţia SUA. Din 2001, se luptă pentru libertatea academică şi pentru libertatea de exprimare în campusuri, în calitate de director al Foundation for Individual Rights in Education (FIRE)-. Organizaţie nonprofit şi nepartizană, FIRE s-a dedicat apărării libertăţii cuvântului, a proceselor echitabile şi a tuturor drepturilor în campusurile colegiilor din ţară.

De-a lungul carierei sale, cererile pentru cenzura din campusuri au venit, în general, din partea administratorilor. Studenţii, pe de altă parte, au reprezentat întotdeauna grupul care a susţinut în mod consecvent libertatea de exprimare — de fapt, care a solicitat-o. Dar, de-acum, ceva se schimba: în anumite campusuri, cuvintele începuseră să fie văzute din ce în ce mai des ca fiind surse de pericol. în toamna lui 2013, Greg a auzit pentru prima dată despre studenţi care cereau ca materialele „declanşatoare[1]' (de stres) să fie eliminate de la cursuri. Până în primăvara lui 2014, *The New Republic*- şi *The New York Times*- scriau deja despre această tendinţă. De asemenea, Greg a observat o presiune mai mare din partea studenţilor asupra administratorilor de colegii pentru a retrage invitaţiile conferenţiarilor ale căror idei erau considerate ofensatoare de către tineri. Când acelor lectori nu li se retrăgea invitaţia, studenţii foloseau din ce în ce mai frecvent „vetoul scandalagiilor", protestând prin mijloace care îi împiedicau pe colegii lor să participe la conferinţă sau să îl audă pe speaker. Totuşi, cel mai îngrijorător lucru pentru Greg — şi motivul pentru care a dorit să-i vorbească lui Jon — era schimbarea *justificărilor* penrru aceste noi reacţii la materialele de curs şi la persoanele invitate să le ţină cuvântări studenţilor.

în trecut, administratorii erau motivaţi să stabilească

anumite reguli pentru discursurile ţinute în campusuri, cu scopul de a restrânge ceea ce ei considerau a fi discursuri rasiste sau sexiste. Cu toate acestea, studenţii susţineau din ce în ce mai mult că anumite tipuri de discurs — si chiar conţinutul unor cărţi si cursuri — le afectau *capacitatea de a activa normal.* Ei doreau protecţie faţă de materialele despre care credeau că le pot periclita sănătatea mintală prin „declanşarea unor suferinţe" sau prin a-i face „să se simtă lipsiţi de siguranţă".

Pentru a da un exemplu, programa de bază a Columbia College (parte din educaţia generală obligatorie pentru toţi studenţii colegiului) cuprinde un curs numit Capodopere ale literaturii şi filozofiei occidentale.- în perioada respectivă, includea operele lui Ovidiu, Homer, Dante, Sfântul Augustin, Montaigne, Woolf — şi, potrivit universităţii, cursul trebuia să abordeze „cele mai dificile întrebări despre experienţa omenească". Dar, în 2015, patru studenţi de la Columbia au scris un eseu în ziarul universităţii în
[7] care susţineau că studenţii „au nevoie să se [7] simtă în siguranţă în sala de clasă", însă „multe texte din literatura occidentală sunt înţesate cu istorii şi relatări despre excludere şi opresiune" şi conţin „aspecte declanşatoare de stres sau lucruri ofensatoare, ce marginalizează identitatea tinerilor din sala de curs". Unii studenţi au spus că acele texte sunt atât de solicitante din punct de vedere emoţional, atunci când sunt citite şi discutate, încât profesorii ar trebui să emită „avertismente privind factorii declanşatori de stres" şi să le ofere sprijin studenţilor afectaţi psihic.— (Avertismentele privind factorii declanşatori sunt notificări scrise sau orale oferite de profesor pentru a-i atenţiona pe studenţi că urmează să se confrunte cu materiale care au potenţialul de a-i tulbura.) Eseul era nuanţat şi aducea câteva puncte de vedere interesante despre diversificarea bibliografiei — dar chestiunea „siguranţă *versus* pericol" este oare un cadru util pentru discutarea reacţiilor faţă de literatură? Sau ar putea chiar acel cadru să schimbe reacţiile studentului la textele vechi, creând un sentiment de ameninţare şi un răspuns la stres faţă de ceea ce, altfel, ar fi fost experimentat doar ca disconfort sau neplăcere?

Desigur, activismul studenţesc nu este nimic nou; studenţii au încercat în mod nemijlocit să modeleze mediul de învăţare, aşa cum a fost când s-au alăturat profesorilor în timpul „războaielor bibliografiilor" din anii 1990 (încercarea de a adăuga mai multe femei si mai multi autori de culoare la „bărbaţii albi morţi" care dominau listele de lectură).— Iar adesea, studenţii din anii I960 şi 1970 se străduiau să îi ţină pe vorbitori departe de campus sau să împiedice ca spusele lor să fie auzite. De exemplu, studenţii mai multor universităţi au protestat faţă de prelegerile ţinute de E.O. Wilson, biolog la Harvard, blamând scrierile acestuia despre modul cum evoluţia a modelat comportamentul uman, despre care unii tineri credeau că pot fi folosite pentru a justifica existenţa rolurilor şi inegalităţilor de gen. (Un panou ce promova protestul îi îndemna pe studenţi să aducă „făcători de gălăgie"—.) Dar acele încercări nu erau propulsate de griji în privinţa sănătăţii. Studenţii doreau să-i îndepărteze pe oamenii despre care credeau că răspândesc idei maliţioase (asa cum o fac si astăzi), dar atunci ei nu afirmau că membrii comunităţii şcolare ar putea fi *vătămaţi* de vizita vorbitorului sau de expunerea la idei. Şi, fără îndoială, nu le cereau profesorilor şi personalului administrativ să adopte o atitudine ocrotitoare faţa de ei, apărându-i de prezenţa anumitor persoane.

Noutatea din ziua de astăzi este premisa că studenţii sunt fragili. Chiar şi cei care nu sunt ei înşişi fragili cred, adeseori, că *alţii* sunt în pericol, aşadar au nevoie de protecţie. Nu există nicio aşteptare ca studenţii să devină mai puternici prin confruntarea cu discursuri sau texte pe care le etichetează drept „declanşatoare". (Acesta este Neadevărul despre fragilitate: *Ceea ce nu te omoară te face mai slab.)*

Pentru Greg, care a suferit de depresie pe tot parcursul vieţii sale, aceasta părea o abordare teribilă. în căutatea tratamentului pentru propria depresie, el — asemenea altor milioane de persoane din întreaga lume — a descoperit că terapia cognitiv- comportamentală (TCC) este cea mai eficientă soluţie. TCC te învaţă să observi când aluneci în diferite „distorsiuni cognitive[1]', cum ar fi „catastrofarea" *(Dacă ratez acest test, voi rata întregul curs şi voi fi dat afară din şcoală, apoi nu îmi voi mai găsi*

niciodată vreo slujbă...) şi „filtrarea negativă" (când acorzi atenţie doar feedbackului negativ, fără a remarca şi laudele). Aceste tipare de gânduri distorsionate şi iraţionale sunt semne distinctive ale depresiei şi tulburărilor anxioase. Nu spunem că studenţii n-ar fi niciodată intr-un pericol fizic real sau că afirmaţiile lor despre nedreptate ar fi mai mereu distorsiuni cognitive. Spunem că, şi atunci când studenţii reacţionează la probleme reale, ei sunt mai predispuşi decât generaţiile anterioare să se angreneze în tipare de gândire care fac ca aceste probleme să pară mai ameninţătoare, devenind, prin urmare, mai greu de rezolvat. O descoperire importantă făcută încă de timpuriu de către cercetătorii TCC a fost că, dacă oamenii încetează să gândească astfel, depresia şi anxietatea lor se diminuează. Din acest motiv, Greg a fost tulburat când a observat că reacţiile unor studenţi la discursurile din campusurile colegiilor expuneau *exact aceleaşi distorsiuni* despre care el învăţase, în cadrul terapiei proprii, să le respingă. Unde deprinseseră studenţii aceste obiceiuri mentale nocive? Astfel de distorsiuni cognitive nu îi fac cumva pe studenţi *mai* anxioşi, *mai* depresivi?

Desigur, multe lucruri s-au schimbat în campusuri din anii 1970 încoace. Studenţii de astăzi sunt mult mai diverşi. Unii ajung în universităţi după ce au avut deja de-a face cu forme variate de bigotism, sărăcie, traumă şi boli mintale. Cadrele didactice trebuie să ţină cont de aceste diferenţe, să-şi reevalueze vechile presupuneri si să se străduiască să creeze o comunitate incluzivă. Dar care este cea mai bună cale de a reuşi asta? Dacă suntem preocupaţi în special de studenţii care au întâmpinat cele mai severe probleme, ar trebui să facem o prioritate din a-i proteja pe aceştia de anumiţi vorbitori, de cărţi şi idei care ar putea să-i ofenseze? Sau poate că asemenea măsuri de protecţie — oricum, bine intenţionate — s-ar întoarce împotriva lor, dăunându-le tocmai acelor tineri?

E necesar ca toţi studenţii să fie pregătiţi pentru lumea cu care vor da piept după colegiu, iar aceia care fac saltul cel mai mare — cei mai expuşi riscului de a se simţi străini intr-un ţinut ciudat — sunt aceia care trebuie să înveţe cel mai repede şi să se pregătească cel mai din greu. Terenul de joacă nu este nivelat; viaţa nu este corectă. Dar colegiul rămâne, probabil, cel mai favorabil

mediu de pe pământ în care te poţi întâlni faţă în faţă cu oameni şi idei potenţial ofensive sau chiar ostile. Este ultima sală de sport mental, plină cu echipamente avansate, antrenori competenţi şi terapeuţi gata să ajute la nevoie.

Greg era îngrijorat de faptul că, odată ce studenţii ar ajunge să se vadă pe ei înşişi fragili, ar sta departe de sala de sport. Dacă studenţii nu si-ar construi abilităţi si nu ar accepta invitaţiile prietenoase de a se antrena deschis, în ring, dacă ar evita aceste oportunităţi pentru că oameni bine intenţionaţi i-au convins că ar putea fi răniţi de un asemenea antrenament - ei bine, asta ar fi o tragedie pentru toţi cei implicaţi. Credinţele lor despre fragilitatea proprie şi a altora în raport cu idei care le displac ar deveni profeţii autoîmplinite. Nu numai că studenţii vor ajunge să *creadă* că ei nu pot face faţă unor astfel de lucruri, dar dacă ar acţiona conform acelei credinţe şi ar evita expunerea, în cele din urmă ar *deveni* mai puţin capabili să le înfrunte. Iar dacă ar avea succes în crearea unor „bule de siguranţă" intelectuală în colegiu, studenţii s-ar pregăti pentru o anxietate şi un conflict încă mai acute după absolvire, când, cu siguranţă, vor întâlni mult mai mulţi oameni cu puncte de vedere extreme.

Bazându-se pe experienţa sa personală şi profesională, teoria lui Greg a fost aceasta: studenţii au început să ceară mai multă ocrotire faţă de discursuri şi idei, pentru că au învăţat involuntar să folosească distorsiunile cognitive pe care TCC încearcă să le corecteze. Sau, într-o altă formulare, *multi studenţi învaţă să gândească în moduri distorsionate, iar asta creşte probabilitatea ca ei să devină fragili, anxioşi şi uşor de rănit.*

Greg voia să discute pe marginea acestei teorii cu Jon, întrucât Jon activează în domeniul psihologiei sociale şi a scris extensiv— despre puterea TCC şi despre legătura ei apropiată cu înţelepciunea antică. Jon a sesizat de îndată potenţialul ideii lui Greg. Ca profesor la Stern School of Business de la New York University, tocmai începuse să observe primele semne ale acestui nou „model de student fragil". Domeniul său principal de cercetare era psihologia morală, iar a doua lui carte, *Mintea moralistă. De ce ne dezbină politica şi religia?,* reprezenta o încercare de a-i ajuta pe oameni să înţeleagă diferitele

culturi morale, sau „matrice morale", în special culturile morale aferente stângii şi dreptei politice.

Termenul „matrice“, aşa cum ha folosit Jon, provine din romanul de science-fiction *Neuromantul*— de William Gibson, apărut în 1984 (roman care a inspirat filmul de mai târziu *Matrix).* Gibson şi-a imaginat o reţea futuristă, asemănătoare cu internetul, care conecta pe toată lumea. A numit-o „matricea" şi s-a referit la ea ca la o „halucinaţie consensuală". în opinia lui Jon, era o modalitate grozavă de a privi culturile morale. Grupurile creează o matrice morală consensuală în timp ce indivizii interacţionează unii cu alţii, după care ei se comportă în moduri ce ar putea fi neinteligibile pentru persoanele din exterior. în acel moment, nouă, amândurora, ni se părea că lua naştere o noua matrice morală în anumite zone ale universităţilor si că aceasta avea să se dezvolte.

(Reţelele sociale, desigur, sunt concepute perfect pentru a ajuta „halucinaţiile consensuale" să se răspândească cu viteza luminii în comunităţile conectate — în campus şi în afara lui, în stânga şi în dreapta politică.)

Jon a acceptat cu entuziasm să i se alăture lui Greg în încercarea de a rezolva acest mister. Astfel, noi am scris împreună un articol care explora ideea lui Greg, folosind-o pentru a explica un număr de evenimente şi tendinţe ce au apărut în campusuri cu un an sau doi în urmă. Am trimis publicaţiei *The Atlantic* articolul intitulat „Arguing Towards Misery: How Campuses Teach Cognitive Distorsions". Editorului, Don Peck, i-a plăcut articolul; ne-a ajutat să consolidăm raţionamentul din text, apoi i-a dat un titlu mai succint şi mai provocator.

In articolul respectiv am argumentat că mulţi părinţi, educatori, profesori de liceu şi cadre universitare au învăţat, fără să-şi dea seama, o întreagă generaţie de tineri să se angreneze în obiceiuri mentale întâlnite, de obicei, la persoanele care suferă de anxietate şi depresie. Am sugerat că studenţii începeau să reacţioneze cu frică şi furie la anumite cuvinte, cărţi si lectori invitaţi deoarece fuseseră învăţaţi să exagereze pericolul, să folosească gândirea dihotomică (sau binară), să îşi amplifice primele reacţii emoţionale şi să se lase atraşi intr-o serie de alte distorsiuni cognitive (pe care le vom discuta mai departe în cartea de faţă). Asemenea tipare

de gândire dăunau în mod direct sănătăţii mintale a studenţilor si interferau cu dezvoltarea lor intelectuală — şi, uneori, cu dezvoltarea persoanelor din jurul lor. La unele şcoli, se contura o cultură a autocenzurii defensive, în parte ca răspuns pentru studenţii care se grăbeau să îi „arate cu degetuL sau să îi facă de ruşine pe alţii pentru lucruri mărunte, considerate de ei ca lipsite de sensibilitate — nu neapărat ca răspuns pentru un student care arăta cu degetul, ci pentru membrii unui grup pe care studentul îl susţinea. Am denumit acest tipar *protecţie vindicativă* şi am argumentat că un astfel de comportament le reduce tuturor studenţilor posibilitatea de a purta discuţii deschise, în care să exerseze abilităţile esenţiale ale gândirii critice si ale dezacordului civilizat.

Articolul nostru a fost publicat pe site-ul *The Atlantic* pe 11 august 2015, iar numărul revistei care îl găzduia a apărut la chioşcurile de presă aproape o săptămână mai târziu. Ne aşteptam la un val de critici, dar mulţi oameni — atât din campusuri şi din afara lor, cât şi din întregul spectru politic — observaseră deja tendinţele pe care le descriam, astfel că reacţia la eseu a fost predominant pozitivă. Lucrarea noastră a devenit unul dintre cele mai citite cinci articole din toate timpurile de pe site-ul *The Atlantic.* Până şi preşedintele Obama a făcut referire la ea intr-un discurs ţinut câteva săptămâni mai târziu, atunci când a lăudat valoarea diversităţii opiniilor şi a spus că studenţii nu ar trebui „cocoloşiţi, protejaţi de contactul cu puncte de vedere diferite“.[i^]

Până în octombrie, ne terminaserăm apariţiile în media legate de acel articol, si amândoi eram bucuroşi să ne întoarcem la celelalte activităţi ale noastre. Habar n-aveam că lunile si anii următori aveau să răstoarne cu susul în jos nu doar lumea academică, ci întreaga ţară. în 2016, a devenit limpede că Marile Neadevăruri şi practicile asociate lor se răspândeau în universităţile din Marea Britanie—, Canada si Australia.— Prin urmare, în toamna lui 2016 am decis să aruncăm o privire mai aprofundată asupra problemelor pe care le-am abordat în articol şi să scriem această carte.

Anii tumultuoşi: 2015-2017

Privind în urmă acum, la începutul lui 2018, este incredibil cât de multe s-au schimbat de când am publicat articolul menţionat anterior. S-a înfiripat o mişcare puternică pentru dreptate rasială, ce a căpătat tot mai multă putere cu fiecare filmare făcută cu telefonul în care un poliţist ucidea bărbaţi de culoare neînarmaţi.— în acea toamnă, în zeci de campusuri din întreaga ţară au izbucnit proteste legate de echitatea rasială, începând cu University of Missouri şi Yale. Activismul a ajuns la un nivel care nu mai fusese văzut în campusuri de multe decenii.

între timp, în aceeaşi perioadă, crimele în masă au acaparat ştirile. Teroriştii au trecut la atacuri pe scară largă în întreaga Europă şi în Orientul Mijlociu.— în Statele Unite, 14 persoane au fost ucise şi peste 20 au fost rănite intr-un atac armat inspirat de ISIS, în San Bernardino, California.— Un alt atac armat al ISIS, asupra unui club de noapte al homosexualilor din Orlando, Florida, a devenit cel mai cumplit atac în masă din istoria de până atunci a Statelor Unite, cu 49 de morţi —, însă acel număr a fost depăşit după doar şase luni, în Las Vegas, când un bărbat a tras cu un soi de mitralieră performantă, omorând 58 de oameni şi rănind alţi 851, la un concert în aer liber.—

Si 2016 a fost unul dintre cei mai ciudaţi ani dintotdeauna, de data aceasta în privinţa alegerilor prezidenţiale: Donald Trump, un candidat fără experienţă politică anterioară, care fusese privit de toată lumea ca fiind neeligibil din cauza faptului că jignise numeroase grupuri de oameni, nu numai că a câştigat primarele republicane, ci a câştigat preşedinţia SUA. Milioane de persoane din toată ţara au ieşit să protesteze la învestirea sa, ura transpartinică a crescut galopant, iar ştirile au ajuns să se rotească în jurul mesajelor de pe Twitter ale preşedintelui sau al comentariilor lui despre un război nuclear.

Atenţia publică a revenit asupra protestelor din campusuri în primăvara lui 2017, când au izbucnit violenţe la Middlebury College şi — la o scară nemaiîntâlnită de multe decenii — la University of California din Berkeley, unde „antifasciştii'[1], aşa cum s-au

descris ei, au produs pagube de sute de mii de dolari în campus şi în oraş, rănind studenţi şi alte persoane. Şase luni mai târziu, neonazişti si membri ai Ku Klux Klan-ului au mărşăluit cu torte pe teritoriul aparţinând University of Virginia, cu o zi înainte ca un nationalist alb să intre cu maşina într-o mulţime de contraprotestarari, omorândud pe unul dintre ei şi rănindu-i pe alţii. Anul s-a încheiat cu mişcarea #MeToo, prin care multe femei au început să împărtăşească publicului experienţele personale în legătură cu hărţuirea şi atacurile sexuale la care au fost supuse, experienţe ce s-au dovedit un lucru comun în profesiile dominate de bărbaţi puternici.

într-un astfel de mediu, practic oricare om, de orice vârstă şi de orice orientare politică, ar putea să îşi justifice anxietatea, depresia sau indignarea. Nu este aceasta o explicaţie suficientă pentru neliniştea şi noile revendicări pentru „siguranţa" din campusuri? De ce să revenim asupra problemelor pe care le-am ridicat în articolul nostru initial din *The Atlantici*

„Cocoloşirea“ înseamnă „supraprotejare[a]

Noi am fost întotdeauna rezervaţi în privinţa cuvântului „cocoloşire", precum şi în privinţa a ceea ce s-ar înţelege în cazul de faţă prin „mofturi". Nu ne-a plăcut insinuarea conform căreia copiii de astăzi sunt răsfăţaţi, răzgâiaţi şi leneşi, pentru că nu este adevărat. Tinerii din zilele noastre - cel puţin aceia care concurează pe locurile universităţilor selecte — se află sub o presiune enormă, trebuind să aibă înalte performanţe academice şi să bifeze toate punctele de pe o lungă listă de activităţi extracurriculare. De asemenea, adolescenţii au de-a face cu noi forme de hărţuire, de insultă şi competiţie din partea reţelelor sociale. Perspectivele lor financiare sunt nesigure într-o economie care este remodelată de globalizare, automatizare şi inteligenţă artificială, o economie caracterizată de stagnarea salariilor pentru mai toţi lucrătorii. Aşadar, majoritatea copiilor nu au parte de o copilărie uşoară şi de răsfăţ. însă, după cum vom arăta în carte, *adulţii* din ziua de azi fac mult mai multe pentru a-şi proteja odraslele, iar excesul lor de implicare poate avea o serie de efecte negative. Definiţiile din dicţionar

pentru „a cocoloşi" accentuează această supraprotejare — de exemplu, „a trata pe cineva cu grijă sau bunătate extremă sau excesivă"—. Vina cade asupra adulţilor şi a practicilor instituţionale. Exact despre acest lucru e vorba în cartea de faţă. Vom arăta cum supraprotejarea bine intenţionată — de la interzicerea consumului de arahide în ciclul primar şi până la reglementarea discursurilor în campusurile colegiilor — poate sfârşi prin a face mai mult rău decât bine.

Insă supraprotejarea reprezintă doar o parte dintr-o tendinţă mai cuprinzătoare, despre care vom vorbi folosind termenul *probleme ale progresului.* Acest termen se referă la consecinţele negative produse de schimbări sociale care, altfel, sunt pozitive. Este minunat că sistemul nostru economic produce din abundenţă mâncare la preţuri scăzute, dar asta duce la o epidemie de obezitate. Este minunat că ne putem conecta, că putem comunica instantaneu şi gratuit cu alţi oameni, dar această hiperconectare poate fi nocivă pentru sănătatea mintală a tinerilor. Este minunat că avem frigidere, medicamente antidepresive, aer condiţionat, apă curentă caldă şi rece, că avem putinţa de a ne elibera de majoritatea greutăţilor fizice care se împleteau în traiul zilnic al strămoşilor noştri odinioară, în zorii speciei umane. Confortul şi siguranţa fizică sunt beneficii pentru omenire, dar ele aduc cu sine şi nişte costuri. Ne adaptăm la noile circumstanţe îmbunătăţite şi coborâm ştacheta pentru ceea ce considerăm a fi niveluri intolerabile de disconfort şi risc. După standardele stră-străbunicilor noştri, aproape toţi suntem cocoloşiţi. Fiecare generaţie tinde să o vadă pe următoarea ca fiind slabă, plângăcioasă şi lipsită de rezistenţă. Generaţiile mai vârstnice poate că au un punct de vedere valid, chiar dacă aceste schimburi de generaţii reflectă un progres real, sesizabil.

Pentru a repeta, noi *nu* spunem că problemele cu care se confruntă studenţii şi tinerii, în general, sunt minore ori sunt „doar nişte mofturi din capul lor". Noi spunem că ceea ce oamenii aleg să se *întâmple* în capul lor va determina cum îi vor afecta problemele reale. Argumentaţia noastră este, în cele din urmă, pragmatică, nu moralistă: indiferent de identitatea ta, de trecutul tău sau de ideologia ta politică, vei fi mai fericit, mai sănătos,

mai puternic şi mai capabil să reuşeşti în atingerea scopurilor propuse dacă faci exact *opusul* celor recomandate de Misoponos. Acest lucru înseamnă *să cauţi provocări* (în loc să elimini sau să eviţi tot ce simţi că ar fi nesigur), *să te eliberezi de distorsiunile cognitive* (în loc să te încrezi întotdeauna în sentimentele tale iniţiale) şi *sâ-i ai în vedere pe alţi oameni cu generozitate, căutând nuanţe* (decât să presupui despre alţii ce e mai rău, cu o moralitate simplistă de tipul „noi *versus* ei“).

Despre ce vom discuta în această carte

Povestea pe care o spunem nu este simplă şi, cu toate că există câţiva eroi, nu există în ea răufăcători clar definiţi. Povestea noastră

este mai degrabă una a detectivului în ştiinţe sociale, în care

„crima[44] a fost comisă de o confluentă a tendinţelor si forţelor sociale. Evenimente surprinzătoare au început să aibă loc în campusurile colegiilor în jurul anilor 2013—2014, iar acestea au devenit încă mai ciudate şi mai frecvente în perioada 2015—2017. în prima parte a cărţii stabilim cadrul general şi îţi oferim uneltele intelectuale de care vei avea nevoie pentru a da sens noii culturi a „siguranţei[44], ce s-a extins în multe campusuri universitare din 2013 încoace. Uneltele includ învăţarea recunoaşterii celor trei Mari

Neadevăruri. Pe parcurs, vom explica, de asemenea, câteva dintre conceptele-cheie ale terapiei cognitiv-comportamentale (TCC) şi vom arăta cum TCC îmbunătăţeşte abilităţile de gândire critică, astfel contracarând efectele Marilor Neadevăruri.

în Partea a Ii-a, arătăm Marile Neadevăruri în acţiune. Examinăm „huiduielile[44], intimidarea şi violenţa ocazională care îngreunează misiunea de bază a universităţilor, cea privitoare la educaţie şi cercetare. Analizăm noua idee populară conform căreia discursul înseamnă violenţă şi arătăm de ce o astfel de gândire este nocivă pentru sănătatea mintală a studenţilor. Explorăm sociologia vânătorilor de vrăjitoare şi a panicilor morale, inclusiv a condiţiilor ce pot arunca un colegiu în haos.

în Partea a IILa, ne dăm silinţa să dezlegăm misterul. De ce lucrurile s-au schimbat atât de rapid în extrem de

multe campusuri între 2013 şi 2017? Identificăm şase tipuri de explicaţii (pe care le vom numi „şiruri explicative[44]): creşterea polarizării politice şi a animozităţii dintre partidele americane, care a condus la creşterea numărului de infracţiuni motivate de ură şi hărţuire în campusuri; mărirea gradului de anxietate şi depresie la adolescenţi, ceea ce i-a făcut pe mulţi studenţi mai dornici de protecţie şi mai receptivi la Marile Neadevăruri; schimbările apărute în practicile de educaţie parentală, care au amplificat fricile minorilor, deşi copilăria a devenit azi considerabil mai sigură; pierderea jocului neîngrădit şi a asumării nesupravegheate a riscului, necesare copiilor pentru a deveni nişte adulţi pe picioarele lor; sporirea birocraţiei din campusuri şi extinderea misiunii ei proteguitoare; şi o pasiune crescândă pentru justiţie, combinată cu ideile schimbătoare despre ceea ce presupune cu adevărat justiţia. Aceste şase tendinţe nu hau influenţat pe toţi în mod egal, dar ele au început să se intersecteze şi să interacţioneze, în ultimii câţiva ani, în campusurile universităţilor din Statele Unite.

7

La final, în Partea a IV-a, oferim sfaturi. Sugerăm acţiuni specifice care îi vor ajuta pe părinţi şi profesori să crească nişte copii mai înţelepţi, mai puternici şi mai independenţi. Sugerăm căi prin care profesorii, personalul administrativ şi studenţii din colegii pot îmbunătăţi universităţile, adaptându-le pentru viaţa din epoca noastră „înfuriată^ de tehnologie.

în 2014, ne-am propus să înţelegem ce se întâmplă în campusurile universităţilor din SUA, însă povestea pe care o spunem în această carte este despre mult mai mult decât atât. Este povestea prezentului nostru straniu şi neliniştit, în care numeroase instituţii funcţionează defectuos, iar încrederea se află în declin —

prezentul în care o nouă generaţie, cea ulterioară milenialilor, abia absolvă facultatea şi începe să intre pe piaţa muncii. Povestea noastră se încheie intr-o notă plină de speranţă. Problemele pe care le descriem pot fi temporare. Noi credem că sunt rezolvabile. Săgeata istoriei se îndreaptă spre progres pe majoritatea planurilor - al sănătăţii, al prosperităţii, al libertăţii— —, dar dacă putem înţelege cele sase fire sau şiruri

explicative si izbutim să ne eliberăm de cele trei Mari Neadevăruri, săgeata se poate îndrepta spre progres ceva mai repede.

Note:

1 Amaltea, Bucureşti, 2008. *(N red.)*

2 Nietzsche (1889/1997), *Twilight of the idols,* **maxima numărul 8.** *(N a.)*

2 Ponos era un neînsemnat zeu grec al trudei, durerii şi greutăţilor. *Miso* **înseamnă „dispreţ" (precum în „misoginie"), astfel încât cuvântul** *misoponos* **din greaca veche s-ar putea traduce prin „dispreţ faţă de truda dureroasă şi faţă de greutăţi", li mulţumim profesorului Ian McCready-Flora, de la University of Virginia, specialist în filozofia greacă antică, pentru că ne-a ghidat spre acest nume. L-am distribuit pe Misoponos în rolul Oracolului lui Koalemos. Koalemos este menţionat în treacăt de Aristofan, în piesa de teatru** *Păsările*, **ca fiind zeul prostiei. (.***N. a.)*

4 Trolii din mediul online sunt persoane care îi hărţuiesc pe ceilalţi, răspândind
informaţii false şi ridiculizând indivizi şi situaţii. *(N trad.)*

5 Pentru cititorii din afara Statelor Unite, vom lămuri câţiva termeni si câteva
americanisme. Vom folosi cuvintele „colegiu" şi „universitate", mai mult sau mai puţin interschimbabile, pentru a ne referi la ceea ce în Marea Britanie şi Canada se numeşte „universitate". Vom utiliza adesea termenul „campus" pentru a vorbi despre suprafaţa, mediul şi cultura universităţilor. Cuvântul „liceu" presupune clasele IX—XII, elevii având vârste între 14 şi 18 ani (aproximativ). In general, vom evita să folosim cuvântul „liberal" când ne referim la stânga politică, aşa cum se obişnuieşte în SUA; vom vorbi despre stânga şi dreapta, despre progresişti şi conservatori. *{N a.)*

6 Descoperă mai multe la adresa: thefire.org. *(N. a.)*

~J_ J. Jarvie (2014), „Trigger happy", *The New Republic.* **Preluat de pe https://newrepublic.com/article/! 16842/trigger-warnings-have-spread- blogs-college-classes-thats-bad.** *(N. a.)*

8 J. Medina (2014), „Warning: The Literary Canon Could Make Students Squirm", *The New York Times.* **Preluat de pe [https://www.pennytimes.com/20l4/05/18/us/warning-the-literary-canon- could-make-students-squirm.html](https://www.pennytimes.com/20l4/05/18/us/warning-the-literary-canon-could-make-students-squirm.html).** *(N. a.)*

9 Columbia College, The Core Curriculum: Literature Humanities. Preluat de pe
https://www.college.columbia.edu/core/lithum. (TV. *a.)*

10 K. Johnson, T. Lynch, E. Monroe şi T. Wang, „Our identities matter in Core
classrooms", *Columbia Daily Spectator*, **30 aprilie 2015. Preluat de pe http:// spc.columbiaspectator.com/opinion/2015/04/30/our-identities-matter- core-classrooms.** *(N. a.)*

11 „Războaiele bibliografiilor", ce au izbucnit după publicarea cărţii *The Closing*

of the American Mind **a lui Allan Bloom, erau purtate majoritar de profesori, dar adesea studenţii luau partea profesorilor care favorizau includerea mai multor femei şi persoane de culoare. De exemplu, la un miting din 1987 de la Stanford, unde se sărbătorea diversitatea, studenţii scandau: „Hei, hei, cultura occidentală trebuie să plece!" Vezi şi: R. Bernstein, „In dispute on bias, Stanford is likely to alter Western culture program",** *The New York Times*, **19 ianuarie 1988. Preluat de pe [http://www.nytimes.com/1988/01/19/us/in-dispute-on-bias-stanford-is- likely-to-alter-western-culture-program.html](http://www.nytimes.com/1988/01/19/us/in-dispute-on-bias-stanford-is-likely-to-alter-western-culture-program.html). (A^.** *a.)*

12 Pinker (2016), p. 110. *(N. a.)*

li Haidt (2006). *(N. a.)*

T4 Traducere de Mihai-Dan Pavelescu, Paladin, Bucureşti, 2017. *(N. red.)*

15 L. Nelson, „Obama on liberal college students who want to be «coddled»: «That's not the way we learn»", *VOX*, **14 septembrie 2015. Preluat de pe https://www.vox.eom/2015/9/l4/9326965/obama-politicaLcorrectness. (A^.** *a.)*

16 In Marea Britanie existau indicii începând din 2014; vezi B. O'Neill, „Free speech is so last century. Today's students want the right to be comfortable", *Spectator*, **22 noiembrie 2014. Preluat de pe https://www.spectator.co.Uk/20l4/l 1/free-speech-is-so-last-century-todays- students-want-the-right-to-be-comfortable/. Dar numărul de ştiri despre „spaţiile sigure" şi fenomenele legate de ele a crescut în toamna lui 2015, după atenţia acordată subiectului în Statele Unite. Vezi, de exemplu, E. Gosden, „Student accused of violating university «safe space» by raising her hand",** *The Telegraph*, **3 aprilie 2016. Preluat de pe [http://www.telegraph.co.uk/news/20l6/04/03/student-accused-of-violating- university-safe-space-by-raising-he/](http://www.telegraph.co.uk/news/20l6/04/03/student-accused-of-violating-university-safe-space-by-raising-he/).** *(N. a.)*

11 **Vezi un rezumat al cercetărilor şi ştirilor de presă din mai multe ţări pe https://heterodoxacademy.org/international. (A^.** *a.)*

18 Erau zeci de cazuri, printre care cele ale lui Eric Garner, Mike Brown, Tamir Rice şi Freddie Gray Mai puţin se cunoaşte faptul că erau şi câteva femei de culoare care au fost victimele violenţei poliţiei, incluzându-le pe Michelle Cusseaux, Tanisha Anderson, Aura Rosser şi Meagan Hockaday. Pentru mai multe informaţii despre persoanele împuşcate de poliţie, vezi K. Kelly *et al.*, **„Fatal shootings by police remain relatively unchanged after two years",** *The Washington Post*, **30 decembrie 2016. Preluat de pe [https://www.washingtonpost.com/investigations/fatal-shootings-by-police- remain-relatively-unchanged-after-two-years/2016/12/30/fc8](https://www.washingtonpost.com/investigations/fatal-shootings-by-police-remain-relatively-unchanged-after-two-years/2016/12/30/fc8) 07596-c3ca- lle6-9578-0054287507db_story.html.** *(N. a.)*

190 . Dorell, „2016 already marred by nearly daily terror attacks", *USA Today*, **29 iunie 2016. Preluat de pe [https://www.usatoday.com/story/news/world/20l6/06/29/major-terrorist- attacks-year/86492692](https://www.usatoday.com/story/news/world/20l6/06/29/major-terrorist-attacks-year/86492692). (A^.** *a.)*

20 S. Parvini, H. Branson-Potts şi P. Esquivel, „For victims of San

Bernardino terrorist attack, conflicting views about Trump policy in their name", *Los Angeles Times*, **1 februarie 2017. Preluat de pe http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-san-bernardino-trump-20170131-story.html. (/V.** *a.)*

21 R. Ellis, A. Fantz, F. Karimi şi E. McLaughlin, „Orlando shooting: 49 killed, shooter pledged ISIS allegiance", *CNN,* **13 iunie 2016. Preluat de pe https://www.cnn.eom/20l6/06/12/us/orlando-nightdub-shooting/index.html.** *(N. a.)*

22 J. Branch, S. Kovaleski şi S. Tavernise, „Stephen Paddock Chased Gambling's Payouts and Perks", *The New York Times,* **4 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2017/10/04/us/stephen-paddock-gambling.html. Vezi şi: Las Vegas AP, 19 ianuarie 2018, „The Latest: Timeline Offers Look at Vegas Shooters Moves",** *U.S. News & World Report*. **Preluat, pe 20 martie 2018, de pe [https://www.usnews.com/news/us/articles/2018-01-19/the- latest-no-motive-uncovered-for-las-vegas-mass-shooting](https://www.usnews.com/news/us/articles/2018-01-19/the-latest-no-motive-uncovered-for-las-vegas-mass-shooting).** *(N a.)*

23 *Coddle* **[Def. 2],** *Merriam-Webster's online dictionary* **(ediţia a XI-a). Preluat de pe https://www.merriamwebster.com/dictionary/coddling.** *{N a.)*

24 Poţi găsi informaţii detaliate şi uşor de înţeles despre aceste tendinţe pe site-ul humanprogress.org. *{N a.*

)

PARTEA I

Trei idei nocive

CAPITOLUL 1

Neadevărul despre fragilitate: Ceea ce nu te omoară te face mai slab

Când Cerul este pe punctul de a oferi o mare responsabilitate unui om, el îi va exersa mintea cu suferinţă, îi va supune tendoanele şi oasele la muncă grea, îi va expune trupul la foamete, îl va trece prin sărăcie, va ridica obstacole în calea faptelor sale — iar asta pentru a-i stimula mintea, a-i întări caracterul şi a îmbunătăţi orice aspect la care nu e priceput.

MengTze (Mencius), secolul al IlI-lea Î.H.—

^A^

In august 2009, Max Haidt, în vârstă de trei ani, a trăit prima lui zi de preşcolar în Charlottesville, Virginia. Dar înainte de a i se îngădui să facă primul pas în călătoria de 18 ani spre o diplomă universitară, a trebuit ca părinţii săi, Jon şi Jayne, să participe la o şedinţă de instruire obligatorie, unde le-au fost explicate regulile şcolii de către educatoarea lui Max. Cea mai importantă regulă, judecând după timpul petrecut discutând despre asta, a fost: fără nuci. Din cauza riscului pentru copiii alergici la arahide, exista o interdicţie totală de a aduce în clădire orice ar conţine vreun tip de nuci. Desigur, arahidele sunt leguminoase, nu sunt nuci, dar unii micuţi au alergie la toate fructele cu coajă lemnoasă, aşa că, pe lângă arahide şi unt de arahide, au fost interzise nucile şi produsele cu nuci. Iar pentru un plus de siguranţă, şcoala a interzis

şi orice altceva s-ar fi putut produce într-o fabrică unde erau procesate nuci. Astfel că multe soiuri de fructe uscate si diverse snackuri au fost, de asemenea, interzise.

Fiindcă lista de ingrediente prohibite creştea, iar timpul se scurgea, Jon a pus grupului de părinţi o întrebare pe care a considerat-o inofensivă: „Are cineva de aici un copil alergic la nuci? Dacă ştim precis alergiile copiilor noştri, sunt sigur că vom face tot ce putem ca să evităm riscul. Dar dacă nu există în clasă niciunul cu asemenea alergii, atunci n-am putea să ne relaxăm şi, în loc să interzicem toate acele lucruri, să interzicem doar arahidele?"

Educatoarea a fost vizibil enervată de întrebarea lui Jon şi a intervenit extrem de iute, încât să nu apuce să răspundă careva. „Nu scoateţi în evidenţă nici un părinte, vă rog“, s-a răstit ea. „Nu faceţi niciun părinte să se simtă stânjenit. Indiferent dacă pe vreun copil din clasă îl afectează sau nu, acestea sunt regulile şcolii.“

Nu poţi blama şcoala pentru că era atât de precautā. Alergiile la arahide se întâlneau rareori în rândul copiilor americani până la jumătatea anilor 1990, când un studiu — a arătat că doar 4 din 1 000 de copii cu vârsta sub opt ani aveau o astfel de alergie (aşadar, probabil că niciunul din întreaga serie a lui Max, formată din aproximativ 100 de preşcolari). Dar până în 2008, conform aceluiaşi studiu, folosind aceleaşi măsurători, rata a crescut apreciabil, ajungând la 14 din 1 000 (aşadar, probabil că unul sau doi copii din şcoala lui Max). Nimeni nu ştia de ce micii americani deveneau deodată alergici la arahide, însă răspunsul logic şi plin de compasiune era evident: copiii sunt vulnerabili. Fereşte-i de arahide, de produse cu arahide şi de tot ceea ce a intrat în contact cu orice tip de nuci. De ce nu? Care este răul, altul decât o mică bătaie de cap pentru părinţii care le pregătesc prânzul la pachet?

Dar s-a dovedit că răul era unul serios.— Ulterior s-a descoperit că alergiile la arahide se înmulţeau galopant *tocmai* fiindcă părinţii şi învăţătorii începuseră să îi protejeze pe copii de expunerea la arahide încă din anii 1990.— în februarie 2015, a fost publicat un studiu

oficial.— Studiul LEAP (Learning Early About Peanut Allergy) s-a bazat pe ipoteza conform căreia „consumul regulat de produse care conţin arahide, atunci când începe în copilăria timpurie, provoacă un răspuns imunoprotector, în locul unei reacţii alergice[44]—. Pentru studiu, s-a apelat la un eşantion format din părinţii a 640 de bebeluşi (cu vârste între 4 şi 11 luni) care prezentau un risc ridicat de a dezvolta alergie la arahide, întrucât avuseseră eczeme grave sau fuseseră testaţi pozitiv pentru altă alergie. Cercetătorii au cerut unei jumătăţi dintre părinţi să urmeze recomandarea standard pentru copiii cu risc crescut, adică să evite total expunerea la arahide şi produse cu arahide. Subiecţilor din cealaltă jumătate le-au dat o cantitate dintr-un snack făcut din unt de arahide şi porumb expandat şi le-au spus să le dea copiilor din el de cel puţin trei ori pe săptămână. Cercetătorii au urmărit îndeaproape toate familiile, iar când copiii au împlinit vârsta de cinci ani, au fost testaţi pentru a se descoperi o posibilă reacţie alergică la arahide.

Rezultatele au fost uimitoare. Dintre copiii care fuseseră „protejaţi[41] de arahide, 17% au dezvoltat o alergie la ele. în grupul expus în mod deliberat la produse cu arahide, doar 3% au dezvoltat respectiva alergie. Aşa cum a afirmat unul dintre cercetători într-un interviu: „Timp de zeci de ani, alergologii au recomandat ca, în cazul copiilor mici, să se evite consumul de alimente alergene, precum arahidele, pentru a preveni alergiile alimentare... Descoperirile noastre relevă că acest sfat a fost greşit, fiind posibil să fi contribuit la sporirea alergiilor atât la arahide, cât şi la alte alimente."—

Ni se pare logic. Sistemul imunitar este un miracol al ingineriei evoluţiei. Nu poate anticipa toţi agenţii patogeni şi paraziţii pe care îi va întâlni un copil — mai ales fiindcă vorbim despre o specie atât de mobila si cu o alimentaţie atât de variată cum e a noastră asa că el este „proiectat" (de selecţia naturală) să înveţe rapid din experienţele timpurii. Sistemul imunitar poate fi definit ca un sistem dinamic, capabil să se adapteze şi să evolueze odată cu un mediu aflat în schimbare.— El *necesită* expunere la o gamă de alimente, bacterii şi chiar viermi paraziţi pentru a-şi dezvolta capacitatea de a pregăti un răspuns imun la ameninţările reale. Vaccinarea merge pe

aceeaşi logică. Vaccinurile din copilărie ne fac mai sănătoşi nu prin reducerea ameninţărilor din lume („Interziceţi microbii în şcoli!"), ci prin expunerea copiilor la respectivele ameninţări în doze mici, oferindu-i sistemului imunitar al acestora oportunitatea de a învăţa cum să se apere de ameninţări similare în viitor.

Acesta este raţionamentul pe care se bazează ceea ce se numeşte „ipoteza igienei"—, explicaţia principală a motivului pentru care numărul alergiilor creşte, în general, pe măsură ce ţările devin mai bogate şi mai curate — un alt exemplu de problemă cauzată de progres. Psihologa specializată în dezvoltare umană Alison Gopnik explică pe scurt ipoteza şi ne face favoarea de a o lega de misiunea acestei cărţi:

> **Datorita igienei, antibioticelor şi jucatului redus în aer liber, copiii nu se mai expun microbilor aşa cum o făceau cândva. Deşi, în principiu, acesta e un lucru pozitiv, el poate determina organismele copiilor să dezvolte sisteme imunitare ce reacţionează excesiv la substanţe care nu sunt cu adevărat ameninţătoare - iată cauza alergiilor. Similar,** *ferindu-i pe copii de orice risc posibil, îi putem determina să reacţioneze cu frică exagerată în situaţii care nu sunt deloc periculoase si să îi „ izolăm “ de abilităţile de adult pe care vor trebui să le stăpânească într-o zi* **[sublinierea noastră].—**

Această realitate ne duce la primul Mare Neadevăr al oracolului, Neadevărul despre fragilitate: *Ceea ce na te omoară te face mai slab.* Desigur, aforismul originar al lui Nietzsche — „Ce nu mă omoară mă face mai puternic" - nu este întru totul corect, luat în sens literal: totuşi, unele lucruri care nu te omoară te pot lăsa vătămat şi slăbit pe termen lung. Dar faptul de a-i învăţa pe copii că eşecurile, insultele şi experienţele dureroase le vor provoca daune durabile este nociv în sine. Fiinţele umane *au nevoie* de stresori, adică de provocări fizice şi mintale, căci altfel se deteriorează. De exemplu, muşchii şi articulaţiile au nevoie de stresori pentru a se dezvolta corespunzător; prea mult repaus determină muşchii să se atrofieze, articulaţiile să îşi piardă mobilitatea, funcţiile inimii şi plămânilor să se diminueze, iar sângele să formeze cheaguri. După cum ştim, fără provocările impuse de gravitaţie, astronauţii se confruntă cu slăbiciune musculară şi degenerare

articulară.

Antifragilitatea

Nimeni nu a făcut o treabă mai grozavă în a explica răul evitării stresorilor, a riscurilor si a dozelor mici de durere decât Nassim Nicholas Taleb, statistician născut în Liban, broker, eseist şi cercetător în teoria probabilităţii, care acum este profesor de inginerie a riscului la New York University. în bestsellerul său din 2007, *Lebăda Neagră*, Taleb a argumentat că majoritatea oamenilor se gândesc la risc într-un mod greşit. în sistemele complexe, este aproape inevitabil să apară probleme neprevăzute, şi totuşi persistăm în încercarea de a calcula riscul pe baza experienţelor trecute. în decursul vieţii apar evenimente complet neaşteptate, pe care Taleb le aseamănă cu ivirea unei lebede negre atunci când, bizuindu-ne pe experienţele anterioare, presupunem că toate lebedele sunt albe. (Taleb a fost unul dintre puţinii care au prezis criza economică globală din 2008, bazată pe vulnerabilitatea sistemului financiar la evenimente de tipul „lebedei negre“.)

In cartea sa ulterioară, *AntifragiU* Taleb a explicat cum sistemele şi oamenii pot supravieţui inevitabilelor „lebede negre“ ale vieţii devenind mai *puternici* prin reacţie (cum se petrece şi în cazul sistemului imunitar). Autorul ne cere să distingem trei tipuri de lucruri. Unele, precum ceştile de porţelan, sunt *fragile:* ele se sparg uşor şi nu se pot reface singure, aşa că trebuie să le manevrăm cu grijă şi să le ţinem departe de zbenguiala copiilor mici. Altele sunt *reziliente*: pot suporta şocurile fără probleme. De obicei, părinţii le dau copilaşilor ceşti de plastic, pentru că ele pot face faţă căderilor repetate pe podea, deşi ceştile nu beneficiază în urma acestor căderi. Dar Taleb ne invită sa privim dincolo de cuvântul „rezilienţă“ şi să admitem faptul că unele lucruri sunt *antifragile.* Multe dintre sistemele importante din viaţa economică şi politică sunt asemenea sistemului nostru imunitar: *necesită* factori de stres şi provocări pentru a învăţa, a se adapta şi a creşte. Sistemele antifragile devin rigide, slabe şi ineficiente când nu sunt provocate sau impulsionate de nimic spre un răspuns viguros. Autorul afirmă ca muşchii, oasele, precum şi copiii sunt

antifragili:

> **Exact aşa cum o lună petrecută în pat (...) duce la atrofierea muşchilor, la fel şi sistemele complexe sunt slăbite, chiar ucise atunci când sunt private de factorii de stres. Mare parte din lumea noastră modernă şi structurată ne-a vătămat cu strategii implementate de sus în jos şi cu născociri (...) care tocmai asta fac: insultă antifragilitatea sistemelor. Iată tragedia modernităţii:** *la fel ca în cazul părinţilor nevrotici excesiv de protectori*, *adeseori aceia care încearcă să ne ajute ne fac cel mai mare râu*. **[sublinierea noastră].^**

Taleb îşi începe cartea cu o imagine poetică ce ar trebui să le vorbească tuturor părinţilor. El spune că vântul stinge o lumânare, dar înviorează un foc. Autorul ne sfătuieşte să nu fim ca lumânările şi să nu ne transformăm copiii în lumânări: „Vrei să fii focul şi îţi doreşti să bată vântul.[5]

Nesăbuinţa ocrotirii exagerate devine evidentă de îndată ce înţelegi conceptul antifragilităţii. Ţinând cont că riscurile şi stresorii fac parte din viaţă în mod inevitabil, părinţii şi profesorii ar trebui să-i ajute pe copii să îşi dezvolte abilităţile înnăscute de a creşte şi de a învăţa din asemenea experienţe. Există o expresie veche: „Pregăteşte copilul pentru drum, nu drumul pentru copii.“ Totuşi, se pare că în prezent facem exact opusul: încercăm să înlăturăm din cale orice i-ar putea deranja pe copii, fără să conştientizăm că, procedând astfel, repetăm greşeala cu alergia la arahide. Dacă ne protejăm copiii de diferite tipuri de experienţe cu potenţial supărător, facem astfel încât să devină mai probabil ca acei copii să nu fie capabili să reziste în faţa unor evenimente similare după ce vor părăsi cuibul nostru ocrotitor. Obsesia modernă legată de protejarea tinerilor de „a nu se simţi în siguranţă" este, credem noi, una dintre cauzele creşterii rapide a ratei tulburărilor emoţionale la adolescenţi, chestiune pe care o vom explora în Capitolul 7.

Apariţia culturii siguranţei

In secolul al XX-lea, cuvântul „siguranţă" presupunea, în general, siguranţă fizică. Un mare triumf al sfârşitului veacului trecut a constat în faptul că Statele Unite au devenit mai sigure din punct de vedere fizic pentru copii. Ca rezultat al eforturilor depuse de apărătorii

consumatorilor (precum Ralph Nader şi expozeul său asupra industriei auto, *Unsafe at Any Speed*), de jurnaliştii de investigaţii, de acţiunile legale colective, precum şi al bunului-simţ, produsele şi serviciile periculoase au devenit mai puţin prevalente, între 1978 şi 1985, toate cele 50 de state au promulgat legi care au făcut obligatorie utilizarea scaunelor auto speciale pentru copii.
Căminele şi centrele de zi pentru minori au fost securizate pentru ei — pericolul de sufocare prin înghiţire şi obiectele ascuţite au fost îndepărtate. Drept rezultat, rata mortalităţii la copii a scăzut semnificativ.— Acest lucru este, desigur, foarte bun, deşi sub alte aspecte accentul pus pe siguranţa fizică a mers, poate, prea departe. (Eseul lui Alison Gopnik, citat anterior, s-a intitulat „Should we let toddlers play with saws and knives?"— Răspunsul ei a fost: poate.)

Dar, treptat, în secolul al XXI-lea, în unele campusuri universitare sensul cuvântului „siguranţă" a trecut prin procesul de *concept creeps,* extinzându-se cât să cuprindă şi siguranţa *emoţională.* Ca să dăm un exemplu, în 2014, Oberlin College a publicat un ghid de conduită pentru profesori, care îi îndemna să folosească avertizări pentru factorii declanşatori de stres, în ideea „de a le arăta studenţilor grija faţă de siguranţa lor".— Din restul notificării rezultă clar faptul că ceea ce colegiul le transmitea dascălilor era: „Arătaţi-le studenţilor că vă pasă de *sentimentele* lor." Se poate vedea contopirea siguranţei cu sentimentele într-o altă parte a ghidului, unde profesorii erau îndemnaţi să folosească pentru studenţi pronumele personal de genul preferat de aceştia (bunăoară, „zhe"— în cazul tinerilor care nu vor să fie numiţi „el" sau „ea"), nu pentru că aşa ar fi fost neapărat respectuos, ci fiindcă un profesor care foloseşte pronumele incorect „împiedică sau slăbeşte siguranţa celor din sala de curs". Dacă studenţilor li s-a spus că pot solicita adresarea cu un pronume de gen neutru, iar apoi profesorul nu se conformează, studenţii pot fi dezamăgiţi sau supăraţi. Dar sunt aceşti studenţi *lipsiţi de swurantdl* Sunt aceşti studenţi în vreun *pericol* dacă un profesor îi desemnează prin alt pronume personal? Dascălii ar trebui, într-adevăr, să fie conştienţi de sentimentele studenţilor lor, dar cum i-ar putea schimba asta pe

studenţii de la Oberlin — si natura discuţiilor din clasă —, când membrilor respectivei comunităţi li se repetă întruna că ar trebui să jud ece discursul altora în termeni de siguranţă şi pericol pentru ei

msisi:

Pentru a înţelege modul în care un administrator de la Oberlin ar fi putut folosi cuvântul „siguranţă", facem acum referire la un articol din 2016 al psihologului australian Nick Haslam, intitulat „Concept Creep: Pshychologys Expanding Concepts of Harm and Pathology"—. Haslam a examinat o varietate de concepte-cheie din psihologia clinică şi din cea socială - inclusiv abuzul, bullyingul, trauma şi prejudecata — pentru a determina cum s-a schimbat utilizarea lor din anii 1980 încoace. El a descoperit că aria lor de aplicare s-a extins în două direcţii: conceptele s-au extins „în jos", pentru a se aplica situaţiilor mai puţin severe, şi „în sus[44], pentru a include fenomene noi, dar legate din punct de vedere conceptual.

Sa luăm cuvântul „traumă[u]. în versiunile timpurii ale principalului manual de psihiatrie, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (DSM)—, psihiatrii foloseau cuvântul „traumă[44] doar pentru a descrie un agent fizic care provoca daune fizice, ca în cazul a ceea ce denumim acum *leziuni cerebrale traumatice.* Totuşi, în varianta revizuită din 1980, manualul (DSM III) a recunoscut „tulburarea de stres posttraumatic[44] (TSPT sau, în engleză, PTSD) ca tulburare mintală — primul tip de rănire traumatica diferită de cea fizică. TSPT este cauzată de o experienţă extraordinară şi terifiantă, iar criteriile pentru un eveniment traumatic ce justifică un diagnostic precum TSPT erau (şi sunt) stricte: pentru a se califica, un eveniment trebuie „să inducă simptome semnificative de suferinţă la aproape toată lumea[44] şi să fie „în afara gamei obişnuite a experienţelor umane[11].- DSM III a accentuat că evenimentul nu a fost bazat pe un *standard subiectiv.* Trebuia să fie ceva care i-ar determina pe mai toţi oamenii să aibă o reacţie severă. Războiul, violul şi tortura intrau în această categorie. Pe de altă parte, divorţul şi un doliu (precum în urma decesului din cauze naturale a unui soţ) nu erau incluse, întrucât ele se considerau a fi întâmplări normale în viaţă, chiar dacă neaşteptate. Aceste experienţe sunt triste şi dureroase,

însă durerea nu este acelaşi lucru cu trauma. Persoanele aflate în astfel de situaţii ce nu
se încadrează în categoria „traumei[44] ar putea beneficia de consiliere, dar în general ele se recuperează după acele pierderi fără intervenţii terapeutice.^ De fapt, majoritatea oamenilor care au trecut prin experienţe traumatice se recuperează complet fără nicio
intervenţie.—

Totuşi, până la începutul anilor 2000, conceptul de „traumă[44] din anumite cercuri ale comunităţii terapeutice s-a furişat „în jos[44] atât de mult, încât a inclus „orice lucru experimentat de un individ şi socotit ca fiind dăunător din punct de vedere fizic sau emoţional, având efecte negative îndelungate asupra traiului şi bunăstării mintale, fizice, sociale, emoţionale sau spirituale ale individului[44] —. Latura subiectivă a „vătămării[44] a devenit definitorie în evaluarea traumei. Ca rezultat, cuvântul „traumă[44] a ajuns să fie foarte uzitat, nu doar de către profesioniştii din domeniul sănătăţii mintale, dar şi de pacienţii lor - pacienţi printre care au început să se numere tot mai multi studenţi.

La fel ca în cazul traumei, o schimbare-cheie pentru majoritatea conceptelor examinate de Haslam a fost trecerea la un *standard subiectiv.*— Nu mai tinea de nimeni altcineva să decidă ceea ce se socotea drept traumă, bullying sau abuz; dacă tu simţi astfel, ai încredere în sentimentele tale. Dacă o persoană a declarat că un eveniment a fost traumatic (sau abuziv, sau hărţuitor), evaluarea subiectivă a acesteia a început să fie luată drept o dovadă suficientă. Iar dacă studenţii, intr-un număr ce creşte rapid, au fost diagnosticaţi cu o tulburare mintală (aşa cum vom vedea în Capitolul 7), atunci există o nevoie de a-i proteja care creşte şi ea rapici în comunitatea din campus.

Spaţiile sigure

Puţini americani auziseră despre vreun „spaţiu siguC în sens academic până în martie 2015, când *The New York Times* a publicat un eseu al lui Judith Shulevitz— despre un spaţiu sigur creat de către studenţii de la Brown University. Studenţii respectivi se pregăteau pentru o dezbatere viitoare între două autoare feministe,

Wendy McElroy şi Jessica Valenti, despre „cultura violului^ — conceptul conform căruia „atitudinile sociale predominante au efectul cie a normaliza sau trivializa agresiunea şi abuzul sexuale[1]'^. Susţinătorii ideii, precum Valenti, argumentează că misoginia este endemică în cultura americană şi că, într-o asemenea lume, agresiunea sexuală devine o infracţiune relativ minoră. Cu toţii putem să vedem, mai ales în era #MeToo, că abuzul sexual a ajuns ceva comun. Dar ne îndreaptă oare acest lucru către o „cultură a violuluE? Pare o idee demnă de a fi dezbătută.

McElroy contestă afirmaţia că Statele Unite au o cultură a violului şi, pentru a-şi susţine ideea, compară situaţia din SUA cu cea din diverse ţări în care violul este endemic şi tolerat. (De exemplu, în anumite regiuni ale Afghanistan ului, „femeile se căsătoresc împotriva voinţei lor, sunt ucise pentru a salva onoarea bărbaţilor, sunt violate. Iar când sunt violate, sunt arestate pentru acest lucru, ciupă care sunt ostracizate de propriile familii[u], spune ea. „Aceea este cultura violului.McElroy are o experienţă nemijlocită în ce priveşte violenţa sexuală: după cum a relatat publicului cie la Brown, a fost violată pe când era adolescentă şi, ca adult, a fost bătută atât de crunt de un iubit, încât şi-a pierdut un ochi. Ea crede că ar fi un lucru fals şi nefolositor să li se spună femeilor americane că ele trăiesc într-o cultură a violului.

Dar dacă unii studenţi cie la Brown University chiar *cred* că în Statele Unite există o cultură a violului? Ar trebui să i se permită lui McElroy să le conteste credinţa, sau acea contestaţie i-ar pune pe anumiţi studenţi în pericol? Un tânăr i-a explicat lui Shulevitz: „A aduce la Brown un asemenea vorbitor ar fi posibil să servească l

a

invalidarea experienţelor oamenilor/[1] „Ar putea fi dăunător'/ răspuns ea.^ Unii studenţi de la Brown cred că America este o cultură a violului şi, din moment ce acest lucru se bazează în parte pe a propria experienţă de agresiune sexuală, logica pare să susţină că, dacă McElroy le spune în timpul dezbaterii că America *nu* este o cultură a violului, ea ar putea să fie înţeleasă ca afirmând că experienţele lor personale sunt „invalide'/ asta pentru a dovedi faptul ca în America există intr-adevăr o cultură a violului. Acest lucru ar putea fi dureros de auzit — dar ar trebui ca studenţii să interpreteze emoţia cu pricina ca pe un semn că se află în pericol?

Ilustrând sintagma *concept creep* şi extinderea termenului „siguranţă" pentru a include confortul emoţional, studentul citat anterior, împreună cu alţi câţiva colegi de la Brown, a încercat să o excludă pe McElroy din dezbatere, cu scopul de a-şi proteja colegii de „daune" (ceea ce ar fi lăsat-o doar pe Valenti să-şi prezinte punctul de vedere).[2]^ Deşi acea încercare a eşuat, preşedinta Brown University, Christina Paxson, a anunţat că ea nu este de acord cu McElroy şi că, exact în timpul dezbaterii, colegiul va organiza o prelegere combativă pe marginea respectivului subiect - fără nicio dezbatere —, astfel încât studenţii să asculte despre cultura violului din America fără să se confrunte cu puncte de vedere diferite.[22]

Totuşi, prelegerea combativă nu a rezolvat în totalitate problema. Orice student care a ales să fie prezent la dezbaterea principală tot putea fi provocat de prezenţa lui McElroy în campus şi, prin urmare, traumatizat (asta presupunând că studenţii sunt mai degrabă fragili decât antifragili). Aşa că studentul citat mai devreme şi alţi câţiva de la Brown au lucrat pentru a crea un „spaţiu sigur", în care toţi cei care se simţeau lezaţi să se poată recupera şi să obţină ajutor. încăperea era dotată cu fursecuri, cărţi de colorat, baloane, plastilină, muzică relaxantă, perne, pături şi un videoclip cu căţei zburdalnici, iar acolo se adunaseră studenţi şi personal instruit să se confrunte cu trauma. însă ameninţarea nu era doar

reactivarea amintirilor personale dureroase; era, de asemenea, o ameninţare la credinţele proprii. Un student care a ales spaţiul sigur s-a exprimat astfel: „M-am simţit bombardat de puncte de vedere care contravin cu adevărat credinţelor mele personale celor mai dragi şi mai adânc înrădăcinate."[22]

Reacţia generală la articolul lui Shulevitz a fost una încărcată de scepticism. Mulţi americani nu puteau să înţeleagă de ce studenţii aveau nevoie să se păstreze „în siguranţă" faţă de idei felurite. Nu puteau ei să facă asta pur şi simplu neducându-se la dezbatere? Dar dacă înţelegi modelul studentului fragil — credinţa că mulţi studenţi sunt fragili, în sensul dat de Taleb cuvântului —, atunci devine

limpede că toţi membrii unei comunităţi trebuie să lucreze împreună pentru a-i proteja pe unii dintre ei de amintirile traumelor trecute. Toţi membrii comunităţii de la Brown ar fi trebuit să vină *in corpore* şi să-i ceară preşedintelui (sau cuiva din conducere) să-l împiedice pe vorbitorul ameninţător să păşească în campus. Dacă te vezi pe tine însuţi sau pe colegii tăi studenţi ca fiind nişte lumânări, vei dori să faci din campus o zonă lipsită complet de vânt. Iar dacă preşedintele nu îi protejează pe studenţi, atunci studenţii trebuie să se organizeze pentru a avea grijă unii de alţii — iată motivaţia pentru crearea acelui spaţiu sigur.

Şi totuşi, adulţii tineri nu sunt lumânări cu flacără pâlpâitoare. Ei sunt antifragili, iar acest lucru este adevărat inclusiv pentru victimele violenţei şi pentru cei care suferă de TSPT. Cercetările privind „dezvoltarea posttraumaticău arată că *majoritatea* oamenilor declară că au devenit mai puternici sau mai buni într-un anume fel după ce au suferit o experienţă traumatică.— Asta nu înseamnă că ar trebui să încetăm să-i mai protejăm pe tineri de potenţiale traume, ci înseamnă că această cultură a siguranţei se bazează pe o neînţelegere fundamentală a naturii umane, precum şi a dinamicii traumei şi a recuperării. Este vital pentru persoanele care au supravieţuit violentei să se obişnuiască cu semnele si amintirile traumei, ţesute în pânza vieţii de zi cu zi.^ Evitarea factorilor declanşatori este un *simptom* al TSPT, nu un tratament pentru această afecţiune. Despre avertismentele asupra factorilor declanşatori, Richard McNally, director de training clinic din Departamentul de psihologie al Harvard University, spune:

> **Avertismentele asupra factorilor declanşatori sunt contraterapeutice, pentru că ele încurajează evitarea**

reamintirii traumei, iar această evitare menţine TSPT. Reacţiile emoţionale severe declanşate de materialele de curs sunt un semn că studenţii au nevoie să facă o prioritate din sănătatea lor mintală şi să aibă parte de terapii cognitiv-comportamentale, care îi vor ajuta să depăşească TSPT Astfel de terapii implică expunerea treptată şi sistematică la amintirile traumatice, până când capacitatea acelor amintiri de a stârni suferinţă se diminuează.^

Specialiştii în terapie cognitiv-comportamentală tratează pacienţii afectaţi de o traumă expunându-i la aspectele pe care ei le găsesc supărătoare (la început, intr-un mod delicat, rugându-i să-şi imagineze lucruri sau să se uite la poze legate de ea), activându-le teama şi ajutândud să se acomodeze cu stimulii. De fapt, reactivarea anxietăţii este atât de importantă, încât unii terapeuţi îşi sfătuiesc pacienţii să evite folosirea medicaţiei anxiolitice cât timp urmează terapia prin expunere.—

Pentru un student care suferă realmente de TSPT, tratamentul adecvat este cu adevărat necesar. Dar prietenii şi profesorii cu intenţii bune care lucrează împreună pentru a ascunde potenţialele amintiri traumatizante pe care studentul le-ar retrăi ar putea împiedica recuperarea acestuia. O cultură care permite conceptului „siguranţei^ să se strecoare până într-atât de departe, încât să pună semnul egal între disconfort şi pericol fizic este o cultură care îi încurajează pe oameni să se protejeze în mod sistematic unul pe altul chiar de experienţe înglobate în viaţa de zi cu zi, experienţe care le sunt necesare pentru a deveni puternici şi sănătoşi.

La acest lucru ne referim când vorbim despre *cultura siguranţei*. Siguranţa este bună, evident, şi a-i ţine pe alţii departe de lezări constituie o virtute, dar virtuţile pot deveni vicii atunci când sunt duse la extrem.— Cultura siguranţei se referă la o cultură, sau la un sistem de credinţe, în care siguranţa a devenit o valoare sacră, ceea ce înseamnă că oamenii nu sunt doritori să facă acele compromisuri cerute de alte preocupări morale şi practice. „Siguranţa[11] surclasează orice altceva, indiferent cât de improbabil sau banal este pericolul. Când copiii sunt crescuţi intr-o cultură a siguranţei care îi învaţă că trebuie să fie „în siguranţă emoţională", ocrotindu-i de orice pericol imaginabil, s-ar putea crea o

buclă de feedback: copiii ajung să fie tot mai fragili şi mai puţin rezidenţi, iar asta le transmite adulţilor că au nevoie de mai multă protecţie, ceea ce îi face şi mai fragili, şi mai puţin rezilienţi. Rezultatul final poate fi asemănător cu ce s-a întâmplat atunci când am încercat să îi ţinem pe copii în siguranţă faţă de expunerea la arahide: am obţinut efectul invers, răspândit la scară largă. „Vindecarea" s-a dovedit a fi, de fapt, cauza principală a bolii.

iGen şi curentul siguranţei

Preocuparea în privinţa siguranţei excesive se remarcă cel mai clar la generaţia care a început să intre la facultate în 2013. Timp de mulţi ani, sociologii şi specialiştii în vânzări au presupus că „generaţia milenialilor“ cuprinde pe toată lumea născută (cu aproximaţie) între 1982 şi 1998 sau 2000. Dar Jean Twenge, psihologă la San Diego State University şi o autoritate în privinţa diferenţelor dintre generaţii, a descoperit o discontinuitate acută care începe cu persoanele născute în jurul anului 1995. Specialista îi denumeşte pe cei născuţi în şi după 1995 „iGen", abreviere de la „Generaţia internetului". (Alţii folosesc termenul „Generaţia Z“.) Twenge arată că iGen suferă de rate mai mari de anxietate şi depresie decât s-a întâmplat în cazul milenialilor la aceeaşi vârstă — şi de rate mai mari de suicid. Ceva se petrece; ceva a schimbat experienţa copilăriei celor veniţi pe lume la sfârşitul anilor 1990. Twenge se concentrează asupra dezvoltării rapide a reţelelor sociale în perioada de după apariţia iPhone-ului, în 2007. Până în 2011, sau pe acolo, majoritatea adolescenţilor puteau să îşi verifice statusul din reţeaua lor socială la fiecare câteva minute, iar multi dintre ei chiar o făceau.

Vom explora informaţiile şi argumentele lui Jean Twenge în Capitolul 7. Deocamdată, să remarcăm numai două lucruri. în primul rând, membrii iGen sunt „obsedaţi de siguranţă", aşa cum se exprimă Twenge, şi definesc siguranţa incluzând neapărat în termen „componenta emoţională[1]'.— Concentrarea asupra „siguranţei emoţionale'' îi conduce pe mulţi dintre ei să creadă că „ar trebui să fie în siguranţă nu doar faţă de accidente rutiere

şi
agresiuni sexuale, ci şi faţă de oameni care nu sunt de acord cu
. “62 ei —.

Al doilea lucru pe care vrem să îl remarcăm privitor la iGen este că tendinţele din campusuri care ne-au determinat să scriem articolul nostru iniţial din *The Atlantic* — în special solicitările de spaţii sigure şi avertismentele privind factorii declanşatori — au început să se răspândească atunci când iGen a intrat în universităţi, aproximativ în anul 2013. Cererile pentru siguranţă şi cenzură s-au înmulţit accelerat în următorii patru ani, pe măsură ce ultimii mileniali absolveau—, fiind înlocuiţi de iGen. Aceasta nu este o carte despre mileniali; intr-adevăr, milenialii au o reputaţie destul de proastă în prezent, lumea atribuindu-le — în mod eronat — tendinţele recente din campusuri. Aceasta este o carte despre atitudinile foarte diferite faţă de discurs şi siguranţă ce se propagă în universităţi după plecarea milenialilor. Nu blamăm iGen — este generaţia care îi include şi pe copiii lui Jon. Mai degrabă sugerăm că studenţii de astăzi au fost educaţi de părinţi şi profesori grijulii, care au ţinut cont de interesele copiilor, dar care adesea nu le-au oferit libertatea de a-şi dezvolta antifragilitatea.

Concluzie

- Copiii, ca multe alte sisteme adaptative complexe, sunt antifragili. Creierii lor necesită o gamă largă de date din mediile lor, pentru a se configura pentru acele medii. Asemenea sistemului imuni tar, copiii trebuie expuşi la provocări şi factori de stres (cu anumite limitări şi în moduri adecvate vârstei lor); în caz contrar, vor eşua să se dezvolte astfel încât să devină adulţi abili şi puternici, capabili să interacţioneze în mod
productiv cu oameni şi idei care le pun la încercare credinţele şi convingerile morale.

* Conceptele capătă uneori proporţii nebănuite. Concepte precum trauma şi siguranţa s-au extins atât de mult din anii 1980 şi până acum, încât ele sunt folosite adesea în moduri nefundamentate pe o

cercetare psihologică reală. Extinse în mod grosolan, concepte ca trauma şi siguranţa sunt utilizate astăzi pentru a justifica protejarea exagerată a minorilor de toate vârstele; chiar şi studenţilor li se spune că au nevoie de spaţii sigure şi de avertismente pentru factorii declanşatori, ca nu cumva cuvintele şi ideile să îi pună în pericolul unei recurenţe a traumelor din trecut.

- Curentul siguranţei este un cult al siguranţei — o obsesie în privinţa eliminării ameninţărilor (reale şi imaginare), ajunsă până la punctul în care oamenii devin refractari la a face compromisuri rezonabile cerute de alte preocupări practice şi morale. Curentul siguranţei îi privează pe tineri de experienţele de care au nevoie minţile lor antifragile, astfel că aceştia devin mai fragili, mai anxioşi, mai predispuşi să se perceapă drept victime.

Note:

25 *The Book of Mencius,* **în Chan (1963), p. 78.** *(N. a.)*

26 **B. Hendrick, „Peanut allergies in kids on the rise", 14 mai 2010. Preluat de pe** http://www.webmd.com/allergies/ **news/20100514/peanut-allergies- in-kids-on-the-rise. (TV.** *a.)*

27 **Du Toit, Katz** *et ai* **(2008).** *(N. a.)*

28 **Christakis (2008).** *(N. a.)*

29 **Du Toit, Roberts** *et ai* **(2015)-** *(N a.)*

20 **LEAP Study Results, februarie 2015. Preluat de pe** http://www.leapstudy.com/leap-study-results. *(N. a.)*

21 **LEAP Study Results, februarie 2015. Preluat de pe** http://www.leapstudy.com/leap-study-results. *(N. a.)*

32 **S. Chan, „Complex adaptive systems[44], 2001. Preluat de pe** http://web.mit.edu/esd.83/www/notebook/Complex%20Adaptive%20Systems. **şi Holland, 1992.** *(N. a.)*

33 **Okada, Kuhn, Feillet şi Bach (2010).** *(N. a.)*

34 **A. Gopnik, „Should we let toddlers play with saws and knives?[44],** *The Wall Street Journal,* **31 august 2016. Preluat de pe** http://www.wsj.com/articles/should-we-let-toddlers-play-with-saws-and-knives-1472654945. **(JV.** *a.)*

35 **Taleb,** *Antif agil,* **p. 17-** *(N. red.)*

36 Ibidem, **p. 15.** *(N. red.)*

37 **„Infant, child, and teen mortality[41], Child Trends Databank, noiembrie 2016. Preluat de pe** https://www.childtrends.org/indicators/infant-child-and-teen-mortality. *(N. a.)*

38 **Gopnik (2016); vezi nora 34.** *(N. a.)*
39 **Termenul se referă la extinderea conceptelor în domeniul vătămării şi patologiilor psihice.** *(N. trad.)*
40 **Office of Equity Concerns 2014, „Support resources for faculty[1], Oberlin College & Conservatory** *(via* **Wayback Machine Internet Archive). Preluat de pe http://web.archive.org/web/20131222174936. (***N a.)*
41 **„Zhe" este folosit ca pronume personal de genul neutru, deşi nu e recunoscut în gramatica limbii engleze; diferă de „it", care se referă la obiecte sau animale.** *(N. trad.)*
42 **Haslam (2016).** *(N. a.)*
43 **„DSM History", American Psychiatric Association. Preluat de pe https://www.psychiatry.org/psychiatrists/practice/dsm/history--of-the--dsm.** *(N. a.)* ' '
44 **M.J. Friedman, „PTSD: National Center for PTSD", U.S. Department of Veterans Affairs, 31 ianuarie 2007. Preluat de pe https://www.ptsd.va.gov/professional/ptsd--overview/ptsd-overview.asp.** *(N. a.)*
45 **Bonanno, Westphal şi Mancini (2011).** *(N a.)*
46 **„Majoritatea supravieţuitorilor traumei sunt foarte rezilienţi şi îşi dezvoltă mecanisme de apărare potrivite, inclusiv folosirea sprijinului social, pentru a face fată consecinţelor si efectelor traumei. Cei mai multi se recuperează în timp, arată suferinţă minimă şi funcţionează eficient în sferele importante ale vieţii si ale stadiilor de dezvoltare", Center for Substance Abuse Treatment, U.S., 2014,** *Trauma-informed care in behavioral health services*, **capitolul 3, „Understanding the impact of trauma"; vezi şi Rockville, MD: „Substance Abuse and Mental Health Services Administration". Preluate de pe https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207191/.** *(N. a.)*
47 **„Trauma", SAMHSA-HRSA Center for Integrated Health Solutions. Preluat de pe https://www.integration.samhsa.gov/clinical-practice/trauma. Notă: Această definiţie tautologică a „traumei" foloseşte reacţia la „experienţă" ca definiţie a existenţei traumei.** *(N. a.)*
48 **Acest lucru este în mod special îngrijorător, pentru că dacă efectul este inclus în definiţia „traumei", când o persoană trece prin ceea ce se numeşte „dezvoltare posttraumatică", orice s-ar fi întâmplat nu va mai fi definit ca „traumă", indiferent cât de mult s-ar îndepărta de spectrul experienţelor normale. Acest lucru va elimina posibilitatea ca oamenii să experimenteze „dezvoltarea posttraumatică", fiindcă dacă ei nusuferă, evenimentele originare nu vor mai fi definite ca „traumatice". Vezi: Collier (2016).** *(N. a.)*
49 **T. Shulevitz, „In college and hiding from scary ideas",** *The New*

York Times, 21

. martie 2015. Preluat de pe

ZI

https://www.nytimes.com/2015/03/22/opinion/sunday/judith-shulevitz- hiding-from-scary-ideas.html. *(N. a.)*

50 „Rape culture", English OxfordLiving Dictionaries. Preluat de pe https://en.oxforddictionaries.com/definition/rape_culture. *(N. a.)*

51 W. McElroy,dezbatere cu Jessica Valentidespre „cultura violului", 7 septembrie 2015. Preluată de pe https://wendymcelroy.liberty.me/debate- with-jessica-valenti-on-rape-culture. *(N. a.)*

52 Shulevitz (2015); vezi nota 49. *(N. a.)*

53 La Brown, climatul era atât de dogmatic, încât studenţii care doreau să exploreze sau să dezbată alte variante decât cele acceptate de campus au simţit nevoia să creeze un grup secret pe Facebook, unde să se poată exprima liber. Vezi: A. Morey, 28 decembrie 2015, FIRE Q&A: Reason@Brown's Christopher Robotham. Preluat de pe https://www.theLre.org/fire-qa- reasonbrowns-christopher-robotham. Vezi şi: J. Nordlinger, „Underground at Brown“, *National Review*, 30 noiembrie 2015. Preluat de pe http://www.nationalreview.com/article/427713/underground-brown-jay- nordlinger. *{N. a.)*

M Acesta este exemplul perfect a ceea ce critică William Deresiewicz, fost profesor la Yale, considerând ca hind tendinţa nefastă a colegiilor de arte liberale de a evita conversaţiile complexe, provocatoare, şi de a favoriza în schimb conversaţiile dogmatice, care creează consensuri ortodoxe. Vezi: W. Deresiewicz, „On political correctness[11], *The American Scholar*, 6 martie 2017. Preluat de pe https://theamericanscholar.org/on-political-correctness. *(N. a.)*

55 Shulevitz (2015); vezi nota 49. *(N. a.)*

56 Pentru un rezumat al studiilor, vezi: Haidt (2006), Capitolul 7. Vezi şi lucrările lui Lawrence Calhoun si Richard Tedeschi, Posttraumatic Growth Research Group, UNC Charlotte, https://ptgi.uncc.edu. *(N. a.)*

57 Foa şi Kozak (1986). *(N. a.)*

58 R. McNally, „If you need a trigger warning, you need P.T.S.D. treatment'[1], *The New York Times*, 13 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.nytimes.com/roomfordebate/20l6/09/13/do-trigger-warnings- work/if-you-need-a-trigger-warning-you-need-ptsd-treatment. (*N. a.)*

59 R. Leahy, relatare personală, 29 decembrie 2017. Vezi şi: McNally (2016), nota 58. *(N. a.)*

60 Aşa cum a spus Aristotel în *Etica nicomahicâ.* Singura excepţie de la acest

principiu la care ne putem gândi este înţelepciunea. *(N. a.)*

61 Twenge (2017), p. 3. *(N. a.)*

62 *Ibidem*, **p. 154.** *(N a.)*

63 Cel puţin printre studenţii grupului de vârstă tradiţional al colegiilor, care alcătuiesc majoritatea studenţilor din instituţiile selective de patru ani, unde cultura siguranţei s-a răspândit galopant. *(N. a.)*

CAPITOLUL 2

Neadevărul despre gândirea emoţională: Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale

Pe oameni îi tulbură nu lucrurile în sine, ci părerile pe care şi le fac cu privire la acestea. Nu lucrurile ne înspăimântă, ci interpretarea pe care o dăm semnificaţiei lor.

Epictct, secolele I—II d.H.—

Imaginează-ţi că tocmai urmezi al doilea an de facultate. Este mijlocul iernii, iar tu te simţi trist şi anxios. Nu atribui niciun stigmat ideii de a merge la un psihoterapeut, aşa că profiţi de avantajul existentei serviciului de consiliere din campus pentru a vedea dacă o discuţie despre problemele tale îţi va fi de ajutor.

Stai jos, faţă în faţă cu noul tău terapeut, şi îi spui cum te-ai simţit în ultima vreme. El răspunde: „O, nu! Oamenii se simt anxioşi când se află intr-un mare pericol. Te simţi uneori *foarte* anxios?"

Această constatare conform căreia trăirea anxietăţii înseamnă că te afli în mare pericol te face foarte anxios *acum.* Tu răspunzi afirmativ. Terapeutul comentează: „O, vai! Atunci înseamnă că te afli într-un pericol *foarte* mare."

Rămâi în tăcere un moment, confuz. în trecut, terapeuţii te-au ajutat să îţi pui la îndoială temerile, nu să le îmbrăţişezi. Mai apoi, psihoterapeutul campusului adaugă: „Ai experimentat cumva ceva cu adevărat neplăcut sau dificil în viaţa ta? Pentru că, în plus, ar trebui să te avertizez că experienţa traumei te distruge - şi poţi rămâne astfel pentru tot restul vieţii/'

Specialistul ridică puţin ochii din caietul său. „Acum, din moment ce ştim că te afli în mare pericol, hai să

discutăm despre felul în care te poţi ascunde." Pe măsură ce anxietatea ta creşte, îţi dai seama că ai făcut o imensă greşeală când ai venit la întâlnirea cu acest psihoterapeut.

'k'k'k

„Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale", a spus Misoponos, şi acest dicton poate părea înţelept şi familiar. Ai auzit versiuni ale lui dintr-o mulţime de romane siropoase şi de la diverşi guru ai psihologiei populare. Dar al doilea Mare Neadevăr — Neadevărul despre gândirea emoţională — vine în contradicţie directă cu înţelepciunea antică. Am deschis acest capitol cu un citat din marele filozof grec Epictet, dar i-am fi putut cita la fel de bine pe Buddha („Viaţa noastră este creaţia minţilor noastre[44]^), pe Shakespeare („Căci nu se află lucru, fie bun, fie rău, pe care gândul să nud facă să fie aşa“—) ori pe Milton („Al său propriu lăcaş îşi este mintea, şi doar ea poate din Rai un Iad şi-un Iad din Rai să facă[44]—).

Sau am fi putut să îţi spunem povestea lui Anicius Boethius, aşteptându'şi execuţia în anul 524. Boethius a atins culmile succesului în lumea romană antică târzie, dar l-a mâniat pe regele ostrogot Teodoric. In *Consolarea filosofici*, scrisă în celula sa din temniţă, descrie întâlnirea lui (fantezistă) cu „Doamna Filozofie[44], care îl vizitează noaptea şi dirijează ceea ce ar fi în esenţă o sesiune de terapie cognitiv-comportamentală. Doamna cu pricina îl mustră blând pentru frica şi amărăciunea sa în faţa sorţii de-acum potrivnice, apoi îl ajută să~şi reconfigureze gândirea şi să-şi stăvilească emoţiile negative. îl face să priceapă că norocul e schimbător si că ar trebui să fie recunoscător că s~a bucurat de el foarte mult timp. îl ghidează să reflecteze asupra faptului că soţia sa, copiii săi şi tatăl său sunt sănătoşi şi că fiecare dintre ei îi este mai drag decât propria viaţă. Fiecare exerciţiu îl ajută pe Boethius să vadă situaţia într-o lumină nouă; fiecare îi slăbeşte strânsoarea emoţiilor şi îl pregăteşte să accepte ultima lecţie a Doamnei Filozofie: „Nimic nu e mizerabil decât dacă tu crezi astfel; şi, pe de altă parte, nimic nu îţi aduce fericire decât dacă eşti împăcat cu situaţia.[44]—

înţelepţii din multe societăţi au aderat la convingerea

că sentimentele sunt întotdeauna atrăgătoare, dar nu întotdeauna de încredere. Adesea ele distorsionează realitatea, ne privează de perspectivă şi ne strică inutil relaţiile. Fericirea, maturitatea şi chiar iluminarea ne cer să respingem Neadevărul gândirii emoţionale şi, în schimb, să învăţăm *să punem sub semnul întrebării* sentimentele noastre. Sentimentele în sine sunt reale si uneori ne avertizează asupra adevărurilor pe care mintea noastră conştientă nu le-a observat, dar alteori ne conduc pe căi rătăcitoare.

în *Teoria fericirii*, Jon s-a inspirat din Buddha şi din alţi înţelepţi pentru a oferi metafora minţii divizate în părţi care uneori intră în conflict, precum un mic călăreţ aşezat pe spinarea unui elefant. Călăreţul reprezintă procesele conştiente sau „controlate[44] — gândirea bazată pe limbaj care ne umple mintea conştientă şi pe care o putem controla până într-un anumit punct. Elefantul reprezintă restul de 99% din ceea ce se petrece în creierii noştri, în afara percepţiei conştiente. Pot fi procese numite intuitive, inconştiente sau „automate", aici referindu-ne la faptul că aproape tot ce se întâmplă în minţile noastre se află în afara controlului nostru direct, deşi câteodată rezultatele proceselor automate îşi croiesc o cale spre conştiinţă.— Metafora cu elefantul si călăreţul surprinde ideea că cel de pe urmă crede adesea că se află în control, deşi elefantul este mult mai puternic şi câştigă aproape orice conflict apărut între cei doi. Jon a trecut în revistă cercetările psihologice pentru a putea arăta că, în general, călăreţul acţionează mai degrabă ca *servitor* al elefantului decât ca stăpân al lui, dat fiind că se dovedeşte foarte abil în a aduce justificări ulterioare pentru orice face sau crede elefantul.

Gândirea emoţională este distorsiunea cognitivă ce apare ori de câte ori călăreţul interpretează ceea ce se întâmplă în moduri care sunt în concordantă cu starea emoţională reactivă a elefantului, fără să investigheze ce e adevărat. Apoi, călăreţul se comportă precum un avocat sau un secretar de presă a cărui slujbă necesită să raţionalizeze şi să justifice concluziile prestabilite ale elefantului, mai degrabă decât să se întrebe — sau chiar să fie curios în legătură cu — ceea ce este efectiv adevărat.

în mod obişnuit, călăreţul îsi face treaba fără obiecţii,

dar se
dovedeşte că el are capacitatea de a-i răspunde elefantului, mai ales dacă poate învăţa să vorbească folosind limbajul acestuia, care este mai degrabă un limbaj al intuiţiei decât logică pură. în cazul în care călăreţul poate reîncadra o situaţie astfel încât elefantul să o vadă într-o lumină nouă, atunci îi poate influenţa starea emoţională. Şi atunci elefantul poate să schimbe direcţia după cum preferă călăreţul. Boethius a exemplificat acest proces de „răspuns" prin crearea „Doamnei Filozofie", determinând-o să pună genul de întrebări pe care înveţi să ţi le pui în cadrul terapiei cognitiv- comportamentale (TCC). Pe măsură ce răspunde întrebărilor ei, Boethius îşi vede viaţa în feluri noi. Simte valuri de iubire pentru membrii familiei lui şi recunoştinţă că toţi sunt în siguranţă. Schimbând lentilele prin care interpretează lucrurile, i se schimbă sentimentele, după care gândirea sa se schimbă chiar mai mult.

Dacă te angajezi în acest proces al „răspunsurilor" în mod regulat, îţi va fi din ce în ce mai uşor să o faci în continuare. Cu timpul, călăreţul devine un dresor tot mai abil, iar elefantul, mai bine dresat. Cei doi lucrează în armonie. în asta constau puterea şi promisiunea TCC.

Ce este TCC?

Terapia cognitiv-comportamentală a fost dezvoltată în anii I960 de Aaron Beck, psihiatru la University of Pennsylvania. La acea vreme, ideile freudiene dominau psihiatria. Clinicienii presupuneau că depresia şi gândirea distorsionată pe care o produce erau doar manifestările de suprafaţă ale unor probleme mai profunde, care de obicei se extindeau în urmă, până la traumele sau conflictele nerezolvate din copilărie. Pentru a trata depresia, trebuia să îţi rezolvi problema principală, şi acest lucru putea să însemne ani lungi de terapie. însă Beck a sesizat o legătură între gândurile pe care le avea o persoană şi sentimentele ce se asociau cu ele. A observat că pacienţii tindeau să se împotmolească într-o buclă de feedback: credinţele iraţionale negative cauzau emoţii negative puternice, care la rândul lor păreau să conducă raţionamentul pacienţilor, motivându-i să găsească dovezi care să le susţină credinţele negative. Beck a remarcat un tipar comun de credinţe, pe care el La denumit „triada

cognitivă a depresiei": „Nu sunt bun de nimic", „Lumea mea este sumbră" şi „Viitorul meu este fără speranţă".

Mulţi oameni experimentează în treacăt unul sau două dintre aceste gânduri, dar persoanele depresive tind să păstreze toate cele trei credinţe intr-o structură psihologică stabilă şi durabilă. Psihologii numesc asemenea structuri *scheme.* Schemele se referă la tipare de gândire şi comportament construite în timp, pe care oamenii le folosesc pentru a procesa repede şi fără efort informaţii, pe măsură ce interacţionează cu lumea. Schemele sunt adânc întipărite în elefantul din poveste; sunt unul dintre modurile prin care elefantul îl ghidează pe călăreţ. Oamenii depresivi dezvoltă scheme complet descurajante despre ei înşişi şi despre căile lor în viată.

>

Marea descoperire a lui Beck a fost aceea că este posibil să rupi bucla de feedback ineficient dintre credinţele negative şi emoţiile negative. Dacă îi poţi face pe pacienţi să examineze acele credinţe şi să ia în considerare dovezile contrare, asta le oferă cel puţin câteva momente de alinare faţă de emoţiile negative, iar dacă reuşeşti să-i eliberezi de emoţiile negative, devin mai deschişi la ideea de a pune la îndoială credinţele negative. Este nevoie de o anumită abilitate pentru a izbuti acest lucru, deoarece persoanele depresive sunt foarte bune în a găsi dovezi pentru credinţele din triadă. Şi aproape niciodată procedeul nu funcţionează de la prima încercare — o schemă negativă nu poate fi dezasamblată într-un singur moment de profundă înţelegere (motiv pentru care asemenea momente de iluminare se estompează adesea cu repeziciune). Totuşi, este cu putinţă să îi antrenezi pe oameni în metoda lui Beck, astfel încât să- şi pună la îndoială gândurile automate pe cont propriu, în fiecare zi. Repetând timp de câteva săptămâni sau luni, oamenii îşi pot schimba schema şi îşi pot face un obicei din formarea unor credinţe diferite, folositoare (cum ar fi: „Pot înfrunta majoritatea provocărilor" sau „Am prieteni în care mă încred"). Cu TCC, nu este nevoie să îţi petreci ani la rând vorbind despre copilăria ta.

Dovezile că TCC dă roade — şi încă repede — sunt

copleşitoare.— O descoperire frecventă este că TCC funcţionează aproape la fel de bine ca Prozac şi alte medicamente similare pentru ameliorarea simptomelor depresiei uşoare până la moderate^-, iar asta cu beneficii pe termen lung şi fără efecte adverse. Dar TCC este eficace deopotrivă pentru probleme ori afecţiuni care merg dincolo de anxietate şi depresie, precum anorexia, bulimia, tulburarea obsesiv- compulsivă, furia cronică, discordia maritală şi dereglările legate de stres.— TCC este uşor de efectuat, a fost folosită pe scară largă, s-a dovedit utilă şi reprezintă forma de psihoterapie cel mai bine studiată.— Reprezintă, prin urmare, terapia care beneficiază de cele mai puternice dovezi că este atât sigură, cât şi eficientă.

Lista de mai jos arată nouă dintre cele mai frecvente distorsiuni cognitive pe care oamenii învaţă să le recunoască în cadrul TCC. Acestea sunt tiparele de gândire deformată pe care Greg a început să le observe în campus, fapt ce l-a determinat să îl invite pe Jon la un prânz, iar ulterior să scrie împreună arricolul din *The Atlantic* şi, în cele din urmă, cartea de faţă. (Diferiţi experţi şi practicieni ai TCC folosesc alte liste de distorsiuni cognitive. Cele nouă detectate de noi fac parte dintr-o listă mai lungă din cartea *Planuri de tratament şi intervenţii pentru depresie şi anxietate* de R. Leahy, S. Holland şi L. McGinn. Pentru a afla mai multe despre TCC — cum acţionează şi cum trebuie practicată —, vezi Anexa 1.)

JUDECATA EMOŢIONALĂ: îţi laşi sentimentele sa-ţi ghideze interpretarea realităţii. „Sunt depresiv; prin urmare, căsnicia mea nu merge.”

CATASTROFAREA: Te concentrezi pe cel mai rău rezultat posibil şi îl vezi ca fiind cel mai probabil. „Va fi îngrozitor dacă voi eşua.“

SUPRAGENERALIZAREA: Percepi un tipar global negativ bazându-te pe un singur incident. „Asta mi se întâmplă în general. Se pare că dau greş în majoritatea privinţelor.”

GÂNDIREA DIHOTOMICĂ (cunoscută şi ca „gândire în alb şi negru”): Priveşti evenimentele sau oamenii în paradigma „totul sau nimic". „Toată lumea mă respinge" sau „A fost o totală pierdere de vreme".

CITIREA GÂNDURILOR: Presupui că ştii ceea ce gândesc

oamenii fără să ai suficiente dovezi asupra gândurilor lor reale. „El/ea crede că sunt un ratat.“

ETICHETAREA: Atribui trăsături negative ţie sau altora (adesea în sprijinul gândirii dihotomice). „Sunt o persoana indezirabilă'[1] sau „El este un om putred".

FILTRAREA NEGATIVA: Te concentrezi aproape exclusiv pe lucrurile negative şi doar rareori le observi pe cele pozitive. „Iată, sunt o mulţime de oameni care nu mă plac."

DESCONSIDERAREA ASPECTELOR POZITIVE: Susţii că lucrurile pozitive pe care le faci tu sau pe care le fac alţii sunt triviale, astfel încât să îţi menţii judecata negativă. „Asta **trebuie să facă nevestele, prin urmare nu contează dacă e drăguţă cu mine" sau „Aceste succese sunt uşoare, aşa că n-au nicio importanţă".**

BLAMAREA: Te concentrezi asupra celeilalte persoane, considerând-o *sursa* **sentimentelor tale negative; refuzi să îţi asumi responsabilitatea pentru a te schimba. „Ea este de vină pentru felul cum mă simt" sau „Părinţii mi-au cauzat toate problemele din viaţă".—**

Pe măsură ce parcurgi lista distorsiunilor, observi uşor cum cineva care gândeşte în mod obişnuit în asemenea moduri ar putea dezvolta scheme ce se rotesc în jurul credinţelor dezadaptative de bază, care interferează cu interpretările realiste şi adaptative ale situaţiilor sociale curente.

Deoarece toată lumea se lasă angrenată din când în când în astfel de distorsiuni, TCC este folositoare oricăruia dintre noi. Oare nu ar fi relaţiile noastre mai bune dacă nu i-am mai învinovăţi atât de des pe alţii şi am gândi mai puţin dihotomic, dacă am recunoaşte că adesea împărţim responsabilitatea pentru conflicte? Nu ar fi dezbaterile politice mai productive dacă am suprageneraliza şi eticheta mai puţin, ambele îngreunând compromisul? Noi nu sugerăm aici că toată lumea are nevoie să-şi găsească un terapeut şi să înceapă şedinţe de TCC. Observaţia iniţială a lui Greg despre distorsiunile cognitive a fost că simplul fapt de a învăţa cum să le recunoşti si cum să le înfrânezi este un obicei intelectual ce ar trebui cultivat de oricare om. A învăţa despre distorsiunile cognitive este în mod special un lucru

important intr-un campus universitar.

Imaginează-ţi că eşti student şi că te afli într-o clasă, la un seminar, unde câţiva colegi practică frecvent judecata emoţională, suprageneralizarea, gândirea dihotomică şi etichetarea simplistă. în această situaţie, sarcina profesorului este să corecteze cu blândeţe asemenea distorsiuni care, toate, interferează cu învăţarea — atât pentru cazul studenţilor ce se angajează în distorsiuni, cât şi pentru restul clasei. De exemplu, dacă un student se arată insultat de un pasaj dintr-un roman şi face o generalizare extinsă despre motivele rău intenţionate ale scriitorilor care împărtăşesc caracteristicile demografice ale autorului considerat insultător, alţi studenţi ar putea să nu fie de acord, dar să fie reticenţi în a spune în mod public acest lucru. Intr-un astfel de caz, ar fi de dorit ca profesorul să pună o serie de întrebări care să îl încurajeze pe student să îşi susţină afirmaţiile, cu dovezi textuale, si să ia în considerare interpretări alternative. Cu timpul, o educaţie universitară bună ar putea să amelioreze abilitatea gândirii critice pentru toţi studenţii.

Nu există o definiţie universal acceptată a „gândirii critice”, dar majoritatea tratărilor conceptului^ includ angajamentul de a lega afirmaţiile cuiva de dovezi de încredere într-o manieră adecvată — ceea ce reprezintă baza cunoaşterii academice şi, de asemenea, esenţa TCC. (Gândirea critică e necesară totodată pentru a recunoaşte şi a anihila aşa-numitele *fake news.)* Nu se poate accepta ca un erudit să spună: „Mi-ai arătat dovezi că afirmaţia mea este greşită, dar eu *simt* în continuare că este corectă, aşa că rămân la ea.” Dacă un erudit nu poate contrazice sau accepta dovezile invalidante, trebuie să renunţe la afirmaţia sa, în caz contrar pierzând respectul colegilor de breaslă. Pe măsură ce oamenii de ştiinţă se provoacă reciproc în cadrul unei comunităţi care împărtăşeşte normele de argumentare şi care se responsabilizează unii pe alţii pentru o judecată corectă, ipotezele se rafinează, teoriile capătă nuanţe, iar înţelegerea tuturor asupra adevărului avansează.

Dar ce s-ar întâmpla dacă unii profesori i-ar *încuraja* pe studenţi să folosească distorsiunile din lista noastră anterioară?

Microagresiunile: Triumful impactului asupra intenţiei

Un prim exemplu al modului în care unii profesori (şi unii administratori) încurajează obiceiurile mentale similare distorsiunilor cognitive constă în promovarea conceptului de „microagresiuni”, popularizat într-un articol— din 2007 al lui Deraid Wing Sue, profesor la Columbia University’s Teachers College. Sue şi câţiva colegi ai săi au definit microagresiunile ca fiind „insulte scurte şi comune, verbale, comportamentale sau de mediu, intenţionate sau nu, care comunică idei rasiale ostile, peiorative sau negative şi jigniri faţă de persoanele de culoare”.
(Termenul a fost aplicat mai întâi afro-americanilor, dar acum este utilizat intr-un sens mult mai larg.)

Mulţi membri ai grupurilor marginalizate din punct de vedere istoric continuă să aibă de-a face cu acte ţinând de prejudecată şi părtinire. Câteodată, lumea aruncă în mod voalat remarci obraznice, răuvoitoare şi bigote la adresa lor, iar pe unele dintre remarci, atunci când vorbitorul îşi exprimă clar ostilitatea sau sfidarea, noi considerăm adecvat să le denumim agresiuni. Dacă actul agresiv este minor sau subtil, termenul „microagresiune” pare a fi potrivit pentru a descrie situaţia. Dar *agresiunea* nu este neintenţionată sau accidentală. Când te loveşti de cineva din întâmplare, fără a dori nicidecum să-i faci rău, nu vorbim despre un act de agresiune, deşi cealaltă persoană îl poate *percepe greşit* ca fiind chiar asta.

Din nefericire, când Sue a inclus insultele „neintenţionate” şi când a definit insultele, integral, în termenii *interpretării ascultătorului*, el ha încurajat pe oameni să aibă asemenea percepţii greşite, ha încurajat să se angajeze în judecata emoţională — să înceapă cu sentimentele lor şi apoi să justifice acele sentimente, trăgând concluzia că cineva a comis un act de *agresiune* la adresa lor. Acele sentimente indică uneori o deducţie corectă, şi este important să afli dacă o cunoştinţă simte ostilitate fată de tine. Dar nu este o idee bună să începi prin *a presupune cel mai rău lucru despre oameni* şi să le interpretezi acţiunile cât se poate de superficial, lată distorsiunea cunoscută drept „citirea

gândurilor”; dacă este făcută din obişnuinţă şi în mod negativ, atunci, foarte probabil, va conduce la disperare, anxietate şi la compromiterea unei întregi reţele de relaţii sociale.

Eseul originar al lui Sue includea o serie de exemple de microagresiuni, dintre care unele implicau faptul că anumiţi oameni au stereotipuri negative faţă de diverse grupuri - de pildă, o femeie albă care îşi strânge poşeta la piept atunci când pe lângă ea trece o persoană de culoare; un şofer de taxi care ignoră apelul unei persoane de culoare pentru a lua un pasager alb; o persoană albă care laudă o persoană de culoare pentru că „vorbeşte articulat”. Cine a experimentat aceste lucruri în mod repetat poate fi îndreptăţit să suspecteze că bigotismul sau stereotipurile negative au motivat respectivele comportamente.[22]

Totuşi, multe dintre exemplele oferite de Sue *nu* sugerează neapărat că vorbitorul simte ostilitate sau are stereotipuri negative faţă de vreun grup. Lista lui de microagresiuni include o persoană albă care îl întreabă pe un american de origine asiatică dacă vrea să o înveţe cuvinte din „limba nativă” a asiaticului; o persoană albă care spune: „America este un *melting pof* şi altă persoană albă care spune: „Cred că solicitantul cel mai calificat ar trebui să obţină slujba". Toate acestea se agaţă de faptul că ascultătorii ar putea *alege* să interpreteze afirmaţia sau întrebarea într-un mod care îi face să se simtă insultaţi sau marginalizaţi. Sue explică faptul că un american de origine asiatică ar putea interpreta întrebarea privind limba în sensul „tu eşti un străin"; un student de origine latino-americană ar putea să interpreteze comentariul despre *melting pot*'ul american ca pe o somaţie de „a asimila cultura dominantă"; un student de culoare ar putea interpreta aprecierea despre cel mai calificat solicitant al unui job ca pe o afirmaţie implicită conform căreia „oamenilor de culoare li se oferă avantaje nedrepte dată fiind rasa lor".

Da, cu siguranţă că cineva *ar putea* interpreta astfel de întrebări si comentarii din viata cotidiană ca însemnând mici acte de agresiune, mustrare sau excludere, iar uneori chiar sunt. Dar există şi alte modalităţi de a percepe aceste afirmaţii — şi, mai la obiect, sar cuveni

oare să îi *învăţăm* pe studenţi să le considere acte de agresiune? Dacă un student simte o licărire de insultă în calitate de receptor al unor asemenea afirmaţii, este oare mai bine să *îmbrăţişeze* sentimentul şi să se eticheteze singur ca victimă a unei microagresiuni, sau ar fi preferabil să se întrebe dacă o interpretare mai favorabilă ar putea fi justificată de fapte? O interpretare favorabilă nu înseamnă că receptorul comentariului nu trebuie să facă nimic; dimpotrivă, ea declanşează o serie de răspunsuri constructive. O abordare binevoitoare ar consta în a spune: „Cred că nu ai avut vreo intenţie rea când ai zis acest lucru, dar ar trebui să ştii că unii oameni l-ar putea interpreta..Această abordare le-ar uşura studenţilor sarcina de a replica atunci când se simt răniţi, ar transforma o poveste despre victimizare într-una despre intervenţia proprie a cuiva şi ar face mult mai probabil ca schimbul interpersonal să aibă un rezultat pozitiv. Cu toţii putem fi mai atenţi la discursul nostru, dar este nedrept să tratăm oamenii ca şi cum ar fi bigoţi, când ei nu au nicio intenţie rea. Făcând asta, ai putea să-i descurajezi să fie receptivi la un feedback valoros. De asemenea, ar deveni mai puţin interesaţi să aibă de-a face cu oameni care nu sunt întru totul asemenea lor.—

Prin urmare, după logica lui Sue, *chiar TCC* poate fi o microagresiune, întrucât necesită interogarea asupra premiselor şi presupunerilor care dau naştere sentimentelor. Sue oferă exemplul unui terapeut care îşi întreabă pacientul: „Crezi cu adevărat că problema ta e cauzată de rasism?" în funcţie de intenţia terapeutului, o asemenea întrebare poate fi într-adevăr una ofensatoare. Dar dacă intenţia terapeutului este să îl ajute pe om să' şi reamintească emoţiile, să caute dovezi pentru a justifica interpretările şi să facă o evaluare realistă a evenimentelor, care vor conduce la cel mai bun mod de a trăi intr-o lume plină de ambiguităţi, atunci întrebarea poate fi adecvată şi foarte constructivă. A-i învăţa pe oameni să vadă *mai multă* agresiune în interacţiunile ambigue, să se simtă *mai* insultaţi, să perceapă *mai multe* emoţii negative şi să evite să pună la îndoială interpretările lor iniţiale ne duce cu gândul la ceva lipsit de înţelepciune (asta, în cel mai bun caz). De asemenea, este contrar scopurilor obişnuite ale unei psihoterapii eficiente.

Shadi Hamid, om de ştiinţă la Brookings Institution, descrie abordarea sa în privinţa microagresiunilor într-un articol din *The Atlantic*: „Ca arab şi ca musulman, mi se pun adesea întrebările: «De unde eşti?» — prin care, de obicei, oamenii vor să spună: «De unde eşti tu, *în realitate*?» — si: «Te-ai născut aici?». Nu mi se întâmplă, de cele mai multe ori, să mă simt jignit/— Aşa cum remarcă Hamid: „în epoca noastră marcată de identitate, ştacheta pentru jigniri a fost coborâtă considerabil, ceea ce face mai dificilă dezbaterea democratică — cetăţenii sunt înclinaţi să îşi păstreze pentru ei părerile reale, dacă se tem că vor fi etichetaţi ca bigoţi sau insensibili/'

Punctul de vedere al lui Hamid are implicaţii importante pentru provocarea de a construi o comunitate într-un campus, unde studenţii interacţionează liber unii cu alţii, fără a-şi păstra ascunse gândurile. Imaginează-ţi că răspunzi de orientarea noilor studenţi într-o universitate din Statele Unite, care este una foarte diversă, în sensul că există studenţi dintr-o gamă largă de grupuri rasiale, etnice, religioase şi provenind din medii socio-economice variate. Există tineri veniţi la studii din Asia, Africa, Europa şi America Latină, dintre care unii nu vorbesc foarte bine engleza; mulţi dintre ei nu înţeleg nuanţele limbii engleze şi obiceiurile din Statele Unite, iar ca rezultat, aleg şi câte un cuvânt greşit atunci când se exprimă. Există, de asemenea, studenţi cu afecţiuni din spectrul autist, care au dificultăţi în a recunoaşte indiciile sociale subtile.—

Având în vedere toată această diversitate, în campus vor apărea sute de neînţelegeri în fiecare zi. Potenţialul de a fi jignit este aproape nelimitat. Cum ar trebui să îi pregăteşti pe studenţi să interacţioneze unii cu alţii în cel mai productiv şi benefic mod? Le- ai oferi o zi pentru instruire în microagresiuni şi i-ai încuraja să raporteze microagresiunile ori de câte ori le sesizează? Pe lângă această instruire, ai forma o echipă de intervenţie — un grup alcătuit din membri ai personalului administrativ însărcinat cu investigarea eventualelor discriminări sau prejudecăţi, incluzând aici microagresiunile?— Sau, mai degrabă, le-ai oferi tuturor studenţilor o zi de instruire pentru a-i învăţa să-şi acorde unul altuia prezumţia de nevinovăţie si să interpreteze acţiunile celorlalţi în moduri care să genereze o reactivitate emoţională

minimă? O astfel de instruire în „prezumţia de nevinovăţie" ar trebui suplimentată cu sfaturi despre cum să fii politicos şi să eviţi jignirea accidentală sau necugetată într-o comunitate extrem de diversă.

Extinzând discuţia, conceptul de microagresiune^ dezvăluie o schimbare morală crucială în campusuri: trecerea de la „intenţie" la „impact". în judecata morală, aşa cum a fost studiată mult timp de psihologi, intenţia este esenţială pentru evaluarea vinovăţiei.— în general, îi considerăm pe oameni responsabili de actele pe care *au intenţionat* să le comită. Dacă Bob încearcă să o otrăvească pe Maria şi dă greş, el a comis o infracţiune foarte gravă, chiar dacă nu a avut niciun impact asupra Măriei. (Bob rămâne însă vinovat de tentativă de omor.) De cealaltă parte, dacă Maria îl omoară accidental pe Bob sărutându-1 (consensual), după ce Maria (fără ca Bob să ştie) a mâncat un sandvici cu unt de arahide, ea nu a comis nicio infracţiune, de vreme ce nu avea habar că el suferea de o alergie mortală la arahide.

Cei mai mulţi oameni înţeleg concepte legate de rasism, sexism, homofobie şi alte forme de bigotism în acest fel — ei se concentrează pe intenţie. Dacă, în baza apartenenţei la un grup, îţi displac anumiţi oameni, le doreşti răul sau intenţionezi să le faci rău, eşti un bigot, chiar dacă spui sau faci ceva care, în mod nesăbuit sau neintenţionat, îi ajută pe membrii acelui grup. Invers, dacă accidental faci sau spui ceva ce un membru al unui grup consideră ofensiv, dar nu simţi dispreţ sau rea-voinţă pe baza apartenenţei sale la acel grup, atunci nu eşti bigot, chiar dacă ai spus o stângăcie ori un lucru lipsit de sensibilitate, care ar necesita să-ţi ceri iertare. O gafa nu face din cineva un om rău sau un agresor.

Totuşi, unii activişti susţin în mod explicit că bigotismul are legătură doar cu impactul (aşa cum îl definesc ei); intenţia nu este necesară. Dacă un membru al unui grup identitar *se simte* jignit sau oprimat de acţiunile altei persoane, atunci, conform paradigmei „impact *versus* intenţie", acea persoană *se face vinovată* de un act de

bigotism. Intr-un eseu de pe EverydayFeminism.com se spune: „In cele din urmă, oare chiar contează intenţia din spatele acţiunilor noastre, dacă acţiunile noastre au

impactul de a perpetua marginalizarea sau oprimarea celor din jur?"—

Este incontestabil faptul că membrii unor grupuri identitare se confruntă frecvent cu jigniri din pricina apartenenţei la acel grup. Chiar dacă persoanele care jignesc nu au pic de rea-voinţă, întrebările lor insensibile sau ignorante ar putea deveni apăsătoare şi greu de tolerat. Karith Foster, actriţă de comedie şi educatoare în domeniul diversităţii, o femeie de culoare căsătorită cu un alb, a avut parte de o experienţă foarte neplăcută când soţul ei a fost dus la serviciul de urgenţe după un accident de motocicletă aproape fatal. în timp ce personalul spitalului îl întreba despre istoricul său medical, bărbatul îşi pierdea din când în când cunoştinţa, aşa că Foster a început să răspundă în locul lui, atât că nimeni nu părea so asculte. „Pentru prima dată în viaţa mea m-am simţit invizibilă[44], a spus femeia. Un medic s-a uitat la ea cu indiferenţă şi într-un final a întrebat-o — pe un ton detaşat - care este relaţia ei cu pacientul. Apoi, în vreme ce îi tratau soţul, mai mulţi membri ai personalului, cu toţii albi, i-au pus aceeaşi întrebare cu o intonaţie asemănătoare, până când, în cele din urmă, Foster a ajuns pe punctul de a izbucni în lacrimi. „Nu era vorba despre întrebare[44], ne-a spus ea. „înţeleg că, potrivit legii şi regulamentului spitalului, trebuia pusă acea întrebare. Ceea ce a fost extrem de deranjant a fost tonul pe care l-am perceput.[44] Ea îşi aminteşte clar ce gândea atunci: „Pe bune, chiar trebuie să am de-a face cu porcăriile astea rasiste EXACT ACUM? Când viaţa soţului meu e pe muchie de cuţit?![44] Foster descrie ce s-a întâmplat în continuare:

> **Mi-aş fi dorit să-mi pierd cumpătul şi să zbier la personalul spitalului: „Trăim în secolul al XXI-lea! Asta se numeşte o căsătorie mixtă!“ Dar îmi dădeam seama că emoţiile mă copleşeau în acel moment extrem de stresant şi mă îndemnau să-i etichetez pe medici şi pe asistente drept rasişti. Presupuneam că ştiu ce gândeau. Dar nu acesta este felul în care gândesc eu în mod normal, când nu mă aflu într-o situaţie îngrozitoare.**
>
> **A fost nevoie să-mi adun toate resursele rămase, am respirat adânc şi am**
>
> **exersat modelul C.A.R.E.^ pe care îl predau. Mi-am reamintit că lumea face tot ce e posibil pentru a-i salva viaţa soţului meu, că stresul situaţiei ar putea să-mi influenţeze**

interpretările şi ca trebuia sa las deschise toate căile de comunicare. Făcând aceste lucruri, mi-am schimbat modul în care mă afişam, pentru că, deşi nu-mi aduc aminte să mă fi purtat diferit, dintr-odată medicii au început să-mi arate radiografii şi să-mi explice procedurile pe care le efectuau. Unul dintre asistenţi chiar a plecat să-mi aducă o ceaşcă de cafea şi a refuzat să mă lase să i-o plătesc. In acel moment am avut revelaţia că ceea ce experimentasem nu era rasism. Nimeni nu se purta maliţios fiindcă eu eram de culoare, pe când soţul meu era alb. Dar pentru ca ei să înţeleagă pe deplin relaţia noastră, au trebuit să-şi revizuiască ideile implicite asupra felului în care arată un cuplu căsătorit.—

Legat de lipsa sensibilităţii personalului din spital, Foster ne-a spus: „Dacă nu m-aş fi dat cu un pas înapoi, aş fi făcut dintr-o situaţie îngrozitoare una şi mai cruntă.[11] După rezolvarea urgenţei — soţul lui Karith se simte bine acum —, Foster n-a ezitat să stea de vorbă cu administraţia spitalului despre insensibilitatea şi lipsa de conştientizare pe care ea şi soţul ei le-au experimentat, iar conducerea a fost receptivă şi le-a prezentat scuze.

Este crucial să îi învăţăm pe proaspeţii studenţi să fie atenţi în privinţa interacţiunilor cu ceilalţi. O parte din ceea ce e luat în derâdere drept „corectitudine politică[41] este numai un efort de a promova interacţiunile politicoase şi respectuoase prin descurajarea
utilizării unor termeni care sunt consideraţi în mod rezonabil ca

>

înjositori (precum un profesor în vârstă care se referă la un grup de studente numindu-le „fatuci[44]).— însă dacă îi înveţi pe studenţi că intenţia nu contează şi, *totodată*, îi încurajezi să considere mai multe lucruri ca fiind jignitoare (direcţionându-i spre experimentarea mai multor efecte negative) şi, *de asemenea*, îi înveţi că oricine spune sau face lucruri pe care ei le consideră jignitoare e „un agresor[44], atunci probabil că le hrăneşti acelor tineri sentimentele de victimizare, furie şi lipsă de speranţă. Lumea — chiar şi universitatea lor — este un loc ostil, unde situaţia pare că nu
se va îmbunătăţi niciodată.

Dacă doreşte cineva să creeze un mediu de furie permanentă şi de conflict între grupuri, atunci acesta este modul perfect de a reuşi. Faptul de a-i învăţa pe studenţi să adopte cele mai puţin generoase interpretări posibile

face mai probabil să dea naştere tocmai sentimentelor de marginalizare şi opresiune pe care aproape toată lumea vrea să le elimine. Şi, pentru a înrăutăţi lucrurile şi mai mult, acest gen de mediu este mai favorabil adoptării unui locus de control extern. Conceptul „locus cie control[44] provine din vremea behavioriştilor, când psihologii au observat că animalele (inclusiv oamenii) puteau fi dresate astfel încât să se aştepte că pot obţine tot ce vor prin intermediul propriului comportament (adică, puterea controlului asupra rezultatelor era „internă[44] pentru ele înseleI). De cealaltă parte, animalele puteau fi dresate să se aştepte că nimic din ceea ce făceau ele nu conta (adică, puterea controlului asupra rezultatelor era „externă[44] pentru ele însele).— O cercetare amplă arată că, în cazul oamenilor, a avea un locus de control intern generează mai multă sănătate, fericire, efort depus, succes la şcoală şi la locul de muncă. — S-a descoperit că un locus de control intern face mai puţin dureroase multe tipuri de adversităţi.—

Retragerea invitaţiilor şi investigarea ideologică a vorbitorilor

O altă modalitate prin care se manifestă în campusuri gândirea emoţională o constituie „dezinvitarea“ oaspeţilor care trebuiau să ţină cuvântări în faţa studenţilor. Logica folosită în mod obişnuit este aceea că, dacă un speaker îi face pe unii studenţi să se simtă inconfortabil, să se supere sau să devină furioşi, acest lucru e suficient pentru a justifica interzicerea vorbitorului în campus, din cauza „pericolului “ pe care îl reprezintă pentru studenţii respectivi. Intr-un caz tipic—, studenţii pun presiune pe organizaţia care a emis invitaţia ori trimit o petiţie preşedintelui colegiului sau decanilor, cerând ca o persoană cu autoritate să retragă invitaţia. Ameninţarea pe care o fac (uneori implicit, alteori explicit) este că, dacă vorbitorul ajunge în campus, vor avea loc proteste zgomotoase, susţinute de un efort organizat de a opri desfăşurarea prelegerii. Strategiile includ blocarea căilor de acces în clădire; strigăte precum: „Ruşine! Ruşine! Ruşine! sau adresarea de injurii oricui încearcă să participe; bătutul puternic în uşi şi ferestre din exteriorul aulei şi umplerea sălii cu protestatari, care în cele din urmă ţipă sau strigă sloganuri oricât de mult e nevoie

pentru a-1 împiedica pe vorbitor să-şi ţină discursul.

Pe măsură ce ideea că simpla prezenţă a unui speaker în campus poate fi „periculoasă'[4] s-a răspândit, eforturile de a retrage invitaţiile vorbitorilor au devenit tot mai frecvente. Organizaţia lui Greg, The Foundation for Individual Rights in Education (FIRE), a contorizat încercările de retragere a invitaţiilor începând cu anul 2000; baza de date a FIRE conţine până în prezent 328 de evenimente de acest gen. în jur de 36% dintre încercări au fost încununate de succes: vorbitorului i-a fost retrasă invitaţia sau [7] evenimentul a fost anulat complet. Dintre prelegerile care totuşi au avut loc, aproximativ o treime au fost întrerupte într-o anumită măsură de proteste. în cazul majorităţii evenimentelor, efortul de a retrage invitaţia poate fi catalogat în mod clar ca venind dintr-o parte sau alta a spectrului politic.

încercările de retragere a invitaţiilor în funcţie de an şi sursa politică a criticilo

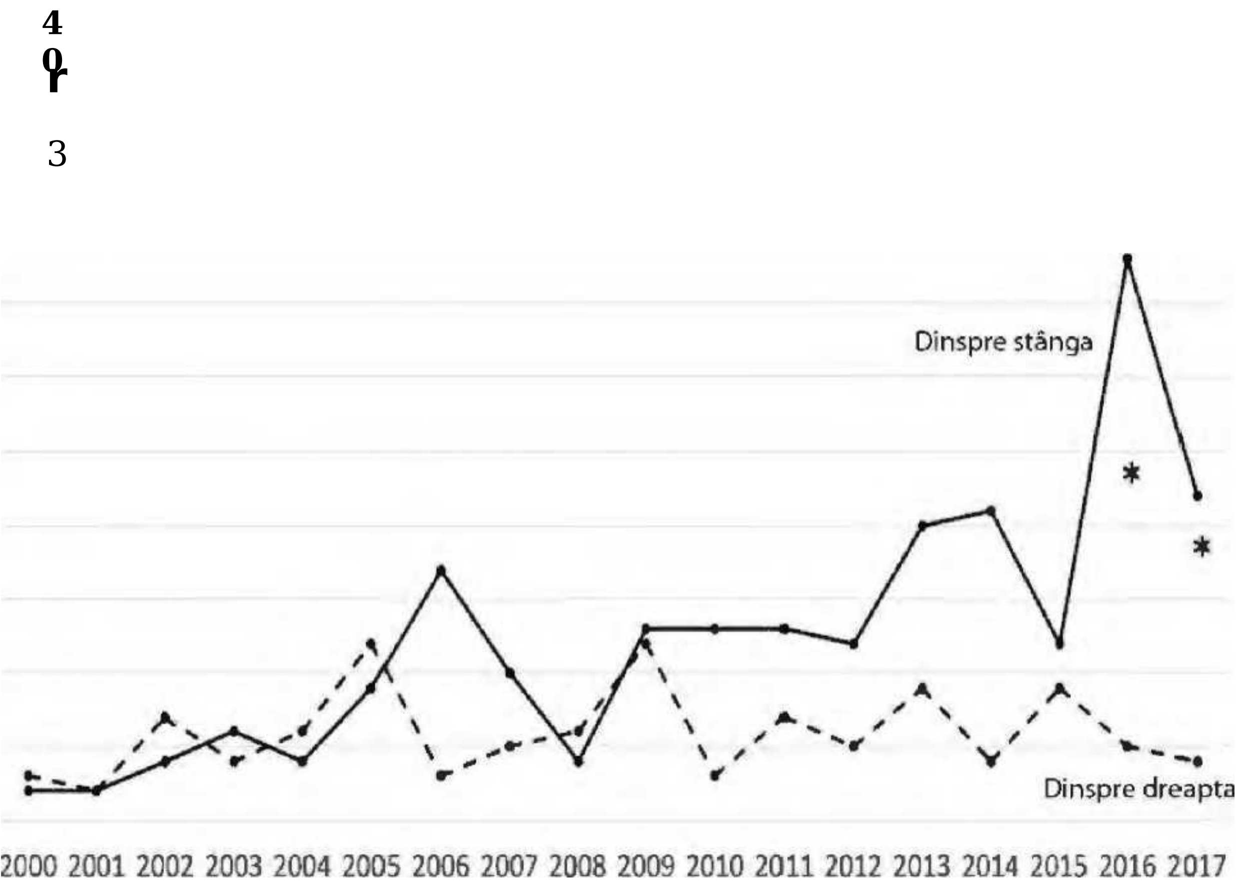

Figura 2.1. încercările de a retrage invitaţiile începând cu anul 2000. Linia continuă arată numărul încercărilor/an iniţiate de oameni **şi** grupuri din stânga politică; linia întreruptă arată încercările dreptei. Asteriscurile indică unde s-ar fi aflat linia continuă dacă Milo Yiannopoulos ar fi fost eliminat din setul de date. *{Sursa:* FIRE.)

Aşa cum poţi vedea în Figura 2.1, din 2000 până în 2009, încercările de a retrage invitaţiile au fost la fel de susceptibile să vină atât din dreapta, cât şi din stânga.— Dar, după 2009, apare un decalaj care apoi se măreşte începând cu 2013 — cam la vremea când Greg a început să observe că lucrurile din campusuri se schimbă.

O parte a acestei schimbări a fost determinată de faptul că, în unele campusuri, grupurile

conservatoare au început să invite mai mulţi provocatori, în special pe Milo Yiannopoulos, care se numeşte deschis pe sine „trol“ şi care declară că scopul lui este să stârnească furia şi să provoace stânga la o reacţie exagerată.— Deşi trolii există de mult timp, dinamica „troli *versus* protestatari^ a devenit mai acută în 2016; în Figura 2.1, am folosit asteriscuri pentru a arăta unde ar fi fost linia corespunzătoare tentativelor stângii dacă nu am fi inclus cele 17 retrageri de invitaţii ale lui Yiannopoulos.^[1] Mulţi dintre vorbitorii care au avut de-a face cu încercările de a li se retrage invitaţiile din partea stângii în 2013 şi 2014 erau persoane erudite şi politicieni serioşi, inclusiv jurnalistul politic conservator George Will şi directorul general al Fondului Monetar Internaţional, Christine Lagarde. Unii erau clar orientaţi către stânga — precum fostul secretar de stat Madeleine Albright, comedianul Bill Maher şi Eric Flolder, fost procuror general al Statelor Unite.

Ceva a început să se schimbe în multe campusuri în jurul lui 2013—, iar ideea conform căreia studenţii nu ar trebui să fie expuşi ideilor „ofensatoare^ deţine acum o poziţie majoritară în universităţi. în 2017, 38% dintre studenţi au spus că „esteimportant să facă parte dintr-o comunitate în care nu sunt expuşi ideilor intolerante şi ofensatoare“—. Afirmaţia a fost aprobată de 63% dintre studenţii foarte liberali, dar punctul de vedere nu a fost consemnat la stânga. Aproape jumătate dintre studenţii foarte conservatori (45%) au aprobat, la rândul lor, această afirmaţie.

Noţiunea conform căreia o universitate ar trebui să-şi protejeze studenţii de idei pe care unii dintre ei le găsesc ofensatoare este o repudiere a moştenirii lui Socrate, care se descrie pe sine ca fiind „tăunul“ populaţiei ateniene. învăţatul credea că slujba lui este să înţepe, să deranjeze, să pună la îndoială şi, prin urmare, să îi provoace pe atenieni să gândească prin filtrul credinţelor lor curente şi să schimbe ideile pe care ei nu le pot susţine.—

In acest spirit, Zachary Wood, un student afro-american de la Williams College din Massachusetts, om cu înclinaţii de stânga, a pus bazele seriei „Uncomfortable Learning^. Asemenea lui Socrate, Wood dorea să îi expună pe studenţi la idei pe care altminteri nu lear întâlni, cu scopul de a-i stârni să gândească mai judicios. în octombrie 2015, Wood a invitat-o pe Suzanne Venker—, un critic conservator al feminismului şi un apărător al rolurilor tradiţionale de gen, pentru a vorbi în cadrul acestei serii. Coorganizatorul lui Woods, Matthew Hennessy, a explicat:

> **Am ales-o [pe Venker] pentru că milioane de americani cred că punctele ei de vedere au greutate sau chiar sunt de acord cu acestea. Noi considerăm că este important să înţelegem de ce atât de mulţi americani au asemenea gânduri interesante şi complexe, astfel încât să le putem combate, iar în plus, să ne înţelegem mai bine propriile comportamente şi gânduri.—**

Reacţia studenţilor de la Williams a fost atât de feroce, încât, în cele din urmă, Wood şi Hennessy au decis că trebuie să anuleze evenimentul. Un student a

scris pe o pagină de Facebook:

> **Când aduci în campus un activist susţinător al supremaţiei albilor şi al drepturilor bărbaţilor, în numele „dialogului[11] şi „al celeilalte părţi“, nu numai că le provoci studenţilor un rău mental, social, psihic şi fizic, dar totodată plăteşti pentru continuarea răspândirii ideologiilor violente care ne ucid surorile (trans) de culoare… Să ştii că îţi înmoi degetele în sângele lor, Zach** Wood!—

Acest răspuns ilustrează clar distorsiunile cognitive ale catastrofarii, etichetării, suprageneralizării şi gândirii dihotomice. Este, de asemenea, un exemplu ca la carte al gândirii emoţionale, cum a spus chiar Wood când a explicat decizia de a anula prelegerea:

> **Când un individ merge până într-atât de departe, încât descrie pe cineva ca având sânge pe mâini pentru că susţine ideea de a aduce un lector foarte controversat la Williams, respectivul avansează convingerea că ceea ce îl ofensează pe el nu ar trebui să fie permis în campus exact din cauză că îl ofensează pe el, precum şi pe oamenii care sunt de acord cu el.-^**

Ar trebui să fie un student care spune „Mă simt ofensat" un motiv suficient pentru a anula o prelegere? Ce se întâmplă dacă sunt mai multi studenţi? Ce se întâmplă dacă si staff-ul facultăţii se simte ofensat?

Asta depinde de ceea ce crezi tu ca este scopul educaţiei. Hanna Holborn Gray, preşedintă a University of Chicago din 1978 până în 1993, a formulat odată următorul principiu: „Educaţia nu ar trebui să aibă intenţia de a-i face pe oameni să se simtă confortabil; educaţia este menită să îi facă să gândească."— Desigur, aceasta era şi credinţa lui Zach Wood, iar principiul lui Gray ne permite să distingem provocările lui Wood şi Socrate de provocările lui Yiannopoulous. Din nefericire, preşedintele de la Williams College a avut o altă filozofie şi a intervenit personal, anulând invitaţia ulterioară a altui lector controversat.— Făcând asta, a aprobat implicit dictatul lui Misoponos conform căruia „învăţatul incomod" este un oximoron. El ar fi putut foarte bine să afişeze o pancartă la porţile de intrare ale colegiului pe care să scrie: EDUCAŢIA NU TREBUIE SĂ ÎI FACĂ PE OAMENI SĂ GÂNDEASCĂ; EA ESTE MENITĂ SĂ ÎI FACĂ SĂ SE SIMTĂ CONFORTABIL.

Concluzie

- Printre cele mai generalizate perspective psihologice ale înţelepciunii tradiţiilor lumii, *ceea ce ne sperie si ne dezorientează cel mai mult nu sunt evenimentele externe înseşi, ci felul în care ne gândim la ele*, aşa cum a fost de părere Epictet.
- TCC este o metodă pe care o poate învăţa oricine pentru a identifica distorsiunile cognitive comune, ca mai apoi să-şi schimbe tiparele obişnuite de gândire. TCC îl ajută pe călăreţ (procesarea controlată) să dreseze elefantul (procesarea automată), rezultatul constând într-o gândire critică şi o sănătate mintală mai bune.
- Judecata emoţională se numără printre cele mai obişnuite distorsiuni cognitive; majoritatea oamenilor ar fi mai fericiţi şi mai eficienţi dacă ar practica-o într-o mai mică măsură.
- Termenul „microagresiune" se referă la un mod de a gândi despre jignirile şi afronturile minore şi comune care sunt aduse oamenilor de culoare (precum şi altora). Actele mărunte de agresiune sunt reale, aşa că termenul ar putea fi util, dar pentru că definiţia include ofense *accidentale* si *neintenţionate*, cuvântul „agresiune" este înşelător. Folosind lentila microagresiunilor, durerea experimentată şi conflictul care se iveşte se pot amplifica. (Pe de altă parte, nu există nimic „micro" în privinţa actelor intenţionate de agresiune şi bigotism.)
- IncurajândU'i pe studenţi să interpreteze acţiunile altora în cel mai puţin generos mod posibil, universităţile care îi învaţă pe tineri despre microagresiuni îi pot îndemna pe aceştia să se angreneze în gândirea emoţională şi în alte distorsiuni cognitive, pregătindu'i pentru niveluri mai înalte de neîncredere şi conflict.
- Apelând la empatie, Karith Foster oferă un exemplu de reevaluare a anumitor acţiuni care ar fi putut să fie considerate microagresiuni. Când ea a interpretat acele acţiuni ca fiind neînţelegeri nevinovate (chiar dacă insensibile), a ajuns la un

rezultat mai bun pentru toată lumea.

- Numărul încercărilor de a „dezinvita" lectori care urmau să ţină prelegeri în campusuri a crescut în ultimii ani; asemenea încercări sunt adesea justificate prin argumentul că vorbitorul în cauză le va face rău studenţilor. Dar disconfortul nu este un
>
pericol. Studenţii, profesorii şi personalul administrativ ar trebui să înţeleagă conceptul antifragilităţii şi să ţină minte principiul Hannei Holborn Gray: „Educaţia nu ar trebui să aibă intenţia de a-i face pe oameni să se simtă confortabil; educaţia este menită să îi facă să gândească."

Note:

64 Manualul iui Epictet. **p. 9.** *(N. trad.)*

65 Mascaro (1995), capitolul 1, versetul 1. *(N. a.)*

66 *Hamlet*, **actul II, scena 2, p. 361. (***N red.)*

67 Paradisul pierdut, **p. 12.** *{N. red.)*

68 Boethius (cca 524 d.H./2011). De observat că psihanalistul Victor Frankl, reflectând asupra anilor petrecuţi de el intr-un lagăr de concentrare, a ajuns la aceeaşi concluzie: „Un om poate să piardă orice în afară de un singur lucru: ultima dintre libertăţile umane - alegerea răspunsului în orice situaţie, alegerea felului propriu de a reacţiona/[1] Vezi: Frankl, partea I, p. 76. *(N. a.)*

69 In bestsellerul său *Gândire rapidă, gândire lentă*, **psihologul Daniel Kahneman, laureat al Premiului Nobel, se referă la procesele automate ca fiind „Sistemul 1", care este rapid, şi Ia procesele controlate ca reprezentând „Sistemul 2", care este lent. (TV** *a.)*

70 Mii de studii şi sute de metaanalize au examinat eficacitatea TCC pentru tratarea tulburărilor precum anxietatea şi depresia. Pentru o sinteză recentă şi accesibilă a lucrărilor ştiinţifice, vezi; Hollon si DeRubeis (în curs de apariţie). Putem rezuma un punct de vedere larg împărtăşit redând următoarea frază de pe site-ul United Kingdom's Royal College of Psychiatrists: „TCC este unul dintre cele mai eficiente tratamente pentru cazurile în care anxietatea sau depresia e problema principală (...), cea mai bună abordare

psihologică pentru depresia moderată şi severă, [sil H fel de eficace precum antidepresivele pentru multe tipuri de depresie", P. Blenkiron, „Cognitive behavioural therapy", Royal College of Psychiatrists, iulie 2013. Preluat de pe https://www.rcpsych.ac.uk/mentalhealthinformation/therapies/cognitivebehavioi (TV. *a.)*

71 „Terapia cognitivă poate fi la fel de eficientă ca medicamentele antidepresive.
Spre deosebire de medicaţie, beneficiile ei persistă şi după ce tratamentul încetează. (...) TCC este tot atât de folositoare, fiind posibil să dureze chiar mai mult decât abordările alternative [pentru tulburarea de anxietate generalizată)Hollon şi DeRubeis (în curs de apariţie). (TV. *a.)*

72 Blenkiron (2013); vezi nota 70. Vezi şi: „CBT outcome studies", *Academy of Cognitive Therapy*, **23 noiembrie 2016. Preluat de pe http://www.academyofct.org/page/OutcomeStudies. (TV** *a.)*

23 Nu facem afirmaţia că TCC s-a dovedit eficientă pentru *toate* **tulburările psihice, dar fiindcă este uşor de pus în aplicare şi, de asemenea, cea mai documentată formă de psihoterapie, majoritatea specialiştilor în domeniu o consideră standardul de aur cu care ar trebui comparate alte forme de tratament, inclusiv cel medicamentos. Vezi: Butler, Chapman, Forman şi Beck (2006). (TV.** *a.)*

74 Nouă distorsiuni cognitive des întâlnite, extrase din lista prezentată în: Robert L. Leahy, Stephen J.F. Holland şi Lata K. McGinn, *Treatment Plans and Interventions for Depression and Anxiety Disorders*, **ediţia a Il-a, Guilford Press, New York, 2012. (TV.** *a.***)**

73 Pentru diverse definiţii ale „gândirii critice", vezi: „Defining critical thinking", *The Foundation for Critical Thinking.* **Preluat de pe https ://www. criticalthinking.org/pages/defining--critical-thinking/766.**

(TV *a.)*

76 Sue *et al.* **(2007). Definiţia citată se află la p. 271. Termenul a fost folosit şi analizat pentru prima dată de Pierce (1970). (TV.** *a.)*

IT **Asocierile implicite sau inconştiente sunt foarte reale, deşi relaţiile unor asemenea asocieri cu comportamentul discriminatoriu par să fie extrem de complexe; în prezent, ele sunt dezbătute de specialiştii în psihologie socială. Vezi: Rubinstein, Jussim şi Stevens (2018). Pentru o apărare a rolului gândirii părtinitoare implicite în cauzarea comportamentului discriminatoriu, vezi Greenwald, Banaji şi Nosek (2015). (TV.** *a.)*

78 Chiar şi atunci când o persoană interacţionează cu un bigot,

TCC poate ajuta respectiva persoană să reducă probabilitatea şi/sau intensitatea suferinţei. (TV *a.)*

79 S. Hamid, „Bari Weiss, outrage mobs, and identity politics”, *The Atlantic,* **17 februarie 2018. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/politics/archive/2018/02/bari-weiss' immigrants/553550. (TV.** *a.)*

80 G. Miller, „The neurodiversity case for free speech[44], *Quillette,* **18 iulie 2017. Preluat de pe http://quillette.com/2017/07/18/neurodiversity-case-free-speech.** *(N a.)*

81 FIRE (2017), „Bias Response Team Report[14], postare pe blog. Preluat de pe [https://www.thefire.org/first-amendment-library/speciaI-collections/fire- guides/report-on-bias-reporting-systems-2017](https://www.thefire.org/first-amendment-library/speciaI-collections/fire-guides/report-on-bias-reporting-systems-2017). *(N. a.)*

82 Lilienfeld (2017). *(N a.)*

83 De exemplu, Heider (1958). O excepţie de la acest principiu îl reprezintă cazul copiilor foarte mici, care vor judeca adesea un act bine intenţionat ca fiind rău, dacă din întâmplare le provoacă un rău. Vezi: Piaget (1932/1965). *(N. a.)*

84 1. Utt, „Intent vs. impact: Why your intentions don’t really matter[14], *Everyday Feminism,* **30 iulie 2013. Preluat de pe altherapy.dîpps://everydayfeminism.com/2013/07/intentions-dont-really-matter".** *(N. a.)*

85 Karith a creat şi predă modelul C.A.R.E. (Conscious Empathy, Active Listening, Responsible Reaction, and Environmental Awareness - empatie conştientă, ascultare activă, reacţie responsabilă şi conştientizare a mediului) în workshopurile şi prelegerile ei. (*N. a.)*

86 K. Foster (relatare personală, 17 februarie 2018). *(N. a.)*

87 I. Zimmerman, „Two kinds of PC[44], *Inside Higher Ed.,* **16 iunie 2016. Preluat de pe [https://www.insidehighered.com/views/20l6/06/l6/examination- two-kinds-political-correctness-essay](https://www.insidehighered.com/views/20l6/06/l6/examination-two-kinds-political-correctness-essay).** *(N a.)*

88 Rotter (1966). *(N a.)*

89 Pentru mai multe cercetări, vezi Cobb-Clark (2015). *{N. a.)*

90 Buddelmeyer şi Powdthavee (2015). *(N. a.)*

91 Vezi, de exemplu, huiduielile lui Charles Murray la Middlebury College şi ale lui Heather Mac Donald la Claremont McKenna College, pe care le vom descrie în Capitolul 4. FIRE deţine o bază de date cu privire la încercările de retragere a invitaţiilor: Disinvitation Database. Preluat de pe

https://www.thefire.org/resources/disinvitation-database. (*N. a.)*

92 1. Bauer-Wolf, „Free speech advocate silenced[41], *Inside Higher Ed>,* **6 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/20l7/10/06/william-mary-students- who-shut-down-aclu-event-broke-conduct-code.** *(N a.)*

93 In aproximativ o treime dintre cazuri, impulsul a venit de la dreapta şi din afara campusului, iar jumătate dintre aceste cazuri au implicat organizaţii religioase ce se opuneau cuiva care vorbea despre probleme legate de avort şi contracepţie. Din încercările de a retrage invitaţiile de către stânga, mai puţin de 5% au fost iniţiate de surse externe campusului. Pentru a examina singur datele, vizitează https://www.thefire.org/resources/disinvitation- database. *{N. a.)*

94 M. Yiannopoulos, „How to beat me (Spoiler, you won't)[44], 21 martie 2016. Preluat de pe http://www.breitbart.com/social-justice/20l6/03/21/how-to-beat-me-spoiler-you-wont. *(N. a.)*

95 S. Stevens, „Campus speaker disinvitations: Recent trends (Part 2)", Heterodox Academy, 7 februarie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/ 2017/02/07/campus-speaker-disinvitations-recent-trends-part-2-of-2. *(N. a.)*

96 Pentru mai multe analize ale acestor tendinţe, inclusiv un răspuns pentru criticii care afirmă că sondajele nu arată schimbări recente în atitudinile faţă de discursul din campusuri, vezi S. Stevens şi J. Haidt, „The skeptics are wrong, part 2: Speech culture on campus is changing", 11 aprilie 2018. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/the-skeptics--are-wrong-part-2. *(N. a.)*

97 K. Naughton, „Speaking freely - What students think about expression at American colleges", FIRE, octombrie 2017. Preluat de pe https://www.thefire.org/publications/student-attitudes-free-speech-survey. *(N. a.)*

98 Concetăţenii lui Socrate l-au acuzat de impietate şi de corupere a tineretului din Atena. El a fost condamnat de un juriu si fortat să bea otravă. Ne-ar plăcea să credem că astăzi suntem mai deschişi la a tolera „impietatea". *(N. a.)*

99 S. Venker, „Williams Colleges «Uncomfortable Learning» speaker series dropped me. Why?", Fox News, 20 octombrie 2015. Preluat de pe http://www.foxnews.com/opinion/2015/10/20/williams-college-dropped- me-from-its-uncomfortable-learning-speaker-series-why.html. *(N a.)*

100 F. Paris, „Organizers cancel Venker lecture", *The Williams Record*, 21 octombrie 2015. Preluat de pe http://williamsrecord.com/2015/10/21 /organizers-cancel-venker-lecture. (*N. a.)*

101 Z. Wood, „Breaking through a ring of motivated ignorance", *Williams Alternative*, 18 octombrie 2015. Preluat de pe http://williamsalternative.com/2015/1O/breaking-through-a-ring-of- motivated-ignorance-zach-wood. Vezi şi discursul lui Wood pentru TED: „Why its worth listening to people you disagree with", preluat de pe h ttp: //www. ted. com/ta Iks /zachary_r_woo d-w hy- i t_s-worth_listening_to_people_we_disagree_with. *(N. a.)*

102 Ibidem. (N. a.)

103 H.H. Gray (2012), p. 86. *(N a.)*

104 A. Falk, „John Derbyshire's Scheduled Appearance at Williams", *Williams College Office of the President,* 18 februarie 2016. Preluat de pe https://presidc from-the-president/john-derbyshires-

scheduled-appearance-at-williams. *(N. a.)*

CAPITOLUL 3

Neadevărul despre „noi *versus* ei“: Viaţa este o luptă între oamenii buni si oamenii răi

Există moralismul dual, care vede binele si răul ca instincte din interiorul nostru, iar noi putem să alegem între ele. Dar există şi ceea ce voi numi dualism patologic, care vede omenirea însăşi ca fiind radicalizată (...), împărţită în bine incontestabil şi rău iremediabil. Tu eşti fie unul, fie celălalt.

Rabinul Jonathan Sacks[2]^

Un protest este întotdeauna o atenţionare că se petrece o nedreptate. Când un grup se adună pentru a protesta laolaltă, acei oameni construiesc împreună o naraţiune despre ce este greşit, cine este vinovat şi ce trebuie făcut pentru a remedia lucrurile. Cu toate că realitatea se dovedeşte întotdeauna mai complexă decât acea naraţiune, protestul are ca rezultat faptul că anumite persoane sunt demonizate sau idolatrizate — adesea pe nedrept. Un asemenea conflict a avut loc în octombrie 2015 la Claremont McKenna College (CMC), aproape de Los Angeles.

O studentă pe nume Olivia—, ai cărei părinţi au emigrat din Mexic în California înainte ca ea să se fi născut, a publicat un eseu într-o revistă studenţească în care a vorbit despre sentimentele ei de marginalizare şi excludere. Olivia a observat că latino-americanii sunt mai bine reprezentaţi de personalul care se ocupă cu munca de jos la CMC (inclusiv oamenii de serviciu şi grădinarii) decât de personalul administrativ şi profesional. Tinerei i s-a părut dureros acest lucru. Ea a scris că simte ca a fost admisă doar pentru a completa „norma rasială''. A sugerat că există un anumit tip de persoană-standard la CMC, iar ea nu este aşa ceva: „Climatul din campusul nostru şi cultura instituţională sunt bazate, în mare parte, pe valorile occidentale ale albilor heteronormativi, care fac parte din clasa de

mijloc superioară şi din clasa de sus." („Heteronormativitatea" descrie o societate în care oamenii presupun că alţi oameni nu sunt transsexuali şi nici homosexuali decât dacă există informaţii care să ateste contrariul.[2]^[2])

Drept răspuns la acest eseu, pe care Olivia l-a trimis staff-ului CMC, Mary Spellman, decanul studenţilor din colegiu, i-a trimis un e-mail privat două zile mai târziu. Iată conţinutul integral al mesajului:

Olivia,
Iţi mulţumesc pentru că mi-ai scris şi ai împărtăşit acest articol cu mine. Avem multe de făcut la nivel de colegiu şi de comunitate. Ai fi dispusă să vorbim la un moment dat despre aceste probleme? Ele sunt importante pentru mine şi pentru staff-ul meu, al decanului studenţilor, şi ne preocupă modul în care le putem fi de un mai mare folos studenţilor, în special celor care nu se încadrează în şablonul nostru de la CMC.
Mi-ar plăcea să discut mai mult cu tine.

Cu bine,
Decanul Spellman—

Ce părere ai despre e-mailul decanului? Crud sau binevoitor? Majoritatea cititorilor observă, probabil, că Mary Spellman îşi arată îngrijorarea şi că lansează oferta de a asculta şi de a fi de ajutor. însă Olivia a fost jignită de folosirea cuvântului „şablon“. Ea a părut să îl interpreteze în cel mai puţin generos mod posibil: că Spellman insinua că Olivia (şi alţi studenţi de culoare) nu se potrivesc şablonului şi, prin urmare, nu au ce căuta la CMC. în mod clar, nu aceasta a fost intenţia lui Spellman; Olivia însăşi a afirmat că la CMC există un prototip sau un tipar de identităţi în care nu se încadrează şi, aşa cum a explicat ulterior Spellman,— ea a folosit cuvântul „şablon“ pentru a-şi exprima empatia faţă de Olivia, deoarece este un cuvânt pe care îl întrebuinţează *alţi* studenţi de la CMC în conversaţiile cu ea, atunci când semnalează faptul că li se pare că nu se potrivesc acolo.

Sigur, orice student care se percepea deja ca un străin putea simţi o licărire de negativitate atunci când citea cuvântul „şablonC Dar ce ar trebui să faci cu acea licărire? Există un principiu în filozofie şi retorică, denumit „principiul carităţii[11], care susţine că ar trebui să interpretezi spusele altor oameni în forma lor cea mai bună şi mai rezonabilă, nu în sensul cel mai rău sau mai

jignitor posibil. Dacă Olivia ar fi fost învăţată să judece oamenii mai ales în funcţie de intenţiile lor, ar fi putut să folosească „principiul caritătii“ în această situaţie, asa cum a facut-o Karith Foster în povestirea din capitolul anterior. Dacă un student aflat în postura Oliviei ar fi avut obiceiul să îşi pună sub semnul întrebării reacţiile iniţiale, căutând dovezi şi oferindu-le oamenilor prezumţia de nevinovăţie, acel student ar fi putut depăşi emoţia iniţială şi ar fi profitat de invitaţia din partea decanului, care dorea să afle ce putea face pentru a rezolva problemele din campus.

însă nu s-a întâmplat aşa. Olivia a postat e-mailul lui Spellman pe pagina ei de Facebook (la aproape două săptămâni după ce l-a primit) cu comentariul: „Eu pur şi simplu nu mă potrivesc cu minunatul şablon al CMC! Simţiri-vă liberi să daţi *shared* Prietenii

y y 7 >

ei au redistribuit e-mailul, iar în campus au izbucnit proteste.— Au fost marşuri, demonstraţii, solicitări către preşedinte de a face o instruire obligatorie în diversitate, precum şi cereri vizând demisia lui Spellman. Doi studenţi au intrat în greva foamei, jurând că nu se vor hrăni până când Spellman nu va pleca—. într-o scenă pe care o poţi viziona pe YouTube—, studenţii au format un cerc şi timp de o oră şi-au difuzat nemulţumirile — prin megafoane — faţă de Spellman şi alţi administratori care se aflau acolo, în mijlocul cercului, ascultând. Spellman şi-a cerut iertare pentru faptul că emailul său a fost „enunţat greşit" şi a spus mulţimii că „intenţia ei era să susţină sentimentele şi experienţele exprimate în articol şi să ofere sprijin"—. Dar studenţii nu i-au acceptat scuzele. La un moment dat, o femeie i-a reproşat decanului (spre bucuria studenţilor) că „a adormit"— în timpul evenimentului, fapt pe care femeia l-a interpretat drept lipsă de respect. Dar din videoclipul confruntării rezultă limpede că Spellman nu dormea, ci încerca să- şi înăbuşe plânsul.

Universitatea nu a concediat-o pe Spellman, însă nici liderii CMC nu şi-au exprimat public sprijinul pentru ea.^ în faţa furiei crescânde a studenţilor — amplificată de reţelele sociale şi apoi transmisă de presă la nivel naţional -, Spellman a demisionat.—

în timp ce se întâmplau aceste lucruri, un alt conflict

pornit de la un e-mail se desfăşura la Yale.— Erika Christakis, lector la Yale Child Study Center şi director adjunct la Silliman College (unul dintre colegiile rezidenţiale de la Yale), a scris un e-mail în care se întreba dacă este adecvat ca membrii personalului administrativ să le dea sfaturi studenţilor în privinţa costumelor de Halloween potrivite şi nepotrivite, aşa cum făcuse decanul universităţii.— Erika Christakis le-a lăudat „spiritul de a evita rănirea şi jignirea", dar s-a arătat neliniştită că „tendinţa crescândă de a cultiva vulnerabilitatea studenţilor aduce costuri nerecunoscute"—. în mesaj, ea şi-a exprimat îngrijorarea faţă de „înclinaţia la nivel institutional de a controla implicit studenţii" si a invitat comunitatea să reflecteze asupra faptului că, în calitate de adulţi, studenţii ar putea să îşi stabilească singuri normele şi să facă faţă dezacordurilor la nivel interpersonal. „Vorbiţi unii cu alţii", a scris ea. „Libertatea de exprimare şi abilitatea de a tolera ofensele sunt caracteristicile de bază ale unei societăţi libere si deschise."

E-mailul a stârnit reacţii furioase din partea unor studenţi, care l-au interpretat ca pe un indiciu că profesoara Christakis favoriza costumele rasiste.—

Câteva zile mai târziu, un grup format din aproximativ 150 de studenţi a apărut în curtea din faţa casei lui Christakis (din interiorul Silliman) şi a scris pe ziduri mesaje cu creta, inclusiv: „Ştim unde locuieşti." Soţul Erikăi, Nicholas Christakis, era director la Silliman College. Când a ieşit în curte, studenţii agitaţi l-au somat să îşi ceară scuze pentru e-mailul soţiei sale şi să se dezică de conţinutul lui.—

Nicholas a ascultat, s-a angajat într-un dialog cu ei şi şi-a cerut scuze de câteva ori pentru că le-a provocat neplăceri, dar a refuzat să blameze e-mailul soţiei sau ideile de acolo.— Studenţii i-au acuzat pe Erika şi Nicholas că sunt „rasişti" şi „ofensatori", că „îi dezbracă pe oameni de umanitatea lor", „creând un spaţiu nesigur şi susţinând violenţa". L-au înjurat pe director, l-au criticat că „nu ascultă" si că nu tine minte numele studenţilor. I-au cerut să nu

zâmbească, să nu se aplece, să nu gesticuleze. I-au mai spus că îşi doresc ca el să-şi piardă slujba.

în cele din urmă, într-o scenă care s-a viralizat—, un student a ţipat la Nicholas: „Cine dracu te-a angajat? Ar trebui să demisionezi! Nu e vorba despre a crea un spaţiu intelectual! Nu! E vorba despre a crea un cămin aici... Nu ar trebui să dormi noaptea! Eşti dezgustător!"—

A doua zi, preşedintele de la Yale a trimis un e-mail prin care le recunoştea studenţilor durerile şi se angaja „să ia măsuri care ne vor face mai buni"^. Nu a menţionat niciun sprijin pentru familia Christakis decât după câteva săptămâni de la incidentul din curtea celor doi, până la acel moment atitudinile împotriva cuplului fiind deja înrădăcinate. Pe fondul solicitărilor continue de a fi concediaţi—, Erika şi-a dat demisia din postul de la catedră—, Nicholas şi-a luat concediu, iar până la sfârşitul anului universitar perechea a demisionat şi din posturile de la colegiul rezidenţial. Erika a relatat ulterior că mulţi profesori îi încurajau în privat, dar nu erau dispuşi să îi apere sau să îi susţină public pe soţii Christakis, socotind asta „prea riscant" şi temându-se de represalii.—

De ce au reacţionat studenţii atât de violent la e-mailul decanului Spellman şi la cel al Erikăi Christakis, ambele mesaje fiind destinate în mod clar sprijinirii studenţilor? Desigur că există o poveste de fundal la fiecare şcoală; în trecut, fuseseră incidente legate de rasism, sau de alte lucruri, din pricina cărora studenţii erau într-un conflict aproape constant cu administraţia.— Protestele nu erau *doar* despre e-mailuri. Dar, în măsura în care ne putem pronunţa, acele poveşti de fundal nu le implicau pe Spellman sau pe Christakis. Aşadar, de ce studenţii interpretează emailurile drept ofense atât de grave, încât să justifice concedierea autorilor lor? E ca şi cum unii dintre studenţi ar avea propriul prototip mental, o schemă cu două căsuţe de completat: *victimă* sau *opresor.* Şi absolut toată lumea este plasată într-o căsuţă sau în alta.

Grupuri şi triburi

Există o cunoscută serie de experimente în psihologia socială denumită *paradigma grupului minimal*, dezvoltată de psihologul polonez Henri Tajfel, care a servit în Armata

Franceză în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, ajungând apoi prizonier de război în Germania. Profund afectat de experienţele lui în calitate de evreu în perioada respectivă, inclusiv uciderea întregii sale familii de către nazişti, Tajfel a vrut să înţeleagă condiţiile în care anumite persoane i-ar discrimina pe membrii unui grup exterior. Aşa că, în anii I960, a condus o serie de experimente, fiecare începând cu împărţirea subiecţilor în două grupuri pe baza unor criterii simple şi arbitrare, precum datul cu banul. De exemplu, într-un studiu, mai întâi fiecare individ a estimat numărul de puncte desenate pe o foaie de hârtie. Indiferent de estimările făcute, unei jumătăţi dintre subiecţi i s-a spus că a supraestimat numărul de puncte; aşadar, acei oameni au fost incluşi în grupul „celor care au supraestimat[44]. Cealaltă jumătate a fost plasată în grupul „celor care au subestimat[44]. Apoi, subiecţilor li s-a cerut să le dea note sau bani tuturor celorlalţi subiecţi, care erau identificaţi doar în funcţie de apartenenţa la grupul lor. Tajfel a descoperit că, indiferent cât de banal sau de „minimal[44] facea el distincţia între grupuri, oamenii
tindeau să distribuie orice era de oferit doar membrilor din propriul
[130]
grup.—

Studii ulterioare au utilizat o varietate de tehnici pentru a ajunge la aceeaşi concluzie.— Cercetătorul în neuroştiinţe David Eagleman a folosit imagistica prin rezonanţă magnetică funcţională (IRMf) pentru a examina creierii unor subiecţi în timp ce se uitau la videoclipuri în care mâinile altor oameni erau înţepate cu un ac sau atinse cu un beţişor pentru urechi. Când mâna înţepată de ac a fost etichetată cu religia participantului la studiu, zona din creierul său responsabilă pentru durere a arătat o creştere bruscă de activitate, mai mare decât atunci când mâna era etichetată cu o religie diferită. Când au fost create grupuri arbitrare (cum ar fi prin a da cu banul), imediat înainte ca subiectul să intre în aparatul IRM şi mâna înţepată din videoclip să fie etichetată ca aparţinând aceluiaşi grup *arbitrar* al subiectului, chiar dacă grupul nici nu exista cu câteva momente în urmă, creierul participantului la studiu tot arăta o creştere bruscă semnificativă.— Pur şi simplu, nu simţim la fel de

multă empatie faţă de cei pe care îi percepem drept „ceilalţi".

In concluzie, mintea omenească este pregătită pentru tribalism. Evoluţia umană nu este doar povestea indivizilor care concurează cu alţi indivizi din cadrul grupului; este, de asemenea, povestea grupurilor care concurează cu alte grupuri — uneori, în mod violent. Cu toţii suntem descendenţi ai aparţinătorilor unor grupuri care au câştigat, în mod constant, o anume competiţie. Tribalismul este înzestrarea noastră evoluţionistă de a ne uni pentru a fi gata să facem faţă conflictului dintre grupuri.— Când „comutatorul tribului"— se activează, ne legăm mai strâns de grup, îmbrăţişăm şi apărăm matricea morală a acestuia şi ne oprim din a gândi pentru noi înşine. Un principiu de bază al psihologiei morale este că „moralitatea uneşte şi orbeşte"^, lucru de folos unui grup ce se pregăteşte pentru o bătălie între „noi" şi „ei". în modul tribal, se pare că devenim orbi în faţa argumentelor şi informaţiilor care contrazic povestea echipei noastre. Contopirea cu grupul în acest fel ne place mult — aşa cum se poate observa din comportamentul pseudotribal care precede şi acompaniază meciurile de fotbal.

Dar *a fi pregătit* pentru tribalism nu înseamnă că trebuie *sâ trăim* în moduri tribale. Mintea omului are în dotare multe „unelte" cognitive evoluate. Nu le folosim pe toate în permanenţă. Folosim lădiţa cu unelte pe măsură ce avem nevoie. Condiţiile locale pot regla tribalismul mai mult sau mai puţin - sau îl pot stinge complet. Orice conflict între grupuri (real sau perceput) aprinde imediat tribalismul, facându-i pe oameni foarte atenţi la semnele care arată din ce echipă face parte un altul. Trădătorii sunt pedepsiţi; la fel şi fraternizarea cu inamicul. Starea de pace şi prosperitate, în schimb, domoleşte tribalismul. — Oamenii nu simt nevoia să ţină evidenţa membrilor grupului la fel de vigilent şi nu simt presiunea de a se conforma aşteptărilor grupului. Când o comunitate reuşeşte să închidă circuitele tribale ale tuturor, se creează mai mult loc pentru fiecare individ în parte, acesta putând să-şi construiască viaţa pe care şi-o alege. Atunci există mai multă libertate pentru manifestarea unui amalgam creativ al oamenilor şi al ideilor.

Aşadar, ce se întâmplă cu o comunitate precum un

colegiu (sau, din ce în ce mai des, un liceu—) atunci când diferenţele dintre grupuri nu sunt banale şi arbitrare; şi când ele sunt mai degrabă accentuate decât reduse? Ce se întâmplă când îi instruieşti pe
studenţi să îi vadă pe alţii — şi pe ei înşişi — ca pe membrii unor grupuri distincte, definite de rasă, gen ori factori sociali semnificativi, şi le spui că acele grupuri sunt veşnic implicate într- un conflict pentru statut şi resurse?

Două tipuri de politică a identităţii

„Politica de identitate" este un termen controversat, dar sensul său de bază este simplu. Jonathan Rauch, profesor la The Brookings Institution, îl defineşte ca „o mobilizare politică organizată în jurul caracteristicilor de grup, cum ar fi rasa, genul şi sexualitatea, spre deosebire de cele privind interesele de partid, ideologice sau pecuniare". El observă: „în America, acest tip de mobilizare nu este nouă, neobişnuită, ilegitimă, nefastă sau ţinând în mod special de stânga."— Politica se referă la grupuri care formează coaliţii pentru a-şi atinge scopurile. Dacă crescătorii de bovine, iubitorii vinului sau libertarienii care se reunesc pentru a-şi promova interesele sunt consideraţi că fac o politică normală, atunci femeile, afro- americanii sau homosexualii care se unesc sunt si ei formatorii unei politici normale.

Dar *cum* este mobilizată identitatea schimbă lucrurile considerabil — pentru ţară, pentru şansele de succes ale grupului şi pentru bunăstarea oamenilor care se alătură mişcării. Identitatea poate fi mobilizată în moduri care accentuează îmbrăţişarea umanităţii comune, în timp ce demonstrează că unor *fiinţe umane* li se refuză demnitatea şi drepturile pentru că aparţin unui anumit grup — sau identitatea poate fi mobilizată în moduri ce amplifică tribalismul ancestral şi îi uneşte pe oameni intr-o ură comună la adresa *grupului* care serveşte drept inamicul comun unificator.

Politica de identitate a umanităţii comune

Reverendul dr. Martin Luther King, Jr., a rezumat ceea ce vom numi *politica de identitate a umanităţii comune.*

El încerca să vindece o rană deschisă — rasismul de secole, care a fost legiferat în statele sudiste si a intrat în tradiţiile, obiceiurile si instituţiile din toată ţara. Nu era suficient să fii răbdător, aşteptând ca lucrurile să se schimbe treptat. Mişcarea pentru drepturi civile a reprezentat o mişcare politică dirijată de afro-americani, cărora li s-au alăturat şi alţii, constând în proteste nonviolente şi nesupunere civică, boicoturi şi strategii sofisticate de relaţii publice, pentru a exercita presiune politică asupra legiuitorilor intransigenţi; totodată, susţinătorii mişcării lucrau pentru a schimba, pe scară largă, minţile si inimile oamenilor din SUA.

O parte din genialitatea doctorului King a constat în aceea că el facea apel la identităţile şi codurile morale comune ale americanilor folosind limbajele unificatoare ale religiei şi patriotismului. Folosea în moci repetat metafora familiei, referindu-se la oamenii de toate rasele şi religiile ca la „fraţi“ şi „surori[44]. Vorbea adesea despre nevoia de dragoste şi iertare, amintind mereu cuvintele lui Iisus şi repetând înţelepciunea străveche din multe culturi: „Dragostea este singura forţă capabilă să transforme un duşman într-un prieten'[4]— şi

„întunericul nu poate alunga întunericul; doar lumina poate face asta. Ura nu poate alunga ura; doar iubirea poate face asta[44].— (Compară cuvintele lui Martin Luther King cu cele ale lui Buddha: „Ura nu este cucerită de ură; ura este cucerită de iubire. Aceasta e o lege eternă/[4]—)

Discursul cel mai cunoscut al doctorului King s~a bazat pe limbajul şi iconografia a ceea ce sociologii numesc „religia civilă americană[44]—. Unii americani folosesc cuvinte, cadre şi poveşti cvasireligioase pentru a vorbi despre documentele fondatoare ale naţiunii şi despre părinţii fondatori, iar doctorul King a făcut acelaşi lucru. „Când arhitecţii republicii noastre au scris acele cuvinte magnifice ale Constituţiei şi ale Declaraţiei de Independenţă[44], a proclamat el pe treptele Monumentului lui Lincoln, „ei se refereau la obligaţia respectării unei promisiuni[44].— King a îndreptat întreaga forţă morală a religiei civile americane spre scopurile mişcării pentru drepturile civile:

Chiar dacă ne confruntăm cu dificultăţile zilelor de azi si de mâine, eu

am un vis. Este un vis ale cărui rădăcini sunt adânc ancorate în visul

american. Am un vis, si anume că intr-o bună zi această naţiune se va

ridica si va trăi conform adevăratului sens al credinţelor sale. Acest adevăr

este de la sine înţeles pentru noi: toţi oamenii sunt egali.—

Abordarea lui Martin Luther King a făcut clar faptul că victoria sa nu va distruge America, ci o va vindeca şi o va reunifica.— Această abordare incluzivă a umanităţii comune a fost explicită, de asemenea, în cuvintele lui Pauli Murray, preoteasă episcopaliană şi activistă pentru drepturi civile, care, în 1965, la vârsta cie 55 de ani, a obţinut o diplomă de la Yale Law School (astăzi, un colegiu rezidenţial de la Yale îi poartă numele).— în 1945, Murray a scris:

Intenţionez să alung segregarea prin metode pozitive, pline de iubire...

Când fraţii mei încearcă să traseze un cerc din care să mă excludă, eu voi

trasa un cerc şi mai mare, care să-i includă. Când ei vorbesc despre

privilegiile unui grup minuscul, eu voi striga pentru drepturile întregii

.147 omemriA[1]^

O variantă a acestei abordări înnobilatoare a umanităţii comune a jucat un rol important în mişcarea ce a obţinut egalitate în privinţa drepturilor maritale pentru homosexuali în cadrul alegerilor din mai multe state, în 2012, pavând calea pentru Curtea Supremă de a statua căsătoriile dintre homosexuali în întreaga ţară. Unele dintre cele mai influente reclame ale acelor campanii din 2012 au folosit tactica doctorului King de a apela la dragoste şi la valorile morale comune. Dacă vrei să experimentezi emoţia înălţării morale, pur şi simplu intră pe YouTube şi caută „Mainers United for MarriageT Vei găsi videoclipuri scurte arătând pompieri, republicani, creştini şi aşa mai departe - toţi apelând la principii morale puternice, inclusiv la religie şi patriotism, pentru a explica de ce doresc ca fiul/fiica/colegul lor să se poată căsători cu persoana pe care el/ea o iubeşte, lată transcrierea unei astfel de reclame, care îi prezintă pe un preot episcopalian şi pe soţia sa:—

SOŢUL: Fiul nostru, Hal, a condus un pluton în Irak.

SOŢIA: Când s-a întors, ne-am aşezat la masă şi ne-a spus: „Mamă, tată, sunt homosexual."

SOŢUL: Acest lucru a necesitat un timp de acomodare, dar îl iubim şi suntem mândri de el.

SOŢIA: Căsnicia noastră a fost fundaţia vieţii noastre timp de 46 de ani.

SOŢUL: înainte consideram că parteneriatele civile sunt suficiente pentru cuplurile homosexuale.

SOŢIA: Dar căsnicia este un angajament al inimii. Un parteneriat civil nu îl poate înlocui.

SOŢUL: Fiul nostru a luptat pentru libertăţile noastre. El ar trebui să aibă libertatea de a se căsători.

Aceasta este modalitatea de a câştiga inimile, minţile şi voturile: trebuie să apelezi la elefant (procesele intuitive şi emoţionale), precum şi la călăreţ (raţionamentul).— King şi Murray au înţeles acest lucru. în loc să-şi blameze sau să-şi demonizeze oponenţii, ei i-au *umanizat,* după care au apelat necontenit la umanitatea lor.

Politica de identitate a inamicului comun

Forma umanităţii comune a politicii de identitate poate fi găsită încă în multe campusuri, dar în ultimii ani am remarcat o creştere rapidă a unei forme foarte diferite, bazată pe încercarea de a uni şi a mobiliza numeroase grupuri să lupte împotriva unui inamic comun. Aceasta activează un mecanism psihosocial puternic, înglobat într-un vechi proverb beduin: „Eu împotriva fraţilor mei. Eu şi fraţii mei împotriva verilor mei. Eu, fraţii şi verii mei împotriva lumii.Identificarea unui inamic comun este un mod eficient de a-ţi mări şi a-ţi motiva propriul trib.

Pentru că, în ceea ce urmează în capitolul de faţă, vom încerca să înţelegem ce se întâmplă în universităţi, ne vom concentra pe politicile de identitate ale stângii de acolo. Observăm totuşi că evoluţiile din campusuri sunt adesea influenţate de provocări din partea dreptei, pe care le vom discuta în Capitolul 6. Provocările dreptei provin, în mare parte, din afara campusurilor (unde dreapta este la fel de dedicată politicii de identitate cum este şi stânga).

Nu a existat niciodată o demonstraţie mai spectaculoasă a ororilor politicii de identitate a inamicului comun decât cea folosită de Adolf Hitler la adresa evreilor, pentru a uni şi a-şi extinde cel de Al Treilea Reich. Iar printre aspectele cele mai şocante ale epocii noastre este acela că unii americani (şi europeni), în mare parte bărbaţi tineri albi, au îmbrăţişat deschis ideile si simbolurile neonaziste. Ei, precum şi alte grupuri naţionaliste de albi se adună în jurul urii nu doar faţă de evrei, ci şi faţă de negri, feministe şi „SJW“ *(‚social justice warriors*^). Aceste grupuri extremiste de dreapta par să nu fi jucat roluri importante în politicile din campusuri înainte de 2016, dar, din 2017 încoace, multe dintre ele au dezvoltat metode de a trola^ şi a hărţui online, care au început să aibă o influenţă asupra evenimentelor din campusuri (vom discuta mai multe despre ele în Capitolul 6).

în privinţa politicilor de identitate din universităţi ce provin din surse care vin dinspre stânga, iată un exemplu recent care a suscitat foarte multă atenţie. In decembrie 2017, un student latino- american de la Texas State University a scris un articol de opinie în ziarul independent al colegiului, cu titlul „ADN-ul tău este o oroare“^A Eseul începea aşa:

> **Când mă gândesc la toţi oamenii albi pe care i-am întâlnit vreodată - indiferent că mi-au fost profesori, colegi, iubite, prieteni, ofiţeri de poliţie etc. -, probabil că numai pe vreo 12 i-aş considera „decenţi".**

Studentul a argumentat apoi că „albeaţa“ (pielii) este „un construct folosit pentru a perpetua un sistem al puterii rasiste“ şi a afirmat că „printr-o luptă ideologică permanentă, în care ţintim să deconstruim «albeaţa» şi tot ce este legat de ea, vom câştiga“. Eseul se încheie astfel:

> **Din punct de vedere ontologic, moartea albă va însemna eliberare pentru toţi. (...) Până atunci, ţineţi minte asta: vă urăsc pentru că nu ar trebui să existaţi. Voi sunteţi atât sistemul dominant de pe planetă, cât şi vidul în care toate celelalte culturi, la impactul cu voi, sucombă.**

Site-urile de dreapta au interpretat eseul ca pe o chemare la un genocid real împotriva albilor. Autorul pare mai degrabă să fi instigat la genocid *cultural*: sfârşitul dominaţiei albe şi a culturii albe în Statele Unite. în orice

caz, reacţia a fost rapidă şi dură, şi a venit atât din interiorul campusului, cât şi din exteriorul lui.^ Din afara campusului s-au primit mesaje încărcate de ură, cereri de demiteri si chiar ameninţări cu moartea. Mai mult de două mii de oameni au semnat o petiţie pentru a se tăia fondurile ziarului studenţesc.— (FIRE a apărat drepturile ziarului, invocând Primul Amendament.) Redactorii studenţi si-au cerut iertare de îndată—, au retras articolul şi l-au concediat pe autor. Preşedintele universităţii a numit eseul „un şir de opinii rasiste'[1] şi a spus că s-ar fi aşteptat de la redactorii studenţi „să îşi exerseze corecta judecată în stabilirea conţinutului pe care îl publică"^.

în chemarea lui la dezasamblarea structurilor de putere, autorul a utilizat un set de termeni şi concepte comune în anumite departamente academice; principala linie de argumentare a intrat fatis în cadrul familiei de abordări marxiste de analiză socială si politică. Este un set de abordări în care lucrurile sunt analizate în principal prin termeni de putere. Grupurile se luptă pentru putere, în cadrul acestei paradigme, când puterea e percepută ca fiind deţinută de un grup doar pentru a le asupri pe altele, există o polaritate morală: grupul văzut ca puternic este rău, în timp ce grupurile văzute ca oprimate sunt bune. Este o variantă a dualismului patologic pe care l-a descris rabinul Sacks în citatul de la începutul capitolului.

Scriind în timpul Revoluţiei Industriale din secolul al XIX-lea, Karl Marx s-a concentrat pe conflictul dintre clasele economice, precum proletariatul (clasa muncitoare) şi capitaliştii (deţinătorii mijloacelor de producţie). Dar o abordare marxistă poate fi folosită pentru a interpreta orice luptă între grupuri. Unul dintre cei mai importanţi gânditori marxişti, ale cărui idei ajută la înţelegerea evoluţiilor din campusurile de astăzi, este Herbert Marcuse, filozof şi sociolog german, care a fugit de nazişti şi a devenit profesor la câteva universităţi americane. Scrierile sale au avut influentă în anii I960 şi 1970, pe măsură ce stânga americană îşi îndepărta atenţia anterioară de la chestiunea muncitori *versus* capital, pentru a deveni „Noua Stângă", care se concentra pe drepturile civile, pe drepturile femeilor şi pe

alte mişcări sociale ce promovau egalitatea şi justiţia. Aceste mişcări au avut adesea o dimensiune stânga—dreapta: progresiştii doreau progresul, iar conservatorii doreau să păstreze ordinea existentă. Marcuse a analizat conflictul dintre stânga şi dreapta în termeni marxişti.

Intr-un eseu din 1965, intitulat „Repressive Tolerance"-^, Marcuse a argumentat că toleranţa şi libertatea de exprimare oferă beneficii societăţii doar în condiţii speciale, care aproape că nu se întrunesc niciodată: când există egalitate absolută. El credea că atunci când există putere diferenţiată între grupuri, toleranţa conferă putere doar celor deja puternici şi facilitează controlul asupra unor domenii precum educaţia, mass-media şi majoritatea
canalelor de comunicare. O asemenea tolerantă nediscriminatorie
este „represivă[1]', conchidea filozoful. „Ea blochează agenda politică şi suprimă vocile celor mai puţin puternici."

Dacă toleranţa nediscriminatorie este nedreaptă, atunci e nevoie de o formă de tolerantă care *discriminează*. O adevărată „tolerantă eliberatoare", susţinea Marcuse, este una care îi favorizează pe cei slabi şi îi constrânge pe cei puternici. Cine sunt cei slabi şi cei puternici? Pentru Marcuse — care scria aceste lucruri în 1965 —, cei slabi aparţineau stângii politice, iar cei puternici, dreptei. Chiar dacă democraţii controlau Washingtonul la acea vreme, Marcuse asocia dreapta cu comunitatea de business, cu armata şi cu alte categorii învestite, pe care el le vedea ca deţinând puterea, adunând bogăţii şi uneltind să blocheze schimbarea socială.^ Stânga includea studenţii, intelectualii si minorităţile de toate felurile.
Pentru Marcuse, nu exista o echivalentă morală între cele două
părţi. Din punctul său de vedere, dreapta insista pentru război, stânga se pronunţa pentru pace; dreapta era partidul „urii", stânga era partidul „umanităţii".—

Cineva care acceptă aceasta încadrare - faptul că dreapta este puternică (şi, prin urmare, opresivă) în timp ce stânga este slabă (şi, prin urmare, oprimată) - poate fi receptiv la argumentul că toleranta nediscriminatorie

este rea. în locul ei, *toleranta eliberatoare*, explică Marcuse, „ar însemna intoleranţă faţă de mişcările de dreapta şi toleranţă pentru mişcările de stânga"—.

Marcuse a recunoscut faptul că pledoaria lui părea să violeze atât spiritul democraţiei, cât şi tradiţia liberală a nediscriminării, dar a argumentat că, atunci când majoritatea societăţii este reprimată, se justifică folosirea „represiunii şi a îndoctrinării" pentru a-i permite „majorităţii subversive" să obţină puterea pe care o merită. într-un pasaj înfricoşător, ce prevesteşte evenimentele din unele campusuri de astăzi, Marcuse susţine că o democraţie adevărată ar necesita negarea drepturilor de bază unor oameni care susţin cauze sau politici conservatoare, pe care el le vedea ca agresive sau discriminatoare, şi că adevărata libertate de gândire lear putea cere profesorilor să-şi îndoctrineze studenţii:

> **Căile nu ar trebui să fie blocate de ceea ce ar putea dezvolta o majoritate subversivă, iar dacă ele sunt blocate prin represiune organizată şi îndoctrinare, redeschiderea lor ar putea necesita mijloace aparent nedemocratice. Acestea ar include revocarea toleranţei exprimării şi formării grupurilor şi mişcărilor care promovează politicile agresive, armamentul, şovinismul, discriminarea pe criterii de rasă şi religie sau ceea ce se opune extinderii serviciilor publice, sociale, medicale etc. Mai mult decât atât, restaurarea libertăţii de gândire ar putea necesita restricţii noi şi rigide în privinţa învăţăturilor şi practicilor din instituţiile educaţionale care, prin propriile metode şi concepte, servesc la închiderea minţii în cadrul universului stabilit al discursului si comportamentului.^[1]**

Scopul final al revoluţiei marcuseane nu constă în egalitate, ci în inversarea puterii. Marcuse a oferit această viziune în 1965:

> **Ar trebui să fi devenit evident până acum faptul că exercitarea drepturilor civile de către cei care nu le au presupune retragerea drepturilor civile de la cei care împiedică exercitarea lor, iar eliberarea de Blestemaţii Pământului presupune suprimarea nu numai a stăpânilor vechi, ci şi a celor noiT^**

Studentul de la Texas State University care a scris acel articol poate că nu l-a citit pe Marcuse, şi totuşi el a ajuns, într-un fel, la un punct de vedere marcusean

asupra lumii. Marcuse era cunoscut drept „părintele" Noii Stângi; ideile sale erau preluate de generaţiile de studenţi din anii I960 şi 1970, deveniţi profesorii mai în vârstă de astăzi, aşa că o viziune marcuseană este răspândită încă la scară largă. Dar de ce continuă să înflorească această viziune după 50 de ani de la publicarea eseului „Repressive Tolerance", într-o ţară ce a făcut progrese enorme în privinţa extinderii drepturilor civile pentru grupuri care nu le aveau în 1965 şi într-un sistem educaţional despre care nu se poate spune că ar fi controlat de dreapta? Chiar dacă argumentele lui Marcuse aveau sens pentru mulţi oameni în 1965, oare ideile lui pot fi justificate în campusurile din ziua de azi?

Marcuseanismul modern

în deceniile de după publicarea lucrării „Repressive Tolerance", în departamentele umaniste şi de ştiinţe sociale din campusuri a înflorit o varietate de teorii si abordări care ofereau căi de a analiza societatea printr-o lentilă a relaţiilor de putere dintre grupuri. (Exemplele includ deconstructivismul, poststructuralismul, postmodernismul şi teoria critică.) Una dintre teorii merită o menţiune specială, pentru că terminologia şi ideile ei se regăsesc astăzi pe scară largă în discursul activiştilor din campusuri. Abordarea cunoscută ca *intersectionalitate* a fost avansată de către Kimberle Williams Crenshaw, profesoară de drept la UCLA (şi acum la Columbia, unde coordonează Center for Intersectionality and Social Policy Studies—). Intr-un eseu din 1989, doamna Crenshaw a remarcat că experienţa unei femei de culoare din America nu este captată de însumarea experienţei de a fi o persoană de culoare cu experienţa de a fi femeie.^ Ea şi-a întărit punctul de vedere prin analizarea unui caz în care femeile de culoare erau victimele discriminării la General Motors, chiar si atunci când compania angajase o mulţime de persoane de culoare (în joburi din fabrici dominate de bărbaţi) şi o mulţime de femei (în joburi de birou dominate de albi).— Aşadar, în

pofida faptului că GM nu discriminase persoanele de culoare sau femeile, totuşi nu prea angajase femei de culoare. Concluzia importantă a lui Crenshaw a fost că nu poţi privi doar la câteva „efecte principale" mari ale discriminării; trebuie să priveşti interacţiunile sau „intersecţiunile". La modul general, aşa cum au explicat într-o carte recentă Patricia Hill Collins şi Sirma Bilge:

> **Intersectionalitatea, ca unealtă analitică, examinează cum sunt interconectate şi cum se construiesc reciproc relaţiile de putere. Rasa, clasa socială, genul, sexualitatea, (diz)abilitacea, etnia, naţionalitatea, religia şi vârsta sunt categorii de analiză, termeni care fac referire la divizări sociale importante. Dar ele sunt, de asemenea, categorii care îşi extrag sensul din relaţiile de putere ale rasismului, sexismului, heterosexismului şi exploatării de clasă.E^**

Intersecţionalitatea este o mişcare extinsă, bazată pe câteva idei despre care credem că sunt valide şi folositoare: puterea contează, membrii grupurilor se poartă uneori crud sau nedrept pentru a-şi păstra puterea, iar oamenii care fac parte din mai multe grupuri de identitate se pot confrunta cu diverse forme de dezavantajare, în moduri adesea invizibile pentru cei care nu fac parte din grupurile respective. Scopul utilizării terminologiei „intersecţionalismului", aşa cum a spus Crenshaw în discursul său la TED Talks 2016, este că „acolo unde nu există o denumire pentru o problemă, nu poţi vedea problema, iar acolo unde nu poţi vedea problema, nu prea ai cum s-o rezolvi"—.

Aici, scopul nostru nu este de a critica teoria în sine, ci mai degrabă de a explora efectele pe care anumite *interpretări* ale intersecţionalităţii le pot avea în prezent asupra situaţiei din campusuri. Mintea omenească este pregătită pentru tribalism, iar intersecţionalitatea are un mare potenţial de a-1 activa.

Aceste interpretări ale intersecţionalităţii îi învaţă pe oameni să vadă dimensiunile bipolare ale privilegiului şi opresiunii ca fiind omniprezente în interacţiunile sociale. Nu este vorba doar despre ocuparea forţei de muncă sau alte oportunităţi, şi nu este vorba doar despre rasă şi gen. Figura 3.1 ilustrează tipul de diagramă care este folosită uneori pentru a preda intersecţionalitatea. Noi am întocmit'O pe a noastră după o schemă— a lui Kathryn Pauly Morgan, profesoară de filozofie la University of

Toronto. (Pentru simplificare, arătăm doar şapte dintre cele 14 axe care se intersectează în schema lui Morgan.) într-o lucrare în care îşi descrie abordarea, Morgan explică faptul că punctul din centru reprezintă un anumit individ care trăieşte la „intersecţia“ mai multor dimensiuni ale puterii şi privilegiului; persoana se poate afla mai sus sau mai jos pe oricare dintre axe. Autoarea defineşte termenii astfel: „Privilegiul implică puterea de a domina în moduri sistematice. Opresiunea implică experienţa trăită sistematic de a fi dominat în virtutea poziţiei altcuiva pe anumite axe diferite.

Morgan porneşte de la scrierile filozofului francez Michel Foucault pentru a argumenta faptul că „fiecare dintre noi ocupă un punct pe fiecare dintre aceste axe (la un minim) şi că acest punct este simultan un loc al acţiunii, puterii, lipsei de putere, opresiunii şi rezistenţei noastre. Capetele reprezintă privilegiul maxim sau opresiunea extremă faţă de o anumită axă“—. Specialista analizează cum două dintre axe, rasa şi genul, interacţionează pentru a structura şcolile în feluri care privilegiază ideile şi perspectivele bărbaţilor albi. Fetele şi femeile, susţine ea, sunt efectiv „o populaţie colonizată^. Cu toate că ele alcătuiesc majoritatea studenţilor, sunt fortate să trăiască si să înveţe în cadrul ideilor si al instituţiilor

structurate de bărbaţi albi

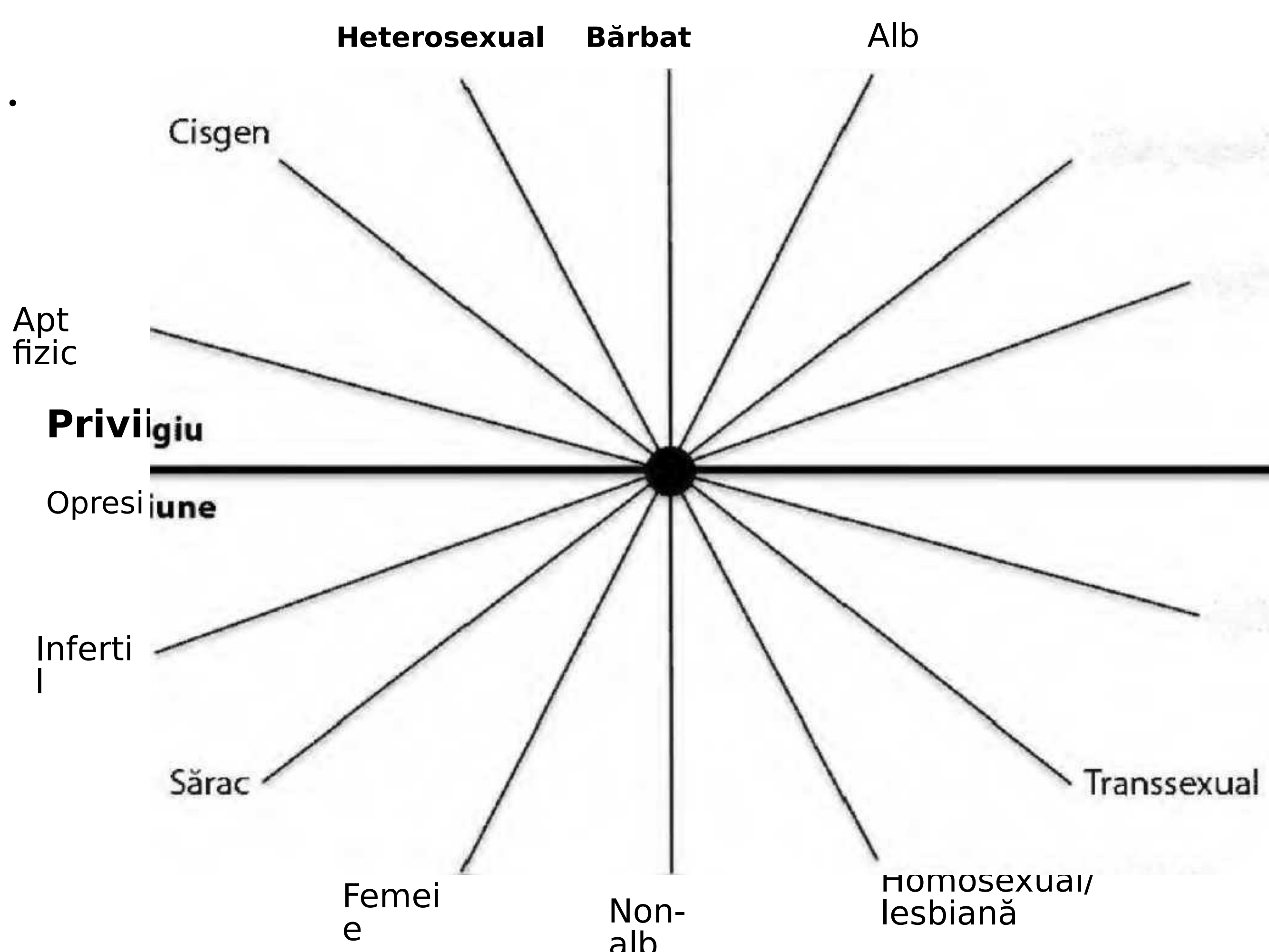

FIGURA 3.1. Şapte axe de privilegiu şi opresiune care se intersectează. Experienţa trăită de fiecare persoană este modelată de poziţia sa pe aceste (şi multe alte) dimensiuni. (Imaginea creată de noi reprezintă o versiune simplificată a celei din schema lui Morgan din 1996. Am omis axele ei pentru gen tipic *vs.* deviant, tânăr vs. bătrân, european vs. non-european, cu studii vs. fără studii, anglofon *vs.* vorbitor de engleză ca a doua limbă, deschis la culoare vs. închis la culoare, non-evreu *vs.* evreu.)

Cu siguranţă, Morgan are dreptate când afirmă că bărbaţii albi sunt, în majoritate, cei care au creat sistemul educaţional şi care au pus bazele aproape tuturor universităţilor din Statele Unite. Acele şcoli au exclus cândva femeile şi persoanele de culoare. Dar oare asta înseamnă că femeile şi persoanele de culoare ar trebui să se gândească astăzi la ele însele ca la nişte „populaţii colonizate'? Le-ar da vreo putere acest lucru, sau ar încuraja un locus extern al controlului? Le-ar face mai mult sau mai puţin dispuse să interacţioneze cu profesorii, să muncească din greu şi să beneficieze la maximum de timpul petrecut la şcoală?

La modul mai general, ce se va întâmpla cu gândirea studenţilor care sunt antrenaţi să vadă totul în termenii axelor bipolare care se intersectează, un capăt al fiecăreia fiind marcat ca „privilegiu", iar celălalt ca „opresiune"? Din moment ce „privilegiul" este definit ca „puterea de a domina" şi cauzează „opresiune", axele sunt în mod inerent dimensiuni *morale*. Oamenii de sus sunt răi, oamenii de jos sunt buni. Acest tip cie

Heterosexual **Bărbat** Alb

predare din universităţi pare să trimită Neadevărul despre „noi *versus* ei" direct în schemele cognitive ale studenţilor: *Viaţa este o luptă între oamenii buni si oamenii răi.* Mai mult decât atât, nu există scăpare de la concluzia cu privire la identitatea oamenilor răi, căci axele principale ale opresiunii arată într-o singură direcţie intersecţională: bărbaţii albi heterosexuali

.Un exemplu al acestui tip de gândire a putut fi întâlnit la Brown University în noiembrie 2015, când studenţii au luat cu asalt biroul preşedintelui şi le-au prezentat respectivei doamne şi rectorului (directorul academic, considerat, în general, ca ocupând a doua cea mai înaltă poziţie) lista lor de revendicări.— într-un moment din videoclipul confruntării, rectorul, un bărbat alb, spune: „Nu putem să avem o discuţie d e s p r e . . . d a r este întrerupt de negaţii şi de pocniturile din degete ale studenţilor. Un protestatar oferă această explicaţie pentru întrerupere: „Problema pe care o avem este că bărbaţii albi heterosexuali ne-au dominat întotdeauna spaţiul. “ Atunci, rectorul precizează că el este homosexual. Studentul se bâlbâie puţin, însă continuă, nedescurajat de faptul că Brown University era condusă de o femeie şi de un homosexual: „Ei bine, homosexual... nu contează... Bărbaţii albi sunt mereu în fruntea

ierarhiei.

Aşadar, ca rezultat al lungii noastre evoluţii pentru competiţia tribală, mintea omenească are de-a gata o gândire binară de tipul „noi *versus* ei“. Dacă ne dorim să creăm comunităţi primitoare şi incluzive, ar trebui să facem tot ce ne stă în putinţă pentru a domoli tribalismul si a activa simţul umanităţii comune. însă unele abordări teoretice folosite în universităţile de astăzi ar putea suprastimula tendinţele noastre tribale străvechi, chiar dacă nu aceea a fost intenţia profesorului. Desigur, unii profesori sunt cu adevărat rasisti, sexisti si homofobi; la fel anumite instituţii, chiar si atunci când oamenii care le conduc sunt bine intenţionaţi, câtă vreme sfârşesc prin a fi mai puţin primitoare pentru unele grupuri. Noi susţinem că trebuie să ne învăţăm studenţii despre varietatea tipurilor de bigotism şi prejudecăţi, ca un pas esenţial către reducerea acestor aspecte. Intersecţionalitatea poate fi explicată cu pricepere, aşa cum o face Crenshaw în discursul ei din cadrul TED Talks.— Poate fi folosită pentru a promova compasiunea şi pentru a dezvălui nedreptăţile care nu au fost sesizate anterior. Şi totuşi, cumva, mulţi studenţi din ziua de azi par să adopte gândirea intersecţională şi să îmbrăţişeze Neadevărul despre „noi *versus* ei“.

De ce politica de identitate a inamicului comun este dăunătoare pentru studenţi

Imaginează-ţi o serie întreagă de studenţi din anul 1 ale căror cursuri de orientare includ formarea în gândirea intersecţională descrisă anterior, laolaltă cu instruirea în depistarea microagresiunilor. Până la sfârşitul primei lor săptămâni în campus, studenţii vor fi învăţat deja să calculeze nivelurile de privilegiu, atât pe cele proprii, cât şi pe ale altora, să identifice mai multe grupuri de identitate si să vadă mai multe diferente între oameni.— Vor fi învăţat să interpreteze mai multe cuvinte şi acţiuni drept acte de agresiune. Să asocieze agresiunea, dominaţia şi opresiunea cu grupurile privilegiate. Să se concentreze doar pe impactul perceput şi sa ignore intenţia. Cum ar reacţiona studenţii aceştia la genul de e-mailuri precum cele trimise de Erika Christakis şi decanul Spellman?^[2]

Combinaţia dintre politica de identitate a inamicului comun şi instruirea în microagresiuni creează un mediu foarte favorabil pentru dezvoltarea „culturii criticii publice^, în care studenţii capătă prestigiu identificând micile jigniri comise de membrii comunităţii lor şi apoi „criticându-i în public^ pe făptaşi.— Nimeni nu câştigă nici puncte, nici merite dacă vorbeşte blând şi între patru ochi cu acela care a jignit - de fapt, un asemenea lucru ar putea fi interpretat drept complot cu inamicul. Cultura criticii publice presupune o cale simplă de a ajunge la un public care atribuie un statut înalt oamenilor care îi fac de ruşine sau îi pedepsesc pe presupuşii răufăcători. Iată un motiv pentru care reţelele sociale au fost intens transformatoare: există mereu un public dornic să se uite cum sunt batjocoriţi alţii, în special când e atât de uşor pentru spectatori să se alăture şi să contribuie la asta.

Viaţa într-o cultură a criticii publice necesită vigilenţă, frică şi autocenzură constante. Mulţi din public pot simţi simpatie pentru persoana care este făcută de ruşine, dar se tem să vorbească, dând falsa impresie că toată lumea e de acord cu acea condamnare. O studentă de la Smith College descrie iniţierea sa în cultura criticii publice, în toamna lui 2014:

In primele mele zile la Smith, am fost martora la

nenumărate discuţii care au constat în aceea că o persoană îi spunea alteia ca opinia ei era greşită. Cuvântul „jigni tor" apărea aproape întotdeauna în raţionament. După nu multe săptămâni, membrii seriei mele de studenţi din anul I asimilaseră deja acest mod de non-gândire. Foarte curând, puteau să detecteze o idee incorectă din punct de vedere politic şi să critice public persoana care o emisese pentru „greşeala" ei. Am început să-mi exprim părerile mai rar, pentru a evita să fiu ridiculizată şi judecată de o comunitate care pretindea că susţine exprimarea liberă a ideilor. Am învăţat, împreună cu ceilalţi studenţi, să umblu cum umbli cu oul, de frică să nu spun ceva „jignitor[1]. Aceasta este norma socială aici.^

Relatări venite din întreaga ţară sunt şocant de asemănătoare: studenţi din multe colegii de astăzi umblă cum umbli cu oul, fiindu-le teamă ca nu cumva să spună vreun lucru greşit, să le placă vreo postare neagreată ori să sară în apărarea cuiva despre care ştiu că e nevinovat, înspăimântaţi că vor fi criticaţi ei înşişi în public de o gloată întreagă pe reţelele sociale.— Conor Friedersdorf, care scrie despre învăţământul superior în *The Atlantic,* a analizat problema, ca răspuns la articolul nostru iniţial din 2015. Tinerii din campusuri i-au spus lucruri precum acesta: „Studenţii îşi fac griji pentru cele mai mici probleme (...), ceea ce a condus la dezintegrarea spiritului universitar şi la o fractură în campus/' lată mărturisirea altui student:

Probabil că sunt reţinut în privinţa a 90% dintre lucrurile pe care aş vrea să le spun, din cauza fricii de a fi criticat în public. Oamenii nu te vor critica pentru că opinia ta este greşită. Oamenii te vor critica pentru absolut orice. Astăzi, pe Twitter, am dat peste nişte indivizi care batjocoreau o fată; ea postase un videoclip în care se filmase vorbind despre cât de mult îl iubeşte pe Dumnezeu şi cum se roagă ea pentru toată lumea. Acolo, sub videoclip, curgeau sute de comentarii — sute de comentarii obraznice. Ajunseseră la punctul în care nici măcar nu-şi mai băteau joc de lucrurile pe care fata le susţinea. Se luau de sprâncenele ei, de felul în care îşi mişca gura, de vocea, de pieptănătura ei... Oribil!^-^

în acest comentariu putem începe să observăm felul în care reţelele sociale amplifică cruzimea şi „semnalarea virtuţilor", trăsături recurente ale culturii criticii publice. (Semnalarea virtuţilor se referă la lucrurile pe care oamenii le spun şi le fac nu pentru a avansa un argument, ci pentru a se lăuda că ei sunt

persoane virtuoase. Acest lucru îi ajută să rămână în graţiile echipei lor.) Mulţimile furioase îi pot jefui pe oamenii buni de conştiinţa lor, în mod special când participanţii poartă măşti (în mulţimile reale) ori când se ascund în spatele unei porecle sau unui avatar (intr-o mulţime din mediul online). Anonimatul găzduieşte dezindividualizarea — pierderea simţului individual al sinelui —, ceea ce diminuează autoretinerea si sporeşte dorinţa fiecăruia de a se alătura mulţimii.—

Devastarea intelectuală cauzată de un asemenea mod de gândire poate fi văzută intr-un text al lui Trent Eady, un activist queer canadian care a scăpat din acest context mental în 2014. El a scris eseul intitulat „Everything is Problematic: My Journey Into The Centre of a Dark Political World, and How I Escaped". Eady identifică patru trăsături ale culturii: dogmatismul, gândirea de grup, mentalitatea de cruciadă şi antiintelectualismul. De cea mai mare relevanţă pentru Neadevărul despre „noi *versus* ei“ este pasajul următor:

> **Gândind în acest fel, lumea se separă repede într-un grup intern şi unul extern — credincioşi şi păgâni, virtuoşi şi răufăcători... Fiecare mică erezie te îndepărtează tot mai mult de grup. Când faceam parte din astfel de grupuri, toată lumea era exact pe aceeaşi lungime de undă în privinţa unei game suspect de mare de chestiuni. Dezacordurile interne erau**

Cu greu ţi-ai putea imagina o cultură care este mai antitetică fată de misiunea unei universităţi.—
[5] [5]

Puterea umanităţii comune de astăzi

Michelle Alexander, în bestsellerul ei *The New Jim Crow: Mass Incarceration in the Age of Colorblindness* —, ilustrează ce se întâmplă cu milioanele de bărbaţi de culoare târâţi în sistemul de justiţie penală - adesea, pentru posesia sau utilizarea unor cantităţi mici de marijuana. Ei sunt eliberaţi intr-o societate unde se luptă să-şi găsească un loc de muncă, unde nu beneficiază de ajutoare de stat, iar uneori se confruntă cu pierderea dreptului la vot, ducându-se spre o „sub-castă“ a societăţii americane în feluri care amintesc de Sudul lui

Jim Crow.

Cartea a avut un impact puternic asupra stângii politice. Dar problemele pe care le ridică rezonează, de asemenea, cu tot spectrul politic. In cărţi precum *Rise of the Warrior Cop: The Militarization of Americas Police Forces*— a lui Radley Balko şi în *Three Felonies a Day: How Feds Target the Innocent* ^ a lui Harvey Silverglate, cofondator FIRE, libertarienii şi-au exprimat opoziţia faţă de apelarea exagerată la forţele de ordine şi faţă de excesele războiului declarat drogurilor. Grupul conservator Right on Crime se opune criminalizării excesive, încarcerării în masă şi luptei împotriva drogurilor.— Chiar şi personalităţi cu ideologii diferite, precum megadonatorul conservator Charles Koch şi megafilantropul progresist George Soros, se concentrează pe această problemă. Există oportunităţi pentru o cooperare reală în privinţa problemelor serioase, dar rezolvabile.—

Pentru activiştii care doresc reforma, chestiunea principală este să găsească un teren comun. Marşurile şi mitingurile sunt bune pentru a-ţi energiza „echipa“, dar — aşa cum subliniază Mark Lilia, profesor de ştiinţe umaniste la Columbia University, în cartea sa *The Once and Future Liberal: After Identity Politics* - ele nu sunt suficiente pentru a aduce o schimbare de durată. Trebuie să câştigi alegerile pentru a face acest lucru, iar ca să câştigi alegerile trebuie să atragi un număr foarte mare de oameni din grupuri diferite. Lilla arată că stânga a reuşit asta de la preşedinţia lui Franklin D. Roosevelt şi de-a lungul epocii Great Society a anilor I960, dar că apoi a apucat pe un drum greşit, cotind spre un nou tip de politică, mai dezbinătoare şi de mai puţin succes:

> **In schimb, ei s-au aruncat într-o mişcare a politicii de identitate, pierzându-şi simţul a ceea ce împărtăşim cu toţii, ca cetăţeni, şi a ceea ce ne leagă ca naţiune. O imagine grăitoare pentru liberalismul lui Roosevelt şi pentru sindicatele care hau susţinut a fost aceea a două mâini strângându-se. O imagine recurentă a liberalismului de identitate este cea a unei prisme care refractă o singură rază de lumină în culorile constituente, rezultând un curcubeu. Acest lucru spune totul.d^**

Şi totuşi, astăzi, apelurile la umanitatea comună

funcţionează încă la fel de bine ca pe vremea când le făcea doctorul King. în 16 septembrie 2017, la National Mail din Washington, D.C., un grup de susţinători ai lui Trump a organizat un miting pe care ha numit „The Mother of All Rallies Patriot Unification Gathering"—. Şi-au făcut apariţia contraprotestatari de la mişcarea Black Lives Matter (BLM), care au ţipat la susţinătorii lui Trump. Aceştia din urmă au ripostat similar. Cineva de pe scenă le-a spus susţinătorilor lui Trump să nu îi ia în seamă pe contraprotestatari. „Ei nu există“, a declamat respectivul. Hawk Newsome, liderul contraprotestatarilor BLM, a spus ulterior că se aştepta „să stea acolo cu pumnul în aer, într-o atitudine militantă, si să facă schimb de insulte". Tensiunile au crescut, iar privitorii au înregistrat un videoclip al acelei situaţii cu potenţial exploziv. Apoi, organizatorul mitingului pentru Trump, care se prezintă sub numele Tommy Gunn, a mers la microfon. „Aici este vorba despre libertatea de exprimare", a spus el. Şi, făcând o mişcare neaşteptată, l-a invitat pe scenă pe Newsome si alţi susţinători ai BLM. „Vă vom acorda două minute pe platforma noastră pentru a vă transmite mesajul", i-a spus Gunn lui Newsome. „Acum, dacă oamenii vor fi sau nu de acord cu mesajul vostru este irelevant. E vorba despre faptul că aveţi dreptul să lansaţi un mesaj."

Newsome a urcat pe scenă. „Eu sunt american", a început el, şi mulţimea l-a aclamat. „Iar frumuseţea Americii este că atunci când vezi că nu merge ceva în ţară, te poţi mobiliza ca să îndrepţi lucrurile." Dar ulterior, pe măsură ce s-a pornit să vorbească despre un bărbat de culoare omorât de poliţişti, mulţimea a început să se întoarcă împotriva lui. Oamenii l-au huiduit. „Taci din gură! Acela era un criminal!" a ţipat o femeie. Newsome a explicat: „Nu suntem împotriva poliţiştilor!" — „Ba da, sunteţi!" a strigat lumea. „Suntem doar împotriva poliţiştilor *răi!“* a insistat Newsome. Părea că, treptat, îşi pierde publicul. „Nu vrem gratuităţi", a susţinut el în continuare. „Nu vrem nimic din ce este al vostru. Noi vrem dreptul libertăţii şi al căutării fericirii, daruri primite de la Dumnezeu." Acum, publicul revenea alături de el. Oamenii îl aclamau. Cineva din mulţime a strigat: „Toate vieţile contează!" — ceea ce, de obicei, e spus intenţionat ca o mustrare la adresa celor care

afirmă că „vieţile negrilor contează". Newsome a răspuns în tradiţia lui Pauli Murray, trasând un cerc mare în jurul tuturor indivizilor din mulţime: „Ai dreptate, fratele meu, ai dreptate. Ai mare dreptate. Toate vieţile contează, aşad! Dar când se pierde o viaţă neagră, noi nu primim dreptate. De aceea spunem că «vieţile negrilor contează»... Dacă vrem cu adevărat să facem America măreaţă, o vom face împreună."

Mulţimea l-a aclamat şi a scandat „SUA! SUA!“. într-o clipită, cele două grupuri nu mai erau *ei* şi *noi.* Fireşte, diferenţele ideologice au rămas, dar în interiorul acelui cerc din jurul lor, duşmănia s-a topit. Şi, cel puţin pentru o perioadă scurtă, membrii unor grupuri opuse au interacţionat ca fiinţe umane şi camarazi americani. „Aproape că asta mi-a redat credinţa", a spus Newsome, când a fost intervievat ulterior. „Două părţi care nu se ascultă niciodată una pe alta au făcut progrese astăzi."— Unul dintre liderii Bikers for Trump a venit după aceea la Newsome şi i-a strâns mâna. Cei doi au stat de vorbă, apoi au publicat o fotografie în care apăreau împreună, Newsome ţinândud în braţe pe băieţelul celuilalt.

Concluzie

Mintea omenească a evoluat din vremurile în care traiul se petrecea în triburi care se angrenau frecvent (şi adesea violent) în conflicte; minţile noastre din vremurile moderne sunt gata să împartă lumea în „noi" şi „ei" chiar şi în funcţie de criterii banale sau arbitrare, aşa cum au demonstrat experimentele psihologice ale lui Henri Tajfel.

- Politica de identitate îmbracă multe forme. Unele, precum cea practicată de Martin Luther King Jr. şi Pauli Murray, pot fi denumite *politici de identitate ale umanităţii comune*, deoarece practicanţii lor îşi umanizează oponenţii şi fac apel la umanitatea acestora, în timp ce aplică presiune politică pe alte căi.
- *Politica de identitate a inamicului comun*, pe de altă parte, încearcă să alcătuiască o coaliţie folosind psihologia înglobată în proverbul beduin: „Eu

împotriva fraţilor mei. Eu şi fraţii mei împotriva verilor mei. Eu, fraţii mei şi verii mei împotriva lumii." Este folosită atât de extrema dreaptă, cât şi de extrema stângă.

- Intersecţionalitatea reprezintă un cadru intelectual care este popular în campusurile de astăzi; îi învaţă pe studenţi să vadă mai multe axe ale privilegiului şi opresiunii, axe ce se intersectează. Deşi există merite ale acestei abordări, modul în care este interpretată şi practicată în colegii poate amplifica uneori gândirea tribală şi Neadevărul despre „noi *versus* ei": *Viaţa este o luptă între oamenii buni şi oamenii răi.*
- Politica de identitate a inamicului comun, atunci când e combinată cu teoria microagresiunii, produce o cultură a criticii publice în care aproape orice spune sau face o persoană are ca rezultat umilirea publică. Acest lucru poate provoca sentimentul „de a merge ca pe coji de ouă" şi îi poate determina pe studenţi să se autocenzureze. Culturile criticii publice sunt în detrimentul educaţiei studenţilor si dăunează sănătăţii lor mintale. Culturile criticii publice şi gândirea de tipul „noi *versus* ei“ sunt incompatibile cu misiunile educaţionale şi de cercetare ale universităţilor, care presupun libertatea de a adresa întrebări, de a nu fi de acord, de a argumenta pe bază de probe şi de a dovedi onestitate.

Aceste concluzii încheie Partea I a cărţii noastre. în primele trei capitole, am prezentat trei idei foarte nocive şi am arătat cum fiecare dintre ele îndeplineşte criteriile pentru a fi numită Mare Neadevăr, criterii expuse în capitolul introductiv. Fiecare contrazice înţelepciunea antică şi infirmă cercetările psihologiei moderne, dăunând indivizilor şi comunităţilor care o adoptă.

In Partea a Il-a, vom examina câteva dintre evenimentele dramatice recente din campusuri, care au părut de neînţeles pentru majoritatea privitorilor din exterior. Vom arăta că astfel de evenimente devin din ce în ce mai inteligibile pe măsură ce conştientizezi efectele celor trei Mari Neadevăruri si efectele lor asupra indivizilor şi grupurilor.

Note:

105 **Sacks (2015), p. 51.** *(N. a.)*

106 **Pentru a-i proteja identitatea, am schimbat numele studentei.** *(N a.)*

107 **Adaptat după definiţia de aici: „Cisnormativity",** *The Queer Dictionary,* **2017. Preluat de pe http://queerdictionary.blogspot.com/20l4/09/definition-of-cisnormativity.html.** *[N. a.)*

108 **In afară de schimbarea numelui studentei şi înlocuirea abrevierii „DOS" cu „decanul studenţilor'** *{dean of students),* **acesta este textul exact al e-mailului.** *(N. a.)* '

109 **Poţi să asculţi explicaţia ei în minutul 48 al acestui clip: „CMCers of color lead protest of lack of support from administration" (fişier video), The CMC Forum (producător), 11 noiembrie 2015. Preluat de pe https://youtube/OlB7VylZZ8?t=48mls. (***N. a.)*

110 **S. Miller, „CMCers of color lead protest of dean of students administration", video,** *TJje Forum*, **18 noiembrie 2015. Preluat de pe http://cmcforum.eom/news/l 1112015-video-cmcers-of-color-protest-dean- of-students-administration.** *[N. a.)*

111 **K. Tidmarsh, „CMC students of color protest tor institutional support, call for dean of students to resign",** *TL)e Student Life,* **11 noiembrie 2015. Preluat de pe http://tsl.news/news/5265.** *(N. a.)*

112 **Vezi întreaga filmare aici: „CMCers of color lead protest of lack of support from administration" (fişier video), The CMC Forum (producător), 11 noiembrie 2015. Preluat de pe https://youtube/OlB7Vy-lZZ8?t=3s.** *{N. a.)*

113 K. **Tidmarsh; vezi nota 111.** *(N. a.)*

114 **Vezi acel moment în minutul 41:33 al videoclipului citat în nota 112.** *(N. a.)*

115 **Nu am reuşit să găsim vreo declaraţie publică de sprijin, iar când am întrebat-o pe Spellman într-un e-mail dacă ştie de vreo asemenea declaraţie, aceasta ne-a spus că nu.** *(N. a.)*

116 **T. Watanabe şi C. Rivera, „Amid racial bias protests, Claremont McKenna dean resigns",** *Los Angeles Times*, **13 noiembrie 2015. Preluat de pe http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-claremont-marches- 20151112-story.html.** *(N. a.)*

117 **„Email from Erika Christakis: «Dressing yourselves», email to Silliman College (Yale) students on Halloween costumes", postare pe blog, FIRE, 30 octombrie 2015. Preluat de pe [https://www.thefire.org/email-from-erika- christakis-dressing-yourselves-email-to-silliman-college-yale-students-on-halloween-costumes](https://www.thefire.org/email-from-erika-christakis-dressing-yourselves-email-to-silliman-college-yale-students-on-halloween-costumes). (7V.** *a.)*

118 **„Email from The Intercultural Affairs Committee", postare pe blog, FIRE, 27 octombrie 2015. Preluat de pe [https://www.thefire.org/email-from- intercultural-affairs](https://www.thefire.org/email-from-intercultural-affairs). Observă că Intercultural Affairs Committee este parte a oficiului decanului.** *{N. a.)*

119 E. Christakis, „My Halloween email led to a campus firestorm — and a troubling lesson about self-censorship", *The Washington Post*, 28 octombrie 2016. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/opinions/my- halloween-email-led-to-a-campus-firestorm—and-a-troubling-lesson-about- self-censorship/2016/10/28/70e55732-9b97-l le6-a0edab0774cleaa5_story.html. Pentru e-mailul trimis de Erika Christakis, vezi nota 117. *(N. a.)*

120 Ryan Wilson, „Open letter to Associate Master Christakis", *Down Magazine*, 31 octombrie 2015. Preluat de pe https://downatyale.com/open-letter-to- associate-master-christakis. *{N. a.)*

121 Printr-o coincidenţă extraordinară, s-a întâmplat ca Greg să se afle în campusul Yale în acea zi şi să fie prezent la confruntare. Pentru a viziona filmările pe care le-a făcut Greg la eveniment, vezi: R. Shibley, „New video of last year's Yale Halloween costume confrontation emerges", postare pe blog, FIRE, 13 septembrie 2015. Preluat de pe https://www.thefire.org/new-video-of-last-years-yale-halloween-costume-confrontation-emerges. *(N. a.*)

122 lames Kirchick, „New videos show how Yale betrayed itself by favoring cry-bullies", *Tablet Magazine*, 22 septembrie 2016. Preluat de pe http://www.tabIetmag.com/jewish-news-and-politics/213212/ yale-favoring- cry-bullies. *(N a.)*

123 FIRE (producător), „Yale University students protest Halloween costume email" (video 3), 7 noiembrie 2015. Preluat de pe https://youtube/9IEFDJVYdO?t=lml7s. *{N a.)*

124 In problema care vizează daca directorul creează un spaţiu intelectual sau un cămin: directorul joacă un rol mixt, în parte rezidenţial şi cvasiparental, în parte intelectual. Jon a absolvit Yale în 1985 şi a participat la multe evenimente academice şi discursuri în casa directorului de la Davenport College. *(N. a.)*

125 „President and Yale College dean underscore commitment to a better Yale", *YaleNews*, 6 noiembrie 2015. Preluat de pe https://news.yale.edu/2015/11 /06/president-and-yale-college-dean- underscore-commitment-better-yale. (*N a.)*

126 I. Stanley-Becker, „Minority students at Yile give list of demands to university president", *The Washington Post*, 13 noiembrie 2015. Preluat de pe https://www. washingtonpost.com/news/grade-point/wp/2015/11/13/ minority-students-at-yale-give-list-of-demands-to-university-president. Vezi şi: „Next Yale demands for the Administration", Next Yale, 18 noiembrie 2015. Preluat de pe https://www.thefire.org/next-yale-demands- for-the-administration. *(N. a.)*

127 F. Schick, „Erika Christakis leaves teaching role", *Yale Daily News*, 7 decembrie 2015. Preluat de pe https://yaledailynews.com/blog/2015/12/07/erika-christakis-to-end- teaching. *(N. a.)*

128 **Profesorul de fizică Douglas Stone a lansat o scrisoare deschisă în apărarea soţilor Christakis, care a fost semnată în decursul câtorva săptămâni de 90 de profesori, majoritatea din domeniul ştiinţelor şi medicinei. Vezi şi: E. Christakis, „My Halloween email led to a campus firestorm - and a troubling lesson about self-censorship”,** *The Washington Post*, **28 octombrie 2016. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/opinions/my-halloween-email-led-to-a-campus-firestorm—and-a-troubling-lesson-about- self-censorship/20l6/10/28/70e55732-9b97'l le6-a0edab0774cleaa5_story.html.** *{N a.)*

129 **Pentru Claremont McKenna, vezi T. Watanabe şi C. Rivera, „Amid racial protests, Claremont McKenna dean resigns”,** *Los Angeles Times*, **13 noiembrie 2015. Preluat de pe http://www.latimes.com/Iocal/Ianow/la-me- ln-claremont-marches-20151112-story.html. Pentru Yale, vezi 1. Stanley-Becker, „A confrontation over race at Yale: Hundreds of students demand answers from the schools first black dean”,** *The Washington Post*, **5 noiembrie 2015. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/grade-point/wp/2015/11/05/a-confrontation-over-race-at-yale-hundreds-of- students-demand-answers-from-the-schools-first-black-dean.** *(N. a.)*

130 **Tai fel (1970).** *(N a.)*

131 **Vezi analiza globală în Berreby (2005); vezi Hogg (2016), pentru o analiză a teoriei identităţii sociale; vezi Cikara şi Van Bavel (2014), pentru o analiză a lucrărilor în neuroştiinţe din această arie de studiu.** *(N. a.)*

132 **Vaughn, Savjani, Cohen şi Eagleman (manuscris în curs de revizuire). Pentru mai multe despre acest studiu, vezi David Eagleman: „What makes us empathetic?”, iqsquared (producător), 1Q2 Talks, 22 iunie 2012 (fişier video). Preluat de pe https://youtube/TDjWryXdVdO?t=7m42s.** *(N. a.)*

133 **Pentru o trecere în revistă a lucrărilor de specialitate, inclusiv privind dezbaterea asupra faptului dacă „selecţia grupului” a jucat un rol mai important în istoria omenirii decât selecţia individuală, vezi Haidt (2012), capitolul 9. Pentru un punct de vedere contrar, vezi: S. Pinker, „The false allure of group selection”, 18 iunie 2012. Preluat de pe https://www.edge.org/conversation/steven_pinker-the-false-allure-of-group- selection.** (TV. *a.)*

134 **Capitolul 10 din** *Mintea moralistă* **descrie „comutatorul de stup", un reflex psihologic prin care interesul de sine se stinge, iar interesul grupului devine suprem; oamenii se pierd pe sine în grup. Oamenii pot deveni tribali şi fără să se activeze comutatorul. Răspunsul stupului este ceea ce se întâmplă când se activează intens tribalismul, mai ales prin ritualuri multisenzoriale foarte antrenante.** *(N. a.)*

133 **Acesta este cel de-al treilea principiu de bază din cartea lui Jon din 2012,** *Mintea moralistă.* (TV *a.)*

136 **Folosim termenul „tribalism" într-un sens care exagerează gradul de apropiere şi de conflict al triburilor adevărate. Pentru o descriere a modului cum triburile adevărate îşi atrag unul de la altul practicile şi formează alianţe pentru a reduce conflictul, vezi L. Rosen, „A liberal defense of tribalism'[1],** *Foreign Policy*, **16 ianuarie 2018. Preluat de pe [http://foreignpolicy.com/2018/01/16/a-liberal-defense-of-tribalism- american-politics](http://foreignpolicy.com/2018/01/16/a-liberal-defense-of-tribalism-american-politics).** *(N. a.)*

137 Pentru a învăţa mai multe despre modul cum tendinţele din campusuri descrise în aceasta carte influenţează mediul din licee şi pentru informaţii despre liceenii care vor să găsească o cultură mai deschisă şi mai diversă din punct de vedere intelectual, vizitează heterodoxacademy.org/highschool. (Ar. *a.)*

138 **J. Rauch, „Speaking as a...",** *The New York Review of Books*, **9 noiembrie 2017. Preluat de pe [http://www.nybooks.com/articles/2017/ll/09/mark- lilla-liberal-speaking](http://www.nybooks.com/articles/2017/ll/09/mark-lilla-liberal-speaking).** (TV. *a.)*

139 **King (1963/1981), p. 32.** (TV. *a.)*

140 *Ibidem*. **p. 51.** (TV. *a.)*

141 **Mas caro (1995), p. 2.** (TV *a.)*

142 **Bellah (1967).** (TV *a.)*

143 **M.L. King, „I Have a Dream...28 august 1963. Preluat de pe https://www.archives.gov/files/press/exhibits/dream-speech.pdf. (TV** *a.)*

144 **M.L. King, „I Have a Dream..28 august 1963. Poţi asculta o înregistrare audio a discursului aici: http://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkihaveadream.htm.** (TV. *a.)*

145 **Majoritatea albilor din acea vreme nu vedeau lucrurile aşa. Intr-un sondaj Harris, efectuat cu câteva luni înainte ca M.L. King să fie asasinat, aproape 75% dintre americani şi-au exprimat dezaprobarea faţă de el, deşi era cu mult mai popular decât în momentul discursului „I Have a Dream...“ din 1963; acum este foarte popular, cu un nivel de aprobare de peste 90%. A fost nevoie de timp, dar ideile lui din 1963 au schimbat ţara. Vezi J.C. Cobb, „When Martin Luther King Jr. was killed, he was less popular than Donald Trump is today",** *USA Today,* **4 aprilie 2018. Preluat de pe [https://www.usatoday.com/story/opinion/2018/04/04/martin-Iuther-king- jr-50-years-assassination-donald-trump-disapproval-column/482242002](https://www.usatoday.com/story/opinion/2018/04/04/martin-luther-king-jr-50-years-assassination-donald-trump-disapproval-column/482242002).** (TV *a.)*

146 **Pauli Murray College, „About Pauli Murray". Preluat de pe https://paulimurray.yalecollege.yale.edu/subpage-2.** (TV. *a.)*

147 **Murray (1945), p. 24.** (TV. *a.)*

148 **„Yes on 1: Mainers United for Marriage - Will & Arlene Brewster", Mainers United (producător), fişier video, 2 noiembrie 2012. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=rizfhtN6UVc.** *(N. a.)*

149 **Capitolele 2, 3 şi 4 din** *Mintea moralistă* **furnizează o analiză**

a lucrărilor ştiinţifice care vin în sprijinul acestei afirmaţii. *(N. a.)*

150 Am citat versiunea dată în Haji (2011), p. 185. *(N. a.)*

151 „Războinicii justiţiei sociale". *[N. trad.)*

152 A antagoniza, a publica mesaje sau comentarii irelevante, jignitoare sau provocatoare, a răspândi intenţionat ştiri false (*fake news),* **a critica şi a ridiculiza pe cineva în mediul virtual. (***N. trad.)*

153 Eseul a fost şters, dar capturile de ecran cu acesta pot fi găsite aici: J. Coyne (n.d.), „Texas college newspaper publishes op-ed calling white DNA *an* **«abomination»", postare pe blog. Preluat în 21 ianuarie 2018 de pe https://whyevolutionistrue.wordpress.eom/2017/l 1/30/texas-college- newspaper-publishes-op-ed-calling-white-dna-an-abomination. (Primul rând este, de fapt, o variantă a unei expresii din** *Bhagavad Gita***: „Acum devin alb, distrugătorul lumilor.").** *(N. a.)*

154 A. Cohn, „Students, faculty, and administrators launch attack on Texas State University newspaper", FIRE, 13 decembrie 2017. Preluat de pe https://www.thefire.org/students-faculty-and-administrators-launch-attack-on-texas-state-university-newspaper. *(N. a.)*

155 „Defund the Racist University Star", 30 noiembrie 2017. Preluat de pe https://www.change.0rg/p/bobcat-liberty-council-defund-the-racist-star. *(N. a.)*

156 D. Cervantes, „Editor's note", *The University Star***, 28 noiembrie 2017. Preluat de pe https://star.txstate.edu/2017/ll/28/letter-from-the-editor-3.** *(N. a.)*

157 Mai multe detalii se găsesc în Cohn (2017); vezi nota 154. Vezi şi: D. Trauth, „Message from the president regarding University Star column", *Texas State University Office of Media Relations***, 28 noiembrie 2017. Preluat de pe http://www.txstate.edu/news/news_releases/news_archive/2Oi7/november-2017/statementll2917.html.** *(N. a.)*

158 „Toleranţa represivă". (*N trad.)*

152 Aşa cum a explicat Marcuse într-un post-scriptum al eseului, adăugat în 1968: „Stânga nu are o voce egală, un acces egal la mass-media şi la facilităţile ei publice - nu pentru că o conspiraţie ar exclude-o, ci pentru că, în vechea manieră capitalistă, ea nu a solicitat să achiziţioneze putere", Wolff, Moore şi Marcuse (1965/1969), p. 119. *{N. a.)*

160 Marcuse s-a referit la „toleranţa oficială acordată atât dreptei, cât şi stângii, atât mişcărilor ce încurajau agresiunea, cât şi mişcărilor pentru pace, atât partidului urii, cât şi celui al umanităţii", *ibidem***, p. 85.** *(N. a.)*

161 *Ibidem***, p. 109.** *(N. a.)*

162 *Ibidem***, pp. 100-101. (***N. a.)*

163 *Ibidem*, p. 110. *(N. a.)*

164 „Center for Intersectionality and Social Policy Studies established”, Columbia Law School, 12 octombrie 2011. Preluat de pe http://www.law.columbia.edu/media_inquiries/news_events/2011/october2011/ *(N. a.)*

165 Crenshaw (1989). *(N. a.)*

166 „Degraffenreid v. General Motors Assembly Division”, 413 F. Supp.
142 (E.D. Mo, 1976). *(N. a.)*

167 Collins şi Bilge (2016), p. 7. *(N. a.)*

168 „The urgency of intersectionality", fişier video» TED (producător), octombrie 2016. Preluat de pe https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality. *(N. a.)*

169 Morgan (1996), p. 107. *(N. a.)*

170 *Ibidem*, p, 106. *(N. a.)*

171 Morgan (1996), p. 106. *(N. a.)*

172 Un videoclip al evenimentului este inclus în documentarul *Silence U,* care este disponibil aici (scena începe la minutul 7:53): „Silence U: Is the university killing free speech and open debate?", fişier video, 14 iulie 2016. Preluat de pe https://youtube/x5uaVFfX3AQ?t=7m55. *(N. a.)*

173 TED (2016); vezi nota 168. *(N. a.)*

174 De exemplu, Creighton University publica pe site-ul propriu un exerciţiu „gândit pentru a determina un grup să ajungă la anumite concluzii cu privire la conceptul privilegiului şi al dezavantajului". In funcţie de diferitele întrebări, subiecţii fac un pas fie înainte, fie înapoi. începe: „Câţiva oameni albi din istoria Statelor Unite au fost condamnaţi şi executaţi pentru uciderea unei persoane de culoare. Toţi albii să facă un pas în faţă." Urmează: „Rata de abandon şcolar la nivel de liceu pentru latino-americani, amerindieni şi afro-americani este de peste 55%. Latino-americanii, afro- americanii şi amerindienii să facă un pas înapoi. “ La sfârşitul exerciţiului, cine rămâne cel mai mult în faţa camerei are cel mai mare „privilegiu", iar cine se află cât mai în spate, cel mai mic. Instructorul spune atunci: „Observaţi ce grupuri de oameni se află în faţa voastră şi ce grupuri de oameni se află în spate." Vezi: Privilege exercise (race focus), n.d. Preluat de
Pe
https://people.creighton.eduC
idc24708/genes/diversity/privilege%20exercise.ht *(N. a.)*"

175 Nu ştim dacă ideile legate de intersecţionalitate au fost incluse în procesul de orientare de la CMC; ideile ar A putut să vină din cursurile colegiului sau din partea studenţilor. Dar limbajul intersecţional este comun în videoclipul confruntării cu Spellman: „CMCers of color lead protest of lack of support from administration", fişier

video, The CMC Forum (producător), 11 noiembrie 2015. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=OlB7Vy-1ZZ8. *(N a)*

176 C. Friedersdorf, „The destructiveness of call-out culture on campus", *Tije Atlantic*, **8 mai 2017. Preluat de pe https://www. theatlantic.com/politics/archive/2017/05/call-out-culture-is- stressing-out-college-students/524679.** *(N. a.)*

177 K. Barrett, „Walking on eggshells - How political correctness is changing the campus dynamic", *T/je Sophian*, **22 septembrie 2016. Preluat de pe http:// www.thesmithsophian.com/walking-on-eggshells-how-political-correctness- is-changing-the-campus-dynamic. (***N a.)*

178 Pentru o analiză extinsă a datelor din rapoarte care arată că dinamica legată de discursul din campusuri s-a schimbat în ultimii ani, vezi S. Stevens şi J. Haidt, „The skeptics are wrong, Part 2: Speech culture on campus is Ltersectionahfiţiging", 11 aprilie 2018. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/the- skeptics-are-wrong-part2. *(N. a.)*

179 Friedersdorf (2017); vezi nota 176. *(N. a.)*

180 Zimbardo (2007). *(N. a.)*

181 T Eady, „Everything is problematic: My journey into the centre of a dark political world, and how I escaped", *The McGill Daily,* **24 noiembrie 2014. Preluat de pe https://www.mcgilldaily.eom/20l4/l 1/everything-problematic.** *(N. a.)*

182 Pentru o argumentaţie extinsă asupra modului în care activitatea politică interferează cu abilitatea unei persoane din mediul academic de a găsi adevărul, vezi: Van der Vossen (2014). *(N. a.)*

183 Alexander (2010). *(N a.)*

184 Balko (2013). *(N. a.)*

185 Silverglate (2009). *(N. a.)*

186 Right on Crime, n.d., „The conservative case for reform[41]. Preluat de pe http://rightoncrime.com/the-conservative-case-for-reform. *{N. a.)*

187 M. Hirsh, „Charles Koch, liberal crusader?[44], *Politico*, **martie/aprilie 2015. Preluat de pe https://www.politico.com/magazine/story/2015/03/charles-koch-overcriminalization-115512.** *(N. a.)*

188 Lilla (2017), p. 9. *(N. a.)*

189 Pentru o variantă editată a interacţiunii, vezi extraordinarul videoclip: „This unexpected moment happened when Black Lives Matter activists were invited on stage at a pro-Trump rally[44], fişier video, Now This Politics (producător). Preluat de pe https://www.facebook.com/NowThisNews/videos/1709220972442719. *(N. a.)*

190 T. Hains, „Black Lives Matter leader wins over Trump

supporters: «If we really want America great, we do it together»'[4], 20 septembrie 2017. Preluat de

pe

https://www.realclearpolitics.com/video/2017/09/20/black_lives_matter_leader *(N. a.)*

.wins_ovcr_trump_supporters_if_we_really_want_america_grcat_wc_do_it_togecher.htm

PARTEA A II-A

Ideile nocive în acţiune

CAPITOLUL 4

Intimidarea si violenta

Când ne dezumanizăm, când ne demonizăm oponenţii, abandonăm posibilitatea rezolvării paşnice a neînţelegerilor şi căutăm să ne justificăm violenţa împotriva lor.

Nelson Mandela-^

în noaptea de 1 februarie 2017, în campusul University of California — Berkeley au izbucnit violenţele. Aproximativ 1 500 de protestatari au înconjurat clădirea unde Milo Yiannopoulos, un tânăr britanic homosexual, susţinător al lui Trump, era programat să ţină un discurs. Yiannopoulos fusese redactor la *Breitbart News,* o publicaţie a mişcării „alternativa dreptei“ care ajunsese de importanţă

naţională în timpul campaniei prezidenţiale din anul anterior. Lui i se interzisese accesul pe Twitter în vara precedentă, când Twitter decisese că încălcase politica site-ului, care nu încuraja „incitarea sau implicarea în abuzul ţintit sau în hărţuirea altora“—. Yiannopoulos era un provocator priceput — un maestru în arta stârnirii indignării şi apoi a folosirii acelei indignări pentru a-şi bate joc de oponenţi şi pentru a-şi promova scopurile proprii.—

Obiectivul protestatarilor consta în a împiedica desfăşurarea discursului. Mulţi dintre ei făceau parte din grupuri radicale anarhiste locale, ce se autodenumeau „antifasciste"' — sau „AntifaL— Oficialii de la UC Berkeley au susţinut^ că doar aproximativ 150 dintre protestatari erau
responsabili de
vandalismul şi violenţa care au urmat: doborârea unui generator electric—; aruncarea de petarde— în clădiri— şi spre ofiţerii de poliţie-^; spargerea ATM-urilor—; provocarea unor incendii—; demontarea baricadelor— şi folosirea lor (precum şi a bâtelor)— pentru a sparge ferestre; aruncarea de pietre spre ofiţerii de poliţie^ şi chiar azvârlirea de cocktailuri Molotov—. Pagubele materiale (de peste 500 000$ pentru universitate şi oraş laolaltă)— erau mai puţin înfricoşătoare, totuşi, în comparaţie cu atacurile fizice asupra studenţilor şi asupra altora care au încercat să participe la discurs.

Un bărbat ce purta o pancartă pe care scria: PRIMUL AMENDAMENT ESTE PENTRU TOATĂ LUMEA a fost lovit în plină figură şi lăsat însângerat. — Alţii au suferit de asemenea lovituri crunte la faţă şi la cap, pe măsură ce protestatarii au atacat cu pumni, ţevi, beţe şi prăjini.— înregistrată video, o tânără purtând o şapcă roşie de baseball cu mesajul SA FACEM BITCOIN-UL DIN NOU MARE i-a spus unui reporter: „Caut să fac o declaraţie prin simpla mea prezenţă aici şi cred că protestatarii procedează la fel. Bravo celor care o fac nonviolent, însă cred că este într-adevăr un lucru foarte dificil/[4] Când s-a întors, camera a surprins o mână cu o mănuşă neagră care i-a dat în faţă cu spray lacrimogen.—

Protestatari Antifa mascaţi, îmbrăcaţi în negru, au

folosit beţele steagurilor pentru a molesta o femeie şi pe soţul acesteia când erau blocaţi la barierele metalice, neputând să iasă de-acolo. Femeia, Katrina Redelsheimer, a fost lovită cu băţul în cap, iar soţul său, John Jennings, izbit în tâmplă, a început să sângereze. Imediat după aceea, alţi protestatari i-au orbit pe aceştia şi pe trei dintre prietenii lor pulverizându-le în ochi dintr-un spray lacrimogen. Pe când prietenii strigau după ajutor, protestatarii i-au luat la pumni şi i-au lovit în cap, până când privitorii au tras victimele peste baricade.

^

Intre timp, cinci sau şase protestatari hau împins pe Jennings câţiva metri mai departe, unde l-au lovit cu picioarele şi l-au bătut până ce persoanele din jur i-au îndepărtat pe atacatori, atunci când bărbatul şi-a pierdut cunoştinţa.—

Conform spuselor lui Redelsheimer, poliţia se baricadase în acel moment într-o clădire, refuzând să lase pe oricine să intre — lucru pe care l-a aflat când cineva a încercat s-o ajute să intre în clădire pentru a-şi clăti ochii; însă poliţia i-a alungat pe toţi.— între timp, Pranav Jandhyala, un student jurnalist de la UC Berkeley care se descria pe sine ca „liberal moderat", şi-a folosit telefonul mobil pentru a înregistra evenimentele pe măsură ce se desfăşurau, dar a fost atacat de protestatari, care au încercat să-i ia telefonul.— Când a dat să fugă, l-au urmărit şi l-au prins, lovindu-1 cu pumnii în cap, bătându-1 cu bete si numindu-1 „neonazist".—

Gloata şi-a îndeplinit scopul. Discursul a fost anulat. Poliţia a emis un ordin de protecţie „prin adăpostire“— şi de închidere a campusului, apoi I-a escortat pe Yiannopoulos către un loc neidentificat.^

Toate acestea s-au întâmplat la doar zece zile de la învestirea ca preşedinte a lui Donald Trump. Tensiunile din ţară erau la cote înalte, iar discursul de inaugurare al preşedintelui, precum şi primele ordine executive (printre care închiderea graniţelor pentru persoane din şapte ţări predominant musulmane)— nu au ajutat la calmarea lor. Faptul că unii studenţi şi rezidenţi de la Berkeley au reacţionat puternic la un discurs anticipat al unui provocator

proTrump nu dovedeşte că sunt înguşti la minte sau că se tem de orice idee care le displace. însă este important să privim îndeaproape revoltele din 1 februarie de la UC Berkeley deoarece ele au marcat un punct de cotitură — o amplificare a conflictelor legate de vorbitorii invitaţi în campusuri. Berkeley şi evenimentele următoare au reprezentat începutul unei ere noi, mai periculoase. De atunci, mulţi studenţi de stânga au devenit din ce în ce mai receptivi la ideea că violenţa este uneori justificată, ca răspuns la discursuri pe care ei le considerau ca fiind „încărcate de ură". Concomitent, mulţi studenţi de dreapta au devenit tot mai dornici să invite vorbitori în stare să provoace o reacţie din partea stângii.

Unele dintre primele rapoarte susţineau că protestatarii violenţi, parte a „blocului negru" purtător de măşti, erau agitatori externi, nu studenţi de la UC Berkeley.— Rămâne imposibil de ştiut câţi studenţi de la Berkeley au participat, deoarece universitatea nu a făcut niciodată o investigaţie publică a revoltelor pentru a determina cu exactitate cine erau protestatarii „blocului negru". Un angajat al UC Berkeley s-a lăudat pe reţelele sociale că l-a bătut pe Jennings — chiar postând o fotografie cu Jennings inconştient la pământ —, iar câţiva studenţi şi-au recunoscut participarea.—

Un student care a scris despre cum s-a alăturat grupului Antifa a explicat intr-un articol că tacticile „blocului negru" (îmbrăcarea în negru, purtarea de mănuşi negre şi mascarea feţelor) au fost folosite în acea noapte pentru „a proteja identităţile indivizilor din bloc" şi a susţinut că „în spatele acelor bandane şi tricouri negre erau colegii lui [studenţi] de la UC Berkeley".

Eşecul UC Berkeley de a disciplina deschis pe *oricare* dintre studenţii care s-au angajat în violenţe sau vandalism pe timpul haosului din acea noapte^ — sau măcar pe cei care au recunoscut public că au participat - şi faptul că poliţia a arestat doar o singură persoană (fiindcă nu a vrut să plece)— se pare că i-au învăţat pe protestatari o lecţie importantă: violenţa funcţionează. Deloc

surprinzător, activiştii Antifa, bazându-se pe succesul lor, au ameninţat cu mai multă violenţă, în replică la invitaţiile campusului către conservatorii David Horowitz, Ann Coulter şi Ben Shapiro.—

„Revolta Milo" de la UC Berkeley a atras atenţia presei naţionale şi internaţionale, nu doar din cauza proporţiilor, ci mai ales a simbolismului ei. Aici era, la urma urmei, chiar locul unde a început mişcarea pentru libertatea de exprimare în campusuri. în 1964, când studenţii de stânga au cerut dreptul de a susţine cauze politice şi de a asculta vorbitori politici controversaţi, studentul
Mario Savio de la Berkeley, liderul mişcării, a exprimat faimoasa frază despre libertatea de exprimare: „Aceasta reprezintă însăşi demnitatea a ceea ce este o fiinţă umană. “— Savio era un adept al nonviolenţei. Cu o vară în urmă, el mărşăluise împreună cu membrii mişcării drepturilor civile din Mississippi şi, inspirat de puterea metodelor lor paşnice, a început să lucreze pentru Student Nonviolent Coordinating Committee, odată întors în campus. Acea activitate l-a adus pentru prima dată în conflict cu autorităţile universităţii, iar asta a
3 ʼ
contribuit la activismul său plin de zel pentru libertatea de exprimare.— Faptul că studenţii de la Berkeley protestau acum pentru *a împiedica* un discurs — ba chiar apelând la vandalism şi violenţă — părea ironic pentru numeroşi observatori. Tulburătoare, mai ales, erau felurile în care unii studenţi de la Berkeley justificau
violenta.
>

Cuvintele sunt violenţă; violenţa este siguranţă

La câteva zile după revoltă, *The Daily Californian*, principalul ziar studenţesc al UC Berkeley, a publicat cinci editoriale ale studenţilor sub titlul VIOLENTA CA AUTOAPĂRARE—, toate oferind exemple ale Marilor Neadevăruri şi ilustrând distorsiunile cognitive pe care le-am descris în Capitolul 2.

Mai jos este un extras dintr-un eseu intitulat „Condamnarea protestatarilor echivalează cu a

tolera discursul urii[44].

> **Dacă tu condamni acţiunile care au oprit discursul efectiv de ură al lui Yiannopoulos, îi accepţi prezenţa, acţiunile şi ideile, îţi pasă mai mult de ferestrele sparte decât de corpurile schilodite. Eu nu îl pot pune sub acuzare pe Trump şi nu pot opri ca mişcarea „alternativa dreptei" să recruteze oameni din toată ţara. Pot doar să lupt din răsputeri pentru dreptul de a exista în oraşul meu natal. Aşadar, a sosit momentul pentru cei care aşteaptă în centru ca să aleagă o tabără sau alta.-^**

Din ce vedem aici, autorul pare să se implice într-un număr de distorsiuni cognitive. Cea mai evidentă este catastrofarea: dacă lui Milo Yiannopoulos îi este permis să vorbească, vor fi „corpuri schilodite[4'] în tabăra noastră. Aş putea să-mi pierd „dreptul de a exista[44]. Astfel, violenţa e justificată, deoarece se cheamă autoapărare. Autorul intră, de asemenea, în gândirea dihotomică. Dacă blamezi *violenţa* părţii mele, asta înseamnă că susţii *ideile* lui Yiannopoulos. Trebuie „să alegi o tabără[44]. Eşti fie cu noi, fie împotriva noastră. Viaţa este o luptă între oamenii buni şi oamenii răi, iar dacă nu eşti de acord cu noi, înseamnă că te numeri printre
cei rai.

Celelalte eseuri sunt similare, părând a folosi multiple distorsiuni cognitive pentru a justifica violenţa fizică drept o cale rezonabilă de a preveni un discurs. Unele texte oferă inversiuni orwelliene pentru cuvinte comune englezeşti. De exemplu, din alt eseu: „Să le ceri oamenilor să menţină un dialog paşnic cu cei care în mod legitim nu cred că vieţile lor contează este un act de violentă/ —

Aici e necesar să contextualizăm puţin. Cu săptămâni în urmă, la alt colegiu, Yiannopoulos a afişat numele şi fotografia unei persoane transsexuale pentru a o ridiculiza.— în aşteptarea evenimentului de la Berkeley, au circulat zvonuri cum că Yiannopoulos plănuia să identifice studenţi din acel campus care erau imigranţi ilegali. El a negat acuzaţia, protestatarii nu au oferit dovezi în favoarea ei si nu este clar cum interzicerea discursului său
y
l-ar fi oprit de la a dezvălui numele respective, dacă

asta i-ar fi fost intenţia. (El ar fiputut cu uşurinţă să difuzeze informaţia pe internet.) Oricum, având învedere situaţia, se observă de ce oamenii ar putea crede căapelurile la undialog paşnic cu Yiannopoulos sunt greşite sau contraproductive. în climatul nostru politic tulbure, nu e iraţional să ne îngrijorăm că unele dintre lucrurile pe care el le-ar spune ar putea duce la hărţuiri online sau chiar la a le face rău fizic unor nevinovaţi.

Insă dacă *a cere* un dialog paşnic este ceva *violent*, atunci înseamnă că până şi cuvântul „violenţă" capătă noi sensuri pentru unii studenţi. Acesta este alt exemplu de *concept creep.* în doar câţiva ani, cuvântul „violenţă" s-a extins în campusuri şi în unele comunităţi politice radicale din exteriorul lor pentru a acoperi o multitudine de acţiuni nonviolente, incluzând discursuri despre care această facţiune politică susţine că ar avea un impact negativ asupra membrilor grupurilor de identitate protejate.

In afara culturii siguranţei, cuvântul „violenţă" se referă la violenţa *fizică.* Termenul e folosit câteodată în sens metaforic (de exemplu: „Eu dezaprob violent“), dar puţini dintre noi, incluzându-i şi pe cei care susţin că discursul este violenţă, au dificultăţi să înţeleagă fraza: „Ar trebui să reducem încarcerarea pentru infracţiuni *nonviolente*însă acum, că unii studenţi, profesori şi activişti etichetează *cuvintele* oponenţilor lor drept violenţă, îşi dau singuri permisiunea de a se angaja în violenţă *fizică* motivată ideologic. Aşa cum s-a argumentat într-un eseu din seria de editoriale a publicaţiei de la Berkeley, logica este că acţiunile de violenţă fizică, dacă sunt folosite pentru a opri un discurs considerat a fi de ură, nu sunt „acte de violenţă", ci mai degrabă „acte de autoapărare".—

Acesta nu este un punct de vedere neobişnuit în numeroase campusuri. Unu din cinci studenţi chestionaţi în cadrul unui sondaj din 2017 al Brookings Institution— a fost de acord că utilizarea violenţei pentru a preveni un vorbitor să ţină un

discurs era uneori „acceptabilă[4]'. Deşi unii critici au contestat eşantionul ales pentru sondajul citat, descoperirile unui al doilea studiu, condus de McLaughlin & Associates, au fost similare: 30% dintre studenţii chestionaţi au aprobat această frază: „Dacă cineva foloseşte discursuri de ură sau face comentarii cu încărcătură rasială, violenţa fizică poate fi justificată pentru a o împiedica pe acea persoană să-şi expună viziunile pline de ură."—

Dacă asta ţi se pare rezonabil, gândeşte-te doar la ce implică fraza de mai sus după ce *concept creep* şi gândirea emoţională extind sensul „discursului de ură" şi al „încărcăturii rasiale". Intr-o cultură a criticii publice, aproape orice discurs care poate fi interpretat de oricine ca având un impact negativ asupra membrilor vulnerabili ai comunităţii - indiferent de intenţie - poate fi numit „discurs de ură". John McWhorter, lingvist la Columbia University, descrie modul cum termenul „susţinător al supremaţiei albilor" e utilizat acum intr-un mod „cu totul atletic, recreativ", ca „berbece" pentru a lovi pe oricine se depărtează de linia partidului.— McWhorter însuşi (care este afro-american) a fost numit „susţinător al supremaţiei albilor" deoarece a pus la îndoială înţelepciunea primită în chestiuni legate de rasă.— Dar dacă unii studenţi cred acum că este în regulă să ia la pumni un fascist sau un susţinător al supremaţiei albilor—, şi dacă oricine îi combate poate fi etichetat drept fascist sau susţinător al supremaţiei albilor, ei bine, atunci devine limpede că această mutaţie retorică i-ar putea face pe cei din campusuri să ezite în a-şi exprima punctele de vedere divergente.—

Violenţa şi intimidarea după Berkeley

Este greu de ştiut dacă evenimentele de la Berkeley au jucat un rol de cauzalitate în situaţiile tensionate de mai târziu, dar în semestrul din primăvara lui 2017 s-a putut sesiza o creştere a violenţei motivate politic, a vandalismului şi intimidării, toate fiind justificate cu argumente morale despre violenţă şi siguranţă, în scopul de a

împiedica discursurile în campusuri. Unul dintre cele mai mediatizate evenimente a avut loc pe 2 martie în Vermont, la Middlebury College. Charles Murray, un profesor liberal afiliat curentului de gândire conservator de la American Enterprise Institute, a fost invitat de un grup de studenţi să vorbească despre cartea lui din 2012, *Corning Apart*. Departamentul de ştiinţe politice al colegiului a cosponsorizat prelegerea. Cartea tratează unul dintre cele mai importante şi mai larg discutate subiecte din
2017: disfunctionalitătile sociale si economice ale clasei muncitoare
> > ?
albe, care (potrivit multor comentatori) i-au făcut pe votanţii din acel grup să răspundă cu mai mult entuziasm la mesajele antiimigraţie şi protecţioniste ale lui Donald Trump.^ Insă, într-o carte anterioară, publicată în 1994 *(The Bell Curve),* Murray şi coautorul Richard Herrnstein susţinuseră că diferenţele depistate între rezultatele testelor IQ pentru diversele grupuri rasiale nu ar fi determinate în totalitate de factori de mediu; diferenţele genetice ar putea juca, de asemenea, un rol.— Unii studenţi şi profesori de la Middlebury au susţinut că oricine face o astfel de afirmaţie este un apărător al supremaţiei albilor. Aceştia s-au adunat pentru a cere suspendarea discursului lui Murray despre cartea sa ulterioară.— Atunci când încercarea anulării invitaţiei a eşuat, un număr
3 J 7
mare de studenţi a mers la discursul lui Murray doar pentru ad opri, scandând la unison şi strigând intr-atât de tare, încât vorbitorul să nu-şi poată ţine prelegerea. Administratorii colegiului au anticipat această posibilitate, aşa că Murray şi Allison Stanger, o profesoară de ştiinţe politice care fusese de acord să îi pună întrebări lui Murray după discurs, au fost mutaţi în altă încăpere, pentru ca autorul să-şi poată transmite discursul via *livestream*, din spatele unei uşi încuiate. însă studenţii au descoperit repede unde se aflau şi şi-au continuat tentativele de a-i închide gura lui Murray prin lovirea cu pumnii în pereţi şi prin activarea alarmelor de incendiu ale clădirii.

După ce *livestream*,'ul a luat sfârşit, iar Murray şi profesoara Stanger au părăsit clădirea, au fost împresuraţi de protestatari. Unul dintre aceştia a îmbrâncit-o pe Stanger; altul a prins-o de păr şi a tras cu atât de multă forţă, încât profesoara a suferit o contuzie la cap şi o leziune la coloana cervicală.— Când Murray şi Stanger au încercat să plece din campus cu maşina, protestatarii, unii dintre ei mascaţi, au lovit automobilul, clătinându-1 în stânga şi-n dreapta şi sărind pe capotă.— Cineva a aruncat un semn mare de circulaţie în faţa maşinii pentru a-i împiedica pe cei doi să părăsească locul, însă oficialii responsabili de siguranţa publică au eliberat calea, iar în cele din urmă maşina a demarat, Murray şi Stanger urmând să se ducă la o cină cu studenţi şi profesori care-i agreau.— Totuşi, protestatarii au descoperit cumva unde s~a adunat grupul, aşa că administratorii de la Middlebury i-au mutat la repezeală pe toţi în alt local, de data aceasta la mai mulţi kilometri depărtare de campus.—

După cină, profesoara Stanger a mers la spital, unde i-au fost diagnosticate leziunile. A avut nevoie de kinetoterapie pentru următoarele şase luni.— Mai târziu, Stâng er şi-a descris experienţa într-un articol din *The New York Times*. „Faptul care m-a alarmat cel mai mult", a scris ea, „a fost ceea ce am văzut în privirile mulţimii. Cei care voiau ca evenimentul să se desfăşoare au stabilit

3 j

un contact vizual cu mine. Cei care voiau să-l oprească au refuzat cu încăpăţânare s-o facă. Nu au putut să se uite în ochii mei, pentru că, dacă ar fi făcut asta, ar fi văzut o altă fiinţă

24=5

omeneasca .—

După numai o lună, la colegiul Claremont McKenna, în apropiere de Los Angeles, aproximativ 250 de studenţi— şi-au oprit colegii de la a participa la un discurs susţinut de doamna Heather Mac Donald, jurnalist, avocat şi comentator social.^ în cartea sa din 2016, *The War on Cops*, Mac Donald argumenta că protestele Black Lives Matter au făcut ca poliţia să fie mai ezitantă în a intra şi a se implica

activ în cartierele minorităţilor, lăsându-i astfel pe locuitorii acelor cartiere mai puţin protejaţi şi mai vulnerabili la infracţiuni. Teoria ei a reprezentat subiectul unei dezbateri naţionale energice. Aşa cum a scris Neil Gross, un sociolog cu înclinaţii de stânga, în *The New York Times*: „Acum există dovezi care arată că atunci când toate privirile sunt aţintite asupra abaterilor poliţiei, infracţiunile se pot înmulţi. Progresiştii ar trebui să admită că această idee nu este exagerată/'— însă, pentru unii studenţi, a-i permite lui Mac Donald să-şi susţină teza ar fi însemnat să îngăduie „violenţa" în campus, aşa că vorbitoarea trebuia redusă la tăcere. Aceşti studenţi s-au mobilizat printr-un apel pe Facebook, cerându-le şi altora „să vină în negru" şi „să-şi aducă tovarăşii, ca să oprim chestia asta".— Studenţii protestatari au împiedicat pe oricine să intre ca să audă discursul, pe care Mac Donald l-a ţinut via *live stream,* în timp ce protestatarii băteau în peretele transparent din sticlă al sălii de lectură, aproape goală, de la parter. Mac Donald a fost evacuată din clădire mai târziu, printr-o uşă a bucătăriei, iar mai apoi transportată cu o maşină de poliţie care o aştepta.

După eveniment, preşedintele Pomona College^ (care făcea parte din consorţiul Claremont, format din cinci colegii) a scris o declaraţie în apărarea libertăţii academice şi a dreptului lui Mac Donald de a ţine un discurs în campus. în replică la mesajul acestuia, trei studenţi de la Pomona au formulat o scrisoare, semnată şi de alţi 24 de colegi ai lor, în care au explicat de ce Mac Donald nu trebuia lăsată să vorbească. La fel ca la Berkeley, studenţii au susţinut că discursul însusi era o formă de violentă: „Ai permite să se exprime unui susţinător fascist al supremaţiei albilor şi al statului poliţienesc constituie o formă de violenţă."

Scrisoarea a exemplificat gândirea dihotomică a Neadevărului despre „noi *versus* ei“:

> Ori îi sprijiniri pe studenţii grupurilor marginalizate, în special pe studenţii de culoare, ori ne lăsaţi să ne protejăm si să ne organizăm singuri pentru apărarea comunităţilor noastre, fără impunerea ajutorului vostru, fără politicile de respectabilitate binară şi fără

> percepţiile voastre monolitice privind protestul şi organizarea.^^

Studenţii au continuat: „Dacă se poartă un dialog cu Heather Mac Donald, ea nu doar că va dezbate micile diferenţe de opinie, ci va discuta despre dreptul oamenilor negri de a exista/' Această frază include *prevestirea viitorului*, studenţii prezicând ce va spune Mac Donald. Include, de asemenea, o înfloritură retorică ce a devenit comună în 2017: afirmaţia că un vorbitor le va „nega" persoanelor din anumite grupuri identitare „dreptul de a exista".^ Această gândire este o formă de *catastrofare*, în sensul că umflă presupuse orori din spusele cuiva mult dincolo de ceea ce vorbitorul ar spune de fapt. Studenţii au mai numit-o pe Mac Donald „o fascistă, o susţinătoare a supremaţiei albilor, o instigatoare, o persoană cu fobie fată de transsexuali si de alte minorităţi sexuale, o individă care discriminează pe criterii de clasă socială". Aceasta este *etichetarea* atunci când o ia razna — o listă de acuzaţii foarte grave făcute fără dovezi capabile să le susţină.^-

Unde au învătat studenţii sa gândească astfel? Nu ştim ce cursuri au urmat la Pomona sau dacă gândeau aşa înainte să ajungă în campus, dar scrisoarea, în general, arată influenţa politicilor de identitate a inamicului comun pe care le-am descris în Capitolul 3 şi face uz din plin de limbajul intersecţionalităţii. De exemplu, studenţii îşi încheie scrisoarea cu o cerere către preşedinte:

> Trebuie să trimiteţi un e-mail către întregul corp studenţesc, profesoral şi al angajaţilor până joi, 20 aprilie 2017, cerându-vă scuze pentru declaraţia condescendentă anterioară [apărarea libertăţii academice de către el], subliniind că Pomona College nu tolerează discursuri de ură şi discursuri care proiectează violenţa asupra studenţilor săi marginalizaţi şi oamenilor oprimaţi, în special asupra studenţilor negri, care se aHa în mijlocul intersecţiei identităţilor marginalizate.

Aşa cum am văzut în Capitolul 3, acest gen de politici de identitate amplifică înclinaţia omenească spre gândirea de tip „noi *versus* ei". Ea îi pregăteşte

pe studenţi pentru luptă, nu pentru învăţare.

Violente în Charlottesville

întâmplările de la Berkeley, Middlebury şi Claremont McKenna au fost, intr-un fel, evenimente şocante venite dinspre stânga, care i-au mâniat şi i-au radicalizat pe unii conservatori din campusuri şi din afara lor. însă a existat şi o serie continuă de şocuri dinspre dreapta, care a mâniat şi radicalizat stânga, aşternându-ne în faţă un an întreg de indignări reciproce care se amplificau rapid. Cel mai izbitor eveniment dintre toate a avut loc în Charlottesville, Virginia. în noaptea de 11 august 2017, membri autointitulaţi ai „alternativei de dreapta", incluzând mulţi neonazişti şi membri ai Ku Klux Klan, au mărşăluit de-a lungul terenurilor ce aparţineau University of Virginia, purtând torţe Tiki şi scandând sloganuri neonaziste şi susţinătoare ale supremaţiei albilor, printre care: „Evreii nu ne vor înlocui." Dacă eşti în căutarea unor exemple de politici de identitate a inamicului comun, niciunul nu este mai elocvent decât acesta.

In ziua următoare, mulţimea rasistă a luat cu asalt centrul oraşului Charlottesville, purtând steaguri cu svastici, în timp ce a făcut un pelerinaj la statuia lui Robert E. Lee, comandantul armatei confederate din Războiul Civil American. în cursul marşului, sase dintre membrii „alternativei de dreapta" au bătut un bărbat negru cu ţevi metalice şi cu pari, cauzându-i fracturi, răni, hemoragii interne si o comotie.^ De asemenea, mărşăluitorii s-au bătut violent cu contraprotestatarii Antifa.^ Un susţinător al supremaţiei albilor care îl idolatriza pe Adolf Hitler^ şi-a oprit maşina în faţa unui grup de contraprotestatari, a dat înapoi, după care a accelerat şi a intrat în ei, aruncând oameni în aer, rănind grav cel puţin 19 contraprotestatari paşnici şi ucigând-o pe Heather Heyer, o juristă de 32 de ani descrisă de prieteni ca „un avocat pasionat al celor fără drepturi, o femeie care adesea era mişcată până la lacrimi de nedreptăţile lumii“^V După uciderea lui Heather, mama ei a spus că a primit ameninţări şi, ca rezultat, victima a fost îngropată intr-un loc secret,

pentru ca mormântul ei să nu fie profanat de neonazişti.^

Apariţia steagurilor naziste şi uciderea lui Heyer au cutremurat profund o naţiune deja divizată. A fost un moment care i-a forţat să se unească pe mulţi republicani şi democraţi din poziţii de conducere în denunţarea susţinătorilor supremaţiei albilor si a neonaziştilor. însă o voce lipsea în mod vădit: cea a preşedintelui Trump. Preşedintele demonstrase până atunci că era dispus să condamne dur şi prompt numeroşi oameni, însă dovedea reticenţă şi lentoare în a-i critica pe mărşăluitorii susţinători ai supremaţiei albilor din Charlottesville. în ziua morţii lui Heyer, când majoritatea americanilor priveau spre preşedinte pentru a-i condamna clar şi fără ambiguitate pe neonazişti şi Ku Klux Klan-ul, el a condamnat ura, bigotismul şi violenţa venite „din mai multe părţi". Două zile mai târziu, a citit public o declaraţie cuprinzând blamări, însă chiar în ziua următoare, în împrejurări neregizate, a spus că „existau oameni foarte buni de ambele părţi“^. Cu acele trei cuvinte - „oameni foarte buni"— —, preşedintele a arătat că îi simpatiza pe indivizii care au pus la cale cel mai mediatizat marş în favoarea rasismului si antisemitismului din Statele Unite din

ultimele câteva decenii.

Toamna lui 2017

Charlottesville a fost o tragedie care, totuşi, a prezentat o oportunitate. Cu mulţi republicani, conservatori şi lideri, atât din afaceri, cât şi din armată, care se distanţau de preşedinte şi de remarcile lui—, ar fi fost un moment bun de a trasa cercuri mai largi şi de a schimba faţa politicii americane.— Dar în campus, unde nivelul fricii şi mâniei era crescut, pe bună dreptate, în urma evenimentelor din Charlottesville, reacţia părea a consta într-o extindere a modului de gândire „noi *versus* ei“, incluzând ostilitatea ţintită către oameni şi grupuri — multe, de stânga - care, altfel, s-ar fi putut alia. Toamna lui 2017 s-a caracterizat prin mai

multe episoade în care studenţii au folosit dreptul de veto al hărţuitorilor pentru a împiedica discursuri decât în oricare alte semestre anterioare.— De exemplu, studenţii de la College of William & Mary au zădărnicit un discurs al lui Claire Guthrie Gastanaga, directorul executiv al filialei din Virginia a American Civil Liberties Union (ACLU), fiindcă ACLU luase apărarea drepturilor constituţionale ale organizatorilor marşului „alternativei de dreapta[1]' din Charlottesville.— La modul general, ACLU a apărat în mod consistent drepturile săracilor, ale populaţiilor minoritare, ale persoanelor LGBTQ şi ale altora pe care progresiştii îi apără întotdeauna. Bunăoară, luptase pentru dreptul unei adolescente însărcinate, fără acte, de a face un avort—, pentru drepturile traducătorilor în engleză a textelor islamice radicale ce invocă jihad ul— şi pentru drepturile Black Panthers.— ACLU apără *drepturi*, nu ideologii. însă studenţii de la William & Mary au scandat, printre altele: „Revoluţia nu va respecta Constituţia!" şi „Liberalismul este supremaţia albilor!"—

Câteva săptămâni mai târziu, discursul „Starea Universităţii" al preşedintelui de la University of Oregon a fost oprit de aproape 50 de studenţi care au pus stăpânire pe scenă, scandând: „Nimic despre noi fără noi.“ Un student, cu un megafon, a insistat: „Nu vom fi ignoraţi" şi „Oricine ni se opune să se aştepte la rezistenţă". Altul s-a plâns despre oprimarea studenţilor minoritari, creşterea taxelor de şcolarizare şi drepturile indigenilor, indicând „fascismul şi neonazismul" ca motiv pentru protest.— (Preşedintele, Michael Schill, în a cărui familie existau persoane ucise în timpul celui de Al Doilea Război Mondial de către fasciştii autentici, a răspuns cu un editorial în *The New York Times* intitulat „The misguided student crusade against «fascism»"—.) în săptămâna următoare, la sesiunea de întrebări şi răspunsuri de la un eveniment al UCLA denumit „Ce este discursul civil? Sfidând discursul urii într-o societate liberă", sponsorizat de United States Holocaust Memorial Museum, protestatarii din

organizaţia „Refuse Fascism" au perturbat evenimentul.—

Apoi mai este Reed College din Portland, Oregon. Timp de *13 luni*, începând cu septembrie 2016, activiştii din campus au încercat să desfiinţeze cursul de stiinte umaniste al studenţilor din anul I, deoarece se axa pe gânditorii Greciei antice şi ai lumii mediteraneene estice (care astăzi ar fi consideraţi doar nişte albi).— Aceste tactici lucrează adesea chiar împotriva obiectivelor protestatarilor, fiindcă îi îndepărtează pe mulţi oameni care, altfel, le-ar fi susţinut. De pildă, unul dintre lectorii cursului era Lucia Martinez Valdivia, care a încercat să predea operele lui Sappho, poetă antică din Insula Lesbos şi un simbol atât pentru feminism, cât şi pentru mişcarea pentru drepturile lesbienelor.— Profesoara suferea de tulburare de stres posttraumatic şi îi era greu să predea în timp ce studenţii fluturau pancarte cu mesaje vulgare şi agresive *chiar lângă ea.* Le-a mărturisit acelor tineri că suferă de respectivul sindrom şi i-a rugat să nu mai protesteze în clasă. Studenţii s-au plâns, într-o scrisoare deschisă, că cererea ei „creează o ierarhie [de traume], în care traumele proprii contează mai mult" şi au acuzat-o că este „împotriva negrilor", „că discriminează în favoarea persoanelor cu dizabilităţi" şi că se implică în „manipularea prin mijloace psihologice pentru a-i determina să se îndoiască de sănătatea lor mintală".— Martinez Valdivia a fost şocată de faptul că universitatea a îngăduit continuarea protestelor intimidante în clasă şi a decis să semnaleze acest lucru. în octombrie 2017, a scris un eseu percutant în *The Washington Post*, intitulat „Professors like me cant stay silent about this extremist moment on campuses". Iată mai jos un extras:

> Nimeni nu ar trebui să treacă testul purităţii ideologice al altei persoane ca să i se permită să vorbească. In absenţa schimbului liber de idei, viaţa universitară - alături de viata civică - moare. In fata intimidării, educatorii trebuie să vorbească, nu să tacă. Poziţia noastră implică o responsabilitate unică: noi îi învăţăm pe oameni nu ce să gândească, ci cum să gândească. Faptul de a înţelege şi a accepta asta m-a făcut pe mine

- o profesoară netitularizată, ce poate fi înlocuită cu uşurinţă, lesbiană, metisă, cu tulburare de stres posttraumatic - să-mi dau seama că, indiferent cât de precară este situaţia mea, am responsabilitatea de a modela aprecierea diferenţei şi de a-mi păsa de gândurile pe care încerc să le sădesc în studenţi. Dacă mie, asemenea multor colegi din ţară, îmi este
frică să spun ce cred, nu devin complice în această chestiune?
—

Charlottesville a fost o tragedie naţională, care a trimis unde de soc în multe instituţii americane, mai cu seamă în universităţi. A avut loc la mijlocul tumultuosului prim an al preşedinţiei lui Donald Trump. în lunile care au urmat, s-a înregistrat o creştere importantă a eforturilor depuse de organizaţiile ce susţin supremaţia albilor din afara campusurilor pentru a-i provoca pe studenţi şi a recruta noi membri prin amplasarea de postere rasiste, prin răspândirea de fluturaşi şi stickere în sute de campusuri.— înţelegem de ce extrem de mulţi studenţi au adoptat forme de protest mai active şi mai conflictuale. însă din pricina faptului că activismul lor este bazat adesea pe îmbrăţişarea Marilor Neadevăruri şi pe o anumită tendinţă de a-şi ataca potenţialii aliaţi, şi deoarece manifestările agresive sunt exact ceea ce provocatorii de dreapta speră să obţină, noi credem că mulţi activişti studenţi îşi fac rău atât lor înşişi, cât şi propriilor cauze.

„Cuvintele înseamnă violenţă^ - o idee greşită transmisă studenţilor

A

Majoritatea studenţilor se opun folosirii violenţei. Intr-un sondaj efectuat de FIRE, când au fost întrebaţi dacă ei ar recurge la violenţă pentru a opri pe cineva de la a ţine un discurs, numai 1% dintre studenţi au răspuns afirmativ.— însă există un grup mult mai mare — de 20-30%, conform celor două sondaje prezentate mai devreme — care este dispus să-i sprijine pe *alţi* studenţi ce apelează la violenţă, bazându-se pe genul de justificări oferite de studenţii de la Berkeley. Cea mai obişnuită justificare constă în aceea că discursul urii înseamnă violenţă; prin

urmare, unii studenţi cred că este legitim să foloseşti violenţa pentru a opri discursul urii. Lăsând la o parte întrebările privind legitimitatea morală şi constituţională, care sunt consecinţele psihologice ale unei astfel de gândiri?

Cu siguranţă că membrii unor grupuri de identitate au parte

mult mai frecvent de insulte la adresa demnităţii lor decât bărbaţii

?>

albi heterosexuali. O atitudine faţă de discurs disponibilă pentru toţi, care le permite oamenilor să spună orice vor fără a se teme de consecinţe, poate să afecteze diferit persoane cu alte identităţi sociale. Aşa cum am notat în Capitolul 2, o parte din ceea ce se numeşte în mod uzual „corectitudine politică[41] înseamnă doar a fi grijuliu sau politicos— — a folosi cuvintele intr-o manieră care să denote amabilitate faţă de alţii. însă studenţii fac o greşeală serioasă atunci când interpretează cuvintele - chiar şi pe cele spuse cu ură - ca fiind violentă.

într-un articol intens mediatizat din *T!oe New York Times*, din iulie 2017, raţionamentul conform căruia cuvintele pot fi o formă de violenţă a fost expus de Lisa Feldman Barrett, profesoară de psihologie şi cercetătoare a emoţiilor foarte respectată de la Northeastern University.— Barrett a propus acest silogism: „Dacă cuvintele pot provoca stres şi dacă stresul prelungit poate provoca rău fizic, atunci se pare că discursul - cel puţin anumite tipuri de discurs - poate fi o formă de violenţă. “

Noi i-am dat replica într-un eseu din *The Atlantic,* — în care am subliniat că este o eroare logică să pretinzi că răul — chiar răul fizic — înseamnă acelaşi lucru ca violenţa. Silogismul lui Barrett îmbracă forma: dacă A îl cauzează pe B şi dacă B îl cauzează pe C, atunci A îl poate cauza pe C. Prin urmare, dacă cuvintele pot induce stres şi stresul poate face rău, atunci cuvintele *pot face rău*, dar asta nu înseamnă că sunt *violenţă*. Stabileşte doar faptul că, într-adevăr, cuvintele pot fi dăunătoare - uneori chiar fizic lucru de care nu ne îndoim. Pentru a sesiza mai bine diferenţa, reia silogismul înlocuind cu „a te despărţi de prietena ta[44] sau „a le da studenţilor mai multe

teme[44]. Ambele lucruri pot cauza stres altcuiva (incluzând niveluri ridicate de cortizol), iar stresul poate face rău, aşa că ambele pot face rău. însă asta nu înseamnă că ele sunt acte violente.

A interpreta un discurs ţinut în campus ca fiind violenţă este o alegere — şi este una care îţi sporeşte durerea cu privire la acea prelegere, în timp ce îţi reduce opţiunile în privinţa manierei de a răspunde. Dacă tu interpretezi un discurs al lui Milo Yiannopoulos ca pe un atac violent asupra colegilor tăi studenţi, atunci ai obligaţia morală să faci ceva în legătură cu asta, poate chiar ceva violent. Este reacţia la care spera Yiannopoulos; exact acesta este modul în care trolii îşi manipulează victimele.

Dar dacă, în mintea ta, păstrezi o distincţie clară între discurs şi violenţă, atunci îţi stau la dispoziţie mult mai multe opţiuni. Mai întâi, poţi adopta răspunsul stoic, dezvoltându-ţi abilitatea de a rămâne impasibil. Aşa cum a spus Marcus Aurelius: „înlăturând părerea, grabnic se stinge şi văicăreala provocată, cum că am fost vătămat; înlăturând plângerea, este îndepărtată dauna însăşi. Cu cât identifici mai multe moduri în care identitatea ta poate fi ameninţată de interacţiuni obişnuite de zi de zi, cu atât va fi mai de folos pentru a-ţi cultiva abilitatea stoică (şi budistă) de *a nu fi reactiv emoţional*, de a nud lăsa pe alţii să îţi controleze mintea şi nivelul cortizolului. Stoicii au înţeles asta: cuvintele nu cauzează

stres în mod direct; ele pot doar să provoace stres şi suferinţă unei persoane care a interpretat acele cuvinte drept o ameninţare. Poţi alege dacă să interpretezi un lector oaspete ca fiindu-ţi dăunător. îţi poţi alege bătăliile, îţi poţi dedica eforturile schimbării politicilor care contează pentru tine şi poţi deveni imun la troli. Internetul va fi acolo întotdeauna; extremiştii vor posta mereu imagini şi afirmaţii cu potenţial ofensator; unele grupuri vor fi ţintite mai mult decât altele. Nu este corect, însă cu toţii trebuie să învăţăm să ignorăm lucruri pe care le observăm şi să ne vedem de treaba noastră.

Un al doilea răspuns, mai radical, apare atunci când respingi viziunea potrivit căreia „discursul este

violenţă^: poţi folosi ideile şi argumentele oponentului tău pentru a deveni tu însuţi mai puternic. Activistul progresist Van Jones (care a fost consilierul preşedintelui Barack Obama pentru locurile de muncă din domeniul protejării mediului) a susţinut acest punct de vedere în februarie 2017, într-o dezbatere la University of Chicago's Institute for Politics. Când strategul democrat David Axelrod l-a întrebat pe Jones despre modul cum ar trebui să reacţioneze studenţii progresişti când oameni pe care îi consideră ofensivi ideologic (precum cineva asociat cu administraţia Trump) sunt invitaţi să vorbească în campusuri, Jones a început prin a menţiona diferenţa pe care am evidenţiat-o în Capitolul 1 între siguranţa fizică şi cea emoţională:

> Există două idei despre spaţiile sigure: una este o idee foarte bună, alta este groaznică. Ideea de a fi sigur din punct de vedere fizic în campus - de a nu fi supus hărţuirii sexuale şi abuzului fizic, sau de a nu fi ales, special şi personal, pentru un anume tip de discurs al urii (precum: „Eşti doar un negru“) -, ei bine, sunt perfect de acord cu asta. Insă există şi o altă idee, cred că în expansiune, pe care o consider oribilă, potrivit căreia: „Trebuie să mă simt în siguranţă din punct de vedere ideologic. Trebuie să fiu în siguranţă emoţional. Trebuie să mă simt bine tot timpul, şi dacă cineva spune un lucru care nu-mi place, asta este o problemă pentru toată lumea, inclusiv pentru administraţia universităţii/—

Apoi, Jones a oferit unul dintre cele mai bune sfaturi pentru studenţii din colegii pe care le-am auzit vreodată. El a respins Neadevărul despre fragilitate şi a dat peste cap cultura siguranţei:

> Nu vreau ca voi sa fiţi în siguranţă din punct de vedere *ideologic.* Nu vreau ca voi să fiţi în siguranţă *emoţională.* Vreau să fiţi *puternici.* Asta e ceva diferit. Nu voi asfalta jungla pentru voi. Puneţi-vă nişte bocanci şi învăţaţi cum să înfruntaţi adversitatea. Nu voi scoate toate greutăţile din sala de forţă; ăsta e scopul sălii. Aceasta este sala de forţă.

Jones înţelege antifragilitatea. Jones vrea ca studenţii progresişti să nu se vadă pe sine ca pe nişte lumânări fragile, ci ca flăcări puternice, primind bucuros vântul prin căutarea de vorbitori şi idei ce

susţin ideologii diferite.

Concluzie

- „Revolta Milo" de la UC Berkeley, din 1 februarie 2017, a marcat o schimbare majoră în privinţa protestelor din campusuri. Violenţa a fost folosită cu succes pentru a împiedica susţinerea prelegerii unui invitat; au fost răniţi oameni şi, din câte cunoaştem noi, nu au existat repercusiuni pentru cei violenţi. Unii studenţi au justificat ulterior violenţa drept o formă legitimă de „autoapărare", cu scopul de a preveni discursuri pe care ei le considerau violente.
- Doar câţiva studenţi au afirmat că ar recurge la violenţă pentru a opri un discurs, însă două sondaje efectuate la sfârşitul lui 2017 au relevat faptul că minorităţi substanţiale de studenţi (20% într-unul şi 30% în celălalt) au spus că uneori era „acceptabil" pentru *alţi* studenţi să folosească violenţa ca să împiedice un vorbitor să ţină un discurs în campus.
- Marşul numit „Unite the Right" din Charlottesville, Virginia, în care un naţionalist alb a ucis un contramanifestant paşnic, a escaladat tensiunile din campus, mai ales în lunile următoare, când provocările din partea grupurilor de extremă dreaptă s-au intensificat.
- în toamna anului 2017, numărul încercărilor de a-i opri pe vorbitori de la a-şi ţine prelegerile au atins un nivel-record.
- în 2017, ideea că discursul poate însemna violenţă (chiar şi atunci când nu include ameninţări, hărţuiri sau apeluri la violenţă) a părut să se extindă, ajutată de tendinţa unor cercuri de a se axa doar pe impactul perceput, nu pe intenţie. Cuvintele care provoacă stres sau teamă pentru membrii unor grupuri sunt privite acum, tot mai frecvent, ca fiind o formă de violentă.

Discursul nu este violenţă. Dacă îl tratezi astfel, faci o alegere interpretativă, o alegere care face

rău, dând deoparte răspunsuri mai eficiente, inclusiv răspunsul stoic (cultivarea lipsei de reacţie) şi răspunsul antifragil sugerat de Van Jones: „Puneţi-vă nişte bocanci si învăţaţi cum să înfruntaţi adversitatea/[1]

In citatul care a deschis acest capitol, Nelson Mandela a avertizat asupra pericolului demonizării oponenţilor şi asupra folosirii violenţei împotriva lor. La fel ca Mahatma Gandhi, Martin Luther King Jr. şi alţi susţinători ai rezistenţei nonviolente, Mandela a atras atentia că tacticile violente si dezumanizante sunt autodistructive, anulând posibilitatea găsirii unei soluţii paşnice pentru o anumită problemă. Dar ce se întâmplă dacă obiectivul unei mişcări nu este în totalitate o soluţionare paşnică, ci mai degrabă — cel puţin în parte — păstrarea coeziunii grupului? Ce vom putea remarca dacă vom apela la o abordare sociologică a noii culturi a siguranţei?

Note:

191 Mandela (2003), p. 545. *(N. a.)*

192 C. Warzel, „Twitter just permanently suspends Conservative writer Milo Yiannopoulos", *Buzz-Feed*, 19 iulie 2016. Preluat de pe https:// www.buzzfeed.com/charliewarzel/twitter-just-permanently-suspends- conservative-writer-milo. *(N. a.)*

193 In cuvintele lui Milo Yiannopoulos: „Trollingul este foarte important. (...) îmi place să cred despre mine că sunt un trol virtuos, ştii? Fac munca lui Dumnezeu[1]', T. Moran, E. Taguchi şi C. Pedersen, „Leslie Jones' Twitter Troll H as No Regrets Over Attaching the «Ghostbusters» Actress", *ABC News*, 1 septembrie 2016. Preluat de pe https://abcnews.go.com/Entertainment/leslie-jones-twitter-troll-regrets- attacking-ghostbusters-actress/story?id=4l808886. Vezi şi declaraţia lui Yiannopoulos: „Desigur, un trol adevărat are scopul de a provoca. Trolii ţintesc să declanşeze o furie moderată. Ei vor să facă farse, să înţepe, să încordeze oamenii. (...) Aşa că, troli, mesajul meu de astăzi pentru voi este: de îndată ce alegerile se încheie, ridicaţi-vă de la laptopuri şi îndreptaţi-vă spre campusurile voastre locale", M. Yiannopoulos, „Trolls will save the world", *Breitbart*, 20 august 2016. Preluat de pe http://www.breitbart.com/milo/20l6/08/20/trolls-will-save-world. (TV. *a.)*

194 Scott Crow, fost organizator al Antifa, explică: „Ideea

Antifa este că noi mergem unde merg ei [cei de dreapta]. Acel discurs al urii nu înseamnă libertate de exprimare. Dacă pui în pericol oamenii prin ceea ce spui şi prin acţiunile din spatele acelor spuse, atunci nu ai dreptul să iaci asta. Aşa că mergem să provocăm conflicte, să îi facem să tacă acolo unde se află." Vezi J.

Suerth, „What is Antifa?[11], CNN, 17 august 2017. Preluat de pe https://www.cnn.com/2017/08/l4/us/what-is-antifa-trnd/index.html. (TV! ***a.)***

195 G. Kell, „Campus investigates, assesses damage from Feb. 1 violence[11],

Berkeley News, 2 februarie 2017. Preluat de pe http://news.berkeley.edu/2017/02/02/campus-investigates-assesses-damage- from-feb-1-violence. (TV *a.)*

196 T. Lochner, „UC Berkeley: Protesters shut down Milo Yiannopoulos event, clash with police[11], *East Bay Times*, 1 februarie 2017. Preluat de pe http://www.eastbaytimes.com/2017/02/01 / uc-berkeley-cancels-breitbart- provocateur-milo-yiannopoulos-event. (TV. *a.)*

197 M. Park şi K. Lah, „Berkeley protests of Yiannopoulos caused $100,000 in damage[14], *CNN,* 2 februarie 2017. Preluat de pe http://www.cnn.com/2017/02/01 / us/milo-yiannopoulos-berkeley/index.html. (TV *a.)*

198 „Riot forces cancellation of Yiannopoulos talk at UC Berkeley[15], CBS SF Bay

Area, 1 februarie 2017. Preluat de pe http://sanfrancisco.cbsIocal.com/2017/02/01 /berkeley-braces-for-pro tests- at-yiannopoulos-talk. (TV *a.)*

199 Park şi Lah (2017); vezi nota 197. (TV. *a.)*

200 C. Arnold, „Violence and chaos erupt at UC Berkeley in protest against Milo Yiannopoulos[11], *USA Today College*, 1 februarie 2017. Preluat de pe http://college.usatoday.com/2017/02/01 /violence-and-chaos-erupt-at-uc- berkeley-in-protest-against-milo-yiannopoulos. (TV. *a.)*

201 „Riot forces cancellation...[11] (2017); vezi nota 198. (TV. *a.)*

202 „Rioters break windows, set fire to force cancellation of Breitbart editor’s UC

Berkeley talk[11], *Fox News,* 1 februarie 2017. Preluat de pe http://www.foxnews.com/us/2017/02/01/rioters-break-windows-set-fire-to- force-cancelIation-breitbart-editors-uc-berkeley-talk.html. (TV *a.)*

203 „Kiara Robles talks to RT International[11], fişier video, RTQuestionsMore (producător), 1 februarie 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=SUQdlc8Gc-g&feature=youtube. (TV *a.)*

204 Park şi Lah (2017); vezi nota 197. (TV. *a.)*

205 „Trump threatens UC Berkeley with funds cut after Breitbart editor’s speech is canceled following riot[11], CNBC, Reuters şi AP, 1 februarie 2017. Preluat de pe https://www.cnbc.com/2017/02/01/uc-berkeley-on-

lockdown-amid- protest-over-milo-yiannopoulos.html. (TV. *a.*)

206„Demonstranţii au cauzat un prejudiciu estimat la 100 000$ în campus, spune universitatea, şi încă 400 000$ până la 500 000$ daune în alte locuri, conform lui John Caner, CEO al Downtown Berkeley Association.[11] Vezi: M. Kutner, „Inside the black bloc protest strategy that shut down Berkeley[11], *Newsweek*, 1 februarie 2017. Preluat de pe http://www.newsweek.com/2017/02/24/berkeley-protest-milo-yiannopoulos-black-bloc-556264.html. (TV *a.)*

207W. Freedman, „Trump supporter pepper sprayed at Milo protest[11], video, ABC7 News, 1 februarie 2017. Preluat de pe http://abc7 news.com/news/video-trump-supporter-pepper-sprayed-at-milo- protest/1733004. (TV. *a.)*

208R. Mackey, „Amid the chaos in Berkeley, a grinning face, covered in blood[11], *The Intercept*, 4 februarie 2017. Preluat de pe https://theintercept.com/2017/02/04/amid-chaos-berkeley-grinning-face- covered-blood. *(N. a.)*

209Freedman (2017); vezi nota 207. *{N. a.)*

210K. Redelsheimcr şi J. Jennings (relatare personală, 1 martie 2017). Vezi şi: P. Fabian, „Protestors beating people at Milo Yiannopoulos event @ U.C. Berkeley", fişier video, 2 februarie 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=GSMKGRyWKas. *(N. a.)*

211K. Redelsheimer (relatare personala, 1 martie 2017). *(N. a.)*

212J. Gale, „Exclusive footage: Anarchists smash windows and riot at UC Berkeley after Milo Yiannopoulos's talk is canceled", *The Tab*, februarie 2017. Preluat de pe http://thetab.com/us/uc-berkeley/20I7/02/02/exclusive-footage-anarchist-group-smashes-windows-sets-fire-sproul-riots-uc-berkeley- milo-yiannopoulos-talk-cancelled-3244. *{N a.)*

213P. Jandhyala (relatare personală, 11 iulie 2017). *(N. a.)*

214UC Berkeley Campus Police a scris pe Twitter: „@UCBerkeley Milo event cancelled. Shelter in place if on campus. All campus buildings on lockdown. #miloatcar\ Preluat de pe https://twitter.com/ucpd_cal/status/826978649 34l440000?lang=en. *{N. a.)*

215„Riot forces cancellation..." (2017); vezi nota 198. *(N. a.)*

216A. Zoppo, A. Proen^a Santos şi J. Hudgins, „Here's the full list of Donald Trumps executive orders", NBC News, 14 februarie 2017. Preluat de pe https://www.nbcnews.com/politics/white-house/here-s-full-list-donald- trump-s-executive-orders-n720796. *(N. a.)*

217P. Helsel, „Protests, violence prompt UC Berkeley to Cancel Milo Yiannopoulos event", NBC News, 2 februarie 2017. Preluat de pe https://www.nbcnews.com/news/us-news/protests-violence-

prompts-uc- berkeley-cancel-milo-yiannopoulos-event-n715711. {N. a.)

218 N. Lawrence, „Black bloc did what campus should have", *The Daily Californian*, 7 februarie 2017. Preluat de pe http://www.dailycal.org/2017/02/07/black-bloc-campus. Vezi şi o revendicare similară din partea altui student de la UC Berkeley: D. Meagley, „Condemning protesters same as condoning hate speech", *The Daily Californian*, 7 februarie 2017. Preluat de pe http://www.dailycal.org/2017/02/07/condemning-protesters-condoning- hate-speech. *(N. a.)*

219 Când am contactat Biroul de Afaceri Publice al UC Berkeley, acesta a refuzat să ne dezvăluie dacă vreun student a fost pedepsit de universitate în legătură cu protestele, făcând referire la legile federale privind confidenţialitatea. Ulterior s-a lămurit faptul că, în luna februarie, doi studenţi au fost arestaţi: unul pentru vandalism şi altul pentru refuzul de a părăsi zona. Din câte ştim noi, niciun student nu a fost sancţionat de universitate, asa că nu se cunoaşte vreo pedeapsă care să acţioneze ca mijloc de descurajare pentru proteste violente viitoare. *(N a.)*

220 M. Bodley, „At Berkeley Yiannopoulos protest, $100,000 in damage, 1 arrest", *SFGate*, 2 februarie 2017. Preluat de pe http://www.sfgate.com/crime/article/At-Berkeley-Yiannopoulos-protest-100- 000-in-10905217.php. Vezi şi: „Berkeley free speech protests: Arrests, injuries, damages since February", Fox News, 25 aprilie 2017. Preluat de pe http://www.foxnews.com/politics/2017/04/25/berkeley-free-speech-protests- arrests-injuries-damages-since-february.html. (TV. *a.)*

221 In 2016, la California State University din Los Angeles, preşedintele universităţii a anulat unilateral un discurs despre diversitate al conservatorului Ben Shapiro, cerând, în loc, ca el „să apară ca parte a unui grup de lectori cu diferite puncte de vedere asupra diversităţii" (ceva care nu îi mai fusese cerut niciunui vorbitor vreodată). In cele din urmă, preşedintele s-a răzgândit, dar la eveniment studenţii au blocat uşa cu braţele, pentru a împiedica pe oricine să intre. Cei care au încercat totuşi să intre au fost trântiţi la pământ. După ce UC Berkeley a eşuat în prevenirea violenţelor din campus în februarie 2017, iar Ben Shapiro a fost programat să vorbească mai târziu în acel an, ameninţările cu violenţa ca răspuns la prezenţa lui Shapiro au necesitat aproximativ 600 000$ în măsuri de securitate. Cel puţin nouă oameni au fost arestaţi, se presupune că trei dintre ei pentru deţinere de arme, dar, altfel, Shapiro a vorbit fără incidente. (In 2016, Shapiro conferenţiase la Berkeley fără vreun protest semnificativ.) Vezi: J. Logue,

„Another speaker blocked", *Inside Higher Ed.,* 24 februarie 2016. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/20l6/02/24/cal-state-los-angeles-cancels-conservative-speakers-appearance. Vezi şi: A. Steinbaugh, „CSU Los Angeles President fails to prevent Shapiro talk, but protesters try their hardest anyway", FIRE, 26 februarie 2016. Preluat de pe https://www.thefire.org/csu-Ios-angeles-president-fails-to-prevent-shapiro- talk-but-protesters-try-their-hardest-anyway. Vezi şi: M. Gomez, „Nine people arrested at Ben Shapiro event at UC Berkeley", *The Mercury News*, 15 septembrie 2017. Preluat de pe https://www.mercurynews.com/2017/09/15/nine-people-arrested-at-ben- shapiro-event-at-uc-berkeley. Vezi şi: „Cal State L.A. agrees to drop discriminatory speech policies, settles lawsuit", Alliance Defending Freedom, 28 februarie 2017. Preluat de pe https://adflegal.org/detailspages/press-release-details/cal-state-l.a.-agrees-to-drop-discriminatory-speech-policies- settles-lawsuit. Vezi şi: „UC Berkeley declares itself unsafe for Ann Coulter", *TheAtlantic*, 20 aprilie 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/04/uc-berkeley- declares-itself-unsafe-for-ann-coulter/523668. Vezi şi: D. Fehely, „Conservative writer David Horowitzs talk at UC Berkeley cancelled", CBS SF Bay Area, 11 aprilie 2017. Preluat de pe http://sanfrancisco.cbsIocal.com/2017/04/11/ uc-berkeley-presses-campus- republicans-to-cancel-another-conservative-speaker. Vezi şi: M. McPhate, „California today: Price tag to protect speech at Berkeley: $600,000", *The New York Times*, 15 septembrie 2017. Preluat de pe https://wwwnytimes.com/2Oi7/O9/i5/us/california-today-price-tag-to- protect-speech-at-berkeiey-600000.html. *(N a.)*

222 R. Cohen, „What might Mario Savio have said about the Milo protest at Berkeley?", *The Nation*, 7 februarie 2017. Preluat de pe https://www.thenation.com/article/what-might-mario-savio-have-said- about-the-milo-protest-at-berkeley. *(N. a.)*

223 1. Ashenmiller (2013), Mario Savio, *Encyclopaedia Brittannica Online.* Preluat de pe https://www.britannica.com/biography/Mario-Savio. (*N a.)*

224 H. Senju, „Violence as self-defense", *The Daily Californian*, 7 februarie 2017. Preluat de pe http://www.dailycal.org/2017/02/07/violence-self-defense. *{N. a.)*

225 D. Meagley, „Condemning protesters same as condoning hate speech", *The Daily Californian*, 7 februarie 2017. Preluat de pe http://www.dailycal.org/2017/02/07/condemning-protesters-condoning- hate-speech. *(N. a.)*

226 N. Dang, „Check your privilege when speaking of protests[11], *The Daily Californian*, 7 februarie 2017. Preluat de pe http://www.dailycal.org/2017/02/07/check-privilege--speaking-protests. *(N. a.)*

ITT Overpass Light Brigade, „Hates insidious lace: UW-Milwaukee and the «alt- right»", 14 decembrie 2016. Preluat de pe http://overpasslightbrigade.org/hates-insidious-face-uw-milwaukee-and-the- alt-right. *(N a.)*

228 Lawrence (2017); vezi nota 218. *{N. a.)*

229 I. Villasenor, „Views among college students regarding the First Amendment: Results from a new survey[11], 18 septembrie 2017. Preluat de pe https://www.brookings.edu/blog/fixgov/2017/09/18/views-among-college- students-regarding-the-first-amendment-results-from-a-new-survey. Pentru critică, vezi: L. Beckett, „«Junk science»: Experts cast doubt on widely cited college free speech survey", *Tine Guardian*, 22 septembrie 2017. Preluat de pe https://www.theguardian.com/us-news/2017/sep/22/college-free-speech- violence-survey-junk-science. Pentru răspunsul lui Villasenor, vezi: **E.** Volokh, „Freedom of expression on campus: An overview of some recent surveys", *The Washington Post*, 23 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/volokh-conspiracy/wp/2017/10/23/freedom-of-expression-on-campus-an-overview- of-some-recent-surveys. *(N. a.)*

230 I. McLaughlin şi R. Schmidt, „National Undergraduate Study", McLaughlin & Associates, 28 septembrie 2017. Preluat de pe http://c8.nrostatic.com/sites/default/files/NATL%20Undergrad%209-27- 17%20Presentation%20%281%29.pdf. *{N a.)*

231 J. McWhorter, „A Columbia professors critique of campus politics", *Tije Atlantic*, 30 iunie 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.eom/politics/archive/2017/06/a-columbia-professors-critique-of-campus-politics/532335. *(N. a.)*

232 „Ideea este că, dacă mergi împotriva unei ortodoxii, atunci nu numai că nu eşti de acord, ci şi vrei ca oamenii albi să deţină controlul pe mai departe, vrei ca oamenii de culoare să stea jos şi să tacă din gură." Vezi: J. McWhorter, „The difference between racial bias and white supremacy", *Time*, 26 noiembrie 2016. Preluat de pe http://time.com/4584l61 /white- supremacy. *(N. a.)*

233 L. Stack, „Attack on alt-right leader has Internet asking: Is it O.K. to punch a Nazi?", *TJje New York Times*, 21 ianuarie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2017/01/21/us/politics/richard-spencer-punched- attack.html, *(N. a.)*

234 De fapt, putem face o predicţie chiar acum, în timp ce

scriem cartea de faţă, în 2017: majoritatea recenziilor negative şi a criticilor la adresa acestei cărţi vor scoate în evidenţă, la un moment dat, rasa şi sexul nostru, apoi vor afirma direct sau vor insinua că noi suntem rasisti sau sexisti, motivaţi în primul rând de dorinţa de a ne păstra privilegiul. Atunci vom răspunde cu o replică a lui Mark Lilia, autorul unei critici a politicii de identitate, intitulată *Tije Once and Future Liberai* Lilla, un liberal declarat care si-a scris cartea pentru a-i ajuta pe democraţi să înceapă să câştige alegeri, răspunde insultelor repetate spunând, în esenţă: „Aceea este o înjurătură, nu un argument. Formulează un argument, şi îţi voi răspunde." Vezi, de exemplu, E.R. Goldstein, „Campus identity politics is dooming liberal causes, a professor charges", *Chronicle of Higher Education*, 15 decembrie 2016.

Preluat de pe https://www.chronicle.com/artide/Campus-Identity-Politics- Is/238694. *(N. a.)*

235 Vezi, de pildă, succesul extraordinar al cărţii lui J.D. Vance, din 2016, *Hillbilly Elegy* şi al cărţii lui Arlie Russell Hochschild, tot din 2016, *Strangers in Their Own Land*, care acoperă câteva chestiuni similare. (*N a.)*

236 N. Goodnow şi J. Pethokoukis, „«The Bell Curve» 20 years later: A Q&A with Charles Murray", American Enterprise Institute, 16 octombrie 2014. Preluat de pe http://www.aei.org/publication/bell-curve- 20-years-later-qa-charles-murray *(N. a.)*

237 A. Stanger, „Understanding the angry mob at Middlebury that gave me a concussion", *The New York Times*, 13 martie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2Oi7/O3/i3/opinion/understanding-the-angry- mob-that-gave-me-a-concussion.html. (TV. *a.)*

238 A. Independent, „Middlebury College professor injured by protesters as she escorted controversial speaker", *Addison County Independent*, 6 martie 2017. Preluat de pe http://www.addisonindependent.com/201703middlebury-college-professor-injured-protesters-she-escorted-controversial-speaker. (*N. a.)*

239 K. Seelye, „Protesters disrupt speech by «Bell Curve» author at Vermont College", *The New York Times,* 3 martie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2017/03/03/us/middlebury-college-charles- murray-bell-curve-protest.html. *(N a.)*

240 Independent (2017); vezi nota 238. *(N. a.)*

241 C. Murray, „Reflections on the revolution in Middlebury", American Enterprise Institute, 5 martie 2017. Preluat de pe http://www.aei.org/publication/reflections-on-the-revolution-in-middlebury. *(N a.)*

242 A. Stanger (relatare personală, 5 ianuarie 2018). Observă că gloata de la Middlebury pare să fl fost alcătuită în mare parte din studenţii de acolo. In total, 74 de studenţi au fost

pedepsiţi: 48 au fost sancţionaţi pentru evenimentele din timpul prelegerii şi 26 au primit o formă de pedeapsă pentru participarea la evenimentele ulterioare discursului. Vezi: „Middlebury College completes sanctioning process for March 2 disruptions", 23 mai 2017. Preluat de pe http://www.middlebury.edu/newsroom/archive/2017-news/node/547896. (TV *a.)*

243 Stanger (2017); vezi nota 242. *(N a.)*

244 H. Blume, „Protesters disrupt talk by pro-police author, sparking free-speech debate at Claremont McKenna College", *Los Angeles Times*, 9 aprilie 2017. Preluat de pe http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-macdonald-claremont-speech-disrupted-20170408-story.html. *(N. a.)*

245 C.R. Wootson Jr., „She wanted to criticize Black Lives Matter in a college speech. A protest shuts her down", *The Washington Post*, 10 aprilie 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/grade-point/wp/2017/04/10/she-wanted-to-criticize-black-lives-matter-in-a- college-speech-a-protest-shut-her-down. *(N. a.)*

246 N. Gross, „Is there a «Ferguson Effect»?", *The New York Times,* 30 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.nytimes.com/20l6/10/02/opinion/sunday/is-there-a-ferguson- effect.html. *(N. a.)*

247 ShutDown Anti-Black Fascists, „Shut down anti-black fascist Heather Mac Donald" (pe Facebook, via archive.is, captură de ecran), aprilie 2017. Preluat de pe http://archive.fo/qpbtW. *(N a.)*

248 Când Jon a vizitat Claremont McKenna College şi a ţinut o prelegere în aceeaşi sală, un an mai târziu, a aflat de la cadrele didactice că majoritatea protestatarilor nu fuseseră studenţi de la Claremont McKenna. Protestatarii fuseseră, în majoritate, studenţi de la colegiile Pomona, Pitzer şi Scripps, care fac parte dintr-un consorţiu de cinci colegii ai căror studenţi sunt liberi să participe la cursuri şi la evenimente din toate cele cinci universităţi. *(N. a.)*

249 „We, few of the black students here at Pomona College and the Claremont Colleges (n.d.). Response to Pomona College president David Oxtoby's: Academic freedom and free speech", e-mail din 7 aprilie 2017. Archive of Pomona Student Petition (document online). Preluat de pe https://docs.google.eom/document/d/l_y6NmxolBLcZJxYkN9VlYfaPYzVSMl *(N. a.)*

250 S. Harris, „The spurious move to stifle speech on campus because it is «dehumanizing»[14], *Reason*, 17 noiembrie 2017. Preluat de pe http://reason, com/archives/2017/11/17/the-move-to-stifle-speech-on- campus-beca. (*N. a.)*

251 Lingvistul John McWhorter spune că asemenea termeni sunt „unelte menite să rănească, nu doar cuvinte din

dicţionar”, 29 noiembrie 2016. Vezi: „The difference between racial bias and white supremacy”, *Time.* Preluat de pe http://time.com/4584l6l/white-supremacy. *(N a.)*

252 E. Levenson şi A. Watts, „Man beaten by white supremacists in Charlottesville is arrested", CNN, 13 octombrie 2017. Preluat de pe http://www.cnn.com/ 2017/10/13/us/charlottesville-deandre-harris-arrest/index.html. *(N a.)*

253 T. Jackman, „Three men charged in Charlottesville attacks on counterprotesters”, *TJje Washington Post,* 27 august 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/local/public-safety/three-men-charged-in- charlottesvil!e-attacks-on-counterprotesters/2017/08/27/f08930a4-8b5a-1 Ie7'84c0-02cc069f2c37_story.html. (*N. a.)*

254A.K. Raymond, „Man who rammed crowd at Charlottesville rally charged with first-degree murder", *New York Magazine,* 15 decembrie 2017. Preluat de pe http://nymag.com/daily/intelligencer/2017/12/first-degree-murder- charge-for-man-who-killed-heather-heyer.html. *(N. a.)*

255C. Caron, „Heather Heyer, Charlottesville victim, is recalled as «a strong woman»”, *The New York Times,* 13 august 2017. Preluat de pe https://www.nytimes. com/2017/08/13/us/heather-heyer-charlottesville- victim.html. *(N a.)*

256A. Buncombe, „Heather Heyer was buried in secret grave to protect it from neo-Nazis after Charlottesville, reveals mother", *The Independent,* 15 decembrie 2017. Preluat de pe http://www.independent.co.uk/news/world/americas/heather-heyer-grave- secret-hide-nazis-charlottesville-attack-mother-reveals-a8113056.html. *{N a.)*

25Z L* Nelson şi K. Swanson, „Full transcript: Donald Trumps press conference defending the Charlottesville rally”, *Vox,* 15 august 2017. Preluat de pe https://www.vox.com/2017/8/15/16154028/trump-press-conference-transcript-charlottesville. *(N. a.)*

258Vezi istorisirea şi interpretarea lui Jon asupra acestor evenimente ca un exemplu de sacrilegiu şi încălcare a tabuului: J. Haidt, „Trump breaks a taboo — and pays the price”, *The Atlantic,* 21 august 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/08/what-happens-when- the-president-commits-sacrilege/537519. (*N. a.)*

259Vezi, de exemplu, A. Phillip, „Trumps isolation grows in the wake of Charlottesville", *The Washington Post*, 17 august 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-isolation-grows-in-the- wake-of-charlottesville/2017/08/17/5bf83952-81 ec-1 Ie7-82a4- 920dalaeb507_story.html. *(N. a.)*

260 Unele grupuri religioase au făcut acest lucru începând cu ziua marşului din Charlottesville, când o mare coaliţie de lideri clericali s-au prins de braţe, iau înfruntat pe rasiştii înarmaţi şi au cântat despre dragoste. Vezi: J. Jenkins, „Meet the clergy who stared down white supremacists in Charlottesville", 16 7A17PgBzid{$Jwk/ed2tQ17. Preluat de pe https://thinkprogress.org/clergy-in- charlottesville-e957524l5c3e. *(N a.)*

261 S. Stevens, „Campus speaker disinvitations: Recent trends (Part 2 of 2)“, postare pe blog, 7 februarie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/2017/02/ 07/campus-speaker-disinvitations-recent-trends-part-2-of-2. *(N. a.)*

262 J. Bauer-Wolf, „ACLU speaker shouted down at William & Mary", *Inside Higher Ed.*, 5 octombrie 2017. Preluat de pe https://www. insidehighered .com/quicktakes/2017/10/05/aclu-speaker- shouted-down-william-mary *(N a.)*

263 S. Sullivan, „Jane Doe wants an abortion but the government is hell bent on stopping her", postare pe blog, 19 octombrie 2017. Preluat de pe https://www. aclu. org/blog/immigrants-rights/immigrants-righ ts-and- detention/jane-doe-wants-abortion-government-hell-bent. *(N. a.)*

264 M.J. Stern, „Translating terrorism: Is publishing radical Islamic texts on the Internet a crime?", *Slate*, 3 septembrie 2014. Preluat de pe http://www.slate.com/articles/technology/future_tense/ 20l4/09/mehanna_at *(N. a.)*

265 I. Glasser, „Thinking constitutionally about Charlottesville", *Huffington Post*, 22 august 2017. Preluat de pe https://www.huffrngtonpost.com/entry/aclu- charlottesville-free-speech_us_599c9bcae4b0d8dde9998c36. *(N. a.)*

266 F. Truitt, „Black Lives Matter protests American Civil Liberties Union", *The Flat Hat*, 2 octombrie 2017. Preluat de pe http://flathatnews.com/2017/10/02/black-lives-matter-protests-american- civil-liberties-union. *(N. a.)*

267 E. Carey, „President Schill speech suspended by protesting students", *Daily Emerald*, 6 octombrie 2017. Preluat de pe https://www. dailyemerald.com/2017/ 10/06/president-schill-speech-suspended-protesting-students. *(N. a.)*

268 M. Schill, „The misguided student crusade against «fascism»", *The New York Times*, 3 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/ 2017/10/03/opinion/fascism-protest-university-oregon.html. *(N. a.)*

269 R. Leou, „Panelists discuss constitutional rights in first Free Speech 101 event", *Daily Bruin*, 17 octombrie 2017. Preluat de pe http:// dailybruin.com/2017/10/17/panelists-discuss-

constitutional-rights-in-first- free-speech-101-event. *(N. a.)*

270 I. Kolman, „Class struggle: How identity politics divided a campus", *Spiked,* 13 octombrie 2017. Preluat de pe http://www. spiked-online, com/newsite/article/how-iden ti ty-politics-divided-reed-college-black- lives-matter-free-speech/20417. *(N. a.)*

271 D. Mendelsohn, „Girl, interrupted: Who was Sappho?", *The New Yorker,* 16 martie 2015. Preluat de pe https://www.newyorker.com/magazine/2015/03/l6/girl-interrupted. *{N a.)*

272 Reedies Against Racism, „An open letter to Lucia", pe Facebook, 2 noiembrie 2016. Preluat de pe https://www.facebook.eom/reediesagainstracism/posts/l 186608438084694. *(N a.)*

273 L. Martinez Valdivia, „Professors like me cant stay silent about this extremist moment on campuses", *The Washington Post,* 27 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/opinions/professors-like-me-cant-stay- silent-about-this-extremist-moment-on-campuses/2017/10/27/fd7aded2- b9b0-l le7-9e58-e6288544af98_story.html?utm_term=.3ed87775cc29. Pentru mai multe despre intimidarea de la Reed College, vezi R. Soave, „Reed College professor on social justice left: «I am a gay mixed-race woman. I am intimidated by these students»postare pe blog, 13 decembrie 2016. Preluat de pe http://reason.com/blog/20l6/12/13/reed-college- professor-on-social-justice. Şi observa acest comentariu pe care Martinez Valdivia l-a făcut în 8 decembrie 2016, la începutul protestelor: „Predau la Reed. Sunt intimidată de aceşti studenţi. Mă tem să predau cursuri despre rasă, gen sau sexualitate, ori chiar texte care aduc în discuţie astfel de subiecte în orice fel - şi sunt o femeie metisă, lesbiană. Există o problemă serioasă aici şi la alte colegii de ştiinţe umaniste, şi nu ştiu cum să abordez această chestiune, in special pentru că majoritatea studenţilor nu cred în istoricitate sau fapte obiective. (Ei se detaşează de ultimele, socotind că ar h o unealtă a cisheteropatriarhatului alb.)", L. Martinez Valdivia, comentariu pe blog, 8 decembrie 2016. Re: J. Halberstam, „Hiding the tears in my eyes
supreme_^chayş_idotTfln3lytiiigJ^Hj4Lţ^pcsşţ3L^ţjmbllagîik
decembrie 2016. Preluat de pe https://bullybloggers.wordpress.com/20l6/12/07/hiding-the-tears-in-my- eyes-boys-dont-cry-a-legacy-by-jack-halberstam/#comment-13710. {*N a.)*

274 E. Kerr, „White supremacists are targeting college campuses like never before", *The Chronicle of Higher Education,* 1 februarie 2018. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/white-supremacists-are/24

2403. {N. a.)

275K. Naughton, „Speaking freely - What students think about expression at American colleges", FIRE, octombrie 2017. Preluat de pe https://www.thefire.org/pubIications/student-attitudes-free-speech- survey/student-attitudes-free-speech-survey-full-text/#executiveSummary.

(N a.)

276A. de Botton (n.d.), „Political correctness vs. politeness", *Tije School of Life.* Preluat de pe http://www.thebookoflife.org/political-correctness- vs-politeness. (*N a.)*

TIT L. Feldman Barrett, „When is speech violence?", *TIjc New York Times,* 14 iulie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes. com/2017/07/14/opinion/sunday/when-is-speech- violence.html. *{N a.)*

278 J. Haidt şi G. LukianoflF, „Why it's a bad idea to tell students words are violence", *The Atlantic,* 18 iulie 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/education/archive/2017/07/why-its-a-bad- idea-to-tell-students-words-are-violence/533970. *{N a.)*

279Meditaţii. Gânduri către sine însuşi, p. 106. *(N. red.)*

J. Haidt, „Van Jones' excellent metaphors about the dangers of ideological safety^, postare pe blog, Heterodox Academy, 2 martie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy org/2017/03/02/van-jones-excellent-metaphors. *(N. a.*

)

CAPITOLUL 5
Vânătoarea de vrăjitoare

Mişcările de masă pot să apară şi să capete amploare fără credinţa intr-un Dumnezeu, însă niciodată fără credinţa într-un diavol.

Eric Hoffer, *Tije True Believei^-*

„Maoism“, „mccarthy-ism“, „iacobinism“ şi, mai presus de toate, „vânătoare de vrăjitoarei Asemenea termeni sunt aplicaţi câteodată genului de evenimente pe care le-am descris în capitolul anterior. Cei care folosesc astfel de termeni susţin că ceea ce vedem

în campusuri exemplifică o situaţie studiată îndelung de sociologi, când o comunitate devine obsedată de puritatea religioasă sau ideologică şi simte nevoia să-i găsească şi să-i pedepsească pe duşmanii din propriile rânduri pentru a se menţine închegată.

Din secolul al XV-lea şi până în secolul al XVIl-lea, Europa a trecut prin valuri nenumărate de vânători de vrăjitoare, determinate în principal de războaie religioase, de conflictele ce au urmat după Reforma protestantă, precum şi de fricile aduse de epidemiile repetate de ciumă.— Zeci de mii de oameni nevinovaţi — sau poate sute de mii — au fost ucişi, adesea după ce au fost „supuşi interogării (adică torturaţi) cu ajutorul uleiului încins, al barelor de fier înroşite sau al menghinelor pentru zdrobit degete.—

Cea mai cunoscută vânătoare de vrăjitoare din istoria Statelor Unite a avut loc în Salem, Massachusetts. în ianuarie 1692, două tinere au început să sufere de convulsii şi de tremurături, pe care bătrânii localnici le-au atribuit vrăjitoriei. în lunile următoare, zeci de oameni au susţinut că au fost chinuiţi de vrăjitoare sau că ei ori animalele lor au fost vrăjite. Au fost luate măsuri legale împotriva a cel puţin 144 de oameni (dintre care 38 erau bărbaţi), puşi sub acuzaţia că practicau vrăjitoria. Nouăsprezece

persoane au fost executate prin spânzurare; una a fost omorâtă cu pietre.—

în general, analizele istorice şi sociologice ale proceselor vrăjitoarelor au explicat aceste izbucniri drept răspunsuri ale unui grup care percepe fie un sentiment de ameninţare din exterior, fie o divizare şi o pierdere a coeziunii în interior. Un război de frontieră terifiant izbucnise cu câţiva ani mai devreme împotriva francezilor şi aliaţilor lor amerindieni în Salem, în zona care acum face parte din Maine (dar care, la vremea respectivă, aparţinea statului Massachusetts). Orăşenii erau încă furioşi din cauza atacurilor.^ Oare evenimentele din campusuri care ocupă prima pagină a ziarelor încă din toamna lui 2015 intră în acest cadru sociologic?

Unul dintre gânditorii preferaţi ai lui Jon din toate timpurile este Emile Durkheim, sociolog francez din secolul al XlX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Durkheim vedea grupurile şi comunităţile ca fiind, în anumite moduri, precum organismele — entităti sociale care au o nevoie cronică de a-si îmbunătăţi

3 1 3

coeziunea internă şi simţul împărtăşit al ordinii morale. Sociologul descria fiinţa umană ca „homo duplex“, sau „omul cu două niveluri"—. Suntem foarte buni în a fi indivizi separaţi în urmărirea scopurilor zilnice (nivelul „profanului" sau al normalului, în accepţiunea lui Durkheim). însă, de asemenea, avem capacitatea de a tranzita, temporar, intr-un plan colectiv superior, pe care Durkheim l-a numit nivelul „sacrului". El a spus că avem acces la un set de emoţii pe care le trăim doar atunci când suntem parte dintr-un colectiv; sentimente precum „efervescenţa colectivă", pe care Durkheim a descris-o ca „electricitate" socială, sunt generate atunci când un grup se adună şi realizează o stare de uniune. (Probabil că ai simţit aşa în timp ce făceai lucruri precum practicarea unui joc sportiv de echipă, sau cântarul intr-un cor, sau participarea la o slujbă religioasă.) Oamenii pot alterna între aceste două niveluri de-a lungul unei singure zile, şi este funcţia ritualurilor religioase de a-i ridica pe oameni la un nivel colectiv superior, de a-i lega de grup, ca apoi aceştia să se întoarcă la viaţa cotidiană având

identitatea şi loialitatea de grup consolidate. Ritualurile în care oamenii cântă sau dansează împreună, sau scandează la unison, sunt extrem de puternice în sensul acesta.

O abordare durkheimiană este folositoare mai ales când se aplică la izbucniri bruşte de violenţă moralistă care sunt mistificatoare pentru persoane din afara comunităţii. în 1978, sociologul Albert Bergesen a scris un eseu numit „A Durkheimian Theory of «Witch-Hunts» with the Chinese Cultural Revolution of 1966—1969 as an exam ple“—. Berg esen a utilizat teoriile lui Durkheim pentru a face lumină asupra nebuniei care erupsese la Beijing în mai 1966, când Mao Zedong a început să avertizeze în privinţa ameninţării crescânde a infiltrării de inamici procapitalişti. Studenţii zeloşi au răspuns prin formarea Gărzilor Roşii, menite să-i descopere şi să-i pedepsească pe duşmanii revoluţiei. Universităţile din întreaga ţară au fost închise mai mulţi ani. în cursul acelor ani, Gărzile Roşii au scos la iveală orice urmă pe care o puteau găsi — sau închipui — ca fiind a capitalismului, a influenţei străine sau a valorilor burgheze. în practică, asta a însemnat că orice om de succes sau împlinit era un suspect — şi mulţi profesori, intelectuali şi administratori de campusuri au fost încarceraţi sau omorâţi.—

Printre multele fapte pline de cruzime ale Revoluţiei Culturale se numărau „sesiunile de luptă“, în care cei acuzaţi de impuritate ideologică erau înconjuraţi de acuzatorii lor, batjocoriţi, umiliţi şi adesea bătuţi, în timp ce respectivii, terorizaţi, îşi recunoşteau „crimele", îşi cereau iertare şi jurau să facă lucruri mai bune. Uneori, studenţii îşi turnau propriii profesori. De~a lungul următorilor câţiva ani, zeci de milioane de oameni au fost persecutaţi şi sute de mii au fost ucişi.—

Cum a putut avea loc o asemenea urgie autodistructivă? Bergesen notează că există trei trăsături comune cu vânătorile politice de vrăjitoare: ele apar rapid, implică acuzaţii de crime împotriva colectivităţii, iar acuzaţiile care duc la pedepse sunt adesea banale sau inventate. Iată cum explică Bergesen:

1. *Ele apar rapid:* „Vânătorile de vrăjitoare par să se

ivească în cadrul unei izbucniri dramatice; ele nu sunt o trăsătură normală a vieţii sociale. O comunitate are impresia că a fost subit infestată cu tot felul de elemente subversive, ce reprezintă o ameninţare faţă de colectivitate ca întreg. Indiferent că ne gândim la domnia terorii din timpul Revoluţiei Franceze, la procesele-simulacru staliniste, la perioada McCarthy din Statele Unite, fenomenul este acelaşi: o comunitate devine intens mobilizată pentru a se descotorosi de inamicii interni."^

2. *Crime împotriva colectivităţii:* „Diversele acuzaţii lansate în timpul uneia dintre aceste vânători de vrăjitoare se referă la crime comise împotriva naţiunii, ca un întreg corporal. Este în joc întreaga existenţă colectivă; naţiunea, poporul, revoluţia, statul sunt subminate si se doreşte a fi

* “291
compromise.

3. *Acuzaţiile sunt adesea banale sau inventate:* „Aceste deviaţii
aberante par să indice spre cele mai mărunte, mai nesemnificative sau închipuite acte de comportament, care sunt percepute, cumva, drept crime împotriva naţiunii ca întreg. De fapt, unul dintre principalele motive pentru care denumim astfel de evenimente «vânători de vrăjitoare» este că adesea sunt implicaţi şi acuzaţi, evident pe nedrept, oameni nevinovaţi."—

La lista lui Bergesen vom adăuga o a patra trăsătură, ce derivă obligatoriu din primele trei:

4. *Frica de a-l apăra pe cel acuzat:* Odată făcută o acuzaţie publică, mulţi prieteni şi spectatori ştiu că victima e nevinovată, dar le este frică să o spună. Oricine sare în apărarea acuzatului obstrucţionează efectuarea unui ritual colectiv. A lua partea acuzatului constituie *într-adevăr* o ofensă faţă de grup şi va fi tratată ca atare. Dacă patimile şi temerile sunt suficient de intense, oamenii chiar vor depune mărturie împotriva

prietenilor lor şi împotriva membrilor propriei familii.

Oare analiza durkheimianâ a lui Bergesen privitoare la Revoluţia Culturală din China ajută la explicarea evenimentelor dramatice care s-au petrecut în campusurile americane din 2015 încoace? Ca evenimente istorice, mişcările sunt radical diferite, cea mai notabilă distincţie constând în aceea că membrii Gărzilor Roşii răspundeau la apelul unui dictator totalitar, care îi încuraja să folosească violenţa, în timp ce studenţii colegiilor americane se organizaseră singuri şi aproape complet fără violenţă. Totuşi, există şi similitudini. De exemplu, ambele mişcări au fost iniţiate de studenţi idealişti, care luptau pentru ceea ce li se părea a fi un ţel nobil: refacerea societăţii de-a lungul liniilor egalitariste. Analiza lui Bergesen surprinde faptul că ambele mişcări au început cu „izbucniri dramatice[11], urmate de o mobilizare intensă şi rapidă în campusurile universităţilor, de-a lungul şi de-a latul ţării.— De asemenea, surprinde faptul că reacţii puternice au fost lansate adesea ca răspuns la acte mărunte, precum e-mailul Erikâi Christakis despre costumele de Halloween de la Yale— ori folosirea de către Mary Spellman a cuvântului „şablonu când a contactat-o pe o studentă de la Claremont McKenna College.^ Observatorii externi nu reuşesc nici acum să înţeleagă cum două e-mailuri banale au declanşat mişcări în masă, cerându-se denunţarea si concedierea celor două femei care le-au scris.

Abordarea lui Bergesen funcţionează bine, de asemenea, când este aplicată la violenţa de la Middlebury College. Filmările principalelor acţiuni ostile îi arată pe studenţi scandând, cântând şi uneori legănându-se la unison pentru a-1 împiedica pe Charles Murray să vorbească.— Este o demonstraţie frapantă a „efervescenţei colectiveu a lui Durkheim, acumulându-se o încărcătură de electricitate socială care pregăteşte grupul de acţiune. Cercetările arată că mişcări sincrone, precum cântatul şi legănatul, fac grupurile mai cooperante, iar pe oameni, mai puternici fizic în provocările pe care urmează să le înfrunte după aceea. — Poate că atacul violent asupra profesorului Stânger

nu ar fi avut loc, dacă Murray ar fi fost mutat imediat şi studenţii nu ar fi avut atât de mult timp pentru a se legăna şi a cânta la unison.

Numim o campanie ca fiind „vânătoare de vrăjitoare[14] când credem că ţintele atacurilor (precum Erika Christakis şi Mary Spellman) sunt nevinovate, dar chiar dacă avem dreptate, asta nu înseamnă că indivizii care organizează vânătoarea nu au motive valide pentru mânia şi frica lor. Până în 2015, majoritatea oamenilor au văzut filmări cu poliţia împuşcând sau sugrumând negri neînarmaţi. E de înţeles de ce mulţi studenţi de culoare erau încordaţi, aveau o senzaţie generalizată de ameninţare, astfel că au devenit din ce în ce mai activi, pentru a se opune rasismului sistemic, în special în ce priveşte justiţia. însă de ce şi~au direcţionat studenţii atât de mult din pasiunea şi efortul lor spre schimbarea universităţilor lor şi găsirea inamicilor *în interiorul* propriilor comunităţi? Şi aici este un puzzle similar: de ce protestele cele mai puternice şi mai frecvente s-au petrecut în şcoli cunoscute pentru politicile progresiste, şcoli situate în cele mai progresiste zone ale Statelor Unite (New England şi Coasta de Vest)?— Nu erau acestea universităţile deja cele mai deschise la a adopta politici sociale emancipate şi inel uzi ve?

Pentru a avansa în ancheta noastră, să ne abatem atenţia, pentru moment, de la activitatea studenţilor. Vom examina o tendinţă printre *profesori*, care pare să se potrivească destul de bine în cadrul durkheimian: utilizarea tot mai intensă a scrisorilor deschise de denunţare.

Profesorii încearcă să adune sute de alţi profesori pentru a-1 condamna pe un coleg al lor sau pentru a cere ca un articol academic să fie retras (în loc de a-1 respinge pur şi simplu). Ceva s-a schimbat nu doar printre studenţi, ci şi printre mentorii lor. (Vom discuta despre aceste schimbări în contextul naţional mai larg al polarizării politice crescânde în capitolul următor, când vom analiza rolul pe care provocarea dinspre dreapta exterioară campusului îl joacă în evenimentele neobişnuite din universităţi.)

O idee provocatoare

Pe 29 martie 2017, publicaţia academică *Hypatia: A Journal of Feminist Philosophy* a postat pe site-ul propriu un articol intitulat „In Defense of Transracialism“—. în eseu, Rebecca Tuvel, asistentă universitară de filozofie la Rhodes College din Memphis, Tennessee, a juxtapus reacţia publică preponderent pozitivă la ştirea schimbării de sex (din bărbat în femeie) a lui Caitlyn Jenner cu „ridiculizarea şi condamnarea" care acompaniau revelaţia că Rachel Dolezal, o fostă preşedintă de filială a organizaţiei drepturilor civile NAAPC, nu era negresă, ci, de fapt, o femeie albă care pretinsese că „se identifică drept negresă".— Tuvel, notând că grijile ei nu erau legate de particularităţile cazului Dolezal, ci „de argumentele pentru şi împotriva transrasialităţii", a susţinut că, în timp ce societatea este ostilă transrasialitătii si mai deschisă transsexualitătii, cele două feluri de schimbare de identitate au multe puncte comune.

în articolul respectiv, Tuvel a evidenţiat faptul că ea este o susţinătoare ferventă a drepturilor transsexualilor şi că „nu sugerează că rasa şi sexul sunt echivalente". Rebecca Tuvel explorase idei similare în trecut, fără controverse; pe pagina ei web de la Rhodes College se spune că cercetarea ei „se situează la intersecţia dintre filozofia feministă, filozofia rasei si etica animalelor". în majoritatea lucrărilor sale, asistenta ia în considerare modurile în care oprimarea „animalelor, a femeilor şi a grupurilor subordonate rasial" se suprapun, pentru „a menţine concepţii eronate şi nocive despre umanitate".— Tuvel este o cercetătoare care ştie cum să se poziţioneze în cadrul dezbaterilor contemporane — şi, cu siguranţă, nu le dorea răul persoanelor transsexuale.

Dar, în cultura siguranţei de astăzi, intenţia nu mai contează; doar impactul perceput contează şi, dată fiind extinderea conceptului, aproape orice poate fi perceput ca având un impact dăunător — chiar violent — asupra grupurilor vulnerabile. Conform lui Bergesen, orice lucru care are potenţialul de a fi interpretat ca un atac asupra unui grup poate reprezenta o bună ocazie pentru pedeapsa colecrivă şi

pentru consolidarea solidarităţii de grup.

în câteva săptămâni de la apariţie, articolul a generat atât de mulră zarvă, încât a fost publicată o scrisoare deschisa, adresară unui editor de la *Hypatia* şi „comunirăţii largi *Hypatia*“.— în scrisoare se solicita ca articolul să fie retras — nu *respins*, ci *retras*. Semnatarii nu cereau o şansă de a-i răspunde lui Tuvel şi a corecta presupusele sale greşeli (o practică obişnuită în comunitatea academică); ei cereau ca articolul să dispară din evidenţele ştiinţifice (o întâmplare foarte rară, de regulă rezervată cazurilor de fraudă sau plagiat). Ei susţineau că „accesibilitatea permanentă" a articolului le cauza „un rău" femeilor de culoare si comunităţii transsexuale. însă, deşi autorii scrisorii au susţinut că „multe rele" au fost „comise de publicare [a articolului]", acel pretins „rău" nu a fost descris, explicitat. De fapt, spunând că scrisoarea nu este un sumar al relelor provocate de articol, ei au ocolit lipsa dovezilor că articolul

H * SOS

provocat totuşi vreun rau.—

Anumiţi critici individuali au intervenit rapid în discuţie, numind articolul „transfob[44], „violent[44] şi o expresie a „tot ce este greşit la feminismul alb“. Nora Berenstain, asistenta de filozofie la University of Tennessee, a apelat la Facebook pentru a expune „violenţa discursivă transmisogină[44] a articolului. Ea a afirmat că Tuvel „adoptă violenţa şi perpetuează răul în numeroase feluri prin eseul ei“, pentru că „numeşte direct o femeie trans“ (faptul că Tuvel a menţionat fostul nume de bărbat al lui Jenner, Bruce, adică un *deadnaming*)—, pentru că „foloseşte termenul transsexualitate[44], „vorbeşte despre sex biologic[44] şi „utilizează termeni precum «organe genitale masculine»[44]. Este frapant câte dintre plângerile lui Berenstain se referă nu la *argumentele* lui Tuvel, ci la *alegerea* cuvintelor ei. De fapt, unul dintre motivele pentru retragere din scrisoarea deschisă a fost că Tuvel a folosit „vocabular şi tipare de vorbire care nu sunt recunoscute, acceptate sau adoptate de convenţiile subdomeniilor relevante[44]. Exact ca atunci când decanul

3

Spellman a folosit cuvântul „şablon[44] în e-mailul ei,

„actele de comportament banale şi nesemnificative[44] (pentru a întrebuinţa expresia lui Bergesen) pot fi considerate „crime împotriva grupului ca întreg

Jesse Singal, un jurnalist specializat în ştiinţe sociale, cu înclinaţii de stânga, a citit lista acuzaţiilor din scrisoarea deschisă, apoi a citit şi eseul originar al lui Tuvel. Aşa cum a scris întnun articol online din revista *New York:* „Toate acuzele, falsificabile fără excepţie, pe care scrisoarea deschisă le aduce sunt, pe baza unei lecturi lejere a articolului lui Tuvel, pur şi simplu false şi înşelătoare.[44] El a conchis:
[7]

> Una peste alta, este uluitor câte idei de bază sunt greşite în această scrisoare despre lucrarea lui Tuvel. Fie autorii pur şi simplu au minţit despre conţinutul articolului, fie nu l-au citit deloc. Fiecare dintre sutele de semnatari ai scrisorii deschise şi-a pus numele pe un document care defăimează sever (şi, fără îndoiala, maliţios) munca unuia dintre colegii lor. Acesta nu este genul de lucruri care se întâmplă în mediul academic — este un exemplu foarte ciudat, tulburător, de spirit de turmă, poate alimentat de dinamicile umilirii specifice din spaţiul onlineT^

Reacţia la articolul lui Tuvel se încadrează bine într-un cadru
[3]
durkheimian: este o erupţie surprinzătoare, venită de nicăieri, un exemplu de gândire de turmă, în care lucruri mărunte (precum folosirea expresiei „organe genitale masculine[44]) sunt luate drept atacuri grave asupra unei comunităţi vulnerabile. Apoi, aceste atacuri justifică un răspuns colectiv, de sporire a solidarităţii: o scrisoare deschisă ce recrutează sute de oameni pentru a~şi expune numele public şi a arăta cu degetul, la modul colectiv, spre vrăjitoarea acuzată. Singal chiar şi-a intitulat articolul: „Aşa arată o vânătoare de vrăjitoare în epoca modernă".

De asemenea, afacerea Tuvel ilustrează al patrulea criteriu al vânătorii de vrăjitoare: frica de a-1 apăra pe acuzat.— îndrumătorul de doctorat al lui Tuvel, profesoara Kelly Oliver, a scris un eseu în care îi lua apărarea fostei sale doctorande, în care s-a plâns de laşitatea multora dintre colegii ei:

> In mesaje private [către Oliver şi către Tuvelf unii confraţi compătimeau acuzata, îşi exprimau susţinerea şi îşi cereau scuze pentru ceea ce se întâmpla şi pentru că nu-şi

arătau sprijinul în public. Aşa cum mi-a scris
un universitar într-un mesaj personal: „îmi pare rau că nu o spun public (nu am niciun interes să ma lupt cu fetele rele de pe Facebook), dar FWIW [for what it’s worthl îmi este absolut clar că nu ai comis niciun act de violenţă împotriva profesorilor marginalizaţi.[u]

Oliver a notat şi faptul că o serie de cadre universitare au mers dincolo de laşitate:

Alţii o susţineau pe Tuvel în particular, în timp ce în public o atacau, de fapt. In privat, aceşti oameni se arătau revoltaţi faţă de situaţia nedreaptă prin care trecea ea, dar totodată stârneau Hăcările urii şi ale irascibilităţii în mediile sociale. întrebarea este: de ce atât de multi cercetători, în
special feminişti, şi-au exprimat un anume sentiment dincolo de uşile închise, şi cu totul altul în public? De ce multor oameni le este atât de
frică să spună ceva în gura mare?*^

Durkheim şi Bergesen ne dau un răspuns limpede la întrebarea luî Oliver.— Asta este exact ceea ce fac oamenii în cursul unei vânători de vrăjitoare.

Retragerea este noua respingere

Alte scrisori deschise şi cereri de retragere a unor texte publicate au urmat curând.— în august 2017, doi profesori de drept, Amy Wax, de la University of Pennsylvania, şi Larry Alexander, de la University of San Diego, au scris un scurt eseu de opinie într-un ziar din Philadelphia, intitulat „Paying the price for breakdown of the country’s bourgeois culture"—. Ei au argumentat ca multe dintre problemele sociale de astăzi — inclusiv şomajul, crimele, folosirea drogurilor şi transmiterea sărăciei între generaţii — sunt cauzate, parţial, de dispariţia „scenariului cultural de tip burghez", care obişnuia să-i constrângă pe americani „să se căsătorească înainte de a avea copii şi să se străduiască să rămână căsătoriţi de dragul lor. Să obţină educaţia necesară pentru munca retribuită, să trudească si să evite leneveala". Autorii au inclus o anumită afirmaţie care a stârnit o furtună aprigă: „Culturile nu sunt egale. Sau, cel puţin, ele nu sunt egale în a-i pregăti pe oameni pentru a fi productivi

într-o economie avansată.“ Enunţul este provocator deoarece încalcă un tabu larg răspândit în lumea academică: o persoană nu trebuie să afirme că o cultură dominantă este superioară unei culturi nedominante, în orice fel. însă antropologii, în general, sunt de acord că culturile şi subculturile insuflă obiective diferite, îndeletniciri si virtuti diferite în membrii lor— si că nu poate fi adevărat că absolut toate culturile îi pregătesc pe copii la fel cie bine pentru succes. Dacă vrem să îmbunătăţim rezultatele imigranţilor şi pe ale săracilor într-o economie de piaţă liberă, capitalistă, precum a noastră, Wax şi Alexander au susţinut în articolul lor că ar fi util să vorbim despre o cultură de tip burghez.

O săptămână mai târziu, 54 de masteranzi şi absolvenţi ai University of Pennsylvania au publicat o declaraţie care condamna eseul şi pe autorii lui pentru exemplificarea „logicii maligne heteropatriarhale, bazată pe ideologia claselor sociale şi a susţinătorilor supremaţiei albilor[44]. în manieră pur durkheimiană, scrisoarea deschisă a transmis un puternic apel la solidaritate către „toţi membrii comunităţii University of Pennsylvania care susţin că luptă împotriva inegalităţii sistemice[44] şi a inclus o solicitare ca preşedintele universităţii să combată rasismul lui Wax şi Alexander şi „să ceară o investigaţie asupra susţinerii de către Wax a supremaţiei albilor[14]—. Apelul la denunţ a fost preluat de 33 dintre colegii lui Wax de la Universitatea de drept (aproape jumătate dintre cadrele facultăţii), care şEau scris propria scrisoare de delimitare. Ei nu au făcut ceea ce ar fi trebuit să facă nişte savanţi:

să îşi folosească erudiţia pentru a arăta unde greşeau Wax şi Alexander. Pur şi simplu, ei au „condamnat[44] şi au „respins categoric[44] afirmaţiile lui Wax.—

Solidaritate sau diversitate?

Solidaritatea este nemaipomenită pentru un grup care trebuie să muncească la unison sau să mârşăluiască spre un câmp de luptă. Solidaritatea aduce încredere, muncă în echipă şi ajutor reciproc, însă ea poate să alimenteze gândirea de turma,

ortodoxismul şi o frică paralizantă cie a sfida colectivul. Solidaritatea poate interveni în eforturile grupului de a găsi adevărul, şi căutarea adevărului poate interveni în solidaritatea grupului. Istoricul grec Tucidide a văzut acest principiu în acţiune cu peste două mii de ani în urmă. Scriind despre o perioadă de războaie şi revoluţii din secolul al V- lea î.H., el a notat că „abilitatea unui individ de a înţelege o problemă din toate părţile îl face total nepotrivit pentru

• « 3 1S

acţiune [212].

5

Iată un motiv pentru care diversitatea punctelor de vedere se dovedeşte esenţială într-un grup de cercetători. Fiecare profesor este — ca toate fiinţele umane - un gânditor imperfect, având o tendinţă puternică de a crede că propriile idei sunt adevărate. Fiecare cercetător suferă de prejudecata de confirmare - năzuinţa de a căuta viguros dovezi care să confirme ceea ce el crede deja.— Una dintre trăsăturile remarcabile ale universităţilor este că, atunci când ele funcţionează corespunzător, sunt comunităţi de savanţi care îşi anulează reciproc prejudecăţile de confirmare. Chiar dacă profesorii nu pot vedea defectele din propriile argumente, alţi profesori şi studenţi le fac favoarea de a le găsi şi a le semnala. Apoi, comunitatea academică judecă ce idei au supravieţuit dezbaterii. Putem numi acest proces *infirmare instituţionalizată.* Instituţia (academia ca întreg, sau o disciplină, precum ştiinţa politică) garantează că fiecare afirmaţie obţinută ca rezultat al cercetării — şi, cu siguranţă, fiecare articol revizuit de către colegi - a supravieţuit unui proces de dezbatere şi verificare. Asta nu oferă pe deplin garanţia că e adevărat, dar *este* un motiv să credem că afirmaţia este mai sigură decât altele, făcute de grupuri de gândire partizane, oameni de marketing din corporaţii sau unchiul tău, care are o groază de păreri. Doar ca urmare a infirmării instituţionalizate, universităţile şi grupurile de cercetători pot revendica o oarecare *autoritate* de a fi arbitrii întrebărilor factuale, cum ar fi dacă anumite vaccinuri au cauzat creşterea cazurilor de autism (nu au facut-cA^) sau dacă programele sociale menite să-i ajute pe copiii săraci să obţină

rezultate la fel de bune precum copiii bogaţi funcţionează cu adevărat (unele da, altele nu)

Dar ce s-ar întâmpla cu o universitate, sau cu un domeniu academic, dacă toată lumea ar fi în aceeaşi echipă şi toată lumea ar împărtăşi aceeaşi prejudecată de confirmare? Procesul de infirmare s-ar descompune. Studiile arată că referenţii sunt mai permisivi cu articolele şi propunerile de granturi care sprijină echipa lor politică şi că sunt mai critici cu articolele şi propunerile care contrazic valorile sau credinţele echipei lor.— Asta, într-o oarecare măsură, este ceea ce s-a întâmplat în multe domenii academice din anii 1990, cu ramificaţii bogate în cultura universitară de astăzi.

Nu este nicio surpriză că, luaţi în ansamblu, profesorii înclină spre stânga. La fel artiştii, poeţii şi oamenii cărora le place să vadă filme străine. Una dintre cele mai puternice corelări ale personalităţii cu politicile de stânga este trăsătura *deschiderii către experienţe*, o trăsătură care îi descrie pe oamenii care tânjesc după idei si experienţe noi si care tind să fie interesaţi de schimbarea aranjamentelor tradiţionale. — De cealaltă parte, membrii armatei, ai personalului din poliţie, precum şi studenţii care au camerele de cămin bine organizate înclină către dreapta. (Serios! Poţi ghici cu destulă acurateţe înclinaţiile politice ale oamenilor dacă vezi poze ale birourilor lor.—) Conservatorii sociali tind să fie mai puţin deschişi spre a experimenta şi mai înclinaţi spre *conştiinciozitate* — ei preferă ca lucrurile să fie ordonate şi previzibile, sunt mai predispuşi să ajungă la timp la întâlniri şi mai dornici să aprecieze valorile tradiţionale.

Intr-o societate liberă, nu va fi *niciodată* cazul ca fiecare ocupaţie să fie echilibrată politic. In general, se va întâmpla ca profesorii să tindă spre stânga, mai ales cei din domeniul ştiinţelor umaniste şi sociale. Aceasta nu este o problemă atât timp cât există destui profesori care înclină spre dreapta, pentru a se garanta infirmarea institutionalizată în orice domeniu care se adresează [5] subiectelor politizate. O proporţie stânga—dreapta de doi sau trei la unu ar trebui să fie suficientă pentru a

susţine infirmarea instituţionalizată. Şi chiar asta a fost proporţia în cea mai mare parte a secolului al XX-lea.

Figura 5.1 arată procentul profesorilor (din toate domeniile de studiu) care s-au auto identificat, într-un sondaj, ca fiind de stânga (linia de sus), ca fiind de dreapta (linia de jos) sau moderaţi (linia de la mijloc). Proporţia stânga—dreapta la începutul anilor 1990 era în jur de doi la unu. De asemenea, cele câteva studii disponibile— care merg până la jumătatea secolului al XX-lea arată, în general, că profesorii tindeau spre stânga sau votau cu democraţii, dar nu cu o marjă foarte dezechilibrată. însă lucrurile au început să se schimbe rapid la sfârşitul anilor 1990. Atunci, profesorii „generaţiei de aur“ au început să se retragă, pentru a fi înlocuiţi de membrii generaţiei *baby boom*. Până în 2011, proporţia a ajuns de cinci la unu. Profesorii „generaţiei de aur“ au fost predominant bărbaţi albi, care luptaseră în Al Doilea Război Mondial şi care apoi au primit sprijin pentru a accede în învăţământul superior, datorită legislaţiei concepute astfel încât să-i ajute pe aceştia în perioada postbelică; valul de profesori universitari a inclus mulţi republicani şi mulţi conservatori.

înclinaţiile politice ale profesorilo

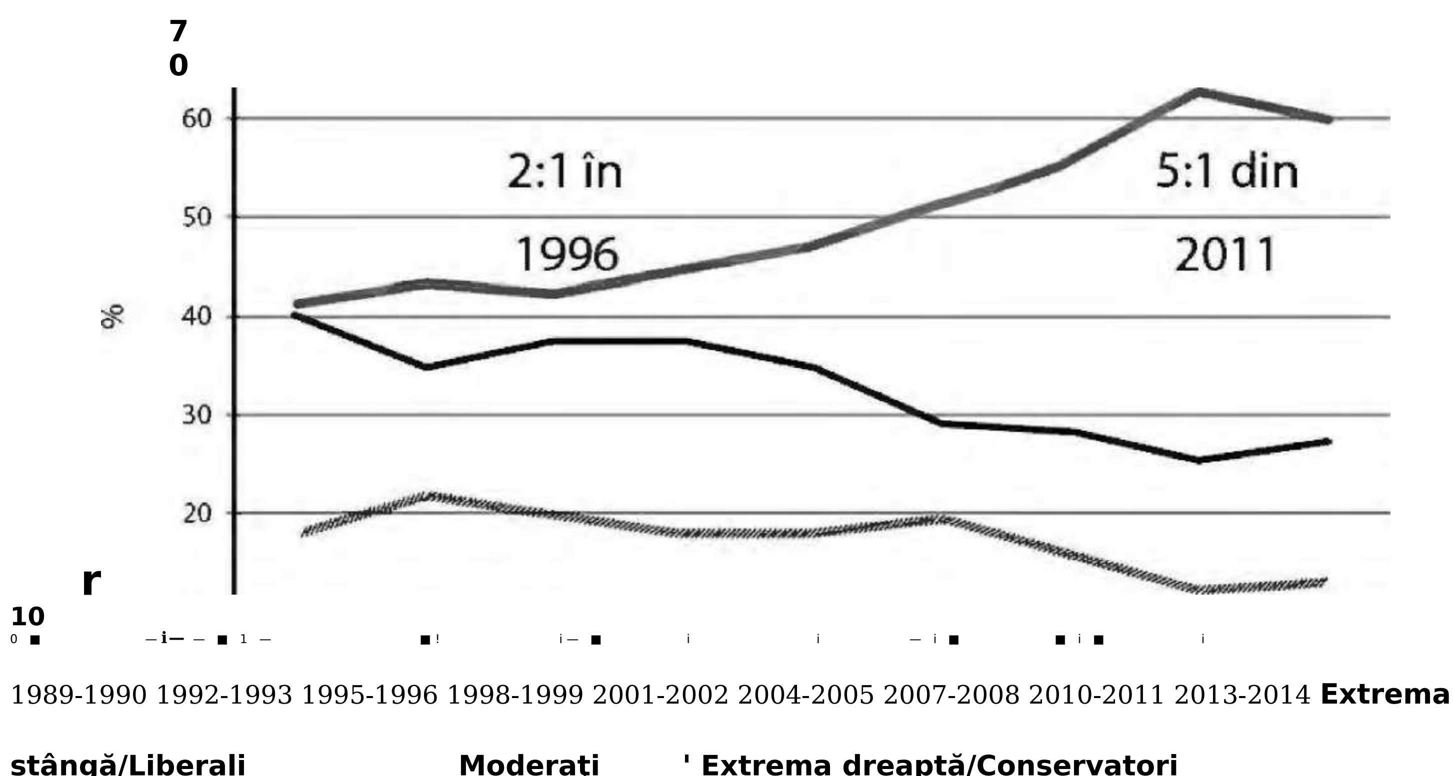

FIGURA 5.1. Cum s-au descris profesorii din punct de vedere politic. Proporţia stânga-dreapta a crescut rapid începând de la jumătatea anilor 1990. *(Sursa:* Higher Education Research Institute.^- Datele provin din sondaje reprezentative la nivel naţional asupra profesorilor din Statele Unite. Grafic realizat de Sam Abrams.)

Prin contrast, profesorii din generaţia *baby boom* au fost mai diversificaţi ca rasă şi gen, dar mai puţin diverşi în privinţa tendinţelor politice. Multi dintre ei erau influenţaţi de marele val al protestelor sociale din anii I960; mulţi au ales cariere academice în ştiinţe sociale şi educaţie, pentru a continua lupta pentru justiţie socială şi cauze sociale progresiste.

De aceea proporţia se schimbă spectaculos când privim către domenii asociate cu abordarea problemelor justiţiei sociale. în domeniul lui Jon — psihologia academică —, proporţia stânga- dreapta a fost între doi la unu şi patru la unu din anii 1930 până la jumătatea anilor 1990, dar apoi a început să urce rapid, ajungând la 17 la unu până în 2016. — Proporţiile în alte domenii-cheie din ştiinţele umaniste şi sociale sunt aproape toate peste 10 la unu. Dintre ştiinţele umaniste şi sociale, singurul domeniu cunoscut ca având suficientă diversitate politică pentru a permite infirmarea instituţionalizată este cel economic, unde proporţia stânga-dreapta descoperită de un studiu, în urma înregistrării preferinţelor profesorilor, a fost scăzută, prin comparaţie cu restul domeniilor: patru la unu.^[1] De regulă, dezechilibrul este mai

[70]

pronunţat la universităţile mai prestigioase şi în New England.—

Pierderea diversităţii politice printre profesori, mai ales în domenii care au de-a face cu un conţinut politizat, poate submina calitatea şi rigoarea cercetării academice. Şase specialişti în ştiinţe sociale (inclusiv Jon) au scris un articol academic în 2013 care explică în ce mod.— De exemplu, când unui domeniu îi lipseşte diversitatea politică, cercetătorii tind să se adune în jurulîntrebărilor şi metodelor de studiu care, în general, confirmă ideea lor comună, în timp ce ignoră întrebări şi metode ce nu le oferă

sprijin.

Pierderea diversităţii politice printre profesorii universitari are, de asemenea, consecinţe negative asupra studenţilor, în trei moduri. In primul rând, se ridică problema că numeroşi studenţi de colegiu sunt puţin sau deloc expuşi opiniilor profesorilor dintr-o jumătate a spectrului politic.— Mulţi studenţi absolvă facultatea având o înţelegere inexactă a conservatorilor, a politicii şi a curentelor din Statele Unite. La trei zile după victoria electorală neaşteptată a lui Donald Trump, editorii principalului ziar studenţesc de la Harvard au analizat exact această situaţie într-un editorial, invocând mottoul Harvard, *Veritas* — cuvântul latin pentru „ adevăr “ —, în care au făcut un apel către administraţie pentru a le oferi mai multă diversitate politică:

> Căutarea „Veritas“ care susţine viata intelectuală necesită nu doar ca fiecare membru al comunităţii noastre să fie capabil să dezbată liber pe teme politice, dar, totodată, presupune ca noi să avem acces la multitudinea de vederi politice existente în cadrul naţiunii. Sufocând asemenea discuţii în campus, se face un deserviciu studenţilor din minoritatea politică şi propriei noastre creşteri educaţionale.—

în al doilea rând, pierderea diversităţii punctelor de vedere în rândul profesorilor înseamnă că ceea ce învaţă studenţii despre subiecte controversate politic va fi adesea „înclinat spre stânga“ faţă de adevăr.

Există o serie de opinii rezonabile asupra majorităţii chestiunilor factuale. (De exemplu: cât

de mult va spori şomajul în rândul clasei muncitoare sărace ca urmare a creşterii salariului minim.) Insă studenţii din departamente omogene politic vor fi expuşi, în general, la cărţi şi studii extrase din jumătatea de stânga a paletei, astfel încât cei mai mulţi vor fi susceptibili să ajungă „la stânga adevărului“. (De exemplu, vor avea tendinţa să subestimeze elasticitatea pieţelor de muncă, în special dacă au urmat universităţi prestigioase din New England.)

Uneori, privirea care tinde spre stânga se dovedeşte corectă, alteori se dovedeşte corectă cea de dreapta, dar, în medie, studenţii s-ar apropia mai mult de adevăr dacă ar fi expuşi la dezbateri între cercetători reputaţi care abordează chestiunile din perspective diferite.

Pentru a dezvolta această a doua problemă, pe măsură ce profesorii au devenit mai omogeni din punct de vedere politic, şi în cazul studenţilor s~a petrecut un lucru similar.

Sondajele asupra tinerilor studioşi care abia intrau în anul 1, efectuat de High er Education Research Institute, au arătat că aproape 20% dintre viitorii studenţi se identificau drept conservatori, cifră rămasă constantă încă de la începutul anilor 1980.

Autodescrişii „moderaţi" însumau aproape jumătate dintre toţi viitorii studenţi în anii 1980 şi 1990, însă cifra a scăzut de la începutul anilor 2000 — acum fiind în jur de 40% —, în timp ce procentajul progresiştilor (cei care s-au autodescris ca fiind „liberali") a crescut la peste 35-— Schimbarea s-a accelerat din 2012 încoace.—

Nu afirmăm că ar fi ceva inerent în neregulă cu numărul crescând al studenţilor din campusuri care au înclinaţii de stânga.

Noi spunem că diversitatea punctelor de vedere este necesară pentru dezvoltarea gândirii critice, în timp ce omogenitatea punctelor de vedere (indiferent că sunt de stânga sau de dreapta)

lasă comunitatea la cheremul gândirii de turmă şi al ortodoxismului. Dacă atât profesorii, cât şi studenţii au pierdut din
moderaţi şi au câştigat progresişti încă din anii 1990, şi dacă această
schimbare printre studenţi s-a accelerat din 2012, atunci nu e de
mirare că observăm unele modificări în cultura si dinamicile sociale)
din universităţile americane, în special după anul 2012.—

Iată şi a treia problemă. Este problema durkheimiană. Este riscul ca *unele* comunităţi academice — în special comunităţile din cele mai progresiste regiuni ale ţării — să ajungă la niveluri atât de ridicate de omogenitate politică şi solidaritate, încât să treacă printr-o fază de schimbare în care să adopte proprietăţile unei *entităţi colective* cu scopuri antitetice ţelurilor normale ale unei universităţi. O entitate colectivă mobilizată pentru acţiune este mai susceptibilă la a impune ortodoxie politică şi mai puţin predispusă la a tolera sfidarea crezurilor-cheie ideologice ale ei. Comunităţile omogene politic vor fi foarte înclinate către vânători de vrăjitoare, în special atunci când se simt ameninţate din exterior.

Bine aţi venit la Evergreen

Evergreen State College, o mică universitate publică, aflată la o oră distanţă de Seattle, avea de mult timp reputaţia găzduirii unui progresivism ciudat. Campusul este amplasat într-o rezervaţie naturală şi dispune de propria fermă organică. în loc de note, studenţii primesc aşa-numite „rapoarte narative". Evergreen a fost listat ca unul dintre cele mai liberale zece colegii din ţară.— în 2011, colegiul şi-a schimbat declaraţia misiunii sale pentru a
include această frază: „Evergreen sprijină şi beneficiază de
angajamentul local şi global pentru justiţie socială, diversitate, administrarea mediului înconjurător şi

serviciul în interes public/— Dar, în mai 2017, Evergreen a căzut într-o stare de anarhie care ar fi dificil de explicat fără ajutorul lui Durkheim.

Tensiunile din campus erau deja în creştere când, pe 15 martie, Bret Weinstein, un profesor de biologie progresist din punct de vedere politic, a trimis un e-mail către o lista de contacte ale facultăţii^ în care îşi exprima îngrijorarea cu privire la planurile pentru „Ziua Absenţei'[1] din acel an—, programată să aibă loc în luna următoare. Inspiraţi de o piesă a lui Douglas Turner Ward cu acelaşi nume—, personalul şi profesorii de culoare ai facultăţii (iar mai târziu şi studenţii) petreceau o zi în afara campusului în fiecare an, încă din 1970, pentru a-şi face simţită absenţa — şi a evidenţia astfel importanţa contribuţiei lor. însă, în urma alegerii ca preşedinte a lui Donald Trump, organizatorii evenimentului din 2017 au decis să facă o schimbare: în loc ca ziua să fie o ocazie pentru oamenii de culoare să absenteze voluntar, în acel an au fost rugaţi să nu se apropie de campus studenţii şi profesorii albi.—

Profesorul Weinstein considera acest lucru greşit.— El a scris: „Există o diferenţă imensă între un grup sau coaliţie care decide să absenteze voluntar dintr-un spaţiu comun, pentru a-şi sublinia rolul vital neapreciat" şi „încurajarea plecării altui grup".— „într- un spaţiu comun, dreptul unuia de a vorbi - sau de a fi — nu trebuie niciodată să fie bazat pe culoarea pielii." De asemenea, profesorul se temea că studenţii şi profesorii albi care nu sprijineau *organizarea* „Zilei Absenţei" şi alegeau să vină în campus în ziua respectivă ar fi fost văzuţi la modul negativ; însăşi prezenţa lor ar fi putut fi interpretată ca un indiciu că ei nu sprijină *obiectivele* evenimentului.— Weinstein îşi exprimase şi alte îngrijorări în legătură cu direcţia în care se îndrepta colegiul, atunci când, cu un an mai devreme, preşedintele, administratorii şi alţi membri ai colegiului se implicaseră intr-un program de promovare a echităţii în întregul campus, incluzând o propunere de politică ce le solicita

tuturor noilor angajaţi să aibă „o justificare a echităţii". Preşedintele de la Evergreen, George Bridges, începuse să folosească logoul „educaţie-solidaritate-incluziune" în notele şi scrisorile lui. în plus, el şi al său „consiliu al echităţii" se angajaseră în diferite exerciţii de construire a solidarităţii; unul dintre ele presupunea un eveniment pe durata căruia profesorii facultăţii, pe ale căror nume se punea presiune publică, trebuiau să se suie într-o canoe imaginară, cu care, mai apoi, conducerea şi membrii administraţiei călătoreau simbolic spre echitate, împreună (în sunetele valurilor ce se spărgeau şi ale unei tobe amerindiene).—Aceste ritualuri şi discuţia în tot campusul despre „solidaritate[14] aveau sens dintr-o perspectivă durkheimiană - erau moduri de pregătire a comunităţii pentru o
acţiune colectivă.

„Ziua Absenţei[44] a sosit şi a trecut aproape fără incidente, conform spuselor lui Weinstein—, deşi nu toţi membrii albi ai comunităţii s-au supus cererii conducerii. Dar, o lună mai târziu, pe 23 mai, după alte evenimente neliniştitoare în campus, un grup multietnic de studenţi furiosi a mărsăluit până la usa clasei lui Weinstein, l-a încolţit pe profesor în hol şi l-a ocărât.— Tinerii l-au înjurat, numindu-1 „un rahat[44] şi spunându-i „să iasă dracului afară[44]. Ei au susţinut că făcuse afirmaţii rasiste în e-mailul său^ si
i-au cerut nu doar să îsi ceară iertare, ci si să demisioneze. Weinstein nu a fost de acord cu catalogarea e-mailului său ca fiind „nociv[44] şi „rasist[44], refuzând totodată să îşi ceară scuze. în schimb, a încercat să-i implice pe studenţi într-o discuţie, aşa cum a numit-o el, „dialectică, adică eu te ascult pe tine şi tu mă asculţi pe mine[44]. Răspunsul nu a fost unul pozitiv: „Nu ne pasă în ce termeni vrei să vorbeşti. Noi nu vorbim în termenii privilegiaţilor albi.[44]—

Grupul beligerant a continuat să-l atace pe profesor, iar tensiunile s-au amplificat. îngrijoraţi pentru siguranţa lui Weinstein, studenţii lui au

contactat poliţia, însă protestatarii i-au împiedicat fizic pe poliţişti să ajungă la el.— Forţele de ordine ale campusului au cerut întăriri de la alte departamente de poliţie.*^

Susţinând că „se tem pentru vieţile lor[44], protestatarii au mărsăluit către clădirea administrativă, unde l-au găsit şi l-au luat la întrebări pe preşedintele Bridges, în afara biroului său. Filmări ale evenimentului îi arată pe protestatari spunând: „Du-te-n mă-ta, George, nu vrem să auzim nimic din ce ai de zis. Taci naibii din gură![44]— Preşedintele a consimţit să se întâlnească cu protestatarii, împreună cu personalul şi administratorii care îi sprijineau, în cadrul unei şedinţe, şi i-a asigurat că, legat de profesorii „rătăciţi[44] de la departamentul de ştiinţe (precum Weinstein), „ei vor spune unele lucruri care nu ne plac, şi rolul nostru este să îi aducem înăuntru pe toţi sau să îi dăm afară. Şi ne vor auzi declarând că lucrăm să îi aducem, să îi învăţăm şi, dacă nu pricep, să îi sancţionăm[44]^. (Da, acesta este preşedintele unui colegiu public din Statele Unite, care se supune Primului Amendament şi apără libertatea academică, propunând să-i concedieze sau să-i pedepsească pe profesorii care nu acceptă învăţăturile unui program obligatoriu de reeducare politică!)

Unii dintre protestatari au insistat ca şeful poliţiei campusului, doamna Stacy Brown, să participe la şedinţă — neînarmată. Brown, care nu a vrut să se dezarmeze câtă vreme era în uniformă, s-a schimbat în haine civile şi a ajuns la locul faptei, unde i-a găsit pe studenţi strigând înjurături şi insulte rasiste, unele direcţionate către ea.^ Mai târziu în acea zi, unii protestatari au urmărit-o la o altă întâlnire, la care participau sute de persoane. La acea întâlnire mai mare, din sala primăriei, protestatarii i-au încercuit pe Brown, pe Weinstein şi pe alţi câţiva profesori şi studenţi necooperanţi. în toate momentele, beligeranţii au controlat ieşirile.^ Când studenţii lui Weinstein i-au auzit pe protestatari spunând că aveau spray-uri

lacrimogene şi că planuiau să-l împiedice pe Weinstein să părăsească clădirea, i-au trimis un SMS ca să-l avertizeze. Apoi acesta i-a expediat un mesaj soţiei sale, Heather Heying, profesor de biologie la aceeaşi universitate: „Am aflat că nu mi se va permite să plec. Nu ştiu ce să fac..

Filmarea acelei întâlniri este înfricoşătoare.^ Studenţii pot fi auziţi insistând ca Weinstein să fie concediat pentru a-1 împiedica de la — aşa cum a relatat ulterior un protestatar alb — „a răspândi o retorică dăunătoare"^. Studenţii de culoare care vorbeau în

j

sprijinul lui Weinstein sau care au cerut informaţii de la oameni din afara taberei protestatarilor au fost huiduiţi şi numiţi „trădători de rasă"^. (Studenţilor albi care nu protestau li s-a ordonat să rămână în spate şi nu li s-a permis să vorbească.^)

în mod repetat, protestatarii l-au ridiculizat public pe preşedintele colegiului, chiar certându-1 pentru că la un moment dat a zâmbit. Un student a strigat la preşedintele Bridges (care avea obiceiul să gesticuleze): „Lasă mâna jos!", în timp ce altul îi imita batjocoritor gesturile, adăugând: „Asta e problema *mea* [cu tine], George, că dai întruna din mâini." Imediat, preşedintele şi-a dus mâinile la spate, în vreme ce studentul se învârtea în jurul lui, în râsete şi aplauze, anunţând că „decoloniza spaţiul". Bridges a bâiguit: „Mâinile mele sunt deja jos."^

în ziua următoare, pe 24 mai, protestatarii au cercetat toate maşinile, în căutarea lui Weinstein.^ Au întrerupt o întrunire a cadrelor didactice şi au furat tortul menit a-1 sărbători pe un profesor care se pensiona, în timp ce întrebau retoric: „Nu voi ne-aţi educat să facem rahaturi ca ăsta?"— Apoi, conform ziarului campusului, studenţii protestatari au baricadat intrarea principală în sediul administrativ— şi, pentru câteva ore, au ocupat clădirea. Au adunat conducerea colegiului, inclusiv pe preşedintele Bridges—, şi i-au ţinut pe toţi închişi într-un birou. între timp, studenţii au pregătit şi, mai târziu, şhau prezentat solicitările.

Acestea includeau, pentru profesori, cursuri obligatorii despre discriminare, iar pentru protestatari, permisiunea de a nu-şi preda temele la timp.—

în afara biroului, studenţii s-au filmat pe ei înşişi, asigurându-se mai întâi că încăperea nu avea alte ieşiri şi că era suficientă „prezenţă” studenţească pentru ca administratorii să nu poată evada. Bridges a ordonat poliţiei campusului să nu intervină. Un organizator al protestului le-a spus studenţilor că era o cameră pregătită pentru ei, ca să se „odihnească”, şi ha sfătuit „să se asigure că toată lumea are grijă de sine“. Imediat după ce a dat aceste instrucţiuni, acelaşi organizator a intrat în biroul preşedintelui şi ha întrebat pe administratori dacă aveau nevoie de ceva. în filmare, Bridg es poate fi văzut spunând: „Am nevoie să urinez.“
Organizatorul a replicat: „Abţine-te“, în timp ce alte câteva persoane râdeau. (Ulterior, protestatarii Bau escortat pe Bridges la toaletă.—)

în biroul preşedintelui, unul dintre studenţii revoltaţi i-a întrebat pe administratorii captivi: „Nu credeţi că supremaţia albilor continuă câtă vreme conducerea e compusă doar din oameni albi?“ Câţiva administratori au dat din cap afirmativ, validând astfel definiţia extinsă grosolan de studenţi cu privire la supremaţia albilor.^ în afara biroului, alţi studenţi scandau: „Aceşti profesori rasişti trebuie să plece!“ în noaptea care a urmat, intr-un e-mail către comunitatea campusului, un profesor de la Evergreen a scris, aprobator, ca protestatarii făceau „exact ce ham învăţat noi să facă”.

A doua zi, pe 25 mai, forţele de ordine au primit informaţii că protestatarii intenţionau să atace clădirea departamentului de poliţie a campusului. Deoarece li se ordonase să nu intervină—, poliţiştii au evacuat sediul, înjghebând un punct de comandă în afara campusului şi monitorizând situaţia foarte tensionată cu ajutorul camerelor de supraveghere din interiorul campusului şi cu un elicopter al

poliţiei locale.— Studenţii care hau apărat pe Weinstein au fost hărţuiţi de protestatari cu ameninţări online doar uşor voalate, iar şeful poliţiei ha informat pe Weinstein că, pentru siguranţa lui, credea că ar fi fost mai bine dacă ar fi părăsit campusul.— Profesorul a ţinut toate orele rămase din acel semestru în exteriorul campusului. —

în afara soţiei sale, Heather Heying, doar un cadru didactic din toată universitatea—, Mike Paros, profesor de ştiinţe veterinare, ha sprijinit deschis pe Weinstein.— Weinstein a aflat mai târziu că şi alţi profesori îl susţineau, dar se temeau să o afirme public.— Cu atât de puţin sprijin, cu poliţia rugându-1 să rămână în afara campusului, lipsit de o presă care să ofere acoperire naţională asupra căderii Evergreen în anarhie şi intimidare, pe 26 mai Weinstein a acceptat invitaţia de a fi intervievat în emisiunea *Tucker Carlson Tonight* de pe Fox News TV—

Odată ce povestea a devenit publică, a atras atenţia dreptei, însă şi hărţuire din partea alternativei de dreapta, despre care vom discuta mai mult în următorul capitol. în ziua de joi, 1 iunie, un bărbat din New Jersey a sunat la linia telefonică de urgenţă din Thurston County şi Ca spus operatorului că se îndreaptă spre Evergreen, „ca să execut cât de mulţi oameni din campus apuc“—.

Politia a informat universitatea că nu există nicio ameninţare

>)

serioasă, însă, ca măsură de precauţie, campusul a fost închis până sâmbătă, 3 iunie.^[2] Pe 3 şi 4 iunie, bande de studenţi au început să mişune prin campus, înarmate cu bâte de baseball şi pistoale cu electroşocuri, în căutarea susţinătorilor supremaţiei

albilor. Au vandalizat clădiri si au lovit câţiva studenţi.— Bărbatul din New Jersey a fost arestat o lună mai târziu.

Cum s-a terminat această grozăvie? Cine a fost socotit responsabil? Pe 2 iunie, aproape o cincime dintre profesorii colegiului au semnat o scrisoare în care se cerea ca Weinstein să fie investigat, dând vina pe el pentru provocarea „ripostei la adresa supremaţiei albilor[u] şi susţinând că, prin faptul ca a vorbit despre evenimentele din campus la Fox News TV, i-a „pus în pericoC pe studenţi.— Weinstein şi Heying au respins afirmaţia că profesorul ar fi avut vreo vină. Ca angajaţi ai colegiului, cei doi au depus o plângere delictuală împotriva universităţii pentru tolerarea, şi chiar susţinerea, diverselor încălcări ale codului de conduită aferent studenţilor — inclusiv comportament criminal — şi pentru favorizarea unui mediu de lucru ostil din punct de vedere rasial. în septembrie 2017, cuplul Weinstein şi direcţia Evergreen College au căzut de acord asupra unor daune, iar cei doi profesori au demisionat.— Şefa poliţiei campusului, Stacy Brown, a făcut ulterior acuzaţii similare, susţinând că „mediul ostil nu i-a oferit decât varianta de a-si da demisia“—.

Preşedintele Bridges, care la începutul anului universitar criticase University of Chicago pentru politica sa de încurajare a discursului liber şi a libertăţii academice—, a acceptat multe dintre solicitările protestatarilor.— El a anunţat că era „recunoscător[11] pentru „pasiunea şi curajul[Lt] dovedite de studenţii respectivi— — şi, mai târziu, Ea angajat pe unul dintre liderii protestatarilor în grupul consultanţilor prezidenţiali pentru echitate. — Sarcina principală a acelor consultanţi consta în rescrierea codului de conduită a studenţilor.

Marile Neadevăruri în acţiune

Evenimentele de la Evergreen ilustrează aproape toate ideile despre care am vorbit până acum în

această carte. Stadiile timpurii exemplifică cele trei trăsături ale vânătorii politice de vrăjitoare ale lui Bergesen: mişcarea a părut să vină de nicăieri, s-a ivit ca răspuns la o provocare banală (un e-mail politicos trimis către ceilalţi profesori), iar provocarea a fost interpretată drept un atac la adresa întregii comunităţi din campus. Pe parcursul desfăşurării dramei, sa făcut simţit şi al patrulea criteriu, enunţat de noi: profesorii şi administratorii ar fi dorit să-l apere pe Weinstein, dar s-au temut să o facă.

Studenţii protestatari de la Evergreen - şi cadrele didactice sau administratorii care i-au încurajat - au demonstrat în repetate rânduri toate Marile Neadevăruri. De exemplu, un profesor care îi sprijinea pe protestatari a ţinut în faţa câtorva colegi un monolog furios, din care două fraze trimit la Neadevărul despre fragilitate *(Ceea ce nu te omoară te face mai slab):* „Sunt groaznic de obosit. Rahatul ăsta mă va omorî la propriu!“—

La întrunirea de la primărie, un student a ilustrat Marele Neadevăr despre gândirea emoţională *(Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale),* atunci când şi-a folosit propria anxietate drept dovadă că era ceva extrem de greşit la Evergreen: „îmi vine să plâng, şi nu vă pot spune cât de tare îmi bate inima. îmi tremură picioarele în ghete.

Şi, desigur, întregul şir de evenimente a fost o ilustrare a Neadevărului despre „noi *versus* ei“ (*Viaţa este o luptă între oamenii buni si oamenii răi).* Studenţii protestatari şi susţinătorii lor din corpul profesoral s-au angajat într-un joc infernal al politicilor identificării inamicului comun prin interpretarea unui colegiu progresist, cu o conducere progresistă politic şi cu un personal aşijderea, ca pe un exemplu viu al supremaţiei albilor. Exact aşa cum a spus ulterior un student, dintre cei care au refuzat să se alăture protestatarilor, pe când depunea mărturie în faţa administratorilor colegiului: „Dacă vii cu orice punct de vedere alternativ, înseamnă că tu eşti «duşmanul».

Colegiul de stat Evergreen nu este un caz tipic.

Din câte ştim noi, căderea lui în anarhie, în primăvara lui 2017, a fost un eveniment radical, mai grav decât oricare altul petrecut în deceniile din urmă în campusurile universitare. însă noi am prezentat povestea lui în detaliu fiindcă poate servi drept avertisment pentru toţi cei cărora le pasă de studenţi sau de universităţi. Povestea Evergreen arată ce se poate întâmpla atunci când diversitatea politică este foarte redusă, când conducerea instituţiei se dovedeşte slabă şi uşor de intimidat, când profesorii şi administratorii permit sau chiar încurajează răspândirea celor trei Mari Neadevăruri.

Concluzie

- Oamenii sunt creaturi tribale, care formează cu uşurinţă grupuri pentru a concura cu alte grupuri (aşa cum am văzut în Capitolul 3). Cercetările sociologului Emile Durkheim fac lumină asupra modurilor cum aceste grupuri se angajează în ritualuri — incluzând pedepsirea deviaţiilor — pentru a-şi întări coeziunea si solidaritatea.
- Grupurile coezive şi omogene moral sunt predispuse la vânători de vrăjitoare, în special atunci când simt o ameninţare, indiferent dacă aceasta vine din afară sau din interior.
- Vânătorile de vrăjitoare au, în general, patru caracteristici: ele par să se ivească de nicăieri, apărând rapid; implică acuzaţii de crime împotriva colectivităţii; ofensele care duc la acele acuzaţii sunt adesea minore sau inventate; şi cei care ştiu că persoanele blamate n-au nicio vină tac, de frică, sau, în cazuri extreme, se alătură mulţimii.
- Unele dintre cele mai bizare evenimente si tendinţe din

  campusuri, începând din 2013, se mulează pe tiparul vânătorii de vrăjitoare. Protestele de la Yale, Claremont McKenna şi Evergreen State College au început, toate, ca reacţii la e-mailuri

scrise politicos şi au dus la cereri ca autorii lor să fie concediaţi. (Repetăm ideea că fricile care oferă contextul pentru o vânătoare de vrăjitoare pot fi valide, dar intr-o vânătoare de vrăjitoare acele frici sunt canalizate în moduri injuste şi distructive.)

- Noua tendinţă, apărută în 2017, ca profesorii să lanseze scrisori deschise denunţându-şi colegii şi cerând retragerea lucrărilor lor (aşa cum s-a întâmplat cu Rebecca Tuvel, Amy Wax şi alţii) se încadrează, de asemenea, în acest tipar. în toate cazurile, colegii acuzaţilor s-au temut să iasă în faţă şi să-i apere public.
- Diversitatea punctelor de vedere reduce susceptibilitatea unei comunităţi la vânătorile de vrăjitoare. Unul dintre cele mai importante tipuri de diversitate a punctelor de vedere, diversitatea gândirii politice, a scăzut substanţial în universităţile americane, atât printre profesori, cât şi printre studenţi, din anii 1990 încoace. Acest declin, combinat cu polarizarea politică accentuată din Statele Unite (asupra căreia ne vom concentra în capitolul următor), poate reprezenta, în parte, motivul pentru care noua cultură a siguranţei s-a răspândit extrem de rapid în jurul anului 2013.

Aici se încheie partea a doua a cărţii noastre. în aceste ultime capitole am examinat câteva evenimente dramatice care au zguduit campusurile colegiilor americane în cei doi ani după publicarea articolului din *The Atlantic,* în care evidenţiam grijile noastre în privinţa distorsiunilor cognitive din mediul universitar. Noile tendinţe din campusuri au mult mai mult sens odată ce înţelegi cele trei Mari Neadevăruri si le poţi vedea în acţiune. în secţiunea următoare ne vom întreba: „De ce acum?“ şi „Din ce cauza au apărut şi de ce s-au răspândit atât de repede cele trei neadevăruri şi cultura siguranţei?'[4]

Note:

281 Hotter (2010), p. 19. *{N a.)*

282 Pavlac (2009). *(N. a.)*

283 Ibidem. *(N. a.)*

284 Norton (2007), Introducere. *(N. a.)*

283 *Ibidem. (N. a.)*

286 Durkheim (1913/1963). Pentru o analiză actualizată a satisfacţiei acţiunii colective şi a ritualului de grup, vezi şi: Ehrenreich (2006). *(N. a.)*

287 Bergesen (1978). *(N. a.)*

288 Pentru o prezentare generală a Revoluţiei Culturale, vezi: MacFarquhar şi Schoenhals (2006). Vezi şi acest interviu cu o femeie care s-a alăturat Gărzilor Roşii la vârsta de 13 ani: Y. Xiangzhen, „Confessions of a Red Guard, 50 years after Chinas Cultural Revolution^ CNN, 15 mai 2016. Preluat de pe http://www.cnn.com/20l6/05/15/asia/china-cultural-revolution-red-guard-confession/index.html. *{N. a.)*

289 Y. Song, „Chronology of mass killings during the Chinese Cultural Revolution (1966—1976)“, *Sciences Po*, 25 august 2011. Preluat de pe http://www.sciencespo.fr/mass-violence-war-massacre-resistance/en/document/chronology-mass-killings-during-chinese-cultural- revolution-1966-1976. *{N. a.)*

290 Bergesen (1978), p. 20. *(N. a.)*

291 Ibidem, p. 20. *(N. a.)*

292 Ibidem, p. 21. *(N a.)*

293 De exemplu, vezi TlieDemands.org, un site care a apărut la câteva săptămâni după protestele de la Yale din 2015, unde studenţii de la 80 de universităţi şi-au postat revendicările. *(N. a.)*

294 Vezi Capitolul 3. Vezi şi: C. Friedersdorf, „The perils of writing a provocative email at Yale“, *Tije Atlantic*, 26 mai 2016. Preluat de pe https://www.theatlantic.eom/politics/archive/20l6/05/the-peril-of-writing-a-provocative-email-at-yale/484418. (TV *a.)*

295 Vezi Capitolul 3. Vezi şi: J. Haidt, „True diversity requires generosity of spirit", postare pe blog, 18 noiembrie 201$. Preluat de pe https://heterodoxacademy org/2015/11/18/true-diversity-requires- generosity-of-spirit. (TV. *a.)*

296 W. DiGravio (editor), „Students protest lecture by Dr. Charles Murray at Middlebury College“, fişier video, 2 martie 2017. Preluat de pe https://www. youtube.com/watch?v=a6EASuhefeL (TV. *a.*)

297 Wiltermuth şi Heath (2009). Vezi şi: Cohen, Ejsmond-Frey, Knight şi Dunbar (2009). (TV *a.)*

298 Vezi Woodard (2011). Cultura siguranţei şi cele mai viguroase proteste şi huiduieli par să se manifeste în special în numai două dintre cele 11 „naţiuni" pe care le

identifică Woodard: în Yankeedom (din New England până în Vestul Mijlociu Superior) şi pe Coasta de Vest (fâşia de coastă a celor trei state de acolo). *(N a.)*

299 Tuvel (2017). (TV. *a.)*

300 K. Johnson, R. Perez-Peha şi J. Eligon, „Rachel Dolezal, in center of storm, is defiant: «I identify as black»'[1], *The New York Times*, 16 iunie 2015. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2015/06/17/ us/rachel-dolezal-nbc-today- show.html. (TV. *a.)*

301 Vezi https://www.rhodes.edu/bio/tuvelr. (TV *a.)*

302 „Open letter to Hypatia" (n.d.). Preluat de pe https://archive.is/lUe R4#selection-71.0-71.22. (TV. *a.)*

303 Notă: Un paragraf nou - conţinând fraza „Declaraţia nu este un «sumar exhaustiv» al tuturor rănilor produse de acest articol" - a fost adăugat scrisorii deschise la aproximativ cea de-a 520-a semnătură, pe 1 mai 2017. Vezi: „Open letter to Hypatia". Preluat de pe https://docs.google.eom/forms/d/ lefp9C0MHch_6Kfgtlm0PZ76nirWtcEsqWP ts=59066d20&edit_requested=true. (TV. *a.)*

304 Tuvel se referă la Caitlyn Jenner ca la „Caitlyn (fostul Bruce) Jenner". „Deadnaming" este un termen utilizat pentru a lua în derâdere practica de a face trimitere la persoanele transsexuale prin folosirea fostelor lor nume, „numele moarte". Versiunea online a articolului a fost editata după publicare, pe 4 mai 2017, iar corectura include şi: „La cererea autorului, referirea din paranteză la numele primit la naştere de Jenner a fost eliminată." Vezi: Tuvel (2017). Totuşi, nu contează că până şi Caitlyn Jenner însăşi insistă pe ideea: „Mă voi referi la numele Bruce când voi considera că este adecvat." Vezi: K. Oliver, „If this is feminism...", *The Philosophical Salon*, 8 mai 2017. Preluat de pe http://thephilosophicalsalon.com/if-this-is- feminism-its-been-hijacked-by-the-thought-police. Vezi şi: N. Berenstain, „Nora Berenstain on Rebecca Tuvel and Hypatia", *Gender/Trender,* 29 aprilie 2017. Preluat de pe https://gendertrender.wordpress.com/nora-berenstain- on-rebecca-tuvel-and-hypatia. (TV *a.)*

305 Bergesen (1978), p. 21. (TV *a.)*

306 J. Singal, „This is what a modern-day witch hunt looks like", *Neiv York*, 2 mai 2017. Preluat de pe http://nymag.com/daily/intelligencer/2017/05/transracialism-article- controversy.html. (TV *a.)*

307 Sally Scholz, editorul căruia i-a fost adresată scrisoarea deschisă, a transmis o declaraţie puternică în apărarea publicării articolului lui Tuvel: „Cred cu fermitate, şi această credinţă nu va fluctua, că este absolut inadecvat pentru editori să respingă un articol pe care l-au acceptat spre publicare (cu excepţia problemelor precum plagiatul sau

falsificarea datelor). In acest sens, editorii trebuie să stea de partea autorilor lucrărilor acceptate. Aceasta este poziţia mea. Lucrarea profesoarei Tuvel a trecut de procesul de evaluare *inter pares* şi a fost acceptată de recenzori şi de mine.** Vezi: J. Weinberg, „Hypatias editor and its board president defend publication of Tuvel article*[1], *Daily Nous*, 6 mai 2017. Preluat de pe http://dailynous.com/2017/05/06/hypatias-editor- board-president-defend-publication-tuvel-article. (TV. *a.)*

308 Oliver (2017); vezi nota 304. (TV. *a.)*

309 In afara filozofilor feminişti, mulţi profesori din comunitatea filozofică mai largă s-au exprimat totuşi în favoarea lui Tuvel şi împotriva eforturilor de a i se retrage eseul. (TV. *a.)*

310 O altă scrisoare deschisă de blamare şi cerere pentru retragere a fost ţintită
spre Bruce Gilley, specialist în ştiinţe politice de Ia Portland State University, pentru că a scris un eseu în care argumenta că colonialismul a oferit anumite beneficii ţărilor colonizate. Articolul a fost retras, după ce editorul jurnalului a primit ameninţări cu moartea. Vezi V Patel, „Last fall this scholar defended colonialism. Now he's defending himself*, *The Chronicle of Higher Education*, 21 martie 2018. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/Iast-fall-this-scholar/242880. (TV. *a.)*

311 A. Wax şi L. Alexander, „Paying the price for breakdown of the country's bourgeois culture**, *Tlje Inquirer,* 9 august 2017. Preluat de pe http://www.philly.com/philly/opinion/ commentary/paying-the-price-for- breakdown-of-the-countrys-bourgeois-culture-20170809.html. (TV. *a.)*

312 Shweder (1996). (TV. *a.)*

313 In scrisoare se spunea că toţi cei care sunt împotriva ideilor pline de ură privind superioritatea rasială „trebuie să îi denunţe pe membrii corpului profesoral care sunt complici şi susţin supremaţia albilor**, tratând idei
gidl2mU^reew&riDfle ale lui Wax „ca element fundamental pentru supremaţia albilor**. Vezi: „Guest column by 54 Penn students & alumni - Statement on Amy Wax and Charlottesville**, *The Daily Pennsylvanian,* 21 august 2017. Preluat de pe http://www.thedp.eom/artide/20l7/08/guest-column-amy-wax-charlot- tesville. (TV. *a.)*

Hi Jon a scris un rezumat al cazului, luându-i apărarea lui Wax. Vezi: J. Haidt, „In defense of Amy Wax's defense of bourgeois values**, postare pe blog, Heterodox Academy, 2 septembrie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/2017/09/02/in-defense-of-amy-waxs-defense- of-bourgeois-values. Câteva săptămâni mai târziu, iniţiatorul scrisorii de blamare a profesorilor, Jonah Gelbach, a publicat un lung eseu ca răspuns la

detaliile din articolul lui Wax şi Alexander. Vezi: J. Haidt, ‚Jonah Gelbach responds to Amy Wax and Jon Haidt**, postare pe blog, 21 septembrie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/2017/09/21/jonah-gelbach- responds-to-wax-and-haidt. (TV. *a.)*

315 Tucidide (431 Î.H./1972), cartea a IlI-a, capitolul 82, secţiunea 4. (TV *a.)*

316 Vezi: Haidt (2012), capitolele 2 şi 4. (TV. *a.)*

317 Eggertson (2010). (TV. *a.)*

318 Una dintre cele mai reuşite experienţe ale carierei academice a lui Jon a constat în moderarea grupului de lucru al experţilor în sărăcie, care au lucrat împreună pentru a elimina partizanatul din literatura ştiinţifică de specialitate şi pentru a identifica programele care funcţionează cu adevărat. Vezi: „Opportunity, Responsibility, and Security**, American Enterprise Institute/Brookings Working Group on Poverty and Opportunity 3 decembrie 2013. Preluat de pe http://www.aei.org/pubIication/opportunity- responsibility-and-security. Capitolul 5 evaluează situaţia copiilor şi programele favorabile acestora. *(N. a.)*

319 Duarte *et al.* (2013). Vezi, mai ales: Abramowitz, Gomes şi Abramowitz (1973). Vezi şi: Crawford şi Jussim (2018). *(N. a.)*

320 Pentru corelaţiile de personalitate, politice şi comportamentale ale deschiderii, vezi: McCrae (1996). Vezi şi: Carney, Jost, Gosling şi Potter (2008). *(N. a.)* ’

321 Gosling (2008). *{N. a.)*

322 McClintock, Spaulding şi Turner (1965). *(N. a.)*

323 Pentru mai multe despre HERI Survey, vizitează https://heri.ucla.edu. (*N. a.)*

324 Vezi analiza tuturor studiilor relevante de dinaintea anului 2014 în Duarte *et ai* (2015). Pentru cele mai recente date, cele din 2016, vezi Langbert, Quain şi Klein (2016). *(N. a.)*

325 Langbert *et al.* (2016). *(N. a.)*

MG Conform lui Langbert *et al.* (2016), care au confirmat descoperirea anterioară despre faptul că New England foloseşte date de la HERI ale lui Samuel Abrams, vezi: S.J. Abrams, „There are conservative professors, just not in these states[11], *The New York Times*, 1 iulie 2016. Preluat de pe https://www.nytimes.eom/20l6/07/03/opinion/sunday/there-are- conservative-professors-just-not-in-these-states.html. *(N. a.)*

327 Duarte *et al* (2015). *(N. a.)*

328 Desigur, un profesor progresist ar putea prezenta încă idei conservatoare. Dar aşa cum a scris John Stuart Mill: „Nu este de ajuns ca el să audă argumentele adversarilor săi, aşa cum sunt prezentate de propriii profesori şi însoţite de

contraargumentele oferite de ei. Trebuie să le poată auzi din gura celor care cred realmente în ele. (...) Trebuie să le cunoască în forma lor cea mai plauzibilă şi mai convingătoare.“ Vezi: John Stuart Mill, capitolul 2, p. 94. *(N. a.)* '

329 The Crimson Editorial Board, „Elephant and man at Harvard", *Vje Harvard Crimson*, 11 noiembrie 2016. Preluat de pe http://www.thecrimson.eom/article/20l6/l 1/11/ideological-diversity. *(N. a.)*

330 K. Eagen, E.B. Stolzenberg, H.B. Zimmerman, M.C. Aragon, H.W. Sayson şi C. Rios-Aguilar, „The American freshman: National norms fill 2016“, Higher Education Research Institute, 15 februarie 2018. Preluat de pe https://www.heri.ucla.edu/monographs/TheAmericanFreshman20l6.pdf. *(N. a.)*

331 In mod interesant, această schimbare din 2012 este datorată în totalitate unei schimbări printre femei. Studenţii bărbaţi nu s-au mutat spre stânga. Mai degrabă, decalajul dintre sexe, prin care femeile înclină mai mult spre stânga decât bărbaţii, s-a mărit - de la 6 puncte în 2011 până la aproximativ 12 puncte în 2016. Vezi: C. Rempel, „Political polarization among college freshmen is at a record high, as is the share identifying as «far left»“, *The Washington Post,* 2 mai 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/rampage/wp/2Oi7/O5/O2/political- polarization-among-college-freshmen-is-at-a-record-high-as-is-the-share- identifying-as-far-left. *(N a.)*

332 Un val de eseuri publicate în martie 2018 a susţinut că nu s-a schimbat nimic în campusuri cu privire la libertatea de exprimare. Vezi, de pildă, M. Yglesias, „Everything we think about the political correctness debate is wrong", *Vox*, 12 martie 2018. Preluat de pe https://www.vox.com/policy-and-politics/2018/3/12/17100496/political-correctness-data. Dar, după o analiză mai atentă a datelor, Jon şi colegii lui de la Heterodox Academy au arătat că s-au produs numeroase schimbări în privinţa atitudinii faţă de discursurile controversate şi în legătură cu o disponibilitate mai mare de a folosi metode neliberale pentru a împiedica asemenea discursuri. Vezi S. Stevens şi J. Haidt, „The skeptics are wrong: Attitudes about free speech on campus are changing[44], Heterodox Academy, 19 martie 2018. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/skeptics-are-wrong-about-campus-speech. (*N.* ***a.)***

333 Bestcolleges.com (n.d.), „The 10 most liberal colleges in America". Preluat de pe http://www.bestcolleges.com/features/most-liberal-

colleges. *(N a.)*

334 M. Paros, „The Evergreen Meltdown", *Quillette*, 22 februarie 2018. Preluat de pe http://quillette.com/2018/02/22/the-evergreen-meltdown. Vezi misiunea Evergreen aici: http://www.evergreen.edu/about/mission. *(N. a.)*

333 B. Weiss, „When the left turns on its own", *The New York Times*, 1 iunie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2017/06/01/opinion/when- the-left-turns-on-its-own.html. *(N a.)*

336 The Evergreen State College (n.d.), „Day of Absence & Day of Presence". Preluat în data de 24 ianuarie 2018 de pe https://evergreen.edu/multicultural/day-of-absence-day-of-presence. *{N a.)*

337 Ward (1994). O versiune online este disponibilă aici: D.T. Ward (1963),
„Day of absence - A satirical fantasy", *National Humanities Center*. Preluat de pe http://nationalhumanitiescenter.org/ pd *si* maai3/protest/text 12/warddayofabsena *(N a.)*

338 Weiss (2017); vezi nota 335. *(N. a.)*

339 S. Jaschik, „Who defines what is racist?", *Inside Higher Ed.,* 30 mai 2017. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/2017/05/30/escalating- debate-race-evergreen-state-students-demand-firing-professor. *(N a.*)

340 E. Volokh, „Professor told he’s not safe on campus after college protests at Evergreen State College (Washington)", *The Washington Post*, 26 mai 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/volokh-conspiracy/wp/2017/05/26/professor-told-hes-not-safe-on-campus-after- college-protests-at-evergreen-state-university-Washington. *(N a.)*

341 K. Long, „Long-simmering discord led to The Evergreen State College’s viral
moment", *The Seattle Times,* 10 iunie 2017. Preluat de pe https://www.seattIetimes.com/seattle-news/education/discord-at-evergreen- state-simmered-for-a-year-before-it-boiled-over. *(N. a.)*

342 Sursa noastră pentru evenimentele din anul anterior este M. Paros (relatare
personală, 10 ianuarie 2018). Poţi să vezi un material video despre scena cu canoea imaginară, începând cu minutul 1:06, aici: „Equity and inclusion council community report back", fişier video, The Evergreen State College Productions(producător), 18 noiembrie 2016. Preluat de pe https://youtube.com/watch?v-wPZT7CASvCs&feature-youtu.be&. (*N. a.)*

343 B. Weinstein, „Tire campus mob came for me - you, professor, could be
next", *The Wall Street Journal,* 30 mai 2017.Preluat de

pe https://www.wsj.com/articles/the-campus-mob-came-for-me-and-you- professor-could-be-next-1496187482. *(N. a.)*

344 1. Haidt, „The blasphemy case against Bret Weinstein, and its four lessons for professors", postare pe blog, 27 mai 2017.Preluat de pe https://hcterodoxacademy.org/2017/05/27/this-weeks--witch-hunt. (*N. a.)*

345 J. Caruso şi A. Gockowski, „Video: White prof harassed for questioning diversity event", *Campus Reform,* 25 mai 2017. Preluat de pe https://www.campusreform.org/?ID=9233. *[N. a.)*

346 E. Kaufman, „Another professor, another mob”, *National Review*, 26 mai 2017. Preluat de pe http://www.nationalreview.com/article/448034/evergreen-state-pc-mob- accosts-liberal-professor. *(N. a.)*

347 Intr-un exemplu orwellian al culturii siguranţei combinate cu Neadevărul despre „noi *versus* ei”, protestatarii au descris ulterior că s-a format „un cerc de protecţie în jurul studenţilor de culoare care discutau cu Weinstein”. Vezi şi: J. Kozak-Gilroy, „A year of events, a time line of protests”, *Cooper Point Journal*, 31 mai 2017. Preluat de pe http://www.cooperpointjournal.com/2017/05/31 /a-year-of-events-a-time- line-of-protests. Pentru o conversaţie civilizată între Weinstein şi protestatari după confruntare, vezi C. Lavelle, „This is what a discussion looks like”, postare pe Facebook, 23 mai 2017. Preluat de pe https://www.facebook.com/celeste.lavelle/videos/10203256021397424. *(N. a.)*

348 Anonim (relatare personală, 23 august 2017). *(N. a.)*

349 „Black Power activist students demand white professor resigns over «racism»”, fişier video, Andy Archive (producător), 28 mai 2017. Preluat de pe https://youtube/ERd-2HvCOHI?t=4m2s. *(N. a.)*

350 „Is Evergreen a cult?”, fişier video, B. Boyce (producător), 20 iunie 2017. Preluat de pe https://youtube/VfVRaExwllI?t=4m24s. Vezi şi: H. Heying, „First, they came for the biologists”, *The Wall Street Journal*, 2 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.wsj.com/articIes/first-they-came-for-the-biologists-150698433. *(N. a.)*

351 Anonim (relatare personală, 23 august 2017). *(N. a.)*

352 „Glenn Loury & Bret Weinstein - Bloggingheads.tv”, fişier video, G. Loury şi B. Weinstein (producători), 30 iunie 2017. Preluat de pe https://blogging-heads.tv/videos/46681. (7V. *a.)*

„Protestatarii l-au lăsat pe Bret să plece, dar l-au predat unor «însoţitori» şi unor studenţi ai săi”, Heying şi Weinstein. Vezi „Bonfire of the academies: Two professors

on how leftist intolerance is killing higher education”, *Washington Examiner*, 12 decembrie 2017. Preluat de pe h ftps ://www. washing tonexaminer.com/bonfire-of-the-academies-two-professors-on-how-leftist- intolerance-is-killing-higher-education. *[N. a.)*

354„Student takeover of Evergreen State College”, fişier video, Ii5up6 (producător), 31 mai 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=ynn NArPi8GM. *(N. a.)*

355„Evergreen State College controversy (HBO)“, fişier video, *VICE* (producător), 16 iunie 2017. Preluat de pe https://youtube.com/2cMYfsO FBBM?t=2ml9s. *(N a*.)

356Heying şi Weinstein (2017); vezi nota 353. Vezi şi B.A. Boyce, „Social Network Justice at Evergreen”, fişier video, 29 iulie 2017. Preluat de pe https://youtube/Jye2C5r-QA0?t=8m23s. *{N. a.)*

357„Evergreen student: «Tve been told several times that I’m not allowed to speak because I'm white»”, fişier video, J. Sexton (editor), 13 iulie 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=OQ8WQnsml4Y. *(N. a.)*

358 „Student takeover of Evergreen State College”, fişier video, bestof evergreen (editor), 27 mai 2017. Preluat de pe https://youtu.be/bOlagIlLlhg? t=6ml4s. (TV. *a.)*

359 „Când au fost întrebaţi, ei au zis că sunt în căutarea «unui individ», dar au refuzat să spună care anume. Poliţia din campus a tras concluzia că îl căutau pe Bret Weinstein.” Anonim (relatare personală, 23 august 2017). (TV. *a.)*

360 Heying şi Weinstein (12 decembrie 2017); vezi nota 353. (TV *a.)*

361 Kozak-Gilroy (2017); vezi nota 347. (TV *a.)*

362 Ibidem. (TV. *a.)*

363 „Ableist students demand no homework Evergreen College”, fişier video, I Hypocrite Too (producător), 29 mai 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=nhlwGFFsIts. (TV. *a.)*

364 „Student protesters at Evergreen hold administrators hostage over demands”, fişier video, CampusReform (producător), 1 iunie 2017. Preluat de pe https://youtu.be/Msfsp50fz4g. (TV. *a.)*

365 Intr-un documentar ulterior al *VICE News*, intervievatorul Michael Moynihan i-a zis lui Bridges: „Un student mi-a spus că eşti un susţinător al supremaţiei albilor.” Bridges a replicat: „Nu *cred* că sunt.” Moynihan, uimit, a întrebat: „Nu *crezi* că eşti, dar accepţi că *ai putea fii“* Bridges a răspuns: „Nu... Ei bine, depinde la ce te referi prin susţinător al supremaţiei albilor. Ce înseamnă asta? Eu sunt o persoană albă într-o poziţie privilegiată”; vezi şi nota 358. (TV *a.)*

366 „All white people leave campus OR ELSE! Tucker covers INSANE Evergreen State College story”, fişier video, The

Liberty Hound (producător), 26 mai 2017. Preluat de pe https://youtu.be/n3SdJhJ21ps?t=4ml0s. Şeful poliţiei i-a spus lui Weinstein că trebuie să plece imediat din campus şi, de asemenea, să nu mai meargă cu bicicleta pe termen nelimitat. Este o ţintă mult prea uşoară pe bicicletă, iar poliţia nu are cum să îl protejeze, pentru că i s-a ordonat să nu intervină; Heying şi Weinstein, 12 decembrie 2017. (TV. *a.)*

367 Anonim (relatare personală, 23 august 2017). (TV. *a.)*

368 Loury şi Weinstein (2017); vezi nota 352. Vezi şi: M. Zimmerman, „The Evergreen State College: Is speaking with Tucker Carlson a punishable offense?”, *Hujfirigton Post*, 10 iulie 2017. Preluat de pe https://www.huffingtonpost.com/entry/the-evergreen-state-college-is-speaking-with- tucker_us_596318a5e4b0cf3c8e8d59fc. Vezi şi: Heying şi Weinstein (2017); vezi nota 353. Vezi şi: „Protesters lockdown Evergreen State College, situation spirals out of control”, comentariu de pe un forum online, Kanzenkankaku, 1 iunie 2017. Preluat de pe http://forums.fstdt.net/index.php?topic=7607.0. Vezi şi: Jaschik (2017); nota 339. (TV. *a.)*

369 „It’s not safe to go back: Tucker follows up with Evergreen prof Bret Weinstein”, fişier video, The Liberty Hound (producător), 12 iunie 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watcfTv-SNdNF93H30U. (TV. *a.)*

370 Nu au fost incluşi aici profesorii emeriţi. (TV. *a.)*

371 T. Haidt, „A second Evergreen professor speaks out”, postare pe blog, 7 iunie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/2017/06/ 07/a-second-evergreen-professor-speaks-out. (TV *a.)*

372 „Mulţi dintre membrii corpului profesoral mi-au fost susţinători în mediul privat, dar prea temători să vorbească în public şi chiar prea temători să voteze după cum le dicta conştiinţa la întâlnirile profesorilor”, B. Weinstein (relatare personală, 19 februarie 2018). (TV. *a.)*

373 „All white people leave campus OR ELSE! Tucker covers INSANE Evergreen State College story", fişier video, The Liberty Hound (producător), 26 mai 2017. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=n3SdJhJ21ps. *(N. a.)*

374 R. Jennings, „N.J. man accused of threat to «execute» college students out of jail", NJ.com, 6 iulie 2017. Preluat de pe http://www.nj.com/morris/index.ssf/2017/07/morris_man_accused_of_threaten *(N. a.)*

375S. Svrluga şi J. Heim, „Threat shuts down college embroiled in racial disputed *The Washington Post,* 1 iunie 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/grade-point/wp/ 20l7/06/01/threat- shuts-down-college-embroiled-in-racial-dispute. Vezi şi: S. Svrluga, „Evergreen State College closes again after threat and protests over race“,

The Washington Post, 5 iunie 2017. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/grade-point/wp/2017/06/05/college-closed-for-third-day-concerned-about-threat- after-protests-over-race. Vezi şi: Jennings (2017); nota 376. *(N. a.)*

376 Un student de la Evergreen i-a trimis un e-mail unui profesor: „Pentru că am afişat o atitudine oarecum critică faţă de protestul care a avut loc in campus în săptămânile precedente, am devenit o ţintă şi am lost hărţuit de un număr mare de indivizi din campus. Recent au apărut mulţi studenţi care patrulează prin campus cu arme, precum bâte de baseball şi pistoale cu electroşocuri, care proclamă că fac din campus un loc mai sigur, dar în realitate îl fac mai ostil.“ Vezi şi: J. Kabbany, „Evergreen official asks student vigilantes to stop patrolling campus with bats, batons[1]', *TTie College Fix*, 5 iunie 2017. Preluat de pe https://www.thecollegefix.com/post/33027. *(N. a.)*

377 „Evergreen State faculty demand punishment of white professor who refused to leave on anti-white day", *The College Fix*, 2 iunie 2017. Preluat de pe https://www.thecollegefix.com/post/32946. Vezi şi: The Liberty Hound (12 iunie 2017); nota 372. *{N a.)*

378 A. Thomason, „Evergreen State will pay $500,000 to settle with professor who criticized handling of protests", *The Chronicle of Higher Education*, 16 septembrie 2017. Preluat de pe http://www.chronicle.com/blogs/ticker/evergreen-state-will-pay-5 00000-to- settle-with-professor-who-criticized-handling-of-protests/120110. *(N. a.)*

379 „Former Evergreen chief of police alleges hostile work environment", *The Cooper Point Journal,* 7 martie 2018. Preluat de pe http://www.cooperpointjournal.com/2018/03/07/former-evergreen-chief-of- police-alleges-hostile-work-environment-stacy-brown-makes-moves-towards- a-legal-claim-of-discrimination-based-on-race-and-gender. *(N. a.)*

380 J. Chasmar, „Evergreen State College president slams Chicago’s «tone deaf» approach to safe spaces", *The Washington Times,* 2 septembrie 2016. Preluat de pe http://www.washingtontimes.com/news/20l6/sep/2/george -bridges- wash-college-president-slams-chicago. *(N. a.)*

381 laschik (2017); vezi nota 339. *(N. a.)*

382 B. Richardson, „Evergreen State College president expresses «gratitude» for students who took over campus", *Tire Washington Times*, 29 mai 2017. Preluat de pe http://www.washingtontimes.com/news/2017/may/29/ evergreen-state- college-president-expresses-gratit. *(N. a.)*

383 M. Zimmerman, „A «Through the Looking Glass» perspective on The Evergreen State College", *Hnjjington Post*, 25 iulie 2017. Preluat de pe http://www.huffingtonpost.com/entry/a-through-the-looking-glass- perspective-on-the-evergreen_us_5971bd7ae4b06b51 Ib02c271. *{N. a.)*

384 C. Parke, „Evergreen professor who made anti-white comments resigns, gets $240G settlement[11], *Fox Neivs,* 14 decembrie 2017. Preluat de pe http://www.foxnews.com/us/2017/12/l4/evergreen-professor-who-made-g_college_a3$D(Wtittk<hjmhients-resigns-gets-240g-settlement.htrnl. *(N. a.)*

385 „Student takeover of Evergreen State College", fişier video, best of evergreen (editor), 27 mai 2017. Preluat de pe https://youtu.be/b01agIlLlhg?t=53s. *(N. a.)*

„Evergreen student: Campus unsafe for white students who want to focus on education^, fişier video, Badger Pundit (producător), 12 iulie 2017, Fox News. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=pNwVWq8EjSs. *(N. a.)*

PARTEA A III-A

Cum am ajuns aici

CAPITOLUL 6

Ciclul polarizării

Când un corp acţionează asupra altui corp cu o forţă (numită forţă de acţiune), cel de-al doilea corp acţionează la rându-i asupra primului cu o forţă (numită forţă de reacţiune) de aceeaşi mărime si aceeaşi direcţie, dar de sens contrar.

Isaac Newton, Principiul al III-lea al mecanicii

Am început această carte cu o prezentare a trei Mari Neadevăruri — idei aflate intr-un dezacord atât de flagrant cu dezvoltarea umană, încât au capacitatea de a răni pe oricine le adoptă. în Partea a Il-a, am relatat o varietate de evenimente petrecute în campusurile americane — care au atras atenţia întregii naţiuni şi, în unele cazuri, a întregului glob - şi am arătat cum studenţii şi profesorii implicaţi în acele evenimente par să fi adoptat Marile Neadevăruri. Acum, în Partea a IlI-a, facem un pas în urmă şi încercăm să explicăm de ce s-a ajuns aici. De ce un set de idei interdependente — pe care le-am denumit *cultură a siguranţei* — au cotropit numeroase colegii între 2013 şi 2017? Studenţii care au absolvit universităţi de elită în 2012 ne spun, în general, că ei au sesizat puţine dovezi ale acestor tendinţe. Dar studenţii care si-au început studiile la unele dintre universităţile prestigioase în 2013 sau 2014 ne relatează că au văzut noua cultură ajungând acolo pe parcursul celor patru ani de facultate. Ce s-a întâmplat?

Nu există un răspuns simplu. In cele şase capitole ale Părţii a Ill-a, prezentăm şase tipuri — sau şiruri — de explicaţii care interacţionează: creşterea polarizării politice şi a animozităţii dintre partide; mărirea nivelurilor de anxietate şi depresie la adolescenţi;

schimbările apărute în practicile părinţilor; declinul jocului liber, neîngrădit, al copiilor; sporirea birocraţiei din campusuri; pasiunea crescândă pentru justiţie, ca răspuns la evenimente naţionale importante, combinată cu ideile schimbătoare despre ceea ce presupune dreptatea. Noi credem că este imposibil să înţelegem starea învăţământului superior de astăzi fără a le înţelege pe toate şase. înainte de a dezbate aceste probleme, trebuie să exprimăm ex plicit şi empatic două puncte de vedere.

Primul punct se referă la faptul că există diferite şiruri explicative pentru diferiţi oameni. O parte a complexităţii poveştii noastre provine din aceea că nu toate aceste şiruri au influenţat în mod egal fiecare individ şi fiecare grup din campusuri. Creşterea polarizării politice din Statele Unite, în care universităţile sunt văzute din ce în ce mai mult ca bastioane ale stângii, a condus la o creştere a ostilităţii şi a hărţuirii din partea indivizilor şi grupurilor de dreapta din afara campusului. Unele dintre aceste evenimente se califică drept nelegiuiri generate de ură şi sunt ţintite în special către negri şi evrei. Vom discuta acest aspect în capitolul de faţă. Ratele crescânde ale depresiei şi anxietăţii le-au afectat foarte mult în special pe tinere, aşa cum vei vedea în Capitolul 7. Răspândirea tipului supraprotector, sau „elicopter^, al îngrijirii parentale şi declinul jocului liber (capitolele 8 şi 9) i-au afectat în mod negativ pe copiii din familiile înstărite — care sunt, în mare parte, formate din albi şi asiatici— —, în orice caz mai mult decât pe copiii care provin din clasa muncitoare ori din familii mai sărace. Sporirea numărului personalului administrativ din campusuri, împreună cu sfera atribuţiilor lor, ar putea avea un efect asupra tuturor şcolilor (Capitolul 10), dar noile idei şi înclinaţiile mai puternice spre justiţie socială pot conta doar în campusurile în care studenţii sunt mai implicaţi politic (Capitolul 11).

Cel de-al doilea punct: aceasta este o carte despre intenţii bune care duc la rezultate proaste. în toate cele şase capitole din Partea a Ill-a, vei citi despre oameni care acţionează în principal din motive corecte

sau nobile. în majoritatea cazurilor, motivaţia constă în a-i ajuta sau a-i proteja pe copii sau pe oamenii consideraţi vulnerabili ori victimizaţi. Dar, cum ştim cu toţii, drumul spre iad poate fi pavat cu bune intenţii. Dacă încerci să „repari“ o parte a unui sistem complex, uneori faci ca lucrurile să se înrăutăţească într-altă parte. Aşa cum am văzut, în anumite cazuri, Neadevărul despre „noi *versus* ei“ transformă susţinerea unor lucruri corecte în tribalism distrugător şi lipsit de raţiune. în tot cazul, obiectivul nostru din Partea a 111-a nu este de a împărţi vina; noi vrem doar să înţelegem. Numai identificând şi analizând toate cele şase fire explicative putem începe să vorbim despre soluţii şi să le descoperim — încercare pe care o vom face în Partea a IV-a.

Punctul de fierbere

în ultimele două capitole am spus multe povestiri despre studenţi şi profesori care au reacţionat la diferite cuvinte în moduri care păreau inadecvate, exagerate şi, în unele cazuri, agresive. Fie că a fost vorba despre reacţia la un e-mail, fie despre încercarea de a-1 împiedica pe un conferenţiar să îşi ţină prelegerea, fie despre o
petiţie pentru a denunţa un coleg, relatările din această carte au fost prezentate ca probleme din campusuri generate de stânga politică. Uneori, ţintele au fost persoane de dreapta (precum Milo Yiannopoulos şi Amy Wax), dar cel mai adesea ţintele erau de stânga (precum Nicholas şi Erika Christakis, Rebecca Tuvel, Bret Weinstein şi profesorii care predau cursul de ştiinţe umaniste la Reed College). Dacă ar fi să ne limităm analiza la evenimentele din universităţi, aceasta ar fi cam toată povestea. In ultimii ani, un set de idei noi despre discurs, violenţă şi siguranţă a apărut dinspre extrema stângă, iar dezbaterea din campusuri este, în principal, o dezbatere *în interiorul* stângii. Asta îi asmute (în mare parte) pe progresiştii mai în vârstă, care au în general concepţii mai largi în privinţa libertăţii de exprimare, împotriva (majorităţii) progresiştilor tineri, care sunt mai dispuşi să susţină

limitări ale discursului, în numele incluziunii.^

Dar dacă facem un pas înapoi şi privim universităţile americane ca pe nişte instituţii complexe cuibărite în cadrul unei societăţi mai mari, care devine din ce în ce mai divizată, mai furioasă şi mai polarizată, începem să vedem încleştarea stângii şi a dreptei intr-un joc de provocări mutuale şi indignări reciproce ca fiind o piesă esenţială a misterului pe care încercăm să îl rezolvăm în această carte. Allison Stanger, profesoara de la Middlebury care a suferit o contuzie în urma atacului protestatarilor, a spus acest lucru într-un eseu din *The New York Times*, intitulat „Understanding the angry mob at Middlebury that gave me a concussion. Stanger a notat:

> In zilele ulterioare violenţelor, unii au spus că această poveste este una despre ce e in neregulă cu universităţile de elită, cu tineretul nostru excesiv protejat sau cu liberalismul intolerant. Astfel de analize sunt incomplete. Viaţa politică şi discursul politic din Statele Unite se află la punctul de fierbere, şi nicăieri nu exista o reacţie mai accentuată la această fierbere precum în campusurile studenţeşti.

Profesoara a enumerat apoi câteva moduri în care preşedintele Trump i-a insultat sau i-a jignit pe membrii grupurilor marginalizate, în timp ce a inspirat un discurs motivat de ură printre susţinătorii săi, şi a adăugat: „Acesta este contextul în care a păşit doctorul Murray, şi de aceea a fost profund neînţeles.“

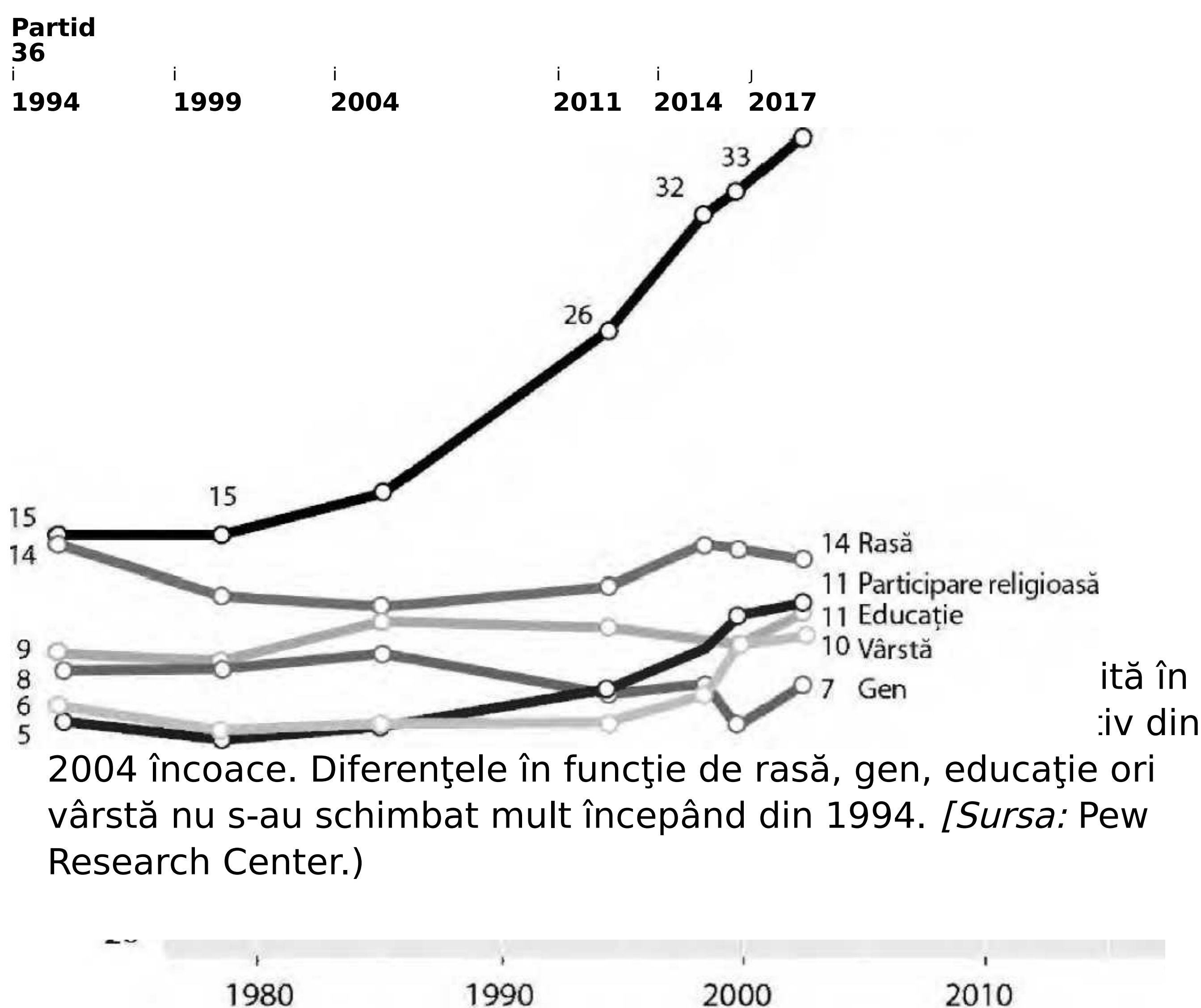
Suntem de acord cu Stanger că, în ultimii ani, contextul politic naţional este o parte esenţială a oricărei povestiri despre ce s-a întâmplat recent în campusuri. Lucrurile au ajuns într-adevăr la un „punct de fierbere“ în Statele Unite. Poţi să vezi cum creşte temperatura studiind următoarele două grafice

Figura 6.1 provine de la Pew Research Center, care, în 1994, a început să ceară unui eşantion national reprezentativ de americani să-şi arate acordul sau dezacordul cu privire la un set de 10 declaraţii politice, urmând să repete sondajul la fiecare câţiva ani. Printre acele declaraţii se numără: „Reglementările guvernamentale în domeniul afacerilor fac, de obicei, mai mult rău decât bine“, „Imigranţii de astăzi sunt o povară pentru ţara noastră, pentru că ne iau slujbele, casele şi îngrijirea medicală[41] şi „Cel mai bun mod de a asigura pacea este prin folosirea puterii militare[44].— Centrul Pew determină cât de îndepărtaţi sunt membrii diverselor grupuri de fiecare problemă, apoi calculează o medie a valorilor absolute ale acelor diferenţe pentru toate cele 10 afirmaţii. Aşa cum poţi vedea pe linia din partea de jos, cea marcată cu „Gen“, bărbaţii şi femeile sunt aproape la fel de distanţaţi în 2017 (7 puncte) faţă de cum erau în 1994 (9 puncte). Doar două linii arată o creştere semnificativă. Persoanele care participă cu regularitate la slujbele religioase sunt acum la 11 puncte depărtare faţă de cele care nu participă niciodată, în comparaţie cu doar 5 puncte în 1994. Dar această creştere de 6 puncte este totuşi minoră în comparaţie cu *creşterea de 21 de puncte* distanţă între republicani şi democraţi, în aceeaşi perioadă de timp, aproape toate aceste tendinţe apărând din 2004 încoace.

80
-
Polarizarea în privinţa declaraţiilor politice

Partid
36

1994 1999 2004 2011 2014 2017

ită în
:iv din
2004 încoace. Diferenţele în funcţie de rasă, gen, educaţie ori vârstă nu s-au schimbat mult începând din 1994. *[Sursa:* Pew Research Center.)

A Raportarea democraţilor la propriul partid B Raportarea republicanilor la propriul partid C Raportarea democraţilor la republicani D Raportarea republicanilor la democraţi

FIGURA 6.2. Polarizarea partizană afectivă. Sentimentele americanilor faţă de propriul partid s-au schimbat extrem de puţin din anii 1970 încoace, dar americanii au devenit din ce în ce mai „reci" sau ostili faţă de celălalt partid
începând din anii 1990. *{Sursa:* American National Election Study—; reprezentare grafică de Iyengar şi Krupenkin, 2018.)

Dacă oamenii din „cealaltă parte“ se îndepărtează tot mai mult de tine în privinţa unui set de aspecte morale şi politice, este firesc să te raportezi la ei intr-un mod din ce în ce mai negativ. Figura 6.2 arată că acest lucru s-a întâmplat, într-adevăr. La fiecare doi ani, American National Election Study măsoară atitudinile americanilor faţă de o mulţime de subiecte. într-o secţiune a sondajului, cercetătorii folosesc un „termometru al sentimentelor" — un set de întrebări prin care oamenilor li se cere să evalueze o varietate de grupuri şi de instituţii pe o scară unde 0 este definit ca „foarte rece şi nefavorabil[14], iar 100, ca „foarte cald şi favorabil [4]. Cele două linii de sus ale graficului arată că, atunci când republicanii şi democraţii sunt rugaţi să îşi evalueze propriul

partid, liniile se află în zona pozitivă şi nu s-au deplasat prea mult din anii 1970.— Cele două linii de jos arată ceea ce gândeşte fiecare în privinţa celuilalt partid. Aceste linii s-au aflat tot timpul în zona negativă, dar mulţi vor fi surprinşi să afle că „scorul[41] dintre partide nu a fost atât de negativ între anii 1970 şi 1990. Doar în ultima perioadă a preşedinţiei lui Bill Clinton s-a întâmplat ca liniile să coboare, cu un plonjon între 2008 şi 2012 (anii mişcărilor Tea Party şi Occupy Wall Street).

De ce se întâmplă aceste lucruri? Există multe motive, dar pentru a înţelege măcar parţial situaţia încurcată din America zilelor noastre, trebuie să începem prin recunoaşterea faptului că mijlocul secolului al XX-lea a marcat o anomalie istorică - o perioadă în care polarizarea şi animozitatea dintre partide au fost neobişnuit de scăzute—, acest lucru combinându-se cu nivelurile

? 7generale crescute ale încrederii sociale şi încrederii în guvern.— Din anii 1940 până în jurul anilor 1980, politica americană a fost atât de centristă şi bipartizană cum nu mai fusese niciodată. Un motiv este că, în acea perioadă, ţara s-a confruntat cu o serie de provocări şi inamici comuni, inclusiv Marea Depresiune, puterile Axei din cel de Al Doilea Război Mondial, iar mai apoi sovieticii, în timpul Războiului Rece. Ţinând cont de psihologia tribalismului pe care am descris-o în Capitolul 3, ne puteam aştepta ca dispariţia inamicului comun după colapsul Uniunii Sovietice să ne conducă spre mai multe conflicte intratribale.

Un al doilea motiv important este că, din anii 1970, americanii s-au autoseparat tot mai mult în grupuri politice omogene, aşa cum a arătat Bill Bishop în cartea sa influentă din 2008, *Tije Big Sort: Why The Clustering of Like-Minded America Is Tearing Up Apart.*
Cercetările ulterioare au arătat că trăim în comunităţi tot mai

)

segregate din punct de vedere politic şi economic, până la nivel de cvartal de bloc.^2 Cele două mari partide politice s-au „sortat “ şi ele după tendinţe similare: pe măsură ce Partidul Republican devine în mod disproporţionat din ce în ce mai vârstnic, rural, masculin si creştin, Partidul Democrat este din ce în ce mai tânăr, non-alb, urban, feminin şi nereligios.— Aşa cum se exprimă Shanto Iyengar şi Masha Krupenkin, specialişti în ştiinţe politice: „Rezultatul este că, astăzi, diferenţele în afilierea la partide merg mână în mână cu diferenţele de viziune asupra lumii şi cu sentimentul indivizilor fată de identitatea socială si culturală.u—

y y

Un al treilea motiv important îl reprezintă configuraţia din mass-media, care s-a schimbat în moduri ce favorizează divizarea. A trecut de mult vremea când toată lumea se uita la unul dintre cele trei canale ale televiziunii naţionale. Până în anii 1990, exista câte un canal de ştiri prin cablu pentru majoritatea chestiunilor din spectrul politic, iar până la începutul anilor 2000 exista câte un site sau un

forum de discuţii pentru fiecare grup de interese şi nemulţumiri imaginabile. După 2010, cei mai mulţi americani foloseau reţele sociale precum Facebook şi Twitter, care îi permit oricui să se închidă cu uşurinţă într-o cameră cu ecou. Şi apoi funcţionează „filtrul bulei“— - algoritmii motoarelor de căutare şi ai YouTube sunt proiectaţi astfel încât să îţi ofere în principal lucruri de care pari a fi interesat, închizându-i pe conservatori şi pe progresişti în matrice morale deconectate, susţinute de lumi informatice reciproc contradictorii. Atât izolarea fizică, cât şi cea electronică de oamenii cu care nu suntem de acord permit forţelor distorsiunii de confirmare, gândirii de grup şi tribalismului să ne împingă şi mai departe unii de alţii.

Un al patrulea motiv este ostilitatea amară crescândă din Congres. Democraţii au condus Camera Reprezentanţilor timp de aproape 60 de ani, doar cu mici întreruperi de la mijlocul spre sfârşitul secolului al XX-lea, însă dominaţia lor s-a terminat în 1995, când republicanii au obţinut victoria sub Newt Gingrich, care a devenit purtătorul de cuvânt al Camerei. Gingrich a impus atunci un set de reforme menite să-i descurajeze pe noii membri de a stabili vreun tip de relaţii personale dincolo de liniile partidului, care fuseseră ceva normal în deceniile anterioare.— De exemplu, Gingrich a schimbat programul de lucru pentru a se asigura că toată treaba se face la mijlocul săptămânii, apoi i-a încurajat pe colegii săi să îşi lase familiile în districtele de acasă şi să zboare la Washington, unde să rămână doar câteva zile în fiecare săptămână. Gingrich şi-a dorit o echipă republicană mai coerentă şi mai combativă — şi a obţinut-o. Ulterior, reguli mai agresive au fost infiltrate şi în Senat (chiar dacă într-o formă atenuată). Cu schimbarea controlului de mai multe ori începând din 1995 şi cu o miză tot mai mare la fiecare schimbare, normele de civism si posibilităţile de coalizare aproape că au dispărut. Steven Levitsky şi Daniel Ziblatt, specialişti în ştiinţe politice, explică: „Partidele au ajuns să se vadă unul pe altul nu ca rivali legitimi, ci ca duşmani periculoşi. Pierderea puterii încetează să mai fie o parte acceptată a procesului

politic, devenind, în schimb, o catastrofa."—

Aceste patru tendinţe, plus multe altele,— s-au combinat pentru a produce o schimbare nefericită în dinamicile politicii americane, pe care specialiştii în ştiinţe politice o numesc *partizanat negativ.* într-o revizuire recentă a datelor privind „polarizarea afectivă" (mai precis, a gradului în care membrii fiecărui partid îi percep negativ pe membrii celuilalt partid), Iyengar şi Krupenkin rezumă schimbarea astfel:

> înainte de epoca polarizării, favoritismul din interiorul grupului, adică entuziasmul adepţilor pentru partidul sau candidatul lor, era forţa motrice din spatele participării politice. însă, mai recent, ostilitatea faţă de cei din exteriorul partidului a devenit cea care îi face pe oameni mai
> înclinaţi să participe.^^

Cu alte cuvinte, americanii sunt acum mai motivaţi să se ridice de pe canapea şi să participe la acţiuni politice nu din afecţiune pentru candidatul partidului, ci din ură pentru candidatul celuilalt partid. Partizanatul negativ înseamnă că politica americană este condusă mai puţin de speranţă şi mai mult de Neadevărul despre „noi *versus* ei". „Ei" trebuie opriţi cu orice preţ.

Aceasta este o parte esenţială a poveştii noastre. In ziua de azi, americanii resimt o asemenea animozitate unii fată de alţii, încât este ca şi cum mulţi dintre ei ar purta pancarte cu mesajul: „Te rog, spune-mi ceva oribil despre cealaltă parte, voi crede orice!“ Americanii sunt acum uşor de manipulat — şi o reţea întinsă de platforme media, bazate pe profit, întreprinzători politici şi agenţi de informaţii străine profită din plin de această vulnerabilitate.

Vulnerabilitatea vine împreună cu o asimetrie nefericită: profesorii şi studenţii din universităţi s-au mutat la stânga din anii 1990, aşa cum am arătat în capitolul precedent, în timp ce „industria scandalului[w] de la radio, de la posturile TV de ştiri şi de pe site-urile conspiraţionişte este mai dezvoltată şi mai eficientă în partea dreaptă.— (Mass-media înclină în general spre stânga—, dar stânga pur şi simplu nu a găsit niciodată un format sau o formulă care să poată

egala influenţa unor comentatori precum Rush Limbaugh, Glenn Beck sau Sean Hannity.) De mult timp, mediei de dreapta i-a plăcut să se amuze pe seama profesorilor şi să aţâţe furia asupra practicilor „corecte din punct de vedere politic“ reperate în campusurile universitare. Pe măsură ce activismul din campusuri a crescut, în 2015, şi a oferit un flux nesfârşit de videoclipuri dramatice filmate cu telefonul (arătând inclusiv studenţi care îi înjură pe profesori sau care îi huiduie pe vorbitorii invitaţi), canalele media de dreapta au început să dedice mult mai multă atenţie evenimentelor din campusuri, pe care le-au descris cu bucurie, de obicei fără vreun context explicativ. Exprimările furiei crescânde din stânga politică a campusurilor, uneori direcţionată spre lectorii conservatori, conduce la exprimările furiei crescânde dinspre dreapta, din afara campusului, uneori dirijate în moduri ameninţătoare spre profesorii şi studenţii cu înclinaţii de stânga, ceea ce, mai departe, declanşează şi mai multă furie din partea stângii politice din mediul universitar... şi ciclul se repetă.

Indignarea dreptei din afara campusurilor

În ultimele două capitole, am examinat diverse proteste, huiduieli, scrisori deschise şi vânători de vrăjitoare provenite dinspre stânga, pentru că stânga este forţa dominantă în majoritatea campusurilor universitare (lăsând deoparte academiile militare şi instituţiile de învăţământ religios). Dar, dacă ne retragem în exteriorul lor, vedem că unii oameni şi unele grupuri de dreapta se implică în acţiuni moraliste, agresive şi intimidante, ţintite, de asemenea, spre mediul universitar.

Am spus povestea evenimentelor de la Evergreen State College, dar am păstrat câteva dintre consecinţele lor pentru acest capitol. Aşa cum am relatat, la trei zile după ce a început implozia Evergreen de la uşa profesorului Weinstein, fără posturi de ştiri naţionale care să mediatizeze haosul, Weinstein a fost de acord să apară la emisiunea *Tucker Carlson Tonight* de la Fox News. După ce

emisiunea a fost difuzată, au apărut reacţiile. La câteva zile, o studentă protestatară a postat un articol pe platforma *Medium* în care a scris că o svastică pictată cu spray-ul a apărut pe zidul unei clădiri unde se ţineau seminarele şi că atât ei, cât şi altor protestatari le-au fosr publicate datele personale de către alternativa dreptei. „Feţele, numele şi numerele de telefon ale organizatorilor studenţilor au fost postate pe subreddits, pentru ca stângiştii şi persoanele de culoare să fie hărţuite", a susţinut ea.^ într-un articol publicat câteva săptămâni mai târziu în *The New York Times*, studenta a descris cum protestatarii erau agresaţi cu „sute de apeluri telefonice, mesaje anonime şi ameninţări cu violenţa terifiante, ca să ne arate că ştiu unde trăim si lucrăm". A relatat, de asemenea, că a descoperit ameninţări cu violul direcţionate către ea pe mesageria online.— Sandra Kaiser, vicepreşedintele Evergreen pentru relaţii publice, a spus că universitatea a primit, de pe reţelele sociale, „cel mai uimitor val de hărţuire pe care ţi-1 poţi imagina'". Dar mulţimea nu făcea presiuni doar de la distanţă. Deşi s-a stabilit repede că ameninţarea telefonică a bărbatului din New Jersey fusese o farsă, grupuri de dreapta chiar au pătruns în campus. De exemplu, formaţiunea neonazistă AtomwafFen Division a lipit afişe pe clădirile din campus, pe care scria: „Vieţile negre nu contează" şi „Alăturaţi-vă naziştilor locali!" Apoi a publicat un videoclip care îi arăta pe membrii ei, îmbrăcaţi în negru, cu feţele ascunse, mergând prin campus noaptea şi lipind acele afişe.—

în fizică, aşa cum ne învaţă una dintre legile lui Newton, fiecare acţiune produce o reacţiune egală şi opusă. Totuşi, în cazul unei spirale a polarizării, pentru fiecare acţiune există o reacţie disproporţionată. în 2015, mulţi critici ai protestatarilor din campusuri i-au acuzat pe aceştia că reacţionează exagerat la lucruri mărunte (cum ar fi e-mailul decanului Spellman de la Claremont McKenna). Dar, de la finalul lui 2016, am început să vedem mai multe exemple de reacţii exagerate dinspre dreapta politică din afara campusurilor, ca răspuns la discursurile profesorilor cu vederi de stânga.

Lisa Durden, profesor asistent la Essex County College din Newark, statul New Jersey, a fost angajată în primăvara lui 2017 pentru a preda cursuri de comunicare în masă şi cultură populară.
înainte de a veni la acel colegiu, Durden fusese speaker motivational, avusese propriul talk-show, apăruse pe mai multe canale ca expert în cultura populară şi lucrase ca producător şi regizor TV. Apoi, pe 6 iunie 2017, a apărut la emisiunea lui Tucker Carlson de la Fox News pentru a apăra o petrecere „doar pentru persoane de culoare“, sub deviza Black Lives Matter, cu ocazia Memorial Day, în Brooklyn, New York. La un moment dat, ca răspuns la interogatoriul agresiv al lui Carlson, ea a răbufnit: „Smiorc-smiorc! Voi, oamenii albi, sunteţi furioşi că nu v-aţi putut folosi cârdul «privilegiului alb» pentru a veni la acel party!"—

A

Desigur, ceea ce a spus ea a fost provocator. Insă respectiva petrecere „doar pentru persoane de culoare" nu avea loc la colegiu, deci Durden nu susţinea excluderea studenţilor albi — de fapt, nimeni nu a afirmat vreodată că Durden ar fi discriminat studenţi. Şi totuşi, apariţia la televizor a profesoarei a fost întâmpinată cu furie din partea dreptei; ea a primit mesaje de ură şi ameninţări anonime precum: „Voi veni la tine acasă şi te voi omorî, căţea neagră şi proastă" sau „Vorbeşte-mi cum i-ai vorbit tipului ăluia de la Fox News, şi te voi bate până când nu vei mai şti de tine, şi îţi voi frânge gâtul, diavol rasist ce eşti!". Durden ne-a arătat mult mai multe, pe care nu le vom reproduce aici; e suficient să spunem că mesajele erau înfiorătoare - rasiste şi sexiste.

Atacul vitriolant a avut un efect de durată asupra lui Durden, „încă simt noduri în stomac ori de câte ori mă gândesc sau vorbesc despre asta", ne-a mărturisit ea într-un e-mail. „Oamenii mă asigură că situaţia se va îmbunătăţi, pentru că acesta este lucrul corect din punct de vedere politic care i se poate spune unei persoane aflate în poziţia mea. Dar lucrurile nu devin întotdeauna mai bune, uneori se înrăutăţesc. Asta simt eu acum."— De parcă ar fi vrut să-i confirme temerile, colegiul a suspendat-o pe Durden şi a lansat o

investigaţie, susţinând că membrii conducerii au fost „inundaţi" de reclamaţii.— Organizaţia FIRE a depus cereri pentru a vedea acele presupuse plângeri; Essex County College a ignorat solicitarea, până când FIRE a intentat proces. Aşa cum s-a dovedit, presupusul potop de reclamaţii de dinaintea suspendării s-a rezumat la un singur e-mail.— Totuşi, pe 23 iunie, preşedintele colegiului a anunţat că Lisa Durden fusese concediată.— în ciuda tuturor acestor lucruri, profesoara ne-a spus fără echivoc că nu regretă faptul că a vorbit.

Povestea profesoarei Durden nu este singulară. în Ajunul Crăciunului din 2016, George Ciccariello-Maher, profesor la Drexel University din Philadelphia, a postat pe Twitter un mesaj provocator: „Tot ce îmi doresc de Crăciun este un genocid alb."

Mesajul s-a viralizat, amplificat de un cont Twitter cu legături în Rusia, aparţinând unui utilizator care pretindea că locuieşte în Tennessee.— Luat ca atare, mesajul sună înfiorător, dar sensul se schimbă după ce afli că „genocid alb” este un termen folosit de grupurile naţionaliste albe pentru a-şi exprima teama faţă de faptul că imigraţia în masă şi căsătoriile interrasiale vor duce, într-un final, la dispariţia albilor. Aşa cum a explicat ulterior Ciccariello-Maher: „«Genocidul alb» este o expresie inventată de cei care susţin supremaţia albilor şi pe care o folosesc pentru a denunţa totul, de la relaţiile interrasiale la politicile multiculturale... Este o fantezie a imaginaţiei rasiste care ar trebui ridiculizată — şi mă bucur că am ridiculizat-o.”— în ciuda faptului că, iniţial, profesorului i s-a promis că nu va fi pedepsit pentru acel mesaj, Drexel University a iniţiat discret o investigaţie, în februarie 2017, după care i-a interzis o vreme să intre în campus. Investigaţia s-a încheiat doar pentru că Ciccariello-Maher a demisionat, la sfârşitul lui decembrie 2017, la un an după mesajul de pe Twitter. El a declarat că, în tot acel timp, a fost supus „hărţuirii din partea unor mulţimi de pe reţelele online de dreapta care susţin supremaţia albilor, după ameninţări cu violenta si cu moartea” directionate spre el si familia Iui.^

Pe 20 mai 2017, Keeanga-Yamahtta Taylor, profesoară la Princeton si autoare a cărţii *From #BlackLivesMatter to Black Liberation*, a ţinut un discurs la Hampshire College în care l-a caracterizat pe preşedintele Trump ca fiind „un megaloman rasist şi sexist, un adevărat pericol pentru viitorul studenţilor”. în săptămâna următoare, cei de la Fox News au făcut publice paragrafe din discursul ei, pe care l-au numit „o tiradă anti-POTUS“—. Până pe 31 mai, Taylor a declarat că a primit „mai mult de 30 de emailuri pline de ură”, unele conţinând „ameninţări foarte explicite cu violenţa, mergând până la crimă”, precum „linşajul şi tragerea unui glonţ dintr-un 0.44 Magnum în cap”.— îngrijorată pentru siguranţa proprie şi a familiei sale, Taylor şi-a anulat următoarele discursuri programate.

Cititorii conservatori pot respinge cele trei cazuri pe care tocmai le-am prezentat pe motiv că profesorii au scris lucruri agresive sau provocatoare, aşa că la ce reacţie să se fi aşteptat? Progresişrii pot sesiza umorul din povestea cu „genocidul alb”, dar dacă faci glume despre genocid pe Twitter, ar trebui să te aştepţi ca unii să te ia în serios. Prin urmare, am putea conchide că, dacă cei trei profesori ale căror cazuri le-am descris s-ar fi exprimat într-un stil mai adecvat unui profesor, n-ar fi avut probleme. Dar vorbitul în stil academic nu este suficient întotdeauna. în iunie 2017, Sarah Bond, asistentă de filologie la University of Iowa, a publicat un articol într-o revistă de arte online, *Hypemllergic*, intitulat „Why we need to start seeing the classical world in color"—. Titlul se referă la faptul - puţin cunoscut - că, în Grecia şi Roma antice, statuile erau de obicei pictate în nuanţele pielii şi în culori vii; până când aceste statui îngropate au fost redescoperite, în timpul Renaşterii, vopseaua se ştersese. Artiştii Renaşterii şi patronii lor au crezut că marmura albă neîmpodobită era parte a esteticii intenţionate—, iar acei sculptori au creat alte statui (precum David al lui Michelangelo) în spiritul a ceea ce socoteau, în mod eronat, a fi idealul greco-roman. Drept rezultat, statuile de marmură albă ale Renaşterii au format imaginea noastră curentă despre

cum ar fi trebuit să arate lumea antică: plină cu statui albe.

Conform lui Bond, ideea greşită că romanii din vechime vedeau marmura albă ca înfăţişând trupul uman idealizat i-a condus pe erudiţii din secolul al XlX-lea la ideea că romanii erau „albi" (deşi în Antichitate nu exista conceptul rasei albe). Bond a scris în eseul său că neînţelegerea despre statuile albe „furnizează muniţie suplimentară pentru susţinătorii supremaţiei albilor de astăzi, inclusiv pentru grupuri precum Identity Evropa, care folosesc statuile clasice ca pe un simbol al superiorităţii masculilor albi"—. Aceasta ni se pare o idee nouă şi interesantă, pe care Bond o ilustrează limpede cu fotografii convingătoare şi cu trimiteri la articole academice. în ciuda prezentării ei atente, bine documentate, maşinăria oprobriului a intrat de îndată în acţiune.

„Profesor universitar: Folosirea marmurei albe în sculptură este rasistă şi creează «supremaţia albilor»", afirmă un titlu din presă.— „Un profesor de la Iowa University spune că «marmura albă» susţine, de fapt, ideile «supremaţiei albilor»" clamează un altul.— Pe Twitter, Bond a fost denumită „o imbecilă de războinică pentru justiţie socială", oamenii scriind că speră sa fie concediată sau să moară.— Din spaţiul online a primit ameninţări cu moartea şi un potop de insulte.— Titlul unui articol a surprins cum arată spirala polarizării dinspre dreapta politică: „Profesorii liberali spun lucruri bizare — şi apoi dau vina pe media conservatoare că le consemnează"^. (Perspectiva stângii politice ar putea fi foarte bine aceasta: „Profesorii liberali spun anumite lucruri — şi apoi mass- media conservatoare le consemnează astfel încât să reiasă că profesorii sunt nebuni.“)

Ciclul polarizării care influenţează viaţa universitară din 2017 încoace se desfăşoară, de regulă, în următoarea succesiune:—

1. Un profesor de stânga, adesea de culoare sau femeie, spune sau scrie ceva provocator sau inflamator pe reţelele sociale, în mass-media, într-o prelegere ori (mai rar) într-o publicaţie academică. Frecvent, declaraţia este

o reacţie la percepţia nedreptăţilor comise de grupurile sau politicienii de dreapta din afara campusului. Un videoclip sau o captură de ecran apare pe reţelele sociale.

2. Canalele media de dreapta preiau povestea, apoi o relatează în moduri care amplifică indignarea, deseori scoţând faptele din context, iar câteodată distorsionându-le.—
3. Zeci, chiar sute de oameni care aud despre aceste „infamii[41] scriu comentarii furioase pe reţelele sociale sau îi trimit emailuri profesorului, adesea împănate cu insulte rasiste sau sexiste, uneori incluzând ameninţări cu violul sau cu moartea. Unii cer public universităţii să îl concedieze pe nelegiuit.
4. între timp, administraţia colegiului eşuează în a-1 apăra pe profesor. Uneori urmează o investigaţie, alteori cadrul didactic cu pricina este dat afară. în cazul profesorilor care nu sunt titulari, există un foarte mare risc de a fi concediaţi sau de a nu li se reînnoi contractele.
3. Majoritatea partizanilor care aud vreun fragment din poveste descoperă că li se confirmă cele mai rele credinţe despre partea adversă. Dreapta se concentrează pe ceea ce a spus sau a scris profesorul. Stânga se concentrează pe reacţiile rasiste/sexiste la acel lucru. Furia fiind de-acum amplificată, oamenii din ambele zone politice sunt pregătiţi să repete ciclul.

Acest tipar este diferit de tiparul potrivit căruia profesorii stârnesc mânia studenţilor din campusuri, iar a numi pe cineva rasist sau a cere să i se retragă invitaţia nu echivalează în niciun fel cu a lansa ameninţări cu moartea sau violul. Distincţia este recunoscută de lege; Primul Amendament nu acoperă ameninţările credibile cu moartea sau cu violul. Acelea sunt infracţiuni. Dar, indiferent dacă reacţia vine de la dreapta din exteriorul campusului sau de la stânga din interiorul campusului, răspunsul din partea

universităţii este de obicei slab şi rareori îl susţine pe profesor. Lucrurile scapă rapid de sub control, iar observatorii din stânga şi din dreapta ajung la aceeaşi concluzie: cealaltă parte este malefică.

Numeroşi profesori mărturisesc că acum predau şi vorbesc mai precaut, fiindcă o singură deraiere sau neînţelegere minusculă poate conduce la defăimare şi chiar la ameninţări din partea oricăror surse.— La asta se adaugă o nouă problemă insidioasă: profesorii sunt urmăriţi îndeaproape din cauza înclinaţiilor lor politice. Grupul conservator din campusuri Turning Point USA (TPUSA) chiar a întocmit o „Listă a profesorilor de urmărit" (Professor Watchlist), pentru „a-i expune şi a se documenta" asupra membrilor corpului didactic „care-i discriminează pe studenţii conservatori, promovează valorile antiamericane şi încurajează propaganda de stânga în sălile de curs".— Mulţi apărători ai libertăţii de exprimare au privit cu îngrijorare lista TPUSA - în definitiv, întocmirea unor liste cu idei dezaprobate şi cu persoanele care le emit are o istorie urâtă în Statele Unite.— Aceste liste erau menite să reprezinte o avertizare pentru cei care figurează acolo, în sensul de a avea grijă ce spun. A stârni gânduri incomode este o parte esenţială a rolului unui profesor, dar acum profesorii au motive să se teamă, întrucât predarea ce implică exerciţii mentale şi căi de investigaţie provocatoare ar putea să însemne sfârşitul reputaţiei şi chiar al carierei lor.

Ameninţarea sos este în campusuri

După un declin pe parcursul a 25 de ani, numărul infracţiunilor motivate de ură raportate a crescut subit în 2015.— Iar în 2016, acele cifre, urmărite de FBI, s-au mărit cu încă 5%.— Un studiu al California State University—San Bernardino asupra unor oraşe mari din Statele Unite, din ianuarie până în august 2017, relevă o creştere cu 20% a infracţiunilor motivate de ură, în comparaţie cu primele opt luni ale lui 2016.— Este extrem de dificil să obţii statistici exacte privind acest gen de infracţiuni, iar unele evenimente mediatizate la scară largă ca fiind aşa ceva s-au dovedit înşelătoare.— Totuşi, există o percepţie

răspândită în campusuri conform căreia infracţiunile motivate de ură cresc în epoca Trump — şi, în măsura în care putem aprecia noi din analizarea lucrărilor de cercetare disponibile, este un oarecare adevăr aici.

în mediul universitar, ameninţările iau forme concrete si, uneori, terifiante. în 2015, un student alb de la Missouri University of Science and Technology a fost arestat pentru că a scris pe reţelele sociale că va merge în Mizzou (campusul central al Missouri University), unde protestau nişte studenţi negri, şi că va „împuşca fiecare persoană de culoare" pe care o va vedea.^ Acest lucru s~a întâmplat la cinci luni după ce Dylann Roof a ucis nouă enoriaşi de culoare într-o biserică din Charleston, Carolina de Sud. în octombrie 2017, un student alb de la University of Maryland a fost acuzat de crimă motivată de ură după ce La înjunghiat mortal pe
Richard Collins III, un student de la Bowie State aflat în vizită, care, aparent, fusese ales drept ţintă pentru că era negru.—

în urma uciderii lui Heather Heyer şi a violenţei de la marşul susţinătorilor supremaţiei albilor prin Charlottesville, ameninţarea fizică formulată de alternativa dreptei şi de neonazişti a devenit mult mai reală pentru o mulţime de observatori care, anterior, credeau că extrema dreaptă se rezumă la activitatea trolilor pe internet. în octombrie 2017, la doar două luni după marşul din Charlottesville, naţionalistul alb declarat Richard Spencer a vorbit la University of Florida. La o oră şi jumătate după ce s-a încheiat discursul lui Spencer, trei bărbaţi care s-au autoproclamat naţionalişti albi au intrat cu maşina într-un grup de protestatari dintr-o staţie de autobuz şi au scandat spre ei lozinci neonaziste. După ce un protestatar a lovit cu un baston luneta vehiculului, bărbaţii au ieşit din maşină, strigând: „O să te omor!“ şi „Să-i împuşcămL. Unul dintre naţionaliştii albi, Tyler Tenbrink, avea un pistol la el. A tras un foc, care i-a ratat pe protestatari, apoi bărbaţii au fugit. Cei trei au fost prinşi ulterior şi au fost acuzaţi de tentativă de omucidere.— Câteva luni mai târziu, la Wayne State University din Michigan, un student a scos un cuţit, în

cursul unei dispute cu un grup care înmâna fluturaşi în favoarea drepturilor imigranţilor, şi a spus că vrea să-i „omoare pe toţi imigranţii ilegali, căci nu aparţin ţarii noastre a*2a.

Faptul că studenţii de culoare au de-a face în permanenţă cu ameninţări la siguranţa lor nu este un fenomen nou; în definitiv, istoria raselor în America este o istorie a discriminării si a

j

intimidării, interconectată cu istoria progresului. Şi totuşi, acest nou val de intimidare rasială poate fi în mod special supărător tocmai *din cauza* progreselor recente. în 2008, după alegerea lui Barack Obama, multi americani au avut sentimentul că tara lor a ajuns la un punct de cotitură în privinţa rasismului.— La sfârşitul lui 2016, studenţii colegiilor din Statele Unite îşi petrecuseră ultimii opt ani din viaţă într-o ţară cu un preşedinte de culoare, iar majoritatea specialiştilor le-au spus să se aştepte la tranziţia spre primul preşedinte de sex feminin. Şocul victoriei lui Trump trebuie să fi fost extrem de dezamăgitor pentru mulţi studenţi de culoare şi pentru femeile cu înclinaţii de stânga. în conjunctura provocărilor rasiale repetate din partea preşedintelui şi a vizibilităţii crescânde a neonaziştilor, a devenit tot mai plauzibil faptul că „supremaţia albilor“, chiar folosind o definiţie îngustă a ei, nu era doar o relicvă a trecutului.—

încheiem prezentul capitol repetând spusele lui Allison Stanger: „Viaţa politică şi discursul politic din Statele Unite se află la punctul de fierbere, şi nicăieri nu există o reacţie mai accentuată la această fierbere precum în campusurile universitare/[1] Iată contextul în care studenţii de astăzi încearcă să înţeleagă evenimentele naţionale importante şi reacţionează la ceea ce par a fi incidente locale nesemnificative. Am sugerat, de-a lungul cărţii, că unele interpretări ale evenimentelor sunt mai constructive decât altele, dar punctul nostru de vedere în acest capitol este că nu iip sesc motivele pentru care studenţii fac ceea ce fac. Există un background. Există un context naţional. Spirala polarizării şi creşterea partizanatului negativ influenţează activitatea politică din întreaga ţară, determinându-i pe mulţi americani să îmbrăţişeze

Neadevărul „noi *versus* ei“.

In următoarele trei capitole, vom arăta că nu numai campusurile colegiilor se schimbă, dar şi tinerii care ajung acolo sunt altfel. Schimbările în privinţa sănătăţii mintale a adolescenţilor, precum şi în modul de petrecere a copilăriei par să-i fi făcut pe mulţi dintre studenţii americani de azi să se „opărească^ mai uşor când dau de „fierberea^ pe care o descoperă atunci când ajung în campusuri.

Concluzie

- Statele Unite au înregistrat o creştere constantă a cel puţin unei forme de polarizare începând cu anii 1980: polarizarea afectivă (sau emoţională), asta însemnând că oamenii care se identifică cu oricare dintre cele două partide politice principale urăsc tot mai mult celălalt partid şi se tem de reprezentanţii lui. Este primul dintre cele şase aspecte care ne vor ajuta să înţelegem schimbările din campusuri.
- Polarizarea afectivă din Statele Unite este aproape simetrică, dar pe măsură ce studenţii şi profesorii lor s-au mutat spre stânga, în perioada în care ura dintre partide a crescut, conservatorii sau confruntat cu scăderea încrederii si creşterea animozităţii fată de universităţi.
- Din 2016 încoace, numărul cazurilor intens mediatizate de profesori care au fost hăituiţi sau hărţuiţi de dreapta politică pentru vreun lucru spus intr-un interviu sau scris pe reţelele sociale a devenit din ce în ce mai mare.
- Creşterea polarizării politice, însoţită de înmulţirea provocărilor rasiale şi politice ale dreptei, de obicei dirijate din afara campusurilor spre ţinte din interiorul lor, reprezintă o parte esenţială a poveştii care explică de ce se schimbă comportamentul din campusuri, mai ales începând din 2016.

Note:

,387 R.V. Reeves şi N. Joo, „White, still: The American upper middle class", *Brookings*, 4 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.brookings.edu/ blog / social-mobility-memos/2017/10/04/ white-still-the-american-upper-middle-class. *(N. a.)*

388 Pentru dovada acestei schimbări, cu o preferinţă crescândă pentru incluziune atunci când este prezentată ca fiind în conflict cu libertatea de exprimare, vezi S. Stevens şi J. Haidt (2018), „The skeptics are wrong: Attitudes about free speech are changing on campus”, Heterodox Academy. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/skeptics-are-wrong-about-campus-speech. *(N. a.)*

389 A. Stanger, „Understanding the angry mob at Middlebury that gave me a concussion", *The New York Times*, **13 martie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.eom/2017/03/13/opinion/understanding-the-angry- mob-that-gave-me-a-concussion.html.** *(N. a.)*

390 Pew Research Center, „The partisan divide on political values grows even wider”, 3 octombrie 2017. Preluat de pe http://www.people- press.org/2017/10/03/ 1-partisan-divides-over-political-values-widen. *(N. a.)*

391 Datele pot fi descărcate de la adresa: http://www.electionstudies.org, *(N. a.)*

,392 Cu excepţia faptului că scorurile republicanilor în privinţa propriului partid au scăzut puţin în 2016. *(N. a.)*

,393 Au existat multe conflicte culturale în anii 1960 şi 1970, dar dimensiunile polarizării politice din Congres au fost mici; cooperarea dintre partide a rămas la cote înalte (Hare şi Poole, 2014). *(N. a.)*

,394 Vezi Putnam (2000), despre capitalul social. *(N a.)*

,393 A. Greenblatt, „Political segregation is growing and «Were living with the consequences»", *Governing*, **18 noiembrie 2016. Preluat de pe http://www.governing.com/topics/politics/gov-bill-bishop-interview.html.** *(N. a.)*

,396 De exemplu, intr-un sondaj din septembrie 2017 pe adulţi cu vârste între 18 şi 34 de ani, doar 11% dintre afro-americani, 18% dintre americanii de origine asiatică şi 20% dintre latino-americani aveau percepţii oarecum favorabile faţă de Partidul Republican. Prin contrast, acele grupuri aveau o percepţie extrem de bună faţă de Partidul Democrat (61%, 68%, respectiv 52%). Vezi: NBC News & GenForward Survey, September 2017 Toplines, p. 4. Preluat de pe http://genforwardsurvey.com/assets/uploads/2017/09/NBC-GenForward- Toplines-September-2017~Final.pdf. *{N. a.)*

,397 Iyengar şi Krupenkin (2018). *(N a.)*

,398 Pariser (2011). Un „filtru al bulei“ este ceea ce se întâmplă când algoritmii pe care îi folosesc site-urile pentru a-ţi

prezice interesele în baza obiceiurilor tale de a citi/a vizualiza materiale lucrează pentru a evita să-ţi arate puncte de vedere alternative. Vezi M. El-Bermawy, „Your filter bubble is destroying democracy", *Wired,* **18 noiembrie 2016. Preluat de pe https://www.wired.eom/20l6/l 1/filter-bubble-destroying-democracy. (***N. a.)*

399 Mann şi Ornstein (2012). *(N a.)*

400S. Levitsky şi D. Ziblatt, „How wobbly is our democracy?[14], *Tlje New York Times,* **27 ianuarie 2018. Preluat de pe [https://www.nytimes.eom/2018/01/27/opinion/sunday/democracy- polarization.html](https://www.nytimes.eom/2018/01/27/opinion/sunday/democracy-polarization.html). (***N. a.***)**

401 Unii includ aici creşterea nivelului de educaţie (oamenii educaţi sunt mai partizani), intensificarea imigraţiei şi a diversităţii, precum şi sporirea importanţei banilor în campanii. Vezi o listă în J. Haidt şi S. Abrams, „The top 10 reasons American politics are so broken", *The Washington Post,* **7 ianuarie 2015. Preluat de pe [https://www.washingtonpost.eom/news/wonk/wp/2015/01/07/the-top-10- reasons-american-politics-are-worse-than-ever](https://www.washingtonpost.eom/news/wonk/wp/2015/01/07/the-top-10-reasons-american-politics-are-worse-than-ever).** *(N a.)*

402 Iyengar şi Krupenkin (2018), p. 202. *(N. a.)*

403 Berry şi Sobieraj (2014). *(N a.)*

404 C. Cilizza (2014), „Just 7 percent of journalists are Republicans. That's far fewer than even a decade ago", *The Washington Post.* **Preluat de pe [https://www.washingtonpost.eom/news/the-fix/wp/20l4/05/06/just-7- percent-of-journalists-are-republicans-thats-far-less-than-even-a-decade-ago](https://www.washingtonpost.eom/news/the-fix/wp/20l4/05/06/just-7-percent-of-journalists-are-republicans-thats-far-less-than-even-a-decade-ago).** *(N. a.)*

405 1. Littleton, „The truth about the Evergreen protests", *Medium,* **29 mai 2017. Preluat de pe https://medium.com/@princessofthefaeries666/the-truth- about-the-evergreen-protests-444c86ee6307-** *(N. a.)*

406 1. Littleton, „The media brought the alt-right to my campus", *The New York Times,* **16 iunie 2017. Preluat de pe [https://www.nytimes.com/2017/06/l6/opinion/media-alt-right-evergreen- college.html?_r=0](https://www.nytimes.com/2017/06/l6/opinion/media-alt-right-evergreen-college.html?_r=0). Vezi şi: L. Pemberton, „Evergreen students, faculty, and alumni hold discussion after unrest",** *Tlje Chronicle,* **13 iulie 2017. Preluat de pe http://www.chronline.com/news/evergreen-students-faculty-and- alumni-hold-discussion-after-unrest/article_c9d9f5fS-67ef-l Ie7-8b53- 5ff0ef03700b.html.** *(N. a.)*

407 „Atomwaffen Division visits Evergreen State College" (n.d.). Preluat de pe https://www.bitchute.com/video/bZMiTj2TC5bf. *(N a.)*

408 „Lisa Durden on her famous Fox News interview", fişier video, TheFIREorg (producător), 8 februarie 2018. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?time_continue=310&v=:PfmdlqdC3mE. *(N a.)*

409 **L. Durden (relatare personală, 24 martie 2018).** *(N a.)*

410 **In declaraţia sa, preşedintele nou numit al colegiului a susţinut că instituţia a fost „inundată de un feedback din partea studenţilor, a profesorilor şi a potenţialilor studenţi şi familiilor lor, manifestându-şi frustrarea, grija şi chiar frica" referitor la „punctele de vedere exprimate de un angajat al colegiului"; a spus că universitatea „are responsabilitatea de a investiga aceste chestiuni". Preşedintele a mai declarat că universitatea „susţine si afirmă dreptul la cuvântul liber, punctele de vedere diferite şi exprimarea acestora pentru profesori şi personal" şi că „administraţia sa are datoria să ofere un exemplu puternic de toleranţă". Declaraţie a preşedintelui Anthony E. Munroe de la Essex County College, 23 iunie 2017. Preluare de pe http://www.essex.edu/pi72017/06/23/statement-from-essex-county-college- president-anthony-e-munroe-3.** *(N. a.)*

411 **Cum rămâne cu feedbackul care a „inundat" colegiul? înregistrările publice arată că, în primele două zile după apariţia televizata a doamnei Durden, doar o singură persoană a scris colegiului ca să se plângă de ea - şi chiar înainte ca acea persoană să contacteze colegiul, administratorii deja începuseră procesul care a condus la suspendarea profesoarei. După două săptămâni de la apariţia ei, site-ul NJ.com a anunţat că Durden fusese suspendată. La puţin timp după aceea, administratorii au primit 29 de emailuri, două mesaje pe Facebook, un număr necunoscut de apeluri telefonice şi un singur mesaj vocal care susţineau colegiul în suspendarea „profesoarei care vrea să răspândească discursul motivat de ură sub acoperirea libertăţii de exprimare". Poţi asculta întregul mesaj vocal aici: „Essex County College voicemail about Lisa Durdenª, fişier audio, TheFIREorg (producător), 21 ianuarie 2017. Preluat de pe https://youtu.be/pTYM30Q4NsE. Vezi şi: A. Steinbaugh, „After FIRE. lawsuit, Essex County College finally turns over documents about firing of Black Lives Matter advocated FIRE, 23 ianuarie 2018. Preluat de pe https ://www. thefire.org/after-fire-lawsuit--essex--coun ty-college-finally-turns- over-documents-about-firing-of-black-lives-matter-advocate. Vezi şi: B. Carter, „Going on Fox News cost me my job, professor claims", NJ.com, 20 iunie 2017. Preluat de pe http://www.nj.com/essex/index.ssf/2017/06/ essex_county_college_professor_sus** ***(N. a.)***

412 **C. Flaherty, „Suspended for standing up to Fox News?",** *Inside Higher Ed.,* **21 iunie 2017. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/2017/06/21/college-allegedly- suspends-communications-adjunct-comments-about-race-fox-news. Vezi şi:**

H. Adely, „For speaking out, N.J. professors are punished", *North Jersey, 11* octombrie 2017. Preluat de pe https://www.northjersey.com/story/news/2017/10/27/professors-punished- for-speaking-out/777819001. Vezi şi: A. Steinbaugh, „After FIRE lawsuit, Essex County College finally turns over documents about firing of Black Lives Matter advocate", FIRE, 23 ianuarie 2018. Preluat de pe https://www. thefire.org/after-fire-lawsuit-essex-county-college-finally-turns- over-documents-about-firing-of-black-lives-matter-advocate. *(N. a.)*

413 A. Steinbaugh, „Russia-linked Twitter account helped Drexel professor's «White Genocide» tweet go viral, prompting university investigation", FIRE, 20 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.thefire.org/russia- linked-twitter-account-helped-drexel-professors-white-genocide-tweet-go- viral-prompting-university-investigation. *(N. a.)*

414 I. Saffron, „How a Drexel profs Christmas «wish» stirred a Twitter tempest", Philly.com, 2 decembrie 2017. Preluat de pe http://www.philly.com/philly/news/20161227_How_a_Drexel_prof_s_Christm; a_Twitter_tempest.html. *{N a.)*

413 A. Thomason, „Drexel professor whose charged tweets drew fire from the right will leave the university", *The Chronicle of Higher Education,* 28 decembrie 2017. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/Drexel-professor-whose-charged/242124. *(N. a.)*

416 POTUS este numele de utilizator pe Twitter al preşedintelui Trump. Vezi: P. Cornwell, „Princeton professor cancels Seattle talk after Fox News segment, death threats", *TJje Seattle Times*, 1 iunie 2017 (actualizat pe 2 iunie). Preluat de pe https://www.seattletimes.com/seattle-news/princeton-professor- cancels-seattle-talk-after-fox-news-segment-death-threats. Vezi şi: „Trump a «racist, sexist megalomaniac», Princeton prof says in commencement speech", *Fox News,* 28 mai 2017. Preluat de pe http://www.foxnews.eom/us/2017/05/28/trump-radst-sexist-megalomaniac- princeton-prof-says-in-commencement-speech.html. *(N a.)*

417 „A statement from Keeanga-Yamahtta Taylor", postare pe Facebook, Haymarket Books (haymarketbooks), 31 mai 2017. Preluat de pe https://www.facebook.com/haymarketbooks/posts/l494045207312386. (TV. *a.)*

418 S.E. Bond, „Why we need to start seeing the classical world in color[14],
Hyperallergic, 7 iunie 2017. Preluat de pe https://hyperallergic.com/383776/why--we-need-to--start--seeing--the-classical' world-in-color. (TV. *a.)*

419 M. Gurewitsch, „True Colors: Archaeologist Vinzenz Brinkmann insists his eye-popping reproductions of ancient Greek sculptures are right on target",

Smithsonian Magazine, **iulie 2008. Preluat de pe https://www.smithsonianmag.com/arts-culture/true-colors-17888. (TV.** *a.)*

420 De exemplu, grupul american neonazist Identity Evropa a postat pe Twitter imaginea unei statui de marmură cu mesajul: „Protejează-ţi moştenirea[44], (2>IdentityEvropa, 3 noiembrie 2016. Preluat de pe https://twitter.com/IdentityEvropa/status/794368750346588l60. Citat în:

nded_aftdrJîo:£htidJ.„Why we need to start seeing the classical world in color", vezi nota 418. *(N. a.)*

421 Desigur, Bond nu a spus aşa ceva. J. Hoft, „University prof: Using white

marble in sculptures is racist and creates «white supremacy»", *The Gateway Pundit,* **18 iulie 2017. Preluat de pe**

http://www.thegatewaypundit.eom/2017/07/university-prof-using-white- marble-sculptures-racist-creates-white-supremacy. Vezi şi: D. Jackson, „Prof: «white marble» in artwork contributes to white supremacy", *Campus Reform,* **8 iunie 2017. Preluat de pe https://www.campusreform.org/?ID=9285. Vezi şi: D. Krayden, „Professor equates white marble statues with white supremacy",** *Daily Caller,* **10 iunie 2017. Preluat de pe**

http://dailycaller. com/2017/06/10/professor-equates-white-marble-statues- with-white-supremacy. *(N a.)*

422 L. Mikelionis, „Iowa University professor says «white marble» actually influences «white supremacist» ideas", *Education Neivs,* **9 iunie 2017. Preluat de pe http://www.educationviews.org/iowa-university-professor-white- marble-influences-white-supremacist-ideas.** *(N. a.)*

423 P. Osgerby, „UI professor receives death threats over article on classical art[44], *Little Village,* **19 iunie 2017. Preluat de pe http://littlevillagemag.com/ui- professor-receives-death-threats-over-article-on-classical-art.** *{N. a.***)**

424 J. Charis-Carlson, „UI profs post on ancient statues, white supremacists _wish_stirdjdks death threats", *Iowa City Press-Citizen,* **16 iunie 2017. Preluat de pe**

https://www.press-citizen.eom/story/news/2017/06/l6/ui-dassics-professor- receives-threats-after-onIine-essay-statuary-race/403275001. Vezi şi:

C.

Quintana, „For one scholar, an online stoning tests the limits of public scholarship[44], *The Chronicle of Higher Education,* **16 iunie 2017. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/for-one-scholar-an-online/240384.** *(N. a.)*

425 C. Allen, „Liberal professors say bizarre things — and then blame the conservative media for reporting on them", *Independent Womens Forum,* **26 iunie 2017. Preluat de**

pe http://iwf.org/blog/2804l74/liberal-professors- say-bizarre-things—and-then-blame-the-conservative-media-for-reporting- on-them. (*N a.)*

426 Vezi J. Haidt, „Professors must now fear intimidation from both sides[44], Heterodox Academy, 28 iunie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/professors--must-now--fear--mtimidation-from-- both-sides. (*N. a.)*

427 P. Schmidt, „Professors' growing risk: Harassment for things they never really said“, *The Chronicle of Higher Education*, 22 iunie 2017. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/professors-growing-risk-/240424? cid=rclink. (*N a.)*

428 J. Haidt, „Intimidation is the new normal on campus", *TJje Chronicle of Higher Education,* 26 aprilie 2017. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/intimidation-is-the-new-normal/239890? cid=wcontentgrid_hp_2. *(N. a.)*

429 C. Flaherty, „Being watched", *Inside Higher Ed., 22* noiembrie 2016. Preluat de pe https://www.insidehighered.eom/news/20l6/l 1/22/new-website- seeks-register-professors-accused-liberal-bias-and-anti-american-values. *(N a.*)

430 Heterodox Academy a criticat Professor Watchlist. Vezi: HxA Executive Team, „Heterodox Academy condemns Professor Watchlist", Heterodox Academy, 24 noiembrie 2016. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/heterodox-academy-condemns-professor- watchlist. *(N a.)*

431 H. Middlebrook, „The fascinating, if unreliable, history of hate crime tracking in the US", CNN, 14 noiembrie 2017. Preluat de pe https://www.cnn.eom/2017/l 1/15/health/hate-crimes-tracking-history- fbi/index.html. Middlebrook observă în mod corect că ratele infracţionalităţii nu au fost raportate în totalitate; şi totuşi, situaţia din anii de declin, urmaţi de o creştere bruscă în 2015, nu poate fi atribuită strict metodelor de măsurare. (*N. a.)*

432 „FBI: US hate crimes rise for second straight year", BBC News, 13 noiembrie 2017. Preluat de pe http://www.bbc.com/news/world-us-canada- 41975573. *(N a.)*

433 M. Farivar, „Hate crimes rise in major US cities in 2017“, *Voice of America,* 19 septembrie 2017. Preluat de pe https://www.voanewrs.com/usa/hate- crimes-rise-major-us-cities-2017. *{N. a.)*

434 K. Alfonseca, „When hate meets hoax", *ProPublica*, 21 august 2017. Preluat de pe https://www.propublica.org/article/when-hate-meets-hoax. Vezi şi: R. Soave, „Another hate crime at the University of Maryland turns out to be a hoax", *Reason,* 19 ianuarie 2018. Preluat de pe http://reason.com/blog/2018/01/19/a-second-hate-crime-at-

the-university- of. Vezi şi: B. Gose, „Hate-crime hoaxes unsettle campuses", *Tise Chronicle of Higher Education,* **8 ianuarie 1999. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/hate-crime-hoaxes-unsettle/2836. (***N. a.)*

435 „Suspect in Mizzou threats identified as Lake St. Louis teen", NBC 12, 11 noiembrie 2015. Preluat de pe http://www.nbcl2.com/story/30489913/um- police-arrest-suspect-who-made-racists-threats-on-social-media. *(N a.***)**

436 L. Bui, „U-Md. student to face hate-crime charge in fatal stabbing on campus", *Tije Washington Post,* **17 octombrie 2017. Preluat de pe https://www. ‚washingtonpost.com/local/public-safety/u-md-student-to-face- hate-crime-charge-in-fatal-stabbing-on-campus/2017/10/17/al 7bfa 1 c-b35c- Ile7-be94-fabb0fle9ffb_story.html.** *(N. a.)*

437 O acuzaţie a fost redusă ulterior la complicitate. Vezi: D. Smithson, „Cases continue in shooting after Spencer protest", *Ocala Star-Banner;* **9 noiembrie 2017. Preluat de pe http://www.ocala.com/news/20171109/cases-continue-in-shooting-after-spencer-protest. Vezi şi: L. Rozsa şi S. Svrluga, „3 men charged in shooting after white nationalist Richard Spencers speech in Florida",** *Chicago Tribune,* **20 octombrie 2017. Preluat de pe http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/ct-shooting-richard- spencer-speech-20171020-story.html.** *{N. a.)*

438 „Student in Trump shirt detained after brandishing knife, saying «Kill all illegals»", *Tlje Daily Beast,* **16 februarie 2018. Preluat de pe https://www.thedailybeast.com/student-in-trump-shirt-who-brandished- knife-and-said-kill-all-illegals-detained. (TV.** *a.)*

439 J. McWhorter, „Racism in America is over", *Forbes,* **30 decembrie 2008. Preluat de pe https://www.forbes.eom/2008/12/30/end-of-radsm-oped-cx_jm_1230mcwhorter.html#72blbe9249f8.** *(N. a.)*

1. McWhorter, „Trump is a disaster, but talk of a «whitelash» is misguided - and counterproductive", *Vox,* 1 noiembrie 2016. Preluat de pe https://www.vox.eom/the-big-idea/20l6/l 1/15/13631980/trump-racism-demographics-whitelash. *(N. a.)*

CAPITOLUL 7

Anxietate şi depresie

Persoanele depresive înfig adesea ace în propriile plute gonflabile. Mintea conştientă poate să intervină. Nimeni nu e lipsit de ajutor.

Andrew Solomon, *Demonul amiezii. O anatomie a* ***depresiei***[441]

Al doilea dintre şirurile noastre explicative constă în creşterea numărului de cazuri de depresie şi anxietate printre adolescenţii americani în anii 2010. Aceste tulburări de dispoziţie au numeroase puncte comune cu cele trei Mari Neadevăruri.

lată cum sună o relatare la persoana întâi despre depresie. Nu provine de la un adolescent, dar ilustrează afirmaţia de mai sus, din cartea lui Andrew Solomon, privind felul în care poate interveni mintea conştientă:

Mi-am petrecut o zi scotocind pe site-uri după metode prin care să mă sinucid. Aproape la fiecare cotitura, găseam poveşti despre cum poate eşua o metodă, lăsându-te în viaţă, dar handicapat pentru totdeauna. Acest lucru era valabil chiar şi dacă te împuşcai. Nu puteam să risc aşa ceva, astfel că m-am dus vizavi, la magazinul de bricolaj, căutând saci de plastic rezistenţi şi nişte sârmă. Ideea era să zdrobesc toate pastilele pentru somn, tranchilizantele şi anxioliticele pe care le aveam, să le iau pe toate odată şi apoi să îmi înfăşor capul în plastic, astfel încât, chiar dacă pastilele nu m-ar fi dat gata, să mor prin sufocare. Dar sacul trebuia să fie îndeajuns de rezistent, ca să nu îl pot rupe dacă m-aş fi răzgândit.

Trebuia să înfăptuiesc această treabă *acum,* **cât mai repede posibil. Pentru că... de ce? Pentru că era lucrul cel mai corect de făcut si, dacă as mai fi aşteptat, s-ar fi putut să nu-1 duc până la capăt, iar eu trebuia să fac asta cât timp aveam suficientă voinţă. Dacă m-aş fi simţit mai bine ulterior, ar fi fost, cumva, o minciună. Aveam un puternic**

sentiment că atingeam un adevăr măreţ, întunecat; că aveam nevoie să mor. Pentru o fracţiune de secundă, am realizat cât de ciudat e gândul meu, şi probabil că asta mi-a oferit mica licărire de sănătate mintală care m-a determinat să sun la 911. Mai întâi, am început să explic intr-un mod detaşat ce am plănuit, dar în scurt timp m-am trezit plângând. Vocea de la celălalt capăt mi-a spus să merg imediat la un spital. Am ascultat-o.

Mi-am petrecut următoarele trei zile ale lui decembrie 2007 într-o clinică de psihiatrie din North Philadelphia. La acea vreme, deja planificasem să mă mut din Philly, unde mă simţeam complet izolat, şi să revin la New York, unde aveam prieteni şi familie. Am dat peste un doctor, primul în ani buni, care mi-a micşorat - în loc să îmi crească - dozajul medicamentelor. Şi am început terapia cognitiv-comportamentală imediat ce m-am mutat la New York.

La început, nu părea să se schimbe mare lucru. Doctorul mi-a explicat o dată, şi încă o dată, cum mi-am folosit fiecare părticica din puterea creierului pentru a susţine o percepţie a mea - o schemă - conform căreia eram o fiinţă distrusă iremediabil. Mi-am făcut exerciţiile TCC de două ori pe zi şi am început să recunosc treptat că mintea mea furioasă, defensivă şi zbuciumată încerca să protejeze acea viziune urâtă despre mine însumi.

Nu a existat un moment „EvricaL. Mintea mea raţională putea să înţeleagă că gândurile îmi erau distorsionate, dar nimic nu s-a schimbat până când pur şi simplu nu mi-am făcut un obicei din a asculta cele mai crude, mai nebuneşti şi mai distructive voci din capul meu fără să cred că trebuie să acţionez cum îmi cer ele. Când am încetat să las acele voci să câştige, au devenit mai liniştite. Datorită TCC, mintea mea are acum obiceiul să asculte cele mai rele gânduri ca şi cum ar asculta voci caraghioase din desene animate. Deşi tot mă mai simt deprimat uneori, frecventa si severitatea crizelor nu mai sunt la fel de mari ca înainte.

Autorul acestei relatări este chiar Greg. El crede că TCC La salvat viaţa. în doar câteva luni, a învăţat cum să îşi surprindă propriile distorsiuni. Iar după ce a învăţat să le identifice singur, a început să le auciă ca şi cum ar fi venit din partea altor oameni. Odată ce te obişnuieşti să le cauţi, nu este foarte greu să identifici catastrofarea, gândirea dihotomică, etichetarea şi toate

celelalte.

Curând după ce a început să practice TCC, în 2008, Greg a observat, în activitatea sa de preşedinte al FIRE, că personalul administrativ din campusuri modela uneori distorsiuni cognitive pentru studenţi. Administratorii se purtau în aşa fel încât lăsau impresia că studenţii se află constant în pericol şi au nevoie să fie protejaţi de o gamă întreagă de lucruri riscante sau incomode (aşa cum vom vedea în Capitolul 10). Dar, pe atunci, studenţii generaţiei mileniale cel mai adesea îşi dădeau ochii peste cap la reacţiile exagerate ale administratorilor. Abia în momentul în care primii membri ai iGen au intrat la facultate, în jurul anului 2013, Greg a început să observe o atitudine mai temătoare faţă de cuvântul rostit, venind chiar din partea studenţilor. în noile discuţii despre spaţiile sigure, factorii declanşatori, microagresiuni şi discursul ca violenţă, studenţii foloseau adesea argumente şi justificări care păreau extrase chiar din manualul de instruire în TCC. Acesta este motivul pentru care Greg La invitat la un prânz pe Jon, în 2014, şi motivul pentru care am scris articolul nostru din *The Atlantic,* în 2013.

în acel eseu am vorbit pe scurt despre schimbările privind modul de a copilări în Statele Unite, precum scăderea timpului în care minorii sunt lăsaţi fără supraveghere, şi despre extinderea, mai recentă, a reţelelor sociale, dar ne-am concentrat atenţia pe ceea ce se întâmpla cu tinerii ajunşi în colegii. La acea vreme, tocmai începuserăm să auzim primele alarme trase de profesioniştii din domeniul sănătăţii mintale din universităţi, care erau copleşiţi de apelurile tot mai numeroase la ajutorul lor.— Am sugerat că, poate, chiar unele dintre lucrurile pe care le făceau colegiile ca săd protejeze pe studenţi de cuvinte şi idei ajungeau să determine creşterea cererii pentru servicii de sănătate mintală, prin creşterea involuntară a folosirii distorsiunilor cognitive.

Totuşi, până în 2017, era clar că înţeleseserăm greşit ce se întâmplă. Nu colegiile erau cauza principală a valului de boli psihice ale studenţilor; mai degrabă, studenţii care solicitau ajutor erau parte a unui val mult mai mare, naţional, de anxietate şi depresie la

adolescenţi, nemaiîntâlnit în vremurile moderne. Universităţile se străduiau să facă fată numărului crescând de studenţi care sufereau de boli psihice — majoritatea, tulburări de dispoziţie.— Noua cultură a siguranţei poate fi înţeleasă ca o încercare din partea studenţilor, a profesorilor şi administratorilor de a remodela campusul ca răspuns la această tendinţă de dată recentă. Dacă mai multi studenţi spun că se simt ameninţaţi de anumite tipuri de discurs, atunci trebuie oferită mai multă protecţie. Mesajul nostru de bază din cartea de faţă este că acest tip de gândire ar putea fi greşit; studenţii sunt antifragili, nu fragili. Unele măsuri de protecţie bine intenţionate se pot întoarce împotriva lor, înrăutăţind lucrurile pe termen lung tocmai pentru tinerii pe care vrem să-i ajutăm.

în acest capitol, explorăm descoperirile recente privind declinul sănătăţii mintale la adolescenţii americani. Există dovezi că tendinţe similare par să se manifeste în Canada— şi în Marea Britanie^, deşi dovezile din aceste tari nu sunt atât de clare si de consistente ca în SUA.— în toate cele trei ţări, fetele par să fie mai afectate decât băieţii. Ce se întâmplă cu sănătatea mintală în campus şi în afara lui — şi de ce noua cultură a siguranţei a apărut doar după 2013?

iGen

în cartea intitulată *iGen* din 2017, pe care am menţionat-o în Capitolul 1, Jean Twenge, psihologă la San Diego State University, ne oferă cea mai detaliată imagine de până acum a comportamentului, valorilor şi stării mintale a adolescenţilor şi studenţilor din ziua de azi. Doamna Twenge este expertă în privinţa modului în care diferă generaţiile din punct de vedere psihologic, putând să explice perfect şi de ce apar asemenea diferenţe. Ea numeşte generaţia care a urmat celei a milenialilor folosind termenul „iGen[a] (alcătuit similar cuvântului iPhone), o abreviere de la „generaţia internetului“, pentru că reprezintă prima generaţie

care a crescut „cu internetul în buzunar“. (Unii specialişti folosesc termenul „Generaţia Z“.) Fireşte, cei mai în vârstă mileniali, născuţi în 1982, căutau CD-uri cu muzică şi indicaţii MapQuest utilizând Netscape şi AltaVista pe PC-urile lor Compaq, la sfârşitul anilor 1990, dar motoarele de căutare nu schimbă relaţiile sociale. însă
reţelele sociale o fac.

*

Trasarea unei linii de demarcaţie între generaţii este întotdeauna un lucru dificil, dar, pe baza profilurilor psihologice, Twenge apreciază că 1994 este ultimul an de naştere al milenialilor, iar 1995, primul an de naştere al iGen. Un posibil motiv pentru discontinuitatea trăsăturilor si atitudinilor autodeclarate dintre

y

mileniali şi iGen este că, în 2006, când cei mai în vârstă iGen împlineau 11 ani, Facebook a schimbat cerinţele pentru membrii săi. Nu mai trebuia să dovedeşti înscrierea intr-un colegiu; din acel moment, orice copil de 13 ani — sau mai mic, care declara că are 13 ani — putea să se alăture.

Dar Facebook şi alte platforme sociale similare nu au atras cu adevărat mulţi elevi de gimnaziu decât după apariţia iPhone-ului, în 2007, şi după ce noul gadget a fost adoptat pe scară largă, în următorii câţiva ani. Astfel că este cel mai bine să ne gândim la întreaga perioadă dintre 2007 şi 2012 ca la un interval în care viaţa socială a adolescentului american obişnuit s-a schimbat

y

considerabil. Atunci s-au înmulţit reţelele sociale, iar adolescenţii au început să folosească Twitter (fondat în 2006), Tumblr (2007), Instagram (2010), Snapchat (2011) şi o varietate de alte servicii asemănătoare. Cu timpul, companiile care le patronează au devenit tot mai abile în a-i capta şi a-i păstra pe tineri „cu ochii aţintiţi[u] asupra lor. Reţelele sociale au început, din ce în ce mai mult, să creeze dependenţă. într-un interviu îngrijorător din 2017, Sean Parker, primul preşedinte al Facebook, a explicat astfel cei dintâi ani:

> **Procesul de gândire implicat în construirea acestor aplicaţii - Facebook fiind prima dintre ele - a fost earn la**

modul: „Cum să facem să consumăm cât mai mult posibil din timpul şi din atenţia ta conştientă?^ Asta înseamnă că trebuie să-ţi livrăm puţină dopamină din când în când, fiindcă un prieten ţi-a dat *like* sau a comentat la o poză de-a ta, la o postare, la orice. Şi asta o să te împingă să contribui cu mai mult conţinut, si asta o să îti aducă mai multe *like-uri,* mai multe comentarii... Este o buclă de feedback pentru validarea socială — exact genul de lucru pe care l-ar inventa un backer ca mine. Noi exploatăm o vulnerabilitate în psihologia umană.-^

Anterior în acelaşi interviu, Parker spusese: „Doar Dumnezeu ştie ce le face asta creierilor copiilor noştri! “

Pe scurt, iGen este prima generaţie care şi-a petrecut (şi îşi petrece) anii de adolescenţă, anii de formare, scufundată în experimentul social şi comercial gigantic al reţelelor de socializare. Ce ar putea fi oare atât de râu?

Cartea lui Twenge este bazată pe cercetările sale aprofundate asupra a patru studii, care acoperă cele câteva decenii din urmă. Un studiu se concentrează pe studenţi, două dintre ele se axează pe adolescenţi, în general, iar ultimul utilizează eşantioane din întreaga populaţie adultă a Statelor Unite, Mare parte a lucrării ei constă în grafice pe care le-a creat pornind de la aceste patru baze de date, arătând schimbări în comportamentul şi atituciinile adolescenţilor din anii 1980 sau 1990. Liniile graficelor sunt, în mare parte, orizontale până într-un anumit punct, între 2005 şi 2012, punct în care urcă subit ori se prăbuşesc. Unele dintre tendinţe sunt
realmente îmbucurătoare: membrii iGen beau si fumează mai

>

puţin; sunt şoferi mai prudenţi şi îşi încep viaţa sexuală mai târziu. Dar alte tendinţe sunt mai puţin pozitive, iar câteva, de~a dreptul îngrijorătoare. Subtitlul cărţii rezumă descoperirile expertei: *De ce copiii superconectaţi de azi sunt mai puţin rebeli, mai toleranţi, mai nefericiţi - si total nepregătiţi pentru maturitate - şi ce înseamnă asta pentru noi ceilalţi.*
Analizele lui Twenge sugerează că există două schimbări importante între generaţii care pot conduce la creşterea culturii siguranţei în campusuri, începând din 2013.
Prima constă în aceea că, acum, copiii se maturizează

mult mai lent. Acţiunile despre care se consideră în mod obişnuit că marchează tranziţia de la copilărie la viaţa de adult debutează mai târziu — de exemplu, încadrarea în muncă, şofatul unui automobil, consumul de alcool, mersul la o întâlnire cu un potenţial partener sau viaţa sexuală. Membrii iGen aşteaptă mai mult timp să facă aceste lucruri, iar apoi le fac într-o măsură mai mică decât membrii generaţiilor anterioare. în loc să se implice în aceste activităţi (care presupun interacţiunea faţă în faţă cu alţi oameni), adolescenţii de astăzi petrec semnificativ mai mult timp singuri, interacţionând cu nişte ecrane.— Foarte important, combinaţia dintre îngrijirea părinţilor, care se tem mereu pentru siguranţa odraslelor lor, şi ispita ecranelor conduce la faptul că membrii iGen petrec considerabil mai puţin timp ieşind c

u

prietenii, nesupravegheaţi de un adult, precedente faţă de cei din generaţiile

Concluzia este că, atunci când au ajuns în campusuri, la începutul toamnei lui 2013, membrii iGen acumulaseră mai puţin timp nesupravegheaţi şi mai puţină experienţă de viaţă offline decât se întâmplase în cazul oricărei generaţii anterioare. Twenge explică: „Tinerii de 18 ani de acum se comportă aşa cum o făceau puberii de 13 ani, iar cei de 13 ani se comportă ca nişte puşti de 10 ani. în ziua de azi, adolescenţii se află în siguranţă fizică mai mult decât oricând, dar sunt mai vulnerabili din punct de vedere mintal/ — Majoritatea acestor tendinţe se manifestă în toate clasele sociale, în cazul tuturor raselor şi etniilor.[452] Prin urmare, membrii iGen, în ansamblu, nu pot fi la fel de pregătiţi pentru colegiu aşa cum erau tinerii de 18 ani ai generaţiilor anterioare. Asta ar putea explica de ce studenţii cer dintr-odată mai multă protecţie si intervenţie din

partea adulţilor în treburile şi în conflictele lor interpersonale.

Al doilea mare efect generaţional îl reprezintă o creştere rapidă a ratelor de anxietate şi depresie.^- Am creat trei grafice utilizând aceleaşi date pe care Twenge le raportează în cartea sa *iGen.* Graficele sunt clare şi spun o poveste şocantă.

Studiile privitoare la bolile psihice au arătat de mult că fetele au rate mai mari de depresie şi anxietate decât băieţii/^ Diferenţele sunt minore sau inexistente înainte de pubertate, dar ele cresc de pe la 12-13 ani. Decalajul dintre adolescente şi adolescenţi era relativ constant la începutul anilor 2000, însă din 2011 acesta s-a mărit, iar rata tulburărilor psihice la fete a crescut rapid. Până în 2016, aşa cum poţi vedea în Figura 7.1, aproximativ *una din cinci fete* a îndeplinit criteriile pentru a se considera că a avut un episod depresiv major în ultimul an.[1]^ Rata în cazul băieţilor a crescut, de asemenea, dar mai lent (de la 4,3% în 2011 la 6,4% în 2016).

Ratele depresiei la adolescenţi

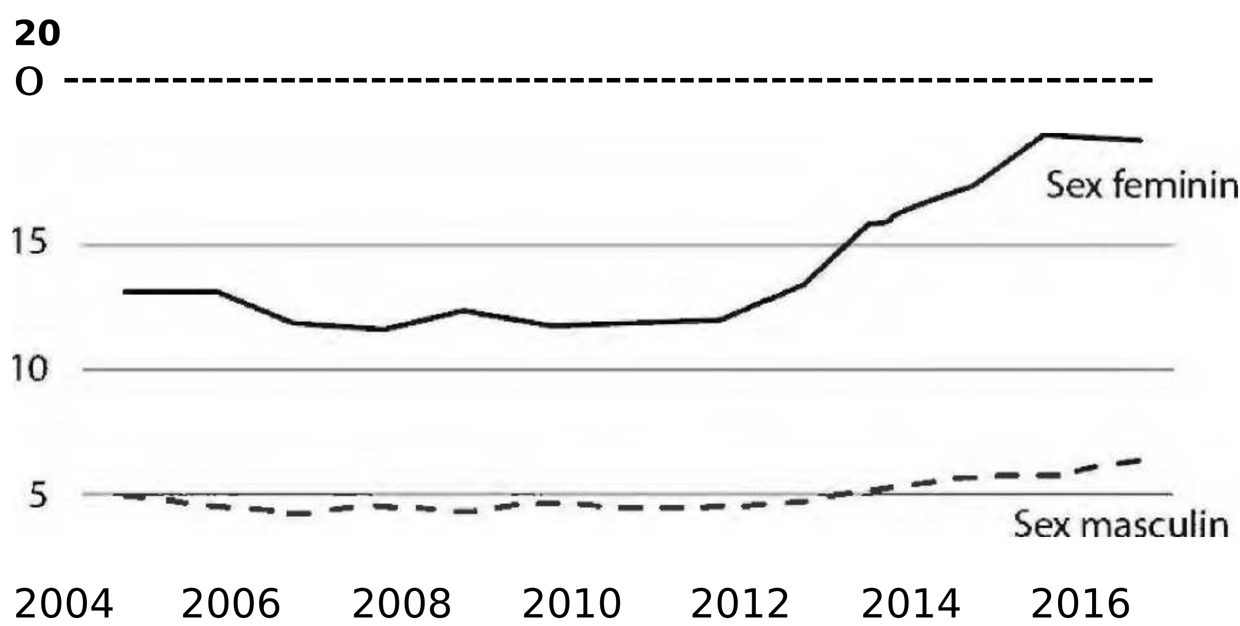

FIGURA 7.1. Procentul adolescenţilor cu vârste între 12 si 17 ani care au

avut

i)

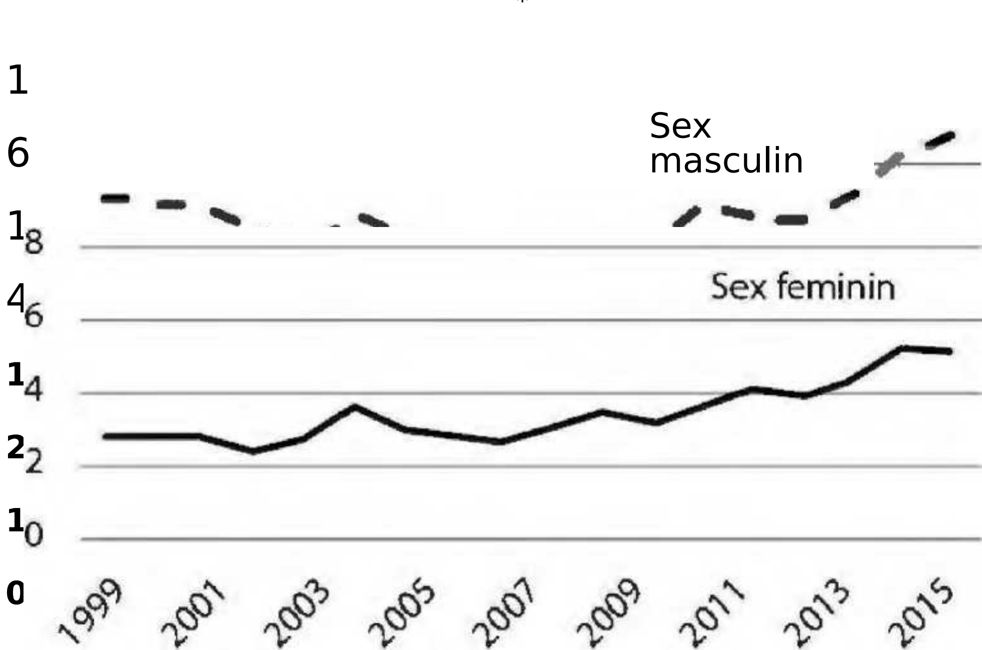
cel puţin un episod depresiv major în ultimul an. Ratele depresiei au crescut

cu repeziciune începând din 2011, mai ales în cazul fetelor. *{Sursa:* National Survey on Drug Use and Health.)

S-au schimbat chiar atât de mult lucrurile pentru adolescenţi doar în ultimii şapte ani? Poate că Figura 7.1 reflectă mai degrabă schimbările în criteriile de diagnosticare? Sau poate că ştacheta pentru diagnosticarea depresiei a fost coborâtă, şi acest lucru este bun, în ideea că mai mulţi tineri au de-acum parte de ajutor specializat?

E probabil ca ultima supoziţie să fie corectă, dar coborârea ştachetei pentru diagnosticare şi încurajarea mai multor persoane să folosească limbajul terapiei şi al bolilor psihice pot avea şi efecte negative. Etichetarea oamenilor poate crea ceea ce se numeşte „efectul de buclă[a]: poate schimba comportamentul persoanei etichetate, devenind o profeţie autoîmplinită.[1]^ Din acest motiv, etichetarea este o distorsiune cognitivă extrem de puternică. Dacă depresia devine parte din identitatea ta, atunci, cu timpul, îţi vei dezvolta scheme corespunzătoare despre tine însuţi şi despre perspectivele tale *(Nu sunt bun de nimic şi viitorul meu este fără speranţă).* Aceste scheme îţi vor îngreuna sarcina de a-ţi aduna energiile şi a te concentra ca să abordezi problemele care, dacă ai putea să le depăşeşti, ar slăbi strânsoarea depresiei. Noi nu negăm că depresia e o realitate. Nu le-am spune niciodată oamenilor depresivi doar „să se înzdrăvenească", „să depăşească momentul^ — Greg cunoaşte prea bine cât de inutilă ar li o asemenea abordare. Spunem, mai degrabă, altceva: coborârea ştachetei (sau permiterea *concept creep*) în aplicarea etichetelor de sănătate mintală ar putea creste numărul suferinzilor.

Ratele suicidului la adolescenţi
*

Sex feminin

FIGURA 7.2. Rata sinuciderilor la 100000 de persoane cu vârste cuprinse între 15 şi 19 ani, în funcţie de sex. *(Sursa:* CDC, Fatal Injury Reports, 1999-2016.)

Există, în mod tragic, dovezi solide conform cărora incidenţa sporită a depresiei în rândul adolescenţilor ilustrată în Figura 7.1 nu este un rezultat al schimbării în privinţa criteriilor de diagnosticare. Procentajul sinuciderilor a crescut în tandem cu cel al depresiei. Figura 7.2 prezintă rata anuală de sinucideri la fiecare 100 000 de adolescenţi (cu vârste între 15 şi 19 ani) din Statele Unite. Ratele de suicid si tentativă de suicid variază în funcţie de sex; fetele au mai multe tentative, dar băieţii mor mai des de mâna lor pentru că ei tind să folosească metode categoric ireversibile (precum armele de foc sau clădirile înalte). Ratele de suicid la băieţi au variat în ultimele decenii, atingând apogeul în anii 1980, în timpul valului gigantic de crimă şi violenţă care avea să se retragă în anii 1990; creşterea începând cu 2007 nu mai ajunge la cotele cele mai înalte (ale anilor din jurul lui 1991), dar oricum rămâne îngrijorător de mare. în cazul fetelor, pe de altă parte, procentajul de suicid a fost oarecum constant în trecut, până în 1981, când începe statistica, şi, cu toate că este substanţial mai mic decât cel al băieţilor, creşterea constantă începând cu 2010 aduce rata la cel mai înalt nivel înregistrat pentru fete din 1981 încoace. în comparaţie cu începutul anilor 2000, în prezent, *aproape de două ori mai multe adolescente îşi pun capăt zilelor.* (în Canada, rata sinuciderilor la adolescente a crescut, de asemenea, deşi nu atât de abrupt, în timp ce în cazul adolescenţilor a scăzut.^ în Marea Britanie, nu există nicio tendinţă aparentă pentru niciunul dintre sexe în ultimii ani.^)

Confirmând această creştere a bolilor psihice cu un set diferit de date, un studiu recent^ a analizat „leziunile autoprovocate non- fatale“. Acestea sunt situaţiile în care adolescenţii au fost duşi la camerele de urgenţă ale spitalelor pentru că se răniseră fizic singuri, tăindu-se cu un cuţit, dându-se

cu capul de pereţi sau bând otravă. Cercetătorii au examinat datele provenite de la 66 de spitale din Statele Unite, mergând în urmă până în 2001, şi au putut estima ratele de au to vătămare pe întreaga ţară. Au descoperit astfel că ratele pentru băieţi se menţinuseră stabile; cele din cazul fetelor erau mult mai mari, dar fuseseră constante din 2001 până în 2008. Totuşi, din 2009 încoace, procentul de auto vătămare la fete a început să crească, iar cel mai rapid, la copilele cu vârste între 10 şi 14 ani, cazurile aproape triplândmse din 2009 până în 2015.

Reţele antisociale?
j

Ce determină acest val al bolilor psihice şi al sinuciderilor? Twenge crede că rapida acaparare a vieţii adolescenţilor de telefoanele inteligente şi de reţelele sociale, începând din jurul lui 2007, este cauza principală pentru criza sănătăţii mintale ce a debutat cam prin 2011. în cartea ei, specialista prezintă grafice care arată că utilizarea mass-mediei digitale şi problemele de sănătate mintală sunt intercorelate: ele au crescut simultan în anii din urmă. Acest lucru face din mass-media digitală un vinovat mai probabil decât, să spunem, criza financiară globală şi recesiunea asociată ei, începute în 2008. Până în 2011, economia şi piaţa forţei de muncă s-au îmbunătăţit în mod constant în Statele Unite, aşa că este greu de crezut ca factorii economici să fi reprezentat cauza deteriorării sănătăţii psihice la adolescenţi în anii imediat următori.^

Corelaţiile simple sunt sugestive, însă ele nu ne pot spune ce anume a provocat un fapt. în perioada respectivă se schimbau multe lucruri, aşa că există multe oportunităţi pentru ceea ce numim *corelaţii false.* De pildă, consumul anual de brânză pe cap de locuitor din SUA se află într-o corelaţie aproape perfectă cu numărul de oameni care mor în fiecare an încâlciţi în asternuturile lof^, dar asta nu se

întâmplă fiindcă preferinţa pentru brânzeturi îi face pe americani să doarmă intr-un mod mai ciudat. O astfel de corelaţie este falsă — e doar o coincidentă că ambele cifre au crescut

* i

proporţional în aceeaşi perioadă.

Pentru a evita inducerea în eroare din pricina corelaţiilor false, trebuie să luăm în calcul variabile suplimentare, care ar fi de aşteptat să se schimbe dacă o anumită explicaţie cauzală ar fi adevărată. Twenge face acest lucru prin examinarea tuturor activităţilor zilnice declarate de elevi si studenţi individuali, în două seturi de date ce includ asemenea acţiuni. Iar astfel descoperă că există doar două activităţi care sunt corelate semnificativ cu

t

depresia şi cu anumite aspecte legate de suicid (precum luarea în considerare a sinuciderii, crearea unui plan sau efectuarea unei tentative reale): este vorba despre folosirea dispozitivelor electronice (smartphone-ul, tableta sau computerul) şi privitul la televizor. De cealaltă parte, există cinci activităţi care inversează relaţiile cu depresia (însemnând că adolescenţii care petrec *mai multe* ore pe săptămână făcând aceste lucruri au rate *mai scăzute* ale depresiei): practicarea de sporturi şi alte forme de exerciţiu fizic, participarea la slujbe religioase, citirea de cărţi şi publicaţii tipărite, interacţiunile sociale nemijlocite (faţă în faţă) şi rezolvarea temelor pentru şcoală.

Observi ceva în legătură cu diferenţa dintre cele două liste? Ecran *versus* lipsa ecranului! Când elevii se uită la ecrane două ore pe zi, sau mai puţin, din timpul lor liber—, nu există o probabilitate crescută pentru depresie. Dar trecând de baremul celor două ore, riscurile devin mai mari cu fiecare oră suplimentară petrecută în faţa ecranului. Dimpotrivă, copiii care petrec mai mult timp fără ecrane, în special dacă sunt prinşi în activităţi sociale ce nu implică aşa ceva, prezintă un risc mai mic de depresie şi ideaţie suicidară.— (Twenge

cercetează şi posibilitatea ca relaţia să funcţioneze invers - ca depresia să fie cea care îi determină pe copii să petreacă mai mult timp în faţa ecranelor — şi arată că acest lucru este puţin probabil.—)

O parte din ce se întâmplă poate consta în aceea că dispozitivele ne îndepărtează de semeni. Fiinţele umane aparţin unei specii „ultrasociale". Cimpanzeii şi câinii au vieţi sociale foarte active, dar, ca specie w/tosocială, oamenii îi depăşesc. La fel ca albinele —, ei sunt capabili să lucreze împreună în grupuri mari, cu o diviziune clară a muncii. Noi, oamenii, îndrăgim grupurile, sporturile de echipă, mişcările sincronizate şi orice altceva ne dă sentimentul „unul pentru toţi şi toţi pentru unul". (Ultrasocialitatea e legată de psihologia tribalismului, despre care am vorbit în Capitolul 3. Trucul este să satisfaci nevoia oamenilor de apartenenţă şi interacţiune fără să activezi aspectele defensive şi cu potenţial violent ale tribalismului.) Desigur, reţelele sociale ne permit să creăm grupuri mari, iar asta mai uşor ca niciodată, dar acele grupuri „virtuale" nu sunt similare conectării directe interpersonale; ele nu satisfac nevoia de apartenenţă în acelaşi fel. Aşa cum au spus Twenge şi coautorii cărţii sale:

> **Merită să reţinem că arhitectura neurală a oamenilor a evoluat în condiţii de contact apropiat, faţă în faţă unii cu alţii aproape continuu (ne referim inclusiv la contactul non-vizual şi non-auditiv; de exemplu, atingerea, mirosul), şi că o descreştere sau o eliminare în datele de intrare cheie ale unui sistem poate duce la destabilizarea sistemului.—**

Această idee este susţinută de descoperirea lui Twenge conform căreia timpul consumat cu folosirea dispozitivelor electronice nu era dăunător, în general, pentru copiii foarte sociabili, aceia care petreceau mai mult timp decât un copil obişnuit interacţionând cu persoanele din jur în mod direct.^ Altfel spus, impactul cu potenţial negativ al ecranelor şi reţelelor sociale ar putea depinde de

cantitatea de timp în care adolescenţii se află în conexiune cu alţi oameni. Dar dispozitivele electronice sunt nocive nu doar fiindcă îi îndepărtează pe copii sau pe adolescenţi de interacţiunile faţă în fată; există efecte mult mai insidioase, care sunt resimţite mai puternic de către fete.

De ce fetele sunt mai afectate?

Graficele anterioare arată că sănătatea mintală s-a deteriorat mai mult la fetele iGen decât la băieţii iGen. In plus, în măsura în care reţelele sociale par să aibă o parte din vină, acest lucru poate fi adevărat doar pentru fete. în ce-i priveşte pe băieţi, Twenge a descoperit că timpul total petrecut în faţa ecranelor este într-adevăr corelat cu rezultate psihologice negative, însă nu şi timpul petrecut pe reţelele sociale.— De ce ar fi acestea mai dăunătoare pentru fete decât pentru băieţi?

Există cel puţin două motive posibile. Primul este că reţelele sociale prezintă versiuni „selectate cu grijă" ale vieţii utilizatorilor, iar fetele pot fi afectate negativ mai puternic de prăpastia dintre aparenţă şi realitate. Mulţi au observat că pentru fete, mai mult decât pentru băieţi, viaţa socială se învârte în jurul includerii şi excluderii.— Reţelele sociale măresc mult frecventa cu care adolescenţii îi văd pe cunoscuţi distrându-se şi făcând diverse lucruri împreună, aici fiind vorba inclusiv despre evenimente la care ei n-au fost invitaţi. în timp ce acest lucru măreşte FOMO *(fear of missing out*—), care îi afectează atât pe băieţi, cât şi pe fete, după ce parcurg sute şi sute de poze fetele pot fi mai îndurerate decât băieţii de ceea ce Deborah Tannen, profesoară de lingvistică la Georgetown University, numeşte FOBLO *(fear of being left out).*— Când o adolescentă vede imagini cu prietenii ei făcând un lucru la care ea a fost invitată, dar nu a putut participa (a pierdut ceva), se produce un efect psihologic diferit comparativ cu situaţia în care nu a fost invitată în mod

intenţionat (lăsată pe dinafară). Şi, aşa cum relatează Twenge, fetele folosesc reţelele sociale mai des, ceea ce le dă ocazii suplimentare să se simtă excluse când îşi văd prietenii că se întâlnesc fără ele. Numărul adolescenţilor de toate vârstele care se

y

simt lăsaţi pe dinafară, indiferent de sex, se află la cel mai ridicat nivel în ziua de azi, conform lui Twenge, dar creşterea este mai mare în cazul fetelor. Din 2010 până în 2015, procentul adolescenţilor de sex masculin care au mărturisit că adesea se simt

y

lăsaţi pe dinafară a crescut de la 21 la 27. Pentru adolescente, procentul a sărit colosal — de la 27 la 40.^

O altă consecinţă a selecţiei grijulii de pe reţelele sociale este că adolescentele sunt bombardate cu imagini ale unor fete şi femei a căror frumuseţe e amplificată în mod artificial, făcându-le pe cele care privesc mai nesigure faţă de propriul aspect. în zilele noastre, nu doar imaginile cu manechine sunt „înfrumuseţate"; platforme precum Snapchat şi Instagram oferă „filtre" la care fetele apelează ca să-şi îmbunătăţească *selfie*-urile, iar după ce le editează, li se pare că
până şi *prietenele* lor arată mai bine. Aceste filtre fac nasurile mai mici, buzele mai pline şi pielea mai netedă.— Fapt ce a condus la un nou fenomen: destule tinere doresc să-şi facă operaţii estetice ca să arate ca în *selfie*-urile lor îmbunătăţite.—

Cel de-al doilea motiv pentru care reţelele sociale le pot da sentimente mai apăsătoare adolescentelor vine din faptul că fetele şi băieţii sunt agresivi în moduri diferite. Studiul realizat de psihologa Nicki Crick arată că băieţii sunt mai agresivi din punct de vedere fizic — sunt mai predispuşi să se îmbrâncească şi să se lovească unul pe altul şi afişează un interes mai mare pentru filmele şi poveştile pline de violenţă fizică. în schimb, fetele

sunt mai agresive din punct de vedere „relaţional"; ele încearcă să destabilizeze relaţiile, reputaţia şi statutul social al rivalelor lor — de exemplu, prin folosirea reţelelor sociale, pentru a se asigura că rivalele ştiu care dintre ele a fost lăsată intenţionat pe dinafară.— Când se adună totul, nu există o diferenţă între sexe în ce priveşte cantitatea totală de agresivitate, dar există o diferenţă semnificativă între sexe în privinţa *modurilor* preferate de a-i răni pe ceilalţi. (Cel puţin, aceasta a fost descoperirea lui Crick în anii 1990, înainte de apariţia reţelelor sociale.) în plus, fiindcă, în general, agresivitatea băieţilor este livrată personal, ţintele lor pot scăpa dacă părăsesc „câmpul de bătaie". Pe reţelele sociale, fetele nu pot scăpa niciodată.

Ţinând cont de diferenţa dintre formele preferate de agresivitate, ce s-ar întâmpla dacă un demon ar pune un pistol încărcat în buzunarul fiecărui adolescent din Statele Unite? Care dintre sexe ar avea de suferit mai mult? Cel mai probabil, băieţii, deoarece ei ar găsi „jocul" cu pistolul mai atrăgător şi l-ar folosi mai des pentru a-şi rezolva conflictele. Pe de altă parte, ce s-ar întâmpla dacă, în locul pistolului, acelaşi demon ar pune un smartphone cu aplicaţiile reţelelor sociale în buzunarul fiecărui adolescent? în afară de apariţia demonului, cam asta s-a întâmplat între 2007 şi 2012, iar acum este clar că fetele au suferit considerabil mai mult. Reţelele

7

sociale le oferă numeroase beneficii adolescenţilor: îi pot ajuta să-şi consolideze relaţiile (deşi uneori le pot deteriora) şi, în unele moduri, sunt cu siguranţa un exerciţiu valoros în arta interacţiunii sociale. Dar, de asemenea, ele facilitează cel mai mult, de la inventarea limbajului şi până în prezent, agresiunile relaţionale, iar dovezile disponibile astăzi arată că rezultatul a constat în afectarea mai pronunţată a sănătăţii mintale în cazul fetelor.

iGen merge la facultate

Primii membri iGen au ajuns în campusuri în

Sex feminin

septembrie 2013; până în mai 2017, când cei mai în vârstă dintre ei au început să absolve facultatea, corpul studenţesc din universităţile americane era aproape în totalitate iGen (cel puţin în colegiile rezidenţiale selective de patru ani). Aceştia sunt exact anii în care noua cultură a siguranţei s-a înfiripat, părând să vină de nicăieri.

Aceştia sunt, de asemenea, anii în care clinicile de sănătate mintală ale colegiilor s-au trezit copleşite brusc de noua cerere — multe articole din ziare şi reviste au relatat despre listele de aşteptare tot mai lungi pentru consiliere psihologică în universităţile din Statele Unite.— La vremea respectivă, profilul crizelor din universităţi părea mai degrabă empiric. Când scriam articolul nostru pentru *The Atlantic*, nu se făcuse încă vreun studiu reprezentativ la nivel naţional care să documenteze această tendinţă. Dar acum, trei ani mai târziu, există mai multe.

Un raport din 2016 al Center for Collegiate Mental Health, folosind date colectate din 139 de campusuri, a constatat că până în anul universitar 2015—2016 *jumătate* dintre studenţii intervievaţi declaraseră că au avut parte de consiliere pentru probleme de sănătate mintală.^ Raportul arată că singurele tulburări psihice al căror număr creştea în ultimii ani erau anxietatea şi depresia. Confirmând aceste tendinţe ascendente prin utilizarea unui set de date diferit—, Figura 7.3 arată procentul studenţilor care se descriu ca având o tulburare mintală. Cifra respectivă a crescut de la 2,7 la 6,1 pentru studenţi de sex masculin între 2012 şi 2016 (adică, o creştere de 126%). Pentru studente, s-a mărit şi mai mult: de la 5,9 la 14,5 (o creştere de 150%). Dacă toţi aceşti studenţi îndeplinesc criteriile unei diagnosticări riguroase, este clar că tinerii iGen din facultăţi *gândesc despre ei înşişi* într-un mod foarte diferit faţă de cum o făceau milenialii. Schimbarea este majoră la persoanele de sex feminin: *una din şapte tinere din universităţile americane gândeşte despre sine că ar avea o*

Sex feminin

tulburare psihică, de la numai una din 18 în ultimii ani de studii ai milenialilor.

FIGURA 7.3. Procentul tinerilor din colegii care au răspuns afirmativ la întrebarea:„Suferi de vreo tulburare psihică (depresie etc.)?" {*Sursa:* Higher Education Research Institute.)

Aceşti ani au cunoscut, de asemenea, o creştere a autoraportării cazurilor de anxietate ca motiv pentru căutarea de ajutor. Un studiu amplu al centrelor de consiliere din universităţi— a descoperit că doar 37% dintre studenţii care le intraseră pe uşă în 2009 şi în anii precedenţi acuzaseră probleme de acest fel. însă, de la începutul lui 2010, procentul studenţilor care se plângeau de anxietate a început să se mărească. A crescut cu 3 puncte în 2013, până la 46%, şi a ajuns la 51% în 2016. Acum, anxietatea este de departe problema principală pentru care studenţii solicită tratament. Totodată, în aceeaşi perioadă s-a înregistrat o creştere substanţială a procentelor autovătămării şi sinuciderilor printre studenţi.— O parte a creşterii poate fi o urmare a tendinţei tinerilor de azi, mai dispuşi să se autodiagnosticheze — după cum am mai spus —, însă oricum ratele de bază ale sănătăţii mintale creşteau în mod evident. Ceva se schimbase în vieţile si în minţile adolescenţilor înainte ca ei să ajungă la colegiu, iar atunci când numărul tot mai mare de tineri depresivi şi anxioşi a început să ajungă în campusuri, în 2013, cu siguranţă ca acest lucru urma să aibă anumite efecte asupra culturii si normelor universitare.

Acum poţi să-ţi dai seama de ce ne-a fost greu să argumentăm fără drept de apel faptul că universităţile îi determinau pe studenţi să *devină* anxioşi şi depresivi, predându-le modalităţi de gândire distorsionată. Ratele anxietăţii şi depresiei erau deja în creştere pentru toţi adolescenţii înainte ca ei să ajungă în colegii. Era limpede că nu universităţile provocau criza sănătăţii mintale la nivel naţional; ele *răspundeau* la una existentă — iar acest lucru poate explica de ce practicile şi credinţele culturii siguranţei s-au răspândit atât de mult după 2013. Dar cultura siguranţei nu îi ajută pe studenţii care suferă de anxietate şi depresie. De fapt, aşa cumdemonstrăm în această carte, cultura siguranţei poate să facă lucrurile chiar mai rele pentru tinerii care deja se luptă cu tulburări de dispoziţie. Ea provoacă, de asemenea, daune colaterale asupra culturii universitare (ne referim aici la a pune orice întrebare în mod liber), pentru că îi deprinde pe studenţi să vadă cuvintele ca reprezentând o formă de violenţă şi să interpreteze ideile lectorilor în termeni de genul „sigur *versus* periculos", mai degrabă decât „corect *versus* greşit". Acest mod de gândire despre folosirea cuvintelor e de natură să promoveze cultura criticii publice, care, desigur, le dă studenţilor încă un motiv să fie anxioşi.

Depresia şi anxietatea tind să meargă mână în mână.— Ambele tulburări stârnesc reacţii negative puternice, care hrănesc gândirea emoţională. Anxietatea schimbă mintea extensiv, astfel încât ameninţările par să sară asupra persoanei, chiar şi în circumstanţe ambigue sau inofensive.— în comparaţie cu colegii lor neafectaţi de anxietate, studenţii anxioşi sunt, prin urmare, mai predispuşi să perceapă un pericol în nişte întrebări nevinovate (fapt care îi conduce la a îmbrăţişa conceptul microagresiunilor), sau într-un pasaj de roman (fapt care îi conduce la a cere un avertisment pentru factori declanşatori), sau intr-o prelegere ţinută de un invitat (fapt care îi determină să dorească retragerea invitaţiei lectorului, ori, dacă acest lucru eşuează, să solicite crearea unui spaţiu sigur, ca alternativă la prelegere).

Şi depresia distorsionează cogniţia, inducându-le

tinerilor mai multe percepţii negative decât cele justificate despre ei înşişi, despre alţi oameni, despre lume şi viitor.— Problemele devin mai mari şi mai răspândite. Resursele cuiva pentru a face faţă respectivelor probleme par să se împuţineze, iar locusul său de control devine mai degrabă extern—, toate acestea descurajând încercările de a acţiona cu tărie pentru a rezolva problemele respective. Eşecurile repetate de a scăpa din ceea ce e perceput ca o situaţie proastă pot crea o stare mintală pe care psihologul Martin Seligman a numit-o „neajutorare învăţată"—, când o persoană crede că scăparea este imposibilă şi se opreşte din a mai încerca, chiar şi în situaţii în care încercarea ar fi recompensată. Mai mult decât atât, dacă oamenii sunt depresivi sau dacă anxietatea le reglează sistemul de reacţie la ameninţare, setându-1 pe „alertă ridicată", ei se pot supune unei „gândiri părtinitoare de atribuire ostilă", ceea ce înseamnă că sunt mai predispuşi să vadă ostilitate în persoane, comunicări şi situaţii benigne sau chiar binevoitoare.— Neînţelegerile sunt din ce în ce mai susceptibile să escaladeze în conflicte la scară largă.

Avertizare privind timpul petrecut în faţa ecranelor

Creşterea numărului de adolescenţi cu boli psihice e foarte accentuată şi se regăseşte în multe seturi de date, dar procentul acestora care poate fi atribuit telefoanelor inteligente şi, în general, timpului petrecut în faţa ecranelor este mic, iar dovezile sunt mai degrabă indirecte. Jean Twenge foloseşte datele care i-au fost disponibile ei, şi acele seturi de date oferă indicii brute despre ceea ce fac copiii — în special, numărul aproximativ de ore pe săptămână petrecute cu diferite activităţi, inclusiv utilizarea gadgeturilor. Experta descoperă relaţii semnificative din punct de vedere statistic, şi totuşi de o amplitudine redusă. Acest lucru nu înseamnă că efectele smartphone-urilor sunt mici; înseamnă doar că varianţa bolilor psihice pe care o putem explica în prezent, folosind datele existente, este mică. Cea mai mare parte rămâne încă necunoscută; dacă am avea

măsurători mai bune pentru lucrurile pe care le fac copiii şi pentru ce se întâmplă cu sănătatea lor mintală, am fi capabili să explicăm mai mult din această varianţă. Problemele în cauză fiind de dată foarte recentă, este nevoie de o cercetare mai intensă si de durată înainte de a sti exact de ce numărul tulburărilor

j i

de dispoziţie a început să crească extrem de repede în anii 2010.

O concluzie la care vor ajunge, aproape cu siguranţă, cercetările viitoare este că efectul telefoanelor inteligente şi al reţelelor sociale presupune o mare complexitate, incluzând un amestec de beneficii şi efecte dăunătoare, în funcţie de tipurile de activităţi online/offline ale unuia sau altuia dintre copii. Un factor care deja pare a fi o variabilă centrală pentru studiu îl reprezintă calitatea relaţiilor adolescenţilor şi impactul tehnologiei asupra acestor relaţii. Intr-o analiză recentă a cercetărilor în privinţa efectelor produse de reţelele sociale, Jenna Clark, Sara Algoe şi Melanie Green, psihologi sociali, formulează următorul principiu: „Site-urile reţelelor sociale le aduc beneficii utilizatorilor lor atunci când ei sunt obişnuiţi deja să stabilească legături sociale semnificative — şi le dăunează, prin capcane precum izolarea şi comparaţia socială, atunci când nu sunt.“^

Fireşte, nu dorim să declanşăm o panică morală şi să îi speriem pe părinţi, cerându-le să arunce din casă toate dispozitivele până când copiii lor împlinesc 21 de ani. Acestea sunt probleme complicate şi este nevoie de mult mai multă cercetare. Deocamdată, aşa cum vom detalia în Capitolul 12, există destule dovezi ca să recomandăm stabilirea unor limite de timp pentru folosirea dispozitivelor — probabil, două ore pe zi pentru adolescenţi şi ceva mai puţin pentru copiii mai mici — şi, totodată, limitarea sau interzicerea frecventării platformelor care încurajează comparaţia socială în detrimentul conectării sociale. De asemenea, e nevoie de o regândire a utilizării dispozitivelor în contextul întregii filozofii a îngrijirii parentale şi în contextul nevoii prioritare a copiilor de a se juca. Vom discuta aceste subiecte în următoarele două capitole.

Concluzie

- Creşterea la nivel national a anxietăţii si depresiei în rândul adolescenţilor, care a început în jurul lui 2011, este al doilea şir explicativ din demonstraţia noastră.
- Generaţia născută între 1995 şi 2012, denumită iGen (sau, uneori, Generaţia Z), e foarte diferită de cea care a precedat-o, a milenialilor. Conform lui Jean Twenge, expertă în studiul diferenţelor dintre generaţii, o deosebire constă în faptul că iGen se dezvoltă mai lent. în medie, adolescenţii de 18 ani din ziua de azi au petrecut mai puţin timp nesupravegheaţi şi au atins mai puţine etape de dezvoltare în drumul spre autonomie (până la obţinerea unui loc de muncă sau a permisului de conducere auto), în comparaţie cu cei de 18 ani din generaţiile anterioare.
- A doua deosebire este că în cazul iGen se înregistrează rate considerabil mai mari de anxietate şi depresie. în general, creşterea acestora este mult mai accentuată la fete decât la băieţi.

  Creşterea nu reflectă neapărat schimbările de definiţii sau standarde; ele reies din ratele sporite ale internărilor în spitale pentru autovătămare şi din procentele sporite de suicid. Rata sinuciderilor la adolescenţii băieţi este mai mare decât cea a adolescentelor, însă în cazul fetelor ea s-a dublat de la începutul anilor 2000 încoace.
- Potrivit lui Twenge, cauza principală a înmulţirii cazurilor de boli psihice o reprezintă utilizarea frecventă a smartphone-urilor şi a altor dispozitive electronice. Un timp de folosire mai mic de două ore pe zi pare să nu aibă efecte dăunătoare, dar adolescenţii care petrec multe ore conectaţi la ecrane, în special dacă încep să o facă din adolescenţa timpurie sau mai devreme, au o sănătate mintală mai precară decât aceia care folosesc asemenea dispozitive mai puţin şi care sunt angajaţi mai mult timp în interacţiuni sociale faţă în faţă.
- Fetele par să sufere mai mult decât băieţii, pentru

că ele sunt mai afectate în mod negativ de comparaţiile sociale (apărute, mai ales, ca urmare a frumuseţii amplificate digital), de semnalele că au fost „lăsate pe dinafară" şi de agresiunea relaţională, toate acestea fiind mai dificil de evitat de când adolescenţii deţin telefoane inteligente şi au acces nelimitat la reţelele sociale.

- Intrarea iGen la facultate coincide perfect cu apariţia şi intensificarea culturii siguranţei — e vorba despre perioada 2013—2017. Membrii iGen pot fi atraşi în mod special de supraprotejarea oferită de cultura siguranţei în multe campusuri din pricina gradului ridicat de anxietate şi depresie al acestor tineri. Ambele tulburări psihice cauzează schimbări cognitive, inclusiv o tendinţă de a vedea lumea ca fiind mai periculoasă şi mai ostilă decât este în realitate.

Note:

440 Andrew Solomon, p. 150. (*N. red)*

441 Novotney (2014). *(N. a.)*

442 Până în 2015, 22% dintre studenţi căutau ajutor medical pentru probleme psihice (10% în unele campusuri şi până la 50% în altele). Şi „54% dintre toti studenţii au declarat că se simt copleşiţi de anxietate, de la 46,4% în anul 2010", vezi H. Estroff Marano, „Crisis U", *Psychology Today*, 1 septembrie 2015. Preluat de pe https://www.psychologytoday.com/articles/201509/crisis-u. (*N. a.)*

443 R. Levinson-King, „Teen suicide on the rise among Canadian girls", BBC New Toronto, 13 martie 2017. Preluat de pe http://www.bbc.com/news/world-us-canada-39210463. Vezi şi: Canadian Institute for Health Information, „Intentional self-harm among youth in Canada". Preluat de pe https://www.cihi.ca/sites/default/files/info_child_harm_en.pdf (*N. a.)*

444 R. Sanghani, „Why are so many of Britain's teen girls struggling with mental health problems?", *The Telegraph*, 16 martie 2017. Preluat de pe http://www.telegraph.co.uk/health-fitness/body/why-are-so-many-of- britains-teen-girls-struggling-with-mental-he. Acest articol se referă la un vast studiu longitudinal din Marea Britanic, care poate fi accesat aici: https ://www. gov. uk /

government/ uploads/system/uploads/attachment_data/file/ research_report.pdf. Vezi şi: R. Pells, „Number of university students claiming special circumstances for mental health problems «soars»", *The Independent,* 9 iulie 2017. Preluat de pe http://www.independent.co.uk/news/education/education-news/number-of- university-students-mental-health-problems-illness-claiming-special- circumstances-a7831791.html. *(N a.)*

445 Datele colectate în 2018 şi 2019 despre tendinţele din Marea Britanic şi Canada vor fi cruciale pentru determinarea existenţei — sau nu - a aceleiaşi probleme ca în SUA. *{N. a.)*

446 M. Allen, „Sean Parker unloads on Facebook: «Cod only knows what it’s doing to our children’s brains»", 9 noiembrie 2017. Preluat de pe https://www.axios.com/sean-parker-unloads-on-facebook-god-only-knows- what-its-doing-to-our-chi!drens-brains-1513306792-f855e7b4-4e99-4d60- 8d51-2775559c2671.html. *(N a.)*

447 Twenge (2017), capitolul 2. *{N. a.)*

448 *Ibidem*»introducere. (TV. *a*.)

449 Vezi Twenge (2017), anexa B, figurile Bl şi B2. Anexa poate fi accesată la http: //www.jeantwenge.com/wp-content/uploads/2017/08/ igen-appendix.pdf. (TV. *a.)*

450 *Ibidem*, capitolul 4. Vezi şi: Twenge, Joiner, Rogers şi Martin (2017). (TV. *a.)*

451 în 1994, Nolen-Hoeksema şi Girgus nu au găsit diferenţe între sexe în privinţa ratelor depresiei pentru prepuberi, dar, după vârsta de 15 ani, fetele şi femeile erau de aproximativ două ori mai predispuse să fie depresive faţă de băieţi şi bărbaţi. Intr-o lucrare din 2017, Salk, Hyde şi Abramson au relevat descoperirea că diferenţele între sexe apăreau la 12 ani, adică mai devreme decât se crezuse iniţial. (TV. *a.)*

452 Criteriile presupun că o persoană declară că are cel puţin cinci din nouă simptome aproape în fiecare zi, pe o perioadă de două săptămâni, aşa cum este descris în Hunter şi Tice (2016). Preluat de pe https://www. samhsa.gov/data/sites/default/files/NSDUH- MethodSummDefsHTML-2015/NSDUH-MethodSummDeIs.htm#b4-8. (TV. *a.)*

453 Hacking (1991), aşa cum este descris în Haslam (2016). (TV. *a.)*

454 R. Levinson-King, „Teen suicide on the rise among Canadian girls“, 13 martie 2017. Preluat de pe http://www.bbc.com/news/world-us-canada- 39210463. *{N. a.)*

455 Office for National Statistics (UK), „Suicides in the UK: 2016 registrations (point 6: Suicides in the UK by age)“,

18 decembrie 2017. Preluat de pe https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeaths-andmarriages/deaths/bulletins/suicidesintheunitedkingdom/20l6re- gistrations#suicides-in-the-uk-by-age. (TV *a.)*

456 Mercado, Holland, Leemis, Stone şi Wang (2017). (TV. *a.)*

457 Twenge, Joiner, Rogers şi Martin (2018). (TV *a.)*

458 T Vigen (n.d.), „Spurious correlations[41]. Preluat de pe http://www.tylervigen.com/spurious-correlations. (TV *a.)*

459 Atunci când elevii au lucrări de scris sau alte teme pentru acasă ce necesită utilizarea unui computer, acel timp nu pare să fie corelat cu depresia. (TV *a.)*

460 Twenge (2017), pp. 82 şi 84. Pentru o analiză aprofundată, vezi: Twenge *et ai* (2018). (TV. *a.)*

461 Twenge abordează problema corelaţiei inverse (adică, dacă depresia îi 9871/L$Yfe2rffi£P Pe adolescenţi să petreacă mai mult timp în faţa ecranelor) şi face legătura cu studii care sugerează că nu acest lucru este de vină. Unul dintre studiile pe care le discută l-a reprezentat un experiment real care a folosit atribuirea aleatorie. Tinerii aleşi la întâmplare să renunţe la Facebook pentru o săptămână au declarat că se simţeau mai puţin depresivi la sfârşitul studiului. Vezi: J. Twenge, „With teen mental health deteriorating over five years, there’s a likely culprit“, 14 noiembrie 2017. Preluat de pe https://theconversation.com/with-teen-mental-health-deteriorating-over- five-years-theres-a-likely-culprit-86996. (TV. *a*.)

462 Vezi discuţia despre eusocialitate şi ultrasocialitate în Haidt (2012), capitolul 9. *(N. a.)*

463 Twenge, Joiner, Rogers şi Martin (2018), p. 4. (TV. *a*.)

464 Twenge (2017). (TV *a.)*

465 Twenge (2017). (TV. *a.)*

466 Maccobv (1998). (TV *a.)*

467 Frica de a pierde ceva, diferită de FOBLO, care se referă la frica de a fi lăsat pe dinafară. *(N. trad.)*

468 H. Wood Rudulph, „How women talk: Heather Wood Rudulph interviews Deborah Tannen“, *Los Angeles Review of Books,* 11 octombrie 2017. Preluat de pe https://lareviewofbooks.org/article/how-women-talk-heather-wood- rudulph-interviews-deborah-tannen. Twenge reflectă îngrijorarea lui Tannen când spune: „Fetele folosesc reţelele sociale mai des, acestea dându-le ocazii în plus să se simtă excluse şi singure când îşi văd prietenii sau colegii că se întâlnesc fără ele“, în Twenge, „Have smartphones destroyed a generation?[41], *The Atlantic,* septembrie 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2017/09/has-the-smartphone-destroyed-a-generation/534198. (*N a.)*

469 Twenge (2017), anexa F, figura FI. Anexa poate fi accesată la:

http://www.jeantwenge.com/wp-content/uploads/2017/08/igen- appendix.pdf. (*N a.)*

470 E. Arata, „The unexpected reason Snapchat's «pretty» filters hurt your selfesteem44, *Elite Daily*, 1 august 2016. Preluat de pe https://www.elitedaily.com/wellness/snapchat-filters-self-esteem/1370236. *(N. a.)*

471 V. Jowett, „Inside the Snapchat filter surgery boom14, *Cosmopolitan*, 10 iulie 2017. Preluat de pe http://www.cosmopolitan.com/uk/beauty-hair/a96l7028/celebrity-cosmetic-surgery-snapchat-filter-boom. *(N. a.)*

472 Crick şi Grotpeter (1995). *(N. a.)*

473 De exemplu: M. Fhielking, „Surging demand for mental health care jams college services44, *Scientific American*, 8 februarie 2017. Preluat de pe https://www.scientificamerican.com/article/surging-demand-for-mental- health-care-jams-college-services. Vezi şi: A. Peterson, „Students flood college mental-health centers44, *The Wall Street Journal*, 10 octombrie 2016. Preluat de pe http://www.wsj.com/articles/students-flood-college-mental- health-centers-1476120902. Vezi şi: A. Tugend, „Colleges get proactive in addressing depression on campus44, *The New York Times*, 7 iunie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.eom/2017/06/07/education/colleges-get- proactive-in-addressing-depression-on-campus.html. *(N. a.)*

474 Center for Collegiate Mental Health, Pennsylvania State University (2016), „2016 annual report44. Preluat de pe https://sites.psu.edu/ccmh/files/2017/01/20l6-annual-report-final_20l6_01_09-lgc2hj6.pdf *(N. a.)*

475 Higher Education Research Institute (HERI). Noua întrebare a fost adăugată abia în 2010; era pusă doar o dată pe an. Formularea exactă a acesteia este: „Ai vreuna dintre următoarele dizabilităţi sau afecţiuni medicale? (Alege «Da» sau «Nu» pentru fiecare).44 Chestionarul enumera apoi şapte tipuri diferite de dizabilităţi şi afecţiuni, inclusiv „tulburare psihică (depresie etc.)44, cu opţiunea de a alege „Da44 sau „Nu44 pentru fiecare. Instrumentele folosite şi datele chestionarului pot fi accesate la: https://heri.ucla.edu/heri-data- archive. *(N. a.)*

476 D.R. Reetz, C. Bershad, P. LeViness şi M. Whitlock (2017), „The Association for University and College Counseling Center Directors annual survey44. Preluat de pe https://www.aucccd.org/assets/documents/aucccd%20201б%20monograph%2C %20public.pdf. Vezi şi rezumatele şi graficele în: E. Tate, „Anxiety on the rise44,

Inside Higher Ed., 29 martie 2017. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/2017/03/29/anxiety-and-depression- are-primary-concerns-students-seeking-counseling-services. (TV. *a.)*

477 Un studiu realizat la o universitate urbană a descoperit că 38% dintre studenţii participanţi au declarat un istoric de autovătămare intenţionată cel puţin o dată; 18% au declarat că s-au autovătămat de minimum 10 ori şi 10% au declarat că s-au autovătămat de peste 100 de ori (Gratz, Conrad şi Roeter, 2002). Vezi şi anexa F, în anexele online ale lui Twenge (2017); Twenge oferă grafice suplimentare care arată rezultatele sănătăţii mintale preluate din American College Health Association Survey şi Youth Risk Behavior Surveillance System. Anexele pot fi găsite pe http://www.jeantwenge.com/wp-content/uploads/2017/08/igen- appendix.pdf. (TV *a.)*

478 Zhiguo şi Fang (2014). (TV. *a.)*

479 Shin şi Liberzon (2010). (TV. *a.)*

480 Gotlib şi Joormann (2010). (TV. *a.)*

481 Prociuk, Breen şi Lussier (1976). Vezi şi: Costello (1982). (TV *a.)*

482 Peterson, Maier şi Seligman (1993). Vezi şi: Seligman (1990). (TV. *a)*

483 Chen, Coccaro şi Jacobson (2012). (TV. *a.)*

Clark, Algoe şi Green (2017). (TV *a.)*

CAPITOLUL 8
Paranoia părinţilor

Foarte mulţi adolescenţi şi-au pierdut capacitatea de a tolera suferinţa si nesiguranţa, iar o cauză importantă pentru acest lucru este modul în care îi creştem noi, părinţii.

Kevin Ashworth, director de clinică, NW Anxiety Institute din Portland, Oregon—

La câteva zile dupâ ce Greg şi soţia lui s-au întors acasă de la maternitate cu primul lor copil, au primit prin poştă un cadou neobişnuit: un extinctor roşu, nou, lucios. (Nu o maşină de pompieri de jucărie. Un extinctor adevărat.) Ceea ce a făcut cadoul deosebit de semnificativ a fost faptul că expeditorul era Lenore Skenazy din New York, scriitoare, jurnalistă şi mamă a doi copii. Poate că ai auzit despre ea ca „Americas Worst Mom".

Călătoria lui Skenazy spre „infamie" a început în 2008, când i-a permis fiului ei de nouă ani, Izzy, să meargă singur cu metroul prin New York City Izzy o implorase săptămâni la rând să îl ducă undeva unde nu mai fusese niciodată şi să îl lase acolo, pentru ca el să'Şi găsească singur drumul înapoi spre casă. Aşa că, într-o duminică însorită, Skenazy a decis că a venit timpul. L-a luat pe băieţel cu ea la magazinul Bloomingdales. încrezătoare că Izzy va descoperi drumul de întoarcere acasă, eventual cerând ajutorul unui străin dacă s-ar fi rătăcit, mama La înarmat cu o hartă a metroului, o cartelă de metrou, o bancnotă de 20 de dolari si câteva monede de 25 de cenţi, în caz că ar fi avut nevoie să dea vreun telefon, apoi La trimis la drum. După 45 de minute (exact la timp), Izzy a ajuns acasă, unde tatăl său îl aştepta. Copilul era extaziat de succesul lui — si nerăbdător să facă asta din nou.

Skenazy a publicat un articol în *The New York Sun* despre acest mic experiment al independenţei în copilărie—, descriind atât bucuria lui Izzy, cât şi

reacţiile îngrozite pe care le-a primit din partea altor părinţi când au auzit ce îi permisese băiatului să facă. Două zile mai târziu, ea vorbea la *Today Show*, apoi la MSNBC, Fox News şi NPR. Grupurile de discuţii online erau înţesate de mesaje, majoritatea condamnându-i decizia, deşi câteva o lăudau, în curând, Skenazy a primit eticheta de „Cea mai rea mamă din lume“.—

Cele mai multe mame probabil că s-ar fi simţit umilite la culme de un asemenea cognomen, dar Skenazy a îmbrăţişat titlul căpătat, l-a oferit fiului ei genul de independenţă de care ea (şi majoritatea părinţilor din ziua de astăzi) s-a bucurat în anii 1970 — când rata criminalităţii era mult mai mare. Aşadar, de ce alegerea ei a generat atâta revoltă şi condamnare? Skenazy şi-a dat seama repede că era ceva foarte greşit în îngrijirea parentală modernă. Drept răspuns la critici, a creat un blog ca să-şi explice acolo filozofia şi să atragă atenţia asupra paranoiei şi a supraprotejării care au devenit trăsături obişnuite ale părinţilor americani. L-a denumit *Free-Range Kids.* De atunci, *Free-Range Kids* a tot crescut, a devenit o mişcare bine dezvoltată, incluzând o carte cu acelaşi nume, o emisiune de tip reality show, *World's Worst Mom*, şi o organizaţie nonprofit, Let Grow (vezi LetGrow.org).

Extinctorul era un cadou foarte potrivit venind din partea lui Skenazy (care i-a ataşat şi un bilet cu mesajul: „Vezi, îmi pasă de siguranţă!'[4]), pentru că darul reprezenta, în linii mari, mesajul ei esenţial: trebuie să ne luăm toate măsurile de precauţie rezonabile pentru a proteja siguranţa fizică a copiilor noştri — de pildă, prin deţinerea unui extinctor. Dar, pe de altă parte, nu trebuie să ne supunem culturii siguranţei — prin supraestimarea pericolului, fetişizarea siguranţei şi neacceptarea *niciunui* risc —, care îi privează pe micuţi de unele dintre cele mai valoroase experienţe ale copilăriei.

în Capitolul 1, am discutat despre conceptul antifragilităţii al lui Nassim Taleb. Am explicat cum programul bine intenţionat de a-i menţine pe copii „în siguranţă" faţă de arahide a avut efectul contrar: a împiedicat sistemul imunitar al multor minori să înveţe că proteinele din arahide sunt inofensive, fapt care, până la urmă, a dus la creşterea numărului copiilor

alergici la arahide, aceştia putând chiar să moară din cauza expunerii la ele. Am opinat că aceeaşi dinamică ar putea fi responsabilă, măcar parţial, pentru creşterea culturii siguranţei în campusurile colegiilor, începând din 2013. în Capitolul 7, am analizat descoperirea lui Jean Twenge conform căreia membrii iGen (născuţi în 1995 şi ulterior) au parte de copilării foarte diferite de ale celor din generaţiile anterioare şi, de asemenea, se confruntă cu niveluri mult mai ridicate de anxietate şi depresie. în prezentul capitol, privim mai îndeaproape cum s-a schimbat copilăria americană în ultimele decenii. Sugerăm că practicile de îngrijire parentală moderne ar putea să îi înveţe pe copii, în mod neintenţionat, Marile Neadevăruri. Totodată, examinăm cum părinţii şi şcolile primare par să lucreze împreună, în necunoştinţă de cauză, pentru a-i introduce pe cei mici în
cultura siguranţei. Schimbarea spre acest mod mai fricos şi supraocrotitor de a creşte copiii, care a debutat în anii 1980 şi a atins niveluri ridicate în anii 1990 — în special printre părinţii mai educaţi —, constituie al treilea şir explicativ al nostru.

Pentru a învăţa mai multe despre îngrijirea parentală şi copilărie, am apelat la trei experţi în domeniu. Pe lângă Lenore Skenazy, am vorbit cu Julie Lythcott-Haims, autoarea bestsellerului pentru părinţi *How to Raise an Adult*, şi cu Erika Christakis, specialistă în dezvoltarea din copilăria timpurie şi autoare a cărţii *The Importance of Being Little.* (îngrijorările profesionale ale lui Christakis privind efectele supravegherii excesive au fost cele care au determinat-o să scrie e-mailul despre costumele de Halloween de la Yale - poveste relatată de noi în Capitolul 3.) Toate cele trei experte au ajuns la concluzia că îngrijirea parentală modernă îi împiedică pe copii să devină puternici şi independenţi, dar fiecare dintre ele a ajuns la această concluzie pe o altă cale: Skenazy, prin experienţele pe care tocmai le-am descris, Christakis, prin munca sa de educator al preşcolarilor şi prin cercetarea sa în educaţia timpurie, iar Lythcott-Haims, prin experienţa ei, întinsă pe mai mult de zece ani, ca decan al studenţilor din anul I de la Stanford University. în plus, toate cele trei doamne şi-au crescut propriii copii.

Cea mai mare frică a părinţilor

Pe 23 mai 1979, la câteva clădiri distanţă de New York University, un băiat de şase ani pe nume Etan Patz şi-a convins părinţii să-l lase să meargă pe jos cele două străzi de la apartamentul lor până la staţia unde oprea autobuzul şcolii. Băiatul nu s-a mai întors niciodată acasă, iar cadavrul său nu a fost găsit nici până azi.— Oricine a trăit în New York la acea vreme probabil îşi aminteşte că a văzut afişe prin tot oraşul, precum şi pe părinţii lui disperaţi, la ştirile de seară de la TV, implorând lumea care ştia ceva să le furnizeze informaţii.

Dar a existat si un al doilea caz de crimă foarte mediatizat, în

1981, iar acesta a schimbat cursul copilăriei americane, prin iniţierea unei mişcări susţinute de a-i proteja pe minori de persoane străine. Adam Walsh avea şase ani. Mama lui l-a luat la cumpărături într-un mail Sears din oraşul Hollywood, Florida, şi l-a lăsat la un chioşc unde era promovat un nou sistem de jocuri video Atari. Chioşcul atrăsese o mulţime de băieţi mai mari, asa că mama lui Adam l-a lăsat acolo să se uite, în vreme ce ea a intrat, pentru câteva minute, într-un magazin cu corpuri de iluminat. între timp, s-a stârnit o încăierare printre copii pentru un loc mai în faţă; paznicii
magazinului Sears au venit imediat şi i-au dat afară pe toţi certăreţii. Se pare că băieţii ceilalţi au părăsit zona, însă Adam, fiind prea mic şi timid, nu le-a spus paznicilor că mama lui se afla în acel mail. Stând singur afară, a fost ademenit intr-o maşină de un criminal în serie, care i-a promis jucării şi bomboane. Două săptămâni mai târziu, capul tăiat al lui Adam a fost găsit intr-un canal, la 200 de kilometri depărtare.

Tatăl lui Adam, John Walsh, şi-a dedicat întreaga viaţă misiunii de a-i salva pe alţi copii de la a avea o soartă similară. El a fondat Adam Walsh Child Resource Center, care a pledat pentru o reformă legislativă şi a convins guvernul Statelor Unite să creeze National Center for Missing & Exploited Children, în 1984. Walsh a lucrat cu producătorii la realizarea filmului de televiziune *Adam*, care, atunci când a fost difuzat prima dată, a fost văzut de 38 de milioane de telespectatori. în 1988, a lansat o emisiune TV despre crime reale, *Americas Most Wanted*,

unde se prezentau cazuri de infracţiuni nerezolvate, inclusiv răpiri de minori, şi se cerea ajutorul publicului. De asemenea, Walsh a contribuit la răspândirea unei noi metode de distribuire a fotografiilor copiilor dispăruţi: afişarea lor pe cutiile din carton pentru lapte, sub cuvântul „DISPARUT“ scris cu majuscule.— Primele cartoane de acest fel au apărut în 1984, iar una dintre cele dintâi poze a fost a lui Etan Patz. Până la începutul anilor 1990, programul se extinsese mult, astfel că fotografiile copiilor dispăruţi erau reproduse pe pungi de cumpărături, panouri publicitare, cutii de pizza, chiar şi pe facturile la utilităţi. Normele se schimbaseră, fricile creşteau şi mulţi părinţi ajunseseră să creadă că, dacă îşi luau ochii de pe odrasle o singură clipă în orice spaţiu public, copilul lor putea fi răpit. Nu mai exista siguranţa de a-i lăsa pe copii să se plimbe nesupravegheaţi nici măcar prin preajma casei proprii.

Cu siguranţă, răpirea şi uciderea unui copil de către un străin se numără printre cele mai oribile infracţiuni pe care şi le poate imagina cineva. Ele sunt, din fericire, şi printre cele mai rare. Conform FBI, aproape 90% dintre minorii care dispar fie au comunicat greşit ce planuri au, fie nu au înţeles instrucţiunile primite de la părinţi, fie au fugit de acasă sau de la asistentul maternal—, iar în 99,8% dintre cazuri micii dispăruţi se întorc acasă.— Majoritatea copiilor răpiţi sunt „furaţi“ de către un părinte biologic care nu deţine custodia asupra lor; numărul celor răpiţi de un străin reprezintă un procent minuscul, de 1%, din toţi copiii declaraţi dispăruţi — aproape 100 pe an, intr-o naţiune cu peste 70 de milioane de minori.— Şi, din anii 1990 încoace, rata tuturor infracţiunilor în care sunt implicaţi copii a scăzut—, în timp c

e

şansele unui copil răpit să supravieţuiască unei astfel de grozăvii au

crescut 495 simţitor,

Riscul real *versus* riscul imaginar

Oraşele si orăşelele în care au crescut părinţii iGen erau mult mai periculoase decât sunt în zilele noastre. Membrii *baby boom* şi Gen X s-au dezvoltat intr-un mediu cu rate în creştere ale infracţionalităţii şi haosului.— Tâlhăriile făceau parte din normalul vieţii urbane, încât uneori locuitorii oraşelor purtau la ei „bani pentru tâlhari”, intr-un portofel ieftin, ca să nu fie nevoiţi să le dea infractorilor portofelul adevărat.— Seringile cu heroină şi, ulterior, fiolele cu cocaină deveniseră ceva obişnuit în peisajul citadin. Când combini valul gigantic de nelegiuiri, început în anii I960, cu răspândirea rapidă a televiziunii prin cablu din anii 1980, inclusiv a posturilor de ştiri care transmiteau non-stop reportaje despre cazuri de copii dispăruţi —, înţelegi de ce părinţii americani au ajuns extrem de temători şi defensivi până prin anii 1990.

Valul de infracţiuni s-a domolit brusc la începutul anilor 1990, când procentajele tuturor faptelor antisociale au intrat pe o pantă descendentă pretutindeni în Statele Unite.— De exemplu, în 2013,

rata crimelor a scăzut până la nivelul la care era în urmă cu *60 de*

oo

a

ni ™ Totuşi, *teama* de infracţiuni nu s-a estompat încă multă vreme, iar obiceiurile părinţilor speriaţi par să fi rămas absolut intacte până azi. îngrijirea parentală americană este acum total nesincronizată cu riscul real pe care îl reprezintă pentru copii oamenii necunoscuţi.

Pentru a vedea cât de departe au mers unii părinţi în sprijinirea culturii siguranţei, ia în considerare cazul familiei din Missouri care a înscenat răpirea propriului fiu, în vârstă de şase ani, în 2015. Părinţii

voiau „să-i dea o lecţie” despre cât de periculos este să te împrieteneşti cu indivizi necunoscuţi. După ce a coborât din autobuzul şcolii, băiatul a fost ademenit intr-o furgonetă de către un coleg de serviciu al mătuşii sale. Omul i-a spus băieţelului că „no va mai vedea pe mama lui niciodată”, conform declaraţiei şerifului. Poliţia a raportat, de asemenea, că bărbatul i-a acoperit copilului faţa cu o jachetă, ca să nu vadă că fusese dus chiar în subsolul casei lui. Băiatul a fost legat, împuns cu un pistol şi ameninţat că va fi vândut ca sclav sexual.[2]^-

Dora in the Ford Explorer (But Not Without a Parent!)

Desigur, puţini părinţi şi-ar teroriza vreodată copiii în acest fel, dar diverse forme ale culturii siguranţei sunt predate în continuare, chiar dacă în moduri mai subtile. Lythcott-Haims şi Skenazy ne-au împărtăşit poveşti despre părinţi cărora Ie era frică să îşi lase fiii

adolescenţi să meargă cu bicicleta până la casele vecinilor. Iar un psiholog care scrie pentru HealthyChildren.org a declarat: „National Center for Missing and Exploited Children e de părere că nu ar trebui să li se permită copiilor *de orice vârstă* să meargă singuri la o toaletă publică.Referindu-se la propriul fiu de nouă ani, psihologul oferă aceste sfaturi:

- Niciodată nu-ţi lăsa copilul singur într-o toaletă publică.
- Instruieşte-ţi băiatul să folosească o cabină privată, nu pisoarul.
- Evită toaletele publice care au mai mult de o singură intrare.
- Stai lângă uşă şi vorbeşte cu copilul tău pe tot parcursul timpului cât se află în toaletă.

Putem să înţelegem frica unei mame că fiul ei ar putea întâlni un pervers într-o toaletă publică. Dar oare nu ar fi mai bine să-l înveţe pe băiat cum să recunoască un comportament deviant sau inadecvat, pentru ca mai degrabă copilul să plece urgent de-acolo, decât să îl înveţe să se teamă pentru viata lui si să menţină contactul verbal cu un părinte oricând foloseşte o astfel de toaletă?

Pericolele culturii siguranţei

Dacă obişnuieşti să petreci mai mult timp pe Facebook, probabil că ai văzut un articol cu un titlu precum: „Opt motive pentru care copiii din anii 1970 ar trebui să fie morţi cu toţii“^. (Motivul nr. 1:

tabla de darts era pusă pe perete, nu pe gazon; motivul nr. 4: se folosea ulei pentru bronzat, nu creme de protecţie solară.) Asemenea articole sunt distribuite în mare parte de cei care erau copii în anii 1970 (ca noi), pentru ca generaţia noastră să se amuze de grijile pentru siguranţă ale părinţilor de azi, semnalând că atunci când am crescut noi nimeni nu purta centuri de siguranţă sau căşti pentru bicicletă, majoritatea adulţilor fumau (chiar şi în preajma celor mici), vopseaua şi benzina conţineau plumb, iar copiii erau încurajaţi să meargă - singuri — în parcuri şi locuri de joacă, unde oricine i-ar fi putut răpi.

Deşi tonul este adesea dispreţuitor, aceste articole subliniază, de asemenea, câteva succese importante în ce priveşte siguranţa copilului. Utilizarea tot mai frecventă a centurilor de siguranţă a salvat multe vieţi^, căştile pentru biciclete au scăzut riscul leziunilor traumatice ale creierului^, fumatul departe de copii a oferit multe beneficii sănătăţii lor^, iar prin eliminarea plumbului din vopsea şi din benzină s-au prevenit diferite probleme medicale, chiar şi decese.^ Una peste alta, din I960 până în 1990 s-a redus cu 48% numărul morţilor cauzate de răniri neintenţionate si)) > accidente în rândurile copiilor cu vârste între 5 şi 14 ani, plus o scădere cu 57% a numărului de decese printre cei mai mici (cu vârste între un an şi patru ani).— Succesul campaniilor privind siguranţa copiilor ajută la a ne explica de ce părinţii moderni sunt preocupaţi în legătură cu acest aspect, ajungând până la extrema culturii siguranţei. în definitiv, din moment ce concentrarea pe marile ameninţări oferă astfel de recompense, de ce să nu mergem mai departe şi să ducem copilăria cât mai aproape de siguranţa perfectă?

Necazul în ce priveşte acest tip de gândire este că, atunci când ne străduim să producem sisteme perfecte, aproape inevitabil creăm probleme noi şi

neprevăzute. De exemplu, eforturile de a preveni instabilitatea financiară prin salvarea unor companii pot duce ulterior la mai multe crahuri dezastruoase*^; încercările de a proteja pădurile prin stingerea incendiilor mici pot conduce la acumularea de lemn mort, care în cele din urmă va conduce la focuri catastrofale, mult mai mari decât suma incendiilor mici care au fost eradicate.— Regulile şi programele de siguranţă — la fel ca majoritatea eforturilor de a schimba sisteme complexe — au, adeseori, consecinţe neintenţionate. Iar câteodată aceste consecinţe sunt atât de nefaste, încât beneficiarilor preconizaţi le este mai rău decât dacă nu s-ar h făcut absolut nimic.

Noi credem că încercările de a-i proteja pe copii de pericolele provenite din mediu şi de accidentele de circulaţie au fost foarte bune pentru ei. Expunerea la plumb şi expunerea la fumul de ţigară nu oferă beneficii. A trece printr-un accident de maşină fără centură de siguranţă nu îi face pe copii mai rezistenţi la viitoare accidente rutiere. Dar încercările de a-i proteja prin împiedicarea lor de la a acumula *experienţe* — precum mersul către/dinspre şcoală, căţăratul într-un copac sau simpla folosire a foarfecilor — sunt cu totul altceva. Asemenea măsuri de protecţie au costuri, deoarece copiii ratează ocaziile de a căpăta abilităţi, independenţă şi de a învăţa evaluarea riscului. (Printre altele, ţinerea copiilor în casă le creşte riscul de obezitate.) Skenazy explică succint: „Problema cu această viziune, cum că «totul e periculos», o reprezintă faptul că supraprotejarea este un pericol în sine.[u]—

Iar Lythcott-Haims întăreşte ideea:

Am întâlnit părinţi care nu îşi lasă fiica de 17 ani să ia metroul. Şi eu îi întreb: „Care vă este strategia pe termen lung pentru ea?“... Observ astfel de lucruri peste tot în jur. Văd copii care se tem să fie singuri afară pe trotuar. Nu le place să meargă nicăieri singuri.

Dora in the Ford Explorer (But Not Without a Parent!)

Nu le place să se plimbe cu bicicleta singuri. Şi asta este probabil din cauză că au fost făcuţi să creadă că ar putea fi răpiţi în orice moment,—

Aşa cum ne-a arătat Taleb în *Antifi'agil*, prin aşezarea unui scut protector deasupra copiilor noştri, le încetinim dezvoltarea în mod neintenţionat şi îi privăm de experienţele de care au nevoie pentru a deveni adulţi pe deplin funcţionali şi de succes. Jurnalista Hara EstrofF Marano trage un semnal de alarmă asupra acestei tendinţe de mai bine de 15 ani. „Părinţii depun eforturi ridicole pentru a elimina obstacolele din viaţa copiilor lor“, spune ea. „Când, de fapt, îngrijorarea excesivă are efectul clar de a-i face pe copii mai fragili.[U2]^ La un anumit nivel, majoritatea părinţilor ştiu asta, dar tot se trezesc dându-le târcoale copiilor şi protejându-i excesiv. Chiar şi Lythcott-Haims s-a surprins într-o astfel de postură:

Aşa eram eu, foarte critică la adresa părinţilor care nu puteau să le dea drumul odraslelor nici măcar Ia vârsta studenţiei... Intr-o zi, când băiatul meu avea zece ani, m-am aplecat spre el la cină şi am început să-i tai friptura din farfurie. Şi mi-am dat seama în acel moment: „Doamne, Dumnezeule! Ii tai friptura, şi el are zece ani! Eu făceam *babysitting* pentru alţi copii pe când aveam zece ani, dar propriul copil are nevoie săi tai friptura? Ce naiba se întâmplă?“âD

Vina pentru crearea culturii siguranţei nu le revine în totalitate părinţilor. La nivelul de bază, îngrijirea parentală excesivă şi cultura siguranţei sunt „probleme ale progresului, pe care le-am menţionat în capitolul introductiv. Din fericire, au apus zilele în care familiile aveau în mod obişnuit cinci sau mai mulţi copii şi se aşteptau ca unul sau mai multi dintre ei să moară. Atunci când ţările se bucură de prosperitate materială şi femeile capătă drepturi egale în educaţie, drepturi totale în politică, precum şi acces la o bună îngrijire medicală şi la contracepţie, rata naşterilor scade semnificativ, majoritatea cuplurilor având doar unul

Dora in the Ford Explorer (But Not Without a Parent!)

sau doi copii. Părinţii investesc mai mult timp în aceşti copii mai puţini şi mai sănătoşi.^ Chiar dacă mamele de astăzi au mai puţini copii şi muncesc în afara casei mai mult timp decât se întâmpla în 1965, ele petrec, în total, o perioadă mai mare având grijă de copiii lor.— Iar timpul alocat de taţi odraslelor lor a crescut încă şi mai mult.

în general, este un lucru bun că părinţii stau alături de copii, dar o protecţie exagerată şi o supraveghere prea strictă duc la cultura siguranţei. Cultura siguranţei îi transformă pe copii, care sunt antifragili prin natura lor, în tineri firavi, anxioşi şi receptivi la Neadevărul despre fragilitate: *Ceea ce nu te omoară te face mai slab.*

împinşi către supraprotejare

Când părinţii se adună şi vorbesc despre sarcinile lor, este ceva obişnuit să auzi condamnări ale îngrijirii parentale de tip „elicopter". Multe mame şi mulţi taţi doresc să „survoleze" mai puţin, adică să le lase copiilor un plus de libertate, dar acest lucru se dovedeşte greu; există presiuni din partea altor părinţi, a şcolilor şi chiar din partea legii, care îi împing să fie mai precauţi în luarea fiecărei decizii - mai precauţi decât şi-ar dori atunci când fac un pas înapoi şi reflectează asupra tipului de părinte care ar vrea să fie. Skenazy spune că, adesea, presiunile sociale îi determină pe părinţi să se angreneze în gândirea de tip „să punem răul înainte".^ Câtă vreme ei nu sunt pregătiţi pentru cele mai proaste rezultate posibile, sunt priviţi de sus de către ceilalţi părinţi şi de către profesori, fiind socotiţi nişte părinţi răi (sau chiar „Cea mai rea mamă din America"). Lumea se aşteaptă ca părinţii buni să creadă că odraslele lor se află în pericol oricând nu le supraveghează.

Mai mult decât atât, părinţii care nu sunt de acord cu protejarea excesivă şi le oferă copiilor libertate pot fi chiar *arestaţi.* în 2015, doi părinţi din Florida au fost acuzaţi de infracţiunea de neglijare a copilului fiindcă nu au ajuns acasă la ora

preconizată.^ Neputând să intre în locuinţă, fiul lor de 11 ani s-a jucat cu mingea de baschet în curtea casei 90 de minute. Un vecin a sunat la poliţie. După ce au fost încătuşaţi, percheziţionaţi corporal, amprentaţi şi ţinuţi peste noapte în arest, părinţii au fost condamnaţi la pedeapsa cu închisoarea pentru neglijenţă, iar fiul lor şi fratele lui de patru ani (care nu fusese lăsat singur) au fost daţi în plasament pentru o lună. Chiar şi după ce s-au întors la părinţii lor, copiii au fost nevoiţi să participe la „terapie prin joacă", în vreme ce părinţii, care nu aveau un istoric de neglijenţă a copiilor, au fost obligaţi să meargă la terapie de cuplu şi să ia lecţii de îngrijire parentală.

în 2014, o femeie din Bristol, Connecticut, şi-a lăsat fiica singură în maşină în timp ce a mers la o farmacie. Acest lucru îţi poate suna rău, mai ales când afli că era vară şi că geamurile maşinii erau închise. Un trecător vigilent a sunat la poliţie, care a sosit de îndată şi a reuşit să deschidă portierele. Agenţii au raportat că „minora era conştientă şi nu se afla în suferinţă". Dar iată şi poanta: acea fată avea 11 ani şi îi spusese mamei sale că preferă să o aştepte în maşină, neavând chef să intre în magazin.^ înainte de apariţia îngrijirii parentale paranoice, copiii de 11 ani puteau să câştige bani şi să înveţe ce înseamnă responsabilitatea făcând *babysitting* pentru vecini, cum au făcut Jon şi surorile lui în anii 1970. Acum însă, potrivit părerii unor departamente de poliţie, copiii de 11 ani au ei înşişi nevoie de *babysitters.* Mama „denaturată'[1] din Bristol a primit o sancţiune contravenţională şi a trebuit să ajungă în instanţă.

Poveştile cu părinţi arestaţi sau târâţi prin tribunale fiindcă şi-au lăsat copiii să meargă pe-afară ori să se joace în parc singuri nu sunt ceva neobişnuit. în 2015, o femeie din Wallingford, Connecticut, a rămas până noaptea târziu la spital cu mătuşa ei, aflată pe moarte, apoi a dormit prea mult acasă, în dimineaţa următoare. Fiul ei vitreg,

Dora in the Ford Explorer (But Not Without a Parent!)

în vârstă de opt ani (unul dintre cei şase copii ai familiei), s-a trezit şi s-a pregătit pentru şcoală, dar a pierdut autobuzul, aşa că a pornit-o pe jos spre şcoală, cale de trei kilometri. Cineva a sunat la poliţie, care l-a condus pe băiat pe ultimul kilometru rămas până la şcoală, iar apoi a arestat-o pe femeie pentru că dormea, în loc să-şi supravegheze copilul. După cum a declarat ea, un membru al echipajului de poliţie i-a spus: „Este intolerabil să dormi în timp ce copilul tău are nevoie de tine ca să se pregătească penrru şcoală. După ce a fost încătuşată şi dusă la secţia de poliţie, a aflat că poate primi 10 ani de închisoare pentru infracţiunea de a fi dormit după un act extenuant de îngrijire paliativă, în timp ce avea un fiu vitreg cu simţul iniţiativei.

Când poliţia susţine cultura siguranţei, ea îi forţează pe părinţi să exagereze în privinţa protecţiei. Şeful poliţiei din New Albany, Ohio, recomandă să nu i se îngăduie niciunui copil *cu vârsta sub 16 ani* să iasă afară nesupravegheat.^ Când combini presiunea din partea grupului cu umilirea publică şi cu ameninţarea că vei fi arestat, nu te mai miră că nenumăraţi părinţi americani pur şi simplu nu îşi mai scapă din priviri copiii, chiar dacă mulţi dintre aceşti părinţi declară că amintirile cele mai dragi din propria copilărie sunt aventurile nesupravegheate cu prietenii lor în aer liber.

CĂRŢI SIG URE PENTRU COPII ÎN SIG URANTĂ

Lenore Skenazy subliniază faptul că majoritatea celor mai bune cărţi pentru copii includ poveşti despre prichindei care pleacă în aventuri fără supraveghere din partea adulţilor. Pentru părinţii care nu doresc să le bage în cap idei periculoase copiilor lor, ea şi cititorii săi plini de umor oferă un set de titluri clasice actualizate pentru era culturii siguranţei:

Oh, the Places You Wont Go!

The Playdates of Huckleberry Finn

Dora in the Ford Explorer (But Not Without a Parent!)

Harold and the Purple Sofa

Encyclopedia Brown Solves the Worksheet

Harry Potter and the Sit-Still Challenge

Clasa socială contează

Diferite şiruri explicative contează pentru diferiţi oameni, şi probabil că cel mai însemnat factor discriminatoriu al experienţelor de viată din Statele Unite[7] de astăzi este clasa socială. Pentru a înţelege cum influenţează clasa socială modul de îngrijire parentală, vom apela la două cărţi care combină profilurile familiale, cercetate în profunzime, cu teorii şi date sociologice: *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life* de Annette Lareau, sociologă la University of Pennsylvania, şi *Our Kids: The American Dream in Crisis* de Robert Putnam, specialist în ştiinţe politice la Harvard. Ambii experţi constată că, în privinţa practicilor de îngrijire parentală, clasa socială contează mai mult decât rasa, aşa că vom lăsa deoparte rasa şi ne vom concentra pe modurile în care diferenţele de clasă din îngrijirea parentală pot fi relevante pentru a înţelege ce se întâmplă acum în campusurile universitare. Pentru simplificare, vom folosi termenii lui Lareau, „clasa mijlocie” şi „clasa muncitoare”, unde „clasa mijlocie” înseamnă inclusiv clasa mijlocie superioară şi elita societăţii. Termenul „clasă muncitoare” este folosit pentru toţi cei aflaţi mai jos, inclusiv familiile sărace.

Marea diferenţă dintre practicile de îngrijire parentală se observă cel mai bine în contrastul dintre două tipuri de familii: pe de-o parte, acelea în care copiii sunt crescuţi de doi părinţi care au, ambii, diplome obţinute la colegii de patru ani şi sunt căsătoriţi pe parcursul copilăriei odraslelor lor şi, pe de altă parte, acelea în care copiii sunt crescuţi de un părinte celibatar sau divorţat (ori diverse rude), lipsit de studii superioare. Primul tip de familie este foarte răspândit în treimea superioară a spectrului socio-economic, unde ratele

de căsătorie sunt mari şi cele de divorţ sunt mici. In general, astfel de familii adoptă un stil de îngrijire parentală denumit de Lareau „cultivare coordonată”. Părinţii care folosesc acest stil îşi văd sarcina ca fiind aceea de a cultiva talentele copiilor lor, în timp ce le stimulează dezvoltarea abilităţilor sociale şi cognitive. Ei umplu agendele copiilor cu activităţi ghidate de adulţi, cu lecţii şi experienţe atent supravegheate, şi monitorizează îndeaproape ce fac micuţii la şcoală. Vorbesc mult cu copiii lor, folosind argumentarea şi persuasiunea, şi apelează foarte rar la pedepse fizice.

Al doilea tip de familie este foarte întâlnit în treimea de jos a spectrului socio-economic, unde majoritatea copiilor sunt născuţi de mame necăsătorite. Aceste familii adoptă, în general, un stil de îngrijire parentală pe care Lareau îl numeşte „creştere naturală”.Părinţii din clasa muncitoare înclină să creadă că minorii vor ajunge la maturitate fără o nevoie exagerată de îndrumare sau intervenţie din partea lor. Prin urmare, copiii au parte de „perioade mari de timp liber, joacă iniţiată de ei înşişi, limite clare între adulţi şi copii şi interacţiuni zilnice cu amicii lor“^. Părinţii petrec mai puţin timp cu copiii şi discută cu ei mult mai puţin în comparaţie cu părinţii din clasa mijlocie, dându-le mai degrabă ordine şi directive, iar uneori folosesc bătaia sau alt tip de disciplinare fizică.

Din aceste descrieri, ar părea că odraslele clasei muncitoare se bucură de un avantaj: au parte de mai mult timp de joacă nestructurată şi nesupravegheată, care, aşa cum vom discuta şi în următorul capitol, este foarte benefică pentru dezvoltarea abilităţilor lor sociale şi a simţului de autonomie. De fapt, Putnam arată spre această diferenţă dintre clase ca spre ceva relativ nou şi foarte important. El notează că părinţii generaţiei *baby boom* au fost puternic influenţaţi de scrierile dr. Benjamin Spock, expert în îngrijirea copilului, care i-a învăţat că „trebuie să le permită micuţilor lor să se dezvolte în propriul ritm, nu să fie împinşi către a respecta orarele şi regulile vieţii adulte"^. Spock i-a încurajat pe părinţi să se relaxeze şi să îi lase pe copii să fie copii — şi, într-adevăr, generaţiilor *baby boom* şi Gen X le-a fost îngăduită libertatea de a se plimba prin cartierele lor şi de a se juca fără supravegherea adulţilor. Dar Putnam observă că, începând din anii 1980 şi tot mai pronunţat odată cu anii 1990, „ideile dominante şi normele sociale despre îngrijirea parentală corectă s-au schimbat, trecându-se de la «îngrijirea parentală permisivă» a lui Spock la un model nou, «îngrijirea parentală intensivă»adică ceea ce descrie „cultivarea coordonată^ a lui Lareau. Schimbarea s-a produs doar printre părinţii clasei

mijlocii, bombardaţi de mass-media cu sfaturi despre importanţa stimulării timpurii (de exemplu, ideea eronată conform căreia bebeluşii care ascultă Mozart vor deveni mai inteligenţi)-^ — părinţi care doreau să le ofere copiilor lor orice avantaj posibil într- o cursă tot mai competitivă de a intra la un colegiu prestigios. Această schimbare nu s-a petrecut printre părinţii din clasa muncitoare.

Modificarea normelor de îngrijire parentală ale clasei mijlocii este crucială pentru povestea noastră. Putnam identifică faptul că schimbarea s-a produs cu puţin înainte de naşterea iGen. în măsura în care studenţii iGen se comportă diferit faţă de generaţiile anterioare de studenţi, un factor care contribuie la acest lucru poate fi că, spre deosebire de generaţiile anterioare, studenţii iGen (şi ultimii mileniali) din clasa mijlocie au fost copii cu un program supraîncărcat şi cu o îngrijire excesivă din partea părinţilor.

Dar ar fi o greşeală să gândim că adolescenţii proveniţi din clasa muncitoare au un avantaj *per total*. Putnam şi Lareau observă o varietate de factori care le reduc copiilor clasei muncitoare posibilitatea de a reuşi, în general, şi de a avea succes la colegiu, în particular, chiar dacă sunt admişi la o universitate selectă. Unul dintre aceşti factori constă în aceea că activităţile organizate îi ajută pe copiii clasei mijlocii să se familiarizeze cu metodele maturilor de a se descurca în mediile profesionale şi în instituţiile conduse de adulţi. Modelul îngrijirii parentale le oferă senzaţia că instituţiile pot fi făcute să le servească nevoile, dacă ei pot aduce argumentul potrivit persoanei potrivite la momentul potrivit. Copiii clasei muncitoare, pe de altă parte, au avut mai puţină expunere la instituţiile adulţilor si nu si-au văzut părinţii interacţionând cu asemenea instituţii cu acelaşi sentiment de putere, conştienţi de drepturile lor sau de necesitatea de a primi un tratament bun. Prin urmare, copiii clasei muncitoare sunt mai predispus! să se simtă „ca peştele pe uscat” la facultate. (Acest lucru poate să fi contribuit la „sentimentul de neapartenenţă“ despre care a scris Olivia, din povestea de la CMC

prezentată în Capitolul 3.)

Al doilea mare dezavantaj care îi pândeşte pe copiii clasei muncitoare, în comparaţie cu cei ai clasei mijlocii, este că primii sunt mai predispuşi să fie afectaţi de adversitate cronică şi severă. în anii 1990, un grup de cercetători a creat un chestionar pentru a standardiza evaluarea „Adverse Childhood Experiences” (ACE).^ Chestionarul le cerea subiecţilor să declare la care itemi, dintr-o listă de zece, au fost expuşi în copilărie — întrebări precum: „Părinţii au fost separaţi sau divorţaţi?”; „Ai dus lipsă de mâncare sau haine, sau părinţii au fost prea beţi/drogaţi pentru a avea grijă de tine?”; „Ai simţit că nimeni din familia ta nu te-a iubit sau nu te-a susţinut?”; „Te-a abuzat sexual vreun adult?”. Pe măsură ce numărul răspunsurilor afirmative depăşeşte două, cifrele privind sănătatea şi succesul în viaţa adultă scad, iar acest lucru complică substanţial povestea noastră despre antifragilitate. Adversitatea severă care îi loveşte pe copii de timpuriu şi absenţa unui ataşament securizant în relaţiile cu adulţii nu îi fac mai puternici, îi fac mai slabi. Adversitatea cronică severă creează „stres toxic”. Resetează răspunsurile la stres ale copilului, astfel încât ele apar mult mai repede şi, în viitor, se perpetuează un timp mai îndelungat. Putnam rezumă aceste descoperiri astfel:

> **Stresul moderat la copii, amortizat de adulţi susţinători, nu este neapărat nociv; poate fi chiar util, în sensul că poate promova dezvoltarea abilităţilor de a depăşi o situaţie. Pe de altă parte, stresul cronic sever, în special dacă nu este amortizat de adulţi susţinători, poate perturba funcţiile executive de bază ce guvernează modul în care diferitele părţi ale creierului lucrează împreună ca să răspundă corect provocărilor şi să rezolve problemele. In consecinţă, copiii care experimentează stresul toxic întâmpină dificultăţi în ce priveşte concentrarea, controlul comportamentului impulsiv şi respectarea instrucţiunilor primite.^^**

In cadrul chestionarului ACE, copiii crescuţi în familii aflate sub nivelul clasei mijlocii au, în medie, un scor mult mai mare. Situaţiile lor familiale tind să fie mai instabile, vieţile lor economice

sunt adesea precare, iar ei sunt mult mai predispuşi să fie martori ai violentei sau chiar victime ale violentei. Acest lucru înseamnă că, dacă vor ajunge la facultate, vor purta cu sine cicatricile şi dezavantajele din copilărie. Pentru ca ei să se dezvolte la facultate, ar putea avea nevoie de alte tipuri de sprijin decât cele potrivite în cazul colegilor lor mai înstăriţi, ai căror creieri au fost modelaţi prin „cultivarea coordonată“.

Lecţia pe care o extragem din această scurtă analiză a claselor sociale şi a tipurilor de îngrijire parentală este următoarea: copiii sunt în mod natural antifragili şi există două moduri foarte diferite de a le prejudicia dezvoltarea. Unul constă în neglijare şi protecţie insuficientă, expunându-i de timpuriu la adversitate cronică severă; acest lucru s-a întâmplat cu unii dintre studenţii colegiilor de azi, în special cu cei din clasa muncitoare sau din familii sărace. Celălalt îl reprezintă monitorizarea şi protejarea excesive, refuzândude copiilor miile de provocări, riscuri şi mici adversităţi pe care ei au nevoie să le înfrunte singuri pentru a deveni adulţi puternici şi rezistenţi.

Universităţile selecte din America sunt dominate de copii din clasa de sus şi din clasa mijlocie superioară. O analiză recentă a descoperit că la 38 de colegii de vârf, inclusiv marea parte a Ivy League, există mai mulţi studenţi din familiile din top 1% al distribuirii veniturilor decât din cele 60% de la partea inferioară.^ Acest lucru înseamnă că îngrijirea parentală excesivă este, probabil, o cauză ce explică intr-o măsură mult mai mare fragilitatea din campusuri decât îngrijirea parentală insuficientă.

Siguranţă şi ap să de înţelepciune

îngrijirea parentală paranoică şi cultul siguranţei îi învaţă pe copii exact distorsiunile cognitive despre care am vorbit în Capitolul 1. Am întrebat-o pe Skenazy care sunt distorsiunile întâlnite de ea cel mai frecvent în lucrul său cu părinţii. „Aproape toate mi-a răspuns experta.

Skenazy sesizează *diminuarea aspectelor pozitive* atunci când părinţii îşi monitorizează excesiv copiii. „Orice beneficiu al timpului liber, nesupravegheat, este văzut ca fiind ceva banal, în comparaţie cu răul infinit pe care bar putea suferi copilul dacă nu eşti acolo. Nu există nimic pozitiv în afara siguranţei.“ Totodată, părinţii folosesc *filtrarea negativă* în permanenţă, continuă Skenazy. „Părinţii spun: «Priveşte toate aceste alimente/activităţi/cuvinte/persoane care le-ar putea face rău copiilor noştri!», mai degrabă decât: «Mă bucur atât de mult că, în sfârşit, am scăpat de difterie, poliomielită şi foamete!»“ Ea subl iniază, de asemenea, modurile în care părinţii folosesc *gândirea dihotomică*: „Dacă ceva nu este 100% sigur, este periculos.“

îngrijirea parentală paranoică se dovedeşte o modalitate puternică de a-i învăţa pe copii toate cele trei Mari Neadevăruri. îi convingem că lumea este plină de pericole; răul pândeşte din umbră, pe străzi, în parcuri, în toaletele publice. Copiii crescuţi în acest fel sunt pregătiţi emoţional pentru a îmbrăţişa Neadevărul „noi *versus* ei“: *Viaţa este o luptă între oamenii buni si oamenii răi* - o percepţie asupra lumii care îi face să se teamă de străini şi să îi

A

suspecteze mereu. Ii învăţăm pe copii să se automonitorizeze în privinţa gradului în care se simt „în nesiguranţă[4]' şi apoi să vorbească despre cât de mult se simt în nesiguranţă. Astfel, pot să ajungă la punctul în care a se *simţi* în nesiguranţă (sentimentul de inconfort sau anxietate) devine un semn clar pentru ei că într- adevăr *nu sunt* în siguranţă (Neadevărul gândirii emoţionale: *Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale).* în fine, a avea astfel de emoţii este neplăcut; prin urmare, ei pot conchide că emoţiile sunt periculoase pentru ei înşişi - dacă stresul nu îi va omorî, le va face rău (Neadevărul fragilităţii: *Ceea ce nu te omoară te face mai slab).*

Câtă vreme copiii sunt învăţaţi să gândească în

aceste moduri an după an, sunt predispuşi să îşi dezvolte scheme corespunzătoare care le ghidează modul de a interpreta situaţii noi, odată ajunşi la facultate. Ei pot să vadă mai mult pericol în mediul lor şi mai multe intenţii rele în acţiunile altora. Sunt mai înclinaţi decât copiii din generaţiile anterioare să creadă că ar trebui să fugă de ameninţări minore sau ambigue ori să le evite. Pot fi mai predispuşi să interpreteze cuvinte, cărţi şi idei mai degrabă în termeni precum „siguranţă *versus* pericol" şi „bine *versus* rău", decât în termeni precum „adevărat sau fals" şi „seducător sau neinteresant[44]. Este uşor de văzut cum acest tip de gândire, atunci când pătrunde în campusurile universitare, poate să conducă spre cereri de spaţii sigure, avertismente faţă de factorii declanşatori, instruire în microagresiuni şi echipe de ripostă la prejudecăţi.

Acest lucru creează în campusuri condiţiile pentru o mare neînţelegere între generaţii. Multor profesori, administratori şi altor adulţi din generaţiile mai vechi le poate fi dificil să înţeleagă astfel de solicitări. Chiar şi atunci când oamenii mai în vârstă împărtăşesc viziunile politice ale studenţilor care fac aceste solicitări, nu le împărtăşesc şi schemele de gândire.

Concluzie

- îngrijirea parentală paranoică este al treilea şir explicativ al nostru. Când ne supraprotejăm copiii, le facem un rău. Copiii sunt în mod natural antifragili, aşa că protejarea excesivă îi face mai slabi si mai puţin rezilienti mai târziu în viată.
- Micuţii de astăzi au parte de o copilărie cu mai multe restricţii decât copilăria de care s-au bucurat părinţii lor, care, deşi au crescut în vremuri considerabil mai periculoase, au avut mai multe ocazii să-şi dezvolte antifragilitatea intrinsecă. în comparaţie cu generaţiile anterioare, milenialii mai tineri şi, în special, membrii iGen (născuţi după 1995) au fost privaţi de timpul de joacă nesupravegheat şi de explorarea pe cont propriu. Ei au ratat

numeroase provocări, experienţe negative şi riscuri minore de care aveau nevoie creierele lor pentru a se dezvolta intr-un mod adecvat (asa cum vom arăta în următorul capitol).

- Copiii din Statele Unite şi din alte ţări prospere sunt mai în siguranţă astăzi decât în oricare altă perioadă din istorie. Totuşi, dintr-o varietate de motive, teama de răpire este încă foarte accentuată în rândul părinţilor americani, mulţi dintre aceştia fiind de părere că niciodată copiii nu trebuie lăsaţi Iară supravegherea adulţilor. Când copiilor li se inoculează ideea că lumea e periculoasă şi că ei nu îi pot face faţă singuri, n-ar trebui să fim surprinşi că mulţi dintre ei chiar cred asta.
- Combinaţia dintre îngrijirea parentală de tip „elicopter" şi normele sociale care le reduc copiilor posibilitatea de a dispune de timp nesupravegheat poate avea un impact negativ asupra sănătăţii mintale si rezidentei tinerilor din ziua de azi.
- Există mari diferenţe între clasele sociale în ceea ce priveşte stilul de îngrijire parentală. Familiile din clasa mijlocie (şi din cea superioară) tind să folosească un stil pe care sociologa Annette Lareau îl numeşte „cultivare coordonată", spre deosebire de „creşterea naturală" folosită de părinţii mai săraci. Unii studenţi ce provin din familii avute s-ar putea să fi devenit fragili din cauza îngrijirii parentale axate pe supravegherea excesivă. Studenţii din mediile de jos sunt expuşi unui set de riscuri foarte diferite, inclusiv expunerea la o adversitate cronică severă; aceasta îi loveşte atunci când le lipsesc relaţiile iubitoare cu părinţii, care ar putea amortiza stresul şi i-ar ajuta să transforme adversitatea în dezvoltare.
- îngrijirea parentală paranoică îi pregăteşte pe copiii de astăzi să îmbrăţişeze cele trei Mari Neadevăruri, ceea ce înseamnă că, atunci când vor ajunge la facultate, vor fi pregătiţi psihic să

se alăture culturii siguranţei.

Note:

486 **Citat în B. Denizet-Lewis, „Why arc more American teenagers than ever suffering from severe anxiety?”,** *The New York Times*, **11 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.eom/2017/10/l 1/magazine/why-are-mo re-ame-rican-teenagers-than-ever-suffering-from-severe-anxiety.html.** *(N. a.)*

487 **L. Skenazy, „Why I let my 9-year-old ride the subway alone”,** *The New York Sun*, **1 aprilie 2008. Preluat de pe [http://www.nysun.com/opinion/why-i-Iet- my^-year-old-ride-subway-alone/73976](http://www.nysun.com/opinion/why-i-Iet-my^-year-old-ride-subway-alone/73976).** *(N. a.)*

488 **L. Skenazy, „I let my 9-year-old ride the subway alone. I got labeled the «World s Worst Mom»”,** *The Washington Post*, **16 ianuarie 2015. Preluat de pe [https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2015/01/l6/i-let- my^-year-old-ride-the-subway-alone-i-got-labeled-the-worlds-worst-mom/](https://www.washingtonpost.com/posteverything/wp/2015/01/l6/i-let-my^-year-old-ride-the-subway-alone-i-got-labeled-the-worlds-worst-mom/)? utm_term=.7cbce60ca0e0.** *(N a.)*

489 **Suspectul principal din acest caz nu a fost condamnat până în 2017. Pentru un rezumat, vezi: J.C. McKinley, „Pedro Hernandez gets 25 years to life in murder of Etan Patz”,** *The New York Times*, **18 aprilie 2017. Preluat de pe https://www. nytimes. com/2017/04/18/nyregion/pedro-hernandez-etan- patz-sentencing.html.** *(N. a.)*

490 **A. Lafrance, „When bad news was printed on milk cartons”,** *The Atlantic,* **14 februarie 2017. Preluat de pe [https://www.theatlantic.com/technology/archive/2017/02/when-bad-news- was-printed-on-milk-cartons/516675](https://www.theatlantic.com/technology/archive/2017/02/when-bad-news-was-printed-on-milk-cartons/516675).** *(N. a.)*

491 **National Crime Information Center (n.d.), „2016 NCIC missing person and unidentified person statistics”. Preluat de pe [https://www.fbi.gov/file- repository/](https://www.fbi.gov/file-repository/) 2016-ncic-missing-person-and-un identified-person-statistics.pdf/view.** *{N a.)*

492 **Polly Klaas Foundation (n.d.), „National child kidnapping facts”. Preluat de pe http://www.pollyklaas.org/about/national-child-kidnapping.html. (TV.** *a.)*

493 **ChildStats.gov (n.d.), „POPI Child population: Number of children (in millions) ages 0-17 in the United States by age, 1950-2016 and projected 2017-2050”. Preluat de pe https://www.childstats.gov/americaschildren/tables/popl.asp.** *(N. a.)*

494 **K. Simpson, „Dispelled kidnap myths do little to allay**

parents' fears", *The Deliver Post*, **27 noiembrie 2010. Preluat de pe http://www.denverpost.eom/2010/l 1/27/dispelled-kidnap-myths-do-IittIe- to-allay-parents-fears.** *(N a.)*

495 Pentru mai multe informaţii despre tendinţele răpirilor, vezi: U.S. Department of Justice, „Number of child abductions by strangers unchanged over past decade and a half; fewer end in homicide[11]» 14 iunie 2016. Preluat de pe http://www.unh.edu/ccrc/Presspacket/Stereotypical%20Kidnapping%20.pdf. Trei aspecte interesante: (1) 92% dintre copiii răpiţi au fost aduşi înapoi în siguranţă familiilor lor în 2011, în comparaţie cu doar 57% în 1997. Tehnologii precum urmărirea telefonului mobil le-au fost de mare ajutor poliţiştilor. (2) In 2011, patru din cinci copii răpiţi de un străin nu locuiau într-un cămin cu doi părinţi (biologici sau adoptivi). (3) O treime dintre copiii răpiţi nu au fost niciodată declaraţi dispăruţi. Niciun adult nu şi-a asumat responsabilitatea pentru ei; aceştia erau copiii care „s-au strecurat printre crăpături[14]. Vezi: J.R. Flores, „Nonfamily abducted children: National estimates and characteristics[14], octombrie 2002. Preluat de pe http://www.pollyklaas.org/media/pdf/NISMARTIInonfimily.pdf. *{N. a.)*

496 FBI Criminal Justice Information Services Division (n.d.), „Preliminary semiannual uniform crime report, January-June, 2015". Preluat de pe [https://ucr.fbi.gOv/crime-in-the-u.s/2015/preliminary-semiannual-uniform- crime-report-januaryjune-2015](https://ucr.fbi.gOv/crime-in-the-u.s/2015/preliminary-semiannual-uniform-crime-report-januaryjune-2015). *(N a.)*

497 S. Kurutz, „The age of the mugger[44], *The New York Times*, **24 octombrie 2004. Preluat de pe [http://www.nytimes.eom/2004/10/24/nyregion/thedty/the-age-of-the- mugger.html](http://www.nytimes.eom/2004/10/24/nyregion/thedty/the-age-of-the-mugger.html).** *(N. a.)*

498 Sau, cel puţin, de copii albi dispăruţi. Din 1979 până în 1981, a existat un număr teribil de mare, de peste 25 de răpiri fatale de copii negri din Atlanta, episod care a devenit cunoscut ca Atlanta Child Murders. Acest val de ucideri a captat mai puţin atenţia naţională decât dispariţiile lui Patz şi Walsh, petrecute în aceeaşi perioadă. *{N. a.)*

499 Nu există un consens între criminologi referitor la motivul pentru care a scăzut infracţionalitatea atât de repede în toată America. Jon crede că eliminarea benzinei cu plumb, de la sfârşitul anilor 1970 şi începutul anilor 1980, este unul dintre factori. Vezi: K. Drum, „Lead: Americas real criminal element[44], *Mother Jones*, **11 februarie 2016. Preluat de pe [http://www.motherjones.com/environment/20l6/02/lead-exposure- gasoline-](http://www.motherjones.com/environment/20l6/02/lead-exposure-gasoline-) crime-increase-children-health.** *(N. a.)*

500 Infoplease (n.d.), „Homicide rate per 100,000, 1950-2015“. Preluat de pe https://www.infoplease.com/us/crime/homicide-rate-1950-2015. *(N. a.)*

501 A.C. Stapleton, „Police: 6-year-old boy «kidnapped» for being too nice to strangers44, CNN, 6 februarie 2015. Preluat de pe http://www.cnn.com/2015/02/05/us/missouri-fake-kidnapping/index.html. *(N a.)*

502 K. Berchelmann, „When can my child use the public restroom alone?44, HealthyChildren.org, 4 mai 2017. Preluat de pe [https://www.heaIthychildren.org/english/tips-tools/ask-the- pediatrician/pages/when-can-my-child-use-the-public-restroom-alone.aspx](https://www.heaIthychildren.org/english/tips-tools/ask-the-pediatrician/pages/when-can-my-child-use-the-public-restroom-alone.aspx). *(N. a.)*

503 Y. Lowbrow, „8 reasons children of the 1970s should all be dead44, 9 iunie 2014. Preluat de pe https://flashbak.com/8-reasons-children-of-the-1970s-should-all-be-dead-323. (*N. a.)*

504 YOURS News, „Seatbelts - Saving thousands of lives around the world everyday...44, postare pe blog, 20 februarie 2012. Preluat de pe http://www.youthforroadsafety.org/news-blog/news-blog- item/t/seatbelts_saving_thousands_of_lives_around_the_world_everyday. (TV. *a.)*

505 Ganti *etai* **(2013). (TV.** *a.)*

506 D.J. DeNoon, „Quit smoking so your kids wont start", *Web MD,* **13 mai 2003. Preluat de pe https://www.webmd.com/smoking-cessation/news/20030513/quit-smoking-so-your-kids-wont-start. (TV** *a.)*

507 National Institute for Occupational Safety and Health (n.d.), „LEAD: Information for workers - Health problems caused by lead". Preluat de pe https://www.cdc.gov/niosh/topics/lead/health.htmk (TV *a.)*

508 Christakis (2016), p. 131. (TV *a.)*

509 Taleb (2007). (TV *a.)*

510 Pentru mai multe informaţii despre aceste efecte adverse, vezi cartea lui Greg Ip intitulată perfect: *Foolproof. Why Safety Can Be Dangerous and How Danger Makes Us Safe.* **(TV.** *a.)*

511 Skenazy (2015); vezi nota 488. (TV. *a.)*

512 1. Lythcott-Haims (relatare personală, 26 mai 2017). (TV. *a.)*

513 H. Estroff Marano, „A Nation of Wimps", *Psychology Today*, **1 noiembrie 2004. Preluat de pe https://www.psychologytoday.com/articles/2004l 1 /nation-wimps. (TV.** *a.)*

514 1. Lythcott-Haims (relatare personală, 26 mai 2017). (TV. *a.)*

515 Acest lucru se numeşte tranziţie demografică. Vezi: D.

Grover, „What is the Demographic Transition Model?", PopEd Blog, 13 octombrie 2014. Preluat de pe https://www.populationeducation.org/content/what-demographic- transition-model. (TV. *a.)*

516 K. Parker şi W. Wang, „Modern parenthood: Roles of moms and dads converge as they balance work and family", Pew Research Center, 14 martie 2013. Preluat de pe http://www.pewsocialtrends.org/2013/03/l4/modern-parenthood-roles-of-moms-and-dads-converge-as-they-balance-work-and- family. (TV. *a.)*

517 L. Skenazy (relatare personală, 4 mai 2017). (TV. *a.)*

518 L. Skenazy, „11-year-old boy played in his yard. CPS took him, felony charge for parents", Reason.com, 11 iunie 2015. Preluat de pe http://reason, com/blog/2015/06/11/11 -year-old-boy-played-in-his-yard- cps-t. (TV *a.)*

519 WFSB Staff, „Bristol mother charged with leaving child unattended in car", Eyewitness News 3, 9 iulie 2014. Preluat de pe http://wfsb.com/story/ 25982048/bristol-mother-charged-with-leaving-child-unattended-in-car. Pentru mai multe poveşti ca aceasta, vizitează https://letgrow.org/blog. (TV. *a.)*

520 L. Skenazy, „Momhandcuffed and arrested for oversleeping while son, 8, walked self to school", 1 decembrie 2015. Preluat de pe http://www.freerangekids.com/mom-handcuffed-and-arrested-for- oversleeping-while-son-8-walked-self-to-school. Vezi şi: L. Skenazy, „Tire mom arrested for oversleeping speaks out", *Free Range Kids*, **4 decembrie 2015- Preluat de pe http://www.freerangekids.com/the-mom-arrested-for- oversleeping-speaks-out. (TV.** *a.)*

521 L. Skenazy, „« 16 isthe appropriate age to allowchildren to be outside by themselves» - NewAlbany, Ohio, police chief[1], ***Free*** *Range Kids*, **17 iunie 2016. Preluat de pe http://www.freerangekids.com/l6-is-the-appropriate- age-to-allow-children-to-be-outside-by-themselves-new-albany-ohio-police- chief. (TV.** *a.)*

522 Lareau (2011), p. 3. (TV. *a.)*

523 Putnam (2015), p. 117. *(N. a.)*

524 Ibidem. (N. a.)

525 DeLoache *et al.* **(2010). (TV.** *a.)*

526 Site-ul pentru proiectul de cercetare este găzduit de The Centers for Disease Control, la http://wwwxdc.gov/violenceprevention/acestudy. *(N. a.)*

527 Putnam (2015), p. 112. *(N. a.)*

528 Chetty, Friedman, Saez, Turner şi Yagen (2017). Vezi un rezumat al lucrării în acest infografic: „Some colleges have more students from the top 1 percent than the bottom 60. Find yours“, *The New York Times*, **18 ianuarie 2017. Preluat de pe**

https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/18/upshot/some-colleges- have-more-students-from-the-top-1 -percent-than-the-bottom-60.html. *(N. a.)*

L. Skenazy (relatare personală, 4 mai 2017). *(N. a.)*

CAPITOLUL 9
Declinul jocului

Doar cu munca şi jură joacă, Jack devine un băiat prostuţ.

Proverb din secolul al XVII-lea

De ce nu le place copiilor să fie „eu“? De ce, la începutul unui joc de leapşa, fiecare strigă: „Nu eu!“ — şi apoi arată spre cel care pierde, adică ultimul care respinge rolul?

Un răspuns interesant poate fi găsit uitându-te la joaca altor mamifere, cele mai multe dintre ele având o anumită versiune de zbenguială care include fugărirea. La speciile de prădători, cum ar fi lupii, se pare că puilor le place să fie vânătorii. La speciile care sunt pradă, precum şobolanii, puii preferă să fie cei fugăriţi.^ Strămoşii noştri, primatele, erau atât pradă, cât şi prădători, dar pentru mai mult timp s-au aflat în postura de pradă. Acesta ar putea fi motivul pentru care copiii noştri, puii de om, doresc mai cu seamă să-şi exerseze abilităţile de a fugi şi de a se ascunde.

Privit de la distanţa, jocul copiilor pare un lucru straniu. Peter LaFreniere, psiholog în domeniul dezvoltării umane la University of Maine, observă că jocul copiilor „combină consumul unei cantităţi mari de energie cu un risc aparent fără rost "^2. Dar dacă aproape toate mamiferele o fac, şi dacă unele dintre ele se rănesc serios în timp ce o fac, înseamnă că oferă nişte beneficii importante, care compensează riscurile.

Da, exact asta se întâmplă. Joaca este esenţială pentru dezvoltarea reţelei din creierul unui pui de mamifer pentru a deveni un adult funcţional. Mamiferele care sunt private de joacă nu se dezvoltă la capacitatea lor maximă. într-un experiment care demonstrează acest efect al jocului, nişte pui de şobolan au fost crescuţi într-una dintre următoarele trei situaţii: (1) complet singuri într-o cuşcă; (2) singuri, cu excepţia unei ore pe zi alături de un şobolan tânăr, normal şi jucăuş, timp în care s-a produs jocul normal, inclusiv lupte; şi (3) la fel ca în cazul 2, doar

că şobolanului tânăr „vizitator“ i s-a administrat un medicament care îl oprea de la jocul violent, în timp ce alte comportamente sociale, cum ar fi mirositul şi alintatul, se păstrau. Ulterior, când puii de şobolan au fost puşi în situaţii cu totul diferite, cei care avuseseră parte de jocuri cu lupte au arătat mai puţine semne de frică şi s-au implicat mai mult în explorarea noilor medii.^

Un concept-cheie din biologia dezvoltării este „experienţă = dezvoltare aşteptată”-^. Fiinţele umane au doar aproximativ 22 000 de gene, dar în creierii noştri există în jur de 100 miliarde de neuroni, cu sute de trilioane de legături sinaptice. Genele noastre nu ar putea oferi niciodată o carte de coduri sau un plan pentru a realiza ceva de o complexitate atât de mare. Chiar dacă un plan ar putea fi transmis prin gene, nu ar fi suficient de flexibil cât să „construiască[14] copii atât de bine adaptaţi la gama vastă de medii şi de probleme în care s-a aventurat specia umană. Natura a găsit o metodă mai ingenioasă pentru a dezvolta reţeaua creierilor noştri mari, şi aceasta funcţionează astfel: genele sunt esenţiale pentru obţinerea diferitelor seturi de celule apărute în embrion şi ghidează dezvoltarea creierului spre „o primă schiţă” *in utero.* Dar experienţa contează de asemenea, chiar şi atunci când fătul se află în uter; iar după naştere, contează enorm. Experienţa este atât de importantă pentru crearea reţelei dintr-un creier mare, încât „prima schiţă” a creierului include o motivaţie puternică de a exersa comportamentele care îi vor oferi creierului tipul potrivit de feedback pentru a se optimiza singur, încât să aibă succes în mediul care se întâmplă să-l înconjoare. De aceea mamiferele tinere sunt atât de dornice să se joace, în ciuda tuturor riscurilor.

Este uşor de sesizat acest lucru în cazul oamenilor si al limbajului lor. Genele pun lucrurile în mişcare pentru dezvoltarea structurilor aferente limbajului din creier, dar copilul trebuie să~i întâlnească pe alţii şi să exerseze limbajul, pentru a încheia procesul. Creierul lingvistic „se aşteaptă” la anumite tipuri de date de intrare; prin urmare, copiii sunt motivaţi să se angreneze în schimburi reciproce cu adulţii pentru a obţine acele date. Este amuzant pentru ei „să facă schimb” de sunete şi, ulterior, de cuvinte cu alte persoane. Un copil care a fost privat de aceste interacţiuni lingvistice până la pubertate nu ar fi

capabil să vorbească normal, ratând „perioada critică” pentru învăţarea limbajului, care este o parte a procesului de dezvoltare normală.-^

Aceeaşi logică se aplică pentru abilităţile fizice (cum ar fi fuga de prădători) şi pentru abilităţile sociale (cum ar fi negocierea conflictelor şi cooperarea). Genele pun lucrurile în mişcare la prima schiţă a creierului, dar creierul „se aşteaptă” de la copil să se implice în joacă, în mii de ore de joacă — asta presupunând o mulţime de căzături, julituri, conflicte, insulte, alianţe, trădări, competiţii pentru statut şi acte de excluziune —, pentru a se dezvolta adecvat, în cazul copiilor care au fost privaţi de joacă, e mai puţin probabil să se dezvolte astfel încât să devină adolescenţi si adulţi competenţi din punct de vedere fizic şi sociali

Cercetarea asupra jocului s-a dezvoltat rapid începând din anii 1980. Dovezile pentru beneficiile jocului sunt acum puternice, şi există un număr din ce în ce mai mare de studii academice — sugestive, deşi nu neapărat concludente — care leagă privarea de joc de tulburări ulterioare, precum anxietatea şi depresia.^ Aşa cum relevă o sinteză a acestor lucrări:

> **Cercetările au arătat că acei copii care sunt anxioşi pot „smulge“ comportamente exagerat de ocrotitoare din partea altora, cum ar fi părinţi sau îngrijitori, iar acest lucru întăreşte percepţia copilului asupra ameninţării şi îi descreşte percepţia de a controla pericolul. Astfel, protejarea în exces ar putea avea ca rezultat niveluri înalte de anxietate. Ocrotirea exagerată prin controlul instituţional al locurilor de joacă publice şi teama exagerata de accidente la joaca duc la o creştere a anxietăţii în societate.** *Ar putea fi nevoie să furnizăm mai degrabă medii mai stimulatoare pentru copii decât să le înfrânăm dezvoltarea* **[sublinierea noastră]**

Având în vedere aceste studii, precum şi nivelurile crescânde ale anxietăţii şi depresiei în rândul adolescenţilor, sistemul nostru educaţional şi practicile de îngrijire parentală ar trebui să le ofere copiilor mai mult timp de joacă. Dar realitatea este că s~a întâmplat exact invers.

în prezentul capitol, investigăm de ce formele de joacă cele mai benefice au suferit un declin abrupt din anii 1970 încoace şi ne întrebăm ce efecte ar putea avea această schimbare din copilărie asupra adolescenţilor şi

tinerilor ajunşi în colegii. Declinul jocului nesupravegheat, incluzând ocazii pentru asumarea de mici riscuri, constituie al patrulea şir explicativ al nostru.

Regresul jocului liber

Peter Gray, un reputat cercetător al jocului, defineşte „jocul liber“ ca fiind „o activitate care este aleasă în mod benevol, condusă de participanţi şi întreprinsă doar de dragul ei, nu urmărită în mod conştient pentru a atinge nişte scopuri diferite de activitatea în sine“^. Lecţiile de pian şi antrenamentul de fotbal nu sunt jocuri libere, dar poznele în jurul unui pian sau organizarea spontană a unui med de fotbal sunt. Gray şi alţi cercetători observă că nu toate tipurile de joc sunt la fel. Joaca liberă şi plină de vigoare fizică — în aer liber, cu grupuri de copii — este un tip esenţial, unul pe care minţile noastre evoluate îl „aşteaptă". De asemenea, se întâmplă să fie chiar tipul de joacă despre care copiii spun că îl îndrăgesc cel mai mult.^ (Există o bună argumentaţie în favoarea importanţei jocului imaginativ sau al rolurilor—, care se regăseşte atât în jocurile de interior, mai puţin exuberante, cât şi în cele presupunând lupte sau hârjoneli libere în exterior.)

Gray remarcă tendinţa copiilor de a introduce pericolul şi riscul în jocul neîngrădit din aer liber, aşa cum fac atunci când se caţără pe ziduri sau în copaci ori când se dau cu skateboard~ul pe scări şi balustrade:

> **Ei par să-şi administreze doze moderate de frica, de parcă ar intenţiona să înveţe cum să facă faţă atât provocărilor fizice, cât şi celor emoţionale în condiţiile relativ periculoase pe care ei înşişi le generează. Toate activităţile copiilor sunt distractive pentru ei câtă vreme sunt moderat de înfricoşătoare. Dacă este indusă prea puţină frică, activitatea li se pare plicticoasă; dacă este indusă prea multă, atunci nu o mai percep ca joc: devine teroare. Nimeni altcineva decât copilul însuşi nu cunoaşte doza cea mai potrivita.-[2]-^**

Din nefericire, jocul fizic în aer liber este tipul de joc care s-a redus cel mai mult în viaţa majorităţii copiilor americani. Studiul care oferă cea mai clară imagine asupra tendinţelor a fost efectuat în 1981 de către sociologii de la University of Michigan; ei le~au cerut părinţilor unor minori sub 13 ani să ţină jurnale detaliate

despre cum îşi petrec timpul copiii lor în câteva zile alese la întâmplare.^ Specialiştii au repetat studiul în 1997 şi au descoperit că timpul petrecut cu orice fel de joc a scăzut, per total, cu 16%, iar marea parte a jocului s-a transformat în activităţi de interior, adesea implicând un computer şi absenţa vreunui alt copil. Acest tip de joc nu dezvoltă puterea fizică şi nu se dovedeşte atât de eficient în amplificarea rezilienţei psihice sau a competenţei sociale, aşa că declinul jocului liber adevărat, sănătos şi sociabil a fost mult mai mare de 16%. Studiul a comparat Generaţia X (cei care erau copii în 1981) cu milenialii (cei care erau copii în 1997). Analiza lui Twenge asupra iGen, adică generaţia adolescenţilor din zilele noastre, arată că jocul liber a intrat intr-un regres încă mai accelerat. Spre deosebire de mileniali, membrii iGen petrec mai puţin timp ieşind afară cu prietenii, mai mult timp interacţionând cu părinţii şi considerabil mai mult timp interacţionând cu nişte ecrane (ceea ce poate fi o formă de interacţiune socială, dar cu potenţiale efecte negative, aşa cum am discutat în Capitolul 7).^ în comparaţie cu generaţiile precedente, membrii iGen au avut parte, aşadar, de mai puţin joc liber nesupravegheat, despre care Gray spune că este cel mai valoros. Ei au fost privaţi în mod sistematic de ocaziile de „a-şi doza singuri“ riscul. în loc să se bucure de o cantitate sănătoasă de risc, această generaţie este mai predispusă decât cele anterioare sad evite. Twenge arată cum s-au schimbat răspunsurile la următoarea afirmaţie din chestionar: „Mă distrez cu adevărat făcând lucruri care sunt un pic periculoase/[4] Din 1994 până în 2010, procentul adolescenţilor care au fost de acord cu afirmaţia s-a menţinut stabil, în jur de 50%. Dar pe măsură ce iGen şi-a făcut intrarea în setul de date, acordul a scăzut, coborând până la 43% în 2015. Dacă membrii iGen au fost privaţi de risc şi, prin urmare, sunt mai reticenţi faţă de risc, atunci este mai probabil ca ei să aibă o tolerantă mai scăzută la ceea ce consideră a fi

intimidant sau ameninţător. Ei vor privi sarcinile obişnuite din viată ca fiind dincolo de abilitatea lor de a le face fată dacă nu

dispun de ajutorul unui adult. Nu ar trebui să fie nicio surpriză pentru noi că ratele de anxietate şi depresie au

început să crească rapid în campusuri pe măsură ce membrii iGen au sosit în facultăţi, aducând cu sine tendinţa de a privi cuvintele, ideile şi vorbitorii mai degrabă prin lentila „siguranţă *versus* pericol'[1] decât prin altele, cum ar fi „adevărat *versus* fals[44].

Pe lângă reducerea timpului destinat jocului între 1981 şi 1997, acelaşi studiu a descoperit că timpul petrecut la şcoală a crescut cu 18%, iar timpul petrecut acasă, cu lecţiile, s-a mărit cu 145%.^ O altă cercetare, întreprinsă de Harris Cooper, psiholog la Duke University, indică faptul că, în vreme ce există beneficii ale temelor în liceu, cu condiţia de a fi relevante si în cantitatea adecvată, în ciclul primar asemenea beneficii sunt mai mici, iar temele nerealiste în ceea ce priveşte lungimea şi gradul de dificultate pot chiar diminua realizările copiilor/^ Şi totuşi, elevii din ciclul primar au avut parte de o creştere în privinţa lecţiilor pentru acasă în ultimii 20 de ani.^ Unele instituţii de învăţământ le dau teme chiar si copiilor de grădiniţă. Lenore Skenazy ne-a spus că, atunci când a întrebat-o pe educatoarea fiului ei de ce se dau teme la grădiniţă,
femeia a răspuns: „Ca să fie copiii pregătiţi pentru cele din clasele
“548
primare.

De ce se întâmplă asta? De ce ne-am privat copiii de cele mai sănătoase forme de joacă şi, în schimb, le-am dat mai multe lecţii de făcut şi mai multă supraveghere? Unul dintre motivele importante ale declinului tuturor formelor de activităţi în aer liber este, desigur, teama cu totul exagerată de răpiri, pe care am descris- o în capitolul anterior. Intr-un sondaj la scară largă, publicat în 2004, 85% dintre mame au spus despre copiii lor că se joacă mai rar afară decât se jucau ele la aceeaşi vârstă. Când li s-a cerut să explice de ce micuţii nu petrec mai mult timp distrându-se în aer liber, 82% dintre mame au menţionat „grijile pentru siguranţă[44], inclusiv teama de acte criminale.-^

Dar există şi un al doilea motiv, o a doua frică ce îi bântuie pe părinţii americani şi pe copiii lor — în special pe aceia din clasele sociale mijlocie şi superioară — mult mai mult decât o facea la sfârşitul secolului al XX-lea: procedura de admitere la facultate.

Copilăria, ca pregătire pentru teste

Când părinţii milenialilor şi ai iGen se aflau la vârsta copilăriei, educaţia timpurie diferea foarte mult de cea din ziua de azi. Priveşte o listă din 1979^ care îi ajuta pe părinţi să hotărască în ce măsură copilul lor de şase ani era pregătit să înceapă clasa întâi. Avea doar 12 întrebări, majoritatea referindu-se la maturizarea fizică şi emoţională şi la independenţa copilului (observă că include şi o chestiune pentru care părinţii ar putea fi arestaţi în zilele noastre, cea de la punctul 8).

ESTE PREGĂTIT COPILUL TĂU PENTRU CLASA ÎNTÂI? (EDIŢIA DIN 1979)

1. Va avea copilul tău şase ani şi şase luni împliniţi — sau mai mult — când va păşi în clasa întâi şi va începe să înveţe să citească?
2. Are copilul tău între doi şi cinci dinţi permanenţi?
3. Poate să vorbească în aşa fel încât ceea ce spune să fie înţeles de coordonatorul traficului din fata scolii sau de un ofiţer de poliţie, acolo unde locuieşte?
4. Poate să deseneze şi să coloreze, astfel încât să păstreze contururile desenului care trebuie colorat?
5. Poate să stea într-un picior, cu ochii închişi, între cinci şi zece secunde?
6. Poate să meargă pe o bicicletă mică, fără roţi ajutătoare?
7. Poate diferenţia stânga de dreapta?
8. Se poate deplasa singur prin cartier (între patru până la opt străzi distanţă), ia un magazin, la şcoală, la locul de joacă sau acasă la un prieten?
9. Poate rămâne departe de tine toată ziua, fără să fie abătut?
10. Poate repeta o frază de 8—10 cuvinte, dacă i-o spui o dată, cum ar fi: „Băiatul a fugit tot drumul de la magazin până acasa :
11. Poate să numere corect de la 8 până la 10 bănuţi?

12. Copilul tău încearcă să scrie sau să copieze litere sau cifre?^-

Compară lista de mai sus cu una din ziua de astăzi. Lista cerinţelor unei şcoli primare din Austin, Texas, conţine 30 de puncte, multe ţinând de învăţământul superior, printre care:

- Să identifice şi să scrie cifrele până la 100.
- Sa numere din 10 în 10 până la 100, din 2 în 2 până la 20, din 5 în 3 până la 100.
- Să completeze şi să interpreteze datele de pe un grafic.
- Să citească toate cuvintele des întâlnite la grădiniţă.
- Să poată citi cărţi cu câte cinci până la zece cuvinte pe pagină.
- Să aştearnă pe hârtie fraze complete folosind scrierea fonetică (de exemplu, să scrie un jurnal sau o poveste).[22]^

In 1979, grădiniţa era dedicată în mare parte interacţiunilor sociale şi jocului autodirijat, cu un pic de instruire în desen, muzică, numere si alfabet. Erika Christakis observă că sălile de clasă ale grădiniţelor erau aranjate astfel încât să faciliteze relaţiile sociale şi explorarea practică (aveau în dotare cuburi şi alte obiecte manevrabile) şi să încurajeze activităţile imaginative şi simbolice (prin amenajarea unui colţ cu recuzită pentru joaca de-a magazinul sau de-a menajul). Pe atunci, grădiniţa, unde majoritatea copiilor îşi petreceau jumătate din zi, probabil că părea ceva ce ar trece azi drept „ocupaţie preşcolară progresivă[44], constând în „joc liber fără scop, luarea de gustări, cântat cântecele cu rimă pentru puţină expunere a limbajului, depanarea unor poveşti, probabil un proiect cu tentă artistică şi ceva jocuri de sortare sau construire din cuburi, pentru conştientizarea matematicii[4'2]^. Astăzi, grădiniţa este mult mai structurată şi mai sedentară; copiii petrec mai mult timp stând la măsuţele lor şi primind instrucţiuni directe pentru lucrări de nivel şcolar — este metoda denumită „instruire şi îndemânare[44] (pe care educatorii o numesc peiorativ „instruire şi omorâre[4']).— Asemenea metode sunt uneori moduri eficiente de a le comunica informaţii copiilor mai mari, dar ele nu sunt adecvate pentru folosirea la copiii mici, existând tot mai multe

dovezi că, în cazul lor, pot avea efecte negative asupra creativităţii, precum şi asupra dezvoltării sociale si emoţionale.—

Comparând generaţiile de grădiniţă din 1998 (compuse din ultimii reprezentanţi ai milenialilor) cu acelea din 2010, cercetătorii de la University of Virginia au descoperit că, până în 2010, folosirea testelor standardizate în grădiniţe devenise un lucru comun. Metodele de învăţare şi organizarea claselor se schimbaseră, iar de-acum se petrecea mult mai mult timp cu lectura avansată şi conţinutul matematic. Studiul a relevat, de asemenea, că aşteptările profesorilor de la copiii de grădiniţă din 2010 erau mult mai ridicate faţă de cele din 1998^, o tendinţă care pare să meargă mai departe. De exemplu, standardele matematice de grădiniţă includ „construcţia unor argumente viabile şi critica raţionamentului altora[44]^, iar abilităţile de lectură includ „citirea de texte pentru dezvoltare, cu scop şi înţelegere[44]-^.

Ca urmare a No Child Left Behind Act, din 2001, care a impus standardele de stat pentru preşcolari, punând accentul pe testare, iar apoi a introducerii standardelor Common Core, peisajul grădiniţelor şi al claselor pregătitoare s-a schimbat enorm.^ Christakis se plânge că timpul pentru joacă şi activităţi sociale a fost sacrificat la clasa pregătitoare, astfel încât să se ţină pasul cu aşteptările teoretice impuse pregătirii din grădiniţă. Asta chiar dacă, după cum declară ea, educatorii încă susţin că abilităţile cele mai importante pentru copilaşi nu sunt cele teoretice, ci abilităţile sociale si emoţionale.^

începând cu clasa pregătitoare şi continuând cu întregul ciclu primar, zilele de lucru ale copiilor sunt acum mai rigid structurate. Ocaziile pentru auto dirijare, explorare socială şi descoperire ştiinţifică se pierd tot mai mult în favoarea instruirii conform programei de bază, care este determinată adesea de concentrarea şcolii asupra pregătirii elevilor încât să îndeplinească cerinţele de testare impuse la nivel de stat. în privinţa „timpului liber[44] al copiilor, în loc ca aceştia să fie lăsaţi să se întâlnească după ore cu alţi copii din cartier şi să se implice în jocuri libere, le sunt impuse activităţi extraşcolare, precum lecţii de muzică, sporturi de echipă, meditaţii si alte activităţi structurate.^- Pentru cei mai

mici, părinţii planifică întâlniri de joacă*^, întâlniri care au loc obligatoriu sub supravegherea atentă a unui adult.

Pentru copiii din familii educate, cu mijloace financiare, în locul după-amiezilor şi al weekendurilor petrecute cu prietenii sau odihnindmse, acel timp din afara şcolii este din ce în ce mai mult folosit pentru a le cultiva abilităţi care le vor permite să se evidenţieze ulterior în „meciul[44] admiterii la colegiu. Nu este de mirare că părinţii muncesc extrem de intens pentru a planifica timpul odraslelor lor. Care copil de opt ani se gândeşte să cânte la tubă sau să joace golf — activităţi ce har putea face „mai eligibil[44] în viziunea colegiilor?^ Care copil de 13 ani are calităţile organizatorice şi gândirea anticipativă (nu mai vorbim despre un plan de transport), încât să urmeze sfaturile din *The Princeton Review*, care îi îndeamnă pe viitorii studenţi să îşi sporească atractivitatea pentru colegii prin alegerea timpurie a unei activităţi în folosul comunităţii şi menţinerea ei an după an, oferindu-se ca voluntari două ore pe săptămână pe tot parcursul ultimei clase de **liceu?^**

Cursa înarmării CV-urilor

A devenit din ce în ce mai dificil sa fii admis la universităţile de

top din SUA. De exemplu, în anii 1980 şi 1990, rata de acceptare la Yale plana în jurul lui 20%. Până în 2003, procentul de admitere a coborât până la 11, iar în 2017 ajunsese la 7.^ Prin urmare, e de înţeles de ce tot mai mulţi părinţi încearcă să stea cât mai aproape de copiii lor, elevi de liceu, pentru a-i ajuta să îşi umple CV-urile cu activităţi extrascolare. Este ceea ce William Deresiewicz, fost profesor de engleză la Yale, numea „cursa înarmării CV-urilor“, iar orice familie care nu se adună pentru a da această bătălie îşi pune copilul în dezavantaj. „Singurul scop este să deţii mai multe lucruri decât restul lumii", explica Deresiewicz în cartea sa *Excellent Sheep.* „Nimeni nu a avut nevoie de 20 000 de bombe atomice până când cealaltă parte n-a avut 19 000. La fel, nimeni nu are nevoie de 11 activităţi extrascolare — cărui tel serveşte faptul că ai atât de multe? - decât dacă un altul are 10."—

Având în vedere competiţia aprigă, părinţii din unele cercuri sociale transmit un sentiment de panică în

legătură cu notelor copiilor lor, chiar aflaţi abia în şcoala gimnazială — de parcă, dacă nu ia o notă de 10 în clasa a Vl-a, cursul vieţii copilului se va schimba. Acesta ar fi un exemplu clar de catastrofare, dar în unele districte şcolare foarte competitive s-ar putea să nu fie ceva total nerealist. Julie Lythcott-Haims explică astfel: „Să spunem că e vorba de matematică. Dacă elevii nu iau o notă de 10 la matematica de clasa a Vl-a, înseamnă că nu se vor afla pe traseul cu nivelul cel mai avansat al matematicii din liceu, ceea ce înseamnă că nu vor intra la Stanford. Aşadar, nu este de mirare că atât de mulţi părinţi „planează“ asupra copiilor şi îi supraveghează excesiv, nu doar pentru a le oferi siguranţă, dar şi pentru a se asigura că îşi fac temele serios şi că se pregătesc pentru teste.— Unii dintre aceşti părinţi se pot gândi că îşi ajută copiii să-şi dezvolte „tăria de caracter“ dacă muncesc din greu şi fac tot ce e posibil ca să aibă succes mai departe. însă adesea „tăria de caracter este înţeleasă greşit ca perseverenţă fără pasiune, iar acest lucru mi se pare tragic“, ne spune Angela Duckworth, profesoară de psihologie şi autoare a cărţii *Grit.* „Perseverenţa fără pasiune e pură corvoadă." Ea şi-ar dori ca tinerii „să se dedice unor activităţi care sunt intrinsec împlinitoare".^

In ziua de azi, procedura de admitere la facultate aproape că îi împiedică pe elevii de liceu să se bucure de şcoală şi să îşi urmeze împlinirea intrinsecă. Procesul „deformează valorile elevilor atraşi într-o frenezie competitivă[4'] şi „le periclitează sănătatea mintală[44]-^, susţine Frank Bruni, editorialist la *The New York Times* si autor al lucrării *Where You Go Is Not Who You Will Be: An Antidote to the College Admissions Mania.* Nimic nu poate fi mai relevant decât numărul mare de sinucideri printre elevii de la liceele foarte competitive, cum ar fi cele din Palo Alto, California, şi din suburbiile oraşului Boston, despre care s-a scris în *The Atlantic^-* şi în *The New York Times'^.* într-un sondaj din 2015, 95% dintre elevii de la Lexington High School din Massachusetts au declarat că se simt extrem de stresaţi de cursuri, iar 15% au recunoscut că s-au gândit la sinucidere în ultimul an.^

Şi tocmai aceste districte şcolare bogate, de elită şi hipercompetitive sunt cele care furnizează cea mai mare parte a studenţilor din universităţile de top din Statele Unite.^ „Tinerii sunt pregătiţi din punct de vedere

academic, dar nu sunt pregătiţi să facă faţă vieţii de zi cu zi“, spune Gray, „ceea ce vine din lipsa oportunităţilor de a gestiona probleme obişnuite[44]^. Un paradox al vieţii americane a clasei mijlocii/superioare este că unele dintre lucrurile pe care le fac părinţii şi şcolile pentru a-i ajuta pe adolescenţi să fie admişi la universităţi pot reduce capacitatea lor de a se dezvolta, odată ajunşi acolo.

Copilăria, ca pregătire pentru democraţie

Efectele privării de joacă şi ale supravegherii excesive se pot extinde mult după terminarea colegiului. Steve Horwitz, economist la Ball State University din Indiana, a preluat cercetarea asupra jocului pe care am analizat-o în acest capitol şi a formulat câteva consecinţe posibile pentru viitorul democraţiilor liberale.^ El a atras atenţia asupra lucrărilor lui Elinor Ostrom^ şi Vincent Ostrom^, specialişti în ştiinţe politice; ambii studiaseră modurile prin care comunităţile care se autoguvernează reuşesc să îşi rezolve paşnic conflictele. Democraţiile de succes fac asta prin dezvoltarea unei varietăţi de instituţii şi norme ce le permit oamenilor cu scopuri diferite şi dorinţe opuse să îşi soluţioneze problemele, rareori apelând la poliţie sau la stat ca să-şi constrângă concetăţenii. Aceasta este „arta asocierii[44], care l-a impresionat foarte mult pe Alexis de Tocqueville când a călătorit prin Statele Unite, în 1835.

Cetăţenii unei ţări democratice nu îsi dezvoltă subit această artă în ziua în care împlinesc 18 ani. Cultivarea abilităţilor necesare durează mulţi ani, iar astfel de abilităţi coincid cu cele despre care Peter Gray afirma că se învaţă prin joc liber. De o mare importanţă în jocul liber este faptul că el e întotdeauna voluntar; oricine poate renunţa oricând şi poate întrerupe activitatea, astfel încât copiii trebuie să fie foarte atenţi la nevoile şi grijile celorlalţi dacă vor să continue să se joace laolaltă. Trebuie ca ei să-şi rezolve singuri conflictele; niciun adult nu poate fi chemat să i se alăture unui copil împotriva altuia.

Horwitz arată că, atunci când activităţile supravegheate de adulţi înăbuşă jocul liber, copiii sunt mai puţin înclinaţi să deprindă arta asocierii:

Refuzându-le copiilor libertatea de a explora singuri, le răpim

ocazii importante de învăţare, care i-ar putea ajuta să-şi dezvolte nu doar independenţa şi responsabilitatea, ci şi o gamă largă de abilităţi sociale care sunt esenţiale pentru a trăi alături de alţii într-o societate deschisă. Dacă acest argument este corect, strategiile de îngrijire parentală şi legile care îi împiedică pe copii să se joace împreună după bunul-plac reprezintă o ameninţare serioasă la adresa societăţilor liberale, prin schimbarea cadrului prestabilit, prin trecerea de la „dă-ţi seama singur cum să rezolvi acest conflict[1]' la „apelează la forţă şi/sau la terţi ori de câte ori se iveşte un conflict". Iată una dintre vulnerabilităţile democraţiei remarcate de către Vincent Ostrom.-^

Consecinţele pentru democraţii ar putea fi înfricoşătoare, mai ales pentru o democraţie precum cea din Statele Unite, care deja se confruntă cu ostilitatea tot mai accentuată dintre partide^ şi cu încrederea în scădere fată de instituţii*^*. Iată de ce se teme Horwitz că se poate întâmpla:

O societate care slăbeşte capacitatea copiilor săi de a învăţa aceste abilităţi îi privează de ceea ce au nevoie pentru a aduce pacea în interacţiunile sociale. înăsprirea interacţiunilor sociale care va rezulta va crea o lume cu mai multe conflicte si violentă, una în care oamenii vor invoca instinctiv, din ce în ce mai mult, constrângerea celorlalte părţi de a rezolva problemele pe care ei înşişi ar trebui să fie capabili să le rezolve singuri.-^

Acest lucru este ceea ce a început să observe Greg în jurul anului 2013: creşterea numărului de solicitări din partea studenţilor către administratori şi profesori de a reglementa cine şi ce poate să spună, cine poate să vorbească în campusuri şi cum ar trebui să interacţioneze studenţii între ei chiar şi în particular. Apelurile la mai multă reglementare şi impulsul birocratic de a furniza acea reglementare constituie subiectul următorului nostru capitol.

Totuşi, să încheiem capitolul de faţă pe un ton mai optimist. în contrast cu totala lipsă de înţelepciune la care sunt expuşi copiii, sub forma celor trei Mari Neadevăruri, iată o metodă mai bună de a încadra experienţele copilăriei şi ale adolescenţei. în iunie 2017, John Roberts, şeful Curţii Supreme de Justiţie a Statelor Unite ale Americii, a fost invitat să fie vorbitorul care să deschidă ceremonia de absolvire a fiului său şi a colegilor lui, la

gimnaziul unde învăţase adolescentul. La fel ca Van Jones (pe care Lam citat în Capitolul 4), Roberts înţelege antifragilitatea, astfel că le-a dorit tinerilor să aibă parte de tipurile de experienţe dureroase care îi vor face oameni şi cetăţeni mai buni.^ Iată un fragment din discursul său:

> **Din când în când, în anii ce vor urma, eu sper câ veţi fi trataţi nedrept, astfel încât să vă daţi seama de valoarea justiţiei. Sper că veţi cunoaşte trădarea, pentru că acest lucru vă va învăţa importanţa loialităţii. îmi pare rău s-o spun, dar sper că vă veţi simţi singuri câteodată, pentru a nu vă subestima prietenii. Vă doresc ghinion din când în când, astfel încât să deveniţi conştienţi de rolul norocului în viată si să înţelegeţi că succesul nu este complet meritat şi că, de asemenea, nici eşecul altora nu este complet meritat. Iar când veţi pierde, aşa cum o veţi face uneori, sper că rivalul vostru se va bucura de eşecul vostru. Este o modalitate prin care veţi învăţa importanţa fairplay-ului. Sper că veţi fi ignoraţi, astfel încât să înţelegeţi importanţa de a-i asculta pe ceilalţi, şi sper că veţi avea parte de atâta durere cât să învăţaţi ce înseamnă compasiunea. Indiferent dacă eu vă doresc sau nu aceste lucruri, oricum se vor întâmpla. Şi dacă veţi beneficia sau nu de ele depinde doar de abilitatea voastră de a vedea mesajul în aceste nefericiri.^**

Concluzie

- Declinul jocului liber, nesupravegheat, este al patrulea şir explicativ al nostru. Asemenea puilor altor mamifere, copiii noştri au nevoie de joc neîngrădit pentru a-şi încheia procesul complex al dezvoltării reţelei neuronale. Copiii privaţi de jocul liber sunt predispuşi să fie mai puţin competenţi — din punct de vedere fizic şi social — odată ajunşi adulţi, mai puţin toleranţi la risc şi mai înclinaţi spre tulburări precum anxietatea.
- Jocul liber, conform lui Peter Gray, este „o activitate aleasă în mod benevol, condusă de participanţi şi întreprinsă doar de dragul ei, nu urmărită în mod conştient pentru a atinge nişte scopuri diferite de activitatea în sine“. Acest tip de joc e cel despre care experţii spun că se dovedeşte cel mai valoros pentru copii — şi totuşi este tipul de joc care a suferit cel mai abrupt declin în viaţa copiilor americani.

- Regresul jocului liber a fost determinat de mai mulţi factori, inclusiv frica nerealistă de persoanele necunoscute şi de pericolul răpirii minorilor (începând cu anii 1980); creşterea competitivităţii pentru admiterea la universităţile de top (pe parcursul mai multor decenii); un accent tot mai mare pus pe testare, pe pregătirea pentru examene şi pe temele de casă; şi o reducere corespunzătoare a accentului pus pe abilităţile fizice şi sociale (începând cu anii 2000).
- Creşterea accesului la telefoanele inteligente şi la reţelele sociale a interactionat cu celelalte tendinţe, iar combinaţia a schimbat semnificativ modul în care copiii americani îşi petrec timpul, precum şi tipurile de experienţe fizice şi sociale care le ghidează procesul complex al dezvoltării neuronale.
- Jocul liber îi ajută pe copii să-şi dezvolte abilităţile de cooperare
  şi de soluţionare a conflictelor, care sunt strâns legate de „arta asocierii“, esenţială într-o democraţie. Când cetăţenii nu sunt pricepuţi în această artă, sunt mai puţin capabili să îşi rezolve singuri conflictele obişnuite ale vieţii cotidiene. Ei vor apela mai des la autorităţi pentru a aplica măsuri coercitive asupra oponenţilor lor.

Note:

529 **LaFreniere (2011).** *{N. a.)*

530 **LaFreniere (2011), p. 479, afirmă: „In jocurile care implică urmărirea, copiii preferă să fie în poziţia de fugar (de exemplu, în leapşa sau în de-a v-aţi ascunselea), ceea ce sugerează că asemenea jocuri au mai multă legătură cu moştenirea noastră ancestrala de a fi prada decât cu moştenirea rolului de vânători.“** *(N. a.)*

531 *Ibidem,* **p. 465. Vezi şi: Sandseter şi Kennair (2011). Vezi şi: P. Gray, „Risky play: Why children love it and need it“,** *Psychology Today*, **7 aprilie 2014. Preluat de pe https://www.psychologytoday.com/blog/freedom-learn/201404/risky-play-why-children-love-it-and-need-it.** *{N. a.)*

532 **Einon, Morgan şi Kibbler (1978). Vezi şi: Hol, Berg, Ree şi Spruijt (1999) pentru un alt studiu cu pui de şobolani; vezi Mustoe, Taylor, Birnie, Huffman şi French (2014) pentru un studiu corelaţional cu marmosete. Vezi o analiză a acestor lucrări în Gray (în curs de apariţie). (***N. a.)*

533 **Black, Jones, Nelson şi Greenough (1998).** *(N a.)*

534 **lohnson şi Newport (1989). Pentru o analiză a faimosului caz al**

copilului sălbatic „Genie“, vezi Curtiss (1977). Pentru copiii surzi, lucrurile funcţionează în acelaşi fel, însă prin semne; cuvintele vorbite nu sunt esenţiale, dar comunicarea cu ceilalţi este. *(N. a.)*

535 Acesta este argumentul adus de mulţi cercetători care studiază jocul, inclusiv Gray (în curs de apariţie), LaFreniere (2011), Sandseter şi Kennair (2011). Observăm că nu există o dovadă experimentală directă a acestei versiuni puternice a ipotezei - că privarea de joacă în copilărie afectează personalitatea adultului. Experimentele controlate precum cele pe care le-am descris, cu puii de şobolan, nu pot fi făcute niciodată pe oameni. în restul capitolului vom arăta de ce noi credem că ipoteza e plauzibilă şi, foarte probabil, adevărată. (A/ *a.)*

536 Gray (2011). Vezi şi: Gray (în curs de apariţie). (TV *a.)*

537 Sandseter şi Kennair (2011), p. 275. (TV. *a.)*

538 Gray (2011), p. 444. (TV. *a.)*

539 Singer, Singer, D’Agostino şi DeLong (2009), citat în Gray (2011). (TV. *a.)*

540 Hirsh-Pasek, Golinkoff, Berk şi Singer (2009). (TV *a.)*

541 Grav (2011),p. 456. *(N. a.)*

542 Hofferth şi Sandberg (2001), citat în Gray (2011). (TV*. a.)*

543 Aşa cum au dovedit analizele de mediere, în Twenge *et al.* (2018), care au constatat că toate formele de petrecere a timpului în faţa ecranelor sunt asociate cu rezultate negative pentru sănătatea mintală. Peter Gray are o viziune mai optimistă asupra interacţiunii sociale mediate de ecrane. Acesta crede că există o interacţiune socială adevărată şi că jocurile video cu mai mulţi participanţi sunt o formă de joacă. Gray semnalează şi faptul că interacţiunea socială in spaţiul virtual prezintă avantajul de a se petrece, în mod obişnuit, fără supravegherea adulţilor. Totuşi, este de acord că „interacţiunii online îi lipsesc beneficiile jocului fizic viguros şi că unele forme ar putea fi dăunătoare psihicului[4]', P. Gray (relatare personală, 8 februarie 2018). (*N a.)*

544 Hofferth şi Sandberg (2001). (TV. *a.)*

545 Vezi analiza în H. Shumaker, „Homework is wrecking our kids: The research is clear, let’s ban elementary homework", *Salon*, 5 martie 2016. Preluat de pe https://www.salon.com/20l6/03/05/homework_is_wrecking_our_kids_the_rese Vezi şi: R. Marzano şi D. Pickering, „Special topic: The case for and against homework'[1], *Educational Leadership*, voi. 64, nr. 6, martie 2007. Preluat de pe https://www.lincnet.org/cms/lib05/MA01001239/Centricity/Domain/10£ Vezi şi: Cooper, Lindsay, Nye şi Greathouse (1998). Vezi şi: Cooper, Civey Robinson şi Patall (2006). Vezi şi: Cooper, Steenbergen-Hu şi Dent (2012). (TV. *a.)* ’ ’ ’

546 „In ultimii 20 de ani, temele pentru acasă s-au înmulţit doar la nivelul claselor mai mici, iar această creştere este asociată cu efecte neutre - si uneori negative — asupra realizărilor elevilor'[1], National Education Association (n.d.), „Research spotlight on homework". Preluat

de pe http://www.nea.org/tools/l6938.htm. (TV. *a.)*
547 L. Skenazy (relatare personală, 23 ianuarie 2018). (*N. a.)*
548 Clements (2004), citat în Gray (2011). (TV. *a.)*
549 C. Whitley, „Is your child ready for first grade: 1979 edition'[4], *Chicago Now*, **1 august 2011. Preluat de pe [http://www.chicagonow.com/little-kids- big-city/2011/08/is-your-child-ready-for-first-grade-1979-edition](http://www.chicagonow.com/little-kids-big-city/2011/08/is-your-child-ready-for-first-grade-1979-edition).** *{N. a.)*
5_5J_ *Ibidem. {N. a.)*
552 St. Theresa's Catholic School (Austin, TX), „Expectations for incoming first graders", ianuarie 2012. Preluat de pe https://www.st-theresa.org/wp-content/uploads/2012/02/lst_Expectations.pdf. (*N. a.)*
mc. **Christakis (relatare personală, 21 octombrie 2017).** *(N. a.)*
554 Christakis (2016). (TV *a.)*
5.51 A. Gopnik, „Why preschool shouldn't be like school: New research shows that teaching kids more and more, at ever-younger ages, may backfire", ***Slate,*** **16 martie 2011. Preluat de pe http://www.slate.com/articles/double_x/doublex/201 l/03/why_preschool_shoul Vezi şi: P. Gray, „Early academic training produces long-term harm",** *Psychology Today*, **5 mai 2015. Preluat de pe [https://www.psychologytoday.com/blog/freedom-learn/201505/early- academic-training-produces-long-term-harm](https://www.psychologytoday.com/blog/freedom-learn/201505/early-academic-training-produces-long-term-harm). (TV.** *a.)*
556 Bassok, Latham şi Rorem (2016). *{N a.)*
557 Common Core State Standards Initiative (n.d.), „Introduction to Common Core". Preluat de pe [http://www.corestandards.org/math/content/introduc- tion](http://www.corestandards.org/math/content/introduction). *{N. a.)*
558 Common Core State Standards Initiative (n.d.), „English language arts standards. Reading: Foundational skills, Kindergarten[11]. Preluat de pe http://www.c0restandards.0rg/ELA-Literacy/RF/K. (*N a.)*
559 E. Christakis (relatare personala, 2 iunie 2017). *(N. a.)*
560 „In mod ironic, când educatorii de grădiniţă şi învăţătorii de la clasa întâi de astăzi sunt rugaţi să numească cele mai importante abilităţi de pregătire pentru şcoală care să fie stăpânite de preşcolari, invariabil ei aşază mai presus abilităţile sociale şi emoţionale, cum ar fi a aştepta la rând sau a asculta un prieten, decât abilităţile preacademice, cum ar fi identificarea numerelor şi a literelor. Dar părinţii văd lucrurile foarte diferit[11], Christakis (2016). *{N. a.)*
561 Pew Research Center, „Parenting in America: Children's extracurricular activities", 17 decembrie 2015. Preluat de pe http://www.pewsocialtrends.org/ 2015/12/17/5-childrens-extracurricular- activities. *{N a.)*
562 Mose (2016). *(N. a.)*
563 Scholarship America, „Make your extracurricular activities pay ofF *U.S. News* **&** *World Report*, **25 august 2011. Preluat de pe**
ch_is_cleahulpEs//ba«^lisinii^£arynhothswtirki/blogs/the-scholarship-

coach/2011/08/25/make-your-extracurricular-activities-pay-off. *(N a.)*

564 *Princeton Review* (n.d.), „14 summer activities to boost your college Tomeworkgţdfcation”. Preluat de pe https://www.princetonreview.com/college-advice/summer-activities-for-college-applications. *(N. a.)*

565 Yale University Office of Institutional Research, „Summary of Yale College admissions class ol 1986 to class ol 2020”, 30 noiembrie 2016. Preluat de pe https://oir.yale.edu/sites/default/files/w033_fresh_admissions.pdf. *(N. a.)*

566 Deresiewicz (2015), p. 39. *(N. a.)*

567 J. Lythcott-Haims (relatare personală, 26 mai 2017). Aşa cum se exprimă Lenore Skenazy, aceşti părinţi „sunt urmăriţi de fricile gemene potrivit cărora copiii lor vor fi răpiţi... sau nu vor intra la Harvard” (relatare personală, 23 ianuarie 2018). *(N. a.)*

568 P. Morrison, „How «helicopter parenting» is ruining America’s children”, *Los Angeles Times*, 28 octombrie 2015. Preluat de pe http://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-morrison-lythcott-haims- 20151028-column.html. *(N. a.)*

569 A. Duckworth (relatare personală, 19 martie 2018). *(N. a.)*

570 F. Bruni, „Rethinking college admissions”, *The Neiv York Times*, 19 ianuarie 2016. Preluat de pe https://www.nytimes. com/2016/01 /20/opinion/rethinking-college- admissions.html. *{N. a.)*

571 H. Rosin, „The Silicon Valley suicides”, *Tije Atlantic*, 20 noiembrie 2015. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/12/the-silicon-valley-suicides/413140. *(N a.)*

572 K. Spencer, „It takes a suburb: A town struggles to ease student stress”, *T/je* it_be_hkeA&ahool.lifrn/!l. *Times*, 5 aprilie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.eom/2017/04/05/education/edlife/ overachievers- student-stress-in-high-school-.htmI?_r= 0. *(N. a.)*

573 A. Farrell, J. McDevitt şi R. Austin (2015), „Youth risk behavior survey Lexington High School - 2015 results: Executive summary”. Preluat de pe https://lps.kxingtonma.org/cms/Iib2/MA01001631/ Centricity/Domain/ 547/YRBSLHSExecSummary08Marl6.pdf. Vezi şi: Luthar şi Latendresse (2003). Vezi şi I. Chawla şi L. Njoo, „CDC releases preliminary findings on Palo Alto suicide clusters", *The Stanford Daily,* 21 iulie 2016. Preluat de pe https://www.stanforddaily.com/20l6/07/21/cdc-releases-pre liminary-findings-on-palo-alto-suicide-clusters. *(N a.)*

374 Chetty, Friedman, Saez, Turner şi Yagen (2017). Vezi un rezumat al lucrării în acest infografic: „Some colleges have

more students from the top 1 percent than the bottom 60. Find yours", *The New York Times*, **18 ianuarie 2017. Preluat de pe [https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/18/upshot/some-colleges- have-more-students-from-the-top-l-percent-than-the-bottom-60.html](https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/18/upshot/some-colleges-have-more-students-from-the-top-l-percent-than-the-bottom-60.html).** *(N a.)*

373 Citat în J.E. Brody, „Parenting advice from «Americas worst mom»", *The New York Times*, **19 ianuarie 2015. Preluat de pe https: / / well, blogs, nytimes.com/2015/01/19/advice-from-americas-wors t- mom.** *(N. a.)*

576 Horwitz (2015). *(N a)*

YU **E. Ostrom (1990).** *(N a.)*

578 V. Ostrom (1997). *(N a.)*

579 Horwitz (2015), p. 10. *(N a.)*

580 Iyengar şi Krupenkin (2018). *(N a.)*

581 E. Ortiz-Ospina şi M. Roser (2017), „Trust". Preluat de pe https;//ourworld- indata.org/trust. *(N a .)*

582 Horwitz (2015), p. 3. *(N a.)*

583 Adăugăm că aceste sfaturi le sunt mai puţin necesare studenţilor care provin din medii neprivilegiate, care sunt mai predispuşi să perceapă nedreptatea şi „ghinionul" ca parte normală a vieţii. *(N a.)*

K. Reilly, „«I wish you bad luck.» Read Supreme Court Justice John Roberts' unconventional speech to his sons graduating class", *Time*, **5 iulie 2017. Preluat de pe** http://time.com/4845150/chief-jusrice-john-roberts-commencement-speech-transcript. *(N a.*

)

CAPITOLUL 10
Birocraţia culturii siguranţei

Puterea suverană [sau despotul blând] îşi întinde braţele peste întreaga societate; ea acoperă suprafaţa societăţii cu o reţea de reguli mărunte, complicate, detaliate şi uniforme… Nu tiranizează, dar împiedică, reprimă, enervează, stinge, stupefîază şi, în final, reduce fiecare naţiune la a fi nimic altceva decât o turmă de animale timide si muncitoare, al cărei păstor este guvernul.

Alexis de Tocqueville, *Despre democraţie în America*^

Iţi aminteşti experimentul asupra gândirii din Capitolul 2, în care ai vizitat centrul de consiliere al campusului, iar psihologul de acolo te-a făcut să te simţi mai anxios decât erai deja, în loc să se întâmple invers?

Acum, imaginează-ţi că au trecut câteva zile de la vizita la psiholog şi că primeşti un e-mail de la decanul adjunct al studenţilor, pe rândul dedicat subiectului scriind: „Reamintire a politicii privind conduita[41]. Deschizi neliniştit mesajul, întrebându- te de ce decanul adjunct ţi-ar vorbi iarăşi despre asta. Nu îţi aminteşti să fi făcut ceva care să fi încălcat respectiva politică. Acolo citeşti:

> **Am primit un raport din care am aflat că anumite persoane sunt îngrijorate de starea ta. Vreau să ne întâlnim ca să discutăm opţiunile de sprijin, să văd ce pot face ca să te ajut. (...) Angajarea în orice discuţie cu alţi studenţi despre gânduri sinucigaşe ori de autovătămare interferează cu — sau poate împiedica — urmarea procesului lor educativ şi afectează comunitatea noastră. Este important să te abţii de la a discuta astfel de probleme cu alţi studenţi şi să foloseşti resursele adecvate, pe care le voi indica mai jos. Dacă implici alţi studenţi în gânduri sau acţiuni sinucigaşe sau de autovătămare, ţi se vor aplica măsuri disciplinare. Speranţa mea este că, ştiind exact ce înseamnă asta, vei evita să te pui**
> **într-o asemenea situaţie.—**

Eşti total confuz. Nu ai menţionat nimic despre

„gânduri sau acţiuni sinucigaşe sau de autovătămare[44] când ai fost la centrul de consiliere si nu ai nicio intenţie de a te răni. O mie de supoziţii îţi trec prin cap. Cum a aflat decanul adjunct al studenţilor despre vizita ta la centru? Terapia nu trebuia să fie confidenţială? De ce îţi trimite decanul un avertisment si o ameninţare? Si chiar are el dreptul să-ţi spună ce poţi şi ce nu poţi să vorbeşti cu prietenii tăi?

Acest scenariu nu este ficţiune. în 2015, o studentă de la Northern Michigan University (NMU) a mers la centrul de consiliere al campusului pentru a primi ajutor, ca urmare a unei agresiuni sexuale suferite cu un an înainte. Pe durata sesiunii, ea nu a menţionat nimic cu privire la a-şi face rău, nu a pomenit despre gânduri suicidare, şi totuşi e-mailul pe care ha primit de la decanul adjunct al studenţilor NMU a inclus exact textul pe care ham reprodus mai sus. Şi nu era singura;-^ fata se număra printre cei 25-30 de studenţi ai NMU *pe semestru* care primeau o versiune a acelei scrisori - indiferent dacă îşi exprimaseră sau nu gânduri despre suicid sau autoagresiune. Aceasta era politica NMU: studenţii puteau fi cercetaţi disciplinar (şi chiar exmatriculaţi) în cazul în care împărtăşeau astfel de gânduri colegilor. Dat fiind că o asemenea politică era nu doar stigmatizantă, ci, foarte probabil, una care îi supunea pe studenţii depresivi unor riscuri crescute, profesioniştii în sănătate mintală au criticat-o deschis. Totuşi, într- un interviu pentru un ziar local, decanul a luat apărarea practicii, susţinând că „a te bizui pe prietenii tăi poate fi foarte perturbator pentru aceştia"^. Te rog să citeşti încă o dată textul e-mailului. Decanul pare să creadă că, dacă le spui prietenilor tăi că suferi, asta le va face rău. Este o ilustrare a Neadevărului despre fragilitate *(Ceea ce nu te omoară te face mai slab),* sfidând bunuhsimţ şi preceptele de bază ale umanităţii.

Ce anume ar putea constrânge o universitate — şi, în particular, pe decanul adjunct al studenţilor de acolo — să fie atât de crudă? Acest tip de exces administrativ este ceea ce ha făcut pe Greg să reflecteze asupra modurilor în care universităţile îi

deprind pe tineri cu distorsiunile cognitive. Când a început să studieze TCC, în 2008, Greg ha văzut pe administratori purtându-se în feluri care îi încurajau pe studenţi să adopte un simţ al realităţii distorsionat, pentru că le-ar fi lipsit rezistenţa; cu alte cuvinte, se purtau ca şi cum studenţii nu puteau face faţă (sau doar puţini dintre ei) conversaţiilor inconfortabile cu colegii lor. Studenţii mileniali din momentul respectiv au crezut, în mare parte, că asta era ceva prostesc, însă, de prin 2014, tinerii studioşi au părut mult mai receptivi la modelul studentului fragil. Pentru a înţelege pe deplin succesul celor trei Mari Neadevăruri în campusuri, este esenţial să înţelegem cum o birocraţie crescândă a încurajat neintenţionat, ani întregi, asemenea obiceiuri intelectuale proaste — şi încă o fac. Acesta este al cincilea fir explicativ al nostru.

Corporatizarea universităţii

Când Oficiul Federal al Educaţiei a început să adune date, în 1869, erau doar 63 000 de studenţi înscrişi în instituţiile de învăţământ superior din ţară; ei reprezentau numai 1% dintre toţi tinerii cu vârste cuprinse între 18 şi 24 de ani.-^ Astăzi, se estimează că există 20 de milioane de studenţi care frecventează

cursurile din învăţământul superior american, adică aproximativ 40% dintre tinerii cu vârste între 18 si 24 de ani.^ în anul

universitar 2015—2016, cel mai recent an pentru care sunt disponibile statistici, veniturile instituţiilor postsecundare din SUA însumau circa 548 de miliarde de dolari.— Pentru a putea face o comparaţie, o ţară care ar avea acel PIB^ s-ar clasa pe locul 22, între Suedia (aproape 542 de miliarde de dolari) şi Taiwan (aproape 571 de miliarde de dolari). La finele anului fiscal 2015, cele mai dotate 120 de universităţi americane deţineau un total de 547 de miliarde de dolari.-^ Instituţiile de elită ale Statelor Unite sunt, de asemenea, instituţiile de elită ale lumii; ele atrag înscrieri internaţionale substanţiale^ si, conform unor clasamente, 17^ sau 18^ dintre primele 25 de universităţi din lume se află în SUA. Această extindere

enormă — ca scop, mărime şi bogăţie — necesită profesionalizare, specializare şi mult personal auxiliar.

în 1963, Clark Kerr, preşedintele sistemului University of California, a numit structura rezultată din comasarea mai multor colegii „multiversitate“. într-o multiversitate, departamente şi structuri de putere diferite din cadrul unei universităţi urmăresc în paralel obiective diferite — de exemplu, cercetarea, educaţia, strângerea de fonduri, consolidarea unui brand, respectarea legilor.-^ Kerr a prezis că, pe măsură ce personalul didactic se va concentra din ce în ce mai mult pe departamentele proprii, angajaţii non-instrucţionali vor pune stăpânire pe conducerea instituţiei. Exact aşa cum a anticipat, numărul administratorilor a crescut constant;-^ în acelaşi timp, responsabilităţile lor s-au extins spre exterior.^[1]

O oarecare creştere administrativă este necesară şi logică, dar
când rata extinderii personalului auxiliar devine de câteva ori
mare decât rata angajării profesorilor—, apar dezavantaje semnificative, cel mai evident fiind acela al costului sporit al taxelor pentru colegiu—. Un dezavantaj imediat, însă mai puţin evident, este că obiectivele diferite de excelenţa academică încep să capete importanţă pe măsură ce universităţile ajung să semene cu marile corporaţii — o tendinţă adesea deplânsă şi taxată drept „corporatizare“—. Cercetătorul politic Benjamin Ginsberg, autorul cărţii *The Fall of the Faculty: The Rise of the AIT Administrative University and Why It Matters*, din 2011, arată că, de-a lungul deceniilor, profesorii, care jucau un rol important în administraţia universităţilor, au cedat mult din acea putere către personalul administrativ care
nu era format din profesori.— Ginsberg notează că, odată ce s-a consolidat clasa specialiştilor administrativi şi a devenit distinctă de categoria profesorilor, era aproape sigur că prima se va extinde; administratorii sunt mai predispuşi decât profesorii să susţină că soluţia pentru rezolvarea unei probleme nou apărute în campus constă în crearea unui nou birou pentru a o aborda corect.— (în general, profesorii sunt mulţumiţi să fie eliberaţi de sarcinile administrative,

chiar dacă se plâng de corporatizare.)

Clientul are întotdeauna dreptate

Protestele din campusuri care au început în 2015 au primit cu precădere răspunsuri ezitante ori serviabile din partea conducerii universitare. Foarte puţine colegii au impus sancţiuni la adresa studenţilor fiindcă strigau către vorbitori sau fiindcă deranjau orele, chiar dacă, de obicei, aceste acţiuni încălcau diferitele coduri de conduită. Precum George Bridges la Evergreen, mulţi preşedinţi de universităţi au acceptat ultimatumuri^ de la studenţi, apoi au încercat să le îndeplinească numeroase cereri, adesea fără a rosti vreun cuvânt acuzator despre tacticile solicitanţilor. Existau câteva motive pentru comportamentul atâtor preşedinţi, însă criticii abordării respective au evidenţiat faptul că acesta este modul de răspuns al organizaţiilor atunci când etosul conducerii lor e axat pe „servirea clienţilor".

Eric Adler, profesor de filologie clasică la University of Maryland, a sintetizat raţionamentul intr-un articol din 2018, în *The Washington Post.* El scrie: „Cauza fundamentală [a intoleranţei în campusuri] nu este stângismul extrem al studenţilor sau orice altă ideologie politică", ci „o decizie mânată de economia de piaţă a universităţilor, luată cu decenii în urmă, de a-i trata pe studenţi ca pe nişte consumatori — aceştia plătesc până la 60 000$ pe an pentru cursuri, mâncare excelentă, cazare confortabilă şi o viaţă de campus înviorătoare". Cu privire la studenţii care opresc anumite persoane din a ţine prelegeri în campusuri, Adler explică:

> **Chiar şi la universităţile publice, tinerii de 18 ani cumpăra ceea ce este, în esenţă, un produs de lux. Sa ne mai mire ca ei se simt îndreptăţiţi să controleze totul? (...) Studenţii, obişnuiţi să autorizeze orice fatetă a experienţei lor universitare, acum vor ca instituţiile să le oglindească punctele de vedere. Câtă vreme clienţii pot stabili programa şi îşi aleg toate facilităţile pe care le doresc, este logic ca ei să poară, de asemenea, să hotărască ce vorbitori ar trebui să fie invitaţi în campus şi ce opinii pot fi propagate în mijlocul lor. Pentru studenţii de astăzi - ar putea spune cineva -** *vorbitorii sunt facilităţi.*^[1]

Teoria consumeristă se mulează pe tendinţa creşterii cheltuielilor pentru facilităţi în privinţa stilului de viaţă, pe care şcolile le folosesc atunci când concurează cu alte şcoli pentru ad atrage pe studenţii de top. Din 2003 până în 2013, universităţile publice de cercetare au crescut cheltuielile aferente serviciilor studenţeşti cu 22,3%? adică mult mai mult decât pentru cercetare (9,5%) sau pentru procesul de învăţământ (9,4%).— Campusurile au devenit mai puţin asemenea unor mânăstiri academice, ci mai degrabă asemenea unor „cluburi private[11]—. Tendinţa este exemplificată de „piscina cu apă curgătoare[11], de 163 de metri lungime, a Louisiana State University, plătită cu 85 de milioane de dolari din taxele studenţilor. Curentul lent îi împinge cu grijă pe studenţii care plutesc pe apă printr-o piscină în curbe, având forma iniţialelor şcolii — LSU.— La tăierea panglicii pentru inaugurarea „piscinei cu apă curgătoare", preşedintele LSU a subliniat că viziunea sa asupra educaţiei combină consumerismul şi cultura siguranţei: „Sincer, nu vreau ca voi să părăsiţi campusul niciodată. Aşa că, vom face orice e nevoie pentru a vă ţine aici, şi vă vom ţine în siguranţă. Suntem aici ca să vă dăm tot ce vă trebuie."—

Schimbarea către a-i vedea pe studenţi drept consumatori explică multe lucruri, însă nu poate explica ce s-a întâmplat la Northern Michigan University sau ce gândesc administratorii când le impun restricţii „consumatorilor". Pentru a înţelege acele evenimente, trebuie să depistăm alte forţe care acţionează asupra administratorilor, incluzând aici frica de publicitate negativă şi ameninţările cu procese. Administratorii sunt bombardaţi cu directive (din partea consiliului intern, a profesioniştilor externi în managementul riscului, a echipei de relaţii publice a şcolii, a eşaloanelor administrative superioare) conform cărora trebuie să limiteze răspunderea legală a universităţii în orice chestiune — de la procese pentru rănire personală până la concediere abuzivă, de la drepturi de proprietate intelectuală până la acţiuni soldate cu decese suspecte.

Cum modelează administratorii campusurilor gândirea distorsionată

în primul deceniu al secolului al XXTlea, FIRE era singura organizaţie concentrată total pe prelegerile neîngrădite, pe libertatea academică şi pe respectarea garanţiilor procedurale în campusurile colegiilor. Lipsa atenţiei publice în privinţa vorbirii libere în universităţi pe durata acelui deceniu a derivat din faptul că discursul aflat în centrul dezbaterii nu era întotdeauna empatic — aşa cum s-a întâmplat în cazul profesorului care şi-a pierdut slujba pentru că a glumit, în ziua atacurilor din 11 septembrie, spunând că „oricine poate arunca în aer Pentagonul are votul meu“. însă, din perspectiva Primului Amendament, cazurile erau limpezi. Principiul de bază al Primului Amendament susţine că doar caracterul ofensator nu justifică interzicerea sau restricţionarea discursului, mai ales în campusuri.—

In cea mai mare parte a carierei lui Greg, studenţii au fost în mod constant componenta cea mai tolerantă şi sprijinitoare a vorbirii libere din campusuri, depăşindud chiar pe profesori. Dar, în jurul lui 2013, Greg a început să observe o schimbare. Tot mai mulţi studenţi păreau să fie de acord cu ideea administratorilor, şi anume că *ei nu erau în siguranţă*, că multe aspecte din viaţa studenţilor *trebuiau să fie reglementate cu atentie de către adulţi* si că era mult mai bine *să reacţioneze exagerat la riscurile si ameninţările potenţiale* decât să reacţioneze insuficient. în acest fel, administratorii campusurilor, de obicei animaţi de bune intenţii, modelau gândirea distorsionată.—

Două tipuri de cazuri legate de Primul Amendament în campus încurajează destul de direct un asemenea mod de gândire: reacţia exagerată şi reglementarea excesivă.

Cazuri de reacţie exagerată

Definim cazurile de reacţie exagerată exact aşa cum sugerează şi numele lor: sunt răspunsuri disproporţionate la nişte ofense percepute. Aproape toate cazurile de reacţie exagerată modelează obiceiul

mental al catastrofarii şi comunică faptul că dezastrul este iminent fără intervenţia administraţiei.— lată două exemple:

- *Bergen Community College* (New Jersey, 2014). Un profesor de artă a fost trecut în concediu fără plată şi trimis la consiliere psihologică pentru o postare pe reţelele sociale. Postarea consta într-o fotografie a fiicei sale adolescente purtând un tricou pe care era pictat un dragon, alături de cuvintele „Voi lua ce mi se cuvine cu foc şi sânge". Şcoala a considerat că postarea era „ameninţătoarei Profesorul a explicat că tricoul făcea trimitere la celebrul serial *Game of Thrones,* însă un administrator a insistat că „foc" putea să însemne şi un... AK-47.—

- *Oakton Community College* (Illinois, 2015). Un profesor a primit o scrisoare prin care i se cerea întreruperea activităţii de la locul de muncă, din pricina unui e-mail pe care l-a trimis câtorva colegi. în e-mail, acesta nota că 1 Mai (May Day) este o zi „când muncitorii din toată lumea sărbătoresc lupta pentru drepturile sindicale şi îşi amintesc revolta Haymarket din Chicago". Universitatea a susţinut că referirea la revolta Haymarket i s-a părut ameninţătoare preşedintelui colegiului, care se număra printre destinatarii e-mailului. De ce? Pentru că marşul Haymarket din 1886 „s-a soldat cu 11 morţi şi peste 70 de răniţi"^. Fireşte, destule sărbători importante ale americanilor comemorează evenimente mult mai costisitoare în termeni de vieţi omeneşti pierdute. Când se vorbeşte despre Memorial Day, Veterans Day sau 4 Iulie, nimeni nu presupune că ar fi la mijloc vreo ameninţare.

Cazuri de reglementare excesivă

Reglementarea excesivă se referă mai puţin la sancţionarea contravenţiilor săvârşite, fiind vorba mai degrabă despre prevenirea delictelor. Este ca o continuare a „părinţilor-elicopter", exagerat de protectori; administratorii reglementează foarte strict tot ce are de-a face cu studenţii, pentru a-i ţine „în siguranţă". Discursul rămâne o ţintă frecventă a reglementării excesive, chiar dacă au fost peste 70 de

procese împotriva codurilor discursurilor, încă de la apariţia „codurilor discursurilor corecte din punct de vedere politic", la sfârşitul anilor 1980. Aproape toate codurile atacate în tribunale au fost revizuite sau abandonate în vederea procesului - sau au fost declarate neconstitutionale.

Iată în continuare două dintre cele mai absurde categorii de reglementare a discursului, care apar adesea în campusurile colegiilor americane:

- *Coduri ale discursului vagi şi deplasate.* Primul cod care a întruchipat neclaritatea şi extinderea valului de coduri moderne pentru discursuri corecte din punct de vedere politic (aproximativ la sfârşitul anilor 1980 şi mijlocul anilor 1990) a apărut la University of Connecticut şi a constat în interzicerea „râsului direcţionat nepotrivit". Şcoala a fost dată în judecată. Ea a renunţat la cod, ca parte dintr-o înţelegere din 1990, însă acelaşi cod a fost regăsit, cuvânt cu cuvânt, la Drexel University din Philadelphia, 15 ani mai târziu. Codul a fost respins în cele din urmă, după ce a fost numit de organizaţia FIRE unul dintre „Codurile lunii“^. Similar, un cod al discursului de la Jacksonville State University din Alabama susţinea că „niciun student nu va insulta pe nimeni pe proprietatea universităţii[w], iar codul University of West Alabama interzicea „SMS-urile sau e-mailurile dure“—. Aceste coduri nu numai că îi învaţă pe studenţi să folosească un standard exagerat şi complet subiectiv pentru a determina încălcările, dar ele exemplifică Neadevărul despre gândirea emoţională: *Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale.* Dacă te simţi jignit, atunci a avut loc o infracţiune ce poate fi pedepsită. Coduri de discursuri precum acestea învaţă şi Neadevărul despre fragilitate, comunicând faptul că discursul jignitor şi/sau râsul nepotrivit ar putea fi atât de dăunătoare, încât administratorii trebuie să intervină pentru a-i proteja pe studenţii vulnerabili şi fragili. Totodată, îi împuternicesc pe administratorii colegiilor să se asigure că persoanele cu autoritate vor fi întotdeauna disponibile pentru a „rezolva“ conflictele verbale.

- *Zone de discurs liber.* Niciodată universităţile nu par să obosească din a crea aşa-numitele „zone de discurs liber“ (ZDL), ce restricţionează anumite tipuri de discurs şi expresie la anumite arii din campus — nişte zone mici şi adesea izolate. Zonele de discurs liber au apărut pentru prima dată în anii 1960-1970, înseninând un loc de onoare unde studenţii se puteau angaja în discursuri libere, precum Colţul Vorbitorilor din Hyde Park, de la Londra. însă, în anii 1990, multe universităţi au făcut din ele *singurul* loc din campus unde studenţii puteau vorbi liber. Unele ZDL-uri au fost revizuite după ce au intrat în atenţia publicului şi a criticii, precum la McNeese State University din Louisiana, unde folosirea ZDL-urilor de către grupuri de studenţi fusese limitată la o dată pe semestru.— Altele au fost demontate în tribunale, precum ZDL-ul de la University of Cincinnati, care acoperea 0,1% din campus şi le cerea vorbitorilor să se înregistreze cu zece zile lucrătoare înainte.— Şi totuşi, şcolile continuă să le menţină intr-un fel sau altul.

Dacă priveşti într-un ghid al studentului de astăzi, vei găsi politici care afectează şi alte aspecte din viaţa studenţilor, inclusiv ce pot posta online pe platformele sociale, ce îşi pot spune unii altora în cămine şi ce pot face în afara campusului — dar şi în ce organizaţii se pot înscrie.—

Reacţia exagerară şi reglementarea excesivă sunt, de regulă, aportul oamenilor din cadrul structurilor birocratice, care au dezvoltat o gândire cunoscută ca „CYA“ *(Cover Your Ass*—). Ei ştiu că pot fi făcuţi responsabili pentru orice problemă apărută în timpul programului lor, în special dacă nu au luat măsuri pentru a o preveni, aşa că administratorii adoptă adesea o poziţie defensivă, în minţile lor, reacţia exagerată este mai bună decât reacţia slabă, reglementarea excesivă este mai bună decât reglementarea insuficientă, iar precauţia este mai bună decât curajul. Această atitudine consolidează mentalitatea culturii siguranţei, pe care mulţi studenţi au deprins-o încă din copilărie.

Dacă vezi ceva, spune ce!

Cu siguranţă, faptul că studenţii de astăzi au fost crescuţi în anii temători de după atacurile din 11 septembrie 2001 nu le-a fost de folos. încă din acea zi îngrozitoare, guvernul SUA ne-a tot repetat: „Dacă vedeţi ceva, spuneţi![4]' Chiar şi adulţilor li se cere să îşi dea curs celor mai anxioase senzaţii, aşa cum se vede în Figura 10.1. Este un afişaj video dintr-o staţie feroviară din New Jersey, prin care New Jersey Transit îşi roagă pasagerii să îmbrăţişeze Neadevărul despre gândirea emoţională: *Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale*. „Dacă nu simţi că este bine, probabil că nu este.[44] în mod evident, există milioane de momente în fiecare an când un american simte că ceva „nu pare că ar fi bine[44] şi se îngrijorează cu privire la un posibil atac. Din fericire însă, au loc foarte puţine atacuri teroriste de orice fel în fiecare an în Statele Unite—, asa că

[7] **i**

sunt peste 99,99% şanse, în toate cazurile, ca sentimentul să fie greşit. Desigur, pasagerii care folosesc serviciile New Jersey Transit ar trebui să anunţe dacă văd un rucsac abandonat sau o valiză lăsată pe vreun peron, însă asta nu înseamnă că sentimentele lor sunt „probabil[44] adevărate

FIGURA 10.1. Un afişaj video din staţia feroviară Secaucus Junction, New Jersey. (Fotografie de Lenore Skenazy)

Astfel, tinerii au învăţat că pericolul pândeşte pretutindeni — chiar şi în sala de curs, chiar şi în conversaţiile particulare. Toată lumea trebuia să fie atentă şi să raporteze ameninţările către autorităţi. De pildă, la New York University, în 2016, administratorii au pus afişe în toalete, îndemnându-i pe studenţi să adopte o atitudine de tipul „simţi ceva, spune ceva[44] cu privire la vreun anume discurs. Afişele le explicau membrilor comunităţii NYU cum să se „toarne'[4] unii pe alţii, la modul anonim, dacă li se părea că se confruntă cu „prejudecăţi, discriminare sau hărţuire[44]—, inclusiv prin a suna la un număr de telefon — „linia de răspuns la prejudecată[44]. NYU nu este un caz izolat; un raport al FIRE din 2017 a descoperit că, din 471 de instituţii de top catalogate în baza de date a codurilor discursurilor FIRE, 38,4% (181) deţin încă o formă de „sistem pentru raportarea prejudecăţilor[44]—.

Desigur, ar trebui să existe o metodă simplă de raportare a cazurilor adevărate de hărţuire sau discriminare - astfel de acţiuni
[3] [3]
sunt imorale şi reprezintă infracţiuni. Termenul nu e definit pe site- ul NYU Bias Reponse, dar experimentele psihologice au arătat în mod constant că este în firea umană să ai prejudecăţi sau să te simţi discriminat. Avem prejudecăţi chiar cu privire la noi înşine şi la grupurile apropiate nouă, tindem să fim părtinitori şi faţă de oamenii

care ne-au făcut favoruri, ba până şi faţă de cei care împart cu noi aceeaşi zi de naştere sau acelaşi nume.^ Se presupune că administratorii care conduc „linia de răspuns la prejudecată[44] sunt cel mai interesaţi de prejudecăţi negative pe baza categoriilor de identitate precum rasa, sexul şi orientarea sexuală. însă, ţinând cont de nivelul ridicat al extinderii *concept creep* în campusurile universitare şi de ideea larg răspândită că microagresiunile sunt omniprezente şi periculoase, cu siguranţă că vor exista câţiva studenţi care vor atribui prejudecăţi şi unor enunţuri ambigue.

De asemenea, într-un astfel de mediu devine mai greu să se dezvolte un sentiment de încredere între profesori şi studenţi. Linia de răspuns la prejudecată le permite studenţilor săd raporteze pe un profesor, pentru ceva spus sau arătat, chiar înaintea terminării orei de curs. Mulţi dascăli mărturisesc acum că „predau ca pe ghimpi" sau că „umblă cum umbli cu oul"—, ceea ce înseamnă că mai puţini dintre ei vor fi dispuşi să abordeze vreun subiect mai provocator în clasă — sau să acopere o materie de curs problematică, deşi importantă. Iar aceasta nu este doar o chestiune teoretică. Scriind despre experienţa ei în predarea dreptului persoanelor supuse abuzurilor sexuale, profesoara Jeannie Suk Gersen de la Harvard Law School a observat, pentru *The New Yorker.* „A le cere studenţilor să se provoace reciproc implicându-se în discuţii despre legea violului a devenit un lucru atât de dificil, încât profesorii încep să renunţe la abordarea subiectului. (...) Dacă subiectul abuzului sexual va fi eliminat din materia şcolii de drept, va fi o pierdere enormă — în special pentru victimele violurilor."^[22]

Vom da doar un exemplu despre modul în care sistemele de răspuns la prejudecăţi descurajează asumarea de riscuri. Mike Jensen, profesor suplinitor la University of Northern Colorado, a fost chemat la numeroase şedinţe după ce un singur student a făcut un „raport pentru incident cu prejudecată", în urma unei discuţii pe marginea unor subiecte controversate la un curs de scriere

din anul întâi.— Prima sarcină de lectură oferită la curs a fost chiar articolul nostru din *The Atlantic* — „The Coddling of the American Mind"—. Profesorul a cerut clasei să citească articolul, apoi să se angajeze în discutarea unui subiect controversat din acesta, care va fi ales de clasă. Subiectul ales de studenţi s~a referit la problemele persoanelor trans. (Una dintre ştirile de senzaţie din acel semestru fusese revelarea identităţii lui Caitlyn Jenner ca transsexuală.) Atunci, profesorul Jensen a sugerat ca studenţii să citească un articol despre părinţii care se opun ca un elev trans de liceu să folosească vestiarele fetelor. El a explicat că, deşi majoritatea studenţilor nu ar fi de acord cu anumite puncte de vedere, „lupta" cu perspective dificile şi controversate este de aşteptat în mediul academic, lui părându-i-se important ca şi asemenea puncte de vedere să fie abordate. Jensen şi-a amintit mai târziu dezbaterea ca hind una „foarte reuşită în scopul înţelegerii altor perspective". Dar apoi
a fost surprins să afle că un student a făcut un „raport pentru un incident cu prejudecată" împotriva lui.— Profesorului i s~a cerut să evite subiectul problemelor transsexualilor pentru restul semestrului, iar ulterior nu i-a mai fost prelungită angajarea.

Inovaţia birocratică a uneltelor pentru „răspuns la prejudecată[11] e posibil să fi fost bine intenţionată —, însă aceste unelte pot avea efectul negativ de a crea în campusuri un climat de tip „noi *versus* ei“, care duce la hipervigilenţă şi încredere scăzută. Unii profesori au ajuns la concluzia că nu merită riscul de a apărea în fata unei comisii birocratice, asa că le-ar fi mai bine dacă ar elimina orice text din manual sau orice prelegere care ar putea atrage plângeri. Astăzi, pe măsură ce tot mai mulţi profesori se depărtează de materiale şi subiecte de discuţie cu potenţial provocator, studenţii lor pierd ocazii de a-şi dezvolta antifragilitatea emoţională. Ca rezultat, ei vor ajunge să considere ofensator şi mai mult material, cerând şi mai multă protecţie.

Hărţuire şi *concept creep*

Universităţile au importanta datorie morală şi legală de a preveni hărţuirea în campusuri. însă ceea ce este socotit ca fiind hărţuire s-a schimbat destul de mult în ultimii ani. Concepţiile moderne ale hărţuirii discriminatorii îşi au originile în titlurile VI şi VII ale Legii drepturilor civile, datând din 1964. Titlul IX din Education Amendments, din 1972, a extins acele dispoziţii, interzicând colegiilor care primesc fonduri federale să le discrimineze pe femei cu privire la oportunităţile educaţionale. O asemenea protecţie era de mult timp necesară şi includea hărţuirea prin discriminare.—

în lumina acelor prevederi, nivelul pentru ceea ce se consideră hărţuire este ridicat: un şablon de comportament grav, care face imposibil pentru studentul respectiv să îşi continue educaţia.— Şablonul de comportament trebuie, de asemenea, să fie discriminatoriu — adică, actul să fie directionat către cineva aparţinând unei clase protejate, menţionată în statut, aici fiind vorba mai ales despre sex, rasă ori religie.— în practică, însă, nivelul este destul de scăzut; multe universităţi folosesc conceptul hărţuirii pentru a justifica pedepsirea unor acte singulare de discurs cu potenţial ofensator, dar care nu seamănă a hărţuire — şi unele care nu au nimic de-a face cu rasa sau genul.

De exemplu, în 2005, la University of Central Florida, un student a fost acuzat de hărţuire prin „abuz personal^ pentru crearea unui grup pe Facebook unde alt student, candidat la intrarea în conducere, a fost numit „măgar şi prost“.^ Poate că asta i-a stârnit respectivului un sentiment de ofensă, însă ar trebui oare ca administratorii să fie gata să intervină oricând cineva se simte ofensat?— Sau să luăm în considerare cazul unui student sancţionat pentru că a fost văzut citind într-un loc public din campus cartea intitulată *Notre Dame vs. the Klan: How the Fighting Irish Defeated the Ku Klux Klan* - carte ce aplaudă *înfrângerea* Klan- ului, atunci când membrii lui au mărşăluit spre Notre Dame, în anii

1920. (Dar imaginea de pe copertă l-a supărat pe colegul care l-a raportat.—) O asemenea scădere a nivelului trivializează adevăratul rău pe care îl poate face hărţuirea reală — şi adesea chiar îl face — educaţiei studenţilor.— Scopul acestor legi este să-i protejeze pe studenţi de acte nelegale, nu să-i promoveze pe cenzori.

Cu toate astea, colegiile au apărat cele mai vechi coduri ale discursului din anii 1980 considerându-le coduri antihărţuire, chiar susţinând că Departamentul Educaţiei avea nevoie de ele pentru a apli ca Titlul IX şi alte legi ale drepturilor civile.— De pildă, codul discursului de la University of Michigan interzicea crearea unui mediu „înjositor[44] prin discursuri care „stigmatizau sau victimizau o persoană[44].— Tribunalele nu aveau probleme în a vedea dincolo de acest tip de explicaţie, şi adesea interziceau codurile.— Totuşi, în ciuda numeroaselor înfrângeri în instanţă, avocaţii universităţilor apărau aceste coduri neconstituţionale, susţinând că ar fi fost impuse la nivel federal.—

în 2013, departamentele Educaţiei şi Justiţiei au emis o nouă definiţie a hărţuirii: orice „conduită neavenită de natură sexuală[44],

incluzând „acte verbale, nonverbale sau fizice[44].— Această definiţie nu era limitată la discursuri care ar putea fi ofensatoare pentru o persoană rezonabilă, nici care să fi necesitat ca presupusa ţintă să fie realmente ofensată — ambele, cerinţe ale acuzaţiilor de hărţuire tradiţionale. Eliminând standardul „persoanei rezonabile[44], hărţuirea a rămas să fie definită de experienţa subiectivă autoraportată a fiecărui membru din comunitatea universitară. Asta însemna, practic, raţionalizarea emoţională transformată într-o reglementare federală.

Cel mai bun exemplu privind modul cum noţiunile extinse ale hărţuirii din Titlul IX au ajuns să ameninţe discursul liber şi libertatea academică îl reprezintă cazul Laurei Kipnis, profesoară la Northwestern University. într-un eseu din mai 2013,

publicat în *Chronicle of Higher Education*, Kipnis a criticat ceea ce ea a catalogat drept „paranoia sexuală[44] în campusul său, tendinţă care a crescut din pricina schimbării atitudinilor asupra sexului şi din cauza noilor idei feministe, considerate de ea ca privându-le de putere pe femei. Kipnis a scris:

> **Feminismul cu care m-am identificat eu când eram studentă punea accent pe independenţă şi rezilienţă. In anii care au urmat, climatul evlavios cu privire la vulnerabilitatea studentelor a devenit prea dens ca să mai poată fi străpuns; nimeni nu îndrăzneşte azi să îl pună la îndoială, pentru a nu fi etichetat drept antifeminist.^^**

Eseul lui Kipnis a criticat politicile „abaterii sexuale" de la Northwestern University — în particular, interzicerea relaţiilor romantice între studenţii adulţi şi profesori sau membri ai personalului auxiliar. După ce articolul a fost publicat, Kipnis a devenit ţinta protestelor din partea studenţilor activişti — ei au carat saltele de-a lungul campusului şi au cerut administraţiei să condamne articolul. Apoi, doi masteranzi au depus o plângere pe Titlul IX împotriva profesoarei, susţinând că articolul creăse un mediu ostil în campus. Aceasta a dus la o investigaţie secretă pe Titlul IX asupra ei, care a durat 72 de zile.— (S-a terminat după ce Kipnis a publicat alt articol, în *Chronicle*, intitulat „My Title IX Inquisition '.) Ulterior, după ce a scris o carte despre experienţa sa, Kipnis a fost ţinta unei *alte* investigaţii pe Titlul IX, de data asta ca urmare a plângerilor a patru profesori şi şase studenţi masteranzi de la Northwestern, care susţineau că discuţia din carte pe marginea Titlului IX şi acuzaţiile false de comportament sexual neadecvat încălcau politicile universităţii în privinţa represaliilor şi hărţuirii sexuale.— Această a doua investigaţie a durat o lună. Profesoarei i s-a cerut să răspundă la peste 80 de întrebări scrise despre cartea sa şi să predea comisiei materialul-sursă.— Cu toate că, în cele din urmă, ambele investigaţii au fost anulate, procedura a durat, de la început până la sfârşit, peste doi ani. —

După tot calvarul la care fusese supusă, Kipnis a notat:

> **Impresia mea era că toate acele măsuri de protecţie nu îi făceau pe oameni mai puţin vulnerabili, ci, dimpotrivă, îi făceau** *mai* **vulnerabili... [Studenţii] se vor lovi de obstacole când vor părăsi universitatea, când vor ieşi în lume. Nimeni nu îi va mai proteja de puzderia de răni, şi desconsiderări, si altele asemenea cărora trebuie să le facem fată cu totii în viata de fiecare zi,—**

Cum se promovează dependenţa morală

Intr-un articol profetic din 2014, doi sociologi — Bradley Campbell şi Jason Manning — au explicat de unde s-a ivit această nouă cultură a vulnerabilităţii si cum acţiunile administrative au ajutat-o să crească.— Ei au numit-o „cultura victimizârii" şi au interpretat-o ca fiind noul precept moral, aflat în conflict cu mai vechea „cultură a demnităţii“, care a rămas încă dominantă în majoritatea regiunilor din Statelor Unite şi din alte ţări democratice occidentale.

Intr-o cultură a demnităţii care funcţionează optim, se presupune că oamenii au demnitate şi valoare indiferent de ceea ce cred alţii despre ei, aşa că nu e de aşteptat din partea lor să reacţioneze exagerat la afronturi mărunte. Desigur că, la un moment dat, demnitatea era acordată pe deplin doar bărbaţilor albi; revoluţiile pentru drepturi sociale din ultimele două secole au contribuit esenţial la extinderea ei pentru toată lumea. Asta, în contrast cu si mai vechile „culturi ale onoarei“, în care bărbaţii erau atât de obsedaţi să-şi păzească reputaţia, încât reacţionau violent la insulte neînsemnate aduse lor sau celor apropiaţi lor - poate printr- o provocare la duel. într-o cultură a demnităţii, fireşte, duelarea pare ridicolă. Se aşteaptă de la oameni să aibă suficient autocontrol încât să ignore iritările, ofensele şi conflictele minore, pe măsură ce se concentrează tot mai mult asupra proiectelor proprii. Iar pentru conflictele importante sau pentru violarea drepturilor

personale, există remedii legale sau administrative de încredere — însă ar fi nedemn să apelezi la un astfel de ajutor în chestiuni mici, pe care orice om ar trebui să le poată rezolva singur. Perspectiva este un element-cheie într-o cultură a demnităţii; oamenii nu văd dezacordurile, afronturile neintenţionate sau chiar insultele directe ca pe o ameninţare la adresa demnităţii lor — o ameninţare la care este neapărat necesar să răspundă.

De exemplu, un semn clar al culturii demnităţii este atunci când copiii învaţă o versiune a zicalei: „Beţele şi pietrele îmi vor rupe oasele, dar cuvintele nu îmi vor face rău niciodată/[1] Desigur, proverbul nu e adevărat în sens literal — oamenii simt realmente durere la auzul unor anumite cuvinte. (Dacă nimeni nu s-ar simţi rănit de cuvinte, proverbul ar fi fost uitat de mult.) însă „beţele şi pietrele[44] formează un scut pe care copiii culturii demnităţii îl pot folosi pentru a da deoparte o insultă cu indiferenţă dispreţuitoare, ca şi cum ar spune: „Hai, insultă-mă. Nu mă poţi supăra. Chiar nu îmi pasă de ceea ce crezi/[4]

în 2013, Campbell şi Manning au început să observe în campusuri aceleaşi schimbări pe care le remarcase şi Greg — noile idei legate de microagresiuni, avertismentele pentru factori declanşatori şi cererea de spaţii sigure. Ei au notat că moralitatea emergentă a culturii victimizării era diferită radical faţă de cea din cultura demnităţii. Cei doi sociologi au definit cultura victimizării ca având trei atribute distincte: primul, „indivizii şi grupurile afişează o sensibilitate ridicată la desconsiderare[44], al doilea, ei „au tendinţa de a gestiona conflictele prin plângeri la o terţă parte[44] şi, al treilea, ei „caută să-şi cultive o imagine de victime care au nevoie de ajutor“.^

De o relevanţă specială pentru îngrijorările noastre expuse în acest capitol este al doilea atribut. Campbell şi Manning au evidenţiat că existenţa administratorilor, sau a oamenilor legii, care pot fi convinşi să fie de o parte a baricadei şi să intervină este fundamentală pentru apariţia culturii victimizării. Sociologii au notat că, atunci când

remediile administrative sunt disponibile cu uşurinţă şi nu e nicio ruşine să apelezi la ele, faptul poate conduce la o stare denumită „dependenţă morală“. Oamenii ajung să se bazeze pe autorităţi externe pentru a le rezolva problemele şi, în timp, „disponibilitatea sau abilitatea lor de a folosi alte forme de gestionare a conflictelor se poate atrofia“.^

Aceasta este îngrijorarea căreia i-a dat glas Kipnis atunci când a spus că politicile de protejare exagerate îi fac pe studenţi mai vulnerabili, în loc să se întâmple invers, şi că şcolile creează o cultură a vulnerabilităţii. Aceasta este îngrijorarea pe care a exprimat-o Erika Chris takis când a scris că „tendinţa crescândă de a cultiva vulnerabilitatea studenţilor aduce costuri nerecunoscute“ si

J ?

când le-a cerut tinerilor *să vorbească unii cu alţii*, nu să se bazeze pe intervenţii administrative.^ Aceeaşi îngrijorare a determinat-o pe Lenore Skenazy să pună bazele Free-Range Kids Movement.

Este, de asemenea, îngrijorarea lui Steven Horwitz (despre care am discutat la sfârşitul Capitolului 9) privind supravegherea excesivă ce împiedică dezvoltarea artei asocierii. O universitate care încurajează dependenţa morală este o universitate predispusă la a experimenta un conflict cronic — iar aceasta poate să ducă la mai multe cereri de remedii administrative şi măsuri de protecţie, care pot mai departe să ducă la şi mai multă dependenţă morală.

Concluzie

- Creşterea birocraţiei în campusuri şi extinderea misiunii ei proteguitoare reprezintă al cincilea fir explicativ al nostru.

- Administratorii sunt, în general, bine intenţionaţi; ei încearcă să protejeze atât universitatea, cât şi pe studenţii săi. Dar intenţiile bune pot uneori să ducă la politici nefaste pentru studenţi. La Northern Michigan University, o politică proiectată —

bănuim noi - ca să apere colegiul de procese a dus la un tratament inuman al studenţilor care se aflau în căutarea unei terapii.

- Ca răspuns la o varietate de factori, inclusiv mandate federale şi risc de procese, numărul administratorilor din campusuri a crescut mai rapid decât numărul profesorilor, iar profesorii au ajuns, treptat, să joace un rol mai mic în administrarea universităţilor. Rezultatul a constat intr-o tendinţă spre „corporatizare".

In acelaşi timp, presiunile pieţei, precum şi tot mai răspândita mentalitate consumeristă cu privire la învăţământul superior au încurajat universităţile să concureze pe baza facilităţilor oferite, ajungând să-i considere pe studenţi ca fiind nişte clienţi pe care trebuie să-i mulţumească.

Administratorii campusurilor trebuie să jongleze cu multe responsabilităţi şi să protejeze colegiul de tot felul de ameninţări, aşa că ei tind să adopte o abordare de tip „better safe than sorry" (sau de tip „CYA“) când emit noi regulamente. Proliferarea, în timp, a reglementărilor imprimă un sentiment de pericol iminent, chiar dacă nu există nicio ameninţare sau doar una insignifiantă. Astfel, administratorii modelează multiple distorsiuni cognitive, promovează Neadevărul despre fragilitate şi contribuie la cultura siguranţei.

Unele regulamente promulgate de administratori restricţionează libertatea discursului, adesea cu definiţii extrem de subiective. Aceste reguli contribuie la o atitudine care îngheaţă discursul din campusuri — în parte, prin sugerarea că libertatea cuvântului poate, sau ar trebui, să fie restrânsă din cauza fricii ori disconfortului. Asta îi învaţă pe studenţi catastrofarea şi citirea gândurilor (printre alte distorsiuni cognitive) şi promovează Neadevărul despre gândirea emoţională.

O inovaţie administrativă recentă este crearea

„liniilor de răspuns la prejudecată'[1] şi a „echipelor de răspuns la prejudecată", care le dau putinţa membrilor campusului să raporteze anonim o presupusă discriminare. Abordarea de tipul „simţi ceva, spune ceva" riscă să erodeze încrederea dintr-o comunitate. De asemenea, îi face pe profesori mai puţin doritori să încerce metode de predare inovative sau provocatoare; şi ei se vor îndrepta spre o abordare de tip „CYA“.

La modul mai general, eforturile de protejare a studenţilor prin crearea de politici birocratice pentru rezolvarea problemelor şi a diferendelor pot avea consecinţa neintenţionată de a promova dependenţa morală, care poate reduce abilitatea tinerilor de a-şi rezolva singuri conflictele, atât în timpul colegiului, cât şi ulterior în viată.

Note:

584 **Tomul al IV-lea, capitolul 6. (TV.** *a.)*

585 **„FIRE letter to Northern Michigan University, August 25, 2016“, FIRE, 19 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.thefire.org/firedetter--tO' northern'michigan'University-august'25-2016. (TV.** *a.)*

586 **„The «I Care Project»: Revise NMU Student Self-Destructive Behavior Policy[1]', petiţie,** *Change.org.* **Preluat de pe https://www.change.org/p/northern'michigan'University-the-i'Care'project' revise-nmU'Student'Self-destructive-behavior--policy. (***N. a.)*

587 J. **Singal, „A university threatened to punish students who discussed their suicidal thoughts with friends",** *The Cut,* **22 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.thecut.com/2016/09/a'School'iS'threatening'tO'punish'itS' suicidal-students.html. (TV** *a.)*

588 **National Center for Education Statistics (1993), p. 64. (TV,** *a.)*

589 **„Fast Facts: Back to school statistics", National Center for Education Statistics (NCES). Preluat de pe https://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp? id=372. (TV.** *a.)*

590 **„Digest of Education Statistics (2016)", tabelele 333.10 („Revenues of public institutions") şi 333.40 („Revenues of private institutions"), National Center for Education Statistics. Preluat de pe https://nces.ed.gov/programs/digest/current_tables.asp. (TV.** *a.)*

591 **Produsul Intern Brut in 2016, „World Bank Development Indicators Database", 15 decembrie 2017. Preluat de pe https://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf.**

(TV. *a.)*

592 **„Digest of Education Statistics (2016)", tabelul 333.90 („Endowments"), National Center for Education Statistics. Preluat de pe https://nces.ed.gov/programs/digest/dl6/tables/dtl6_333.90.asp? current=yes. (TV.** *a.)*

593 **Vorbind despre primele 25 de universităţi listate de** *Times Higher Education*, **ponderea studenţilor internaţionali variază între 16% la University of Michigan şi 45% la Carnegie Mellon;** *cf.* **„World University Rankings 2018",** *Times Higher Education.* **Preluat de pe https://www.timeshighereducation.com/world--university-rankings/2018/world' ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/ cols/stats. (TV.** *a.)*

594 **„World University Rankings 2018",** *Times Higher Education.* **Preluat de pe https://www.timeshighereducation.com/world--university-rankings/2018/world' ranking#!/page/0/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/ cols/stats. (TV.** *a.)*

595 **„Best Global Universities Rankings",** *U.S. News & World Report.* **Preluat de pe https://www.usnews.com/education/best'global'Universities/rankings. (TV.** *a.)*

596 **Kerr (1963). (TV** *a.)*

597 **„Numărul serviciilor executive, administrative şi manageriale a crescut cu 15% în timpul recesiunii, chiar daca au existat tăieri bugetare, iar taxele şcolare s-au mărit." Vezi: J. Marcus, „The Reason Behind Colleges' Ballooning Bureaucracies",** *TJ?e Atlantic*, **6 octombrie 2016. Preluat de pe https://www. theatlantic.com/education/archive/2016/10/ballooning-bureaucracieS'shrinking'checkbooks/503066. (TV.** *a.)*

598 **Vezi, de exemplu, D. Catropa şi M. Andrews, „Bemoaning the Corporatization of Higher Education[1]',** *Inside Higher Ed.,* **8 februarie 2013. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/blogs/strategy/bemoaning-corporatization-higher-education.** *(N. a.)*

599 **„Din 1975, conform unui raport al American Association of University Professors, posturile administrative cu normă întreagă au crescut cu 369%, în timp ce ale profesorilor titulari cu normă întreagă au crescut cu 23%, iar cele ale profesorilor cu jumătate de normă cu 28%." Vezi: S. Braswell, „The fightin' administration: The birth of a college bureaucracy[11],** *Point Taken,* **24 aprilie 2016. Preluat de pe http://www.pbs.org/wgbh/point-taken/blog/ozy- fightin-administrators-birth-college-bureaucracy. Vezi şi: K. Christensen, „Is UC spending too little on teaching, too**

much on administration?", *Los Angeles Times,* **17 octombrie 2015. Preluat de pe http://www.latimes.com/local/education/la-me-uc-spending-20151011- story.html.** *(N. a.)*

600 P.E Campos, „The real reason college tuition costs so much", *The New York Times,* **4 aprilie 2015. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2015/04/05/opinion/sunday/the-real-reason- college-tuition-costs-so-much.html.** *(N. a.)*

601 Catropa şi Andrews (2013), vezi nota 599. Vezi şi: Lewis (2007), pp. 4-5. Vezi şi: M. McArdle, „Sheltered students go to college, avoid education", *Bloomberg View,* **13 august 2015. Preluat de pe https://www. bloomberg.com/view/ articles/2015-08-13/sheltered-students- go-to-college-avoid-education. (***N. a.)*

602 Ginsberg (2011), capitolul 1, secţiunea „Shared Governance?", paragrafele 26. *(N. a.)*

603 Ginsberg (2011), capitolul 1, secţiunea „Professors and Administrators?", paragraful 16. *(N. a.)*

604 Intr-una dintre foarte puţinele excepţii pe care le ştim, preşedintele de la Oberlin, Marvin Krislov, a refuzat să accepte o listă de cereri „nenegociabile". Vezi: S. Jaschik, „Oberlins president says no", *Inside Higher Ed.,* **21 ianuarie 2016. Preluat de pe https://www.insidehighered.com/news/20l6/01/21/oberlins-president- refuses-negotiate-student-list-demands.** *{N. a.)*

605 E. Adler, „Students think they can suppress speech because colleges treat them like customers", *Tlje Washington Post*, **15 martie 2018. Preluat de pe http://wapo.st/2phMwCB?tid=ss_tw&:utm_term=.75b5e44fald0.** *(N. a.)*

606 Vezi figura 5 de la p. 11 din D.M. Desrochers şi S. Hurlburt, „Trends in college spending: 2003-2013", American Institutes for Research, *Delta Cost Project,* **ianuarie 2016. Preluat de pe https://www. deltacostproject.org/sites/default/files/products/15-4626%20Final01%20Delta%20Cost%20Project%20College%20Spending%20** *(N. a.)*

607 S. Carlson, „What's the payoff for the «country club» college?", *The Chronicle of Higher Education,* **2 ianuarie 2013. Preluat de pe https://www.chronicle.com/blogs/buildings/whats-the-payoff-for-the- country-club-college/32477. Vezi şi: College Ranker (n.d.), „Colleges as country clubs: Todays pampered college students". Preluat de pe http://www.collegeranker.com/features/colleges-as-country-clubs/. Vezi şi: B. Jacob, B. McCall şi K.M. Stânge, „College as country club: Do colleges cater to students' preferences for consumption?", National Bureau of Economic Research, ianuarie 2013. Preluat de pe http://www.nber.org/papers/wl8745.pdf.** *Forbes* **a ridiculizat practica aceasta, comparând colegiile şi**

cluburile private cu unităţi corecţionale de minimă siguranţă, „Club Fed”. K. Pierce, „College, country club or prison?”, *Forbes*, **29 iulie 2014. Preluat de pe https://www.forbes.com/special-report/20l4/country-college-prison.html.**
(N. a.)

608 Un studiu din 2013 efectuat de NIRSA (fostul National Intramural-Recreational Sports Association) a descoperit că 92 de şcoli aveau proiecte în aşteptare pentru centre recreaţionale însumând 1,7 miliarde de dolari. Citat în C. Rubin, „Making a splash: College recreation now includes pool parties and river rides”, *The Neiv York Times*, **19 septembrie 2014. Preluat de pe [https://www.nytimes.com/20l4/09/21/fashion/college-recreation-now- includes-pool-parties-and-river-rides.html](https://www.nytimes.com/20l4/09/21/fashion/college-recreation-now-includes-pool-parties-and-river-rides.html). Vezi şi: J.V. Koch, „Opinion: No college kid needs a water park to study”,** *The Neiv York Times*, **9 ianuarie 2018. Preluat de pe https://www. nytimes. com/2018/01 /09/opinion/trustees-tuition-lazy- rivers.html.** *(N. a.)*

609 I. Stripling, „The lure of the lazy river”, *Tf?e Chronicle of Higher Education,* **15 octombrie 2017. Preluat de pe [https://www.chronicle.com/article/the-lure- of-the-lazy-river/24l434](https://www.chronicle.com/article/the-lure-of-the-lazy-river/24l434). (***N. a.)*

610 Papish v. Bd. of Curators of the Univ. of Missouri *et ai,* **410 U.S. 667 (1973; reprimirea unui student exmatriculat pentru distribuirea ziarului studenţesc secret, cu titlu şi caricatură jignitoare); Texas v. Johnson, 491 U.S. 397 (1989; arderea steagului).** *(N. a.)*

611 Pentru simplificare, vom folosi termenul „administratori” pentru a-i numi pe cei care conduc universitatea, pe toţi decanii şi toate birourile care au de-a face cu viaţa studenţească. Aceasta include mare parte din — dar nu în integralitate — personalul profesional din campusuri, altul decât corpul profesoral - în general, oamenii la care studenţii se referă când vorbesc despre „administraţia” unei universităţi. *{N. a.)*

612 Prima carte a lui Greg, *Unlearning Liberty* **(care acoperă situaţia din campusuri, cu aproximaţie, din 2001 până în 2012), prezintă zeci de exemple de administratori care reacţionează exagerat.** *(N a.)*

613 După trimiterea profesorului în concediu şi forţarea sa de a i se face o evaluare psihiatrică, colegiul a anulat, în cele din urmă, pedeapsa. Vezi: „Victory: College backtracks after punishing professor for «Game of Thrones» picture”, FIRE, 28 octombrie 2014. Preluat de pe [https://www.thefire.org/victory-college-backtracks-punishing-professor- game-thrones-picture](https://www.thefire.org/victory-college-backtracks-punishing-professor-game-thrones-picture). *(N. a.)*

614 „College declares Haymarket Riot reference a violent threat to college president”, FIRE, 8 iunie 2015. Preluat de

pe
1131.406.fîQ^/A0T%2Beficpdfg/ college-declares-haymarket-riot-reference-a-violent- threat-to-college-president. FIRE a trimis la Oakton două scrisori, însă nu sa mai întâmplat nimic în acest caz; şcoala nu şi-a retras scrisoarea prin care cerea întreruperea activităţii, dar nici nu a lost luată vreo măsură formală împotriva profesorului. *(N a.)*

615 S. Harris, „Speech code of the month: Drexel University", FIRE, 1 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.thefire.org/speech-code-of-the- month-drexel-university. *(N. a.)*

616 FIRE evaluează codurile pentru discurs ale colegiilor cu „roşu", „galben" şi „verde". (Modul de evaluare a codurilor este explicat în întregime aici: https://www.thefire.org/spotlight/using-the-spotlight-database.) Politicile „roşii" ale University of West Alabama sunt încă în vigoare, inclusiv interzicerea mesajelor dure sau a insultelor. Codurile pentru discurs de la Jacksonville State s-au schimbat de-a lungul anilor, ultima oară în 2017; acum are un scor general „galben". Poţi să vezi ce colegii sunt evaluate cu „roşu", „galben" şi „verde" aici: https://www.thefire.org/spotlight. Vezi şi: (n.d.), „Spotlight: Jacksonville State University". Preluat de pe https://www.thefire.org/schools/jacksonvilIe-state-university. Vezi şi: (n.d.), „Spotlight: University of West Alabama". Preluat de pe https://www.thefire.org/schools/university-of-west-alabama. (*N. a.)*

617 S. Harris, „McNeese State revises «public forum» policy but still prohibits «derogatory» speech", FIRE, 29 mai 2009. Preluat de pe https://www.thefire.org/mcneese-state-revises-public-forum-policy-but-still- prohibits-derogatory-speech. (*N. a.)*

618 University of Cincinnati Chapter of Young Americans for Liberty v. Williams, 2012 U.S. Dist. LEXIS 80967 (S.D. Ohio, 12 iunie 2012). *(N a.)*

619 Poţi vedea o varietate de coduri pentru campusuri la: „Spotlight Database and Activism Portal (2018)", FIRE. Preluat de pe https://www.thefire.org/spotlight. *(N a.)*

620 Literal, „acoperă-ţi fundul", cu sensul „păzeşte-ţi fundul". *(N. trad.)*

621 In 15 ani, între 12 septembrie 2001 şi 31 decembrie 2016, au fost 85 de „atacuri violente extremiste" în SUA, adică mai puţin de şase pe an. Vezi: M. Valverde, „A look at the data on domestic terrorism and who's behind it", *PolitiFact*, **16 august 2017. Preluat de pe http://www.politifact.com/truth-o-meter/article/2017/aug/16/look-data-domestic-terrorism-**

and-whos-behind- it. *(N a.)*

622 Pagina web listată pe afişe explică: „Linia de răspuns la prejudecată de la New York University oferă un mecanism prin care membrii comunităţii noastre pot împărtăşi sau raporta experienţele şi preocupările pentru prejudecată, discriminare sau comportamentul hărţuitor, lucruri ce por avea loc în comunitatea noastră." NYU Bias Response Line (n.d.). Preluat de pe http://www.nyu.edu/about/policies-guidelines-compliance/equal- opportunity/bias-response.html. *(N. a.)*

623 „2017 Report on Bias Reporting Systems", postare pe blog, FIRE, 2017. Preluat de pe https://www.thefire.org/first-amendment-library/special- collections/fire-guides/report-on-bias-reporting-systems-2017. *{N a.***)**

624 Vezi o analiză a unor asemenea prejudecăţi în Haidt (2006), capitolul 2. *(N. a.)*

625 L. Pappano, „In a volatile climate on campus, professors teach on tenterhooks", *The New York Times*, **31 octombrie 2017. Preluat de pe https ://www.nytimes. com/2017/10/31/ ed ucation/edlife/liberal-teaching- amid-partisan-divide.html. Vezi şi: D. Belkin, „College faculty's new focus: Don't offend",** *Wall Street Journal*, **27 februarie 2017. Preluat de pe https://www.wsj.com/articIes/college-facultys-new-focus-dont-offend- 1488200404.** *(N. a.)*

626 J. Suk Gersen, „The trouble with teaching rape law", *The New Yorker*, **15 decembrie 2014. Preluat de pe https://www.newyorker.com/news/news- desk/trouble-teaching-rape-law.** *(N a.)*

627 A. Steinbaugh, „University of Northern Colorado defends, modifies «Bias Response Team» as criticism mounts and recording emerges", FIRE, 7 iulie 2016. Preluat de pe https://www.thefire.org/university-of-northern- colorado-bias-response-team-recording-emerges. *{N a.)*

628 In traducere *ad litteram,* **„Cocoloşirea minţii americane[11].** *{N. red.)*

629 Observă ca acest caz este foarte asemănător cu al lui Lindsay Shepherd de la Wilfrid Laurier University din Canada. Shepherd a arătat un videoclip dintr- o dezbatere televizată fără să condamne, în avans, vreuna dintre părţile implicate în controversă. Poate fi riscant să porneşti o dezbatere în clasă dacă orice student simte puternic că una dintre părţi este cea care are dreptate. Vezi: R. Grinberg, „Lindsay Shepherd and the potential for heterodoxy at Wilfrid Laurier University", Heterodox Academy, 23 noiembrie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/lindsay-shepherd-and-the-potential-for-heterodoxy-at-wilfrid-laurier-university. (*N a.)*

630 Sau, uneori, nu este chiar atât de bine intenţionată. Având în vedere

dinamica politicilor din multe campusuri, pe care am

descris-o în capitolele 4 şi 5, instrumentele de răspuns la prejudecată pot fi folosite cu uşurinţă în moduri răuvoitoare. **In primele zile ale acestor sisteme, în 2009, unul dintre studenţii care activau în echipa de răspuns la prejudecată de la California Polytechnical Institute a afirmat că o ţintă a sistemului ar fi „profesorul care nu este corect din punct de vedere politic sau care răneşte prin acţiunile sau cuvintele sale". Intr-un caz de la John Carroll University, mai mulţi studenţi au folosit aparatul de răspuns la prejudecată pentru a ţinti un student în ceea ce a părut a fi o farsă. Vezi: „Cal Poly suspends reporting on «politically incorrect» faculty and students", FIRE, 1 iunie 2009. Preluat de pe: https://www.thefire.org/cal-poly-suspends-reporting-on-politically-incorrect-faculty-and-students-2. Vezi şi: „Bias reports 2014-2013“, John Carroll University, decembrie 2015. Preluat de pe http://webmedia.jcu.edu/diversity/files/2015/12/2014-2015-bias-report- web-version.pdf. (***N,. a.)*

631 **20 U.S.C. § 1681** *etseq.* **(1972).** *(N. a.)*

632 **Vezi Davis v. Monroe County Board of Education, 526 U.S. 629, 633 (1999); Bryant v. Indep. Sch. Dist. No. 1-38, 334 F.3d 928, 934 (10th Cir. 2003).** *(N a.)*

633 **Civil Rights Act of 1964 § 7, 42 U.S.C. § 2000e-2 (a)(1) & (2), 1964 (interzicerea discriminării la angajare sau Ia locul de muncă în funcţie de „rasă, culoare, religie, sex sau origine naţională"); Education Amendments of 1972 § 9, 20 U.S.C. § 1681(a), 1972 (interzicerea discriminării în domeniul educaţiei „în funcţie de sex").** *{N. a.)*

634 **„Student wins Facebook.com case at University of Central Florida", FIRE, 6 martie 2006. Preluat de pe https://www.thefire.org/student-wins- facebookcom-case-at-university-of-central-florida.** *(N. a.)*

635 **Reţine că o şcoală poate şi trebuie să folosească un prag foarte scăzut pentru a pune la dispoziţie servicii de asistenţă sau consiliere pentru oricine** *se simte* **hărţuit. Ştacheta pentru** *pedepsirea* **celor acuzaţi că au spus ceva hărţuitor ar trebui să fie mai ridicată. în conformitate cu Titlul IX, de exemplu, o victima raportată este îndreptăţită să facă paşi spre ameliorare înainte, şi chiar în lipsa, denunţării efectuării acelei infracţiuni de către acuzat. Greşeala, credem noi, este alipirea celor două, astfel încât dacă o persoană** *se simte* **jignită de un act singular de vorbire, o altă persoană trebuie** *pedepsită,* **în general, pentru hărţuire. O şcoală care face o asemenea alipire codifică şi îi învaţă pe studenţi Neadevărul despre gândirea emoţională şi încurajează dependenţa morală.** *(N. a.)*

636 **Studentul Keith John a primit o scrisoare în care era informat că a fost găsit vinovat de hărţuire rasială pentru că „a citit o carte în legătură cu un subiect istoric şi rasial**

dezgustător". Vezi: G. Lukianofif, „Judging a book by its cover

637
- literally”, FIRE, 2 mai 2008. Preluat de pe
ma
i
https://www.thefire.org/judging-a-book-by-its-cover-literally-3. *(N. a.)*

638 Pentru exemple, vezi N. Gluckman, B. Read, K. Mangan şi B. Qulantan, „Sexual harassment and assault in higher ed: What’s happened since Weinstein”, *The Chronicle of Higher Education,* 3 noiembrie 2017. Preluat de pe https://www. chronicle.com/article/ Sexual-HarassmentAssault/24175 7;
M.D. Anderson, „How campus racism could affect black students’ college enrollment”, *The Atlantic*, 19 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/education/archive/2017/1O/how-racism-could- afFect-black-students-colIege-enrollment/543360; A. Berteaux, „In the safe spaces on campus, no Jews allowed”, *The Washington Post*, 15 septembrie 2016. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/acts-of-faith/wp/2016/09/15 /in-the-safe-spaces-on-campus-no-jews-allowed/?utm_term=.2bb76389a248. *(N. a.)*

639 H.A. Silverglate, „Memorandum to free speech advocates, University of Wisconsin”, FIRE, 26 ianuarie 1999. Preluat de pe https://www.thefire.org/memorandum-to-free-speech-advocates-university- of-Wisconsin. *(N. a.)*

640 Doe v. University of Michigan, 721 F. Supp. 852, 865 (E.D. Mich. 1989). *(N. a.)*

641 Corry v. Leland Stanford Junior University, No. 740309 (Cal. Super. Ct. Feb. 27, 1995). *(N a.)*

642 H.A. Silverglate, „Memorandum to free speech advocates, University of Wisconsin”, FIRE, 26 ianuarie 1999. Preluat de pe https://www.thefire.org/memorandum-to-free-speech-advocates-university- of-Wisconsin. *(N. a.)*

643 A. Bhargava şi G. Jackson, „Letter to President Royce Engstrom and University Counsel Lucy France, Esq., University of Montana”, U.S. Department of Justice, Civil Rights Division, & U.S. Department of Education, Office for Civil Rights, 9 mai 2013. Preluat de pe https://www.justice.gov/sites/default/files/opa/legacy/2013/05/09/um-Itr- findings.pdf. *{N a.)*

644 L. Kipnis, „Sexual paranoia strikes academy”, *The Chronicle of Higher Education*, 27 februarie 2015. Preluat de pe https://www.chronicle.com/article/sexual-paranoia-strikes/190351. *{N. a.)*

645 In timpul investigaţiei, lui Kipnis i s-a spus că nu poate implica un avocat, că nu are dreptul să înregistreze întâlnirile cu anchetatorii;

şi, iniţial, i s-a spus că nu va fi nici măcar informată de acuzaţiile aduse până când nu va participa la şedinţele de „înfierare”. Vezi: R. Cooke, „Sexual paranoia on campus — and the professor at the eye of the storm”, *The Guardian*, **2 aprilie 2017. Preluat de pe** **https://www.theguardian.com/world/2017/apr/02/unwanted-advances-on- campus-us-university-professor-laura-kipnis-interview.** *(N a.)*

646 „Title IX Coordinating Committee response to online petition and ASG resolution”, *Northwestern Now*, **4 martie 2014. Preluat de pe** **https://news.northwestern.edu/stories/20l4/03/title-ix-coordinating- committee-response-to-online-petition-and-asg-resolution.** *(N a.)*

647 1. Suk Gersen, „Laura Kipniss endless trial by Title IX”, *The New Yorker*, **20 septembrie 2017. Preluat de pe** **https://www.newyorker.com/news/news- desk/laura-kipniss-endless-trial-by-title-ix.** *(N a.)*

648

649 Un proces de defăimare deschis împotriva iui Kipnis de către un student continuă şi azi. Vezi: H. Meisel, „Harper Collins can't escape suit over prof's assault book", *Law360*, 7 martie 2018. Preluat de pe https://www.law360. com/articles/1019571 /harpercollins-can-t-escape-suit- over-prof-s-assault-book. (TV. *a.)*

650 „In her own words: Laura Kipnis' «Title IX Inquisition» at Northwestern^, fişier video, FIRE (producător), 6 aprilie 2016. Preluat de pe https://youtu.be/vVGOpOIffOQ?t=8m58s. (TV. *a.)*

651 Campbell şi Manning (2014). Vezi şi extinderea acestei lucrări a lor în Campbell şi Manning (2018). (TV. *a.)*

652 Campbell şi Manning (2014), p. 695. (TV. *a.)*

653 Campbell şi Manning (2014), p. 697. (TV. *a.)*

654 Citeşte aici e-mailul de la Erika Christakis: „Email from Erika Christakis: «Dressing Yourselves», email to Silliman College (Yale) students on Halloween costumes", FIRE, 30 octombrie 2015. Preluat de pe

https: //www. thefire.org/ email-from--erika--christakis--dressing--yourselves- email-to-silliman-college-yale-students-on-halloween-costumes. **(TV.** *a.)*

CAPITOLUL 11
Căutarea dreptăţii

Justiţia este prima virtute a instituţiilor sociale, la fel cum este adevărul pentru sistemele de gândire.

John Rawls, *A Theory ofjusticf^*

Iată o ciudăţenie despre politica americană: majoritatea albilor votează cu republicanii pentru preşedinţie — asta doar dacă nu sunt născuţi după 1981 sau între 1950 şi 1954. De ce americanii născuţi după 1981 votează diferit este uşor de înţeles. Ei fac parte din generaţia milenialilor sau din iGen; ei înclină spre stânga în privinţa majorităţii problemelor sociale şi a multora de natură economică (după cum a descoperit Bernie Sanders). Aceştia sunt mai puţin religioşi decât reprezentanţii generaţiilor anterioare, iar Partidul Republican Ea lăsat deoparte în nenumărate moduri. Dar care este povestea celor născuţi între 1950 şi 1954? Ei hau favorizat puternic pe democraţi în anii 1980, iar de atunci au fost aproximativ egal împărţiţi, cu o preferinţă uşor mai pronunţată pentru Partidul Democrat. (Poţi să vezi asta singur dacă examinezi unul dintre cele mai interactive infografice politice realizate vreodată, căutând pe internet „How Birth Year Influences Political Views'

De ce există o mică insulă a democraţilor printre americanii albi veniţi pe lume la începutul anilor 1950? De ce votează ei, în secolul al XXElea, diferit de fraţii lor care au fost născuţi cu numai câţiva ani înainte sau după, la mijlocul secolului al XXJea?

Răspunsul ar putea să fie: 1968. Sau, mai exact, perioada evenimentelor politice naţionale intense din punct de vedere emoţional care au cuprins anul

1968 şi anii din jur (aproximativ intervalului 1965—1972).^ Yair Ghitza şi Andrew Gelman, specialişti în ştiinţe politice, au examinat tiparele de vot ale americanilor, pentru a vedea dacă evenimentele politice sau climatul politic din copilărie le-a marcat cumva orientarea politică ulterioară.^ Ei au descoperit că există o fereastră de o impresionabilitate mai mare cuprinzândmi pe cei între 14 şi 24 de ani, cu apogeul în jurul vârstei de 18 ani. E mai probabil ca evenimentele politice — sau poate spiritul general din perioada istorică respectivă pe care hau perceput tinerii vremii — să se „ii? ească“ mai mult de ei decât de persoanele aflate la alte vârste.

Pentru americanii născuţi la începutul anilor 1950, tot ce trebuie să faci este să spui următoarele cuvinte pentru a evoca amintiri viscerale din 1968: Martin Luther King, Robert F. Kennedy, Black Panthers, Ofensiva Tet, masacrul de la My Lai, Chicago Democratic National Convention, Richard Nixon. Dacă aceste cuvinte nu te inundă cu sentimente, atunci caută pe internet „ Chuck Braverman 1968“. Montajul video de cinci minute^ te va lăsa fără cuvinte. Doar imaginează-ţi cum trebuie să fi simţit un tânăr, probabil de-abia ajuns în campusul unui colegiu, care îşi dezvolta o identitate politică, în timp ce conflicte morale, tragedii cumplite şi victorii de o importanţă crucială se petreceau în jurul său.

Acum ne aflăm într-o altă epocă asemănătoare, iar dacă Ghitza şi Gelman au dreptate, atunci evenimentele şi climatul politic din ultimii ani ar putea influenţa modul în care adolescenţii de astăzi vor vota pentru tot restul vieţii. Să presupunem că te-ai născut în 1995, primul an al iGen. Ai intrat în cea mai impresionabilă perioadă din punct de vedere politic atunci când ai împlinit 14 ani, în 2009, tocmai la vremea învestirii în funcţie a lui Barack Obama. Ţi-ai luat primul tău iPhone un an sau doi mai târziu, când telefoanele inteligente deveneau tot mai răspândite printre adolescenţi.

Dacă ai decis să urmezi o facultate, probabil că ai ajuns în campus în 2013, anul în care ai împlinit 18 ani. Despre ce evenimente politice vorbeaţi, scriaţi şi protestaţi tu şi prietenii tăi? Care erau problemele asupra cărora a trebuit să iei o poziţie cu *tweet*'urile şi *like*-urile tale? încetarea operaţiunilor guvernamentale din octombrie 2013? Creşterea susţinută de la bursa de valori?

Probabil că nu. Pentru adolescenţi, interesele si activismul au mai mult de~a face cu problemele şi nedreptăţile sociale decât cu cele pur economice sau politice, iar anii 2010 au fost extraordinar de bogaţi în astfel de probleme. în tabelul următor sunt enumerate câteva ştiri importante legate de ceea ce este cunoscut în mod obişnuit ca „justiţie socială“ pentru fiecare an de când iGen a împlinit 14 ani. în 2009 şi 2010, unele dintre cele mai însemnate ştiri din Statele Unite s-au referit la crizele continue din economie, la reforma sistemului de sănătate si la ascensiunea mişcării Tea

Anul	Ştiri importante legate de justiţia sociala
2009	Investirea ca preşedinte a lui Barack Obama
2010	Sinuciderea lui Tyler Clemenţi (creşte conştientizarea despre bullying-ul tinerilor LGBT)
2011	Mişcarea Occupy Wall Street (trezeşte conştientizarea inegalităţii crescânde)
2012	Uciderea lui Trayvon Martin. Realegerea iui Barack Obama. Masacrul de la şcoala primară Sandy Flook (creşte interesul pentru controlul armelor).
2013	George Zimmerman este achitat de crimă în cazul asasinării lui Trayvon Martin. Se fondează Black Lives Matter.
2014	Uciderea lui Michael Brown de către politie, în Ferguson, Missouri. Uciderea lui Eric Garner de către poliţie în New York City (filmată). Protestele Black Lives Matter se răspândesc în toată America. Plumbul descoperit în apa potabilă din Flint, Michigan, avertizează asupra necesităţii „justiţiei mediului“.
2015	Curtea Supremă legalizează căsătoriile între homosexuali; Caitlyn Jenner se identifică în mod public ca fiind femeie. Susţinătorul supremaţiei albilor Dylann Roof ucide noua enoriaşi de culoare în Charleston, Carolina de Sud; drapelurile confederate sunt date jos de pe capitoliul statului. Uciderea lui Walter Scott de către poliţie (filmată). Protestele în privinţa rasismului erup în universităţi, începând cu Missouri şi Yale, apoi se răspândesc în alte câteva zeci de colegii.

2016 Teroristul Omar Mateen omoară 49 de oameni într-un club de noapte pentru homosexuali din Orlando, Florida. Uciderea lui Alton Sterling de către poliţie (filmată). Uciderea lui Philando Castile de către poliţie (filmată). Uciderea a cinci ofiţeri de poliţie în Dallas, Fundaşul Colin Kaepernick refuză să se ridice în picioare pentru intonarea imnului naţional. Carolina de Nord le cere persoanelor transsexuale să folosească toaletele corespunzătoare sexului lor biologic. Protestele împotriva Dakota Access Pipeline de la Standing Rock Indian Reservation sunt întâmpinate cu violenţă. Nominalizarea şi alegerea lui Donald Trump

2017 Investirea lui Trump; acesta încearcă să pună în practică diferite „interdicţii pentru musulmani“. Marşul femeilor din Washington. Proteste violente împotriva lectorilor din campusuri la UC Berkeley şi Middlebury, Trump le interzice persoanelor transgender să servească în

2018 Un fost elev, cu istoric de tulburări mintale, omoară (până 17 persoane la liceul din Parkland, Florida; elevii liceului în organizează greve şi marşuri, susţinând controlul armelor pe

Evenimente importante, terifiante şi şocante se întâmplă în fiecare an, dar perioada 2012—2018 iese în evidenţă şi pare să se apropie ca intensitate de intervalul 1968—1972. Iar dacă nu eşti convins că ultimii ani sunt deosebiţi prin acţiunile petrecute concret, atunci adaugă puterea amplificatoare a reţelelor sociale. De la Războiul din Vietnam şi mişcările pentru drepturi civile din anii I960, nu s~a mai întâmplat ca atât de mulţi americani să fie expuşi la ceea ce pare un flux nesfârşit de imagini care arată oameni nevinovaţi — majoritatea, de culoare — care sunt bătuţi, omorâţi sau deportaţi de către reprezentanţi înarmaţi ai statului. Studenţii de astăzi au trecut prin vremuri extraordinare, iar ca rezultat, mulţi

dintre ei şi~au dezvoltat o pasiune extraordinară pentru justiţia socială. Această pasiune determină unele dintre schimbările pe care le vedem în campusurile colegiilor în ultimii ani — şi ea reprezintă cel de-al şaselea fir explicativ al nostru.

Capitolul de faţă vorbeşte despre justiţia socială. Vom explora această chestiune şi vom îmbrăţişa o versiune a ei, în timp ce o vom critica pe alta. Termenul în sine serveşte ca paratrăsnet în cultura războiului dintre stânga şi dreapta, aşa că acesta este un moment bun de a da cărţile pe faţă în ce ne priveşte pe noi doi, din punct de vedere politic: Greg se identifică drept liberal, cu o oarecare simpatie faţă de perspectivele libertariene. înainte de a deveni director al FIRE, a lucrat pentru un grup dedicat justiţiei mediului şi pentru o organizaţie ce pleda în favoarea drepturilor şi protejării refugiaţilor din Europa Centrală; de asemenea, a lucrat ca intern la ACLU din Northern California. Jon se consideră un centrist, care se alătură Partidului Democrat şi stângii în majoritatea problemelor sociale, dar care a învătat multe lucruri din scrierile unor intelectuali conservatori, de la Edmund Burke până la Thomas Sowell. Niciunul dintre noi nu a votat vreodată un republican pentru Congres sau Preşedinţie. Amândoi împărtăşim majoritatea scopurilor ţintite de activismul pentru justiţie socială, inclusiv egalitatea rasială deplină, încetarea hărţuirii şi agresiunilor sexuale, controlul cât mai cuprinzător al armelor şi gestionarea responsabilă a mediului. Dar credem că modul în care justiţia socială este conceptualizată şi urmărită astăzi în campusuri cauzează o mulţime de probleme; în plus, generează rezistenţă şi resentimente, din motive pe care unii dintre susţinătorii ei par să nu le recunoască. în acest capitol descriem unele dintre aceste conceptualizări. De asemenea, sugerăm un mod de a gândi asupra justiţiei sociale care facilitează obţinerea ei şi se armonizează cu scopul tradiţional al unei universităţi: căutarea adevărului.

Ce este, mai exact, „justiţia socială[44]? Nu există o definiţie împărtăşită pe scară largă. Vom încerca să îi extragem înţelesul începând cu termenul „justiţie[4']. Apoi, vom arăta în ce privinţe diferă „justiţia socială[44],

din punct de vedere conceptual, şi în ce privinţe reprezintă acelaşi lucru.

Justiţia intuitivă

Justiţia este, probabil, cel mai important concept moral din istoria filozofiei occidentale. De la *Republica* lui Platon până la *A Theory of Justice* a lui John Rawls, înţelepţii au încercat să propună reguli şi principii care ar sta la baza unei societăţi corecte sau „juste". în loc să trecem în revistă acea istorie pentru a extrage o definiţie filozofică a justiţiei, o vom lua pe scurtătură şi îţi vom vorbi despre două arii de cercetare psihologică; acestea, atunci când sunt combinate, oferă o definiţie funcţională a noţiunilor cotidiene, comune sau „intuitive" privind justiţia. Justiţia intuitivă este combinaţia dintre *justiţia distributivă* (percepţia că oamenii primesc ceea ce merită) şi *justiţia procedurală* (percepţia că procesul prin care lucrurile sunt distribuite, iar regulile sunt aplicate este corect şi de încredere). Vom arăta unde anume afirmaţiile cu privire la justiţia socială se potrivesc bine cu justiţia intuitivă şi unde nu se potrivesc.

Justiţia distributivă

A împărţi ceva are un rol important în viaţa morală a copiilor, şi ei capătă multă experienţă prin împărţirea lucrurilor în mod egal. Dacă există 4 copii şi 12 jeleuri, fiecare ar trebui să primească 3. Evident. Dar cum procedează copiii când jeleurile sunt recompensa pentru curăţarea sălii de clasă, iar unul a făcut mare parte din treabă, în timp ce altul nu a făcut nimic? Chiar şi copiii mici par să recunoască importanţa *proporţionalităţii.* într-un experiment, subiecţii minori au fost uimiţi când au văzut că două persoane sunt recompensate în mod egal, însă doar una dintre ele a muncit.^ Până la vârsta de şase ani, micuţii arată o preferinţă clară pentru recompensarea celui care munceşte din greu în cadrul unui grup, chiar dacă răsplata egală este o opţiune.— La vârste fragede, au dificultăţi în a-si urmări această intuiţie dacă asta înseamnă că ei

înşişi primesc o recompensă mai mică, dar până la adolescenţă devin mult mai pricepuţi în aplicarea proporţionalităţii asupra propriei persoane.— Christina Starmans, Mark Sheskin şi Paul Bloom, specialişti în psihologia dezvoltării umane, au analizat studiile privind corectitudinea la copii şi au conchis că „oamenii favorizează în mod natural distribuirea corectă, nu pe cea egală" şi că „atunci când corectitudinea şi egalitatea intră în conflict, oamenii preferă inegalitatea corectă în locul egalităţii nedrepte'—.

Pentru a limpezi lucrurile, uneori justiţia distributivă necesită egalitate. De exemplu, americanii par să aibă intuiţia comună că banii moşteniţi de la un părinte decedat ar trebui să fie împărţiţi în mod egal între fraţi, iar nu să se încerce o evaluare pentru a se afla cine a făcut mai mult pentru acel părinte sau cine are o nevoie mai mare de bani. Alteori, justiţia distributivă necesită inegalitate; de pildă, în rezolvarea unei nevoi speciale — să spunem, în cadrul unei familii sau unui grup care are un sentiment comun şi crede că ar fi adecvat să se directioneze resursele către acela care are nevoie de ele cel mai mult. Dar, asa cum indică analiza lui Starmans, Sheskin si Bloom, proporţionalitatea sau meritul rămâne principiul preferat pe care îl adoptă copiii şi adulţii în cazul alocării recompenselor în afara familiei.

Proporţionalitatea reprezintă inima „teoriei echităţii[4] — - teoria majoră a justiţiei distributive din psihologia socială. Afirmaţia principală este că oamenii percep echitatea sau corectitudinea atunci când raportul dintre rezultat şi contribuţie („intrare[44]) este egal pentru toţi participanţii.— Putem ilustra teoria cu o simplă ecuaţie, cum se vede în Figura 11.1.

Rezultatul tău	**Rezultatul lui Mary**	**Rezultatul lui Bob**
Contribuţia ta	**Contribuţia lui Mary**	**Contribuţia lui Bob**

FIGURA 11.1. Teoria echităţii. Oamenii urmăresc îndeaproape raportul dintre rezultatele şi contribuţiile tuturor. Când rapoartele sunt egale, lumea percepe că lucrurile sunt corecte.

Cercetarea teoriei echităţii arată cu prisosinţă că, în majoritatea relaţiilor, oamenii monitorizează atent cât de mare e recompensa primită de fiecare individ (rezultatele lui, precum plăţi şi alte beneficii) în raport cu cât de mult contribuie („intrările[44] lui, precum orele muncite sau abilităţile pe care le aduce cu sine). Ei fac acest lucru mai mult în relaţiile profesionale decât în cele personale, însă nici chiar în căsnicie oamenii nu sunt indiferenţi fată de aceste rapoarte — şi, adesea, din cauza puterii prejudecăţilor egocentrice, au senzaţia că fac mai mult decât „partea lor echitabilă[44] din anumite sarcini.^ Când toată lumea percepe că toate proporţiile sunt egale, atunci toată lumea percepe că lucrurile sunt corecte, iar armonia este foarte probabilă. Când oamenii cred că, în fracţie, numărătorul cuiva este prea mare faţă de numitor, atunci sunt predispuşi să aibă resentimente faţă de persoana ale cărei recompense sunt disproporţionate faţă de contribuţii. Pot avea resentimente, de asemenea, faţă de şeful, compania sau sistemul care permite ca astfel de inechităţi să existe. Oamenii nu sunt lacomi. Un studiu timpuriu care a testat teoria echităţii a descoperit că, atunci când unii lucrători au fost determinaţi să creadă că sunt plătiţi *prea mult* pentru un job, ei au muncit mai susţinut pentru a merita acea plata - pentru ca raportul să revină la normal.—

Justiţia procedurală

Justiţia intuitivă nu se referă doar la *cât de mult* primeşte fiecare persoană. Este vorba, de asemenea, despre *procesul prin care* se iau deciziile privind distribuţia (şi alte chestiuni). Tom Tyler—, specialist în psihologie socială, se numără printre pionierii în cercetarea „justiţiei proceduralei Descoperirea sa esenţială este că oamenii sunt mult mai dispuşi să accepte o decizie sau o acţiune, chiar dacă e împotriva lor înşişi, atunci când percep că procesul care a condus la luarea acelei decizii a fost unul corect.

Există două preocupări de bază pe care oamenii le iau în calcul în aprecierile lor asupra justiţiei procedurale. Prima este: *cum a fost luată decizia.* Acest lucru include în ce măsură factorii decizionali fac tot ce-i cu putinţă pentru a fi obiectivi şi neutri şi, prin urmare, sunt de încredere — sau, poate, există conflicte

de interese, prejudecăţi ori alţi factori care îi determină pe aceştia să fie părtinitori, favorizând o anumită persoană sau un anumit rezultat. De asemenea, include transparenţa: le este clar tuturor cum funcţionează procesul? A doua preocupare de bază priveşte *modul cum este tratată o persoană de-a lungul procesului*, ceea ce înseamnă, în linii mari: sunt oamenii tratati cu demnitate si au o voce, adică îşi pot expune situaţia în totalitate şi sunt luaţi în serios atunci când o fac?

Descoperirile lui Tyler sunt importante mai ales pentru a înţelege cum reacţionează oamenii faţă de poliţie. Când cetăţenii percep că forţele de ordine urmează proceduri corecte şi îi tratează pe ei, şi pe cei asemenea lor, cu demnitate, sunt mult mai dispuşi să susţină poliţia, să o ajute în lupta împotriva infracţionalităţii, chiar să accepte ocazional să fie opriţi şi percheziţionaţi de poliţie, pe care o văd că munceşte pentru a le menţine cartierul în siguranţă. Dar când cetăţenii cred că forţele de ordine îşi aleg oamenii pe care îi percheziţionează pe criterii rasiale, că indivizi ca ei sunt trataţi cu lipsă de respect, cu ostilitate sau, chiar mai rău, cu violenţă, este de înţeles că oamenii aceia devin furioşi şi văd poliţia ca pe un inamic. Intr-un studiu publicat în 2002, Tyler şi psihologul Yuen Huo au descoperit că rezidenţii albi şi de culoare din două oraşe californiene aveau idei similare despre ceea ce presupune justiţia procedurală, dar experienţele lor le-au oferit percepţii diferite despre modul în care poliţia îi trata pe oameni. Această diferenţă este cea care a explicat diferenţele rasiale în privinţa atitudinii faţă de poliţie.—

Combinând cele două forme de justiţie, putem afirma că justiţia intuitivă implică percepţii ale justiţiei distributive (conform teoriei echităţii) şi ale justiţiei procedurale. Dacă vrei să-i motivezi pe oameni să susţină o politică nouă sau să se alăture unei mişcări în numele justiţiei, trebuie să activezi în ei o percepţie clară, sau o intuiţie, că cineva nu a primit ce a meritat (injustiţie distributivă) sau că cineva a fost victima unui proces nedrept (injustiţie procedurală). Dacă nu poţi să stârneşti măcar una dintre aceste senzaţii, atunci oamenii sunt mai predispuşi să fie mulţumiţi cu starea

de fapt, chiar dacă în acest caz unele persoane/grupuri se aleg cu mai multe resurse sau cu un statut mai înalt decât altele.—

Justiţia socială proporţional-procedurală

Unii conservatori şi libertarieni au susţinut că „justiţia socială" este un termen inutil — există doar *justiţie*, iar alipirea cuvântului „socială" nu vine cu nimic în plus.— Noi nu suntem de acord. Credem că există două forme de justiţie socială identificabile în dezbaterile politice moderne din lumea occidentală, dintre care una este un subset al justiţiei intuitive, iar alta nu.

Iată o definiţie a justiţiei sociale care corespunde noţiunilor intuitive de justiţie, oferită de National Association of Social Workers (NASW): „Justiţia socială este punctul de vedere conform căruia toată lumea merită drepturi şi oportunităţi economice, politice şi sociale egale. Lucrătorii sociali ţintesc să deschidă uşile de acces şi şansă pentru toţi, în special pentru cei care au cea mai mare nevoie."— Majoritatea americanilor ar fi de acord că toată lumea ar trebui să aibă *drepturi şi oportunităţi* egale şi că *uşile ar trebui să fie deschise* pentru oricine.— O mare parte a divizării dintre stânga şi dreapta în privinţa politicii sociale se referă la cât de departe ar fi cazul să meargă *guvernul* pentru a ajunge să egalizeze oportunităţile pentru copiii care se nasc în circumstanţe inegale (şi dacă guvernul federal, guvernele de stat sau autorităţile locale ar trebui să fie responsabile pentru această egalizare).

Pornind de la enunţul NASW, vom defini *justiţia socială proporţional-procedurală* ca fiind *încercarea de a găsi şi de a rezolva cazurile în care justiţia distributivă sau procedurală le este negată anumitor oameni, din pricina faptului că s-au născut în sărăcie sau că aparţin altor categorii sociale dezavantajate*. Unele dintre aceste cazuri sunt foarte evidente. Legile Jim Crow din Sudul american, anterioare anului 1965, erau încălcări explicite şi şocante ale justiţiei procedurale: poliţiştii, judecătorii şi legiuitorii rasişti ignorau cu cruzime demnitatea afro-americanilor şi le nesocoteau cu brutalitate drepturile. Aceste violări ale

justiţiei procedurale au condus direct la încălcări flagrante ale justiţiei distributive în aproape oricare aspect al vieţii, inclusiv în ce priveşte cheltuielile publice pentru şcoli separate, în mod categoric inegale.

Campania pentru drepturi civile a constat într-o lungă luptă pentru justiţie socială proporţional-procedurală. La început, nu toată lumea putea să vadă nedreptatea, iar mulţi albi aveau motive să nu o vadă.— De aceea politica de identitate a umanităţii comune — care generalizează umanitatea, ca ansamblu, în timp ce face lumină acolo unde oamenilor li se neagă demnitatea şi drepturile — a fost, în cele din urmă, extrem de eficientă. Nu a încercat să îi forţeze pe americanii albi să accepte un *nou* concept al justiţiei; a încercat să îi ajute pe americanii albi să vadă că ţara lor le încălca *propriile* concepţii despre justiţie.

In viziunea noastră, justiţia socială proporţional-procedurală intră în întregime în domeniul mai larg al justiţiei intuitive. Acest lucru nu înseamnă că ar trebui să renunţăm la termenul „justiţie socială“. Unele nedreptăţi bazate pe rasă, gen sau alţi factori (şi intersectarea lor) sunt evidente, dar altele sunt subtile, iar oamenii care nu le experimentează nu pot fi conştienţi de ele (aşa cum a observat Kimberle Crenshaw—). Este util să ai specialişti în cadrul domeniului cercetării justiţiei care se concentrează pe acest subset de nedreptăţi. Mai mult, când asemenea nedreptăţi sunt scoase în evidenţă, membrii grupului majoritar sunt adesea motivaţi să le ignore sau să le nege.^ A furniza o modalitate prin care oamenii şi grupurile pot face noi revendicări cu privire la justiţie se numără printre cele mai importante deziderate ale unei societăţi democratice. O societate democratică deschisă ia în considerare astfel de revendicări, le dezbate şi apoi le soluţionează pe cele care combină argumentele convingătoare cu o presiune politică eficientă. Dacă rezultatul constă în legi noi, care sunt susţinute pe scară largă de norme noi, aşa cum s-a întâmplat în lupta pentru drepturi civile din anii I960, atunci cam aceasta este, în mare, definiţia progresului moral şi social într-o democraţie reală.

Vom da doar un singur exemplu de nedreptate subtilă. Să presupunem că există un liceu ai cărui elevi

sunt în proporţie de 80% albi şi 20% negri. Comitetul elevilor care organizează balul absolvenţilor trebuie să aleagă melodiile pentru party, iar la această şcoală gusturile muzicale tind să varieze în funcţie de rasă. Comitetul supune la vot modul în care se va proceda, iar planul câştigător constă în a-i lăsa pe elevi să întocmească o lungă listă de cântece, care apoi va h votată de întregul corp al elevilor. Democraţia presupune dreptul la vot, nu? Iar procesul în sine a fost decis în mod democratic, prin urmare avem corectitudine procedurală. Oare chiar aşa să he?

Lani Guinier, specialistă în drept la Harvard, a explorat cazuri precum acesta în cartea sa *The Tyranny of the Majority*Ea a demonstrat că, uneori, ceea ce pare a fi un proces corect poate să determine ca un grup minoritar să fie complet exclus până la final, în exemplul anterior, al liceului ipotetic, este foarte posibil ca, în proporţie de 100%, cântecele alese să fie dintre cele nominalizate de către elevii albi. Dacă exemplul nostru ţi s-a părut banal, imaginează-ţi că îi alegi pe legiuitorii statului în locul cântecelor. Guinier sugerează câteva soluţii diferite prin care comunităţile ar putea să organizeze alegeri şi să împartă puterea electorală într-un mod mai just, soluţii prin care nu s-ar exclude sau dezavantaja minorităţile.

Trebuie să menţionăm că ideile lui Guinier au stârnit reacţii furibunde din partea unor politicieni de dreapta, în special când a sugerat metode care ar schimba sistemul de bază — „o persoană, un vot pentru un loc“. în *The Wall Street Journal*, specialista a fost numită „regina cotelor“—, iar controversa din jurul ideilor sale i-a anulat nominalizarea la funcţia de procuror general adjunct pentru drepturi civile, în timpul preşedinţiei lui Clinton.— Dar *principiul* pe care Guinier îl elaborase era solid, chiar dacă metodele preferate de ea mai puteau fi îmbunătăţite. Acest principiu — nevoia democraţiilor de a proteja drepturile minorităţilor — era unul dintre motivele pentru care fuseseră introduse atât de repede, în 1791, primele zece amendamente (The Bill of Rights) în Constituţia SUA. (într-un stat democratic, nu e necesară o lege precum Bill of Rights pentru a proteja drepturile majorităţii, deoarece votul

face deja acest lucru.)

Când justiţia socială se referă la căutarea şi încetarea încălcărilor drepturilor civile sau ale omului, în special când acele încălcări sunt legate de apartenenţa la grupuri de identitate socială, atunci vorbim despre îndepărtarea obstacolelor şi crearea egalităţii de şansă. Este exact ceea ce au cerut lucrătorii sociali când au definit justiţia socială ca fiind misiunea „de a deschide uşile de acces si sansă pentru toţi, în special pentru cei care au cea mai mare nevoie“. Justiţia socială proporţional-procedurală este *justiţie*, iar justiţia nu este niciodată inamicul adevărului. Justiţia *necesită* adevăr si onestitate, fiind complet compatibilă cu scopul, valorile şi viaţa cotidiană a unei universităţi. Dar ce se întâmplă dacă activiştii pentru justiţie socială se concentrează pe o stare de fapt finală, una dorită de ei, şi îşi urmăresc scopurile în moduri care încalcă fie justiţia distributivă, fie pe cea procedurală?

Justiţia socială cu rezultate egale

Când Jon preda la University of Virginia (UVA), uneori angaja câţiva băieţi din echipa masculină de canotaj a UVA să lucreze la grădina lui. în fiecare toamnă şi primăvară, tinerii puneau fluturaşi în cutiile poştale ale tuturor profesorilor, promovându-şi serviciul lor de „închiriere a unui canotor". Cel puţin aşa *credea* Jon — că angaja membri ai echipei masculine de canotaj de la UVA. Dar, după ce a vorbit cu acei băieţi, a aflat că nu exista nicio echipă masculină de canotaj la UVA. Exista doar Virginia Rowing Association. Cei care făceau canotaj pentru asociaţie erau, într- adevăr, studenţi la University of Virginia, dar universitatea nu oferea fonduri pentru sportul lor. Fiecare dintre ei trebuia să plătească peste 1 000 de dolari pe an pentru a face parte din asociaţie; de asemenea, li se cerea să participe la programul „închiriază un canotor“ ca să strângă bani pentru bărci, pentru personalul de instruire, pentru călătoriile la competiţii şi altele. Ei împărţeau un debarcader, la Rivanna Reservoir, cu echipa feminină de canotaj de la UVA - pentru care toate cheltuielile, inclusiv cele de transport, personal de instruire şi aşa mai departe, erau acoperite integral de universitate.

De ce studenţii de la UVA care doreau să vâslească erau tratati diferit în funcţie de sexul lor? Pentru că modul de implementare a Titlului IX a fost schimbat de-a lungul anilor. De la scopul său iniţial de a oferi *acces egal* la oportunităţi educaţionale pentru femei şi bărbaţi, programul s-a metamorfozat într-unul care împinge universităţile să obţină *rezultate egale*, indiferent de contribuţii.

în sine, Titlul IX este eminamente corect si rezonabil. El interzice colegiile care acceptă fonduri federale, dar discriminează femeile în privinţa „oportunităţii educaţionale'[4]. în 1979, administraţia Carter a dat o anumită interpretare şanselor egale din Titlul IX atunci când se aplică sporturilor din facultăţi: bursele trebuiau să fie „disponibile intr-o măsură substanţial proporţională cu numărul participanţilor de sex masculin şi feminin din programul atletic al instituţiei". Mai mult decât atât, „principiul de guvernare din acest domeniu este că interesele sportive ale studenţilor si studentelor trebuie să fie satisfăcute cu o eficientă egală"—. Era necesar ca rezultatele (bursele şi locurile în echipă) să fie proporţionale cu „intrările" (interesul de a participa). Bărbaţilor si femeilor ar fi trebuit să le fie la fel de uşor să obţină o bursă sportivă sau un loc în echipă.

Dar, în 1996, administraţia Clinton a început să pună presiune pe şcoli să obţină *rezultate* egale.— Biroul pentru Drepturi Civile al Departamentului pentru Educaţie al SUA a trimis o scrisoare de tip „Dear Colleague" (o directivă generală privind respectarea Titlului IX) către toate universităţile ce primeau fonduri federale—, clarificând modul în care şcolile ar trebui să respecte obligaţiile relevante din Titlul IX.— O opţiune de conformitate era ca şcolile să arate că programele lor sportive (luate laolaltă) reflectă echilibrul între sexe în întregul corp studenţesc. Scrisoarea oferea, de asemenea, alte două căi de conformare^; dar, în practică, dacă şcolile ar fi recurs la acele opţiuni, s-ar fi aflat într-o zonă gri, care atrăgea monitorizarea şi o posibilă anchetă din partea Biroului pentru Drepturi Civile, aşa că majoritatea şcolilor nu

le~au ales. în plus, cu presa şi diferite organizaţii privindu-le îndeaproape, şcolile ar fi fost oricum judecate prin cifrele lor globale.— Prin urmare, universităţile au început să se străduiască pentru a obţine *rezultate* egale. Unele au eliminat câteva dintre echipele sportive masculine, ca parte a încercării lor de a îmbunătăţi echilibrul între sexe, uneori invocând Titlul IX ca motiv pentru excluderi.^ în cazuri mai frecvente, şcolile au adăugat echipe feminine, ceea ce rezonează mai mult cu spiritul originar al Titlului IX, însă şi asta a dus uneori la un tratament inegal. Exact acest lucru s-a întâmplat la UVA: echipele de canotaj de fete şi de băieţi făcuseră parte, amândouă, din cluburile sportive înainte de 1994 — pe atunci nu exista un program pentru vreo echipă oficială a universităţii. în tentativele ei de a se conforma Titlului IX, UVA a ridicat echipa fetelor la nivel de echipă oficială, dar nu a făcut acelaşi lucru pentru cea a băieţilor.

Desigur, dacă studenţii şi studentele ar fi avut acelaşi nivel de *interes* privind implicarea în sporturi, atunci ambele versiuni ale justiţiei sociale ar fi condus spre scopul final dorit al rezultatelor egale. Oferă tuturor acelaşi *acces* la sport, şi echipele tale vor oglindi populaţia totală. Vă rog să remarcaţi că „rezultatele egale" din aceste cazuri nu înseamnă neapărat 50—50; înseamnă un raport reprezentativ din întregul corp studenţesc, care e majoritar de sex feminin. „Rezultate egale" înseamnă că raportul dintre femeile şi bărbaţii implicaţi în sporturi va fi acelaşi ca raportul dintre femeile şi bărbaţii din întregul corp al studenţilor. La modul general, activiştii justiţiei sociale pentru rezultate egale par să creadă că toate instituţiile si domeniile de activitate ar trebui să reflecte componenţa întregii populaţii a Statelor Unite: 50% femei, cam 15% afro-americani, 15% latino-americani şi aşa mai departe. Orice îndepărtare de aceste cifre ar presupune că un grup este „subreprezentat" — şi subreprezentarea este luată adesea drept dovadă a unei nedreptăţi sau prejudecăţi sistemice.

Totuşi, bărbaţii şi femeile diferă în ce priveşte interesele lor asupra multor lucruri, inclusiv asupra sporturilor. O analiză a literaturii de specialitate, condusă de psihologul Robert Deaner— de la Grand

Valley State University (Michigan), a arătat că băieţii şi bărbaţii manifestă un interes mai mare de a juca si a se uita la sporturi decât fetele şi femeile, iar acest lucru e adevărat în toate culturile, epocile şi grupele de vârstă. Sigur, diferenţele ar putea să reflecte doar o tendinţă transculturală universală de a le ţine departe pe fete de domeniul sportului, privândude de anumite oportunităţi, dar dacă asta ar fi adevărat — dacă fetele ar fi descurajate să facă ceea ce doresc să facă —, atunci diferenţele dintre sexe ar fi mai mici în mediile informale, precum cel al copiilor care se joacă într-un parc, în comparaţie cu mediul şcolar. în realitate, este adevărat exact contrariul. Diferenţa de gen este relativ mică la şcoală — fetele alcătuiesc în jur de 42% dintre sportivii echipelor de liceu —, însă devine mult mai mare când adolescenţii sunt observaţi în parcurile publice sau când sunt chestionaţi despre modul cum îşi folosesc timpul liber.— Datele relevă faptul că fetele şi femeile sunt adesea tot atât de interesate ca băieţii si bărbaţii în a face exerciţii fizice, dar *nu* în a participa la sporturi de echipă.—

Dacă acest lucru este adevărat — dacă băieţii sunt mai interesaţi, în general, de a practica sporturi de echipă —, atunci universităţile nu pot atinge ţinta rezultatelor egale doar prin oferirea de oportunităţi egale. Ele trebuie să muncească din greu pentru a recruta fete şi, probabil, pentru a-i descuraja pe băieţi. De fapt, multe universităţi recurg la tehnici îndoielnice din punct de vedere etic, cunoscute ca „gestionarea listelor“, care uneori sunt la limita fraudei. După cum s-a arătat într-un expozeu din *The New York Times*, în 2011—, a devenit ceva foarte obişnuit ca şcolile să îsi umple listele echipelor feminine cu studente care nu vin niciodată la antrenamente si care uneori nici nu ştiu că sunt înscrise. Unele facultăţi îi invită pe băieţi să exerseze laolaltă cu fetele şi îi contorizează pe listele echipei feminine. Expozeul din *The New York Times* lasă impresia că universităţile din Statele Unite sunt instituţii viclene şi necinstite, dar acesta este răspunsul previzibil al birocraţiei, aşa cum am arătat în capitolul anterior. Când guvernul federal pune presiune pe universităţi să obţină rezultate egale

în ciuda datelor de intrare inegale, administratorii fac tot ce pot pentru a proteja instituţia. Acest lucru har putea determina ca, pe parcurs, să încalce justiţia procedurală, justiţia distributivă şi onestitatea.

Poţi să sesizezi problema de fond dacă vei conecta cele de mai sus cu teoria echităţii, aşa cum am facut-o noi în Figura 11.2. La
University of Virginia, studenţii care vor să vâslească trebuie să aibă o contribuţie mai mare decât studentele (1 000$ pe an, plus să se „închirieze" pe sine pentru muncă). Dar chiar şi aşa, rezultatele lor sunt mai reduse decât cele ale fetelor (care primesc un buget mult mai mare). Aceste rapoarte nu sunt nicidecum egale.

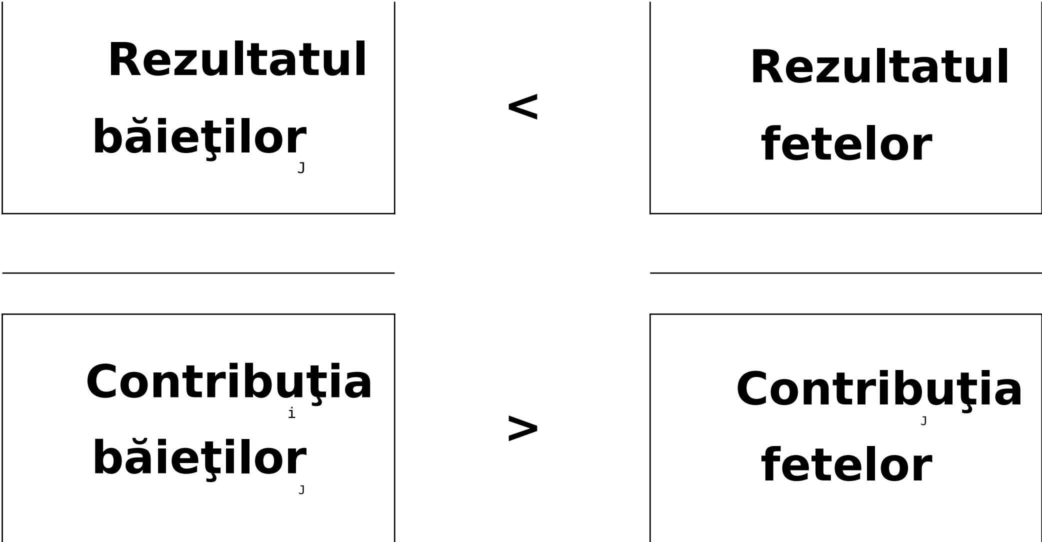

FIGURA 11.2. Când canotorii trebuie să vină cu bani din buzunarul propriu, raportul dintre rezultatele şi contribuţiile lor este mult mai mic decât in cazul canotoarelor, care sunt susţinute financiar de universitate.

Desigur, dacă ne uităm în ansamblu la sporturile practicate la UVA, imaginea arata diferit. Programul de fotbal masculin este gigantic şi costisitor, iar acolo nu există o echipă de fotbal feminin. Universitatea, ca întreg, cheltuie în continuare mai mulţi bani pe sporturile masculine decât pe cele feminine, iar dacă susţii justiţia socială a rezultatelor egale, vei spune că tratamentul discriminatoriu al studenţilor canotori este necesar pentru a compensa banii cheltuiţi cu băieţii implicaţi în alte sporturi.

Dar, când pleci din campus, un astfel de argument nu-i va convinge pe mulţi; este foarte greu săd faci convingător în mod intuitiv, legândud de teoria echităţii sau de corectitudinea procedurală. Majoritatea oamenilor doresc ca *indivizii* să fie trataţi bine si au o aversiune fată de cazurile în care indivizii sunt tratati nedrept cu scopul de a aduce un soi de egalitate la nivel

de grup. Din acest motiv „cotele" produc, în general, o reacţie negativă puternică: ele necesită o încălcare a justiţiei procedurale (oamenii sunt tratati diferit în funcţie de rasa lor, de sex ori de alt factor) si a justiţiei distributive (recompensele nu sunt proporţionale cu contribuţiile) pentru a se putea atinge scopul final al rezultatelor egale.

Pentru a face lucrurile mai clare: uneori, îndepărtarea de egalitate *arată* că funcţionează un fel de prejudecată sau de nedreptate. Unele instituţii sau companii îngreunează succesul membrilor unui grup, aşa cum poate fi văzut în ultimele cărţi şi articole despre toxica „bro culture" din Silicon Valley—, care încalcă demnitatea şi drepturile femeilor (injustiţie procedurală), refuzându-le statutul, promovările şi salariul pe care le merită potrivit calităţii muncii lor (injustiţie distributivă).

Când vezi o situaţie în care unele grupuri sunt subreprezentate, apare tentaţia de a investiga şi de a descoperi dacă acolo există anumite obstacole, un climat ostil sau factori sistemici care au un impact negativ asupra membrilor grupurilor respective. Dar cum poţi şti dacă rezultatele inegale arată cu adevărat o încălcare a justiţiei?

Corelaţia nu presupune cauzalitate

Toţi specialiştii în stiinte sociale ştiu că o corelaţie nu implică neapărat o legătură de cauzalitate. Dacă A şi **B** par să fie conectate — adică se schimbă împreună odată cu trecerea timpului sau se găsesc laolaltă intr-un grup la niveluri mai mari decât ar prezice întâmplarea —, atunci cu siguranţă există o posibilitate ca A să cauzeze **B.** Dar este posibil şi ca **B** să cauzeze A (corelaţia inversă) — sau ca o a treia variabilă, C, să le cauzeze pe A şi **B** deopotrivă şi să nu fie o relaţie directă între A şi **B.** (De asemenea, e posibil — aşa cum am descris în Capitolul 7 — să fie o „corelaţie falsă“, adică să nu existe nicio legătură între A şi **B,** deci corelaţia să fie doar o coincidentă.)

Iată un exemplu. Un studiu efectuat asupra a 7 500 de familii germane a descoperit că oamenii care fac sex

de peste patru ori pe săptămână câştigă cu 3,2% mai mult decât cei care fac sex doar o dată pe săptămână. Frecvenţa activităţii sexuale şi salariul sunt corelate (oarecum) — dar de ce? Care este traseul cauzal? Un articol despre acel studiu, care a fost publicat pe Gawker.com, a titrat astfel: „Oamenii care fac mai mult sex câştigă cei mai mulţi **bani.“—** Titlul sugera că A (sexul) cauzează **B** (banii), ceea ce este cu siguranţă cea mai bună cale de ales dacă scopul tău e să-i faci pe oameni să dea clic pe articolul tău. Dar orice specialist în ştiinţe sociale căruia i s-ar prezenta această corelaţie ar întreba aproape instantaneu despre corelaţia inversă (dacă au mai mulţi bani, îi determină asta pe oameni să facă mai mult sex?) şi apoi ar trece la explicaţia privind cea de-a treia variabilă, care aici pare să fie şi cea corectă.— Chiar în articolul din *The Gawker* s-a relatat că oamenii extravertiţi sau mai deschişi către experienţe noi fac mai mult sex şi, de asemenea, câştigă mai mulţi bani. în cazul de faţă, cea de-a treia variabilă, C (extraversiunea sau sociabilitatea ridicată) ar putea cauza atât A (mai mult sex), cât şi **B** (mai mulţi bani).

Experţii în ştiinţe sociale analizează în mod constant asemenea corelaţii (spre enervarea imensă a prietenilor şi a familiilor proprii).

Ei sunt arbitrii au top ro clamaţi ai conversaţiilor, arătând cartonaşul galben ori de câte ori cineva încearcă să interpreteze o corelaţie ca fiind o dovadă a cauzalităţii. Dar, în ultimii ani, în campusuri a început să se întâmple un lucru curios. în ziua de azi, când cineva semnalează un decalaj al unor rezultate şi face afirmaţia (implicit sau explicit) că acel decalaj în sine este *dovada* injustiţiei sistemice, destui specialişti în ştiinţe sociale dau din cap aprobator, împreună cu toţi ceilalţi din jur.

Un decalaj în rezultate este un tip de corelaţie. Dacă o persoană citează dintr-un studiu sau afirmă că un grup este suprareprezentat într-o categorie de job uri ori că acolo există o diferenţă salarială, adesea implicaţia este că a fi membru al unui anume grup îi *determină* pe membrii grupului să fie angajaţi preferenţial sau să fie plătiţi mai bine. într-adevăr, ar fi o dovadă de discriminare, incorectă sau ilegală, dacă nu ar mai exista alt motiv pentru acel decalaj în afară de

apartenenţa la grup. De exemplu, dacă cineva observă că programatorii de la firmele de elită sunt în majoritate bărbaţi, adesea implicaţia este că a fi bărbat îi face pe angajatori mai predispuşi la a angaja sau promova personal masculin, ceea ce este evident nedrept dacă nu ar mai exista alte diferenţe între programatori şi programatoare.

Dar există alte diferente? Nu cumva acţionează o variabilă tertă?

în mod normal, dacă într-o încăpere sunt doi specialişti în ştiinţe sociale care discută dacă o anume corelaţie presupune o cauzalitate, vei avea cel puţin şase ipoteze în decurs de trei minute. Dar dacă subiectul este legat de justiţia socială, oamenii vor fi mai lenţi şi ezitanţi să sugereze mai multe variante. în cazul în care vei sugera o variantă, se va presupune că spui că problema nu este atât de gravă pe cât o consideră vorbitorul, iar dacă cineva din cameră e nemulţumit de acea sugestie, ai putea fi acuzat că ai comis o microagresiune (mai exact, o „microinvalidare"—). Dacă ipoteza ta include speculaţia că acolo ar putea exista diferenţe provenite dintr- un anumit factor subiacent, din unele „date de intrare" posibil relevante pentru rezultat (de exemplu, o diferenţă între sexe în privinţa gradului în care le plac bărbaţilor sau femeilor sporturile ori programarea computerizată)—, atunci ai putea să încâlci un tabu foarte serios.

într-un articol intitulat „The Psychology of the Unthinkable", Phil Tetlock, expert în psihologie socială, denumeşte acest lucru folosirea „ratelor de bază interzise"^. Dar dacă acest tip de gândire este interzis, şi specialiştii în ştiinţe sociale nu lucrează suficient de intens pentru a contesta teoriile favorizate din punct de vedere politic, atunci „infirmarea instituţionalizată", procesul contestării şi al testării ideilor, se întrerupe. Dacă profesorii şi studenţii sunt ezitanţi în a oferi variante explicative pentru decalajele dintre rezultate, atunci teoriile despre aceste decalaje s-ar putea închega în ortodoxie şi conformism. Ideile pot fi acceptate nu pentru că sunt adevărate, ci pentru că grupul politic dominant *vrea* ca ele să fie adevărate, cu scopul de a-şi promova scenariul preferat şi setul de remedii preferat.— în acel punct, susţinute de pasiunea

şi certitudinea dovedite de activişti, teoriile academice ar putea să fie scoase din mediul academic şi aplicate în licee, companii şi alte organizaţii. Din nefericire, când reformatorii încearcă să intervină în instituţii complexe folosind teorii care se bazează pe o înţelegere defectuoasă sau incompletă a forţelor cauzale aflate în acţiune, e puţin probabil ca tentativele lor de reformare să facă vreun bine — ba chiar ar putea înrăutăţi lucrurile.

Studenţii de astăzi trăiesc vremuri extraordinare, iar multi dintre aceştia şi-au dezvoltat o pasiune extraordinară pentru justiţia socială. Ei identifică şi contestă nedreptăţile care au fost bine documentate şi abordate fără succes de mult timp. în anii I960, studenţii s-au luptat pentru multe cauze care, din perspectiva zilei de azi, au fost în mod clar nişte cauze nobile, inclusiv încheierea Războiului din Vietnam, extinderea completă a drepturilor civile pentru afro-americani şi pentru alte categorii sau protecţia mediului. Studenţii din zilele noastre luptă pentru multe cauze pe care le credem, de asemenea, nobile — încetarea nedreptăţilor rasiale în sistemul juridic şi în experienţele cu poliţia; oferirea de şanse egale la educaţie şi alte oportunităţi pentru toată lumea, indiferent de circumstanţele naşterii; încetarea obiceiurilor culturale ce încurajează sau permit hărţuirea sexuală şi inegalităţile de gen. Cu privire la acestea şi la multe alte probleme, credem că studenţii protestatari se află „de partea cea dreaptă a istoriei" - şi noi le susţinem ţelurile. Dar dacă activiştii adoptă forma de justiţie socială a rezultatelor egale — dacă interpretează toate deviaţiile de la normele populaţiei ca *dovadă* a unei prejudecăţi sistemice —, ei vor fi atraşi în campanii nesfârşite şi contraproductive, chiar şi împotriva oamenilor care le împărtăşesc scopurile. Treptat, vor consolida obiceiurile mentale proaste pe care le-am descris pe parcursul întregii cărţi.

In schimb, noi îi îndemnăm pe studenţi să trateze aceste deviaţii de la normele populaţiei ca pe o invitaţie la a investiga mai departe. Este prezentă o deviaţie în procesul de recrutare sau e aplicabilă candidaţilor

pentru un loc de muncă? Dacă se întâmplă aşa, atunci caută la începutul procesului, mai mult decât spre sfârşitul lui, şi fii dispus să accepţi posibilitatea că sexe diferite şi oameni din culturi diferite au preferinţe diferite. Concentrează-te la fel de mult pe justiţia procedurală ca pe cea distributivă: sunt toţi oamenii din toate grupurile de identitate trataţi cu acelaşi respect? Răspunsul la întrebare s-ar putea să fie „nu“ într-o organizaţie care şi-a atins egalitatea statistică şi s-ar putea să fie „da“ într-o organizaţie în care unele grupuri sunt sub reprezentate. Fii lămurit care stări de fapt finale contează şi de ce. Atât timp cât activiştii îşi aţintesc privirea asupra celor două componente ale justiţiei intuitive pe care le avem cu toţii în minte — distributivă şi procedurală —, ei îşi vor îndrepta eforturile spre zonele unde există probabilităţile cele mai mari de a face bine şi, pe parcurs, vor câştiga un sprijin tot mai larg.

Concluzie

- Evenimentele politice din anii 2012—2017 au fost la fel de intense din punct de vedere emoţional precum cele de la sfârşitul anilor I960. Studenţii de azi, mai ales studenţii protestatari, răspund la astfel de evenimente printr-un angajament puternic faţă de activismul pentru justiţie socială. Acesta reprezintă cel de-al şaselea - şi ultimul — fir explicativ al nostru.
- în viaţa de zi cu zi, noţiunile oamenilor obişnuiţi asupra justiţiei includ două tipuri importante: justiţia distributivă (percepţia conform căreia oamenii primesc ceea ce merită) şi justiţia procedurală (percepţia că procesul prin care lucrurile sunt distribuite, iar regulile sunt aplicate este corect şi de încredere).
- Modul cel mai frecvent întâlnit prin care oamenii se raportează la justiţia distributivă este captat de teoria echităţii, care afirmă că lucrurile sunt percepute ca fiind corecte atunci când raportul dintre rezultate şi contribuţii este egal pentru toţi participanţii.
- Justiţia procedurală se referă la modul în care sunt luate deciziile

şi, de asemenea, la modul în care sunt trataţi oamenii pe parcurs, pe măsură ce se desfăşoară procedurile.

- Justiţia socială este conceptul central al vieţii din campusurile universitare de azi - si îmbracă o varietate de forme. Când eforturile justiţiei sociale sunt complet în acord cu justiţia distributivă şi cu cea procedurală, denumim asta *justiţie socială proporţional-proceduralâ.* Asemenea încercări urmăresc, la modul general, să îndepărteze barierele egalităţii de şanse şi să rectifice inechitatea în privinţa demnităţii. Dar când eforturile justiţiei sociale sunt îndreptate spre egalitatea *rezultatelor* pentru grup, şi când activiştii justiţiei sociale sunt dispuşi să încalce, pe parcurs, corectitudinea distributivă sau procedurală pentru anumiţi indivizi, eforturile calcă în picioare sentimentul de justiţie intuitivă al multor oameni. Aceasta a fost numită de noi *justiţia socială a rezultatelor egale.*
- Corelaţia nu implică o legătură de cauzalitate. Totuşi, în numeroase discuţii purtate în universităţile de astăzi, corelarea unei trăsături demografice sau a unui grup de identitate cu un decalaj al rezultatelor (o diferenţă între grupuri) este luată drept dovadă de discriminare (structurală sau individuală), *cauzată* de decalajul dintre rezultate. Uneori este aşa, alteori nu, dar dacă oamenii nu pot să aducă explicaţii cauzale alternative fără să atragă consecinţe negative, atunci este mai puţin probabil pentru comunitate să ajungă la o înţelegere exactă a problemei. Iar fără înţelegerea adevăratei naturi a problemei, şansele de rezolvare a acesteia sunt mici.

Aici se încheie Partea a IlI-a a cărţii noastre. în ultimele sase

capitole am arătat cum noua cultură a siguranţei, pe care am descris-o în Partea I, şi o serie de evenimente dramatice, pe care le- am prezentat în Partea a Il-a, sunt rezultatul mai multor tendinţe ce se intersectează, al mai multor fire explicative care s-au strâns laolaltă în ultimii câţiva ani. Aceste fire îsi au rădăcinile în istorie, în copilăria diverselor generaţii şi în politicile noastre naţionale. După această tentativă de a explica modul în

care am ajuns aici, ne vom axa pe chestiunea drumului de urmat în continuare.

Note:

654 **Rawls (1971), p. 3. John Rawls a fost unul dintre marii filozofi politici ai secolului al XX-lea, renumit pentru faptul că s-a întrebat ce tip de societate am proiecta daca ar trebui să o facem de după „un văl de ignoranţa[11], precum şi ce rol am ocupa în acea societate.** *{N. a.)*

655 **Datele din Ghitza şi Gelman (2014) sunt prezentate interactiv în A. Cox,**
„How birth year influences political views[11], *The New York Times*, **7 iulie 2014. Preluat de pe [https://www.nytimes.com/interactive/20l4/07/08/upshot/how-the-year- you-were-born-influences-your-politics.html?_r=0](https://www.nytimes.com/interactive/20l4/07/08/upshot/how-the-year-you-were-born-influences-your-politics.html?_r=0).** (*N. a.)*

656 **In 1965 au avut loc adoptarea Actului pentru dreptul la vot, revolta Watts, marşul de la Selma şi o intensificare a protestelor împotriva Războiului din Vietnam, pe măsură ce implicarea Americii creştea; 1972 a avut parte de realegerea lui Richard Nixon, în defavoarea „candidatului pacifist[11] George McGovern, cu majoritate covârşitoare de voturi - o lovitură zdrobitoare pentru opozanţi. Cei mai mulţi americani născuţi în 1954 au putut vota la acele alegeri; nimeni născut în 1955 nu a avut acest drept.** *(N. a.)*

657 **Ghitza şi Gelman (2014). Lucrarea foloseşte procentajele aprobării prezidenţiale ca pe un indicator uşor accesibil al evenimentelor ce se petrec în fiecare an - dacă preşedintele este foarte popular în adolescenţa ta târzie (şi eşti alb), există o probabilitate mai mare să votezi cu acel partid pentru tot restul vieţii tale. Dar autorii recunosc că o varietate de „şocuri politice^ pot avea efecte; de exemplu, asasinatele, revoltele şi aşa mai departe. Modelul funcţionează mai bine în cazul alegătorilor albi decât al celor negri sau hispanici.** *(N. a.)*

658 **„The World of ’68“, fişier video, Pyramid Film Producers (producător), 1969. Preluat de pe: https://archive.org/details/worldof68.** *(N. a.)*

659 **Sloane, Baillargeon şi Premack (2012) au descoperit că bebeluşii în vârstă de 21 de luni au privit mai mult timp aceste încălcări ale proporţionalităţii decât scenele în care doar persoana care a muncit a fost recompensată. Vezi analiza studiilor asupra apariţiei timpurii a corectitudinii în Bloom (2014).**
(N. a.) ’

660 **Damon (1979); Kanngiesser şi Warneken (2012).** *{N. a.)*

661 **Almas. Cappelen, Sorensen şiTungodden (2010).** *(N a.)*

662 **Starmans, Sheskin şi Bloom (2017).** *(N a.)*

663 **Vezi Adams (1963); Adams (1965); Huseman, Hatfield şi Miles (1987); Walster, Walster şi Berscheid (1978).** *(N. a.)*

664 **Walster, Walster şi Berscheid (1978).** *(N. a.)*

665 **Ross şi Sicoly (1979). Vezi Fiske (1992) pentru discuţia despre modul în care preocupările legate de egalitate şi proporţionalitate variază în funcţie de relaţii şi contexte.** *(N. a.)*

666 **Adams şi Rosenbaum (1962).** *(N. a.)*

667 **Lind şi Tyler (1988). Vezi şi: Tyler şi Blader (2014). Vezi şi lucrările timpurii ale lui Thibaut şi Wtlker (1975).** *(N. a.)*

668 **Tvler şi Huo (2002).** *(N a.)*

669 **Există o serie de studii care argumentează că, uneori, cauzalitatea funcţionează invers: mulţi oameni vor să justifice starea de fapt, şi această dorinţa îi motivează să raţionalizeze nedreptăţile existente. Vezi o prezentare recentă şi accesibilă în J.T. Jost (2017), „A theory of system justification^ American Psychological Association. Preluat de pe http://www.apa.org/science/about/psa/2017/06/system-justification.aspx.**
(N. a.)

670 **Hayek (1976); Nozick (1974).** *{N a.)*

671 **Această definiţie nu** mai **poate fi găsită pe site-ul National Association of**
Social Workers, dar a fost folosită cel puţin până în 11 august 2017. Poate fi accesată la: NASW (11 august 2017), „Social justice[11] (via web.archive.org). Preluat de pe
https://web.archive.org/web/20170811231830/https://www.socialworkers.org/p
(K a.)

672 **Putnam (2015), pp. 31—32, observă: „Dacă li se cere să aleagă, americanii, indiferent de nivelul veniturilor, sunt de părere în proporţie de trei la unu că este «mai important pentru această ţară să se asigure că toată lumea are o sansă corectă de a-si îmbunătăţi situaţia economică fdecâtl să se reducă inegalitatea în America».“ întrebările pe care le citează provin dintr-un sondaj efectuat în 2011 de Pew Economic Mobility Project.** *(N. a.)*

673 **Vezi studiile despre teoria justificării sistemului, de exemplu în Jost, Banaji şi Nosek (2004).** *(N a)*

674 **Vezi discuţia din Capitolul 3; vezi şi discursul de la TED al lui Crenshaw:**
„Kimberle Crenshaw at TEDWomen 2016- The urgency of intersectionality", fişier video, TED (producător), octombrie 2016. Preluat de

pe
https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionaliti (TV *a.)*

675 **Uneori, şi membrii unui grup minoritar sunt motivaţi să nege aceste nedreptăţi; vezi studiile despre teoria justificării sistemului, de exemplu în Jost, Banaji şi Nosek (2004). (***N a.)*

676 **Guinier (1994).** (TV *a.)*

677 **C. Bolick, „Clinton’s quota queens[1]',** *The Wall Street Journal,*

30 aprilie 1993.
(TV. *a.)*

678 **N.A. Lewis, „Clinton abandons his nominee for rights post amid opposition[11], *The New York Times*, 4 iunie 1993. Preluat de pe http://www.nytimes.com/1993/06/04/us/clinton-abandons-hLS-nominee' for-rights-post-amid-opposition.html.** ***(N.a.)***

679 **Vezi U.S. Department ol Education, Office for Civil Rights, „A policy interpretation: Title IX and intercollegiate athletics", 11 decembrie 1979. Preluat de pe https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/t9interp.html.**
(N. a.)

680 **O decizie federală de apel din 1993, în cazul** *Cohen vs. Brown University*, **a prevestit ceea ce a devenit poziţia oficială a Departamentului pentru Educaţie, trei ani mai târziu. Din partea Cohen, membrele echipelor feminine de gimnastică şi de volei au dat în judecată Brown University, după ce echipele lor au fost eliminate, din presupuse motive financiare. Instanţa a decis că Brown a încălcat Titlul IX, pentru că procentul de şanse pentru femei în ceea ce priveşte echipele oficiale ale universităţii era mai mic decât**
cel al femeilor înscrise; că era un interes substantial nesatisfăcut al femeilor
care doreau să facă sport; şi că, pentru a se conforma cu Titlul IX, Brown University trebuia fie să ţină cont pe deplin de sexul subreprezentat, fie să ofere şanse egale cu proporţiile de Ia înscrieri. Vezi: 991 E2d 888, 899 (1st Cir. 1993). Cu alte cuvinte, dacă interesul sexului subreprezentat nu poate fi satisfăcut pe deplin, şansele sexului suprareprezentat trebuie reduse până când proporţiile ajung să fie egale. *(N. a.)*

681 **Toate, cu excepţia a cinci colegii din ţară. Pentru detalii despre scrisorile „Dear Colleague", vezi: Admin., „Frequently asked questions regarding the federal «blueprint» for sexual harassment policies on campus", FIRE, 28 mai 2013. Preluat de pe https://www.thefire.org/frequentIy-asked-questions-regarding-the-federal-blueprint-for-sexual-harassment-policies-on- campus/#whatisdcl. (TV** *a.)*

682 **N.V. Cantu, „Clarification of intercollegiate athletics policy guidance: The three-part test. Dear Colleague letters", U.S. Department of Education, 28**
room/featmiies/issue/peace^6ţl.3. Preluat de pe https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/clarific.html.
(TV *a.)*

683 **O a doua modalitate prin care se realiza conformitatea era să se demonstreze că şcoala „făcuse progrese" spre a atinge primul standard. O a treia modalitate era să arate că interesul genului subreprezentat fusese „îndeplinit complet şi în mod eficient", adică să arate că, în fapt, nu**

existau suficiente femei care doreau să joace vreun joc sportiv pentru a forma o echipă. Aceste două opţiuni păreau să scape şcolile de realizarea rezultatelor egale, dar în practică singurele modalităţi de a satisface standardele invitau Ia o anchetă amănunţită din partea Biroului pentru Drepturi Civile - şi unul dintre scopurile principale ale unui responsabil cu respectarea normelor este să evite o investigaţie din partea unei agenţii guvernamentale. Singura cale pentru a împiedica o investigaţie era satisfacerea primei metode de certificare, ceea ce au ales sa facă aproape toate şcolile. (*N. a.)*

684 **Pentru dovezi că şcolile au fost monitorizate la cele mai înalte standarde, vezi K. Thomas, „College teams, relying on deception, undermine gender equity",** *The Neiv York Times,* **25 aprilie 2011. Preluat de pe http://www.nytimes.com/2011/04/26/sports/26titleix.html. (***N. a.)*

685 **K. Thomas, „Colleges cut mens programs to satisfy Title IX“,** *TJ?e New York Times*, **1 mai 2011. Preluat de pe http://www.nytimes.eom/2011/05/02/sports/02gender.html.** *(N. a.)*

686 **Deaner, Balish şi Lombardo (2016). Ei furnizează, de asemenea, o mulţime de dovezi conform cărora expunerea prenatală la testosteron în cazul fetelor se corelează cu un interes ulterior faţă de sport, în special faţă de sporturile preferate îndeobşte de către bărbaţi.** *(N. a.)*

687 **Deaner** *et al.* **(2012).** *(N. a.)*

688 **Desigur, un sceptic ar putea susţine ca aceste diferenţe sunt cauzate de diferenţele în socializarea din copilăria timpurie, inclusiv de faptul că, în magazine, raioanele cu jucării pentru fete şi pentru băieţi sunt extrem de diferite, cu mult mai puţine echipamente sportive oferite fetiţelor. Totuşi, încercările de a schimba comportamentul de joacă în funcţie de sexul copiilor, tratându-i într-un mod neutru sau inversat genului lor, au o rată slabă de succes; vezi cazul trist al lui David Reimer, de exemplu, în O. Burkeman şi G. Younge, „Being Brenda",** *The Guardian*, **12 mai 2004. Preluat de pe https://www.theguardian.com/books/2004/may/12/scienceandnature.gender. Magazinele de jucării par mai degrabă să răspundă preferinţelor de gen decât să le cauzeze. Şi chiar dacă preferinţele faţă de sporturi în funcţie de gen ar fi fost provocate mai mult de socializarea timpurie decât de hormonii prenatali, acest lucru tot nu ar justifica obligarea universităţilor să insiste asupra rezultatelor egale. (***N. a.)*

689 **Thomas (25 aprilie 2011); vezi nota 685. (***N. a.)*

690 **Chang (2018).** *(N. a.)*

691 **M. Rivlin-Nadler, „More buck for your bang: People who**

have more sex make the most money“, *The Gawker*, **17 august 2013. Preluat de pe** [**http://gawker.com/more-bang-**](http://gawker.com/more-bang-)
for-your-buck-people-who-have-more-sex- make-1159315115. (TV. *a.)*

692 **In esenţa, studiul arată că, deşi „activitatea sexuală este considerată a fi un barometru pentru sănătate, calitatea vieţii, starea de bine şi fericire**[11]**, iar „sănătatea, abilităţile cognitive, non-cognitive şi personalitatea sunt factori importanţi pentru nivelul salariaL, „este neclar dacă această corelaţie reprezintă o relaţie cauzală". Vezi: N. Drydakis (2013), „The effect of sexual activity on wages",** *IZA Discussion Paper*, **No. 7529. Preluat de pe** [**http://ftp.iza.org/dp7529.pdf**](http://ftp.iza.org/dp7529.pdf)**.** *(N. a.)*

693 **Sue** *et al.* **(2007), p. 274, definesc microinvalidările ca fiind „comunicări ce exclud, neagă sau anulează gândurile, sentimentele sau realitatea experimentală a unei persoane de culoare".** *(N a.)*

694 **Diferenţele dintre sexe în privinţa abilităţilor cognitive sunt, în general, mici sau inexistente. Diferenţele dintre sexe privind lucrurile pe care oamenii le găsesc interesante şi plăcute sunt de obicei mari, aceleaşi în toate culturile şi legate de expunerea la hormonii prenatali. Pentru un rezumat al studiilor despre diferenţele dintre sexe privind alegerea ocupaţională, vezi: S. Stevens şi J. Haidt (2017), „The Google memo: What does the research say about gender differences**[14]**, Heterodox Academy. Preluat de pe** [**https://heterodoxacademy.org/the-google-memo-what-does-the-research- say-about-gender-differences**](https://heterodoxacademy.org/the-google-memo-what-does-the-research-say-about-gender-differences)**.** *(N. a.)*

695 **Tetlock, Kristel, Elson, Green şi Lerner (2000).** *(N. a.)*

Vezi T. Nordhaus şi M. Shellenberger, „Wicked polarization: How prosperity democracy and experts divided America44, The Breakthrough Institute, iarnă 2013. Preluat de pe https://thebreakthrough.org/index.php/journal/past- issues/issue-3/wicked-polarization. *(N a.)*

PARTEA A IV-A

Trezirea la înţelepciune

CAPITOLUL 12

Copii mai înţelepţi

Ceva merge foarte prost pentru adolescenţii americani, după cum putem vedea cercetând statisticile privind depresia, anxietatea şi ratele de suicid. Ceva merge foarte prost în multe campusuri ale colegiilor, fapt observabil în răspândirea culturii criticii publice, în sporirea încercărilor de a boicota prelegerile sau de a-i huidui pe lectorii invitaţi, în normele schimbătoare privind discursul— - aici incluzându-se si tendinţa recentă de a evalua o cuvântare în termeni

de siguranţă şi pericol. Această nouă cultură a siguranţei şi a protecţiei vindicative este dăunătoare pentru studenţi şi, deopotrivă, pentru universităţi. Ce putem face pentru a schimba direcţia în care merg lucrurile?

în următorul capitol vom oferi sugestii pentru îmbunătăţirea universităţilor, dar mai întâi trebuie să ne uităm înapoi, spre copilăria studenţilor de astăzi. Am arătat în capitolele 8 şi 9 că a existat o schimbare, mai cu seamă în clasa mijlocie şi în familiile bogate — una orientată către o îngrijire parentală intensivă şi exagerat de ocrotitoare, ca răspuns la fricile nerealiste cie răpire şi la temerile oarecum realiste legate de admiterea la o universitate prestigioasă. Am arătat că declinul jocului liber poate fi unul dintre motivele care au sporit fragilitatea copiilor. în acest capitol, vom oferi sfaturi pentru a creşte copii mai înţelepţi, mai puternici şi antifragili, care se vor dezvolta adecvat atunci când li se va acorda mai multă independenţă, la colegiu şi mai departe în viaţă.

Suntem conştienţi de faptul că potecile care străbat copilăria diferă în funcţie de naţiune,

deceniu, clasă socială si alţi factori. Sugestiile pe care le facem aici sunt croite pentru familiile americane înclinate să apeleze la „cultivarea coordonată" în îngrijirea parentală, descrisă în Capitolul 8. Acesta este stilul pe care sociologa Annette Lareau ha găsit ca fiind folosit de părinţii aparţinând clasei mijlocii din toate rasele, stil despre care politologul Robert Putnam a spus că a devenit normă, în anii 1990, pentru familiile din clasa mijlocie şi din cea înaltă. Este o strategie intensivă, necesitând mult timp şi efort pentru a supraproteja, a supraîncărca programul şi a îngriji excesiv copiii, în speranţa că astfel vor avea un avantaj într-o societate competitivă, care a uitat importanţa jocului şi a valorii experienţelor nesupravegheate.

Insă, chiar dacă sfaturile provin din analiza noastră asupra tendinţelor din Statele Unite, ne aşteptăm ca multe dintre ele să fie relevante şi pentru părinţii sau profesorii din alte ţări. Părinţii sud- coreeni, de pildă, nu au egal când vine vorba despre temeri privind admiterea la colegii şi despre dorinţa lor de a înlocui aproape în totalitate timpul de joacă al copiilor cu pregătiri costisitoare şi extenuante pentru teste.— Luând un alt exemplu, şcolile britanice pot concura cu brio cu americanii în a pune siguranţa mai presus de bunuLsimţ. Chiar în timp ce ne pregătim să încheiem această carte, directorul unei şcoli primare din East London a emis o regulă conform căreia copiii nu trebuie nici măcar să *atingă* zăpada proaspăt depusă, pentru că atingerea poate conduce la... *bulgări de zăpadă*. „Din păcate, este nevoie doar de un singur elev şi de o singură pietricică — o piatră înglobată într-un bulgăre de zăpadă care ajunge în ochiul cuiva şi produce o vătămare — ca să ne schimbăm perspectiva[16], a explicat el.— Aceasta este, în rezumat, cultura siguranţei: dacă putem preveni ca *un singur* copil să fie rănit, ar trebui sa îi ferim pe *toţi* copiii de un anumit risc atunci când se joacă.

De asemenea, înţelegem perfect că micuţii noştri sunt „sisteme adaptative complexe", aşa cum i-am descris în Capitolul 9- Copiii nu sunt simple maşinării. In această carte am dat multe exemple de

reforme bine intenţionate care au avut efectul contrar, începând cu exemplul personal al interzicerii arahidelor pentru a-i feri pe copiii de grădiniţă de alergiile la ele. Prin urmare, oferim aceste sugestii cu precizarea că orice încercare de a schimba o parte a vieţii copiilor poate produce efecte neaşteptate într-altă parte. Este nevoie de cercetare suplimentară, dar oricum credem că sfaturile noastre vor fi utile. Intenţionăm să începem o dezbatere cu părinţi, profesori şi experţi în domeniu, pe care o vom posta pe site-ul nostru, TbeCoddling.com.

Am organizat sfaturile sub forma a şase principii generale. Primele trei sunt opusurile Marilor Neadevăruri.

1. Pregăteşte copilul pentru drum, nu drumul pentru copil

Primul dintre cele trei enunţuri pe care le-am aşezat la începutul acestei cărţi rezumă sfatul cel mai important: „Pregăteşte copilul pentru drum, nu drumul pentru copil." Este un sfat bun în toate timpurile, dar a devenit excelent odată cu apariţia internetului, când o parte a drumului se derulează în mediul virtual. Ar fi fost un lucru prostesc să creadă cineva că ar putea curăţa drumul pentru copil înaintea inventării internetului. Acum este mai mult o iluzie. Pentru a ne întoarce la exemplul cu alergia la arahide: copiii au nevoie să îşi dezvolte mai degrabă un răspuns imun normal decât un răspuns alergic faţă de iritările şi provocările zilnice ale vieţii.

Nu poţi preda antifragilitatea în mod direct, însă le poţi oferi copiilor tăi darul experienţei — mii de experienţe de care au nevoie pentru a deveni adulţi rezistenţi şi autonomi. Asta începe cu recunoaşterea faptului că ei au nevoie de un timp nestructurat şi nesupravegheat pentru a învăţa să judece riscurile pentru ei înşişi şi să exerseze cum să gestioneze probleme precum frustrarea, plictiseala ori conflictele interpersonale. Cel mai important lucru pe care pot să îl facă în acel timp este să se joace, mai cu seamă să se implice în jocuri alese de ei, în aer liber, alături de alţi copii. în unele situaţii, ar putea fi

nevoie de un adult în apropiere, pentru siguranţa lor fizică, dar, în general, respectivul adult nu ar trebui să intervină în hârjonelile sau disputele dintre copii.™

In acest spirit, iată câteva sugestii concrete pentru părinţi, profesori şi pentru toţi cei cărora le pasă de copii:

A. *Presupune despre copiii tăi că sunt mai capabili luna asta decât au fost luna trecută*. în fiecare lună, întreabă-i ce sarcini cred ei că pot face singuri sau ce provocări le sunt la îndemână — de pildă, să meargă la un magazin aflat la două străzi distanţă, să-şi prepare ei înşişi micul dejun sau chiar să pornească o mică afacere plimbând câinii vecinilor. Rezistă tentaţiei de a le sări în ajutor când se străduiesc să facă singuri anumite lucruri şi par să le facă intr-un mod greşit. A încerca şi a greşi reprezintă o metodă mai lentă de a învăţa, dar, de obicei, este mai bună decât instruirea directă.

B. *Lasâ-ţi copiii sa îşi asume mai multe riscuri mărunte* şi lasă-i să înveţe din dobândirea câtorva cucuie si vânătăi. Ei au nevoie de ocazii în care să deprindă cum să-şi dozeze şi să-şi gestioneze riscurile, aşa cum a explicat Peter Gray. Bunăoară, copiii Iui Jon adoră „locul de joacă cu deşeuri“ de pe Governors Island din New York City.™ Acolo, tatăl lor le permite să se joace cu materiale de construcţii, inclusiv cu resturi de cherestea, ciocane şi cuie (după ce părinţii semnează o derogare de răspundere). La prima vizită, Jon a privit de dincolo de gard cum doi băieţi de zece ani băteau cuie în nişte scânduri. Unul dintre ei si-a dat din greşeală cu ciocanul în deget. Băiatul a făcut o grimasă, şi-a scuturat mâna şi s-a reapucat de aceeaşi treabă. Micul accident s-a întâmplat de două ori, şi nu l-a descurajat pe copil. El a învătat astfel cum trebuie bătute cuiele.

C. *învaţă despre mişcarea Free-Range Kids a lui Lenore Skenazy* şi încorporează lecţiile ei în viaţa

familiei tale. Mai ţii minte lista de verificare a gradului de pregătire pentru clasa întâi din 1979, unde părintelui i se punea întrebarea dacă puştiul lui de şase ani „se poate deplasa singur prin cartier (între patru până la opt străzi distanţă), la un magazin, la şcoală, la locul de joacă sau acasă la un prieten“ ? începe să le îngădui copiilor să meargă şi să se joace afară fără însoţitor, pe măsură ce devin capabili de asta. Dacă şase ani este o vârstă prea fragedă, atunci începe la şapte — şi dacă a-ţi şti copilul singur ţi se pare cam înfricoşător, atunci trimited cu fraţii sau cu prietenii lui. Spune-le micuţilor tăi că este în regulă să vorbească cu oameni necunoscuţi şi să le ceară ajutor sau îndrumări, dar să nu plece niciodată cu un străin. Adu-ţi aminte că rata criminalităţii a coborât până la nivelul de la începutul anilor I960.

D. *Vizitează LetGrow.org*, site-ul unei organizaţii fondate de Skenazy, împreună cu Jon, Peter Gray şi investitorul/filantropul Daniel Shuchman—. Astfel vei fi la curent cu studii, ştiri si idei pentru a le oferi prichindeilor tăi o copilărie care să ducă la rezilienţă. Una dintre cele mai simple idei: printează o „Let Grow License^, precum cea de la pagina următoare^, apoi trimite-ţi copiii prin cartier cu mai puţină teamă că vor fi reţinuţi de persoane vigilente care ar putea suna la numărul de urgenţă.-^

SUNT UN COPIL „LET GROW"!

Bună! Numele meu este

Nu sunt pierdut sau neglijat. Am fost învăţat cum să traversez strada. Ştiu că nu trebuie să plec niciodată cu străinii... dar că pot sta de vorbă cu ei (inclusiv cu tine!). Statul le permite părinţilor să decidă la ce vârstă copilul lor poate face lucruri în mod independent. Ai mei cred că este sigur, sănătos şi distractiv pentru mine să explorez vecinătăţile. Dacă nu mă crezi, te rog, sună-i sau dă-le un mesaj ia numărul de mai jos. Iar dacă încă mai eşti de părere că nu e potrivit sau legal să fiu eu însumi, de unul singur, te rog:

*1)*Citeşte *Aventurile lui Huckleberry Finn.*

2) Aminteşte-ţi propria copilărie! Stătea un părinte cu tine în fiecare secundă? Astăzi, rata criminalităţii a ajuns ca în 1963, aşa că ACUM este mai sigur să mă joc pe-afară decât la vremea când tu erai de vârsta mea.
3) Uită-te pe site-ul LetGrow.org.

Numele părintelui
Semnătura părintelui
Numărul de telefon al unui părinte
Numărul de telefon al celuilalt părinte

E. *încurajeazâ-ţi copiii să meargă pe jos sau cu bicicleta la — şi de la — şcoală* începând de la o vârstă cât mai mică, în concordanţă cu circumstanţele locale privind distanţa, traficul şi infracţionalitatea. Cere şcolii să ofere o modalitate pentru a ţine evidenţa când vin şi când pleacă elevii, pentru ca părinţii să ştie despre copiii care merg singuri la şcoală fără să le dea un smartphone pentru a-i monitoriza direct.

F. *Ajutâ-ţi copiii să găsească o comunitate de copii în cartier,* proveniţi
din familii care îţi împărtăşesc dorinţa de a evita protejarea excesivă. Găseşte căi de a aduce copiii laolaltă în parcuri din apropiere sau în anumite curţi. Va fi nevoie să stabileşti nişte limite şi reguli cu părinţii celorlalţi, pentru a te asigura că odraslele voastre sunt în siguranţă, ferite de riscuri fizice majore, iar copiii să ştie că trebuie să rămână împreună şi să se ajute unul pe altul; de asemenea, e necesar să ştie ce să facă în caz că vreunul dintre ei se răneşte. Copiii se dezvoltă mai bine şi devin mai rezistenţi dacă petrec timp în astfel de grupuri, decât în jocuri planificate sau în alte activităţi organizate de adulţi.

G. *Trimite-i pe copii într-o tabără de vară unde să-şi petreacă timpul într-un cadru natural* câteva săptămâni — fără dispozitive electronice. „Taberele de modă veche sunt locurile în care vedem cel mai mult impactul în privinţa lăsării copiilor să-şi dezvolte propriile înclinaţii", spune Erika Christakis. „Acolo, copiii pot face alegeri, după bunul lor plac, legate de ceea ce e bine sau nu să facă."^ Taberele YMCA se încadrează

adesea în această descriere, dar şi alte câteva tabere de vară orientate spre interesele celor mici fac asta, iar unele oferă şi burse. Cheia este, potrivit lui Christakis, ca micuţii să fie eliberaţi de „îndrumarea" adulţilor sau de preocuparea de a dezvolta abilităţi. Lasă-i să se joace si să facă lucruri de care se arată interesaţi, în timp ce exersează „arta asocierii" — artă remarcată încă din 1835 de către Alexis de Tocqueville.

H. *Incurajeazâ-ţi copiii să se implice într-o mulţime de „dezacorduri productive*Aşa cum notează psihologul Adam Grant, majoritatea oamenilor creativi au crescut in familii în care disputele erau la ordinea zilei, dar puţini părinţi din ziua de azi îi învaţă pe copii cum să se certe la modul productiv; în schimb, „îi oprim pe fraţi din ciondăneală şi avem propriile certuri în spatele uşilor închise"—. Dar a învăţa cum să faci reproşuri sau să primeşti critici fără a fi rănit este o abilitate esenţială în viaţă. Când gânditorii înţelepţi respectă pe cineva, ei sunt dispuşi să-l implice pe preopinent într-o argumentare serioasă. Grant propune următoarele patru reguli pentru dezacordurile productive:

- Considerăde ca fiind mai degrabă dezbateri decât conflicte.
- Argumentează ca şi cum ai avea dreptate, dar ascultă ca şi cum te-ai înşela (şi fii dispus să te răzgândeşti).
- Oferă cea mai respectuoasă interpretare a perspectivei celeilalte persoane.
- Admite când eşti de acord cu aceia care te critică si recunoaşte ce ai învătat de la ei.

2. Cel mai mare duşman al tău nu-ţi poate dăuna la fel de mult ca propriile-ţi gânduri necugetate

Copiii (la fel ca adulţii) sunt predispuşi la gândirea emoţională. Ei au nevoie să deprindă abilităţile cognitive şi sociale care le vor tempera gândirea emoţională şi îi vor ghida astfel încât să reacţioneze

mai adecvat la provocări. în special acum, când internetul garantează că vor avea de-a face cu mult „gunoi'[4] pe drumul vieţii, este esenţial să înveţe să-şi gestioneze reacţiile emoţionale şi să aleagă cum să răspundă.

Al doilea epigraf al cărţii îi aparţine lui Buddha: „Cel mai mare duşman al tău nu-ţi poate dăuna la fel de mult ca propriile-ţi gânduri necugetate. Dar, odată stăpânite, nimeni nu te poate ajuta la fel de mult, nici măcar tatăl tău sau mama ta.“ Sfaturile noastre sunt bazate pe această perspectivă.

A. *învatâ-i pe copiii tăi noţiunile de bază ale TCC.* Acronimul provine de la „terapia cognitiv-comportamentală££, dar în multe privinţe se referă numai la tehnici cognitiv-comportamentale, pentru că, deşi TCC este un tip de tratament, obiceiurile intelectuale pe care le predă sunt folositoare pentru toată lumea. Părinţii îi pot învăţa pe copii elementele de bază ale TCC la orice vârstă, începând cu lucruri simple, cum ar fi obiceiul de a le îngădui să-şi vadă părinţii răspunzând la propriile gânduri exagerate. O tehnică pe care a deprins-o Greg implică exersarea ascultării gândurilor sale automate anxioase şi catastrofiste ca şi cum ar fi spuse de voci amuzante precum cele ale unor personaje din desenele animate, ca Elmer Fudd sau Daffy Duck. Asta poate transforma rapid un moment anxios sau supărător într-unul umoristic. Greg şi soţia sa, Michelle, experimentează acest lucru cu băieţelul lor de doi ani, ca o modalitate de a se

calma cu totii în momentele stresante. î

Doctorul Robert Leahy, directorul Institutului American de Terapie Cognitivă—, sugerează că atunci când copiii sunt supăraţi şi, probabil, supuşi unor distorsiuni cognitive, părinţii îi pot remonta cu ajutorul următorului exerciţiu:

> **Să luăm acest gând pe care îl ai şi să punem nişte întrebări despre el. Câteodată gândim un lucru despre cineva şi credem că avem dreptate. Dar apoi asta ne supără, ne face să devenim furioşi sau trişti.**

> **Gândurile nu sunt întotdeauna adevărate. Poate că mă gândesc ca afară plouă, însă apoi ies din casă şi constat că nu plouă. Trebuie să descoperim care sunt faptele, nu-i aşa? Uneori privim lucrurile printr-o lentilă întunecată, astfel că totul pare întunecat. Hai să ne**
>
> **punem alţi ochelari!-^**

Părinţii pot obţine o imagine de ansamblu accesibilă asupra TCC din cartea *The Worry Cure* a doctorului Leahy. De asemenea, *Freeing Your Child From Anxiety*, lucrarea lui Tamar Chansky[709], este recomandată de Institutul Beck U ca fiind o altă resursă importantă pentru iniţierea în terapia cognitiv- comportamentală. Există nenumărate cărţi, bloguri—, cursuri şi chiar aplicaţii pentru telefon utile în deprinderea TCC. Două aplicaţii foarte apreciate de Anxiety and Depression Association of America sunt CPT Coach (pentru cei aflaţi în îngrijirea unui terapeut)— şi AnxietyCoach —.

B. *Iniţiază-i pe copii în mindfulness.* Potrivit doctorului Jon Kabat- Zinn, profesor emerit la University of Massachusetts Medical School, „mindfulness înseamnă a acorda atenţie intr-un mod particular: cu scop, în momentul prezent şi fără a emite vreo judecată"—. Studiile arată că practicarea mindfulness-ului reduce anxietatea, diminuează reactivitatea la stres, întăreşte mecanismele de apărare, ajută la concentrarea atenţiei, sporeşte compasiunea (inclusiv compasiunea de sine) şi facilitează reglarea emoţiilor. Cercetătorii constată îmbunătăţiri în cazul elevilor în ce priveşte comportamentul şcolar, anxietatea faţă de teste, privirea în perspectivă, abilităţile sociale, empatia, chiar şi notele.^ Copiii şi tinerii care se implică în practicile mindfulness sunt mai capabili să aibă grijă de ei, să se calmeze mai uşor şi să fie mai „prezenţi".— Pentru mai multe informaţii şi câteva exerciţii simple de mindfulness destinate părinţilor şi copiilor, vezi ghidul „Mindfulness for children" al lui David

Gelles— şi Cognitively-Based Compassion Training, program aparţinând Emory-Tibet Partnership—.

3.Linia care separă binele şi răul intersectează inima fiecărui om

Al treilea epigraf al cărţii provine din *Arhipelagul Gulag,* celebra lucrare biografică a lui Aleksandr Soljeniţîn, disident rus din epoca sovietică. în 1945, Soljeniţîn ba criticat pe Iosif Stalin în scrisorile personale trimise unui prieten. A fost arestat şi condamnat la muncă silnică în reţeaua gulagurilor (lagăre de concentrare), răspândită în întreaga Siberie, în care numeroşi prizonieri au îngheţat, au fost înfometaţi sau bătuţi până la moarte. în cele din urmă, Soljeniţîn a fost eliberat şi trimis în exil. într-un pasaj emoţionant, în care descrie un episod de după arestarea sa, îl vedem supus la cazna de a mărşălui zile întregi împreună cu alţi câţiva tovarăşi de suferinţă. Autorul reflectează asupra propriei virtuţi, „dedicarea lui altruistă pentru patria-mamă“, când îşi dă seama că el însuşi era gata să se alăture serviciilor de securitate (NKVD, ulterior KGB). Atunci înţelege că ar fi putut să devină executorul, nu condamnatul care mărşăluia spre posibila lui execuţie — şi îşi avertizează cititorii să se păzească de Neadevărul „noi *versus* ei“:

> **Dacă totul ar fi atât de simplu! Dacă ar fi doar oameni negri la suflet, care săvârşesc insidios doar fapte negre, şi nu ar trebui decât să-i deosebeşti de ceilalţi şi să-i distrugi... Dar linia care separă binele şi răul intersectează inima fiecărui om,^**

Cum putem creşte copii mai înţelepţi, capabili să nu devină pradă a Neadevărului despre „noi *versus* ei“ şi făţărniciei culturii criticii publice pe care o generează? Şi cum pot adolescenţii, cum pot studenţii să creeze şi să cultive un mod de gândire al umanităţii comune?

A. *Oferâ-le oamenilor prezumţia de nevinovăţie.* Aplică frecvent „principiul carităţii[14]. Acesta este principiul din retorică şi filozofie care spune că ar trebui să interpretăm declaraţiile celorlalţi oameni în forma lor cea mai bună sau cea mai rezonabilă,

nu în cel mai rău sau jignitor mod cu putinţă. Părinţii pot exemplifica principiul carităţii folosindu-1 în discuţiile si certurile familiale.
3)

B. *Practică virtutea „modestiei intelectuale*Modestia intelectuală înseamnă recunoaşterea că gândirea noastră este atât de imperfectă, atât de predispusă la prejudecăţi, încât rareori putem fi siguri ci avem dreptate. Pentru elevii de gimnaziu, caută discursul TED intitulat „On Being Wrong"—. Vorbitoarea, Kathryn Schulz, începe întrebând sala: „Cum te simţi când nu ai dreptate?" Ea adună răspunsurile din public — „oribil", „dezaprobator", „jenant". Apoi observă că oamenii care alcătuiesc publicul descriu, de fapt, ceea ce simt în momentul când *realizează* că nu au dreptate. Până în acel moment, sentimentul de *a nu avea dreptate* nu e diferenţiat de sentimentul *de a avea dreptate*. Cu toţii ne înşelăm asupra multor lucruri în fiecare clipă, dar până când nu ştim asta, în majoritatea cazurilor trăim cu certitudinea că avem dreptate. A exista oameni în jur care nu sunt de acord cu noi este o binefacere. Aşa că, atunci când conştientizezi faptul că nu ai dreptate, recunoaşte că te-ai înşelat şi mulţumeşte-le criticilor tăi că te-au ajutat să înţelegi asta.—

C. *Cercetează atent modul în care şcoala gestionează politica de identitate.* Seamănă aceasta cu politica de identitate a umanităţii comune pe care am descris-o în Capitolul 3? Sau mai degrabă cu politica de identitate a inamicului comun, încurajându-i pe copii să se vadă unii pe alţii nu ca indivizi, ci ca exemplare ale unor grupuri, dintre care unele sunt bune şi altele rele? Dacă şcoala foloseşte o programă dezvoltată de o organizaţie exterioară, descoperă şi cercetează site-ul acelei organizaţii. Iar dacă te îngrijorează că şcoala sau organizaţia exterioară îi împinge pe elevi să adopte Neadevărul despre „noi *versus* ei", exprimă-ţi îngrijorările, ca părinte, în faţa directorului instituţiei de învăţământ. Ca elev la acel liceu, întreabă în jur, să vezi dacă şi unii

colegi ai tăi au, de asemenea, preocupări în legătură cu asta. Caută moduri de a înfrânge Neadevărul „noi *versus* ei" şi oferă şcolii tale o perspectivă a umanităţii comune.

4. Ajută şcolile să se opună Marilor Neadevăruri

Eforturile depuse de părinţi au o şansă mai mare de succes dacă şcolile împărtăşesc îngrijorările părinţilor de a înfrânge Marile Neadevăruri, iar aceste eforturi vor fi subminate dacă şcolile aderă la Marile Neadevăruri. în măsura în care poţi influenţa politica unei şcoli primare — ca învăţător, administrator sau părinte —, impactul va fi enorm. Iată câteva sugestii pentru schimbările educaţionale în privinţa problemelor discutate în această carte, începem cu idei pentru şcolile primare:

A. *Temele la clasele mici ar trebui să fie minimale.* în primele clase, este întotdeauna bine să îi stimulăm pe copii să citească împreună cu părinţii şi pe cont propriu, dar, dincolo de acest aspect, temele nu ar trebui să invadeze timpul de joacă sau cel petrecut cu familia. în afară de încurajarea cititului, redu sau elimină toate temele de la grădiniţă şi din clasa întâi. Pentru clasele următoare, ele ar trebui să fie simple şi scurte. Harris Cooper, psiholog şi expert în lecţii pentru acasă la Duke University, afirmă:

> **In şcoala primară, temele** *simple şi scurte* **pot ajuta la consolidarea abilităţilor de baza. în plus, îi pot ajuta pe elevii mici sa înceapă să înveţe despre gestionarea timpului, să-şi dezvolte abilităţile organizatorice şi simţul responsabilităţii, iar pe părinţi, să fie informaţi cu privire la progresul copiilor lor. Dar pentru elevii din clasele primare, aşteptarea unor îmbunătăţiri semnificative în privinţa competenţelor în urma unor teme lungi cel mai probabil nu va fi satisfăcută/^**

Oferă mai multe pauze cu mai puţină supraveghere. In general, recreaţiile petrecute pe domeniul aparţinând şcolii sunt excelente, garantând un cadru de siguranţă fizică pentru jocul liber. Totuşi, aşa cum am mai spus, când adulţii rămân în apropiere, gata să rezolve disputele

sau sâ-i oprească pe copii din a-şi asuma mici riscuri, le pot genera dependenţă morală. Pentru un exemplu al efectelor benefice care pot apărea când elevilor li se oferă o autonomie mai mare în pauze, caută pe internet videoclipul „No rules school“—. Acolo este vorba despre directorul unei şcoli primare din Noua Zeelandă care a eliminat treptat supravegherea adulţilor în timpul pauzelor, astfel încât copiii să aibă parte de „joc riscant, necontrolafif Astfel, micuţii se caţără în copaci, îşi inventează propriile jocuri şi se distrează cu scânduri, crengi şi diverse deşeuri. Au libertatea să-şi calculeze riscurile, să şi le asume pe unele şi să experimenteze consecinţele. Desigur, există riscuri (intenţionate) acolo. Pentru a implementa o astfel de politică, trebuie luate multe măsuri în privinţa siguranţei fizice şi în prevenirea bullying-ului. Dar dacă discuţiile despre politicile pauzelor ar începe cu acest videoclip, concluziile trase probabil că ar fi mai bine aliniate conceptului antifragilităţii. (De fapt, directorul şcolii din Noua Zeelandă a declarat că bullying-ul *a scăzut* de când a implementat pauzele fără reguli.) Un mod simplu de a le oferi copiilor timp pentru jocul nesupravegheat într-un cadru de siguranţă fizică este crearea unui club de joacă, după şcoală, prin păstrarea deschisă a sălii de sport sau a locului de recreere nişte ore în plus în fiecare zi, după cursuri.— O asemenea joacă liberă, cu elevi de vârste diverse, poate fi ma

i

B. bună pentru copii decât multe activităţi extraşcolare structurate. Şi, cu siguranţă, considerabil mai bună decât a sta acasă după ore, interactionând cu un ecran.

C. *Descurajează folosirea cuvântului „sigur " sau „siguranţa* pentru orice altceva care nu se referă la siguranţa fizică*. Unul dintre prietenii lui Jon ba forwardat recent un e-mail pe care un învăţător de la clasa a Ilba ba trimis părinţilor, unde se vorbea despre obiceiul unor elevi de a crea „cluburi" — grupuri de copii ce se joacă împreună în pauze şi nu le permit acelora care nu sunt membri să li se alăture. Probabil că minţile rezonabile nu

î

vor fi de acord cu „înţelepciunea" de a le cere copiilor să fie incluzivi în pauze, dar ultimul rând al e-mailului ba alarmat pe Jon: „Ne gândim cum să facem ca, în recreaţii, toată lumea *să se simtă în siguranţă* si inclusă/' Aceasta este sămânţa culturii siguranţei. E neplăcut să fii exclus, şi e bine că învăţătorul foloseşte cazul respectiv ca bază de discuţie pentru a-i ajuta pe micuţi să se gândească de ce incluziunea are avantaje. Dar suferinţa unei excluderi ocazionale nu îi scoate pe elevi *în afara siguranţei*. Dacă susţinem includerea în orice şi îi învăţăm pe copii că excluderea îi pune în *pericol* — că faptul de a fi lăsaţi deoparte ar trebui să îi facă *să nu se simtă în siguranţă* -, atunci le vom face experienţele viitoare de excludere mai dureroase şi le vom crea aşteptarea că un act de excludere justifică apelarea la o figură autoritară, pentru ca un asemenea act să înceteze.

D. *Adoptă politica „fără dispozitive*Unii părinţi vor să le ofere copiilor lor un smartphone pentru a-i monitoriza când încep să meargă singuri la şcoală, sau pentru a le fi de ajutor lor înşişi în

„logistica" luării acasă a micuţilor, sau pentru activităţile extraşcolare ale acestora. Politica şcolii ar trebui să stipuleze ca telefoanele să rămână închise în dulapuri, ori să fie ţinute departe prin altă metodă, în timpul orelor.^

în continuare, iată câteva idei pentru şcolile gimnaziale/licee:

E. *Păstrează sau măreşte durata pauzelor*: în licee, accentul se pune mai mult pe latura ştiinţifică, pe o pregătire intensivă, astfel că unele şcoli gimnaziale au eliminat recreaţiile. Dar American Academy of Pediatrics atrage atenţia, intr-un comunicat din 2013, că „procesele cognitive şi performanţele şcolare depind şi de pauzele luate de la efortul concentrat din sala de clasă. Acest lucru se aplică în egală măsură adolescenţilor şi copiilor mai mici **î«Z26**

E *Cultivă virtuţile intelectuale.* Aici ne referim la calităţile necesare pentru a fi un gânditor critic şi o persoană care învaţă eficient. Aceste virtuti includ curiozitatea, deschiderea si modestia mentale. Procesul de dezvoltare a virtuţilor intelectuale trebuie să înceapă cu mult timp înainte de a ajunge în campusul unei universităţi. Intellectual Virtues Academy, o şcoală gimnazială finanţată de stat din Long Beach, California, a fost creată în 2013 pentru a realiza exact acest lucru.— Şcoala funcţionează pe baza a trei valori fundamentale, care sunt antitetice Neadevărului despre gândirea emoţională: o cultură a raţiunii (pune întrebări, caută să înţelegi şi practică obiceiurile unei gândiri corecte); cunoaşterea de sine (practică în permanenţă reflecţia asupra propriei persoane şi conştientizarea de sine); deschiderea şi respectul (luptă pentru un sentiment puternic al comunităţii, caracterizat prin colaborare, împuternicire, deschidere intenţionată şi consideraţie pentru gândirea celorlalţi; acesta este, de asemenea, un antidot pentru Neadevărul despre „noi *versus* ei“). Poţi afla mai multe despre cultivarea virtuţilor intelectuale şi modul de a le implementa în licee de pe site-ul intellectualvirtues.org sau din scrierile lui Jason Baehr—, profesor de filozofie la Loyola Marymount University şi unul dintre fondatorii Intellectual Virtues Academy.

G. *înv aţă-i pe elevi etica dezbaterii şi înfiinţează un club de dezbateri.* O modalitate excelentă pentru ca elevii să deprindă abilităţile rezolvării civilizate a unui dezacord constă în participarea

la dezbateri formale şi structurate. în special, e important ca ei să exerseze argumentarea în favoarea unor poziţii contrare propriilor viziuni. Toţi elevii vor beneficia din învăţarea tehnicilor de dezbatere şi din participarea la confruntări formale

de idei. In plus faţă de câştigul evident al deprinderii modului de alcătuire a unei argumentaţii solide, dezbaterea îi ajută să distingă între combaterea unei idei şi atacul la persoană. International Debate Education Association are sugestii pentru felul cum poate fi creat un club de dezbateri.— De asemenea, elevii (şi părinţii, şi profesorii) pot să vadă „în plină acţiune^ dezbateri ale Intelligence Squared.—

H. *Propune lecturi şi cursuri care promovează discuţia raţională.* Un angajament la nivelul şcolii pentru dezbateri poate fi suplimentat de lecturi şi cursuri care să îi înveţe pe elevi obiceiurile bunei gândiri. Heterodox Academy (o asociaţie de profesori, cofondată de Jon, ce depune eforturi pentru promovarea diversităţii punctelor de vedere) a realizat o ediţie ilustrată a capitolului 2 din lucrarea clasică a lui John Stuart Mill, *Despre libertate*.— Cartea lui Mill oferă, probabil, cea mai convingătoare argumentaţie adusă vreodată în favoarea nevoii noastre de a interactiona cu oameni care văd lucrurile în mod diferit, cu scopul de a afla adevărul. De asemenea, Heterodox Academy a creat OpenMind, un program interactiv gratuit ce predă psihologia socială şi morală de bază, ca preludiu pentru învăţarea abilităţilor conversaţionale necesare trecerii peste diferenţe.— O a treia sugestie pe care v-o facem este cartea lui Annie Duke, din 2018, *Thinking in Bets: Making Smarter Decisions When You Dont Have All the Facts.* Autoarea porneşte de la experienţa ei de jucător de poker profesionist de succes şi consultant în decizii strategice. Ea descrie practicile care îi pot ajuta pe elevi să observe de ce obiceiurile unei bune gândiri

necesită respingerea Neadevărului despre gândirea emoţională. Prin examinarea „înclinării“ (termenul folosit de jucătorii de poker pentru a descrie când cineva e prea emoţionat pentru a lua decizii corecte), Duke explică limpede că nu putem avea încredere întotdeauna în sentimentele noastre. (Pentru mai multe sugestii de cărţi utile în acest sens, vezi TheCoddling.com.)

5- Limitează şi rafinează timpul petrecut cu dispozitivele electronice

Lăsaţi singuri cu propriile dispozitive, copiii şi-ar consuma cea mai mare parte din timpul lor liber holbându-se într-un ecran. Conform organizaţiei nonprofit Common Sense Media, adolescenţii petrec, în medie, aproximativ *nouă ore pe zi* uitându-se în ecrane, iar cei cu vârste între 8 si 12 ani, circa *sase ore* — si acestea sunt în plus faţă de ceea ce lucrează pentru şcoală pe monitorul computerului.— Multe cercetări indică faptul că o astfel de utilizare intensă este asociată cu rezultate negative în privinţa sănătăţii mintale şi sociabilităţii. întrucât subiectul e complicat, iar sursele pentru recomandări nu sunt deocamdată foarte bogate, oferim doar trei sugestii generale despre care credem că li se vor părea acceptabile atât părinţilor, cât şi adolescenţilor. (Vom indica mai multe pe site-ul nostru, pe măsură ce apar alte studii.)

A. *Trasează limite clare în privinţa timpului de folosire a dispozitivelor.* Două ore pe zi par să fie un maxim rezonabil, din moment ce nu există dovezi asupra efectelor negative asupra sănătăţii mintale la acest nivel. în cazul copiilor mai mici, ar fi bine să le interzici utilizarea dispozitivelor pe toată durata săptămânii şcolare, cu scopul de a întârzia cât mai mult posibil încorporarea în rutina zilnică a timpului consumat de ei cu ochii în ecrane.

B. Acordă multă atenţie activităţii pe care o fac copiii

cât sunt online.
în Capitolul 7, am prezentat principiul conform căruia folosirea reţelelor sociale şi a aplicaţiilor ar trebui judecată în funcţie de modul în care îi ajută sau îi împiedică pe adolescenţi să construiască şi să menţină relaţii apropiate.— Vorbeşte cu copiii tăi despre aplicaţiile utilizate de ei şi de prietenii lor - şi în ce mod fac acest lucru. Ce platforme sunt esenţiale pentru comunicarea lor directă? Care dintre acestea amplifică FOMO („frica de a nu pierde ceva“), comparaţia socială şi prezentările pozitive nerealiste ale vieţii altor copii? Citeşte cartea *iGen* a lui Twenge (ar fi de dorit să facă asta toată lumea din familie) şi apoi discută cu fiul sau fiica ta despre felul în care aţi putea reduce la minimum potenţialele pericole ale folosirii excesive a iPhone-ului. Dar fii realist: copiii nu vor fi prea entuziasmaţi de ideea limitării folosirii aparaturii lor, iar tu vei avea nevoie, probabil, să apelezi la aplicaţii de control parental^ sau să activezi restricţiile parentale pe dispozitivele copiilor, pentru a monitoriza utilizarea acestora.— Şi, totodată, fii atent la ce faci *tu.* Nu cumva chiar gadgetul tău reduce calitatea timpului petrecut alături de propriii copii?—

C. *Protejează somnul copilului tău.* Dacă va dormi suficient, asta îl va ajuta pe copil să obţină rezultate bune la şcoală, să evite accidentările şi să prevină depresia, printre numeroase alte beneficii.— Totuşi, majoritatea adolescenţilor din America nu dorm îndeajuns, iar unul dintre motivele pentru care foarte mulţi stau treji până târziu este că îşi privesc ecranele—, perturbându-şi ciclurile de somn cu lumina lor şi, adesea, făcând comparaţii sociale care îi îndurerează. Folosirea oricărui dispozitiv electronic ar trebui abandonată cu 30—60 de minute înaintea orei de culcare; atunci, toate dispozitivele ar trebui puse intr-o cutie ori într-un sertar, în bucătărie (sau altundeva, departe

de dormitorul copilului).

6. Susţine o nouă regulă: serviciu militar sau un job înainte de colegiu

Aşa cum am arătat în Capitolul 7, copiii din zilele noastre se dezvoltă mai lent.— Această tendinţă - durata mai lungă până la atingerea pragului maturităţii - a apărut de câteva decenii—, dar a fost vizibilă în special la iGen. Nu este nimic intrinsec greşit în întârzierea maturizării, însă dacă aşa se întâmpla, atunci nu ar trebui să ţinem cont de ea şi când vine vorba despre începerea colegiului? Studenţii de azi suferă de anxietate şi depresie într-o măsură mult mai mare decât milenialii sau oricare altă generaţie. Autovătămarea şi sinuciderea sunt tot mai frecvente. Mulţi adoptă cultura siguranţei şi se opun cărţilor şi ideilor care nu le-au creat probleme milenialilor. Orice facem, e limpede că nu dă roade.

Prin urmare, propunem ca americanii să ia în considerare adoptarea unei noi norme naţionale: luarea unui an de pauză de la studii după liceu - „un an liber“ —, aşa cum a făcut Malia Obama în 2016. Este o idee care se bucură de susţinere din partea consilierilor din gimnazii, a experţilor în dezvoltarea adolescenţilor şi a factorilor responsabili cu admiterea la colegii.— Absolvenţii de liceu pot petrece un an muncind sau învăţând departe de părinţii lor, explorându-şi preocupările şi talentele, dezvoltându-şi abilităţile interpersonale — în esenţă, maturizându-se, înainte să ajungă în campusuri. Anul de după terminarea liceului este, de asemenea, un moment bun pentru adolescenţi să efectueze serviciul militar, ca un ritual de trecere.— Generalul în rezervă Stanley McChrystal este preşedintele Service Year Alliance, o organizaţie ce îi susţine pe absolvenţii recenţi de liceu şi colegiu să-şi găsească joburi plătite, cu normă întreagă, pentru a lucra o vreme la proiecte în beneficiul comunităţilor americane.— McChrystal se află în avangarda eforturilor de a crea o aşteptare naţională în ideea ca toţi

americanii între 18 şi 28 de ani să îşi petreacă un an într-un anume tip de serviciu. Generalul susţine: „Printr-un asemenea serviciu, tinerii americani cu diferite niveluri de venit, de diverse etnii, afilieri politice şi credinţe religioase ar putea să înveţe să lucreze împreună pentru a realiza lucruri importante. Noi suntem de acord şi credem că, dacă acel an implică serviciu militar sau muncă, ar fi benefic pentru democraţia polarizată din SUA dacă perioada ar fi petrecută într-o regiune a ţării diferită de cea în care a crescut respectivul tânăr.—

■k'k'k

Robert Zimmer, preşedintele University of Chicago, a fost intervievat în 2018 despre reputaţia şcolii sale în ce priveşte excelenţa intelectuală şi investigaţia liberă. Cu această ocazie, el a subliniat faptul că mulţi studenţi ajung în campus nepregătiţi pentru o cultură a libertăţii de exprimare:

> **Liceele îi instruiesc pe tineri astfel încât să facă faţă matematicilor superioare din universitate, să scrie lucrări savante despre istorie - şi tot aşa... Dar curn îi pregătesc liceele să devină studenţi intr-un colegiu al discursului deschis şi al argumentării libere?"^**

Dacă părinţii şi profesorii pot creşte copii care să fie antifragili, dacă şcolile gimnaziale le pot cultiva virtuţile intelectuale, dacă toţi absolvenţii de liceu îşi petrec un an îndeplinind serviciul militar sau muncind departe de casă înainte de a începe facultatea, avem credinţa că majoritatea studenţilor vor fi pregătiţi pentru absolut orice.

Note:

697S. Stevens şi J. Haidt, „The skeptics are wrong: Attitudes about free speech are changing on campus'", Heterodox Academy, 19 martie 2018. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/skeptics-are-wrong-about-campus-speech. *(N. a.)*

698A. Diamond, „South Korea's testing fixation", *The Atlantic,* **17 noiembrie 2016. Preluat de pe https://www.theatlantic.com/education/archive/20l6/ 11 /south-korean-seniors-have-been-preparing-for-today-since- kindergarten/508031.** *(N. a.)*

699G. Diebelius, „Head teacher bans children from touching

snow for «health and safety» reasons", *Metro News,* **27 februarie 2018. Preluat de pe http://metro.co.uk/2018/02/27/head-teacher-bans-children-touching-snow- health-safety-reasons-7345840.** *(N a.)*

700 înţelegem că unii copii pot fi ţinte ale bullying-ului real şi că adulţii nu ar trebui nici să ignore, nici să minimalizeze comportamentul de acest tip. „Definiţia larg acceptată a bullying-ului include trei criterii: 1) Repetarea: un copil este ţinta unui tipar de comportament agresiv - sau un copil se angajează într-un tipar de comportamente agresive împotriva altora. 2) Există un dezechilibru de putere între copiii implicaţi (copilul cu mai multă putere este agresiv faţă de copilul cu mai puţină). 3) Copilul agresiv intenţionează să rănească alt copil sau alţi copii." Vezi P. Paresky, „We're giving bullying a bad name", *Psychology Today*, **2016. Preluat de pe https://www.psychologytoday.com/blog/happiness-and-the-pursuit- leadership/201604/we-re-giving-bullying-bad-name.** *(N. a.)*

701 „Play-ground NYC: built for children, by children" (n.d.). Preluat de pe https://play-ground.nyc. Pentru o scurtă istorie a aventurilor la locurile de joacă, vezi https://play-ground.nyc/history. Pentru un videoclip despre tipurile de locuri de joacă, vezi https://www.youtube.com/watch? time_continue=l&v=74vOpkEin_A. *(N a.)*

702 Daniel Shuchman este, de asemenea, preşedinte al consiliului FIRE. *(N. a.)*

703 „Let Grow License'[1] este disponibilă pe www.LetGrow.org/LetGrowLicense. *(N a.)*

704 Desigur, natura unui „abuz de autoritate" constă în faptul că depăşeşte ceea ce este permis din punct de vedere legal; nefiind specialişti, noi nu putem garanta că cineva nu îţi va reţine copilul. Acesta nu este un sfat juridic; este unul de îngrijire parentală. Ar trebui să consulţi un avocat licenţiat din statul/provincia/ţara ta, pentru sfaturi juridice în această speţă. *[N. a.)*

705 E. Christakis (relatare personală, 18 februarie 2018). *(N. a.)*

706 A. Grant, „Kids, would you please start fighting?[11], *The* *New York Times*, **4 noiembrie 2017. Preluat de pe https://www.nytimes.com/2017/11 /04/opinion/sunday/kids-would-you- please-start-fighting.html. (***N a.)*

707 Tlie American Institute for Cognitive Therapy: https://www.cognitivetherapynyc.com. *(N. a.)*

708 R. Leahy (relatare personală, 23 ianuarie 2017). (*N a.)*

709 Chansky (2004). *(N. a.)*

710 Beck Institute: https://beckinstitute.org. Alte resurse TCC includ cartea clasică a lui David Burns *Feeling Good: Tije New Mood Therapy* **(1980), precum şi** *The Feeling Good Handbook* **(1999).** *(N a.)*

711 R. Leahy, „Anxiety files", *Psychology Today.* **Preluat de pe https://www.psychologytoday.com/blog/anxiety--files.** *(N*

a.)

712 **PTSD: National Center for PTSD (n.d.), U.S. Department of Veterans Affairs. Preluat de pe https://www.ptsd.va.gov/public/materials/apps/cpt_mobileapp_public.asp.** *(N a.)*

713 **AnxietyCoach (n.d.), Mayo Clinic. Preluat de pe https://itunes.apple.com/us/app/anxietycoach/id565943257?mt=8. Pentru mai multe informaţii despre aplicaţii TCC, vezi „ADAA-reviewed mental health apps", la https://adaa.org/finding-help/mobile-apps.** *(N a.)*

714 **Ton Kabat-Zinn, „Defining mindfulness”,** *Mindful,* **11 ianuarie 2017. Preluat de pe https://www.mindful.org/jon-kabat-zinn-defining-mindfulness.** *(N a.)*

715 **Mindful Schools (n.d.), „Research on mindfulness". Preluat de pe https://www.mindfulschools.org/about-mindfulness/research. Programele şcolare bazate pe mindfulness sunt şi ele benefice. Vezi: Ohio Mental Health Network, Project Aware Information Brief (n.d.), „School-based mindfulness interventions". Preluat de pe http://resources.oberlinkconsulting.com/uploads/infobriefs/Final_Mindfulness_]** *(N a.)*

716 **K. Rempel (2012).** *(N. a)*

717 **D. Gelles (n.d.), „Mindfulness for children" in** *Tije New York Times.* **Preluat de pe https://www.nytimes.com/guides/well/mindfulness-for-children.** *(N. a.)*

718 **Emory- TibetvPartnership (n.d.), „CBCT“. Preluat de pe https://tibet.emory.edu/cogniti based-compassion-training. Pentru un program de la University of Massachusetts Medical School care combină TCC cu mindfulness-ul, vezi Center for Mindfulness (n.d.), „A mindful way through depression. MBCT: Mindfulness-based cognitive therapy". Preluat de pe https://www.umassmed.edu/cfm/mindfuIness-based-programs/mbct-courses.** *(N a.)*

719 **Aleksandr Soljeniţîn,** *op. tit.,* **p. 141.** *(N red.)*

720 **„On Being Wrong - Kathryn Schulz", fişier video, TED (producător), 26 aprilie 2011. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=QleRg TBMX88.** *{N a.)*

721 **Şi noi ne aşteptăm să ne fi înşelat în privinţa unor lucruri în această carte, astfel că vom ţine deschisă o pagină pentru diverse îndreptări pe TheCoddling.com, unde le vom mulţumi criticilor pentru semnalarea greşelilor noastre.** *(N. a.)*

H. Cooper (relatare personală, 27 februarie 2018). Vezi şi: Cooper, Civey Robinson şi Patall (2006). (*N. a.)*

722

723„No rules school", fişier video, SBS Dateline (producător), 21 octombrie 2014. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=rlYOcuufVGI. (TV. *a.)*

724Acest lucru se poate petrece şi dimineaţa, înainte de şcoală. Pentru mai multe informaţii, vezi Let Grow, „Let Grow Play Club Final“, fişier video, 4 martie 2017. Preluat de pe https://youtu.be/JX2ZG0b9I-U. Cele şapte şcoli din districtul Patchogue-Medford din Long Island, New York, au testat Let Grow Play Club, care nu implică aproape nicio intervenţie din partea adulţilor. Lori Koerner, directorul Tremont Elementary School de acolo, spune: „Aceasta este una dintre cele mai uimitoare experienţe din cei 28 de ani ai mei petrecuţi în domeniul educaţiei.[11] Ea adaugă că nu a sesizat deloc bullying. „Copiii aproape că nu se ceartă, deoarece ştiu că nu se află nimeni în preajmă care să îi ajute să-şi rezolve problemele, aşa că trebuie să se descurce singuri/[1] Vezi: News Desk, „Pat-Med debuts before school play program'/ *Patcbogue Patch*, **23 ianuarie 2018. Preluat de pe [https://patch.com/new-york/patchogue/pat-med-debuts-school-play- program](https://patch.com/new-york/patchogue/pat-med-debuts-school-play-program). (TV.** *a.)*

723 O variantă ar fi ca elevii să îşi ţină telefoanele într-un săculeţ prevăzut cu un sistem de închidere. Telefoanele nu pot fi folosite pana când săculeţele nu sunt trecute printr-un dispozitiv special care le desface. Vezi: Yondr (n.d.), „How it works[1]/ Preluat de pe https://www.overyondr.com/howitworks. (TV. *a.)*

726American Academy of Pediatrics Policy Statement, „The crucial role of recess in school[1]/ 2013. Preluat de pe http://pediatrics.aappu blications.org/content/pediatrics/early/2012/12/25/peds. 2993.full.pdf. (*N a.)*

727Intellectual Virtues Academy: http://www.ivalongbeach.org. (TV. *a.)*

728Poţi citi recenzii de cărţi, articole şi capitole din volumele scrise de profesorul

_NO_3 Jjklihr vizitând site-u! său, la adresa https://jasonbaehr.wordpress.com/research. De asemenea, poţi descărca de acolo *Educating for Intellectual Virtues*: *An Introductory Guide for College and University Instructors*, **https://jasonbaehr.files.wordpress.com/2013/12/e4iv_baehr.pdh (TV.** *a.)*

729International Debate Education Association: [https://idebate.org/start-debate- club](https://idebate.org/start-debate-club). (TV. *a.)*

730Dezbaterile Intelligence Squared pot fi găsite la adresa https://www.intelligencesquaredus.org/debates. (TV. *a.)*

731 Reeves, Haidt şi Cicirelli (2018). Lucrarea este intitulată *All Minus One: John Stuart Mill's Ideas on Free Speech Illustrated.* **O versiune gratuită, în format electronic, poate fi descărcată de pe HeterodoxAcademy.org/mill. (TV** *a.)*

732 Disponibil pe OpenMindPlatform.org. (TV *a.)*

733 Studiul Common Sense Media este disponibil la adresa https://www.commonsensemedia.org/research. (TV. *a.)*

734 Clark, Algoe şi Green (2018). (TV. *a.)*

735 Organizaţiile nonprofit Common Sense Media şi Center for Humane Technology lucrează împreună pentru a schimba modul în care tehnologia afectează mintea. Poţi găsi sugestii despre cum să reduci efectele negative ale folosirii iPhone-ului aici: http://humanetech.com/take-control. (TV. *a.)*

In general, noi ne opunem să ne ocupăm în mod excesiv de copii sau să îi monitorizăm. Dar în acest caz, dat fiind gradul de sofisticare a manipulării utilizatorilor din partea companiilor ce deţin reţelele

si

sociale şi date fiind nivelul ridicat de dependenţă declarat chiar de adolescenţi, precum '

736

posibilele legături ale dispozitivelor cu depresia şi suicidul, credem că anumite constrângeri externe şi restricţionâri din partea părinţilor sunt adecvate. *(N. a.)*

737 Oamenii declară niveluri scăzute de empatie faţă de partenerii de conversaţie în prezenţa unui dispozitiv mobil. Vezi: Misra, Cheng, Genevie şi M. Yuan (2014). Vezi şi: R. Nauert, „Parents' digital distractions linked to kids' behavioral issues“, *Psych Central,* **23 mai 2017. Preluat de pe [https://psychcentral.com/news/2Oi7/O5/25/parents-digital-distractions- linked-to-kids-behavioral-issues/12106l.html](https://psychcentral.com/news/2Oi7/O5/25/parents-digital-distractions-linked-to-kids-behavioral-issues/12106l.html). (***N. a.)*

738 „*A* **dormi în mod regulat un număr mai mic de ore decât este recomandat se**

asociază cu probleme de atenţie, de comportament şi învăţare. Somnul insuficient creşte, de asemenea, riscul de accidente, răniri, hipertensiune, obezitate, diabet şi depresie. La adolescenţi, somnul insuficient este asociat cu creşterea riscului de autovătămare, gânduri suicidare şi tentative de suicid.[14] Vezi S. Paruthi *et ai,* **„Recommended amount of sleep for pediatric populations: A consensus statement of the American Academy of Sleep Medicine[44],** *Journal of Clinical Sleep Medicine*, **vol. 12, nr. 6, pp. 785—786, 2016. Preluat de pe [https://aasm.org/resources/pdf/ pediatricsleepdurationconsensus.pdf](https://aasm.org/resources/pdf/pediatricsleepdurationconsensus.pdf).** *(N. a.)*

739 Stanford Medicine News Center, „Among teens, sleep deprivation an epidemic[44], 8 octombrie 2015. Preluat de pe [https://med.stanford.edu/news/all-news/2015/10/among-teens-sleep- deprivation-an-epidemic.html](https://med.stanford.edu/news/all-news/2015/10/among-teens-sleep-deprivation-an-epidemic.html). Vezi şiTwenge (2017), capitolul 4. *(N. a.)*

740 Twenge (2017). De asemenea, în *Reclaiming Conversation* **(2015), profesoara**

Sherry Turkle de la MIT povesteşte ce i-a spus decanul unei şcoli gimnaziale: „Copiii de 12 ani se comportă la locul de joacă precum cei de 8 ani.“ Turkle observă că minorii sunt întârziaţi în privinţa abilităţii lor de a citi emoţiile celorlalţi, prieteniile le sunt superficiale şi există un declin general al empatiei în rândurile studenţilor. Vezi şi: S. Turkle, „Stop Googling. Let's talk[44], *Tije New York Times*, **26 septembrie 2015. Preluat de pe [https://www.nytimes.com/2Oi5/O9/27/opinion/sunday/stop-googling-lets- talk.html](https://www.nytimes.com/2Oi5/O9/27/opinion/sunday/stop-googling-lets-talk.html). (***N a.)*

741 Arnett (2004) a scris despre „maturitatea emergentă[44] ca fiind o nouă etapă a vieţii, de la sfârşitul adolescenţei şi puţin peste vârsta de 20 de ani, din moment ce căsătoria şi procrearea se

petrec din ce în ce mai târziu în deceniile postbelice. (*N a.)*

742 **L. Dunn, „Why your brain would love it if you took a gap year**[44]**,** *Forbes***, 24 aprilie 2017. Preluat de pe https://www.forbes.com/sites/noodIeeducation/2017/04/24/why-your- brain-would-love-it-if-you-took-a-gap-year/#7d59496e4le2. Vezi şi: N. Southwick, „What do college admissions really think ol your gap year?**[44]**, 2 decembrie 2014. Preluat de pe https://www.gooverseas.com/blog/what-do- college-admissions-really-think-of-your-gap-year.** *(N. a.)*

743 **Aspen Ideas (n.d.), „A civic rite of passage: The case for national service**[44]**. Preluat de pe https://www.aspenideas.org/session/civic-rite-passage- case-national-service.** *(N a.)*

744 **Service Year Alliance (n.d.), „What we do**[44]**. Preluat de pe http://about.serviceyear.org/what_we_do.** *(N a.)*

745 **S. McChrystal, „How a national service year can repair America**[44]**,** *Tije Washington Post***, 14 noiembrie 2014. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/opinions/mcchrystal-americans-face-a- gap-of-shared-experience-and-common-purpose/ 2014/11/14/a_51 ad4fa- 6b6a-l le4-a31c-77759fcleacc_story.html. (TV.** *a.)*

746 **Află mai multe despre „anii liberi*[1] la adresa https://www.GapYear Association.org. (TV** *a.)*

747 **T. Varadarajan, „The free-speech university*[4],** *The Wall Street Journal***, 16 februarie 2018. Preluat de pe** https://www.wsj.com/articles/the-free- speech-university-1518824261**. (TV** *a.)*

CAPITOLUL 13

Universităţi mai înţelepte

Adeseori, Aristotel evalua un lucru ţinând cont de *telos* — scopul, finalitatea, obiectivul propus. *Telos-ul* unui cuţit este acela de a tăia. Un cutit care nu taie cum trebuie nu este un cutit bun. *Telos-ul* unui doctor îl reprezintă sănătatea sau vindecarea. Un doctor care nu e în stare să vindece nu poate fi numit un doctor bun. Care este *telos*-ul unei universităţi?[3]

Cel mai evident răspuns este „adevărul[44] — cuvântul apare pe multe embleme universitare. De exemplu, *Veritas* („adevăr[44]) figurează pe emblema Harvard, iar *Lux et Veritas* („lumină şi adevăr“), pe emblema Yale. Dacă admitem „cunoaşterea[u] ca fiind înrudită cu „adevărul[44], atunci putem cita aici şi alte numeroase mottouri universitare, precum cel al University of

Chicago, care, tradus din latină, sună astfel: „Să lăsăm cunoaşterea să crească de la mult la mai mult, şi astfel viaţa omului să se îmbogăţească/[1] (Până şi fictivul Faber College din filmul *Animal House* avea drept logo „Cunoaşterea este bună[4]/)—

Desigur, în zilele noastre universităţile sunt multiversităţi complexe, cu numeroase departamente, centre, acţionari şi funcţii. Biroul preşedintelui are multe obiective pe lângă căutarea adevărului; la fel, departamentul sportiv sau centrul studenţesc de sănătate. La fel, studenţii şi profesorii. Dar de ce se află laolaltă toţi aceşti oameni si toate aceste utilitâti? De ce consideră lumea că universităţile sunt importante şi, până recent, nişte instituţii de încredere^, care merită să primească miliarde de dolari din taxe publice? Pentru că există o largă înţelegere că descoperirea şi transmiterea adevărului constituie un ţel nobil şi un serviciu public de mare însemnătate.

Dacă *telos*- ul unei universităţi este adevărul, atunci o universitate care eşuează în a adăuga ceva la suma de cunoştinţe a umanităţii sau care nu izbuteşte să transmită cea mai înaltă cunoaştere studenţilor ei nu este o universitate bună. Dacă cercetătorii nu împing tot mai departe frontierele cunoaşterii în disciplinele lor sau dacă trădează adevărul pentru a-şi atinge alte obiective (precum acumularea de averi sau promovarea unei ideologii), atunci ei nu sunt cercetători buni. Dacă profesorii nu le transmit studenţilor o înţelegere îmbogăţiră a adevărului, aşa cum a fost descoperit în materia lor, precum şi deprinderile care îi vor face mai pricepuţi în a descoperi adevărul după ce vor absolvi, atunci ei nu sunt profesori buni.

Există, cu siguranţă, variante care ar putea fi propuse pentru *telos-xA* unei universităţi. Probabil cea mai comună ar consta intr-un lucru legat de progres, schimbare sau de crearea unei lumi mai bune. Cândva, Karl Marx a criticat mediul academic folosind aceste cuvinte: „Filozofii doar au interpretat lumea, în feluri diverse — dar ideea este să o schimbăm. Unii studenţi

şi profesori de astăzi par să creadă că misiunea lor ar fi să aducă schimbări sociale, iar scopul educaţiei ar consta în antrenarea studenţilor, astfel încât să se producă mai rapid şi eficient astfel de schimbări.

Noi dezaprobăm această idee. Adevărul este puternic, şi totuşi procesul prin care ajungem la adevăr se dovedeşte uşor coruptibil de dorinţele căutătorilor si de dinamicile sociale ale comunităţii. Dacă
o universitate este unită în jurul unui *telos* al schimbării sau progresului social, cercetătorii vor fi motivaţi să ajungă la concluzii compatibile cu acea viziune, iar comunitatea le va impune costuri sociale celor care ajung la concluzii diferite - sau care doar pun întrebările greşite, aşa cum am văzut în capitolele 4 şi 5. întotdeauna vor exista chestiuni incomode pentru orice agendă politică, şi întotdeauna vei putea judeca o universitate sau un domeniu academic prin prisma felului în care gestionează disidenţa.

Noi suntem de acord cu Alice Dreger, fostă profesoară la Northwestern University, careţi ruga pe studenţii şi profesorii activişti să obţină datele sau dovezile („Cârpe datum“).^ în cartea sa *Galileo’s Middle Finger*, Dreger susţine că un sistem educativ bun „trebuie să pună pe primul plan căutarea adevărului şi abia pe planul secund căutarea justiţiei sociale“. Ea explică:

> **Dovada ţine, într-adevăr, de o problemă etică, cea mai importantă problemă etica într-o democraţie modernă. Dacă vrei dreptate, trebuie să muncești pentru adevăr. Şi dacă vrei să munceşti pentru adevăr, trebuie să faci mai mult decât să îţi doreşti dreptate.^**

Pentru cei care doresc să urmeze, să predea la, sau să conducă universităţi de tipul celor imaginate de Dreger, unde adevărul este *telos-ul,* oferim câteva sfaturi bazate pe ideile şi cercetarea pe care le- am explicitat mai devreme în această carte. Am organizat sugestiile noastre în patru principii generale, ce pot ajuta universităţile să prospere, chiar şi în epoca noastră plină de ofense şi polarizare. Elevii de liceu ar trebui să ia în considerare aceste principii atunci când se înscriu la facultăţi, iar consilierii colegiilor ar trebui

să ia în considerare aceste principii atunci când le recomandă anumite şcoli potenţialilor candidaţi şi părinţilor lor. Sperăm că studenţii, profesorii, masteranzii şi funcţionarii vor discuta sugestiile de mai jos cu administraţia şi cu liderii propriilor universităţi.

1.împleteşte identitatea ta cu libertatea de a pune întrebări

A. *Susţine Declaraţia de la Chicago.* Majoritatea universităţilor, atât publice, cât şi private, promit libertatea discursului, libertatea academică şi libertatea de a pune întrebări — totul, într-un limbaj strălucit.^[1] însă aceste angajamente preexistente privind libera exprimare, dintre care multe au fost scrise la începutul secolului al XX-lea, nu au pus capăt pedepsirii profesorilor şi studenţilor pentru ceea ce spun.

Din acest motiv, recomandăm ca fiecare colegiu din ţară să îşi reînnoiască angajamentul faţă de exprimarea liberă prin adoptarea unei declaraţii modelate după cea înaintată de University of Chicago în 2015. Acea declaraţie, scrisă de un comitet prezidat de un expert în drept, profesorul Geoffrey Stone, conţine un angajament privind exprimarea liberă şi libertatea academică actualizat pentru o epocă precum a noastră, din care nu lipsesc retragerea invitaţiilor, huiduirea lectorilor şi impunerea de coduri pentru discursuri. Până în prezent, a fost adoptată de administratori sau corpuri profesorale din 40 de colegii şi universităţi, inclusiv Amherst, Columbia, Johns Hopkins, Princeton şi Vanderbilt.^

FIRE a creat o versiune modificată a Declaraţiei de la Chicago, care poate servi drept model pentru alte şcoli (vezi Anexa 2). Iată pasajul-cheie:

> **Angajamentul fundamental al nostru [INSTITUŢIA] este faţă de principiul conform căruia dezbaterile sau deliberările nu pot fi suprimate pentru că ideile expuse sunt considerate de către unii, sau chiar de către majoritatea membrilor din comunitate [INSTITUŢIA], ca fiind jignitoare, neînţelepte, imorale sau greşite.**

> **Rămâne la latitudinea membrilor individuali din comunitate [INSTITUŢIA], nu pentru noi, ca instituţie, să facă acele judecaţi pentru ei înşişi şi să acţioneze asupra acelor judecăţi nu prin suprimarea discursului, ci prin contestarea deschisă şi viguroasă a ideilor cărora li se opun.**

Colegiile ar trebui, totodată, să îşi revizuiască politicile, pentru a se asigura că sunt în concordanţă cu Primul Amendament. Colegiile publice au, conform legii, obligaţia de a proteja drepturile de exprimare ale studenţilor şi profesorilor din campusuri;
asigurarea că politicile nu încalcă libertatea de exprimare nu numai că le este benefică studenţilor, dar, de asemenea, evită posibilitatea colegiului de a fi partea perdantă intr-un proces întemeiat pe Primul Amendament. Cât despre colegiile private care promit libertatea de exprimare, libertatea academică şi libertatea de a pune întrebări, revizuirea (sau eliminarea) codurilor de discurs reprezintă un semn excelent că sunt instituţii serioase. Potenţialii candidaţi ar

trebui să ţină cont de codurile pentru discurs ale colegiilor atunci când hotărăsc unde să-si continue studiile, iar tinerii care studiază deja ar trebui să fie conştienţi de politicile proprii ale universităţilor lor.[2]^

B. *Stabileşte o metodă practică de a nu răspunde la indignarea publică.* Politicile puternice şi clare cu privire la libertatea de exprimare şi libertatea academică sunt inutile dacă oamenii de la vârf nu sunt dispuşi să le susţină în momentele dificile, atunci când conducerea este supusă unei campanii care pune presiune asupra ei — indiferent că vine din campus sau din exteriorul lui. O universitate va putea apăra mai uşor aceste principii dacă preşedintele le susţine public la începutul fiecărui an, înainte de izbucnirea oricăror controverse. Desigur, dacă discursul ori comportamentul unui student sau profesor, fie online, fie în sala de curs sau în alte contexte din campus, include ameninţări reale, hărţuiri, incitarea la acţiuni ilegale iminente sau orice alt fel de discurs care nu e protejat de Primul Amendament, universitatea trebuie să ia măsuri. Dar chiar si în aceste cazuri, preşedinţii

universităţilor nu ar trebui să ia decizii pripite; e necesar ca ei să urmeze propriile politici scrise şi proceduri disciplinare, care să fie concepute astfel încât să existe asigurarea că orice profesor sau student va beneficia de o audiere corectă. Cu cât universităţile sunt mai reactive faţă de indignarea publică sau faţă de cererile neliberale pentru cenzură şi pedeapsă, cu atât mai multă indignare vor avea de înfruntat şi cu atât mai multe cereri neliberale vor primi. într-o epocă în care revolta poate fi rapidă şi intensă, însă cu o durată scurtă de viaţă, universităţile ar trebui să lase timp pentru calmarea spiritelor. Acest lucru este deosebit de important mai cu seamă pentru protejarea profesorilor debutanţi şi suplinitori, care pot fi concediaţi mult mai uşor decât profesorii titulari.

C. *Nu permite „vetoul scandalagiului* \ Preşedinţii universităţilor trebuie să evidenţieze categoric faptul că nimeni nu are dreptul de a-i interzice vreunui coleg din comunitate să participe la o prelegere sau să o audieze. Protestul care nu afectează libertatea de exprimare a altora este un discurs protejat şi o formă legitimă de dezacord productiv; protestele zgomotoase ce interferează *pentru scurt timp* cu drepturile altor membri ai publicului pot fi, eventual, îngăduite. însă dacă totalitatea acţiunilor protestatarilor interferează substanţial cu posibilitatea celor din public de a asculta, sau a lectorului de a vorbi, atunci persoanele responsabile pentru bruiaj trebuie să suporte o pedeapsă. Viitorii studenţi ar trebui să evite colegiile care le permit scandalagiilor să întrerupă evenimente fără a fi sancţionaţi.-^

2. Alege cel mai bun amalgam de oameni pentru misiune

A. *Primeşte mai mulţi studenţi care sunt mai în vârstă şi pot face dovada abilităţii lor de a trăi independent.* Aşa cum am arătat în capitolul precedent, vârsta adultă este atinsă din ce în ce mai târziu, iar această tendinţă durează de câteva decenii.-^ Credem că ar exista numeroase beneficii

pentru studenţi, pentru universităţi şi pentru naţiune dacă s~ar adopta noua normă propusă de noi, prin luarea unui an de pauză de la studii — în fapt, a unui an pentru muncă în folosul comunităţii sau pentru serviciul militar — înainte de a urma un colegiu. Universităţile prestigioase ar avea o putere enormă în a promova o astfel de regulă, dacă ar anunţa că îi preferă ca studenţi pe aceia care îşi petrec un timp în moduri ce îi pregătesc pentru independenţă. Dacă universirăţile vor înceta să primească atât de mulţi studenţi ale căror copilării au fost dedicate pregătirii pentru teste şi construirii de CV-uri şi vor începe să admită un număr mai mare de tineri care pot demonstra un grad mai înalt de autonomie, cultura din campusuri se va îmbunătăţi spectaculos.

B. *Primeşte mai mulţi studenţi care au urmat şcoli ce predau „ virtuţile intelectuale*Dacă universităţile de renume îşi vor atrage majoritatea studenţilor din şcoli care pun accent pe virtuţile intelectuale, precum cea descrisă de noi în capitolul anterior, şi le vor îngădui studenţilor practicarea dezbaterii libere şi civilizate, atunci tot mai multe licee vor adopta această abordare. Astfel, următoarea generaţie de studenţi va fi mai bine pregătită în a se angaja în schimburi de idei provocatoare şi în conversaţii productive cu colegi dintre cei mai diferiţi.

C. *Inserează varietatea punctelor de vedere printre politicile diversităţii.* Diversitatea oferă beneficii pentru comunitate mai ales fiindcă adună oameni care abordează problemele din punere de vedere felurite. In ultimele decenii, aşa cum am notat în Capitolul 5, corpul profesoral şi cel al studenţilor au devenit mai diverse ca rasă, gen şi alte caracteristici, însă mai puţin diverse în ceea ce priveşte orientările politice. Sugerăm ca universităţile să adauge „diversitatea punctelor de vedere" la declaraţiile şi strategiile lor cu privire la diversitate, în general. Asta nu necesită reprezentarea egală sau proporţională a viziunilor politice printre profesori sau studenţi, nici nu e necesar ca toate punctele de vedere să fie

reprezentate, însă universitatea va evita astfel uniformitatea politică sau ortodoxia.-^

3.Orientează şi educă în spiritul dezacordului productiv

A. *Refuză explicit Neadevărul despre fragilitate (Ceea ce nu te omoară te face mai slab).* O universitate devotată căutării adevărului trebuie să îşi pregătească studenţii pentru conflict, controverse şi argumentare. Deoarece mulţi dintre ei îşi vor vedea atacate cele mai dragi credinţe, trebuie să înveţe că asta nu înseamnă hărţuire sau atac la persoană; este o parte din procesul prin care oamenii îşi fac unii altora favoarea de a-şi contrazice propriile prejudecăţi de confirmare. De asemenea, tinerii trebuie să înveţe cum să poarte o discuţie în contradictoriu la modul raţional, evitând argumentele *ad hominemy* care critică persoanele mai degrabă decât ideile lor. Prin sugestiile de lectură pe perioada verii şi prin materialele de orientare pentru noii studenţi, ar fi de dorit ca universităţile să transmită clar mesajul lui Ruth Simmons, fosta preşedintă a Brown University şi primul preşedinte de culoare al unei universităţi din Ivy League: „Vocea cuiva devine mai puternică în întâlnirile cu oameni care au opinii contrare. (...) Ciocnirea punctelor de vedere şi a ideologiilor este în ADN-ul mediului academic. Aici nu avem nevoie de tehnologii pentru evitarea coliziunilor."— Mai apoi, explicăde studenţilor că orele de curs şi prelegerile publice de la universitatea ta nu sunt „spaţii sigure" intelectuale. (Desigur, ei au dreptul libertăţii de asociere, aşa că pot să le creeze pe acelea în altă parte, în timpul lor liber.—) Descurajează infiltrarea termenului „nesigur", pentru a-1 include, în schimb, pe „incomod". Arată-le studenţilor scurtul videoclip pe care ham descris în Capitolul 4, al lui Van Jones, în care îi ruga pe ai lui să renunţe la siguranţa emoţională din sala de curs şi să se raporteze la colegiu precum la „sala de forţă"—.

B. *Refuză explicit Neadevărul despre gândirea*

emoţională (Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale). în cadrul orientărilor generale, colegiile ar trebui să pună accent pe puterea prejudecăţii de confirmare şi pe prevalenta distorsiunilor cognitive. E dificil să gândeşti corect; adesea, suntem furaţi de sentimente şi de loialitatea faţă de grup. în epoca reţelelor sociale, a trolilor cibernetici si a ştirilor false, există o criză naţională şi globală în care oamenii îşi urmează sentimentele extrem de uşor, pentru a îmbrăţişa poveşti dubioase despre adversarii lor. O comunitate în care membrii se fac răspunzători unii pe alţii pentru folosirea dovezilor ca să îşi demonstreze afirmaţiile este o comunitate care poate, la modul colectiv, să caute adevărul în sfera indignării. Pune accent pe importanţa gândirii critice, apoi dă-le studenţilor uneltele necesare angajării într~o gândire critică mai bună. O astfel de unealtă este TCC. E relativ uşor să-i instruieşti direct pe studenţi în TCC — sau oferă'le acces gratuit la site-uri şi aplicaţii pe care le pot folosi singuri. (Vezi Anexa E) O altă unealtă este programul OpenMind, care îi echipează pe studenţi cu abilităţile de „a naviga“ chiar şi prin conversaţiile cele mai problematice (vezi OpenMindPlatform.org).

C. *Refuză explicit Neadevărul despre „noi* versus *ei “ (Viaţa este o luptă între oamenii buni şi oamenii răi).* Uită-te cu atenţie la modul în care sunt introduse politicile de identitate în rândul studenţilor din anul I, mai ales în lecturile sugerate pentru vară şi în materialele de orientare. Propune lecturi care au o abordare nemoralizatoare la nivel de sistem pentru înţelegerea problemelor sociale. Ţinând cont de diversitatea tinerilor studioşi de la clasă, inclusiv studenţi internaţionali, este o idee bună să se poarte o discuţie referitoare la numeroasele moduri în care, fără voia lor, studenţii pot să se jignească sau să se excludă reciproc, mai cu seamă în această epocă supraîncărcată din punct de vedere tehnologic. încurajează purtarea politicoasă şi empatică, fără a eticheta neînţelegerile ivite ca microagresiuni. încearcă, în schimb, să foloseşti un şablon caritabil - ca într-o

familie, în care membrii ei îşi acordă reciproc prezumţia de nevinovăţie, iar când apar probleme, fac tot posibilul să le rezolve în cadru privat şi la modul informai.

4. Trasează un cerc mai mare în jurul comunităţii

Pe parcursul acestei cărţi, am subliniat un principiu de bază al psihologiei sociale: cu cât separi mai mult oamenii şi evidenţiezi diferentele dintre ei, cu atât mai divizaţi si mai neîncrezători vor deveni.— în schimb, cu cât scoţi mai mult în relief scopurile sau interesele comune, destinul comun şi umanitatea comună, cu atât mai mult se vor vedea unii pe alţii ca semeni, se vor trata bine reciproc şi vor ajunge să aprecieze contribuţiile fiecăruia la dezvoltarea comunităţii. Pauli Murray a exprimat puterea acestui principiu atunci când a scris: „Când fraţii mei încearcă să traseze un cerc din care să mă excludă, eu voi trasa un cerc şi mai mare, care să-i includă/[4]— Studenţii, profesorii şi administratorii pot juca, toţi, un rol important în lărgirea cercului.

A. *întreţine spiritul scolii.* Unele colegii muncesc din greu, încă din primele săptămâni ale unui nou an universitar, pentru a întreţine „spiritul şcolii[44] şi a fauri o identitate comună. „Spiritul şcolii[44] poate suna banal, însă poate crea o comunitate unde există încredere sporită, una în care problemele mai grele pot fi abordate ulterior cu succes.

B. *Protejează siguranţa fizică.* De-a lungul întregii cărţi am susţinut că nu ar trebui confundat niciodată confortul emotional cu siguranţa fizică. însă, aşa cum am arătat în Capitolul 6, trăim într-o perioadă în care extremiştii încep să folosească din ce în ce mai mult internetul si reţelele sociale pentru a-i ameninţa si hărţui pe studenţi şi profesori, în special pe aceia care sunt membri ai unor grupuri marginalizate istoric. Câteodată, aceste ameninţări părăsesc spaţiul virtual şi ajung în campusuri. Universităţile trebuie să plătească pentru o securitate adecvată;

ele au datoria să răspundă viguros şi să colaboreze cu poliţia campusului, cu poliţia locală, cu FBI-ul şi cu alte autorităţi pentru a investiga şi a pedepsi ameninţările sau actele de violentă, iar acest lucru trebuie făcut în mod consecvent. Ţinând cont de relatările frecvente ale studenţilor de culoare din întreaga ţară cu privire la maniera în care sunt trataţi uneori de poliţia campusurilor şi de cea locală, este esenţial ca forţele de ordine să fie mai atente, să nu îi considere aprioric potenţiali infractori. Este esenţial, de asemenea, ca studenţii din toate mediile sociale să fie în siguranţă — feriţi de atacuri fizice — şi să ştie că poliţia campusului lor se află la datorie, gata oricând să-i protejeze.

C. *Găzduieşte evenimente paşnice pentru studenţţ cu invitaţi de orientări politice diverse.* Când un grup din campus invită lectori nu pentru calitatea ideilor lor, ci pentru abilitatea lor de a şoca, a jigni şi a provoca o reacţie exagerată, acest lucru exacerbează tendinţa de revoltă pe care am descris-o în Capitolul 6. Sunt multe organizaţii care pot ajuta la aducerea în campusuri a unor lectori interesanţi, cu ideologii diferite, care pot demonstra valoarea expunerii la diversitatea politică. Dacă eşti student, încearcă să atragi republicani şi democraţi din colegiu pentru a organiza laolaltă evenimente. Indiferent dacă vei reuşi sau nu, ia în considerare fondarea unei sucursale a BridgeUSA, o reţea a studenţilor care organizează dezbateri politice constructive.-^

IDENTIFICAREA UNEI UNIVERSITĂŢI ÎNŢELEPTE

lată cinci întrebări pe care absolvenţii de gimnaziu, părinţii, consilierii pentru înscrierea la colegii şi potenţialii studenţi ar trebui să le pună universităţilor:

1. **Ce măsuri luaţi (dacă luaţi) pentru a-i învăţa pe viitorii studenţi despre libertatea academică şi libertatea de a pune întrebări, înainte ca ei să înceapă cursurile facultăţii?**

2. **Cum aţi gestiona o posibilă cerere ca un profesor să fie concediat din pricina unei opinii pe care a exprimat-o intr-un articol sau interviu, opinie pe care alţi oameni au**

considerat-o ofensatoare?

3. **Ce ar face instituţia dumneavoastră dacă un lector controversat ar fi programat să ţină un discurs şi aţi şti că în campus se pun la cale proteste mari, posibil violente?**
4. **Cum răspunde instituţia dumneavoastră la problema creşterii numărului de studenţi care suferă de anxietate şi depresie?**
5. **Ce face universitatea dumneavoastră pentru a stimula sentimentul de identitate comună în campus?**

Caută răspunsuri care arată că instituţia dă dovadă de o toleranţă ridicată la dezacorduri viguroase, însă nu admite violenţa sau intimidarea. Caută răspunsuri care indică presupunerea universităţii că studenţii sunt antifragili, combinată cu recunoaşterea că mulţi studenţi de astăzi au nevoie de sprijin, pe măsură ce lucrează pentru dezvoltarea emoţională. Caută răspunsuri care arată că instituţia încearcă să traseze un cerc cuprinzător în jurul tuturor membrilor săi, în care diferenţele pot fi explorate intr-un mod productiv.

în zilele noastre, multe universităţi americane au dificultăţi, dar noi credem că problemele pe care le-am discutat în această carte sunt rezolvabile. Alături de schimbările sugerate în capitolul anterior, schimbările propuse în prezentul capitol pot creşte abilitatea unei universităţi de a căuta *telos*-*xA* adevărului. O scoală care face din libertatea de a pune întrebări o parte esenţială a identităţii ei alege studenţi care au o predispoziţie pentru căutarea adevărului, îi orientează şi îi pregăteşte pe aceştia pentru dezacorduri productive şi apoi trasează un cerc mai mare în jurul întregii comunităţi, unde toţi ştiu că, din punct de vedere fizic, sunt în siguranţă şi că locul lor e acolo — o astfel de şcoală ar merita din plin să i te alături, ar fi o bucurie să o frecventezi şi ar reprezenta o binecuvântare pentru societate.

Note:

748 Vom mai enumera câteva, menţionând doar formele în traducere (aproximativă). Brandeis University: „Adevăr până în cele mai intime gânduri”; California Institute of Technology şi Johns Hopkins University: „Adevărul te va elibera”; Colgate University: „Pentru Dumnezeu şi Adevăr”; Howard University: „Adevăr şi Serviciu”; Northwestern University: „Orice lucru este adevărat”; University of Michigan: „Artă, ştiinţă, adevăr”. *{N. a.)*

749 **Pew Research Center, „Sharp partisan divisions in views of national institutions: Republicans increasingly say colleges have negative impact on U.S.”,** *U.S. Politics and Policy*, **10 iulie 2017. Preluat de pe http://www.people-press.org/2017/07/10/sharp-partisan-divisions-in-views- of-national-institutions.** *(N a.)*

750 **Marx a scris această frază în 1845, în lucrarea** *Teze despre Feuerbach*, **care a fost publicată ca o anexă la Engels (1888/1976, p. 65). Este de asemenea gravată pe mormântul său, la Londra.** *(N. a.)*

751 **Aşa cum am arătat în Capitolul 5, Evergreen State College şi-a schimbat declaraţia misiunii sale în 2011, pentru a include enunţul: „Evergreen susţine şi beneficiază de un angajament local şi global faţă de justiţia socială.” Brown University a luat în considerare o mişcare similară, aşa cum se poate vedea în minidocumentarul: R. Montz (2016), „Silence U: Is the university killing free speech and open debate? We the Internet documentary”. Preluat de pe https://www.youtube.com/watch?v=x5uaVFfX3AQ. După ce preşedintele a vorbit despre „angajamentul solid faţă de justiţia socială şi echitate” de la Brown, un grup ce facea parte din corpul profesoral a scris: „Aplaudăm şi suntem plini de speranţă în legătură cu apelul preşedintelui şi al rectorului să se unească în jurul unei agende a universităţii în favoarea justiţiei sociale.” Vezi: „Brown faculty members: Supporting students of color in changing Brown”,** *The Brown Daily Herald*(**13 noiembrie 2015. Preluat de pe http://www.browndailyherald.com/2015/ll/13/brown- faculty-members-supporting-students-of-color-in-changing-brown.** *(N. a.)*

752 **Dreger (2015), p. 262.** *(N. a.)*

753Ibidem. (N. a.)

754 **O mare parte a acestui limbaj provine de la American Association of University Professors (AAUP), organizaţie care a fost fondată în 1915 pentru a lupta pentru libertatea academică în campusuri. Declaraţiile AAUP din 1915 până în 1940 sunt angajamente bine gândite şi inspiraţionale faţă de libertatea academică şi libertatea de a pune întrebări, iar declaraţiile ulterioare ale AAUP cu referire la discursul studenţilor si discursul „exterior” (când un profesor vorbeşte în afara campusului) fac, de asemenea, un lucru excelent. Vezi: AAUP, „Statement of principles on academic freedom and tenure”, 1940. Preluat de pe https://www.aaup.org/report/ 1940-statement-principles-academic-freedom-and-tenure. Vezi şi: AAUP, „Declaration of principles on academic freedom and tenure”, 1915. Preluat de pe https://www.aaup.org/NR/rdonlyres/A6520A9D-0A9A-47B3--B550- C006B5B224E7/0/1915Declaration.pdf.** *(N. a.)*

755 **FIRE (n.d.)» „Adopting the Chicago Statement**. Preluat de pe https://www.thefire.org/student-network/take~-action/adopting-the-chicago- statement. (TV.** *a.)*

756 **Poţi sa găseşti politicile a peste 450 de colegii/universităţi pe www.thefire.org. Universităţile se pot alătura numărului aflat în creştere de instituţii ale căror politici câştigă evaluarea „verde** din partea FIRE, ceea ce aduce publicitate pozitivă unei universităţi. La momentul versiunii finale a acestui manuscris, 40 de colegii/universităţi au obţinut evaluarea „verde*[1]. Poţi să vezi care sunt cele evaluate cu „roşu**, „galben'* sau „verde" pe https://www.thefire.org/spotlight/using-the-spotlight-database. (TV. *a.*)**

757 **Poţi găsi informaţii despre deschiderea faţă de diversitatea punctelor de vedere în fiecare şcoală, inclusiv răspunsul la întreruperile recente ale discursurilor, prin consultarea ghidului pentru colegii al Heterodox Academy, disponibil la http://heterodoxacademy.org/guide-to-colleges.** (TV. ***a.)***

Z18 **J.J. Arnett (2004). (TV. *a.)***

759 **Profesorii şi decanii pot folosi Campus Expression Survey, o unealtă gratuită creată de Heterodox Academy pentru a măsura climatul discursurilor în campusuri. Preluat de pe http://heterodoxacademy.org/campus-expression- survey. (TV. *a.)***

760 **R.J. Simmons, „Commencement address, Smith College[11], 18 mai 2014.**

Preluat de pe https://www.smith.edu/about-smith/smith-history/commencement-speakers/2014. Simmons a fost aleasă ca înlocuitor al purtătorului de cuvânt, după ce Christine Lagarde, fost director executiv al Fondului Monetar Internaţional, s-a retras, ca răspuns la protestele studenţilor. (TV. ***a.)***

761 **Această distincţie putea fi făcută mai clar în scrisoarea mult dezbătută, din**

2016, trimisă studenţilor din anul I care urmau să vină la University of Chicago de către decanul studenţilor, Jay Ellison. El a scris: *„Nu* **aprobăm crearea de «spaţii sigure» intelectuale, unde oamenii se pot retrage din faţa ideilor şi a punctelor de vedere care sunt în contradicţie cu ale lor.ᵘ Poţi citi întreaga scrisoare a decanului la adresa https://news.uchicago.edu/sites/default/fiIes/attachments/Dear_Class_of_2020 (TV. *a.)***

762 **J. Haidt, „Van Jones' excellent metaphors about the dangers of ideological safety**, Heterodox Academy, 2 martie 2017. Preluat de pe https://heterodoxacademy.org/2017/03/02/van-jones-excellent-metaphors.**

(TV. *a.)*

763 **Vezi, de exemplu, Sidanius, Van Laar, Levin şi Sinclair (2004), care au descoperit o varietate de efecte negative (inclusiv diminuarea sentimentului identităţii comune şi accentuarea tentaţiei de victimizare pe criterii etnice) din cauza separării în „enclave etnice" la colegiu. Efectele au fost similare pentru studenţii minoritari şi pentru studenţii albi din cadrul frăţiilor. (TV. *a.)***

764 **P. Murray, „An American Credo**,** *Common Ground^* **voi. 5, nr. 2,**

1945, p. 24. Preluat de pe http://www.unz2.com/print/CommonGround-1945q4- 00022. (TV. *a.)*

765 Vezi BridgeUSA.org şi un profil al grupului în: S.T. Khadaroo, „The anti- Washington: College group offers a model for debating politely", *The Christian Science Monitor*, **26 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.csmonitor.eom/EqualEd/2017/1026/The-anti-Washington- College-group-offers-a-model-for-debating-politely. (TV.** *a.)*

CONCLUZIE

Societăţi mai înţelepte

Aceasta este o carte despre înţelepciune şi despre opusul ei. Este o carte despre trei principii psihologice şi despre ceea ce se întâmplă cu tinerii când părinţii şi educatorii — animaţi de cele mai bune intenţii — impun anumite politici care nu sunt conforme cu principiile respective. Putem rezuma cartea noastră prin reliefarea contrastului dintre cele trei citate din deschidere si cele trei Mari Neadevăruri.

Principiul psihologic	**înţelepciunea**	**Marele Neadevăr**
Tinerii sunt antifragili.	Pregăteşte copilul pentru drum, nu drumul pentru copil.	Ceea ce nu te omoară te face mai slab.
Cu totii suntem ? predispus! la gândirea emoţională si la > prejudecata de confirmare.	Cel mai mare duşman al tău nu-ţi poate dăuna la fel de mult ca propriile-ţi gânduri necugetate. Dar, odată stăpânite, nimeni nu te poate ajuta la fel de mult, nici măcar tatăl tău sau mama ca.	Ai încredere întotdeauna în sentimentele tale.
Cu totii suntem predispuşi la gândirea dihotomică si la > tribalism.	Linia care separă binele şi răul intersectează inima fiecărui om.	Viata este o > luptă între oamenii buni si i oamenii răi.

In prima parte, am explicat cele trei principii psihologice şi am arătat cum unele practici şi politici recente din multe campusuri americane îi încurajează pe studenţi să se îndrepte mai degrabă spre lipsa de înţelepciune decât spre înţelepciune. în partea a doua, am arătat ce se întâmplă când studenţii îmbrăţişează toate cele trei neadevăruri, odată intrati într~o instituţie cu o mică diversitate a punctelor de vedere, cu o conducere slabă şi unde au o senzaţie acută de ameninţare (cauzată, în parte, de creşterea polarizării politice şi de provocările venite din exteriorul campusului). în partea a treia, am încercat să demonstrăm că nu există o explicaţie simplă pentru ceea ce se petrece. Trebuie să priveşti către şase tendinţe ce interacţionează: amplificarea polarizării politice; ratele în creştere ale depresiei şi anxietăţii la adolescenţi; trecerea la o îngrijire parentală mai temătoare, protectoare şi intensivă în clasele de mijloc şi în familiile bogate; privarea de joc şi de risc, larg răspândită pentru copiii aparţinând iGen; birocraţia în creştere din campusuri, administratorii vădind o atitudine tot mai protectoare şi o pasiune sporită pentru justiţie, combinate cu un angajament puternic pentru obţinerea de „rezultate egale“ în toate domeniile, în partea a patra, am oferit sugestii bazate pe cele trei principii psihologice pentru îmbunătăţirea modului de creştere a copiilor, precum şi pentru îmbunătăţirea sistemului educaţional în gimnazii si universităţi.

Am analizat în carte unele tendinţe alarmante — mai ales în capitolele despre amploarea sporită a polarizării politice din America şi creşterea ratelor depresiei, anxietăţii şi suicidului în rândurile adolescenţilor. Aceste probleme sunt serioase, şi nu vedem niciun semn că vreuna dintre tendinţe va fi reversibilă în următorul deceniu. Totuşi, suntem încurajaţi şi convinşi de argumentele psihologului Steven Pinker, din cartea sa *Iluminismul azi* conform cărora, pe termen mai lung, majoritatea lucrurilor se îmbunătăţesc la nivel global. Pinker notează că sunt multe motive psihologice pentru care oamenii sunt — şi au fost dintotdeauna — înclinaţi spre a catastrofa când evaluează viitorul. Bunăoară, unele dintre chestiunile pe care le-am discutat în această carte

sunt exemple de „probleme ale progresului[41], enumerate în introducere. Pe măsură ce avansăm în domenii precum siguranţa, confortul şi incluziunea, aşteptările noastre cresc. Progresul este real, însă deoarece ne adaptăm repede la condiţiile mai bune, adesea nu reuşim să-l observăm.

Desigur, nu vrem să cădem pradă catastrofarii, aşa că am căutat dovezi contrare si feluri contrare de a evalua circumstanţele din prezent. Iată un antidot puternic pentru pesimism — e un citat asupra căruia ne-a atras atenţia pentru prima dată cercetătorul şi scriitorul Matt Ridley în cartea sa *The Rational Optimist*, apărută în 2010:

> **Noi nu putem demonstra la modul absolut că se înşalâ aceia care ne spun că societatea a ajuns la un moment de răscruce, că zilele cele mai bune ale omenirii au rămas undeva în trecut. Insă acelaşi lucru l-au afirmat to ti antecesorii noştri, folosind cam aceleaşi argumente. (...) Pe ce principiu ne bazăm atunci când, neobservând nimic altceva decât îmbunătăţiri în spatele nostru, nu ne aşteptăm la nimic altceva decât degradare în faţa noastră?—**

Aceste cuvinte au fost scrise în 1830 de Thomas Babington Macaulay, istoric şi membru al Parlamentului britanic. Cu siguranţă, cele mai bune zile ale Marii Britanii nu erau în spatele lui.

Atât Pinker, cât şi Ridley îşi întemeiază optimismul, în parte, pe o observaţie simplă: cu cât o problemă este mai gravă, cu atât oamenii, companiile şi guvernele sunt mai intens stimulate să găsească soluţii inovatoare pentru a o rezolva, indiferent că sunt mânate de un angajament personal, de forţe de piaţă sau de presiuni politice.

Cum s-ar putea schimba lucrurile? Să creionăm o posibilă viziune, pe baza unor „semnale luminoase[4'] pe care deja le întrezărim. Acestea sunt contratendinţe care *pot fi în curs în desfăşurare* astăzi, chiar în timp ce cartea de faţă porneşte spre tipar, în mai 2018.

1. *Mediile de socializare.* Reţelele sociale sunt o parte însemnată a problemei, fiind implicate atât în creşterea ratei bolilor mintale, cât şi în amplificarea polarizării politice. însă, după doi ani de scandaluri, revoltă publică şi apeluri la reglementare

guvernamentală, în cele din urmă companiile importante au început să răspundă; în fine, au început să modifice algoritmii, să verifice unele identităţi şi să ia măsuri pentru a reduce hărţuirea. Ca urmare al fiascoului Cambridge Analytica, probabil că se va aplica şi mai multă presiune din partea guvernelor. Părinţii, şcolile şi studenţii vor răspunde, de asemenea, adoptând treptat practici mai bune, aşa cum şi noi ne-am adaptat (imperfect) la viaţă înconjuraţi de junk-food şi ţigări.

Semnale luminoase: Atât Facebook—, cât şi Twitter angajează specialişti în psihologie socială şi fac apeluri către cercetători pentru a afla cum ar putea schimba platformele lor, astfel încât „să sporească sănătatea colectivă, să promoveze deschiderea şi civilitatea conversaţiei publice"—. Sperăm să asistăm, în următorii câţiva ani, la schimbări substanţiale care vor reduce polarizarea ideologică, inducerea depresiei şi încurajarea hărţuirii de către mediile sociale. Un parteneriat între Common Sense Media şi Center for Humane Technology (fondat de un grup alcătuit din primii angajaţi ai Facebook şi Google) lucrează cu industria tehnologică pentru a reduce efectele negative ale folosirii dispozitivelor electronice, mai ales în cazul copiilor. Campania lor, Truth About Tech, îi informează pe elevi, părinţi şi profesori despre efectele în privinţa sănătăţii ale diverselor tehnologii şi are drept scop să reformeze industria, astfel încât gadgeturile să fie mai puţin nocive pentru utilizatori.—

2 .*Jocul liber şi libertatea.* Criza sănătăţii mintale a adolescenţilor a captat, în sfârşit, atenţia publicului. Pe măsură ce un număr tot mai mare de părinţi şi profesori ajung să constate că protecţia exagerată le face rău copiilor şi pe măsură ce ne depărtăm mai mult de valul de infracţiuni din anii 1970 şi 1980, din ce în ce mai mulţi părinţi vor încerca din răsputeri să îşi lase copiii să se joace afară laolaltă şi fără supervizare din partea unui adult.

Semnale luminoase: în martie 2018, Utah a devenit primul stat care a promulgat o lege pentru „îngrijirea parentală liberă" — şi cu sprijin bipartizan unanim.— Aşa cum am notat în Capitolul 8, părinţii din unele localităţi

riscă în prezent să fie arestaţi pentru că îşi lasă copiii afară de unii singuri. Legea din Utah afirmă dreptul copiilor la timp nesupravegheat şi dreptul părinţilor de a nu fi pedepsiţi atunci când îl oferă. Pe măsură ce mai multe state promulgă astfel de legi, părinţii şi şcolile vor fi mai dornice să încerce politici şi practici care să le dea copiilor mai multă autonomie şi responsabilitate.

3. *Politici de identitate mai bune.* După intensificarea mişcării alternativei de dreapta şi a naţionalismului alb din 2016, mai mulţi cercetători americani au început să scrie despre felurile în care sublinierea identităţii rasiale duce la rezultate proaste într-o societate multirasială. A devenit din ce în ce mai clar că extremiştii identitarieni din ambele tabere se bazează pe cele mai exagerate acte ale celeilalte părţi pentru a face scut în jurul inamicului comun. Acest proces nu se petrece doar în Statele Unite, fapt remarcat în noua carte a Juliei Ebner, *The Rage: The Vicious Circle of Islamist and Far Right Extremism.* Ebner, cercetătoare la Institute for Strategic Dialogue din Londra, a făcut muncă de teren epuizantă, împrietenindu-se cu membri ai ISIS şi ai grupărilor de extremă dreaptă, precum English Defense League. într-un interviu, specialista şLa rezumat concluziile:

> **Ceea ce avem noi este extrema dreaptă, care îi prezintă pe extremiştii islamişti ca fiind reprezentativi pentru întreaga comunitate musulmană, în timp ce extremiştii islamişti înfăţişează extrema dreaptă, ca fiind reprezentativă pentru întregul Occident. Pe măsură ce extremele atrag mai mulţi oameni din grupurile politice de centru, aceste idei devin curentul principal, iar rezultatul este o naraţiune despre ciocnirea civilizaţiilor care se transformă într-o profeţie autoîmplinită.22I**

Semnale luminoase: Mai mulţi scriitori specializaţi în diferite domenii solicită o regândire a politicilor de identitate. Politologul turco-american Timur Kuran—, profesoara în drept de la Yale, sino-americanca Amy Chua —, şi autorul şi activistul homosexual Jonathan Rauch— (printre mulţi alţii) au tras un semnal de alarmă în privinţa modului în care politicile de identitate a inamicului comun, aparţinând extremei drepte şi extremei stângi, se alimentează reciproc. Aceşti autori caută

metode de a scurtcircuita procesul şi a face trecerea către o perspectivă a umanităţii comune; în general, ei ajung la o versiune a principiilor de bază ale psihologiei sociale pe care le-am discutat în cartea de faţă. Iată ce spune Rauch, care recenzează laudativ ultima carte a lui Chua, *Political Tribes: Group Instinct and Fate of Nations'.*

> **Cercetarea psihologică arată că tribalismul poate fi combătut şi depăşit prin lucrul în echipă — prin proiecte care unesc indivizii într-o sarcină comuna, toţi fiind pe picior de egalitate. Se pare că o astfel de sarcină poate să reducă tribalismul. Cu alte cuvinte, cu efort conştient, oamenii pot rupe spirala tribală, şi mulţi chiar se străduiesc să o facă. „Nu vei afla de la ştirile de televiziune sau de pe reţelele sociale“, scrie Chua, „însă peste tot în ţară sunt semne că oamenii încearcă să traverseze prăpăstii si să evadeze din triburile lor politice[11].^**

Dalai Lama a făcut apel de multă vreme la o abordare bazată, de asemenea, pe psihologia socială. în mai 2018, el a scris pe Twitter:

> **Sunt tibetan, sunt budist si sunt Dalai Lama, însă dacă subliniez aceste diferenţe faţă de alţi oameni, faptul mă evidenţiază şi ridică bariere între**
> **noi. Ceea ce trebuie să facem este să acordăm mai multă atentie**
> **>**
> **aspectelor în care ne asemănăm unii cu alţii.—**

4. *Universităţi care se angajează in susţinerea adevărului ca proces.* University of Chicago a fost de mult timp o excepţie în ce priveşte intensitatea culturii sale academice. (Ea îmbrăţişează cu mândrie mottoul neoficial: „Unde distracţia urmează să moară“.—) Când cultura siguranţei prindea aripi în multe alte universităţi americane de top, aceasta a avut un efect mai mic la Chicago. Nu este o coincidenţă faptul că cea mai bună declaraţie recentă privind libertatea de exprimare a fost redactată acolo (vezi Anexa 2).

Semnale luminoase: Numeroase universităţi adoptă Declaraţia de la Chicago şi încep să opună rezistenţă infiltrării culturii siguranţei.
Dacă astfel le va merge mai bine şi dacă acele şcoli vor creşte ca poziţie în diferitele clasamente, atunci cu siguranţă că şi alte universităţi le vor urma opţiunea.

Pentru a pune totul laolaltă, noi prezicem că lucrurile se vor îmbunătăţi şi că schimbarea se poate întâmpla destul de rapid la un moment dat, în următorii ani. Din câte putem constata în urma unor discuţii private, mulţi dintre preşedinţii de universităţi, poate majoritatea, resping cultura siguranţei. Aceştia înţeleg faptul că este dăunătoare pentru studenţi, pentru libera lor exprimare, însă le vine greu din punct de vedere politic să o afirme în mod public. Iar din conversaţiile noastre cu tinerii, deducem că majoritatea elevilor din licee şi a studenţilor din facultăţi dispreţuiesc cultura „arătării cu degetul" şi că ar prefera să înveţe la o şcoală unde ea nu se practică. Adolescenţii nu sunt fragili, nu sunt „fulgi de zăpadă", nu se tem de idei. Prin urmare, dacă un număr de universităţi pot să dezvolte un tip diferit de cultură academică — una care găseşte modalităţi de a-i face pe studenţii din toate grupurile de identitate să se simtă bine-veniti fără a folosi metode de divizare, metode ce par să eşueze în numeroase campusuri —, credem că forţele pieţei se vor ocupa de restul. Candidaţii şi înscrierile la universităţile respective vor creşre. Donaţiile absolvenţilor vor creşte, de asemenea. Mai multe licee vor pregăti elevi care să concureze pentru un loc în acele şcoli; mai mulţi părinţi îşi vor pregăti copiii pentru a fi admişi în acele şcoli. Asta va însemna mai puţin stres în privinţa testelor, mai puţină protejare excesivă, mai mult joc liber, mai multa independenţă. Oraşe şi districte şcolare întregi se vor organiza pentru a susţine şi a încuraja îngrijirea parentală liberă. Şi o vor face nu în primul rând pentru a-i ajuta pe copii să intre la colegiu, ci pentru a opri epidemia de anxietate, depresie, autovătămare şi suicid care afectează tânăra generaţie. Va exista o recunoaştere din ce în ce mai mare, pretutindeni în ţară, a faptului că impunerea culturii siguranţei reprezintă un pericol şi întârzie dezvoltarea armonioasă a copiilor noştri.

'k'k'k

Cele dintâi instituţii de învăţământ superior din coloniile americane ale Marii Britanii au fost fondate pentru a instrui clerul. Dar, pe măsură ce s-a dezvoltat o cultură americană distinctă, mai practică, tot mai frecvent colegiile au fost înfiinţate cu scopul de a-i învăţa

pe tineri abilităţile si virtuţile esenţiale intr-o societate civilă ce se autoguvernează. în 1750, când punea piatra de temelie a şcolii care a devenit mai târziu University of Pennsylvania, Benjamin Franklin i-a scris lui Samuel Johnson:

> **Nimic nu are o importanţă mai mare pentru prosperitatea publica decât să formezi şi să instruieşti tinerii întru înţelepciune şi virtute. După părerea mea, oamenii înţelepţi şi buni formează puterea unui stat - infinit mai mult decât bogăţiile sau armele, care, sub conducerea Ignoranţei şi a Răutăţii, atrag de multe ori distrugere, în loc să ofere siguranţa unui popor.**

Aceasta este o carte despre educaţie şi înţelepciune. Dacă îi putem educa pe tinerii din noua generaţie într-o manieră mai înţeleaptă, ei vor fi mai puternici, mai bogaţi, mai virtuoşi — şi vor trăi într-o lume mai sigură.

Note:

766 **Thomas Babington Macauley, din recenzia sa a cărţii** *Southeys Colloquies on Society*> **recenzie publicată în** *Edinburgh Review*, **în ianuarie 1830. Preluat de pe http://www.econlib.org/library/Essays/macSl.html. (***N. a.)*

767 **Facebook susţine că acum stimulează mai mult „interacţiunile semnificative^ vezi F. Vogelstein, „Facebook tweaks newsfeed to favor content from friends, family",** *Wired*, **11 ianuarie 2018. Preluat de pe https://www.wired.com/story/facebook-tweaks-newsfeed-to-favor-content- from-friends-family.** *(N. a.)*

768 **H. Tsukayama, „Twitters asking for help on how to be less toxic“,** *The Washington Post*, **1 martie 2018. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/03/01/twitters- asking-for-help-on-how-to-be-less-toxic/?utm_term=.4b28ef8a631 b. Vezi mai ales acest mesaj publicat de cercetătorii care lucrează cu Twitter: „Measuring the health of our public conversations",** *Cortico*, **1 martie 2018. Preluat de pe https://www.cortico.ai/blog/2018/2/29/public-sphere-health-indicators.** *(N a.)*

769 **„Common Sense partners with the Center for Humane Technology announces «Truth About Tech» Campaign in response to escalating concerns about digital addiction[14], Common Sense Media, 5 februarie 2018. Preluat de pe https://www.commonsensemedia.org/about-us/news/press-releases/common-sense-partners-with-rhe-center-for-humane-technology- announces.** *(N. a.)*

770 **D. de la Cruz, „Utah passes «free-range» parenting law",** *The New York Times*, **29 martie 2018. Preluat de pe**

https://www.nytimes.com/2018/03/29/well/family/utah-passes-free-range- parenting-law.html. *(N. a.)*

771 **Vezi: S. filing, „Reciprocal rage: Why Islamist extremists and the far right'[1],**

VOX, **19 decembrie 2017. Preluat de pe https://www.vox.com/world/2017/12/19/l6764046/islam-terrorism-far- right-extremism-isis**. *(N. a.)*

772 **Vezi: S. Illing, „20 of Americas top political scientists gathered to discuss our democracy. They're scared",** *VOX,* **13 octombrie 2017. Preluat de pe https://www.vox.com/2017/10/13/16431502/america-democracy- decline-liberalism**. *(N. a.)*

773 **Chua (2018).** (TV *a.)*

774 **Vezi: J. Rauch, „Speaking as a**. . *The New York Review of Books,* **9 noiembrie 2017. Preluat de pe http://www.nybooks.com/articles/2017/ll/09/mark- lilla-liberal-speaking**. (TV. *a.)*

775 1. Rauch, „Have our tribes become more important than our country?[11], *The Washington Post*, **16 februarie 2018. Preluat de pe https://www.washingtonpost.com/outlook/have-our-tribes-become-more- important-than-our-country/2018/02/l6/2f8ef9b2-083a-lIe8-b48c- b07fea957bd5_story.html.** (TV. *a.)*

776 **@DalaiLama, tweet, 21 mai 2018. Preluat de pe https://twitter.com/DalaiLama/status/998497410199437312**. (TV. *a.)*

ITT **A. Klein, „Not cool: The U of C tops HuffPos anti-party list“,** *The Chicago Maroon*, **26 aprilie 2010. Preluat de pe https://www.chicagomaroon.com/2010/04/26/not-cool-the-u-of-c-tops- huffpo-s-anti-party-list**. (TV. *a.)*

778 **B. Franklin (1750). Disponibil la adresa**
https://founders.archives.gov/documents/Franklin/01-04-02-0009. (TV. *a.*

Mulţumiri

O premisă nedeclarată a acestei cărţi constă în faptul că gândirea este socială. Luat individual, fiecare dintre noi nu este teribil de deştept - cu toţii suntem predispuşi la distorsiuni cognitive şi la prejudecata de confirmare. Dar dacă vei plasa oamenii în tipurile de grupuri şi reţele potrivite, în care ideile pot fi împărtăşite, criticate şi îmbunătăţite, probabil că va apărea ceva mai bun, mai adevărat. Am dori să le mulţumim nenumăratelor persoane din grupurile şi reţelele noastre care au făcut această carte mai bună si mai adevărată.

Mai întâi o vom numi pe Pamela Paresky, care ni s-a alăturat în stadiile incipiente ale proiectului, ca director de cercetare al lui Greg la FIRE. Scriitoare consacrată, cu un doctorat interdisciplinar de la Committee on Human Development din cadrul University of Chicago, Pamela s-a alăturat proiectului deoarece a scris, a predat şi a vorbit despre teme similare celor din cartea de faţă. Colaborator regulat al revistei online *Psychology Today*, Pamela a devenit expertul nostru în mai multe arii de cercetare, iar editarea făcută de ea ne-a ajutat să armonizăm cele două stiluri ale noastre. îi suntem deosebit de recunoscători, apreciind într-un grad înalt profunzimea cunoştinţelor şi competenţele sale. Ea a jucat rolul „avocatului diavolului", ne-a presat să ne ascuţim punctele de vedere şi a contribuit cu idei importante la această carte — inclusiv în ce priveşte definirea termenului „cultură a siguranţei".

Greg ar dori să le mulţumească multor altora de la FIRE, începând cu membrii consiliului director, pentru că i-au facilitat realizarea acest proiect. Vrea să îi evidenţieze pe asistentul său executiv, imperturbabilul Eli Feldman, şi pe fosta sa asistentă de cercetare, extraordinara Haley Hudler. Eli a absolvit Yale în 2016, obţinând o diplomă în psihologie, şi a fost de un ajutor enorm de la prima schiţă până la încheiere, dovedind o înţelegere profundă a psihologiei şi a trăsăturilor iGen, generaţia lui. Haley ne-a stat alături când scriam articolul originar din *The Atlantic* şi a efectuat mai multe luni de

cercetare pentru carte, înainte să părăsească FIRE pentru a frecventa University of Georgia School of Law. Am vrea să le mulţumim şi avocatului de la FIRE, Adam Goldstein, pentru munca sa riguroasă şi rapidă din ultimele luni ale procesului de editare, precum şi întregului personal de la FIRE, ca ansamblu. Tuturor — începând de la directorul executiv Robert Shibley (alături de soţia sa, Araz Shibley, care ne-a ajutat să documentăm mai multe cazuri) la cei mai în vârstă angajaţi şi până la cei mai proaspeţi studenţi „cooptaţi" (Alyssa Bennett, Kelli Kushner şi Matthew Williams), care ne-au ajutat pe parcurs. întrucât nu putem enumera pe toată lumea de la FIRE care ne-a susţinut, le mulţumim în mod special lui Sarah McLaughlin şi Ryne Weiss, pentru feedbackul lor incisiv şi punctele de vedere referitoare la climatul din campusurile de azi, şi lui Will Creeley, ale cărui competenţe remarcabile de a scrie ne-au ajutat să finisăm manuscrisul. De asemenea, suntem recunoscători pentru sprijinul oferit de către Laura Beltz şi Cynthia Meyersburg, precum şi pentru sfaturile primite de la Peter Bonilla, Samantha Harris, Nico Perrino şi Bonnie Snyder.

Mulţumirile lui Jon se îndreaptă mai întâi spre Caroline Mehl, absolventă la Yale, pe care a angajat-o ca asistentă de cercetare înaintea începerii acestui proiect. Caroline a contribuit cu multe idei şi cu majoritatea graficelor. Ea a devenit repede cel mai bun critic al nostru din interior. Ne-a convins să preluăm multe puncte de vedere şi, intr-o iniţiativă pe care John Stuart Mill ar fi lăudat-o, ea ne-a găsit cinci cititori care au văzut evenimentele din campusuri foarte diferit fată de noi. Le mulţumim acestor cititori, adevăraţi maestri ai criticii constructive si nuanţate: Travis Gidado, Madeline High, Ittai Orr, Danielle Tomson şi o persoană care doreşte să rămână anonimă. Dorim, în egală măsură, să le mulţumim cititorilor care ne-au oferit comentarii detaliate si foarte valoroase asupra întregului manuscris, criticându-1 din partea stângii: Helen Kramer, Shuli Passow şi Khalil Smith; criticându-1 din partea dreptei: Steve Messenger şi William Modahl; şi criticându-1 dintr-o zonă neidentificată: Larry Amsel, Heather Heying şi Daniel Shuchman.

Jon îi datorează, de asemenea, mulţumiri speciale Valeriei Purdie-Greenaway, ale cărei critici inteligente asupra primei ciorne a manuscrisului au marcat un punct de cotitură în proiect. Ca întotdeauna, el este recunoscător echipei de la Heterodox Academy, în special lui Raffi Grinberg, Nick Phillips şi Jeremy Willinger, care au parcurs şi au analizat întregul text; lui Sean Stevens, care a ajutat în cercetare; şi lui Deb Mashek, care s-a alăturat pentru a conduce organizaţia într-o nouă direcţie ce va face universităţile mai înţelepte.

Unii dintre profesorii universitari şi experţii ale căror lucrări stau la baza argumentelor esenţiale ale cărţii ne-au ajutat frecvent şi pe parcurs. Mulţumirile noastre se îndreaptă către Erika Christakis, Hara Estroff Marano, Peter Gray, Stephen Holland, Robert Leahy, Julie Lythcott-Haims, Lenore Skenazy şi Jean Twenge.

Le suntem recunoscători multor prieteni, colegi şi cunoştinţe care ne-au oferit comentarii valoroase la unul sau mai multe capitole, ne-au ajutat să analizăm datele ori ne-au împărtăşit din experienţa lor profesională: Jason Baehr, Andrew Becker, Caleb Bernard, Paul Bloom, Samantha Boardman, Bradley Campbell, Clark Freshman, Brian Gallagher, Andrew Gates, Christopher Gates, Benjamin Ginsberg, Jesse Graham, Dan Griswold, Benjamin Haidt, Rebecca Haidt, Terry Hartle, Ravi Iyer, Robb Jones, Christina King, Susan Kresnicka, Calvin Lai, Marcella Larsen, Harry Lewis, Vanessa Lobue, Brian Lowe, Jason Manning, Ian McCready-Flora, John McWhorter, John Palfrey, Steven Pinker, Mike Paros, Nando Pelusi, Anne Rasmussen, Fabio Rojas, Kathleen Santora, Sally Satel, Steve Schultz, Mark Shulman, Joshua Sullivan, Marianne Toldalagi, John Tomas i, Tracy To mass o, Rebecca Tuvel, Lee Tyner, Steve Vaisey, Robert Von Hallberg, Zach Wood şi Jared Zuker. îi mulţumim lui Omar Mahmood, pentru că s-a oferit voluntar să creeze site-ul nostru, TheCoddling.com.

Le mulţumim agentului nostru, John Brockman, şi echipei sale de la Brockman Inc. fiindcă ne-au îndrumat spre Penguin Press şi spre editorul nostru genial, Virginia „Ginny“ Smith. Ea ne-a rafinat ideile şi modul de exprimare, muncind tot mai din greu odată cu fiecare termen de predare pe care l-am ratat.

Şi, în cele din urmă, le datorăm gratitudine familiilor noastre. Greg îi mulţumeşte soţiei sale, Michelle LaBlanc, pentru răbdarea, flexibilitatea şi sprijinul ei nemărginite în acest proces intens — în decursul căruia l-a născut pe Maxwell (în noiembrie 2017), continuând totodată să fie o mamă minunată pentru năzdrăvanul Benjamin, în vârstă de doi ani, în timp ce tati era extrem de ocupat.

Jon îi mulţumeşte soţiei sale, Jayne Riew. Ea îmbunătăţeşte tot ce scrie Jon, sesizând multe lucruri care lui îi scapă — în scris şi în viaţă —, şi îndeplineşte cu succes munca nepublicată de a-i creşte pe Max şi pe Francesca. Jon încheie cu un omagiu pentru mama sa, Elaine Haidt, decedată în mai 2017. Aceasta a luat lecţii de îngrijire parentală, în anii I960, de la psihologul Haim Ginott, care a învăţat-o maxima: „Nu te mulţumi doar să faci ceva, fii mereu prezentă/[1] Jon şi surorile lui, Rebecca şi Samantha, au fost binecuvântaţi să aibă o mamă care a ştiut ce să facă si ce să nu facă.

ANEXA 1
Cum să lucrezi cu TCC

Uneori, persoanele care doresc să practice TCC găsesc terapeuţi care le instruiesc în tehnici de diagnosticare şi apoi de modificare a tiparelor de gândire distorsionată. în alte cazuri, pur şi simplu parcurg cărţi despre cum să-şi aplice singure TCC. Cartea cel mai frecvent recomandată de către profesioniştii americani din domeniul sănătăţii mintale pentru tratarea depresiei este bestsellerul lui David Burns *Feeling Good: The New Mood Therapy.* Mai multe studii au descoperit că citirea acestei cărţi — da, numai citirea ei — reprezintă un tratament eficient pentru depresie.— De asemenea, noi recomandăm excelenta carte a doctorului Robert Leahy *The Worry Cure: Seven Steps to Stop Worry from Stopping You,* care se concentrează mai mult pe anxietate şi care e actualizată cu ultimele tehnici din TCC.

Frumuseţea terapiei cognitiv-comportamentale constă în cât de uşor se învaţă: tot ce îti trebuie sunt un pix si câteva foi de hârtie (sau un laptop, sau un dispozitiv cu o aplicaţie care îţi permite să iei notiţe). Detaliile specifice pentru practicarea TCC diferă de la o lucrare la alta şi de

la un doctor la altul, însă procesul de bază decurge cam în felul acesta:

1. Când te simţi anxios, depresiv sau te tulbură ceva, ia-ţi un moment de răgaz şi scrie ceea ce simţi.

2. Apreciază în cifre nivelul de afectare. (Ai putea să foloseşti, de pildă, o scară de la 1 la 100.)

3. Scrie ce s-a întâmplat şi care a fost gândul tău automat când te-ai simţit deodată anxios sau depresiv. (De exemplu: „O persoană care ma interesa a anulat întâlnirea noastră. Atunci mi-am spus: «Aşa se întâmplă întotdeauna. Nimeni nu va vrea să iasă cu mine niciodată. Sunt un ratat iremediabil.»“)

4. Priveşte categoriile de gânduri distorsionate automate de la paginile următoare şi întreabă-te: „Este acest gând o distorsiune cognitivă?“ Notează distorsiunile cognitive pe care le observi. (Bunăoară, analizând gândurile automate din exemplul de la punctul 3, ai putea scrie „personalizare, suprageneralizare, etichetare şi catastrofare“.)

5. Caută dovezi în favoarea şi în defavoarea gândului tău.

6. întreabă'te ce ar spune cineva care nu este de acord cu tine. Există vreun lucru valoros în acea opinie?

7. Analizează din nou ce s-a întâmplat şi reevaluează situaţia fara distorsiuni cognitive.

8. Scrie care îţi sunt noile gânduri şi sentimente. (De exemplu: „Sunt trist şi dezamăgit că întâlnirea pe care o aşteptam cu nerăbdare a fost anulată.“)

9. Notează iarăşi, folosind aceeaşi scară ca mai devreme, cât de anxios, depresiv sau supărat te simţi. Probabilitatea este ca cifra să fie mai mică — poate chiar mult mai mică.

TCC necesită disciplină, efort şi angajament. Mulţi terapeuţi recomandă efectuarea acestui tip de exerciţiu cel puţin o data sau de două ori pe zi. Alocând timp şi

exersând mereu, ai şanse să descoperi ca gândurile tale distorsionate negative nu te mai ţin în strânsoare aşa cum o faceau cândva. (Reţine că, în unele cazuri, gândurile tale automate iniţiale s-ar putea să nu fie distorsionate. Uneori, ele se dovedesc complet rezonabile.)

Aşa cum am argumentat în această carte, practicarea TCC şi aplicarea principiilor ei le sunt folositoare chiar şi oamenilor care nu suferă de depresie sau anxietate. îi încurajăm pe toţi cititorii noştri să înveţe mai multe despre TCC. Dacă eşti interesat să lucrezi cu un terapeut, poţi găsi o listă de medici în apropierea ta la Association for Behavioral and Cognitive Therapies (http://www.findcbt.org) şi la Academy of Cognitive Therapy (http://www.academyofct.org).

Desigur, oricine suferă de o afecţiune psihică severă trebuie să ceară ajutorul unui profesionist.

Mai jos, redăm lista completă de distorsiuni cognitive din a doua ediţie a cărţii *Planuri de tratament şi intervenţii pentru depresie şi anxietate* de Robert L. Leahy, Stephen J.E Holland şi Lata K. McGinn (reprodusă cu permisiunea autorilor).

Categorii de gânduri automate distorsionate

1. CITIREA GÂNDURILOR. Presupui că ştii ce gândesc ceilalţi, fără să ai suficiente dovezi privind gândurile lor. „El crede că sunt un ratat.
2. PREDICTII ASUPRA VIITORULUI. Ai o viziune sumbră asupra viitorului. Crezi că lucrurile se vor agrava sau că te pândesc primejdii. „Voi pica examenul acela" sau „Nu voi reuşi să mă angajez".
3. CATASTROFAREA. Consideri că evenimentele care s~au petrecut sau cele care urmează să se întâmple sunt atât de groaznice şi imposibil de tolerat, încât nu vei putea suporta situaţia. „Ar fi oribil dacă mas lua examenul/'
4. ETICHETAREA. Ataşezi caracteristici negative atât propriei persoane, cât şi celorlalţi. „Sunt neatrăgător" sau „Ea e o fiinţă mizerabilă".

3. DESCONSIDERAREA ASPECTELOR POZITIVE. Susţii că lucrurile pozitive pe care le faceţi tu sau ceilalţi sunt neînsemnate. „Acesta este rolul unei

soţii, deci nu înseamnă nimic faptul că se poartă drăguţ cu mine" sau „An[1] obţinut prea uşor acest succes, deci nu contează".

6. FILTRAREA NEGATIVĂ. Te concentrezi aproape exclusiv asupra aspectelor negative şi rareori le observi pe cele pozitive. „Uite cât de multă lume nu mă place!"
7. SUPRAGENERALIZAREA. Extragi un tipar general negativ pe baza unui singur incident. „Asemenea lucruri mi se întâmplă doar mie. Numai reuşeşte aproape nimic."
8. GÂNDIREA DIHOTOMICĂ. Evaluezi evenimentele si oamenii în paradigma „totul sau nimic". „Toată lumea mă respinge" sau „A fost o pierdere de vreme, mam avut nimic de câştigat".
9. AFIRMAŢIILE DE TIPUL „AR TREBUI". Interpretezi întâmplările în funcţie de „cum ar trebui să fie", în loc să te concentrezi asupra situaţiei concrete. „Ar trebui să fac totul bine. Dacă nu reusesc, înseamnă că sunt un ratat."
10. PERSONALIZAREA. Te învinovăţeşti mai mult decât e cazul pentru evenimente negative şi nu reuşeşti să observi că acele evenimente au fost cauzate si de alţii. „Căsnicia mea s-a încheiat fiindcă eu sunt cel care a greşit."
11. ÎNVINOVĂŢIREA. Te concentrezi asupra altora, pe care îi consideri surse ale emoţiilor tale negative, şi refuzi să îţi asumi răspunderea pentru a te schimba chiar tu. „Din pricina ei mă simt în halul ăsta" sau „Părinţii mei sunt de vină pentru toate problemele cu care mă confrunt".
12. COMPARAŢIILE INCORECTE. Interpretezi lucrurile pe baza unor standarde nerealiste - de exemplu, îţi concentrezi atenţia asupra altor persoane, care par să reuşească mai bine decât tine, astfel că, prin comparaţie, ajungi să te simţi inferior. „Ea are mai mult succes decât mine“ sau „Alţii s-au descurcat mai bine la test decât am facut-o eu”.
13. ORIENTAREA SPRE REGRETE. Te concentrezi mai degrabă asupra lucrurilor pe care le~ai fi putut face mai bine în trecut decât asupra celor pe care le

poţi face mai bine acum. „Dacă m-aş fi străduit mai mult, aş fi avut un job mai acătării” sau „N-ar fi trebuit să spun niciodată acest lucru“.

14. ÎNTREBĂRI DE TIPUL „DAR DACĂ?“. îţi pui tot timpul întrebări de tipul „Dar dacă?”, însă nu reuşeşti să îţi dai răspunsuri care să te satisfacă. „Dar dacă devin anxios?“ sau „Dar dacă îmi pierd suflul când alerg?“.

15. JUDECATA EMOŢIONALA. Le îngădui propriilor emoţii să te ghideze în interpretarea realităţii. „Sunt depresiv; prin urmare, căsnicia mea nu merge.”

16. INCAPACITATEA DE COMBATERE. Respingi orice dovadă sau argument care ţhar putea infirma gândurile negative. De pildă, când te bântuie gândul: „Sunt o persoană care nu poate fi iubită”, respingi ca irelevante toate dovezile ce vin în sprijinul ideii că oamenii te îndrăgesc. în consecinţă, opinia ta nu poate fi contrazisă. „Nu asta este problema reală. De fapt, sunt alte probleme mult mai profunde. Există si alţi factori.”

17. AXAREA PE JUDECATĂ. Te percepi pe sine, pe ceilalţi, precum şi evenimentele din jur prin prisma unor judecăţi de valoare — „bun—rău”, „superior—inferior” —, şi nu prin descriere, acceptare sau înţelegere. Te evaluezi în mod constant, şi îi evaluezi şi pe alţii, folosind standarde arbitrare şi ajungi mereu la concluzia că nu te ridici la nivelul aşteptărilor. Eşti centrat pe judecarea altora, precum şi pe judecarea propriei persoane. „Nu m-arn descurcat bine la liceu” sau „Dacă m-aş apuca de tenis, cu siguranţă că aş juca prost” sau „Uite ce succes are ea! Eu am parte doar de eşecuri”.

Note: **779 Pentru o listă a cărţilor de autoajutorare în caz de depresie, vezi Anderson** *et ai* (2005). *(N. a.)* ’

ANEXA 2

Declaraţia de la Chicago privind libertatea de exprimare

Declaraţia de la Chicago (The Chicago Statement), cuprinzând principiile referitoare la exprimarea liberă, a fost întocmită în ianuarie 2015 de un comitet condus de către Geoffrey Stone, profesor de drept, laureat al Premiului „Edward H. Levi“. Comitetul a fost însărcinat cu elaborarea unui raport „care să exprime angajamentul general al universităţilor faţă de dezbaterea şi deliberarea libere, robuste şi dezinhibate pentru toţi membrii comunităţii universitare"—. Mai jos este o variantă puţin modificată şi prescurtată, creată de FIRE în scopul ajutării şcolilor să adapteze conceptele Declaraţiei de la Chicago la situaţia din propriile colegii-Până la începutul lui 2018, au adoptat-o peste 40 de instituţii de învăţământ superior. Unul dintre cele mai simple lucruri pe care le poţi face pentru a îmbunătăţi situaţia din campusuri este să îndemni orice şcoală cu care ai o relaţie să îmbrăţişeze declaraţia, în versiunea potrivită de la caz la caz.

Pentru că [INSTITUŢIA] se angajează să elibereze şi să deschidă porţile cercetării în toate privinţele, ea le garantează tuturor membrilor din comunitatea noastră cea mai largă posibilitate de a vorbi, a scrie, a asculta, a provoca şi a învăţa. Cu excepţia cazului în care limitările acelei libertăţi sunt necesare pentru funcţionarea universităţii, [INSTITUŢIA] respectă şi susţine pe deplin libertatea tuturor membrilor din comunitatea [INSTITUŢIEI] să discute orice problemă care se ridică.

Desigur, ideile diferiţilor membri ai comunităţii noastre vor intra adesea în conflict, ceea ce e un lucru normal. însă nu este rolul [INSTITUŢIEI] să încerce să îi protejeze pe indivizi de idei şi opinii pe care ei le consideră neavenite, dezagreabile sau chiar profund jignitoare.
Deşi [INSTITUŢIA] apreciază intr-un grad înalt civilitatea, şi deşi toţi membrii comunităţii [INSTITUŢIEI] împart responsabilitatea menţinerii unui climat de respect reciproc, preocuparea pentru bună- cuviinţă şi respect reciproc nu poate fi folosită niciodată ca o justificare pentru oprirea discuţiilor pe marginea ideilor, oricât de ofensatoare sau

neplăcute ar putea fi acele idei pentru unii membri ai comunităţii noastre.

Libertatea de a purta dezbateri despre calităţile ideilor concurente nu înseamnă, evident, că indivizii pot spune orice doresc, oriunde doresc. [INSTITUŢIA] poate restrânge exprimarea care încalcă legea, care defăimează pe nedrept o anumită persoană, care constituie o ameninţare sau hărţuire reală, care invadează nejustificat şi în mod substanţial interesele cuiva sau care este, prin alt mod, incompatibilă cu buna funcţionare a instituţiei. In plus, [INSTITUŢIA] poate reglementa în mod rezonabil timpul, locul şi modul de exprimare, pentru a se asigura ca nu sunt afectate activităţile obişnuite ale [INSTITUŢIEI]. Dar acestea sunt excepţii înguste de la principiul general al libertăţii de exprimare, şi este de o importanţă majoră ca asemenea excepţii să nu fie folosite niciodată într-o manieră care nu se afiă în concordanţă cu angajamentul [INSTITUŢIEI] privind discuţia complet liberă şi deschisă a ideilor.

Pe scurt, angajamentul fundamental al nostru [INSTITUŢIA] este luat faţă de principiul conform căruia dezbaterile sau deliberările nu pot fi suprimate pentru că ideile expuse sunt considerate de către unii, sau chiar de către majoritatea membrilor din comunitate [INSTITUŢIA], ca fiind jignitoare, neînţelepte, imorale sau greşite. Rămâne la latitudinea membrilor individuali din comunitate [INSTITUŢIA], nu la a noastră, ca instituţie, să facă acele judecăţi pentru ei înşişi şi să acţioneze asupra acelor judecăţi nu prin suprimarea discursului, ci prin contestarea deschisă şi viguroasă a ideilor cărora li se opun. Intr-adevăr, stimularea abilităţii membrilor comunităţii de a se implica într-o astfel de dezbatere/deliberare într-o manieră eficientă şi responsabilă constituie o parte esenţială a misiunii educaţionale a [INSTITUŢIEI].

Ca un corolar al angajamentului nostru de a proteja şi promova exprimarea liberă, membrii din comunitatea [INSTITUŢIEI] trebuie, de asemenea, să se comporte în conformitate cu principiul libertăţii de exprimare. Deşi membrii comunităţii sunt liberi să critice şi să conteste opiniile exprimate în campus, să îi critice şi să îi conteste pe lectorii care sunt invitaţi să îşi expună punctele de vedere în campus, ei nu pot obstructiona - sau interfera în vreun alt mod cu - libertatea altor persoane de a-şi exprima anumite puncte de vedere pe care ei le resping sau chiar le detestă. In acest scop, [INSTITUŢIA] îşi asumă solemn răspunderea nu numai de a promova o libertate de dezbatere/deliberare animată şi curajoasă, dar şi de a proteja acea libertate când alţii încearcă să o limiteze.

Această rezoluţie adaptată a fost extrasă din raportul Committee on Freedom of Expression, elaborat pentru University of Chicago
în 2015.
întreaga declaraţie poate fi găsită online la adresa: [https://free- expression](https://free-expression), uchicago.edu/page/report-committee-freedom- expression.

Note:

780 Poţi să citeşti raportul comitetului Ia adresa https://freeexpression.uchicago.edu/sites/freeexpression.uchicago.edu/files/FOEC *(N. a.)*

BIBLIOGRAFIE

Aceasta secţiune bibliografică include toate cărţile si eseurile academice la care s-a făcut referire în text si în notele de subsol. Nu conţine articole preluate din ziare şi reviste, nici postări pe bloguri sau videoclipuri online; acestea din urmă au fost indicate în notele de subsol, cu adresele corespunzătoare.

Abramowitz, S.I., Gomes, B. şi Abramowitz, C.V, „Publish or politic: Referee bias in manuscript review", *Journal of Applied Social Psychology,* **voi. 5, nr. 3, 1975, pp. 187-200.**

Adams, J.S., „Towards an understanding of inequity'4, *Journal of Abnormal and Social Psychology,* **vol. 67, nr. 5, 1963, pp. 422—436.**

Adams, J.S., „Inequity in social exchange", în *Advances in experimental social psychology*, **L. Berkowitz (ed.), vol. 2, Academic Press, New York, 1965, pp. 267-299.**

Adams, J.S. şi Rosenbaum, W.B., „The relationship of worker productivity to cognitive dissonance about wage inequities", *Journal of Applied Psychology*, **vol. 69, 1962, pp. 161-164.**

Alexander, M., *The new Jim Crow: Mass incarceration in the age of colorblindness,* **The New York Press, New York, 2010.**

Almas, L, Cappelen, A.W., Sorensen, E.O. şi Tungodden, B., „Fairness and the development of inequality acceptance", *Science*, **vol. 328, 2010, pp. 1176-1178.**

Anderson, L., Lewis, G., Araya, R., Elgie, R., Harrison, G., Proudfoot, J. şi Williams, C., „Self-help books for depression: How can practitioners and patients make the right choice?", *British Journal of General Practice*, **vol. 55, nr. 514, 2005, pp. 387-392.**

Aristotel, *Nichomachean ethics*, trad. W.D. Ross, Random House, New York, 1941. (Vezi şi ediţia în română: *Etica nicomahică*, trad, de Traian Brăileanu, Editura Antet, Bucureşti, 2003.)

Arnett, J.J., *Emerging adulthood: 7})e winding road from the late teens through the twenties*, Oxford University Press, New York, 2004.

Aurelius, M., *Meditations*, Penguin Books, Londra, 1964. (Vezi şi ediţia în română: *Meditaţii. Gânduri către sine însuşi*, trad, de Cristian Bejan, Humanitas, Bucureşti, 2013.)

Balko, R., *Rise of the warrior cop: Tije militarization of America's police forces,* Public Affairs, New York, 2013.

Bassok, D., Latham, S. şi Rorem, A., „Is kindergarten the new first grade?", *AERA Open*, vol. 1, nr. 4, 2016, pp. 1-31.

Bellah, R.N., „Civil religion in America", *Journal of the American Academy of Arts and Sciences,* vol. 96, nr. 1, 1967, pp. 1—21.

Bergesen, A.J., „A Durkheimian theory of «witch-hunts» with the Chinese Cultural Revolution of 1966-1969 as an example", *Journal for the Scientific Study of Religion,* vol. 17, nr. 1, 1978, p. 19.

Berreby, D., *Us and them: Understanding your tribal mind,* Little, Brown, New York, 2005.

Berry, J.M. şi Sobieraj, S., *TJ)e outrage industry: Public opinion media and the new incivility*, Oxford University Press, New York, 2014.

Bishop, B., *The big sort: Why the clustering of like-minded America is tearing us apart,* Houghton Mifflin Harcourt, Boston, 2008.

Black, J.E., Jones, T.A., Nelson, C.A. şi Greenough, W.T., „Neuronal plasticity and the developing brain", in *Handbook of child and adolescent psychiatry,* N.E. Alessi, J.T. Coyle, S.I. Harrison şi S. Eth (ed.), vol. 6, Wiley & Sons, New York, 1998, pp. 31-53.

Bloom, P., *Just babies: The origins of good and evil,* Penguin Random House, New York, 2014.

Boethius, *The consolation of philosophy,* Martino, Mansfield Centre, 2011. (Vezi şi ediţia bilingvă: *Consolarea filosof ei,* traducere în română de Otniel Veres, îngrijire critică de Alexander Baumgarten, postfaţă de Adrian Papahagi, comentarii de Anca Crivăţ *etal.,* Polirom, Bucureşti, 2011.)

Bok, D., *Higher education in America,* Princeton University Press, Princeton, 2015.

Bonanno, G.A., Westphal, M. şi Mancini, A.D., „Resilience to loss and potential trauma", *Annual Review of Clinical Psychology,* vol. 7, 2011, pp. 511-535.

Buddelmeyer, H. şi Powdthavee, N., „Can having internal locus of control insure against negative shocks? Psychological evidence from panel data", *Journal of Economic Behavior and Organization,* vol. 122, 2015, pp. 88— 109.

Burns, D.D., *Feeling good: The new mood therapy,* Avon Books, New York, 1980.

Burns, D.D., *The feeling good handbook,* Plume, New York, 1999.

Butler, A.C., Chapman, J.E., Forman, E.M. şi Beck, A.T., „The empirical status of cognitive-behavioral therapy: A review of meta-analyses", *Clinical Psychology Review,* **vol. 26, nr. 1, 2006, pp. 17-31.**

Byrom, T. (ed. şi trad.), *Dhammapada: The sayings of the Buddha,* **Shambhala, Boston, 1993.**

Campbell, B. şi Manning, J., „Microaggression and moral cultures", *Comparative sociology,* **vol. 13, 2014, pp. 692—726.**

Campbell, B . şi Manning, J., *The rise oj victimhood culture: Microaggressions, safe spaces, and the new culture wars,* **Palgrave Macmillan, 2018.**

Carney, D.R., Jost, J.T., Gosling, S.D. şi Potter, J., „The secret lives ofliberals and conservatives: Personality profiles, interaction styles, and the things they leave behind", *Political Psychology,* **vol. 29, nr. 6, 2008, pp. 807-840.**

Chan, W.T. (ed. şi trad.), *A source book in Chinese philosophy,* **Princeton University Press, Princeton, 1963.**

Chang, E., *Brotopia: Breaking up the boys' club of Silicon Valley,* **Portofolio/Penguin, New York, 2018.**

Chansky, T., *Freeing your child from anxiety: Powerful, practical solutions to overcome your child's fears, worries, and phobias,* **Random House, New York, 2004.**

Chen, P., Coccaro, E.F. şi Jacobson, K.C., „Hostile attributional bias, negative emotional responding, and aggression in adults: Moderating effects of gender and impulsivity[44], *Aggressive Behavior*, **vol. 38, nr. 1, 2012, pp. 47— 63.**

Cheery, R., Friedman, J.N., Saez, E., Turner, N. şi Yagen, D., „Mobility report cards: The role of colleges in intergenerational mobility[41], articol nepublicat, 2017, preluat de pe: http://www.equality-of-opportunity.org/papers/coll_mrc_paper.pdf

Christakis, E., *The importance of being little: What young children really need fi'om grownups,* **Viking Press, New York, 2016.**

Christakis, N.A., „This allergies hysteria is just nuts[41], *BM],* **vol. 337, 10 decembrie 2008.**

Chua, A., *Political tribes: Group instinct and the fate of nations,* **Penguin Press, New York, 2018.**

Cikara, M. şi Van Bavel, J.J.. „The neuroscience of intergroup relations: An integrative review[44], *Perspectives on Psychological Science*, **vol. 9, nr. 243, 2014.**

Clark, J.L., Algoe, S.B. şi Green, M.C., „Social network sites and well-being: The role of social connection[44], *Current Directions in Psychological Science,* **vol. 27, nr. 1,2017, pp. 32-37.**

Clements, R., „An investigation of the status of outdoor play[44], *Contemporary Issues in Early Childhood*, **vol. 5, nr. 1, 2004, pp. 68—80.**

Cohen, E.E., Ejsmond-Frey, R., Knight, N. şi Dunbar, R.I., „Rowers high: Behavioural synchrony is correlated with elevated pain thresholds[44], *Biology Letters,* **vol. 6, nr. 1, 2009, pp. 106-108.**

Collier, L., „Growth after trauma[44], *APA Monitor*, **vol. 47, 2016, p. 48.**

Collins, PH . şi Bilge, S., *Intersectionality,* **Polity Press, Cambridge, 2016.**

Cooper, H., Civey Robinson, J. şi Patall, E., „Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987—2003ᵘ, *Review of Educational Research*, vol. 76, nr. 1, 2006, pp. 1—62.

Cooper, H., Lindsay, J.J., Nye, B. şi Greathouse, S., „Relationships among attitudes about homework, amount of homework assigned and completed, and student achievement44, *Journal of Educational Psychology,* vol. 90, nr. 1, 1998, pp. 70-83.

Cooper, H., Steenbergen-Hu, S. şi Dent, A., „Homework44, in *APA educational psychology handbook; Vol. 3: Application to learning and teaching*, K.R. Harris, S. Graham, T. Urdan, A.G. Bus, S. Major şi H.L. Swanson (ed.), American Psychological Association, Washington, D.C.,
2012, pp. 475-495.

Costello, E.J., „Locus of control and depression in students and psychiatric outpatients44, *Journal of Clinical Psychology,* vol. 38, nr. 2, 1982, pp. 340— 343.

Crawford, J.T. şi Jussirn, L.J., *The politics of social psychology,* Routledge, New York, 2018.

Crenshaw, K.M., „Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics44, *University of Chicago Legal Forum,* | ol. 1989, nr. 1.

Crick, N.R, şi Grotpeter, J.K., „Relational aggression, gender, and social- psychological adjustment44, *Child Development,* vol. 66, nr. 3, 1995, pp. 710-722.

Curtiss, S., *Genie: A psycho linguistic study of a modern-day „wild child*7 Academic Press, Boston, 1977.

Damon, W., *We social world of the child*, Jossey-Bass, San Francisco, 1979.

de Tocqueville, A., *Democracy in America* , voi. 1, Scatcherd and Adams, New York, 1839; Liberty Fund, Indianapolis, 2012. (Vezi şi ediţia în română: *Despre democraţie în America,* rrad. de Magdalena Boiangiu, Bearrice Staicu şi Claudia Dumirriu, Humanitas, Bucureşti, 2017.)

Deaner, R.O., Balish, S.M. şi Lombardo, M.P., „Sex differences in sports interest and motivation: An evolutionary perspective44, *Evolutionary Behavioral Sciences,* vol. 10, nr. 2, 2016, pp. 73—97.

Deaner, R.O., Geary, D.C., Puts, D.A., Ham, S.A., Kruger, J. *et ai,* „A sex difference in the predisposition lor physical competition: Males play sports much more than females even in the contemporary U.S.“, *PLOS One*, vol. *7,* e43979, 2012.

DeLoache, J.S., Chiong, C., Sherman, K., Islam, N., Vanderborght, M., Troseth, G.L., Strouse, G.A. şi K. O’Doherty, „Do babies learn from baby media?44, *Psychological Science,* vol. 21, nr. 11, 2010, pp. 1570— 1574.

Deresiewicz, W., *Excellent sheep: We miseducation of the American elite and the way to a meaningful life,* Free Press, New York, 2015.

Drege r, A., *Galileo's middle finger: Heretics, activists, and one scholars search for justice,* Penguin Books, New York, 2015.

Duarte, J.L., Crawford, J.T., Stern, C., Haidt, J., Jussim, L. şi Tetlock, P.E., „Political diversity will improve social psychological science[14], *Behavioral and Brain Sciences,* vok 38, 2015, pp. 1—13.

Diilmer, H., Inglehart, R. şi Welzel, C., „Testing the revised theory of modernization: Measurement and explanatory aspects[14], *World Values Research,* vol. 8, nr. 2, 2015, pp. 68-100.

Durkheim, E., *We elementary forms of the religious life,* Free Press, New York, 1965. (Vezi şi ediţia în română: *Formele elementare ale vieţii religioase,* trad, de Magda Jeanrenaud şi Silviu Lupescu, Polirom, Iaşi, 1995.)

Du Toit, G.D., Katz, Y, Sasieni, P, Mesher, S.J., Fisher, H.R. *et al.,* „Early consumption of peanuts in infancy is associated with a low prevalence of peanut allergy[44], *Journal of Allergy and Clinical Immunology,* vol. 122, nr. 5, 2008, pp. 984-991.

Du Toit, G.D., Roberts, G., Sayre, P.H., Bahnson, H.T., Radulovic, S., Santos, A.F. *et ai,* „Randomized trial of peanut consumption in infants at risk for peanut allergy[44], *New England Journal oj Medicine,* vol. 372, nr. 9,
2015, pp. 803-813.

Ebner, J., *We rage: We vicious circle of Islamist and far right extremism*, Tauris, New York, 2017.

Eggertson, L., „Lancet retracts 12-year-old article linking autism to MMR vaccines[44], *CMAJ: Canadian Medical Association Journal,* vol. 182, nr. 4, 9 martie 2010, El99—E200, http://doi.org/10.1503/cmaj.109-3179.

Ehrenreich, B., *Dancing in the streets: A history of collective joy,* Metropolitan Books, New York, 2006.

Einon, D., Morgan, M.J. şi Kibbler, C.C., „Brief periods of socialization and later behavior in the rat“, *Developmental Psychobiology,* vol. 11, 1978, pp.
213-225.

Engels, E, *Ludwig Feuerbach and the end of classical German philosophy,* Foreign Languages Press, Beijing, 1976.

Epictet & Lebell, S., *Art of living: The classical manual on virtue, happiness, and effectiveness,* HarperOne, New York, 1995. (Vezi şi ediţia în română: *Manualul lui Epictet*, trad, de Ioana Costa, Editura Seneca, Bucureşti, 2016.)

Fiske, A.P., „The four elementary forms of sociality: Framework for a unified theory of social relations", *Psychological Review*, vol. 99, nr. 4, 1992, pp. 689-723.

Foa, E.B. şi Kozak, M.J., „Emotional processing of fear: Exposure to corrective information'[1], *Psychological Bulletin,* vol. 99, 1986, pp. 20—35.

Frankl, E., *Mans search for meaning,* Beacon Press, Boston, 1959/2006. (Vezi si ediţia în română: *Omul în căutarea sensului vieţii*, trad. Florin Tudose, cuvânt înainte de Harold E Kushner, postfaţă de William J. Winsdale, colecţia Versant, Vellant, Bucureşti, 2018.)

Ganti, L., Bodhit, A.N., Daneshvar, Y, Patel, P.S., Pulvino, C. *et ai,* „Impact of helmet use in traumatic brain injuries associated with

recreational vehicles", *Advances in Preventive Medicine,* **2013, pp. 1—6.**

Ginsberg, B., *The fall of the faculty: The rise of the all-administrative university and why it matters,* **Oxford University Press, New York, 2011.**

Gosling, S., *Snoop: What your stuff says about you,* **Basic Books, New York, 2008.**

Gotlib, I.H. şi Joormann, J., „Cognition and depression: Current status and future directions", *Annual Review of Clinical Psychology,* **vol. 6, 2010, pp.** 285-312.

Gratz, K.L., Conrad, S.D. şi Roemer, L., „Risk factors for deliberate selfharm among college students", *American Journal of Orthopsychiatry*, **vol. 1, 2002, pp. 128-140.**

Gray, H.H., *Searching for utopia: Universities and their histories,* **University of California Press, Berkeley, 2012.**

Gray, P, „The decline of play and the rise of psychopathology in children and adolescents", *American Journal of Play,* **vol. 3, nr. 4, 2011, pp. 443—463.**

Gray, P, „Evolutionary functions of play: Practice, resilience, innovation, and cooperation", in *The Cambridge handbook of play: Developmental and disciplinary perspectives*, **P. Smith şi J. Roopnarine (ed.), Cambridge University Press, New York, 2018.**

Greenwald, A.G., Banaji, M.R. şi Nosek, B.A., „Statistically small effects of the Implicit Association Test can have societally large effects", *Journal of Personality and Social Psychology,* **vol. 108, nr. 4, 2015, pp. 553—561.**

Guinier, L., *The tyranny of the majority: Fundamental fairness in representative democracy,* **Free Press, New York, 1994.**

Hacking, I., „The making and molding of child abuse", *Critical Inquiry,* **vol. 17, 1991, pp. 253-288.**

Haidt, J., *The happiness hypothesis: Finding modern truth in ancient wisdom,* **Basic Books, New York, 2008. (Vezi şi ediţia în română:** *Ipoteza fericirii. Armonia dintre ştiinţa modernă şi vechea înţelepciune,* **trad, de Simona Drelciuc, Humanitas, Bucureşti, 2020.)**

Haidt, J., *The righteous mind: Why good people are divided by politics and religion,* **prima ediţie, Pantheon Books, New York, 2012. (Vezi şi ediţia în română:** *Mintea moralistă. De ce ne dezbină politica şi religia?,* **trad, de Simona Drelciuc, Humanitas, Bucureşti, 2016.)**

Haji, N., *The sweetness of tears,* **William Morrow, New York, 2011.**

H are, C. şi Poole, K.T., „The polarization of contemporary American politics”, *Polity*, **vol. 46, 2014, pp. 411—429.**

Haslam, N., „Concept creep: Psychology’s expanding concepts of harm and pathology”, *Psychological Inquiry,* **vol. 27, nr. 1, 2016, pp. 1—17.**

Hayek, F.A., *The mirage of social justice,* **vol. 2 din** *Law, legislation, and liberty,* **University of Chicago Press, Chicago, 1976.**

Heider, E, *The psychology of interpersonal relationships*, **John Wiley & Sons, New York, 1958.**

Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R.M., Berk, L.E. şi Singer, D.G., *A mandate for playful learning in preschool: Presenting the evidence,* **Oxford University Press, New York, 2009.**

HofFer, E., *The true believer: Thoughts on the nature of mass movements*, **Harper Perennial Modern Classics, New York, 1951/2010.**

Hofferth, S.L. şi Sandberg, J.E, „Changes in American childrens time, 1981— 1997", in *Children at the millennium: Where have we come from? Where are we going?,* **S.L. Hofferth şi T.J. Owens (ed.), Elsevier, Amsterdam, 2001, pp. 193-229.**

Hogg, M.A., „Social identity theory", *Encyclopedia of Identity,* **2016, pp. 3— 17.**

Hol, T., Berg, C.V., Ree, J.V. şi Spruijt, B., „Isolation during the play period in infancy decreases adult social interactions in rats", *Behavioural Brain Research,* **vol. 100, nr. 1—2, 1999, pp. 91-97.**

Holland, J.H., „Complex adaptive systems", *Daedalus,* **vol. 121, 1992, pp. 17-30.**

Hollon, S.D. şi DeRubeis, R.J., „Outcome studies in cognitive therapy", *Contemporary cognitive therapy: Theory, research, and practice,* **ed. a Il-a, R.L. Leahy (ed.), Guilford Press, New York, 2006.**

Horwitz, S., „Cooperation over coercion: The importance of unsupervised childhood play for democracy and liberalism", *Cosmos+ Taxis*, **2015, pp. 3-16.**

Hunter, D. şi Tice, P, „2015 national survey on drug use and health: Methodological summary and definitions: B. 4.8 Major depressive episode (depression)", Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Rockville, septembrie 2016.

Huseman, R.C., Hatfield, J.D. şi Miles, E.W., „A new perspective on equity theory: The equity sensitivity construct", *Academy of Management Review,* **vol. 12, 1987, pp. 222-234.**

Ip, G., *Foolproof: Why safety can be dangerous and how danger makes us safe,* **Little, Brown, New York, 2015.**

Iyengar, S. şi Krupenkin, M., „The strengthening of partisan affect", *Advances in Political Psychology,* **vol. 39, suppl. 1, 2018, pp. 201-218.**

Johnson, J.S. şi Newport, E.L., „Critical period effects in second language learning: The influence of maturational state on the acquisition of English as a second language", *Cognitive Psychology,* **vol. 21, nr. 1, 1989, pp. 60-99.**

Jost, J.T., Banaji, M.R. şi Nosek, B.A., „A decade of system justification theory: Accumulated evidence of conscious and unconscious bolstering of the status quo", *Political Psychology,* **vol. 25, nr. 6, 2004, pp. 881—919.**

Juhan, S.C., „Note: Free speech, hate speech, and the hostile speech environment", *Virginia Law Review,* **vol. 98, nr. 7, 2012, pp. 1578**

—Kahneman, D., *Thinking fast and slow,* Farrar, Straus and Giroux, New York, 2011. (Vezi şi ediţia în română: *Gândire rapidă, gândire lenta*, trad, de Dan Crăciun, Publica, Bucureşti, 2012.)

Kanngiesser, P şi Warneken, F., „Young children consider merit when sharing resources with others", *FLOS One,* vol. 7, e43979, 2012; vezi la adresa https://doi.org/10.1371 /journal, pone. 0043979.

Kerr, C., *71?e uses of the university,* Harvard University Press, Cambridge,
1963.

King, M.L., *Strength to love*, Fortress Press, Philadelphia, 1963/1981. LaFreniere, P, „Evolutionary functions of social play: Life histories, sex differences, and emotion regulation'*, *American Journal of Play,* vol. 3, nr.
4, 2011, pp. 464-488.

Langbert, M., Quain, A.J. şi Klein, D.B., „Faculty voter registration in economics, history, journalism, law, and psychology'*, *Econ Journal Watch*, vol. 13, nr. 3, 2016, pp. 422-451.

Lareau, A., *Unequal childhoods: Class, race, and family life,* ediţia a Il-a, University of California Press, Berkeley, 2011.

Leahy, R.L, Holland, S.F.J. şi McGuinn, L.K., *Treatment plans and interventions for depression and anxiety disorders*, ediţia a Il-a, Guilford Press, New York, 2011. (Vezi şi ediţia în română: *Planuri de tratament şi intervenţii pentru depresie şi anxietate,* trad. Mihaela Mihăilaş, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2017.)

Lewis, H.R., *Excellence without a soul: Does liberal education have a future?,* Public Affairs, New York, 2007.

Lilienfeld, S.O., „Microaggressions", *Perspectives on Psychological Science,* vol. 12, nr. 1,2017, pp. 138-169.

Lilia, M., *The once and future liberal: After identity politics*, Harper, New York, 2017.

Lind, E.A. şi Tyler, T.R., *The social psychology of procedural justice,* Plenum Press, New York, 1988.

Lukianoff, G., *Unlearning liberty: Campus censorship and the end of American debate,* Encounter Books, New York, 2014.

Luthar, S. şi Latendresse, S., „Children of the affluent: Challenges to wellbeing", *Current Directions in Psychological Science*, vol. 14, 2005, pp. 49— 53.

Maccoby, E.E., *Tlte two sexes: Growing up apart, coming together*, Harvard University Press, Cambridge, 1998.

MacFarquhar, R. şi Schoenhals, M., *Mao's last revolution,* Harvard University Press, Cambridge, 2006.

Mandela, N., *In his own words,* Little, Brown, New York, 2003.

Mann, T.E. şi Ornstein, N.J., *It's even worse than it looks: How the American constitutional system collided with the new*

politics of extremism, **Basic Books, New York, 2012.**

Marano, H.E., *A nation of wimps,* **Crown Archetype, New York, 2008. Mascaro, J. (ed. şi trad.),** *Buddha's teachings,* **Penguin Classics, New York, 1995.**

McClintock, C.G., Spaulding, C.B. şi Turner, H.A., „Political orientations of academically affiliated psychologists", *American Psychologist,* **vol. 20, nr. 3,**

1965, pp. 211-221.McCrae, R.R., „Social consequences of experiential openness"', *Psychological Bulletin*, vol. 120, nr. 3, 1996, pp. 323—337.

Mercado, M.C, Holland, K., Leemis, R.W., Stone, D.M. şi Wang, J., „Trends in emergency department visits for nonfatal self-inflicted injuries among youth aged 10 to 24 years in the United States, 2001-2013*JAMA,* vol. 318, nr. 19,2017, p. 1931.

Mill, J.S., *On liberty*, Yale University Press, New Haven, 1859/2003. (Vezi şi ediţia în română: *Despre libertate*, trad, de Adrian-Paul Iliescu, Humanitas, Bucureşti, 2017.)

Milton, J., *Paradise lost*, Sirius Publishing, Londra, 2017. (Vezi şi ediţia în română: *Paradisul pierdut*, trad, de Adina Begu, Aldo Press, Bucureşti, 2004.)

Misra, S., Cheng, L., Genevie, J. şi Yuan, M., „The iPhone effect: The quality of in-person social interactions in the presence of mobile devices", *Environment and Behavior*, vol. 48, nr. 2, 2014, pp. 275—298.

Morgan, K.P., „Describing the emperor's new clothes: Three myths of educational (in-)equity", în *Pise gender question in education: Theory, pedagogy, and politics*, A. Diller *et ai,* Westview Press, Boulder, 1996, pp. 105-122.

Mose, T.R., *The playdate: Parents, children, and the new expectations of play,* New York University Press, New York, 2016.

Murray, P, „An American credo", *Common Ground,* vol. 1945, nr. 4, pp. 22— 24.

Mustoe, A.C., Taylor, J.H., Birnie, A.K., Huffman, M.C. şi French, J.A., „Gestational cortisol and social play shapes development of marmosets' HPA functioning and behavioral responses to stressors", *Developmental Psychobiology*, vol. 56, 2014, pp. 1229-1243.

National Center for Education Statistics, „120 years of American education: A statistical portrait", ianuarie 1993. Preluat de la adresa https://nces.ed.gov/pubs93/93442.pdf.

Nietzsche, F.W., *Twilight of the idols*, Hackett Publishing, Indianapolis, 1889/1997. (Vezi şi ediţia în româna, *Amurgul idolilor*, traducere de Al. Şahighian, Humanitas, Bucureşti, 2019.)

Nolen-Hoeksema, S. şi Girgus, J.S., „The emergence of gender differences in depression during adolescence", *Psychological Bulletin*, vol. 115, nr. 3, mai 1994, pp. 424-443.

Norton, M.B., *In the devil's snare: TJje Salem witchcraft crisis of1693,* Random House, New York, 2007.

Novotney, A., „Students under pressure: College and university counseling centers are examining how best to serve the growing number of students seeking their services", *Monitor on Psychology*, vol. 45, 2014, p. 36.

Nozick, R., *Anarchy, state, and utopia*, **Basic Books, New York, 1974.**

Okada, H., Kuhn, C., Feillet, H. şi Bach, J., „The «hygiene hypothesis» for autoimmune and allergic diseases: An update", *Clinical & Experimental Immunology,* **vol. 160, 2010, pp. 1—9.**

Ostrom, E., *Governing the commons: The evolution of institutions for collective action*, **Cambridge University Press, New York, 1990.**

Ostrom, V, *The meaning of democracy and the vulnerability of democracies,* **University of Michigan Press, Ann Arbor, 1997.**

Pariser, E., *The filter bubble: How the new personalized web is changing what we read and how we think,* **Penguin Press, New York, 201 E**

Pavlac, B.A., *Witch hunts in the Western world: Persecution and punishment fi'om the Inquisition through the Salem trials,* **Greenwood Press, Westport, 2009.**

Peterson, C., Maier, S.E şi Seligman, M.E.P., *Learned helplessness: A theory for the age of personal control,* **Oxford University Press, New York, 1993.**

Piaget, J., *The moral judgement of the child,* **Macmillan, New York, 1932/1963. (Vezi şi ediţia în română:** *Judecata morală la copil,* **trad, de Dan Răutu, Cartier, Chişinău, 2006.)**

Pierce, C.M., „Offensive mechanisms'[4], în *Tije black seventies,* **EB. Barbour (ed.), Porter Sargent, Boston, 1970, pp. 263—282.**

Pinker, S., *The blank slate: Tije modern denial of human nature,* **Penguin Books, New York, 2016.**

Pinker, S., *Enlightenment now: Tlje case for reason, science, humanism, and progress,* **Viking, New York, 2017. (Vezi şi ediţia în română:** *Iluminismul azi. Argumentaţie în favoarea raţiunii, ştiinţei, umanismului şi progresului,* **trad, de Mihaela Marian Mihăilaş, Editura Asociaţiei de Ştiinţe Cognitive din România, Cluj-Napoca, 2019.)**

Prociuk, T.J., Breen, L.J. şi Lussier, R.J., „Hopelessness, internal-external locus of control, and depression[4]', *Journal of Clinical Psychology,* **vol. 32, nr. 2, 1976, pp. 299-300.**

Putnam, R.D., *Bowling alone: Tfje collapse and revival of American community,* **Simon & Schuster, New York, 2000.**

Putnam, R.D., *Our kids: Tlje American dream in crisis*, **Simon & Schuster, New York, 2015.**

Rawls, J., *A theory of justice,* **Harvard University Press, Cambridge, 1971.**

Reeves, R.V., Haidt, J. şi Cicirelli, D., *All minus one: John Stuart Mill's ideas on free speech illustrated,* **Heterodox Academy, New York, 2018.**

Rempel, K., „Mindfulness for children and youth: A review of the literature with an argument for school-based

implementation[14], *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy,* **vol. 46, nr. 3, 2012, pp. 201—220.**

Ridley, M., *Tlje rational optimist: How prosperity evolves*, **Harper, New York,**
2010.

Ross, M. şi Sicoly, E, „Egocentric biases in availability and attribution'[4], *Journal of Personality <& Social Psychology,* **vol. 37, 1979, pp. 322—336.**

Rubinstein, R., Jussim, L. şi Stevens, S., „Reliance on individuating information and stereotypes in implicit and explicit person perception'[4], *Journal of Experimental Social Psychology,* **vol. 75, 2018, pp. 54-70.**

Sacks, J., *Not in God's name,* **Random House, New York, 2015.**

Salk, R., Hyde, J. şi Abramson, L., „Gender differences in depression in representative national samples: Meta-analyses of diagnoses and symptoms[44], *Psychological Bulletin,* **vol. 143» nr. 8, 2017, pp. 783—822.**

Sandseter, E. şi Kennair, L., „Children's risky play from an evolutionary perspective: The anti-phobic effects of thrilling experiences[44], *Evolutionary Psychology,* **vol. 9, 2011, pp. 257-284.**

Seligman, M., *Learned optimism: How to change your mind and your life,* **Vintage Books, New York, 1990.**

Shakespeare, W, *Hamlet,* **Oxford University Press, Oxford, UK, 2008. (Vezi si ediţia în română:** *Hamlet,* **trad, de Leon Levitchi si Dan Dutescu, în** *Opere complete,* **voi. 5, Univers, Bucureşti, 1986.)**

Shin, L.M. şi Liberzon, L, „The neurocircuitry ol fear, stress, and anxiety disorders[41], *Nenropsycbopharmacology,* **vol. 35, nr. 1, 2010, pp. 169—191.**

Shweder, R.A., „True ethnography: The lore, the law, and the lure[44], **in** *Ethnography and human development,* **R. Jessor, A. Colby şi R.A. Shweder (ed.) University of Chicago Press, Chicago, 1996, pp. 15—52.**

Sidanius, J., Van Laar, C., Levin, S. şi Sinclair, S., „Ethnic enclaves and the dynamics of social identity on the college campus: The good, the bad, and the ugly *Journal of Personality and Social Psychology,* **vol. 87, 2004, pp. 96-110.**

Silverglate, H.A., *Three felonies a day: How the Feds target the innocent,* **Encounter Books, New York, 2009.**

Singer, D.G., Singer, J.L., D'Agostino, H. şi DeLong, R., „Children's pastimes and play in sixteen nations: Is free-play declining?[44], *American Journal of Play,* **vol. 1, nr. 3, 2009, pp. 283-312.**

Sloane, S., Baillargeon, R. şi Premack, D., „Do infants have a sense of fairness?[44], *Psychological Science,* **vol. 23, nr. 2, 2012, pp. 196—204.**

Solomon, A., 77?e *noonday demon: An atlas of depression*,

Scribner Classics, New York, 2014. (Vezi şi ediţia în română: *Demonul amiezii. O anatomie a depresiei*trad, de Dana-Ligia Ilin, Humanitas, Bucureşti, 2014.)

Soljeniţîn, A.I., *The Gulag Archipelago, 1918—1956: An experiment in literary investigation,* vol. 2, Harper Perennial, New York, 1975. (Vezi şi ediţia în română: Aleksandr Soljeniţîn, *Arhipelagul Gulag,* trad. Nicolae Iliescu, Univers, Bucureşti, 2008.)

Starmans, C., Sheskin, M. şi Bloom, P., „Why people prefer unequal societies[4'], *Nature Human Behaviour,* vol. 1, nr. 4, 2017, p. 82.

Sue, D.W., Capodilupo, C.M., Torino, G.C., Bucceri, J.M., Holder, A.M., Nadal, K.L. şi Esquilin, M., „Racial micro aggressions in everyday life: Implications for clinical practice[44], *American Psychologist,* vol. 62, nr. 4, 2007, pp. 271-286.

Tajfel, H., „Experiments in intergroup discrimination[44], *Scientific American,* vol. 223, nr. 5, 1970, pp. 96-102.

Taleb, N.N., *The black swan: Tlje impact of the highly improbable,* Random House, New York, 2007. (Vezi şi ediţia în română: *Lebăda Neagră: Impactul foarte puţin probabilului*, trad, de Viorel Zaicu, ediţia a IlI-a revizuită, Curtea Veche Publishing, Bucureşti, 2018.)

Taleb, N.N., *Antifragi le: Things that gain from disorder,* Random House, New York, 2012. (Vezi şi ediţia în română: *Antifragil: Ce avem de câştigat de pe urma dezordinii,* ediţia a Il-a, trad, de Cornelia Dumitru, Curtea Veche Publishing, Bucureşti, 2019.)

Tetlock, P.E., Kristel, O.V., Elson, B., Green, M. şi Lerner, J., „The psychology of the unthinkable: Taboo trade-offs, forbidden base rates, and heretical counterfactuals[44], *Journal of Personality and Social Psychology,* vol. 78, 2000, pp. 853-870.

Thibaut, J.W. şi Walker, L., *Procedural justice: A psychological analysis,* L. Erlbaum Associates, Hillsdale, 1975.

Tucidide, *History of the Peloponnesian War,* Penguin Classics, Londra, 1972. (Vezi şi ediţia în română: Tucidide, *Războiul peloponesiac,* trad, de N.I. Barbu, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966.)

Tuvel, R., „In defense of transracialism[11], *Hypatia,* vol. 32, nr. 2, 2017, pp. 263-278.

Twenge, J.M., *iGen: Why todays super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy — and completely unprepared for adulthood — and what that means for the rest of us,* Atria Books, New York, 2017.

Twenge, J.M., Joiner, T.E., Rogers, M.L. şi Martin, G.N., „Increases in depressive symptoms, suicide-related outcomes, and suicide rates among U.S. adolescents after 2010 and links to increased new media screen time", *Clinical Psychological Science,* vol. 6, nr. 1, 2018, pp. 3—

17.

Tyler, T.R. şi Blader, S.L., *Cooperation in groups: Procedural justice, social identity, and behavioral engagement*, **Psychology Press, New York, 2014.**

Tyler, T.R. şi Huo, Y.J., *Trust in the law: Encouraging public cooperation with the police and courts,* **Russell Sage Foundation, New York, 2002.**

Van der Vossen, B., „In defense of the ivory tower: Why philosophers should stay out of politics", *Philosophical Psychology,* **vol. 28, nr. 7, 2014, pp. 1045-1063.**

Vaughn, D., Savjani, R.R., Cohen, M. şi Eagleman, D.M., „Empathy is modulated by religious affiliation of the other", sub evaluarea *Nature Neuroscience.*

Walster, E.H., Walster, G.W. şi Berscheid, E., *Equity: Theory and research,* **Allyn & Bacon, Boston, 1978.**

Ward, D.T., *Happy ending and day of absence: Two plays,* **Dramatists Play Service, New York, 1994.**

Wiltermuth, S.S. şi Heath, C., „Synchrony and cooperation", *Psychological Science,* **vol. 20, nr. 1, 2009, pp. 1—5.**

Wolff, R.P., Moore, B. şi Marcuse, H., *A critique of pure tolerance,* **Beacon Press, Boston, 1965/1969.**

Woodard, C., *American nations: A history of the eleven rival regional cultures of North America,* **Viking Press, New York, 2011.**

Zhiguo, W. şi Fang, Y., „Comorbidity of depressive and anxiety disorders: Challenges in diagnosis and assessment", *Shanghai Archives of Psychiatry,* **vol. 26, nr. 4, 2014, pp. 227—231.**

Zimbardo, P.G., *Tide Lucifer effect: Understanding how good people turn evil,* **Random House, New York, 2007. (Vezi şi ediţia în română:** *Efectul Lucifer*, **trad, de Roxana Melnicu şi Dana Verescu, Nemira, Bucureşti, 2009.)**